
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<http://books.google.com>

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

AH 485C -

B. 29.

621
Dema

Harvard Divinity School

**ANDOVER-HARVARD THEOLOGICAL
LIBRARY**

MDCCCXX

CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

GIFT OF WIDENER

THEOLOGIA
MORALIS ET DOGMATICA

REVERENDI ET ERUDITISSIMI DOMINI

PETRI DENS,

IN UNIVERSITATE LOVAN. S. THEOLOGIÆ LICENTIATI, ECCLESIÆ METROPOL. S. RUMOLDI MECHLIN. CAN. GRAD. ET ARCHIPRESB.
NECNON SEMINARII ARCHIEP. PRÆSIDIS, ETC.

EDITIO NOVA, ET ABSOLUTISSIMA,

QUIPPE CUI NUNC PRIMUM ACCEDUNT

EPITOME EX OPERIBUS BENEDICTI XIV. NECNON ET VARIE SUMMORUM

PONTIFICUM, PRÆSERTIM

VERO EJUSDEM PONTIFICIS CONSTITUTIONES, LITERÆ ENCYCLICÆ ETC.

TOMUS VI.

COMPLECTENS

TRACTATUS DE SACRAMENTO PENITENTIÆ, DE CASIBUS RESERVATIS, DE INDULGENTIIS, DE CENSURIS ET IRREGULARITATIBUS. ACCEDUNT SCHEMATA PRACTICA PRO CONFESSARIIS.

DUBLINII:

EX TYP. RICHARDI COYNE,

IN VIA VULGO DICTA CAPEL-STREET; TYPOG. ET
BIBLIOPOL. R. C. COLL. MAYNOOTH.

MDCCCXXXII.

ANDOVER MARTIN
INDUSTRIAL COMPANY
CAMBRIDGE, MASS.

1475,915

Dec. 5, 1949

621
Deno

(Witness)

APPROBATIO.

MULTI hactenus Theologi verè Eximii Materiam de SACRAMENTO PŒNIT. ad amussim pertractarunt; ita ut supervacaneum videri posset, eandem rursus prelo subjicere. Verùm illi Principia ac Fundamenta quidem proposuerunt: sed (salvâ pace eorum dictum sit) Speculationi magis quàm Praxi plerique inhæserunt. Venerabilis atque Ampliss. D. Archi-Presbyter, Archi-Episcopalis Seminarii Præses, de efformandis ad munia pastoralia Theologis suæ curæ commissis imprimis sollicitus, Praxi magis quàm Speculationi inhæret.

Ideoque resectis Quæstionibus quampluribus minùs utilibus, viam docet, quâ subditos suos valeant ad veram pœnitentiam deducere. Neque ad dextram nec ad sinistram declinans, atque hinc Scyllæ scopulos rigoris, inde Charybdin laxitatis devitans, viam ingreditur mediam, ceu tutam Salutis semitam. Doctrinæ Sanctæ Matris Ecclesiæ et Apostolicæ Sedis Decretis inhæret constanter; et juxta suum meumque judicium, quicquid scripsit aut dixit, ejusdem Sanctæ Matris summorumque Christi Vicariorum Censuræ submittit omnimodè. Hisce igitur fundamentis innixus, hunc Tractatum de PŒNITENTIA aliisque connexis luce publicâ Lectorumque utilitate dignum fore, absque hæsitacione existimo. Dabam Mechliniæ, die 18. Septembris, 1758.

J. F. FOPPENS, S. T. L.
Metropol. Mechl. Eccl. Canon. Grad. et Archidiacon. Libr. Censor.

DE
SACRAMENTO
PŒNITENTIÆ.

Tractatum hunc cum S. Thoma ita dispartimur, ut
agamus :

- 1°. De Sacramento Pœnitentiæ secundum se : à N. 1.
- 2°. De Virtute Pœnitentiæ : à Num. 25.
- 3°. De Contritione : à Num. 43.
- 4°. De Confessione Sacramentali : à Num. 63.
- 5°. De Minist'ro Sacramenti Pœnitentiæ : à Num. 99.
- 6°. De iis, quibus neganda vel differenda est absolutio :
Num. 119. ad 157.
- 7°. De Sigillo Confessionis : à Num. 172.

N. 1. DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ SE-
CUNDUM SE.

S. Thom. 3. p. quæst. 84.

I. *Definitio.* II. *Hæretici negantes.*

Quid est Sacramentum Pœnitentiæ?

R. Est Sacramentum novæ Legis, quo baptizatis, relapsis, contritis et confessis, à Sacerdote jurisdictionem habente, impenditur absolutio peccatorum, sive ut alii, confertur gratia de se remissiva peccatorum. Sacramentum hoc variis nominibus appellatur: Conc. Trid. vocat illud secundam post naufragium tabulam, per Metaphoram: vulgariter appellatur confessio à sua parte materiali.

Inter Hæreticos qui negarunt hoc Sacramentum, sunt Calvinistæ, et plurimi Lutherani: ii tamen, qui adhærent confessioni Augustanæ, similitudinem aliquam Sacramenti Pœnitentiæ admittunt, confitentur enim generali expressione, se peccasse contra primum præceptum, contra tertium, &c.

N. 2. DE INSTITUTIONE SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

I. *Probatur ex Conc.* II. *Probatur ex Script. Sacra.*
III. *Objectio.*

PROBA dari verum Pœnitentiæ Sacramentum.

R. Probatur ex Conc. Flor. et Conc. Trid. ubi Sess. 14. Can. 1. infligitur anathema negantibus, Pœnitentiam esse Sacramentum.

Probatur secundò ex verbis Christi Joan. 20. "Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt." In quibus verbis Christus designavit omnia essentialia pro Sacramento Pœnitentiæ: Ministrum designavit, dum solis Apostolis Sacerdotibus, quos alloquebatur, potestatem illam concessit; forma Sacramenti indicatur in verbo remiseritis, quo docetur, quòd remissio fieri debeat per actum sive per verba Sacerdotis; materia remota exprimitur in voce peccata; contritio seu dispositio insinuat in eo, quòd quorundam peccata, nimirum pœnitentium, sint remittenda; aliorum retinenda; denique confessio singulorum peccatorum eruitur ex eo, quòd Sacerdotes ibidem constituentur iudices; nam eorum iudicio committitur remittere vel retinere omnia peccata, jam autem nemo potest esse æquus iudex in causa sibi incognita, ergo debet cognoscere peccata; sed cognoscere ea non potest, nisi per solam propriam peccatoris confessionem, quia peccata, prout sunt in conscientia peccatoris, solus peccator novit, ergo ejus confessio requiritur, ut Confessarius possit justè judicare de peccatis, prout sunt in conscientia peccatoris.

Objiciunt Hæretici, quòd Joan. 20. solummodo datur potestas declarandi peccata esse remissa.

R. Nullâ veritatis specie id dici potest, quia non licet verba Scripturæ S. detorquere ad sensum à propria significatione; Christus autem verbis perspicuis edixit: Quo

rum remiseritis peccata, non verò quorum declaraveritis remissa peccata.

Obj. Solus Deus potest remittere peccata, ergo Sacerdotibus non est data potestas remittendi peccata.

R. Quòd solus Deus remittat principaliter et propriâ autoritate peccata; sed Sacerdotes remittunt ministerialiter, S. Thom. 2. 2. q. 84. art. 3. ad 3. autoritate Dei.

N. 3. DE TEMPORE INSTITUTIONIS.

I. *Institutum primo die Resurrectionis.*

A quo et quandonam Sacramentum Pœnitentiæ institutum est?

R. Institutum est à Christo Domino ipso die Resurrectionis suæ, uti refertur Joan. 20. Hinc dicit Conc. Trid. sess. 14. cap. 1. Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis excitatus insufflavit in Discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum Sanctum, &c. additur verò ibidem particula præcipuè, quia ibidem Sacramentum Matth. 16 et 18. promittitur et quasi præordinatur.

Quænam fuerunt in V. L. figuræ Sacramenti Pœnitentiæ?

R. Purificationes et expiationes.

N. 4. DIFFERENTIÆ INTER BAPTISMUM ET SACRAMENTUM PŒNITENTIÆ.

I. *Differentiæ.*

In quibus Sacramentum Pœnitentiæ differt à Baptismo?

R. Cum Concilio Trid. Sess. 14. cap. 2. quòd differat in multis.

1. Alia est materia hujus Sacramenti et alia forma.

2. Minister hic necessariò debet esse Sacerdos, et etiam Judex, non sic in Baptismo.

3. Baptismus imprimi characterem et iterari non potest, nec licitè nec validè; neutrum obtinet in Sacramento Pœnitentiæ.

4. Baptismus delet peccatum originale et omnia personalia ante Baptismum commissa, Sacramentum Pœnitentiæ sola peccata post Baptismum facta abolet.

5. In Baptismo efficitur nova in Christo creatura, et gratia datur per modum generationis, ita ut omnis culpa et pœna remittatur; ast in Sacramento Pœnitentiæ datur gratia per modum medicationis, et ordinariè non tollitur omnis pœna temporalis, nisi magnis nostris fletibus et laboribus, et inde à sanctis Patribus nuncupatur laboriosus Baptismus.

6. Consequitur, quòd, in Baptismi susceptione imponi non debeant opera satisfactoria, quæ in Sacramento Pœnitentiæ imponi debent.

7. Baptismus est necessarius ad salutem in re vel in voto omnibus, extra casum Martyrii, Sacramentum Pœnitentiæ relapsis solum.

N. 5. DE MATERIA SACRAMENTI PœNITENTIÆ.

S. Thom. quæst. 48. art. 2.

I. *Dividitur materia* II. *In proximam.* III. *Peccata sunt materia circa quam non ex qua.* IV. *Fictio sive susceptio Baptismi peccaminosa est materia.* V. *Tunc peccata ante Baptismum facta remittuntur.* VI, *Baptismi reviviscentis.*

Materia hujus Sacramenti est duplex, scilicet proxima et remota.

Materia proxima dicuntur tres actus pœnitentis, contritio, confessio et satisfactio.

Materia remota sunt quæcumque peccata post Baptismum commissa.

Obj. Peccata non sunt pars Sacramenti Pœnitentiæ, ergo non sunt materia Sacramenti Pœnitentiæ.

R. Concedo ant. nego conseq. Ratio est, quod peccata non dicantur esse materia ex qua Sacramenti, sive proxima, sed *circa quam*; nam hoc Sacramentum versatur circa peccata delenda, destruenda et punienda; materia autem *ex qua* sunt actus Pœnitentis.

Quare additur post Baptismum commissa?

R. Quia commissa ante Baptismum non sunt materia Sacramenti Pœnitentiæ, ideo quia Minister in hoc Sacramento est Judex; jam autem Minister Ecclesiæ non judicat de causis extra Ecclesiam factis.

An ipsa susceptio Baptismi valida et peccaminosa, sive ipsa fictio, est materia Sacramenti Pœnitentiæ?

R. Affirm. Licèt enim istud peccatum committatur tempore simul cum Baptismo, est tamen naturâ posterioris Baptismo, eò quòd solummodo effectum Baptismi illum, qui est gratia, attingat et impediatur, et non impediatur valorem.

Quomodo in casu posito susceptionis peccaminosæ Baptismi remittuntur peccata commissa ante Baptismum, quandoquidem non sint materia Sacramenti Pœnitentiæ, et jam per Baptismum etiam non sint remissa?

R. Remittentur vi Baptismi postea reviviscentis: si verò quis tempore Baptismi vel postea affectum retinuerit ad peccatum, ille affectus est materia Sacramenti Pœnitentiæ.

COROLLARIA.

I. *Rite Baptizatus non potest mox absolvi, II. Nisi sub conditione, si sit baptizatus. III. Pueri et perpetuò amentes sunt incapaces. IV. Qui confitentur solum defectus naturales non sunt absolvendi.*

1. Ex dictis sequitur, quòd adultus, qui cum debita dispositione suscepit Baptismum, non possit illicò sacramentaliter absolvi, nisi post Baptismum, aliquod peccatum, saltem veniale comiserit, ob defectum materiæ.

2. Si tamen, ob dubium de valore anterioris Baptismi, nunc sub conditione baptizetur, debet sub conditione præcedentia peccata post primum Baptismum dubium commissa confiteri, et sub conditione, si fuerit antea baptizatus, absolvi debet: nisi fortè Catholicè vixerit, et omnia illa peccata confessus fuerit bonâ fide, et legitimè ab eis absolutionem receperit.

3. Quòd pueris ante usum rationis et perpetuò amentibus hoc Sacramentum administrari non possit.

4. Quòd illi, qui nulla peccata confitentur, sed solùm defectus quosdam naturales, v. g. quòd senserint inclinationem ad iram, ad risum, vel tristitiam in adversis, indignationem contra delinquentes; vel quòd habuerint distractiones involuntarias, aut cogitationes incidentes, &c. non adferant materiam pro absolutione Sacramentali, nisi forte circumstantiam malam conjunctam exponant: proinde hujusmodi homines pii aut simplices, sinè absolutione ad S. Communionem: sunt remittendi, vel, datâ materiâ certâ ex præteritis peccatis, et super his prius elicitâ novâ contritione, absolvendi.

N. 6. DE MATERIA REMOTA.

I. *Subdivisio materiae.* II. *Materia necessar.* III. *Objectio.* IV. *Peccatum remissum potest esse materia necessar.* V. *Putat, remissum per contritionem,* VI. *Vel indirectè.* VII. *Objectio.* VIII. *Quid sit indirectè remitti.*

Quomodo materia remota Sacramenti Pœnitentiæ subdividitur?

R. In materiam necessariam, et in liberam, sive sufficientem.

Materia necessaria dicuntur omnia peccata mortalia post Baptismum commissa, necdum legitimè in confessione exposita, et per absolutionem subsequentem directè remissa, quamvis sint merè interna et occulta.

Obj. Sacramentum subsistit cum confessione peccatorum venialium, ergo peccata mortalia non sunt materia necessaria.

R. Dist. consequens: ergo mortalia non sunt materia necessariò requisita pro essentia Sacramenti, concede totum: ergo non sunt materia necessaria pro remissione eorundem, nego consequentiam; debent enim in confessione directè exponi necessitate præcepti divini, non sic venialia.

An igitur peccatum mortale remissum potest esse materia necessaria Sacramenti?

R. Affirm. si scilicet post Baptismum commissum nunquam fuerit directè clavibus sive absolutioni subjectum.

1. Hinc conclude, quòd peccatum mortale inculpabiliter omissum in confessione, in sequenti exponi debeat, cessante causâ omissionis. Constat ex hac damnata prop. II. per Alex. VII. "Peccata in confessione ommissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere."

2. Item, quòd simile peccatum per contritionem perfectam deletum maneat materia necessaria.

3. Idem dicendum de peccato indirectè remisso per susceptionem alicujus Sacramenti.

Obj. Cessat ratio confitendi illud peccatum, cum sit remissum.

R. Nego assumptum: ratio enim illud confitendi est, quòd maneat præceptum Christi positivum confitendi directè semel omnia peccata mortalia post Baptismum commissa, subsequente absolutione.

Quid est hoc : peccatum mortale indirectè remitti ?

R. Hoc est, quòd homo ex alia causa recipiat gratiam sanctificantem, vi cujus illud peccatum excluditur, quia gratia sanctificans non potest stare cum peccato mortali : sic dum homo ritè dispositus absolvitur directè ab uno peccato mortali, indirectè remittuntur omnia per infusionem gratiæ sanctificantis.

N. 7. DE MATERIA LIBERA SIVE SUFFICIENTI.

I. *Materia libera* II. *Sunt venialia post Baptismum commissa.* III. *Item mortalia ante adhuc directè clavibus subjecta.* IV. *Quomodo vera maneat forma super peccato remisso.* V. *Objectio.* VI. *Requiritur nova contritio et confessio.* VII. *Conclusiones practicæ.*

Quæ peccata dicuntur materia libera, vel sufficiens, Sacramenti Pœnitentiæ ?

R. Peccata venialia post Baptismum commissa : ratio est, quòd ex præcepto non debeant exprimi in confessione, et alia sint media remissionis ; dùm tamen exponuntur, sola sufficiant, ut super iis absolutio proferatur et Sacramentum perficiatur. Quia sunt verè peccata ; Christus autem dixit : “ quorum remiseritis.”

Item materia libera sunt peccata mortalia ante legitimè et directè clavibus subjecta, sive per Sacramentum Pœnitentiæ directè remissa. Probatur ex praxi Ecclesiæ : idem probatur à ratione, quia scilicet de iis verè dici potest, quòd sint peccata post Baptismum commissa.

Obj. Peccata remissa non existunt amplius, ergo non sunt amplius materia Sacramenti.

R. Distinguo : non existunt formaliter vel actu, concedo ant. non existunt mentaliter in memoria dùm elicitur de illis nova contritio, nego ant. sufficit, quòd aliquando extiterint.

Obj. Forma absolutionis prolata super peccato remisso videtur falsa. Probatur : falsò quis diceret alteri, absolvo te à vinculis corporalibus, qui jam ante ab iis absolutus est, ergo falsò dicitur, absolvo te à peccatis, qui jam ante à peccatis absolutus est : probatur conseq. à paritate rationis.

R. Nego conseq. et paritatem, ratio est quòd solutio à vinculis corporalibus habeat terminum merè negativum seu privativum, sed absolutio Sacramentalis habet termi-

num positivum, scilicet novam gratiam remissivam peccatorum, per quam remissa peccata de novo et quasi magis obliterantur: sensus enim formæ est; confero tibi gratiam de se remissivam peccatorum tuorum, cujus veritas subsistit, quantumvis peccata ante remissa fuerint.

Ob. Hostia semel consecrata non est materia sufficiens secundæ consecrationis, ergo peccatum remissum per absolutionem sacramentalem non est materia secundæ absolutionis: probatur à pari.

R. Disparitas est, quòd in Hostia semel consecrata non maneat panis, adeoque non maneat ulla materia consecrationis: sed peccatum remissum maneat materia novæ contritionis et confessionis, quæ sunt materia proxima sufficiens novæ absolutionis et Sacramenti, sicut in eadem quæ plures licet baptizare, abhibitâ novâ ablutione.

Cautè observandum, practicè saltem ait La Croix, lib. 6. p. 2. n. 712, quòd licet super iisdem peccatis absolutio sæpius proferri possit, non possit tamen ea proferri sæpius super iisdem actibus contritionis et confessionis nullo modo renovatis vel distinctis: nam materia proxima vel essentialia unius Sacramenti, non est materia proxima sequentis Sacramenti; sicut enim duo illa Sacramenta numero inter se differunt, sic materiæ proximæ sive essentialia debent inter se numero distingui.

Hinc conclude, quòd adultus, qui christianè vixit, incidens in amentiam continuam non possit sæpius, quam semel absolvi tempore istius amentiæ, quamvis possit sæpius in diversis morbis suscipere Sacramentum Extremæ-Uctionis; nam pro hoc Sacramento non requiritur nova contritio, nisi fortè in actuali peccato ad statum illum pervenisset, et postea nunquam usûs rationis compos fuisset.

Idem est de eo, qui incidit in delirium ex morbo, vel in deliquium animi, destitutus usu rationis, quamdiu illud idem continuatur.

Observet etiam Confessarius: dum pœnitens legitime absolutus statim aperit peccatum mortale per inadvertentiam omissum, ut inducat illum ad novum contritionis actum super illo peccato, et ejusdem novam directam confessionem, ut ex iis cum nova absolutione novum conficiatur Sacramentum. Antoine, t. 4. 206.

N. 8. DE ITERATA CONFESIONE EJUSDEM PECCATI.

I. *Iterata confessio per se est utilis.* II. *Per accidens dissuadenda.* III. *Occasio frequens confitendi peccatum ex præterita vita.*

An expedit eadem peccata sæpius confiteri, et in confessionibus singulis aliquod ex delictis præteritæ vitæ adjungere?

R. Per se id est utile, per accidens id quandoque est dissuadendum et perniciosum.

Probatur prima responsionis pars ex praxi piorum; ratio est, quòd per id animus magis elongetur à peccatis et plenior remissio pœnæ et culpæ obtineatur: ut autem sæpius de eodem peccato venia petatur, docent exempla Sanctorum: sic David oravit Ps. 50. "Amplius lava me ab iniquitate mea." Consonat S. Th, sup. q. 18. a 2. ad 4.

Dissuadenda est iterata peccatorum confessio, quando inde timentur conscientie scrupuli, vel novæ tentationum occasiones ex recordatione peccati vel neglectus circa præsentia peccata corrigenda, ut notat Steyaertius in Aph. p. 163. et app. 26.

Occasio frequentior occurrit adjiciendi aliquid ex præterita vita pro securiori materia Sacramenti, dum pœnitens hic et nunc absolvendus non confitetur nisi peccata dubia, in quibus an pœnitens peccaverit, meritò dubitas, ut accidit sæpius in cogitationibus contra castitatem et fidem, item in suspicionibus, in peccatis alienis, in ira contra pueros delinquentes, &c. convenit autem tunc, ut simplicioribus ipse Confessarius suggerat aliquod peccatum certum commune et obvium, v. g. quòd in juventute quandoque fuerint inobedientes parentibus vel magistris, et simul Confessarius curam habeat, ut pœnitens novum contritionis actum eliciat super illo peccato superaddito.

Non credes, quàm nonnunquam difficile sit invenire materiam certam in simplicibus vel indoctis hominibus, cujus etiam veram contritionem concipiant.

N. 9. DE PECCATORUM VENIALIUM CONFESIONE ET ABSOLUTIONE.

I. *Est utile, confiteri venialia peccata.* II. *Praxis confitendi venialia est antiqua.* III. *Per se convenit absol-*

vere singulis vicibus. IV. Per accidens contrarium. V. Duplicis generis venialia. VI. Exempla primi generis. VII. Secundi generis venialia. VIII. Exempla. IX. Non licite absolvuntur. X. Non semper absolvendi addito peccato ex præteritis. XI. Rationes absolvendi aliquando. XII. Qualis contritio de venialibus.

An expedit peccata venialia confiteri?

Respondet Conc. Trid sess. 14. c. 5. quòd illa rectè et utiliter exprimantur in confessione, quia obtinetur abundantior gratia et plenior remissio, servit contra relapsum, directa ac major concipitur aversio; adde, quòd sæpe difficile sit, venialia discernere à peccatis mortalibus, quodque venialia non rarò disponent ad mortalia.

Obj. Consuetudo confitendi peccata venialia est nova et recens in Ecclesia.

R. Negatur assumptum: aliqui existimant commendari confessionem venialium à Jacobo Apostolo, c. 5. "Confitemini alterutrum." Desuper legi potest Morinus, lib. 2. cap. 4. n. 9. et cap. 5. qui illum usum in antiquitate demonstrat: quamvis posterioribus jam sæculis praxis illa magis invaluerit; quæ inter ea censi debet, in quibus disciplina moderna Ecclesiæ aliquid habet præ antiqua, dicit Steyartius.

An convenit, eos, qui non nisi peccata venialia confitentur, singulis vicibus absolvere?

R. Per se loquendo, convenit ob rationes præcedenti numero productas, quando nempe debita contritio cum proposito emendationis adest: quo modo S. Carolus Borr. et S. Theresia sæpius confessi sunt venialia solùm, indubiè subsequatà absoluteione.

Per accidens non convenit eos absolvere singulis vicibus, quando de legitima contritione aut firmo proposito emendationis dubium ingeritur.

Pro quo discernendo observa, distinguendos esse duplicis generis homines accedentes cum solis venialibus ad confessionem.

Primi generis sunt, qui post venialia commissa, statim de iis dolent, vel equidem eis effectu non inhærent, occasiones aliquando fugere conantur, ac media evitandi eadem aliquoties assumunt: cujusmodi sunt, qui confitentur motus iræ breviores, impatientias levès, excessus minores in potu, lusu aut loquelâ, occasionaliter et præter consuetudinem factos, vel incidentes malas et inutiles

cogitationes, aut venialia ex quadam inadvertentia vel subreptione commissa, &c. Illa enim peccata promptè et facillè displicent piis hominibus, et propterea absolvi possunt singulis vicibus. Ita Neesen de pecc. Du Jardin, &c.

Secundi generis sunt ii, qui ex habituali adhæsione, effectu, vel consuetudine non satis retractatâ solent committere venialia; adjungit Du Jardin, p. 130. et illos, qui relabuntur frequenter et deliberatè in eadem, ita ut singulis confessionibus ferè eadem specie et numero venialia soleant adferre; hujusmodi sunt homines loquaces et garruli confitentes verba otiosa: item histrionici accusantes se quòd in consortiis mendacia jocosa protulerint; item qui confitentur iteratò distractiones in oratione, et nullam oculorum custodiam observant, nec causas evitant, &c. Hujusmodi homines absolvere non licet, cum timendum sit, ne desit contritio vel propositum non committendi illa de cætero: quamvis autem hujusmodi homines fortè si absolvantur, excusari possent à formali sacrilegio propter bonam fidem, ut notat Steyaertius, p. 157, ipse tamen Confessarius absolvens non ita a formali sacrilegio eximendus venit, quia ipse tenetur ex scientia officii sui similes defectus cognoscere et discernere, ne faciat Sacramentum esse nullum defectu materiæ.

An convenit prædictos absolvere, addito peccato alio ex præterita vita, de quo nunc vere conteruntur?

R. Non semper id convenit, quia solet inde provenire neglectus contritionis et emendationis circa presentia, quæ committunt peccata, ut iterum observat Steyaertius App. 26. Dum autem dimittuntur sine absolutione, id non occultandum, sed ipsis apertè declarandum, negari absolutionem ob defectum emendationis.

An igitur convenit, tales semper dimittere sine absolutione?

R. Nec id convenit: præberet enim id ipsis occasionem nunquam se præparandi condignè ad absolutionem: quidam etiam desides efficerentur, quidam pusillanimes: quando igitur incommoda timentur vel alia aliqua ratio absolvendi id suadet, v. g. solemnitas Festi, lucrum Indulgentiarum, vel quando notabile tempus intercessit ab ultima absolutione, aut formido subrepat, ne fortè peccatum mortale occultum, ex ignorantia aut aliter commissum lateat, tunc absolvantur adjecto peccato ex vita superiori cum nova contritione; vel, quod melius est, ait

Steyaertius App. 26. Confessarius allaboret proponendo specialia motiva et efficaciora remedia, ut confitens de una specie venialium præ cæteris dolorem eliciat cum firmo proposito exequendi emendationis media.

Ad hanc rem observa, ut temperes formidinem absolventi à venialibus nimiam et scrupulosam, quòd possit vera contritio concipi de uno veniali non de alia, quòd contritio de venialibus non tanta esse debeat quanta de mortalibus, ut indicat S. Th. p. q. 37. a. 1. Debet tamen contritio de venialibus includere verum dolorem propter Deum offensum, et propositum non committendi venialia ejusdem speciei et conditionis.

N. 10. DE CONFESSIONE PECCATORUM VENIALIUM SINE CONTRITIONE.

- I. *Non licet peccata sine Contritione subjicere Clavibus.*
 II. *Nec Confessarius potest velle absolvere.* III. *Utiliter exponuntur ob alios fines.* IV. *Authores astignantur.* V. *Advertentia.*

An expedit confiteri illa peccata venialia, de quibus vera contritio non concipitur?

R. Quidam generaliter negant, eò quòd repugnet reverentiæ Sacramenti materiam indebitam substernere absolutioni; sed responderi potest distinguendo:

Non licet venialia illa confiteri ex intentione subjiciendi illa absolutioni Sacramentali, ob rationem dictam. Si interim simul quis aliud peccatum subjiciat, cum debita contritione, relinquens cætera judicio Confessarii, non videtur peccaturus mortaliter, ait Steyaertius, pag. 175. quia aliam certam materiam subministrat.

Similiter Confessarius absolvere non potest ab illis peccatis sine contritione expositis, sed intentionem dirigere debet, ut solùm absolvat ab iis quæ cum debitis requisitis subjiciuntur potestati clavium.

R. Secundò, quòd illa peccata rectè exponantur Confessario ob alios fines, putà 1. humilitatis causâ, 2. instructionis gratiâ, 3. ut Confessarius cognoscat statum pœnitentis, et scrutetur utrùm venialia illa non disponant ad mortale, et frequentiore Eucharistiæ usum compatiantur.

Circa præcedentes resolutiones consuli et legi possunt Aphorismi Steyaert de Sacramento Pœnit. sect. 3. et in

App. Num. 45. et 46. item Exim. P. Du Jardin de Off. Sac. item praxis Gasparis à S. Mar. Magd. et alii.

Adverte simul, munus audiendi confessiones eorum qui sola venialia confitentur, non esse tam leve, prout quidam existimant, sed exigere eruditam perspicuitatem et sagacem prudentiam.

N. II. DE MATERIA PROXIMA SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

S. Thom. p. 3. q. 84. et 90. Conc. Trid. Sess. 14. c. 3.

I. *Tres partes materiales. Una forma.* II. *Divisio in essentielles duas, Et unam integram.* III. *Satisfactio in proposito est essentialiter requisita.* IV. *Prout in Execut. est pars integral.* V. *Pœnitens interrogandus de proposito satisfaciendi.* VI. *Objectio.* VII. *Contritio fit sensibilis per signa,*

QUANAM est materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ?

R. Tres actus pœnitentis, nempe: contritio, confessio et satisfactio, quæ communiter vocantur partes materiales Sacramenti Pœnitentiæ per respectum ad partem formalem, quæ est absolutio Sacerdotis.

Quomodo dividuntur illæ tres partes materiales inter se?

R. In essentielles duas, et integram unam.

Contritio et confessio sunt partes essentielles, quia sinè illis non subsistit Sacramentum, sive non est validum.

Satisfactio dicitur pars integralis, non essentialis in executione, quia sinè hâc potest Sacramentum esse validum, quo modò digitus dici potest pars integralis hominis non essentialis.

An satisfactio aliquo modo dici potest essentialis?

R. Affirm. nimirum in proposito, seu in præparatione animi, in quantum pœnitens habere debet voluntatem satisfaciendi Deo, verum propterea propositum istud non debet dici quarta pars materialis Sacramenti; sed eatenus continetur in contritione, vel saltem est conditio, sinè qua non est legitima contritio: et specialiter in Sacramento Pœnitentiæ repuens satisfacere vult Sacramentum mutilare sua parte integrali, sicque peccat graviter,

cum quo peccato contritio non consistit. Hoc sensu dici solet: Satisfactio est essentialis in proposito; et prout est in executione, est pars integralis Sacramenti.

Propterea practicè observandum, dum pœnitens confitetur, quòd omiserit satisfactionem à Confessario sibi impositam, ut interrogetur, utrùm tempore absolutionis habuerit firmum propositum eam adimplendi: si enim non habuerit tale propositum saltem implicitum sacrilegè absolutionem recepit, et fuit Sacramentum invalidum defectu contritionis; adeoque confessio repetenda est; et insuper se accuset de sacrilegio, et de peccatis contra conscientiam in omittendo satisfactionem injunctam: iudicatur autem caruisse præfato proposito, si voluerit eam omittere in ipsa confessione vel statim post; nam firmum propositum non solet statim immutari. Secus supponendum, si aliquamdiu post neglexerit, vel si partem inceperit adimplere, et non soleat omittere.

Obj. Contritio non est sensibilis, quia est actus internus, ergo non est pars Sacramenti, quod debet esse signum visibile.

R. Primò, nego ant. quia contritio fit sensibilis per confessionem et alia contritionis signa. S. Th. p. 3. q. 90. a. 2. ad. 1.

Respondet Van Roy, quòd contritio fortè non debeat esse sensibilis, quia non videtur necessarium, quòd omnes partes Sacramenti debeant esse sensibiles, ut dicatur signum sensibile.

N. 12. AN ILLI TRES ACTUS PŒNITENTIS SINT MATERIA EX QUA; AN VERO ESSENTIA SACRAMENTI CONSISTAT IN SOLA SACERDOTIS ABSOLUTIONE?

I. *Status quæstionis.* II. *Probat sententia Thomist.*
III. *Objectio.* IV. *Objectio.*

SOLEMNIS hæc quæstio agitur Thomistas inter et Scotistas; hi contendunt totam essentiam Sacramenti Pœnitentiæ contineri in sola absolutionis forma, ita ut actus pœnitentis sit tantùm dispositiones et conditiones, non partes.

Thomistæ verò sustinent, illos actus esse partes intrinsecas constituentes cum forma integrum Sacramentum,

easque cooperari ad collationem gratiæ ex opere operato, sicuti ablutio in Baptismo.

Probatur sententia Thomistarum ex eo, quòd Conc. Trid. sess. 15. c. 2. dicat, Sacramenti essentiam perfici materiâ et formâ; et describens materiam Sacramenti Pœnitentiæ assignet illos tres actus pœnitentis; ergo. &c.

Obj. Conc. Trid. vocat actus illos quasi materiam, ergo non sunt propriè dicta materia.

R. Nego cons. quia particula *quasi* non excludit proprietatem: quo modo Joan. I. legitur de Christo: *Quasi Unigenitùs à Patre*. Maluit autem Conc. Trid. dicere, *Quasi materiam*, quia illi actus non sunt materia extrinsecùs adhibita, prout aqua in Baptismo adhibetur.

Obj. Contritio est dispositio ad Sacramentum Pœnitentiæ, ergo non est pars Sacramenti.

R. Est dispositio simul et pars: sed diverso respectu: quatenùs est pars, concurrat effectivè ex opere operato ad effectum gratiæ, quatenùs est dispositio concurrat dispositivè.

De præfata controversia plura reperies apud Scholasticos.

N. 13. DE FORMA SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

S. Th. 3. q. 84. a. 3.

I. *Forma*, II. *Quæ verba essentialia*. III. *Vox ego non est essentialis*. IV. *Expressio SS. Trin. non est essentialis*. *Objectio*. V. *Ratio congruentiæ*. VI. *Verba à peccatis non sunt essentialia*. VII. *Objectio*. VIII. *Peccaret omittens*.

QUÆ est forma Sacramenti Pœnitentiæ?

R. A. Rituali Rom. et Pastoralis. Mechl. præscribitur hæc: *Ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritùs Sancti*: conformiter ad mentem Conc. Trid. et Flor. et ad modum loquendi S. Scripturæ.

Quæ verba sunt essentialia in prædicta forma?

R. Certò essentialia sunt hæc; *Te absolvo*, vel æquivalentia: pronomen *Te* exprimit subjectum; verbum *absolvo* significat actum judiciale sive operationem sacramentalem et effectum.

Pronomen *ego* non est essentialē, quia satis continetur in verbo *absolvo*, et ideo fortè Conc. Trid. pronomen illud *ego*, expressit cum essentialibus.

Expressio SS. Trinitatis non est essentialis, ut docet S. Thom. 3. p. q. 84. 3. ad 3. Christus quoque non expressit eam.

Obj. Expressio SS. Trinitatis est essentialis in Baptismo, ergo et in hoc altero Sacramento mortuorum.

R. Ratio disparitatis est, quòd Baptismus sit Sacramentum professionis fidei, ergo congruens est, ut principale Mysterium fidei exprimat. Sed Pœnitentiæ Sacramentum præsупponit fidem et professionem fidei jam ante esse factam in Baptismo.

Similiter Antoine, t. 4. 225. judicat pronomen *tuis* non esse essentialē.

An hæc verba, *à Peccatis*, sunt essentialia?

R. Responsio negativa est probabilior, quam docent Sylvius, Van Roy, Stey. juxta S. Thom. 3. p. q. 84. a. 3. et Cath. Rom. contra Wiggers, Palud. &c.

Ratio est, quòd in istis verbis, *Te absolvo*, sufficienter significantur operatio practica, et effectus, et quòd in forma Baptismi non sit essentialis similis expressio, *à peccatis*.

Obj. Hæc forma, *Te absolvo*, non est satis determinata, utrum dirigatur ad peccata an ad censuras; ergo, &c.

R. Nego, ant. nam secundum principalem significationem designat absolutionem à peccatis, non à censuris nisi cum addito *à Censuris*: deinde intentio Ministri, confessio et contritio satis eam determinant ad absolutionem à peccatis.

Obj. Conc. Trid. sess. 14. c. 3. definiens formam hujus Sacramenti esse, *Ego te absolvo*, addit, &c. ergo indicat plura verba pertinere ad essentialiam formæ.

R. Nego conseq. voluit enim Conc. Trid. per etc. solum indicare, alia esse addenda, ex præcepto et usu. Deinde noluit quæstionem illam scholasticam inter Catholicos agitatam definire.

Peccaret interea graviter, qui omitteret illa verba, quia ex præcepto et usu Ecclesiæ addi debent; et quia fortè conficeret Sacramentum dubium ob probabilitatem opinionis oppositæ.

N. 14. DE SENSU FORMÆ.

S. Thom. 3. p. q. 48. a. 3.

I. *Sensus formæ.* II. *Sensus non est*: declaro te absolutum. III. *Opinio Magistri Sentent. Bajæ.* IV. *Opinio S. Thom.* V. *Valet forma*: remitto tibi peccata. VI. *Absolvat te Christus, non sufficit.*

QUIS est sensus formæ sacramentalis: *Ego te absolvo, &c.*

R. Sensus est hic: ego judicialiter tibi confero gratiam remissionis peccatorum tuorum, sive, gratiam de se remissivam peccatorum tuorum, quantum est ex parte ministerii mei.

Sensus formæ non potest admitti iste: *Declaro te absolutum*, quia id damnatum à Conc. Trid. sess. 14. Can. 9.

Obj. Sacerdotes veteris Legis declarabant solum, homines esse mundatos à lepra.

R. Sacerdotibus N. L. major potestas data est; nam figura illa non debet in omnibus esse æqualis figurato.

Non sufficit etiam cum magistro Sent. admittere declarationem judicialem.

Neque satis est cum Bajo, prop. 57 et 58, inter damnatas, concedere, verba formæ esse operatoria remissionis pœnæ tantum.

S. Thomas 3. p. q. 84. art. 3. ad 5. adducit hunc formæ sensum: *Sacramentum absolutionis tibi impendo.* Sed quibusdam videtur insufficiens, quia forma non debet significare collationem Sacramenti, sed operationem: verumtamen dici posset, quod utrumque hinc significetur.

An valet hæc forma: *Remitto tibi peccata vel condono tibi peccata?*

R. Affirm. Quia æquivalet huic formæ: *Te absolvo à peccatis.* Illicite tamen fieret hæc mutatio.

An hæc est sufficiens: *absolvat te Christus, vel absolu onem peccatorum tribuat tibi Deus?*

R. Distinguo: si accipiatur in sensu enuntiativo, est sufficiens, si autem sumatur, ut solet in sensu solum deprecativo, non est sufficiens. De quo Numerus sequens.

N. 15. DE FORMA DEPRECATIVA.

S. Thom. 3. p. q. 84. a 3. ad. 1.

I. *Due sententiæ* II. *Conciliantur.* III. *Objectio.* IV. *Quæstio historica.*

AN forma deprecativa sufficit in Sacramento Pœnitentiæ?

R. Negat S. Thomas, quem sequuntur Sylv. Wigg. Neesen, &c. eò quòd forma debeat esse actus judicialis.

Affirmat Morinus, Van Roy, Tournelly, Pauw. &c.

Authoritates illæ videntur posse conciliari hâc distinctione: ut cum S. Thoma dicamus, quòd verba deprecativa prolata, solummodo in sensu deprecativo non sufficiant: verba autem deprecativa sic prolata, ut simul contineant sensum *judicialem* seu enuntiativum judicii et authoritatis, videantur sufficere: utrumque autem sensum simul habere possunt verba deprecativa juxta Clem. VIII. atque ita facilis jam est responsio ad argumenta utriusque partis.

Ob. Si Verba deprecativa sufficiant, hodiedum pœnitens erit sacramentaliter absolutus per hæc verba, indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum tribuat tibi Dominus; ante prolationem formæ, *Ego te absolvo.*

R. Nego sequelam; quia Sacerdotes non intendunt per illa propria verba absolvere, sed ea pronuntiant in sensu merè deprecativo, orantes, ut non impediatur effectus Sacramenti S. Thom. art. 3. ad 1.

Restat quæstio historica, utràm Ecclesia Latina ante sæculum duodecimum usa fuerit formâ deprecativâ, et an Græci adhuc tali utantur: Morinus lib. 8. affirmativam partem conatur probare ex ritualibus aliisque monumentis; è contra alii contendunt, semper adjunctam fuisse formam indicativam. Nos quæstiones illas, utpote ad praxim nostram non pertinentes, præterimus.

N. 16. DE FORMA CONDITIONATA.

I. *Licet conditiones de præterito vel præsentis.* II. *Non de futuro.*

AN licet conditiones aliquas addere formæ hujus Sacramenti?

R. Non licet, nisi necessitas vel justa causa exigat conditionem, eaque tunc sit de præterito vel de præsentì, non de futuro; imò conditio de futuro suspensiva tollit valorem Sacramenti, quia ex institutione Christi verba prolata cum materia correspondente, conficiunt Sacramentum de præsentì statim: ita non licet absolvere sub conditione, si restitues, si te emendabis, quamvis Confessarius illas condiciones à pœnitente proposito exigere possit, et debeat.

Quibus igitur conditionibus licet uti?

R. His et similibus; secundùm quod casus exigat: *Si vivis, Si es baptizatus, Si peccasti. Si es capax* usûs rationis, addit Daelman, *Si es Catholicus*: sufficit autem eas internè et intentionaliter subintelligere.

N. 17. CASUS COMMUNIORES.

I. *Casus*; in quibus conditiones licitè adhibentur. II. *Casus semi-innocentis*. III. *Conditio*; si es capax.

ASSIGNA casus aliquos in quibus præfatæ conditiones possunt adhiberi?

R. 1. Si Sacerdos dubitet, utrùm homo jam absolvendus adhuc vivat, usu venit conditio: *Si vivis*.

2. Si absolvatur dubiè baptizatus, servit conditio: *Si es baptizatus*.

3. Si adultus sub conditione rebaptizetur et statim sit absolvendus, v. g. ob periculum mortis, opus est conditione: *Si, non jam, sed antea fueris baptizatus validè* secundum dicta supra Num. 5.

4. Si baptizatus confiteatur solùm peccatum dubium, utrùm scilicet sit mortale vel nullum, est locus conditioni: *Si peccasti*.

5. Si dubites an absolveris pœnitentem adhuc præsentem, poteris dicere formam sub conditione: *Si te non absolvit*.

6. Si dubium sit, an puer vel semi-amens polleat sufficienti rationis usu ad peccandum formaliter, absolvatur sub conditione: *Si peccasti, vel si polleas sufficienti usu rationis*.

Nota, quòd in hoc sexto casu, non requiratur extrema necessitas, sive periculum mortis, sed sufficiat minor causa, ut notant Neesen, March. Van Roy: putà dubium peccatum mortale, in quo aliter longo tempore essent relinquendi:

deinde singulis saltem annis videntur absolvendi ejusmodi semi-amentes præfato modo.

An hæc conditio, *si es capax*, tuta non est, quam Nee- sen aliique proponunt?

R. Hanc conditionem generalem esse æquivocam: si per eam solum significantur prædictæ conditiones, *si vivis, si es baptizatus, &c.* licebit illâ uti in casibus prædictis.

Si verò per eam significare velis actus pœnitentis, nempe: *Si es contritus, si habes propositum emendationis*, non licet eâ uti in hoc sensu, quia in hac significatione æquivaleret huic: *Si es dispositus*, de quâ sit Numerus sequens.

No. 18. DE CONDITIONE, SI ES DISPOSITUS.

I. *Opinio Daelman.* II. *Opinio opposita.*

AN absolutio data sub hac conditione, *Si es dispositus*, sive, *si es contritus*, est validâ?

Prænotandum, quòd hæc conditio intelligatur de dispositione conditionis requisitæ.

Respondet Daelman de Sacram. Pœn. Obs. 14. quòd non sit validâ; ratio ejus est, quòd illa conditio repugnet substantiæ formæ absolutionis, quia facit, ut absolutio non sit actus judicialis: probat, quia supponitur id, de quo Confessarius debet judicare: debet enim judicare de dispositione: probat à pari: sicut sententia judicis ridicula et nulla esset super re litigiosâ prolata sub hac forma: *adjudico tibi rem, si sit tua*: adeoque absolutio foret invalida, quamvis pœnitens esset dispositus.

Van Roy, t. 5. q. 6. pag. 57. Bill. t. 5. d. 6. a. 10. p. 434. sustinent formam esse validam suppositâ veritate conditionis, quia tunc concurrunt materia, et forma vera cum intentione Ministri.

Ad paritatem de Judice, quæ objicitur, respondetur, quòd sententia Judicis temporalium sit declaratoria tantùm, adeoque totum supponatur per conditionem illam et non discernatur judicialiter: sed sententia absolutionis est operatoria, decernens judicialiter liberationem vel remissionem peccatorum, quæ remissio non supponitur, sed efficitur: judicium autem discretionis prævium, an sit dispositus, non est essenziale in forma; nam valide quis absolveretur, quamvis absolvens putaret pœnitentem indispositum. Vide S. Th. Supp. q. 17. a. in e.

N. 19. AN ERGO CONFESSARIUS LICITE ABSOLVIT SUB ISTA CONDITIONE; SI ES DISPOSITUS?

I. *Non licet uti conditione; si es dispos.* II. *Assignationes.* III. *Intentio in Ministrandis Sacramentis.*

RESP. cum Steyaert. App. 28. Daelman, et P. Antoine, t. 4. de Pœn. cap. 2. negative.

Ratio est, quòd Confessarius iste sacrilegè exponat Sacramentum periculo nullitatis, quamvis pœnitens esset dispositus, juxta sententiam supra relatam.

Secundò agit contra officium suum, vi cujus debet judicare judicio præparativo de statu et dispositione pœnitentis.

Tertio agit contra praxim Ecclesiæ, et contra Ritualia.

Quarto aperitur porta laxitati perniciosæ, dum indiscriminatim peccatoribus omnibus licebit absolutionem impendere sinè ullo metu sacrilegii: inanes redduntur anxie monitiones Sanctorum et Superiorum deterrentium Confessarios et pœnitentes a sacrilega administratione et susceptione Sacramenti Pœnitentiæ: nunquam enim casus sacrilegii poterit occurrere, nam per conditionem, *si es dispositus*; omne periculum sacrilegii removetur, et sic peccator securus manet in peccato. Deinde si usus dictæ conditionis liceat in Sacramento Pœnitentiæ, licebit similiter in administratione Extremæ-Uctionis, et Sacramenti Confirmationis, quia similiter evitabuntur sacrilegia per conditionem, *si es dispositus*, quæ est praxis inaudita.

Obj. Illa conditio est intrinseca absolutioni; nam Confessarius non potest velle absolvere indignos, et forma aliquin quandoque in occulto peccatore reddetur falsa.

R. Confessarius, ex prudenti judicio absolvens, debet velle absolvere secundùm ministerium sibi commissum, et ita ex sua parte nunquam forma redditur falsa, quia ipse verum dicit: Ego, quantum est ex parte ministerii mei, *te absolvo*; quamvis pœnitens occulte indispositus eam reddat falsam ex parte sua, et ideo sacrilegium committat.

Observe universaliter, quòd Minister non possit Sacramentorum formas restringere ad suas opiniones, sed eas proferre debeat eâ intentione et conditione, quâ Sacramentum istud in hoc casu ministrandum Christus instituit.

N. 20. UTRUM IN EXTREMA NECESSITATE CONDITIO ILLA SIT LICITA?

I. *Nec in extrema necessitate.* II. *Objectio.*

AN saltem sub illa conditione, *si es dispositus*, absol-
vere non licet in extrema necessitate, dùm moribundus ig-
notus nulla edit doloris signa, cujus dispositio judicatur du-
bia, ut consulatur reverentiæ Sacramenti?

R. Obstat probabilitas prioris sententiæ, ne fortè abso-
lutio reddatur invalida; nam in necessitate nunquam du-
bium Sacramentum conferre licet, quando certum haberi
potest: propterea præstat et tunc, sinè illa conditione,
absolvere juxta intentionem Christi instituentis, secun-
dùm supradicta. Nam Van Roy, Patronus præfatæ con-
ditionis, fatetur, quod praxis adhibendi illam conditionem
sit nova, neque in Patribus aut Conciliis vel vestigium is-
tius ostendi possit.

Obj. Licet in necessitate adhibere conditiones: *si vivis*,
si peccasti, &c. ergo et hanc, *si es dispositus*.

R. Disparitas est, quod priores conditiones concernant
facta, quæ non sunt materia proxima judicialis sententiæ
absolutionis, sicut dispositio sive contritio est, et quod
per priores conditiones Sacramentum nullà ratione redda-
tur dubium.

N. 21. DE NECESSITATE SACRAMENTI PŒ- NITENTIÆ.

S. Th. 3. p. quæst. 48.

I. *Est necessarium necessitate medii.* II. *Sensus expli-
catur.* III. *Quid sit illud votum.* IV. *Votum impli-
citur.* V. *Necessit. oritur ex decreto divino.* VI.
Objectio, illud votum non erat necessar. in V. L. VII.
*Remissio peccati non est difficilior in N. L. quàm in
V. L. fuit.*

AN, et quomodo Sacramentum Pœnitentiæ est necessa-
rium?

R. Est necessarium necessitate medii ad justificationem
et salutem *in Re* vel *in Voto* post Baptismum relapsis in
peccatum mortale. Ita Conc. Trid. Sess. 14. cap. 2.
Probatur etiam ex verbis Christi, Joan. 2. *Quorum remis-
eritis peccata*, &c. Vide Estium.

Sensus responsionis est, quòd hoc Sacramentum à relapsis suscipi debeat in re sive actu, nisi impotentia vel alia justa causa excuset; tunc autem, et non aliter, sufficiat votum, id est, voluntas, propositum vel desiderium suscipiendi illud cum contritione perfecta. Igitur votum non accipitur hic strictè pro promissione facta Deo.

Nota bene: Votum illud solum sive voluntas suscipiendi non sufficit, nisi adsit contritio, quia sinè pœnitentia non datur remissio peccati.

An votum illud sive propositum debet esse explicitum?

R. Sufficit implicitum, quale continetur in generali voluntate faciendi postea illa, quæ Deus præcipit: idque insinuat Conc. Trid. Sess. 14. c. 4. ubi dicit, quòd votum illud in contritione includatur, ergo implicitum.

Obj. Vera cordis conversio, sive contritio perfecta justificat juxta illud Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam, vita vivet*; ergo neque Sacramentum, neque votum ejus est necessarium.

R. Nego cons. quia in nova Lege illa contritio haberi nequit sinè voto præfato; decrevit enim Deus, nemini dare gratiam perfectæ contritionis, nisi simul ei inspiret illud votum, ita ut illa necessitas non tam ex natura rei, quam ex voluntate Dei positiva proveniat.

Obj. In veteri Lege obtinebatur remissio peccati per contritionem sinè illo voto, ergo et in nova Lege sic obtineri potest.

R. Conc. ant. quia præfatum Decretum Divinum non extenditur ad Legem veterem, sed ad Legem novam; et hinc disparitas innotescit.

Instabis: igitur remissio peccati in Lege novâ est difficilius, quàm in Lege veteri.

R. Nego sequelam, nam æquè facile est Deo inspirare contritionem simul cum voto Sacramenti, quàm sinè illo voto.

Verum quidem est quòd in nova Lege, quia perfectior est, aliquid ex institutione Christi requiratur, scilicet Sacramentum, quod non in veteri Lege; sed illud non reddit remissionem peccati difficiliorem, sed è contra eam faciliat. Adde, quòd in veteri Lege pro peccatis designata fuerint graviora sacrificia, purificationes, &c.

N. 22. DE ITERATIONE SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

S. Thom. 3. p. q. 84. a. 10.

- I. *Probatur Sacramentum Pœnitentiæ esse iterabile,* II. *Rationes, quare pœnitentia iterabilis est, non Baptismus.* III. *Objectio.* IV. *Explicatur textus ad Heb. 6. v. 4.* V. *Objectio.* VI. *General. solutio.*

AN Sacramentum Pœnitentiæ sæpius potest suscipi?

R. Responsio affirmativa est de fide, definita in Conc. Trid. Sess. 14. c. 2.

Probatur ex Matth. 18. V. 22. ubi Christus Petro interroganti, quoties fratri peccanti dimittendum sit peccatum, respondet: *Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies*; id est toties quoties peccaverit et pœnituerit; ponitur enim numerus definitus pro indefinito juxta communem Sacræ Scripturæ phrasim.

Quare Sacramentum Pœnitentiæ iterari potest, non Baptismus?

R. Quia Baptismus imprimit characterem, non Pœnitentia.

2° Quia Baptismus est quædam generatio, quæ semel tantum homini obvenit: Pœnitentia verò est medicatio, quæ toties, quoties homo infirmatur, adhiberi potest. S. Th. a. 10. ad. 5.

3° Quia in Baptismo representatur Mors et Resurrectio Christi, quæ semel tantum peractæ sunt.

Obj. ad Hebr. 6. V. 4. legitur; *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, et prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam*; ergo Pœnitentia non potest iterari.

R. cum S. Th. ad. 1. illum Sacræ Scripturæ Textum intelligi de Sacramento Baptismi; idque indicant verba, *illuminati et renovari*, et contextus.

Hinc patet, quàm perversè ex hoc Scrip. S. loco Montanistæ et Novatiani negaverint Pœnitentiam post Baptismum.

Obj. S. Ambr. lib. 1. de Pœn. c. 10. dicit, sicut unum est Baptisma, ita et unica est Pœnitentia.

Respondet S. Thom. loco citato ad 2. quòd S. Ambrosius loquatur de pœnitentia publica solemnî, quæ semel tantum in vita assumi poterat.

Hæc ratione solvantur reliquæ objectiones, quæ producantur ex Conciliis et SS. Patribus, dum dicunt, Pœnitentiam non posse repeti. Verum pro horum intelligentia

N. 23. NOTANDUM.

I. *Penitentia publica alia solemnis.* II. *Alia non solemnis.* III. *Pœnitens poterat privatim absolvi.* IV. *Opinio Morini.* V. *Responsio.* VI. *Abusus aliqui alibi fuerunt.* VII. *Objectio.*

CUM S. Thom. Suppl. q. 28. a. 3. in c. et Estio in lib. 4. d. 14. §. 11., Pœnitentias publicas, olim usitatas, esse distinguendas in solemnes et in non solemnes; hæ sæpius repetebantur, sed ad solemnem Pœnitentiam homo non nisi semel in vita admittebatur, ut non vilipenderetur relapsus in peccata, nec autoritas Ecclesiæ: verumtamen in diversis locis, diversisque temporibus diversi ritus servati fuerunt, quæ diversitas parit confusionem circa notitiam antiquitatis.

An isti, quibus negabatur Pœnitentia publica, privatim admittebantur ad Sacramentalem confessionem et absolutionem?

R. Respondent antiqui Scholastici cum S. Th. Suppl. q. 28. a. 2. in c. affirmativè, quibus favet Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. dicens: *In Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: ergo in articulo mortis semper absolutio sacramentalis eis concessa fuit.* Idem probatur ex Concilio Nicæno primo, Can. 12.

Morinus et plures moderni sustinent, illis etiam negatam fuisse sacramentalem absolutionem privatim, idque fiebat, aient, non errore Montanistarum, sed vigore disciplinæ, uti jam aliqui ab Ordinibus Sacris arcentur; in patrocinium suum producumt Conc. Eliberitanum, S. Cyprianum, S. Augustinum, &c. sed

Respondeo, quòd loquantur, non de sacramentali absolutione occulta, sed vel de Communione Eucharistica, quæ alibi negata fuit criminosis damnatis ad mortem, vel de solemni canonica reconciliatione cum Ecclesia juxta Canonem 3. Conc. Arausicani primi, vel de peccatoribus impœnitentibus: apertè enim contrarium declarat S. Cypr. Epist. 52. ad Antonianum, dicens: *Scimus juxta divinarum Scripturarum fidem, veniam et indulgentiam pœnitentibus non denegari.*

Interim cum S. Cypriano concedere licet, in aliquibus Africæ locis Episcopos quosdam nimio rigore mæchis veniam negasse; sed nullatenus concedi potest, eam fuisse praxim Ecclesiæ universalis, aut Ecclesiæ Romanæ.

Latius hæc discussa invenies ab Estio in lib. 4. d. 14. §. 11. item à Tournelly et aliis.

Obj. Si peccantibus post pœnitentiam solemnem concessa fuerit absolutio privatim, eorum conditio fuisset melior, quia liberabantur à gravi onere pœnitentiæ publicæ.

R. Nego sequelam: quia illo tempore vertebatur opprobrio, non admitti ad pœnitentiam, quia habebantur tanquam publicè indigni, et separati à congregatione bonorum; quo modo hodie dum probrosum est publicè repelli à confessionali vel à sacra Communione.

N. 24. DE CÆREMONIIS SACRAMENTI PœNITENTIÆ.

- I. *Ritus Pastoralis Mechlin.* II. *Preces preparatoriæ.* III. *Absolut. à Cens.* IV. *Absolut. Sacram.* V. *Preces aliquando possunt omitti.* VI. *Habitus Confessarii.* VII. *Locus Confessionis.* VIII. *Decretum Eminent. Domini de audien. Confessiones ab anteriori parte Confessionalis.* IX. *Religiosi exempti comprehenduntur.* X. *Confessarius delinquens debet novam approbationem acquirere.*

ADMODUM modicæ sunt cæremoniæ hujus Sacramenti, quia secretè et frequentissimè administratur: unusquisque autem observare debet ritum sui Pastoralis sive Ritualis.

Pastorale Mechliniense cum Rituali Romano præscribit hunc ritum: Primò Confessarius pœnitenti genuflexo benedictionem impertiendo dicit: *Dominus sit in corde tuo, et in labiis tuis, ad dignè confitendum peccata tua: In nomine Patris. et Filii, et Spiritus Sancti.*

Mox Confessarius inquirat, *Quàm pridem sit confessus, &c.*

Auditâ confessione et peractis interrogationibus necessariis et examine, conabitur Confessarius pœnitentem excitare ad verum contritionis dolorem ex motivo amoris Dei super omnia. Ita Pastorale.

Postremò salutarè et convenientem satisfactionem injunget.

Postea dicat Sacerdos:

Misereatur tuī omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam. Amen.

Deinde manu dextrâ versus pœnitentem elevatâ, dicat:
Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus. Amen.

Dominus noster Jesus Christus te absolvat :

Hucusque sunt preces et precesiones præparatoriæ: sequitur absolutio à censuris.

Et ego autoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, et interdicti, in quantum possum et tu indiges. Si pœnitens sit laicus, omittitur verbum suspensionis. Deinde :

Sequitur absolutio sacramentalis, sive forma Sacramenti.

Ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritūs Sancti. Amen.

Subjungit Confessarius precesionem sequentem.

Passio Domini nostri Jesu Christi, merita Beatæ Mariæ Virginis, et omnium Sanctorum, quidquid boni feceris vel mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, et premium vitæ æternæ. Amen.

Ritualia præfata permittunt, ut propter rationes quasdam omitti possint dictæ preces et precesiones, imò ut in extrema necessitate breviter dici possit :

Ego te absolvo à censuris et peccatis, in nomine Patris, et Filii et Spiritūs Sancti. Amen.

Reliqua observanda in absolutione à censuris et in dispensatione super irregularitate, legito in rituali: nec aliquid temere addendum vel mutandum præcipuè circa formam Sacramenti.

De habitu Confessarii loquitur Synodus 2. Prov. Mech. tit. cap. 2. " Sacerdotes sæculares, non nisi superpelliceo induti in locis sacris sæcularium confessiones excipiant;" Pastores verò et Vicepastores etiam stolam superaddant, addit rituale Romanum stolam violacei coloris. Ne extendas hæc ad casus dum ob infirmitatem vel aliam causam confessio excipitur in domibus extra locum sacram.

Præscribit eadem Synodus tit. 5. ut Confessarius, tanquam Judex, sedens confessiones excipiat, et feminarum confessiones in confessionali, quod *asserculo cancellato* Confessarium à pœnitente disjungat.

Eminentissimus Dominus Archi-Episcopus Mechliniens. die 21 Martii, 1724. edidit decretum tenoris sequentis :

“Declaramus nulli Confessario sæculari vel regulari licitum esse, publicè nec privatim, nec ullo unquam casu aut prætextu, ne quidem ob peccati omissi, aut injustæ sacramentalis satisfactionis oblitæ prætextum, excipere confessionem vel partem ejus à persona feminei sexûs ab anteriori parte confessionalis. Quocirca decrevimus, et declaramus, eos omnes et singulos, qui huic nostro præcepto contraire præsumpserint, existere ipso facto suspensos ab auditione confessionis, et carere omni jurisdictione et potestate absolvendi, prout illos ex nunc pro tunc suspendimus à jurisdictione, ac potestate absolvendi carere decernimus: ita ut talis Confessarii et mandatorum nostrorum prævaricatoris admissio et approbatio ex tunc cesset et revocata habeatur.”

Hoc præfatum decretum modò adhuc obligat sub gravi ex fine legis et comprehendit Religiosos etiam exemptos: nam per approbationem Archi-Episcopi ab eis acceptam subjiciuntur eatenus ritibus et restrictionibus ab Archi-Episcopo præscriptis, nec eos reddit tutos fucata exceptio, quòd eximantur à censuris Episcopi: equidem certò non eximuntur ab approbatione Episcopi, quam Episcopus semper validè revocare potest respectu alicujus Religiosi exempti et additur autem in decreto: *Ita ut talis Confessarii approbatio ex tunc cesset et revocata habeatur.* Denique Clemens X. expressis terminis declaravit in Const. *Superna*, quòd Episcopus possit suspendere à confessionibus audiendis Regulares.

Ob hanc clausulam sollicitè notandum, quòd Confessarius hoc Decretum transgrediens scienter scilicet, quamvis postea pœnitens absolutionem receperit à delicto suo, non possit prosequi in audiendis confessionibus, nisi de novo acceperit approbationem ab Episcopo, quia approbatio revocata non redit per pœnitentiam; adeoque invalidè de cætero absolveret, nisi fortè in ipso locum obtineret Capitalum *ad vitanda*, vel titulus coloratus, de quibus infra n. 105 et 106. Aliud est de illo, qui incidit in censuram aliquam, quæ privat solum usu seu executione potestatis et facultatis, nam per absolutionem sublata censurâ sive impedimento, ista potestas vel facultas anterior redditur iterum expedita sinè nova approbationis vel jurisdictionis collatione, quia non fuerat revocata, sed impedita solum per censuram.

N. 25. DE VIRTUTE PŒNITENTIÆ.

S. Thom. 3. p. quæst. 85.

I. *Definitio.* II. *Actus Pœnitentiæ eliciti.* III. *Actus imperati.* IV. *Objectio.* V. *S. S. Th.* VI. *R. Secundo.*

QUID est virtus pœnitentiæ ?

R. Est habitus inclinans ad satisfaciendum Deo pro peccatis propriis.

Est virtus specialis moralis reductivè contenta sub justitia.

Objectum materiale virtutis pœnitentiæ sunt peccata ut Deo injuriosa, sive, ut sunt offensa Dei.

Objectum ejus formale est debitum servandi jus Dei illæsum, et reparandi læsum.

Actus pœnitentiæ sunt contritio, sive dolor et odium ac detestatio et remotio peccati, ex affectu compensandi jus et honorem Dei læsum.

Nota, quòd virtus pœnitentiæ ad reparandum jus Dei læsum indigeat et utatur aliarum virtutum actibus, jejuniis, oratione, &c. qui eatendæ sunt actus virtutis pœnitentiæ imperati.

Obj. Videtur esse actus vanus, dolere de peccatis præteritis: probatur, quia hoc est velle, ut peccatum factum non sit factum, atqui hoc est velle impossibile; ergo, &c.

Respondet S. Th. 3. p. q. 95. a. 1. ad 3. dolere de peccato facto cum intentione conandi ad hoc, quod factum non fuerit, vanum et stultum est; hoc autem non intendit pœnitens, sed dolor ejus est displicentia seu reprobatio facti præteriti cum intentione removendi sequelam ipsius, scilicet offensam Dei et reatum pœnæ, et hoc non est stultum.

R. Secundò, distinguendo assumptum probationis; hoc est velle, ut peccatum factum non sit factum pro tempore posteriori, nego ass. nam hoc stultum est: sed velle seu desiderare, ut peccatum non sit factum pro tempore anteriori, quo potuit non fieri, quamvis jam voluntate inefficaci; hoc non est stultum, càm referatur ad tempus possibile.

Quomodo virtus pœnitentiæ, Sacramentum pœnitentiæ et contritio differunt inter se ?

R. Virtus pœnitentiæ est habitus supernaturalis inhærens animæ; Sacramentum Pœnitentiæ est signum

externum practicum à Christo institutum, et instrumentum causans gratiam ex opere operato; contritio autem est actus virtutis Pœnitentiæ, et pars essentialis Sacramenti pœnitentiæ. Potest tamen existere sine Sacramento, et licet perfecta justificet, non confert tamen gratiam ex opere operato: deinde contritio sive actus pœnitentiæ fuit quovis tempore absolutè necessarius pro remissione peccati personalis mortalis juxta Conc. Trid. Sess. 14. cap. 4. Sacramentum solummodo post Evangelium satis promulgatum, fuit necessarium non absolutè sed in re vel in voto.

N. 26. DE SUBJECTO PŒNITENTIÆ.

S. Thom. 3. p. q. 85. a. 4.

- I. *Subjectum est voluntas.* II. *Differt dolor contritionis à dolore sensitivo: separari possunt.* III. *Quid sit ariditas.* IV. *In Christo non fuit virtus pœnitentiæ.* V. *In B. V. M. fuit habitus.* VI. *Peccator potes elicere actus pœnitentiæ.* VII. *Non sic peccator persistens in affectu peccati mortalis.*

QUODNAM est subjectum virtutis pœnitentiæ?

R. Cum S. Thom. est voluntas: quandoquidem pœnitentia sit quædam species, sive pars potentialis justitiæ.

Nota, quòd dolor pœnitentiæ essentialiter distinguatur à dolore sensitivo sive passione tristitiæ, quæ subjectatur in appetitu sensitivo.

Nota 2° quòd hi dolores possint conjungi et separari, ita ut homo possit verè conteri et dolere de peccatis, quamvis non percipiat ullum dolorem sensitivum; atque e contra possit sentire dolorem in appetitu cum lacrymis, &c. absque vero dolore pœnitentiæ seu contritionis in animo, ita ut ipsi homines circa seipsos non rarè decipiantur et errent, putantes se esse contritos, dum solo dolore sensitivo commoventur, vel aliquando etiam dolore voluntatis, seu animi, sed naturali solùm afficiuntur.

Solet tamen, propter unionem in anima, ex dolore voluntatis consequi dolor in parte sensitiva, qui utilis est, quia per eam facilitatur dolor animi: quando autem passionibus appetitibus non consequuntur affectiones animi, exurgit ariditas, quæ non ita promptè superatur, nisi ab exercitiis in virtutibus.

In Christo virtus pœnitentiæ non resedit, quia ab intrinseco impeccabilis erat.

Nota obiter, quòd solùm sint tres virtutes, quæ in Christo non resederunt, scilicet fides, spes et pœnitentia.

In beata Virgine Maria inventus est habitus virtutis pœnitentiæ, actus tamen principalis contritionis in ea non surrexit, cùm non peccaverit. Docet Sylvius, habitum virtutis pœnitentiæ perseverare in Beatis ad ornatam et ad actus secundarios.

Cæteris hominibus viatoribus infunditur in justificatione cum charitate virtus pœnitentiæ, quæ etiam charitate amissâ, amittitur.

Observandum interim, quòd homo in statu peccati habitualis possit exercere ante justificationem quosdam supernaturales actus pœnitentiæ, v. g. contritionis imperfectæ per auxilium gratiæ actualis, qui vocantur actus virtutis pœnitentiæ, quia ex motivo seu objecto formali virtutis pœnitentiæ concipiuntur et formantur.

Sed peccator, persistens in affectu peccati mortalis, non potest simul elicere actum virtutis pœnitentiæ sive contritionis, quia iste actus essentialiter includit intentionem servandi jus Dei illæsum, cùm sit motivum formale pœnitentiæ, quæ intentio directè excluditur per actualem offensam sive læsionem juris divini: censetur autem peccator persistere in affectu peccati, quamdiu persistit in voluntaria consuetudine peccandi, vel in occasione proxima, vel in neglecta restitutionis, aut in alia voluntaria negligentia, &c.

No. 27. DE GRADIBUS PŒNITENTIÆ.

S. Thom. 3. p. q. 85. art. 5 et 6.

I. *Sex Gradus ex Conc. Tr. II. Motus timoris non est necessarius. III. Observatio pro Catechismo.*

QUIBUS gradibus peccatores ordinariè perducuntur ad pœnitentiam?

R. Illi describuntur in Conc. Trid. Sess. 6 cap. 6. sunt autem hi sex:

1. Est motus divinæ gratiæ, juxta illud Jer. 31. *Postquam convertisti me, egi pœnitentiam.*

2. Est motus fidei, juxta id ad Hebr. *Accedentem ad Deum, oportet credere.*

3. Est timor pœnarum. Eccl. 1. v. 27. *Timor Domini expellit peccatum.*

4. Est actus spei. Math. 9. v. 2. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua.*

5. Est actus dilectionis Dei, *Quo Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt.*

6. Est actus proprius pœnitentiæ, videlicet *dolor sive contritio, per odium aliquod et detestationem adversus peccata, ut Deo injuriosa, cum proposito inchoandi novam vitam; quibus in N. L. votum Baptismi vel Sacramenti Pœnitentiæ conjungi necesse est.*

An omnes præfati motus et actus necessariò interveniunt?

R. Tertius, qui est timoris pœnæ, non necessariò concurrat: prout videre est in conversione Mariæ Magdalænæ: et propterea Conc. Trid. dicit: quo timore *utiliter*, non necessariò concutiuntur. Cæteri motus virtualiter saltem ordine suprascripto concurrere debent; de quibus ut populus practicè instruat.

Observandum, ut in Catechismis frequenter proponatur hæc petitio:

Quid agere debemus pro suscipiendo Pœnitentiæ Sacramento?

Responsio autem edoceatur hæc:

1° Oportet à Deo petere gratiam ad agnoscendum peccata nostra, et condignè pœnitendum, quæ uti et sequentia, sine gratia actuali fieri nequeunt.

2° Examinare debemus conscientiam nostram, id est, ad memoriam revocare peccata commissa et circumstantias.

3° Elicere actus fidei, spei, et charitatis.

4° Principaliter necesse est, elicere actum contritionis cum firmo proposito non peccandi de cætero, et vitandi occasiones.

5° Oportet Sacerdoti confiteri peccata secundum numerum, objectum, speciem et circumstantias.

6° Debemus adimplere pœnitentiam sive satisfactionem impositam.

N. 28. DE MOTIVIS AD PŒNITENTIAM.

I. *Motiva pœnitentiæ ex Pastoralis Mechl.*

QUANDOQUIDEM ad officium confessarii et Directoris animarum pertineat, peccatores etiam impœnitentes per-

perducere, quantum potest, ad veram pœnitentiam, in promptu habere debet multiplicia et diversa motiva seu media, ut tanquam prudens Pater-Familias proferat de thesauro suo nova et vetera. Matth. 13.

Plurima hujusmodi motiva deducit Pastorale Mechliniense, tit. de Sacramento Pœnitentiæ, desumpta ex bonitate aliisque attributis Dei, ex passione et charitate Christi erga peccatores, ex offensa Dei, turpitudine peccati, ex præmio cœlestis gloriæ, ex pœnis et damnis, similibusque considerationibus accommodatis peccatoris capacitati et affectionibus: alii enim trahuntur amore, alii timore, alii moventur spiritualibus, alii temporalibus, &c. Latius hæc deducta invenies in Pastoralibus.

N. 29. DE EFFECTIBUS PŒNITENTIÆ.

S. Thom. 3. p. q. 86.

QUI sunt effectus pœnitentiæ?

1. R. Remissio peccatorum et pœnæ æternæ et quandoque totius pœnæ temporalis.

2. Item reviviscentia virtutum et bonorum operum sive meritorum.

Effectus autem Sacramenti Pœnitentiæ, ultra præfatos, assignantur.

3. Gratia sanctificans, quæ vi Sacramenti infunditur.

4. Item gratiæ sacramentales, ex opere operato, sive gratiæ actuales, etiam postea dandæ, ad perficiendum opera pœnitentiæ, ad vitandum peccata, ad superandum tentationes, &c.

5. Solet interdum, ait Conc. Trid. Sess. 14. c. 3. consequi conscientiæ pax et serehitas cum vehementi spiritûs consolatione.

N. 30. DE REMISSIONE PECCATORUM.

S. Thom. 3. p. q. 86.

- I. *Non datur peccatum irremissibile.* II. *Objectio.* III. *Sensus Script. Matt. 12.* IV. *Objectio.* V. *Explicatur locus Script. S. ad Hebr. 10.* VI. *Explicatur locus Script. S. 1. Joan. 5. v. 16.* VII. *Item ad Hebr. c. 12. v. 17.* VIII. *Antioch. Judas, non egerunt veram pœnitentiam.* IX. *Tres dolores circa peccatum.*

AN peccata quæcumque possunt remitti per pœnitentiam?

R. Responsio affirmativa est de fide, quamdiu homo est in statu vitæ. Probatum ex verbis Christi, Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, et Matth. 11. *Venite ad me omnes, qui onerati estis*. Et Ezech. 18. v. 21. *Si impius egerit pœnitentiam, omnium iniquitatum non recordabor*.

Obj. Matth. 12. v. 32. Christus: *Qui dixerit verbum contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro*.

R. S. Aug. intelligit peccatum illud esse finalem impœnitentiam sive peccatum mortale, in quo quis moritur, quod verè non remittetur in æternum.

R. S. Th. q. 86. a. ad 3. interpretatur id dici, quia non de facili sive quia difficulter et raro remittitur; quod speciale est peccato in Spiritum Sanctum, eo quòd directè per illud abjiciatur medium conversionis et remissionis peccati.

Obj. Epist. ad Hebr. 10. v. 26. legitur. *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis Hostia*.

R. Loquitur Apostolus de peccato apostasiæ à fide Christi ad Judaismum, et docet, quòd illi apostatæ in vanum expectent alium Messiam, qui se offerat in Hostiam pro peccatis.

R. S. Chrysost. quòd *Hostia* ponatur pro effectu Hostiæ, scilicet pro remissione peccati in secundo Baptismo.

Obj. Ex Epist. 1. Joan. c. 5. v. 16. *Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis*.

R. R. Inter varias explicationes videntur præferendæ hæ duæ:

Prima est SS. Aug. et Greg, qui *peccatum ad mortem* interpretantur esse finalem impœnitentiam, sive peccatum mortale, in quo homo immoritur.

Secunda est communis, quæ per *peccatum ad mortem* intelligit hæresim aut simile grave peccatum ex consuetudine; et per *peccatum non ad mortem*, aliud minus mortale; docet autem S. Joannes, quòd non debeat quis orare cum tanta fiducia impetrandi pro peccatore prioris malitiæ, cum quanta rogare potest pro aliis. Hæc interpretatio concordat cum contextu ibidem.

Obj. Apostolus ad Hebr. c. 12. v. 17. dicit de Esau: *Non invenit pœnitentiæ locum quamquam cum lacrymis inquisisset eam*.

R. Non loquitur de pœnitentia super peccato respectu Dei, sed de pœnitentia paterna Isaac, scilicet non invenit, ut patrem pœniteret datæ benedictionis Jacobo, eamque revocaret.

Obj. Multi egerunt pœnitentiam, et non sunt consecuti remissionem peccatorum, ut Rex Antiochus, 2. Mac. 9. Judas, Mat. 27. v. 3.

R. Non egerunt veram pœnitentiam de peccatis ex motivo pœnitentiæ, sed ex aliis motivis pœnarum vel jacturæ temporalium: ita dicit S. Th. a. 1. de Antiocho: *Dolebat de culpa non propter offensam Dei, sed propter infirmitatem corporalem, quam patiebatur.*

Similiter explicari possunt loca Scripturæ S. ubi Deus pœnitentiam aliquorum respicere recusat. Vel dici potest, quòd agatur de pœnis temporalibus infligendis in hac vita.

Nota, quòd in hoc Tractatu pœnitentiam intelligamus supernaturalem ex gratia.

Datur quidem pœnitentia siye dolor naturalis etiam in voluntate rationali de peccato; sed is non sufficit nec potest esse dispositio in Sacramento, cum supponatur esse ordinis naturalis.

Denique ab his distinguitur dolor appetitûs sensitivi, ut dictum est Num. 26.

N. 31. DE NECESSITATE ACTUS PŒNITENTIÆ.

S. Thom. 3. p. quæst. 86. et 87.

I. *Peccatum personal. sine pœn. actuali vel virtuali non remittitur.* II. *Nec in Sacram.* III. *Originale in parvulis remittitur sine pœn. actuali.* IV. *Quæstia speculativa.* V. *Justis morientibus remittuntur venialia.* VI. *Damnatis nulla.*

AN peccatum aliquod potest remitti sine pœnitentia?

R. Peccatum personale sine contritione actuali vel virtuali remitti non potest. Ita docet Conc. Trid. Sess. 14. cap. 1. et cap. 4. dicens: *Fuit quolibet tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius: juxta doctrinam Christi, Luc. 13. v. 3. et 5. Si pœnitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.*

Proinde nec per Sacramenta ipsa peccatum personale remittitur sine pœnitentia siye contritione.

Neque venialia unquam remittuntur sine aliquali actu pœnitentiæ explicito, vel implicito, ait S. Th. 3. p. q. 87. a. 1. et 2. ad. 2.

Nota dictum esse, peccatum personale; nam peccatum originale remittitur parvulis sine actuali actu pœnitentiæ sine contritione quamvis non sine habituali; nam habitus virtutis pœnitentiæ infunditur parvulis cum gratia sanctificante.

An per absolutam Dei potentiam peccatum potest remitti sinè pœnitentiâ?

R. Quæstio est speculativa. Argumenta pro et contra reperies apud Sylvium hic: et quamvis responsio affirmativa videatur admittenda, eò quòd pœnitentiâ non sit causa formalis essentialis, sed dispositio potiùs, et in parvulis originale deletur sine actuali vel virtuali pœnitentiâ; verumtamen juxta præsentem à Deo definitam ordinationem, nulla peccata personalia sine pœnitentiâ saltem virtuali remittuntur, nequidem per Baptismum: quia voluit Deus, ut peccata propriâ voluntate contracta, eâdem voluntate contritâ abolerentur.

Justis morientibus in affectu peccati venialis remittitur illud per actum displicentiæ ex fervore charitatis, quem primo post mortem momento concipiunt.

Peccatores verò decedentes in statu peccati mortalis, nullius unquam peccati mortalis vel venialis veniam consequuntur, quia sunt stabili in termino; et quia nunquam dolent de peccatis ex motivo formali pœnitentiæ.

Obj. Sap. 5. v. 3. legitur de damnatis *Pœnitentiam agentes et gementes*; ergo, &c.

R. Non agunt veram pœnitentiam ex motivo formali pœnitentiæ, sed ex displicentiâ pœnitentiæ, sed ex displicentiâ pœnarum et effectuum provenientium ex peccatis.

N. 32. DE CONNECTIONE PECCATORUM.

S. Thom. 3. p. q. 86. a. 3.

I. *Petitio quadruplex.* II. *Mortale non remittitur sine alio mortali.* III. *Datur duplex ratio.* IV. *Objectio.* V. *Axioma.* VI. *Conclusiones.*

AN unum peccatum potest remitti sine alio?

R. Hæc petitio quatuor quæstiones includit: 1. an unum mortale sine alio mortali remitti possit; 2. an

unum veniale sine altero veniali; 3. an mortale sine veniali; 4. et an veniale sine mortali? ad singulas damus responsum.

R. Unum mortale sine alio mortali conjuncto remitti nequit: duplex istius datur ratio, 1° quia remissione peccati mortalis infunditur gratia sanctificans, hæc autem non potest consistere cum ullo peccato mortali

2° Ratio est, quòd eadem ratio formalis pœnitendi de uno peccato mortali attingat omnia mortalia, scilicet, quòd offendant summum bonum, et avertant à fine ultimo, ergo si ob istam rationem doleat de uno, verè dolet de omnibus, et propterea in confessione solet adjungi: de his et aliis peccatis scienter vel ignoranter commissis, et ignotis doleo et me accuso.

Obj Potest unum peccatum mortale committi sine alio, ergo et remitti.

R. Disparitas est, quòd ratio committendi unum peccatum non extenditur ad alia, sed ratio pœnitendi de uno extenditur ad alia; quapropter dici solet, *quòd peccata non sint connexa quantum ad conversionem au bonum commutabile, sed sint connexa quantum ad aversionem à bono incommutabili*, in quo conveniunt omnia mortalia. Ita S. Thom. a. 3. ad 3.

Hinc conclude, quòd non possit sacramentaliter absolvi, qui vel de uno peccato mortali non verè conteritur, quamvis de aliis videatur acriter dolere.

Secundò, quòd is, qui validè absolvitur ab uno peccato mortali, indirectè absolvatur à reliquis, et eorum remissionem acquirat coram Deo.

N. 33. AN UNUM VENIALE PECCATUM SINE ALTERO VENIALI CONJUNCTO REMITTI POTEST?

I. *Homini justo remittitur unum veniale sine altero.* II. *Objectio. R. Venialia non sunt connexa.* III. *Mortale sine veniali remitti potest.* IV. *Existenti in peccato mortali nulla culpa remittitur.* V. *Potest deponi affectus.*

RESP. Homini justo potest unum veniale remitti sine alio, quia potest agere pœnitentiam de uno veniali non de altero, cum non sint connexa.

Obj. Unum peccatum mortale non potest remitti sine alio mortali, ergo neque unum veniale sine altero veniali.

R. Disparitas est, quòd venialia non sint connexa quoad aversionem à summo bono et ultimo fine, sicut mortalia ; et quòd gratia remissiva hujus peccati venialis simul consistere possit cum alio veniali non remisso.

Verumtamen veniale non remittetur ei, qui retinet affectum ad simile veniale ejusdem speciei et conditionis, quia ejus pœnitentia caret proposito non committendi de cætero peccatum illud, secundùm dicta Num. 9.

An peccatum mortale remitti potest sine veniali conjuncto ?

R. Affirmativè, quia potest agi pœnitentia de mortali sine contritione de veniali, et potest gratia justificans infundi manente veniali ; adeoque talis posset sacramentaliter absolvi à mortali non à veniali.

An peccatum veniale remitti potest non remisso mortali conjuncto ?

Responsio S. Th. art. 4. negativa est probabilior, quia quæcumque remissio culpæ fundatur in amicitia et gratia sanctificantè ; inde consequitur quòd in damnatis culpa venialis, in qua mortui sunt, perseveret in æternum.

Practicè interim certum est, quòd nullus possit sacramentaliter absolvi ab ullo veniali, manente culpa mortali, ob incompatibilitatem gratiæ sanctificantis cum peccato mortali.

Potest tamen peccator deponere affectum unius peccati et manere in affectu alterius peccati ; nam illud est solùm cessare ab actu unius peccati, non ab actu alterius.

N. 34. DE DIFFERENTIA INTER PŒNITENTIAM DE PECCATIS MORTALIBUS, ET PŒNITENTIAM DE VENIALIBUS.

S. Thom. quest. 87.

I. Differentia prima.

IN quibus differt pœnitentia sive contritio de peccatis mortalibus à contritione de venialibus ?

I. R. In his ; primò quòd contritio de mortalibus debeat esse major eaque formalis per se, et explicita ; quia tanta culpa tantam pœnitentiam meretur ; sed pro remissione venialis per se sufficit contritio virtualis implicita et generalis] quæ per accidens posset etiam valere quoad mortalia oblita, ait S. Th. a 1. in c.

Pro directa absolutione sacramentali super veniali peccato, requiritur etiam formalis explicita contritio de

illo; sicut confessio ejusdem peccati debet tunc esse formalis explicita, per se loquendo.

2. Contritio de peccatis mortalibus debet objective extendi ad omnia et singula mortalia, cum proposito vitandi omnia et singula: seu contritio venialium non debet esse de omnibus, nec propositum adesse debet vitandi omnia collectivè; requiritur tamen propositum vitandi singula de quibus conteritur: S. Thom. a. 1. ad 1. et sic minuendi venialia quoad aliquam speciem vel conditionem aliquam.

3. Pœnitentia mortalium in N. 1. includit susceptionem Sacramenti vel votum ejus. Vide n. 21. non sic pœnitentia venialium.

4. Pœnitentia potest agi de mortali, ita ut non agatur de veniali, juxta Num. 33. non è contra.

N. 35. DE MEDIIS PER QUÆ REMITTUNTUR PECCATA VENIALIA.

S. Thom. 3. p. q. 87. art. 3.

I. *Sacramenta.* II. *Pœnitentialia.* III. *Sacramentalia.*
IV. *Exemplum.*

QUIBUS mediis remittuntur peccata venialia?

1. R. S. Th. a. 3, illa reducit ad tria genera:

Primi generis sunt Sacramenta, per quæ confertur gratia, et augetur fervor charitatis.

2. Secundi generis sunt pœnitentialia, quæ fiunt cum aliquo motu detestationis peccati, cujusmodi sunt confessio generalis, tussio pectoris, recitatio Orationis Dominicæ, &c. valent autem hæc ex opere operantis.

3. Tertii generis sunt sacramentalia, et omnia, quæ continent aliquem motum reverentiæ in Deum aut res divinas: hujusmodi sunt usus rituum sacramentalium, aspersio aquæ benedictæ, benedictio Episcopalis vel Sacerdotalis: valent autem, non ex opere operato, sed quatenus objective alliciunt ad detestationem peccati, item per modum impetrationis gratiæ ob preces et reverentiam Ecclesiæ. Ita v. g. dum quispiam utitur aquâ benedictâ, preces recitatæ nomine Ecclesiæ in benedictione ejusdem aquæ, quæque perseverant in acceptatione divina, applicantur eidem homini, ac si pro ipso essent recitatæ.

N. 36. DE REMISSIONE PŒNARUM.

S. Thom. 3. p. q. 86. a. 4.

- I. *Remissâ culpâ remittitur pœna æterna.* II. *Non semper pœna tota temporalis.* III. *Probatur ex traditione et exemplis Scripturæ S. David. Moyses, Adam.* IV. *Aliquando tota pœna remittitur.* V. *Quid sit pœna temporalis.* VI. *Ratio et finis remanentis pœnae temporalis.* VII. *Explicat. Script. Ezech. 18.* VIII. *Objectio à ratione.*

AN remissâ culpâ remanet reatus pœnæ?

R. Remissâ culpâ semper tollitur reatus pœnæ æternæ sive infernalis. Conc. Sess. 6. cap. 14.

Sed non semper remittitur tota pœna temporalis lueda hic vel in altero sæculo, sive in Purgatorio. Hoc secundum responsionis punctum impugnant Sectarii, eò quòd continet fundamentum admittendi purgatorium, indulgentias, et opera satisfactoria.

Verùm contra eos veritatem præfatæ responsionis solidè probat Conc. Trid. Sess. 14. cap. 8. ex traditione et exemplis Scripturæ S. sic David 2. Reg. 12. ob adulterium punitus est morte prolis, post quam ei dictum fuerat, *Dominus transtulit* sive remisit *peccatum*: similiter cap. 24. ob peccatum numerati populi sustinuit pestem. Sic Moyses Num. 27. exclusus ab ingressu terræ promissæ: sic Adam ad multas miseras Gen. 3. relegatus.

Aliquando tamen posset cum culpa remitti omnis pœna temporalis, S. Th. Suppl. q. 5. a. 2. per vehemenciam contritionis vel intensionem charitatis per modum meriti, et quidem in Martyrio et Baptismo per se tota pœna indulgetur propter similitudinem mortis Christi. Rarò per contritionem remitti omnem pœnam, indicant frequenter repetita suspiria David, Ps. 50. *Libera me de sanguinibus.*

Quid est illa pœna temporalis remanens post remissam culpam?

R. Est pœna sensûs, sive sensibilis peccato debita, dempta æternitate.

Quare cum culpa non semper remittitur omnis pœna?

R. Ratio principalis est positiva voluntas Dei; qui semel in Baptismo concessâ liberaliter omnium indulgentiâ, voluit, ut secundis vicibus aliquo modo satisfaciat

justitiæ divinæ: simul ut serviat in peccatorum frænum, medelam, et cautelam. Conc. Trid. Sess. 14. cap. 8.

Obj. Ezech. 18. V. 22. Deus dicitur non recordari amplius peccatorum remissorum, ergo propter illa non exigit amplius pœnam.

R. Nego consequ. quia Scriptura illa solùm docet, quòd Deus non recordetur eorum amplius in ratione inimicitiae, sive quoad culpam et pœnam æternam; ita ut non sit sermo de pœna temporali, cujus reatas simul stare potest cum amicitia Dei.

Obj. Remotâ causâ removetur effectus; ergo remissâ culpâ remittitur omnis pœna.

R. Distinguo ant. remotâ causâ, quæ est causa in fieri et conservari, removetur effectus, conc. ant. remotâ causâ, quæ non est causa in conservari, removetur effectus, nego ant. nam mortuo artifice domûs, remanet domus; hoc modo remanet pœna temporalis remissâ culpâ, attentis rationibus præfatis.

N. 37. DE MEDIIS PER QUÆ LIBERAMUR A PœNIS TEMPORALIBUS.

I. *Quomodo in hac vita remittantur pœnæ temporales.*

PER quæ media liberamur à pœnis illis temporalibus?

1° R. Per Baptismum, per Sacrificium Missæ et per pœnitentias sacramentales ex opere operato. Item per martyrium ex privilegio.

2° Per indulgentias, per intercessionem Sanctorum in celo, et per orationes, et satisfactiones hominum justorum in terris.

3° Per propria opera bona et passiones, morbos et pœnas ex Christi charitate toleratas in statu gratiæ sanctificantis; quæ valere possunt non solùm per modum puræ passionis vel satisfactionis, sed etiam per modum meriti et impetrationis.

Defuncti in Purgatorio liberantur à pœnis illis temporalibus,

1° Per propriam personalem pœnarum passionem sive tolerantiam; verùm illa tolerantia non valet eis per modum meriti, sed satisfactionis tantùm.

2° Per Missæ Sacrificium, et indulgentias; per intercessionem Sanctorum et per bona opera hominum justorum.

Collige ex his, quomodo pœnæ temporales multipliciùs, faciliùs et abundantius tolli possint in hac vita,

quàm in Purgatorio: et quomodo plus quàm per usuram lucretur, qui in hac vita satisfacere satagit.

N. 38. DE RELIQUIIS PECCATORUM.

S. Thom. 3. p. q. 86. a. 5.

- I. *Quæ sunt reliquiæ peccatorum.* II. *Remissâ culpâ remanent ordinariè reliquiæ.* III. *Duobus modis coluntur.* IV. *Pro praxi.*

QUID intelligitur per reliquias peccatorum?

R. Intelliguntur quædam dispositiones vel effectus ex præcedentibus peccatis causati: cujusmodi sunt pravi habitus et consuetudines, corruptio vel indispositio appetitûs, passionum, phantasie et spirituum vel humorum, ignorantia, hebetudo, cæcitas mentis, torpor animi ad spiritualia, turbatio conscientie, horror futuri sæculi, &c. Sic relinquuntur ex peccato originali quatuor animæ vulnera.

An remissâ culpâ simul tolluntur reliquiæ peccatorum?

R. Negativè: idque fuit figuratum, Marci 8. ubi cæcus successivè solùm restitatus est, ut clarè videret. Aliquando tamen per Dei gratiam subitò tolluntur prout accidit Luc. 7. in Maria Magd. ait S. Th. a. 1. ad 1.

Igitur duobus modis præfatæ reliquiæ tolli possunt, 1. per actus contrarios, 2. per specialem gratiam Dei, et præsertim per Sacramentum Extremæ-Uctionis.

Nota pro praxi, quòd peccator quispiam debitè possit esse dispositus ad Sacramentum Pœnitentiæ, quamvis in ipso reperiantur pravi habitus et reliquiæ peccatorum; modo adsit sufficiens et efficax voluntatis retractatio cum proposito easdem per media efficacia extirpandi: tum enim retinent solum rationem dispositionis cujusdam materialis, sive physicæ, involuntariæ.

N. 39. DE REDITU PECCATORUM.

S. Thom. 3. p. q. 88.

- I. *Peccata remissa non redeunt simplicit.* II. *Objectio Matt. 18. Responsiones tres.*

AN peccata remissa redeunt?

R. cum S. Thoma peccata remissa non redeunt sim-

pliciter, nec quoad culpam nec quoad pœnam remissam, quia *sine pœnitentia sunt dona Dei*, Ad Rom. 11. *et non bis vindicat in id ipsum*. Nahum. 1.

Ratio est, quòd peccata remissa penitus sint oblita, et pro eis satisfactum sit Deo, adeoque nullum sit fundamentum reviviscentiæ.

Obj. Matth. 18. Dominus parabolicus exigit à servo nequam debitum talentorum remissum, atqui *sic Pater Cœlestis faciet* nobis, ergo Deus exigit debitum peccatorum remissorum.

R. Hujus loci dantur plures interpretationes: Prima dist. ass. exigit debitum secundùm externam formam solummodo remissum, conc. ass. Verè remissum, neg. ass. figuratur autem ibidem, quòd, licèt Ministri Ecclesiæ secundùm formam Ecclesiæ absolvant à peccatis, non sint tamen verè remissa, si retineatur in corde proximi odium vel immisericordia.

R. Secunda: si supponatur debitum verè remissum: tunc responderi potest, ibidem significari solum quòd propter peccatum illud immisericordiæ contra proximum, quod postea idem committit, incurrat simile debitum pœnæ æternæ, ita S. Thom. 1. ad 1. quæ sit pœna peccati immisericordiæ, non priorum peccatorum remissorum.

R. Tertia: posset dici, ibidem significari, quòd peccata, ob immisericordiam, redeant secundum quid, de quo Numero sequenti.

Obj. Exodi 22. v. 34. *Visitabo in die ultionis hoc peccatum eorum*. Ps. 108. v. 14. *In memoriam redeat iniquitas patrum ejus*.

R. Hujusmodi S. Scripturæ loca respiciunt peccata vel pœnas non remissas.

N. 40. DE PECCATORUM REDITU SECUNDUM QUID.

S. Thom. 3. p. q. 88. art. 3. et 4.

I. *Peccata redeunt secundum quid propter ingratitude-
nem*. II. *Aliquando addit malitiam mortalem*. III. *Item in quatuor peccatis*.

Quid intelligitur per hoc, quòd peccata redeant secundum quid?

R. Intelligitur, quòd post remissionem peccatorum obtentam, peccatum sequens aggravetur ex circumstantia ingratitude: hæc circumstantia generalis putatur in

confessione specialiter non exprimenda, quia vel non est mortalis, vel subintelligitur in omni peccato, nam tot tantisque beneficiis obstringimur Deo, ut peccantes semper simus ingrati.

An aliquando illa circumstantia ingratitude specialiter malitiam mortalem contribuit?

R. Affirm. quando directè intenditur contemptus prioris remissionis, vel relapsus sunt gravissimi et frequentissimi.

Item recenseri solent quatuor species peccatorum, quæ ex hac circumstantia malitiam mortalem trahunt, et continentur his versibus:

*Fratres odit, apostata fit, spernitque fateri,
Penituisse piget, pristina culpa redit.*

Quia nimirum directè repugnant beneficio vel formæ obtinendi remissionem peccatorum.

N. 41. DE REVIVISCENTIA BONORUM OPERUM.

S. Thom. 3. p. quest. 89.

I. 4. *Genera operum.* II. *Opera mortua non reviviscunt.* III. *Sunt tamen utilia.* IV. *Opera viva.* Quæ sunt opera mortificata. V. *Opera mortificata reviviscunt.* VI. *Probatur ex Script. Sacra.* VII. *Probatur à ratione.* VIII. *Objectio.* IX. *Bona opera remanent in acceptatione divina.* X. *Objectio Ezech. 8. 24.* XI. *Virtutes rōdeunt.*

AN opera quædam reviviscunt per pœnitentiam?

R. Prænotandum, quadruplicis generis opera distingui posse, nimirum:

1. Viva, 2. mortua, 3. mortificata, 4. et mortifera.

Opera mortifera sunt opera peccaminosa, sive peccata.

Opera mortua dicuntur opera bona, quæ fiunt ab homine constituto extra statum gratiæ sanctificantis, v. g. eleemosyna à peccatore, quamvis ex gratia actuali, facta.

Hæc opera mortua non reviviscunt, quia supponuntur nunquam habuisse vitam: utilia tamen sunt, quia Deus ea opera sæpe remunerat temporali retributione in hoc sæculo; et si ex gratia supernaturali procedant, disponunt ad pœnitentiam.

Opera viva sunt opera facta ex gratia ab homine justo, v. g. oratio hominis existentis in gratia sanctificante.

Opera mortificata sunt ea, quæ fuerunt viva, sive quæ antea sunt facta ab homine justo, qui jam constitutus est in statu peccati mortalis; et pro hoc tempore *mortificata* vocantur; quia pro hoc tempore amittunt meriti efficaciam perducendi eum ad vitam æternam.

Opera hæc mortificata reviviscunt per pœnitentiam; hoc est, illa opera mortificata, quando ille peccator pœnitens denuò justificabitur, recuperabunt prius meritum perducendi eum ad gloriam.

Solent pro eo adduci hæc S. Script. sententiæ: Joel cap. 2. *Reddam vobis annos quos comedit locusta.* Ad Gal. cap. 3. *Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa.*

Probatur à ratione: quia meritum bonorum operum solummodò impeditur per superveniens peccatum mortale; sublato illo impedimento meritum reddit.

Obj. Peccata non redeunt, ergo nec opera bona redeunt.

R. Disparitas est, quòd peccata remissa penitus destruantur et aboleantur: verùm opera bona non abolentur, remanent enim in acceptatione divina, sed efficacia solùm impeditur tempore statûs peccati.

Obj. Ezech. 18. v. 24. *Si justus fecerit iniquitatem, justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur;* ergo non reviviscunt.

R. Loquitur Scriptura de peccatore non pœnitente, sed moriente in illo peccato.

R. 2. Verum est, quòd pro tempore, quo manet in peccato, præcedentia bona non valeant ipsi ad meritum.

Simili ratione docetur, quòd per pœnitentiam redeant virtutes supernaturales amissæ, quarum pœnitens capax est.

N. 42. DE GRADU MERITI OPERUM REVIVISCENTIUM.

S. Thom. 3. p. q. 89.

- I. *Prima opinio.* II. *Secunda opinio.* III. *Tertia opinio.*
 IV. *Explicatur sententia per exemplum.* V. *Hujus sententiæ confirmatio,* VI. *Et utilitas.* VII. *Object.*
 Luc. 15. v. 22.

TRES famosiores de hac quæstione opiniones referemus.

Prima dicit, quòd pœnitenti reddantur merita, virtutes et grãtia sanctificans in eodem gradu et in eadem quanti-

tate, prout fuerunt in ipso ante peccatum; ita ut, v. g. si ante peccatum gratia sanctificans intensa fuerit ad 4. gradus, jam pœnitens sit recuperaturus illam gratiam ad 4. gradus, et adhuc quid plus secundum dispositionem præsentem pœnitentis, ita ut iste semper resurgat in majori gratia. Hanc sententiam defendunt Suarez, Wiggers et Neesen, sed huic videtur opponi S. Thomas art. 2. docens, quod homo quandoque resurgat in minori gratia.

Socunda opinio, quæ est Sylvii, Bannes et Steyaert, tenet, pœnitenti nihil restitui ex præteritis meritis vel gratia, sed tantum justitiam dari proportionatam præsentis dispositioni. Hi quidem admittunt bona opera reviviscere, sed tantummodo ad gloriam accidentalem, vel etiam ad essentialem, non majorem, sed pluribus titulis recipiendam. Verum hæc sententia solum nomen reviviscentiæ admittit.

Tertia sententia media inter duas præfatas, quam defendunt Gonet, Daelm. alique, docet, quod opera mortificata et virtutes reviviscant et redeant juxta quantitatem præsentis dispositionis; ita ut vi operum mortificatorum restituatur aliqua gratia sanctificans et insuper aliqua detur vi præsentis pœnitentiæ vel absolutionis, tanquam ex duplici causa, sicuti in susceptione Sacramenti Pœnitentiæ, in qua simul revivisceret Baptismus cum obice susceptus, gratia daretur duplex ex duplici Sacramento.

Casus sit hic: quispiam habuit justitiam ad 4. gradus; hic post peccatum mortale resurgit cum dispositione intensa ad duos gradus: hoc posito, justitia sive gratia amissa reddetur solum secundum duos gradus; si autem resurgat cum dispositione 4. graduum, justitia deperdita restituatur tota; si verò resurgat cum dispositione intensa ad 6. gradus, equidem justitia amissa solum recipietur secundum 4. gradus, eò quod nunquam fuerit major.

In hac sententia commodè explicatur, quod docet S. Th. a. 2. in c. hominem resurgere quandoque in majori gratia, quandoque in æquali, quandoque in minori.

Similiter planè verificantur promissiones divinæ, et illud Conc. Trid. Sess. 6. c. 6. unumquemque recipere justitiam secundum propriam cujusque dispositionem et cooperationem: denique omnia vitantur inconvenientia.

Eadem sententia utilitatem in praxi progignit ut justus excitetur ad congregandum thesaurum bonorum operum, et ut peccator alliciat ad pœnitentiam, eamque valde intensam.

Obj. Luc. 15. v. 22. Pater Filii Prodigii dicit: *Citò proferte stolam primam*, ergo prima justitia semper red- dicitur.

R. Nego conseq. quia non semper æqualis dispositio adfertur, vel non tanta, quanta in Filio illo prodigo significatur.

R. Respondent aliqui, stolam primam non intelligi relative, sed positive, ut sensus sit: proferte stolam pretiosam.

N. 43. DE CONTRITIONE.

S. Thom. Suppl. q. 1.

- I. *Definitio contritionis* II. *Explicatur.* III. *Prop. Dam.* IV. *Controversia.* V. *Ad contritionem requiritur dolor et detestatio.* VI. *Error Hæreticorum.* VII. *Objectio. Respons.*

QUID est contritio?

R. Generaliter à Conc. Trid. Sess. 14. cap. 4. describitur: *Animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero.*

Dicitur autem *animi dolor*, sive voluntatis rationalis tristitia, ut distinguatur à dolore appetitûs sensitivi; de quo supra N. 26.

Additur, *ac detestatio* per odium abominationis.

Contritio autem dicit actum non habitum, ait S. Th. a. 3. in c. insuper debet actus ille esse supernaturalis, tam ex parte principii, id est, ut procedat ex gratia, quam ex parte motivi formalis. Antoine, t. 4. 195. Quamvis vox contritio quandoque extensè magis accipitur. Pro quo nota hanc Prop. 57. damnatam ab Innoc. XI.

Probabile est sufficere attritionem naturalem, modo honestam.

Controvertitur hic, utrum essentia contritionis consistat in dolore, utrum in detestatione et odio seu displicentia.

Suarez et Wiggers existimant contritionem essentialiter significare detestationem et odium, seu displicentiam, et definitionem intelligi in sensu causali hoc modo: *animi dolor ex detestatione causatus.*

Sylvius et Neesen sustinent, contritionem essentialiter dicere dolorem: probant ex eo, quòd Beati perfectè de-

testentur peccata, de quibus tamen propriè contritionis actum non formant: hi interim requirunt præsuppositivè detestationem peccati; proinde juxta utramque sententiam practicè certum est, ad veram contritionem requiri et dolorem et detestationem seu odium peccati.

Obj. Dolor seu tristitia est de præsentī malo, non de præterito; ergo, &c.

R. S. Thom. 4. d. 17. q. 2. a. 1. q. 1 ad I. dolor animi est etiam de præterito, dum per memoriam intentionaliter fit præsens.

Hæretici nostri contendunt, quòd pœnitentia non consistat in dolore et detestatione præteritorum, sed in nuda resipiscentia pro futuro: et

Objiciunt quædam S. Scripturæ loca: Isa. I. *Quiescite agere perversè: Ps. 33. Diverte à malo et fac bonum.*

R. More Scripturæ S. aliquid, non totum, quod necessarium est, exprimitur in uno loco, ita ut subintelligantur adesse alia necessaria, quæ in aliis Scripturæ S. locis, vel ex rationibus necessariò exiguntur, et ita Scriptura exprimit dolorem Ps. 50. *Cor contritum et humiliatum, Joël 2. Convertimini ad me in jejunio, fletu planctu.*

In eodem sensu intelliguntur sancti Patres, cum dicunt, quòd optima pœnitentia sit nova vita: vel quòd hac sit istius iudicium.

Ultimò additur in definitione, *cum proposito non peccandi de cætero*, De quo sequitur

N. 44. DE PROPOSITO NON PECCANDI DE CÆTERO.

I. *Definitio.* II. *Differt à promissione.* III. *Nota pro praxi.* IV. *Aliquando potest exigi juramentum.* V. *Casus alii.* VI. *Pro moribundo ad restituendum.*

QUID est illud propositum non peccandi de cætero?

R. Est *deliberata voluntas firmiter stätuens evitare peccatum in posterum.*

Differt igitur à promissione, à juramento et voto, quæ inducunt specialem et distinctam obligationem, non sic purum propositum.

Unde impropriè dicitur peccator relapsus fregisse seu violasse promissa sua.

Notandum, quòd confessarius, ultra firmum propositum, exigere à pœnitente non debeat promissionem aliquam aut votum non peccandi de cætero, quia sæpius sine fructu præberet occasionem duplicis peccati.

Aliquando tamen à pœnitente exigi potest promissio et cautio juratoria antequam absolvatur: ita Neesen Tract. 5. de Sacram. Pœnit. cap. 1. dub. 3. recenset ex Cajet. hujusmodi casus sex, nimirum in criminibus publicis; 1. si pœnitens sit excommunicatus notorius; 2. si sit incendiarius declaratus; 3. si manifestus raptor aut Ecclesiæ violator; 4. si usurarius publicus; 5. si publicus mutilator; 6. si publicè sit injuriatus Personis Ecclesiasticis: ipsi jurare debent, se satisfacturos Ecclesiæ et iis, quos læserunt. Verum hæc cautio juratoria præstatur non in confessione, sed extra et ante confessionem coram testibus vel per scripturam publicam, si tempus patiatur: ut postea ipse pœnitens, vel ejus hæredes possent cogi ad satisfactionem.

Simili modo procedendum in aliis casibus, si v. g. pœnitens moribundus inveniatur obstrictus debito restituendi bona vel famam alterius, quæ restitutio ab infirmo illo jam fieri nequit; cogi debet per Confessarium, ut extra confessionem præstet sufficientem cautionem, vel per chirographum, vel per mandatum etiam coram testibus; ut restitutio, si moriatur, indubitanter executioni mandetur: ita, si ii, coram quibus detraxit, non adsint, infirmus scribat vel jubeat scribi litteras ad eos, per quas, revocando vel aliter, restituat famam. Et si quidem conveniat, ut ipse Confessarius scribat, prudenter id faciat extra confessionem, caveatque ne notam violati sigilli incurrat.

N. 45. DE PROPOSITI NECESSITATE ET QUALITATE.

I. *Propositum est necessarium in contritione.* II. *Per se debet esse explicitum.* III. *Et universale quoad objectum et tempus.* IV. *Propositum vitandi singula venialia.* V. *Obj. ex S. Thom.*

AN potest vera contritio subsistere absque proposito illo non peccandi de cætero?

R. Non potest, quia propositum illud vel est essentialis pars contritionis, vel est conditio sine qua contritio non est legitima: constat ex eo, quòd propositum illud per Conc. Trid. exprimitur in descriptione contritionis.

Conclude, quòd ii, qui volunt hæerere in consuetudine vel occasione proxima peccandi, careant contritione ex defectu propositi non peccandi.

Quale debet esse illud propositum non peccandi de cætero?

R. Respectu peccatorum mortalium debet juxta dicta Num. 34. per se esse formale et explicitum ex parte actûs, et universale ex parte objecti et temporis.

Quid importat, propositum illud esse universale quoad objectum et quoad tempus?

R. Importat, quòd pœnitens debeat proponere vitare peccata mortalia omnia singula, idque pro omni tempore seu totâ vitâ. Hinc concludit, quòd is, qui proponit vitare peccatum, uno v. g. vel tribus annis tantùm, non eliciat contritionem legitimam; neque ille, qui, solitus sex mortalia committere per mensem, proponit jam unum tantummodo facere in mense.

De proposito vitandi venialia consule dicta supra Num. 34.

Notat Gaspar à Magd. pag. 274. quòd quispiam non possit verè conteri de veniali peccato nisi proponat universaliter vitare omne idem seu simile ejusdem speciei et conditionis; quia implicat, ut peccatum secundùm eandem rationem displiceat, et non displiceat. Vide dicta Num. 9. et 34.

Obj. S. Thom. 3. p. q. 87. art. 1. ad. 1. significat, quòd sufficiat propositum minuendi peccata venialia.

R. S. Thomas loquitur de venialibus collectivè sump-tis, non de venialibus singulariter sive specificè consideratis; nam dicit ibidem, quòd homo debeat proponere abstinere à singulis: quæ verba alioquin carerent sensu theologico.

N. 46. REFLECTIONES PRACTICÆ.

- I. *Relapsus ex mutabilitate voluntatis.* II. *Relapsus aliquando est indicium non fuisse firmum propositum.*
 III. *Tum confessio repetenda.* IV. *Et contra.* V. *Propositum firmum stat cum timore.*

AN fieri potest, ut homo firmum non peccandi propositum habuerit, et tamen postea in idem peccatum relabatur?

R. Affirm. idque rejiciendum est in mutabilitatem humanæ voluntatis: sicuti verè cucurrit, qui postea sedet, ait S. Thom. 3. p. q. 84. art. 10. ad 4. Ob quam causam quidam existimant à Christo, Joan. 8. v. 11. dictum esse adulteræ: *Jam amplius noli peccare, non autem: Ne pecces amplius.*

An equidem relapsus aliquando indicium est, propositum non fuisse satis firmum ?

R. Aliquando et practicè id præsumitur, quando homo citò relapsus est nullâ abreptus extraordinariâ tentatione, vel quando facilè relapsus est, nec leviter tentationi resistit, neque media præscripta adhibuit; maximè dum similia proposita sæpius infregit: si enim propositum fuisset firmum et efficax, aliquem effectum, dum occasio offerebatur, produxisset.

Hinc practicè præsumitur præcedens confessio fuisse invalida defectu firmi propositi, et consequenter repetenda. Proinde pœnitens relapsus desuper interrogari debet, utrùm citò vel facilè relapsus sit, quæ media adhibuerit? &c.

E contra propositum supponitur ordinariè fuisse firmum et legitimum, si non ita citò nec facilè relapsus fuerit, sed tantùm post luctam et adhibita media, vel post superatas tentationes ordinarias; nam illi effectus speciales et extraordinarii præsumuntur provenisse ex firmo et efficaci proposito per gratiam Dei, et proinde practicè supponitur præcedens confessio fuisse valida, et non repetenda.

An homo potest habere verum firmumque propositum non peccandi, quamvis timeat ne fortè relabatur ?

R. Affirm. quia ille timor solum respicit mutabilitatem humanæ voluntatis: et ideo stare potest cum charitate et firmo proposito. Non potest tamen desperare, vel diffidere de peccato vitando, sed debet velle conari cum fiducia, non in solis viribus suis, ast in gratia Dei quâ nonnunquam maximi et obdurati peccatores peccata et tentationes superarunt. Illi autem non satisfaciunt, qui reponunt: *Vitabo peccata si possim*; nam de fide est, illos posse vitare peccata singula.

N. 47. DE DIVISIONE CONTRITIONIS.

- I. *Divisiones*, II. *Contritio perfecta*. III. *Contritio initialis*. IV. *Dari potest in peccatore aliqua charitas actualis sive dilectio Dei*. V. *S. Thom. admittit charitatem actualem in peccatore ante justificationem*. VI. *Objectio*. VII. *Attritio*. VIII. *Formidolosa merè*. IX. *Benedict. XIV.*

CONTRITIO latè sumpta dividitur in contritionem perfectam et imperfectam.

Contritionem imperfectam subdividimus in initialem, et in servilem, sive attritionem servilem: juxta normam et formam, quâ S. Thom. 2. 2. q. 19. a. 2. dividit timorem in filialem, initialem, et servilem.

Quid est contritio perfecta?

R. Est contritio de peccato, ut est offensa Dei super omnia propter se dilecti charitate perfectâ.

Contritio initialis est contritio concepta de offensa Dei perfecta, sive necdum ex charitate perfecta; quamvis hæc contritio initialis sustentari possit per timorem poenarum, &c. exempla contritionis initialis adfert Billuart tom. 5. p. 216.

Amor benevolus, amor Dei propter se, amor Dei, prout Deus in se bonus est, charitas actualis, hos terminos dicimus esse æquivalentes, quia illi actus habent idem objectum formale, scilicet Deum in se bonum.

Notandum, quòd nos cum S. Thom. in 2. 28. q. 1. art. 3. admittamus in peccatore, existente in habituali peccato, sive in macula peccati mortalis, amorem Dei benevolum, quem Doctores Lovanienses in articulis oblati Summo Pontifici Innoc. XI. anno 1677. nuncuparunt *charitatem actualem*, quia concipitur ex motivo formali virtutis charitatis, nimirum, quia *Deus bonus est in se*. Sicuti in Catechumeno actus fidei et humilitatis, ante infusum habitum fidei vel humilitatis, vocantur verè et essentialiter actus fidei vel humilitatis, eò quòd ex motivo formali virtutis fidei vel humilitatis concipiuntur. Aliqui ex patronis attritionis servilis tamen actum charitatis in peccatore non agnoscunt nisi justificantem.

Multi Thomistæ, negantes sufficientiam attritionis formidolosæ, et requirentes in Sacramento Pœnitentiæ attritionem ex amore benevolo Dei propter se dilecti, sive ex amore Dei, ut Deus in se bonus est, timent illum amorem nuncupare cum Lovaniensibus charitatem actualem; sed verè ex timore frivolo: nam S. Thomas disertis verbis nuncupat eum *actum charitatis*, in 2. d. 28. q. 1. a. 3. ad. 2. hæc habet, *sicut aliarum virtutum actus dupliciter considerari possunt, vel secundum quod sunt à virtute, vel secundum quod antecedunt virtutem; ita et amor est de charitate: potest enim aliquis, etiam charitatem non habens, diligere proximum et Deum (etiam super omnia ut quidam dicunt) et hoc diligere intelligitur actus charitatis sub præcepto directè cadere: et non solum secundum quod à charitate procedit.*

Ratio idem convincit: nam actus habens pro suo

objecto immediato materiali et formali Deum, debet reduci ad virtutem theologicam; sive dicatur specie distinguendo ab actu perfectæ charitatis amicitiae, sive non.

Nec obstat quòd dicatur, non dari charitatem informem, quia humilitas et cæteræ voluntatis virtutes infusæ non possunt similiter esse informes, ait S. Thom. Suppl. q. 1. a. 3. in c. quia de habitibus id intelligitur: et tamen actus, qui præcedunt infusos habitus, dicuntur actus illarum virtutum.

Illa contritio imperfecta, quæ attritio dicitur, est ea, quæ concipitur non ex amore Dei benevolo, sed ex amore spei seu castæ concupiscentiæ, vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex metu gehennæ aliarumve pœnarum: et quidem si ex solo pœnarum metu concipiatur, vocabitur attritio purè formidolosa.

Observat Benedictus XIV., hodie summâ sapientiâ Ecclesiæ gubernacula dirigens, t. 12. lib. 7. c. 13., nomen attritionis post annum 1220. in scholis vulgari coeptum esse, eoque attritionis nomine ante Conc. Trid. Doctores communiter comprehendisse dolorem de peccato ex motivo charitatis, sive ex amore benevolo: in qua significatione eâdem attritionis voce etiam his temporibus, usi sunt Steyaert, Neesen, Daelman. Alii in alia significatione utuntur præfatis terminis, ex quibus obscuritas occurrit legenti Scholasticos.

N. 48. DE DISTINCTIONE CONTRITIONIS PERFECTÆ AB IMPERFECTA.

I. *Contritio perfecta et initialis non distinguuntur specie.*

II. *Objectio.* III. *Objectio.* IV. *Objectio.* V. *Attritio specie distinguitur à contritione perfecta et initiali.*

QUOMODO contritio perfecta, initialis, et servilis inter se distinguuntur?

R. Contritio perfecta et initialis probabilius dicuntur differre solum secundum intensionem actuum majorem vel minorem: et ita non distinguuntur specie, quia formantur ex eodem motivo formali de offensa Dei, scilicet ex voluntate reparandi læsum jus Dei ut in se boni et propter se dilecti. Billuart, t. 5. d. d. a. 7. §. 1. sustinet eas distingui specie, quia, ait, amor charitatis perfectæ respicit Deum ut amicitiam sibi junctum. Pag. 192.

Obj. Contritio initialis pro partiali motivo habet admodum timoris, ergo specie differt à perfecta.

R. Neg. ant. timor enim solùm utiliter non essentialiter concurrat; nam et contritio perfecta compatitur timorem servilem quoad substantiam, licet servilitatem ejus expellat.

Obj. S. Thom. Suppl. q. 1. a. 3. docet, quòd attritio non possit fieri contritio, atqui id in nostra sententia fieri posset, ergo.

R. Dictum S. Thomæ hic esse impertinens; solum enim loquitur de actibus transeuntibus, et dicit, quod actus, qui transivit, non sit actus, qui sequitur: addit enim exemplum dicens: "nunquam actus fidei infõrmis, fit actus fidei formatæ," qui actus tamen sunt ejusdem speciei.

Obj. Contritio est actus virtutis pœnitentiæ, quæ reducit ad justitiam, ergo in ejus motivo formali non debet inseri motivum charitatis.

R. Pœnitentia reparat jus Dei læsum per peccatum, ex debito justitiæ et charitatis, et propterea ejus motivum formale participat aliquid ex utriusque virtutis motivo, sicque contritio debet concipi etiam ex motivo amoris benevoli: læditur enim charitas in omni peccato.

Notat La Croix t. 2. lib. 6. p. 2. n. 727. quod in hoc sermone, contritio est de peccato, prout est contra Deum summè dilectum: non necessario intelligantur duo formales actus divisi, quasi antecedenter Deus debeat esse dilectus; sed quod sensus sit, quod in illa contritione debeat sic diligi, ita ut tò dilectum non sumatur participaliter sed nominaliter.

Attritio distinguitur specie à contritione perfecta et initiali: ratio est, quod habeat aliud objectum seu motivum formale, non enim respicit peccatum directè ut offensam Dei et jus Dei læsum, sed respicit illud ut nocivum peccatori: hujusmodi autem attritionis ulterius inter se distinguuntur specie secundum distincta motiva, ex quibus concipiuntur: ex amore spei, vel ex timore pœnæ, &c.

Existimat quidem P. Antoine t. 4. de Contrit. q. 6. pag. 202., quod *amor spei necessitate quòdam naturali conjunctus sit cum aliquo benevolentie affectu, et cum amore ergà Deum propter se, seu ut Deus in se bonus est: sed in Conc. Trid. Episcopus Tudetanus illud negavit; et revera spes potest esse sine charitate.*

N. 49. DE CONTRITIONE JUSTIFICANTE.

- I. *Contritio perfecta statim justificat.* II. *Probatur.* III. *Objectio S. Aug.* IV. *Contritio perfecta valdè acris et rara.*

AN aliqua contritio statâ lege justificat?

R. Affirm. : nimirum contritio perfecta per modum dispositionis ultimæ.

Probatur ex Conc. Trid. Sess. 14. c. 4. ubi dicit: *Contritionem aliquando charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare, priusquam Sacramentum actu suscipiatur.*

Probatur ex condemnatione Prop. 71. inter Bajanas.

Illud etiam significant generalia S. Script. loca. Ps. 50. *Cor contritum et humiliatum Deus non despicias.* Ezech. 22. *In quacumque die conversus fuerit, &c.*

Obj. S. Aug. Tract. 13. in Joan. cap. 7. dicit: quantumque Cathecumenus proficiat, adhuc sarcinam iniquitatis suæ portat: non illi dimittitur, nisi cum venerit ad Baptismum; ergo, &c.

R. S. Aug. proponit, quid communiter fiat, et quid homo de se supponere debeat in ordine ad suscipienda Sacramenta; ne quis arrogans dedignetur baptizari, ut addit; et ideo alii dicunt eum loqui de eo, qui negligit Baptismum, adeoque non perfectè contrito. Alioquin S. Aug. lib. 4. contra Donatistas admittit contritionem justificantem, dicens, id, quod deest ex Baptismo, posse suppleri per conversionem cordis.

Similiter responderi potest ad alia SS. PP. loca, quæ adducuntur ab Estio in 4. d. 17. §. 2.

Prodest hæc doctrina, ut peccatores nunquam et nullibi desperent, nequidem in ultimo vitæ puncto; sed ne quis præsumat.

Observe cum Catechismo Rom. p. 2. de Sac. Pœn. n. 46. pag. 234. *Contritionem perfectam adeo vehementem, acrem, intensam esse oportere, ut acerbitas cum scelerum magnitudine æquari, conferrique possit, et paucos admodum ad hunc gradum pervenire.* Cui sententiæ adherent Stoyaert, Sylvius, &c.

N. 50. AN SIMILITER CONTRITIO IMPERFECTA ALIQUANDO JUSTIFICAT ABSQUE SACRAMENTI SUSCEPTIONE?

I. *Contritio imperfecta per se non justificat.* II. *Ne quidem in articulo mortis.* III. *Objectio.* IV. *Ratio utilitatis.* V. *Confidentia pia.*

RESP. negativè; quia illi, ut tali utpote imperfectæ, non potest attribui effectus perfectus et excellens remissionis peccati mortalis.

Obj. S. Thom. Suppl. q. 5. a. 3. in c. dicit: *quantumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet; ergo, &c.*

R. Loquitur S. Thomas de dolore contritionis perfectæ, nam in eodem articulo admittit dolorem *adeo parvum qui non sufficiat ad rationem contritionis; quo modo parvus ignis sive scintilla non sufficit ad emolliendum ferrum, quod tamen facit ignis intensus et vehemens.*

An equidem illa contritio imperfecta non justificet in articulo mortis?

R. Id quidem existimant Sylv. Nees. Van Roy: verumtamen responsio negativa Stey. Tourn. apparet magis solida; quia contritio imperfecta ex se non habet effectum illum, et necessitas non tribuit illi efficaciam, nec de privilegio ullo constat.

Hic etiam esse videtur sensus Ecclesiæ, et Concilii Trid. dum tantâ sollicitudine omnibus Sacerdotibus largitur jurisdictionem absolvendi constitutos in articulo mortis, *Ne hæc occasione aliquis pereat.*

Obj. SS. PP. dicunt, quòd voluntas pro facto reputetur, et suppleat defectum Sacramenti, dum illud necessitas excludit.

R. Hoc verè dicitur, quando voluntas est satis efficax et proportionata effectui; in casu autem talis voluntas non adest, quia non progreditur ad contritionem perfectam.

Præferenda est hæc sententia ex eo, quòd pariat diligentiam in populo, ut Sacramenta suscipienda non differat; et in Pastoribus, ut in extremis promptè succurrant.

Confidere tamen licet, si peccator ad contritionem imperfectam surrexerit, quòd misericors Deus in mortis articulo opus gratiæ suæ perficiet promovendo eum ad

actum contritionis perfectæ, vel ex speciali providentia susceptionem Sacramenti procurabit, inaximè dum non ex negligentia, sed ex consilio Confessarii absolutio dilata fuit.

N. 51. DE CONTRITIONE IN ORDINE AD SACRAMENTUM PŒNITENTIÆ.

I. *Contritio perfecta non requiritur.* II. *Opinio veterum.*
III. *Conclusio est de Fide.*

QUALIS contritio requiritur pro suscipiendo Sacramento Pœnitentiæ?

R. Requiritur et sufficit contritio imperfecta.

Contritio perfecta, licet optima, non requiritur necessario, quia hæc justificat sine Sacramento juxta Num. 49. adde, quòd tunc Sacramentum Pœnitentiæ dici potius deberet esse Sacramentum vivorum quàm mortuorum.

Referunt Morinus et Tann. aliquos Theologos antiquiores requisivisse contritionem perfectam, et ideo teste Card. Palavic., Conc. Trid. hanc quæstionem directè non definiisse: verumtamen hodie cum Catech. Rom. p. 2. de Sacram. Pœn. N. 47.. mihi p. 234, licet asserere, conclusionem nostram esse fidei catholicæ doctrinam propter unanimem universalis Ecclesiæ sensum et praxim.

Notandum, quòd pœnitens, dum absolvitur, fiat perfectè contritus, saltem habitualiter; imò supponit S. Thomas, quòd peccator in ipsa justificatione communiter eliciat actum contritionis perfectæ.

N. 52. DE NECESSITATE CONTRITIONIS INITIALIS IN SACRAMENTO PŒNITENTIÆ.

I. *Requiritur contritio initialis.* II. *Probatur à pari.* III. *Probatur ex Concil. Trid. Sess. 6. c. 6.* IV. *Objectio.* V. *Rejicitur explicatio de amore spei.* VI. *Rejicitur aliud effugium.* VII. *Probationes.* VIII. *Ex S. Th.* IX. *Ex verb. Conc. Tr.* X. *Objectio.* XI. *Objectio.* XII. *Probatio conclusionis ex Script, S.* XIII. *Objectio.* XIV. *Argum. à majori.* XV. *Objectio.* XVI. *Contritio initialis ex motivo amoris Dei super omnia.* XVII. *Sentent. Lovan.* XVIII. *Pastorale Mech.* XIX. *S. Thom.*

QUALIS contritio imperfecta requiritur in Sacramento Pœnitentiæ.

R. Requiritur ea, quæ dicitur initialis, quæ concipitur de peccato, ut est offensa Dei, ex amore Dei benevolò sive ex motivo amoris benevoli, juxta dicta Num. 47.

Probatur conclusio: quia pro suscipiendo Baptismo Conc. Trid. requirit, hujusmodi contritionem initialem in adultis, atqui non requiritur minor pro Sacramento Pœnitentiæ, cum dicatur Baptismus laboriosus; ergo, &c.

Probatur major; quia Conc. Trid. Sess. 6. c. 6. requirit in baptizandis actum fidei ac spei, deinde amorem benevolum per hæc verba *Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt*; denique ex illo amore benevolò actum contritionis per sequentia hæc verba; *Ac propterea moventur adversùs peccatum per odium aliquod et detestationem*.

Ut adversæ sententiæ Patroni evadant hoc inconcussum ex Concilio Trid. argumentum, diversas ejus interpretationes effinxerunt incassum; et primò

Objiciunt, quòd Conc. Trid. præfatâ Sess. 6. 3. 6. loquatur de amore spei seu castæ concupiscentiæ, non de amore benevolò.

R. Hoc inconcinnè attribui Concilio, nam immediatè ante requisierat amorem spei, dicens: *In spem eriguntur*; si autem in sequentibus verbis, *Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt*; iterum intelligat amorem spei, bis eundem actum requisivisset, quam inconcinnam locutionem Concilio illi attribuere non licet.

Addit Steyaertius, in Append. pag. 109, quòd nullus unquam dixerit, dilectionem spei respicere Deum tanquam omnis justitiæ fontem, sed solùm ut beatitudinem nostram.

Quidam per verba præfata, *Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt*, intelligi volunt amorem quemdam concupiscentiæ vel justitiæ, qui non sit amor spei nec amor benevolus Dei, adeoque Deum non attingens; et consequenter insufficiens ut faciat motivum formale pœnitentiæ, quod tamen requirit Concilium Trid. dicens: *ac propterea moventur, &c.*

Ipsa verba Concilii Trid. important amorem Dei benevolum; debet enim Deus diligi tanquam *omnis justitiæ fons*: Deus autem in se ipso est, et fuit ante omnem creaturam fons omnis justitiæ, ergo debet Deus diligi ut est in se ipso; confirmatur ex doctrina S. Aug. tract. 110. in Joan. è quo hæc Conc. Trid. phrasis desumpta

videtur, ubi dicit: amandus est Deus, sicut amatur sapientia, sanctitas et justitia, non quomodo ista sunt in hominibus, sed quemadmodum sunt in ipso fonte incorruptibilis et immutabilis sapientiæ.

Similem phrasim interpretatur in nostrum sensum S. Th. 2. 2. quæst. 26. art. 4. in c. dicens: *Deus diligitur ut principium boni, super quo fundatur dilectio charitatis.* Et 2. 2. q. 19. a. 8. ad. 2. agere ex amore justitiæ refert ad eum, qui habet charitatem imperfectam.

Probatur ulterius ex eo, quòd Concilium Trid. ibidem requirat, ut ex illa dilectione concipiatur odium peccati; odium autem peccati pertinet ad charitatem juxta S. Th. 3. p. q. 85. art. 3. ad 4. et ibidem art. 5. in c. describens gradus pœnitentiæ vocat illam dilectionem motum charitatis, et ibidem art. 6. in c. ait; *virtutes theologicæ secundùm ordinem naturæ præcedunt pœnitentiam*: agit autem de actibus.

Objiciunt quidam alii attritionis servilis defensores, quòd Concilium loco citato Sess. 6. c. 6. describat contritionem perfectam, non verò eam, quæ est necessaria dispositio ante Baptismum.

R. Illam interpretationem directè adversari verbis ejusdem Concilii ibidem dicentis: *Hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet.*

Obj. Verbum *oportet* accipitur pro *convenit*, ergo non significatur dispositio necessaria.

R. Id esse alienum à mente Concilii: nam in eodem capite verbum *oportet* significat necessitatem in his verbis: *Accedentem ad Deum oportet credere*; item cap. 3. quæ equivocatio non potest convenire locutioni doctrinali Concilii.

Probatur denique nostra conclusio ex Scriptura Sacra, quæ ubique inelamat charitatem: Luc. 7. v. 47. *Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum.* Ps. 96. v. 10. *Qui diligitis Dominum, odite matrem.* 1. Pet. 1. v. 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. Joan. 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Joan. 14. *Qui non diligit me, sermones meos non servat, &c.*

Obj. Quædam S. Scripturæ loca intelliguntur de charitate proximi, ergo impertinenter adducuntur.

R. Supponatur antecedens, sed neg. cons. quia valet equidem argumentum à majori, si enim homo, qui nullo amore benevolo charitatis diligit proximum, maneat in morte, et absolvi non possit, multò minùs absolvi potest, qui non diligit Deum ullo amore benevolo chari-

tatis. Adde, quòd is, qui diligit proximum verè, diligit Deum, propter quem diligendus est proximus.

Instat P. Le Dent, quòd verba Scripturæ S. præcipientis dilectionem proximi, non importent actum positivum amoris proximi, sed tantùm negationem odii, ita ut sufficiat non odiesse proximum.

R. Hanc explicationem directè rejicit et impugnat S. Hieron, lib. 1. in c. 5. Matth. Vide Breviarium Fer. 6. post Cineres. Verè illa responsio maximum mandatum redigit ad nihil: quis autem absolveret eum, qui diceret, se non diligere aut non velle diligere proximum propter Deum amore benevolo?

Reposuit alius, quòd solum requiratur amor naturalis proximi in attrito pro suscipiendo Sacramento.

R. Scriptura Sacra requirit amorem salutarem et christianum, qui est virtutis Theologicæ; conjungit enim dilectionem proximi cum dilectione Dei: an fortè primum et maximum præceptum loquitur de dilectione naturali absque affectu supernaturali ex gratia? Videte ad quas extremitates depellantur defensores attritionis.

An contritio initialis præfata, ut sufficiat in Sacramento Pænitentiae, concipi debet ex amore benevolo Dei *super omnia*?

R. Schola Lovaniensis requirit ut concipiatur ex amore super omnia affectu, non requirit tamen amorem Dei super omnia effectu, sive charitatem perfectam.

Et quidem hæc sententia his terminis concepta à Facultate Theologica Lovaniensi per suos Deputatos Romæ oblata fuit Sedi Apostolicæ anno 1677. nec reprobata. Vide Stey. in Dam.

Eandem contritionem initialem ex motivo amoris Dei super omnia requirit Pastorale Mechl.

Eodem modo loquitur S. Th. 3. p. q. 86. a. 3. in c. *Ad rationem veræ pænitentiae requiritur, ut displiceat peccatum, quia est contra Deum super omnia dilectum.* Comprehendit autem ibidem contritionem imperfectam, aliàs ejus ratio non concluderet.

S. Thomas quidem junior duriores quasdam expressiones protulit, prout solebat in ambiguis in utramque partem argumenta proponere; sed senior in Summa, &c. p. q. 72. art. 7. ad 2. et in aliis locis non utitur voce *attritionis*, quamvis occasio id postularet, sed hac phrasi, *Non perfectè contritus*, pro contritione imperfecta. Item sic q. 79. a. 3. in c.

Notandum, quòd S. Thomas senex elaboraverit Summam, cui immortuus est post q. 90. ante q. de contritione.

Verùm ne opus illud dignissimum relinqueretur imperfectum, Theologi quidam ex scriptis ejusdem in 4. lib. Sent. illud compleverunt, et vocatum est supplementum tertiae part. S. Thomæ: verumtamen hoc non tantæ auctoritatis habetur, quantam merentur ea, quæ in Summa senex ruminando elucubravit.

Obj. Amor benevolus Dei super omnia justificat, juxta illud Prov. 8. v. 17. *Ego diligentes me diligo.*

R. Deus peccatorem taliter imperfectè contritam diligit, sed necdum amore perfectæ charitatis sive amicitiae.

Amor Dei super omnia dicitur respectu finis ultimi, et propterea non semper excludit omnem affectum ad veniale peccatum.

N. 53. DE INSUFFICIENTIA ATTRITIONIS SERVILIS.

I. *Attritio non sufficit sinè amore benevolo,* II. *Quia non est de peccato ut offensa Dei.* III. *Objectio principalis.* IV. *Prima responsio.* V. *Objectiones.* VI. *Objectio.* VII. *Secunda responsio.* VIII. *Explicatur textus.* IX. *Objectio.* X. *Definitio contra Lutherum.* XI. *Historicè ex Pallavicino.* XII. *Verbum disponit non significat proximam dispositionem.* XIII. *Objectio.* XIV. *Loquitur Trid. de hæreticis.* XV. *Tertia responsio.*

AN attritio concepta ex timore poenæ vel ex amore spei vel concupiscentiæ, absque amore Dei benevolo, sufficit in Sacramento Pœnitentiæ?

R. Negativa responsio videtur probabilior, quia pro susceptione Baptismi non sufficit, prout numero anteriori probatum est, et omnes rationes ibidem adductæ hic militant.

Adde, quòd hæc attritio non contineat, prout requirit S. Th. 3. p. q. 85. a. 3. in c. et Trid. Sess. 14. c. 1., dolorem de peccato, ut est offensa Dei, sed tantum ut est nocivum peccatori; nam offensa seu culpa non est objectum timoris servilis. S. Thom. 2. 2. q. 19. art. 5. Unde S. Aug. Hom. 38. dicit: Si propterea illum amas, ut præstet tibi vel pecuniam, vel aliquod commodum temporale, non illum amas, sed illud, quod præstat.

Hinc idem S. Aug. Serm. 7. de tempore, qui est tertius in festo Nativitatis Domini, dicit: *pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati et amor Dei.* Ideo Gonet alique concedunt, attritionem non esse actum virtutis pœnitentiæ.

Objectio unica ferè cardinalis petitur ex Conc. Trid. Sess. 14. cap. 4. ubi docet, "illam contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ et pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ. . peccatorem ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandum disponere; quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat."

Ex quo sic argumentatur: Conc. Trid. ibidem describit attritionem, nullâ factâ mentione amoris benevoli, atqui illam dicit disponere in Sacramento Pœnitentiæ, ergo attritio sine amore sufficit in sũceptione Sacramenti.

R. Duplex est respondendi via, quæ aperit sensum Concilii Tridentini: primam ingrediuntur Neesen, Pauwels, Van Roy et Schola Augustiniana; nimirum negant assumptum, ibidem describi attritionem servilem, sed dicunt ibidem intelligi contritionem initialem ex amore benevolo, qui implicitè significatur, dum ulterius requiritur, ut voluntatem peccandi excludat; et definitionem contritionis illum amorem comprehendere.

Hi autem evadunt objectiones adversariorum hoc modo: admittunt definitionem contritionis, *dolor animi, &c.* esse adæquatam, prout dicitur esse pars Sacramenti Pœnitentiæ, inquantum illa definitio intelligi debet in sensu formali, adeoque de dolore animi de peccato, ut est offensa Dei: consequenter concedunt eam contritionem descriptam proximè disponere in Sacramento Pœnitentiæ; dicunt eam communiter concipi ex pœnarum metu tanquam ex occasione vel motivo remoto, non tanquam ex motivo formali proximo.

Si opponatur, sic nihil esse definitum contra Lutherum: negant illatum; quia Lutherus non solum docuit, timorem servilem esse malum, sed et contritionem ex timore inceptam infici, qui Lutheri error ibidem simul damnatur, idque satis probatur ex adjuncto Ninivitarum Pœnitentium exemplo.

Secundam viam amplectuntur Steyaert et Daelman: hi admittunt Conc. Trid. loqui de attritione purè servili,

sed de dispositione remotâ tantûm, sicut fides et spes remotè disponunt : dicunt definitionem, *dolor animi*, &c. non esse adæquatam contritionis partis ut Sacramenti, sed esse descriptionem magis latam, quæ exprimit aliqua essentialia, quæ sine controversia sunt requisita ad contritionem, uti si homo describeretur esse animal.

Deinde observant, contritionem perfectam, et illam imperfectam, quæ attritio dicitur, non esse membra adæquatè dividenda contritionem in genere, quod ipsum significat Concilium ibidem, dum ait, *illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur* ; indicans adhuc esse aliam imperfectam contritionem, quæ initialis dicitur.

Obj. Conc. Trid. docet illam attritionem esse dispositionem proximam, ergo, &c. probatur ant. quia alioquin frustra adderet : *In Sacramento Pœnitentiæ disponit*, quandoquidem etiam extra Sacramentum illa attritio remotè disponat ad remissionem impetrandam.

R. Neg. ant. cum ejus probatione ; nam illa verba *in Sacramento*, addita sunt, ut directè damnaret doctrinam Lutheri, qui docebat, illam attritionem nullo modo, ne quidem remotè in Sacramento Pœnitentiæ disponere, sed facere hominem hypocritam. Adverte etiam illud, *in Sacramento*, non referri ad verbum *disponit*, sed ad ista verba, *ad gratiam impetrandam*.

Quòd autem Concilium Trid. non voluerit definire, attritionem servilem proximè disponere et sufficere in Sacramento Pœnitentiæ, testatur Card. Pallavicinus, è Societate Jesu, lib. 12. Hist. Conc. Trid. cap. 10. cum enim decretum ita conceptum et propositum fuisset, quòd illa attritio servilis sufficiat in Sacramento, monuit Joan. Emilianus Hispin. Tudetanus Antistes in eo variare Doctorum sententias, adeoque id esse tollendum, quamobrem Patres Concilii id mutarunt, et verbum *sufficit* sustulerunt ; et surrogatum est verbum *disponit*, quod est indifferens ad significandam proximam aut remotam dispositionem ; ergo per verbum *disponit*, non voluerunt Patres significare absolutè proximam : sic enim nulla mutatio facta fuisset, quam tamen facere voluerunt.

Obj. Conc. Trid. in Proëmio promittit se traditurum exactiorem et pleniorum de Sacramento Pœnitentiæ definitionem, atqui juxta nos promissum non præstitisset ; ergo &c.

R. Nego min. quia tradidit hic pleniorum quàm Sess. 6. ad quam fit relatio, quia designavit formam, materiam, &c.

R. Secundò, promittit pleniorẽ tradere solam contra Hæreticorum errores, ut subjungit; sed nullo modo voluit definire quæstiones scholasticas controversas: quapropter

Tertia responsio dari posset hæc, quòd Concilium Trid. in illo capite 4. determinatè non agat de attritione servili, neque determinatè de contritione amorosa, sed abstractim loquatur et genericè, sicuti loquitur de dispositione, abstrahendo scilicet an proximè disponat, an remotè et hæc methodo omnia facile verificantur.

Nota, hanc quæstionem, ut quidam malè autumant, non dependere ab ista: utrùm timor servilis possit per se excludere omnem voluntatem peccandi: quamvis enim id concederetur, non idcirco attritio ex eo concepta, destituta amore Dei, sufficeret. Locus proprius exponendi cum S. Th. honestatem et efficaciam timoris contra Lutherum et Quesnellum, occurrit in 2. 2. sub Tract. de Spe. Ubi etiam Ex. D. Danes de illis disertè discurrit.

+

No. 54. CONCLUSIO PRACTICA.

- I. *In necessitate licet absolvere attritum serviliter.*
- II. *Extra necessitatem non licet.* III. *Propos. dam.*
- IV. *Objectio.* V. *Opinio attritionistarum non est practicè certa.* VI. *Decretum Alex.* VII. *VII. Sentent. Benedicti XIV. Pontific.* VIII. *Sequela absurdi.* IX. *Objectio.* X. *Responsio rigida.* XI. *Responsio concilians.* XII. *Responsio tertia.*

QUID pro praxi ex prædictis concludi debet?

Respondeo cum Steyaertio in Append. p. 114. et in prop. dam. p. 14.

Quandoquidem opinio de sufficientia attritionis servilis in Sacramento Pœnitentiæ sit probabilis, licitum est in necessitate absolvere serviliter attritum.

Extra necessitatem eum absolvere non licet, quia præfata opinio est solùm probabilis et minùs tuta; atqui ab Innocen. XI. damnata est propositio hæc prima dicens: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, &c.* Atqui hic agitur de valore Sacramenti, ergo.

Aliqui, ut praxim attritionis servilie à vulnere tueantur, propositionem præfataam intelligendam volunt de materia probabili, sensibili externa, sed malè ait Steyaertius:

cum propositio nihil distinguat, et ratio paritatis militet. Ex quo etiam refellitur explicatio Vasquez et aliorum.

Obj. Opinio docens attritionem servilem sufficere in Sacramento Pœnitentiæ, est practicè certa, ergo licet eam sequi.

R. Negatur antecedens, quia contraria sententia nititur fundamentis ab intrinseco plausibilibus, et eam amplectuntur plures Universitates cum Schola Augustiniana, et nobili parte Thomistarum. Bill. t. 5. p. 234.

Deinde distinctio dubii speculativi et practici non habet hic locum in essentialibus Sacramenti: quod enim speculative hic non est certum, non est practicè certum, quia nulla probabilitas potest supplere defectum essentialem, si revera attritio servilis non sufficiat secundum Christi institutionem.

Alex. VII. in decreto de 5 Maii 1667. indicat sententiam nostram esse probabilem, vetans censuram ejusdem: comprehendit enim eam, quam illo tempore acriter defendebat Pater Lupus, intimus amicus Summo Pontifici.

Benedictus XIV. tom. 12 de Syn. Diœc. lib. 7. c. 13. interpretatur Decretum Alex. VII. de hac nostra sententia; quam defendit P. Le Drou, et quam Pontifex eodem capite recenset inter disputatas, de quibus asserit nihil esse definitum, et libertatem cuique esse datam docendi eam, quam maluerit, laudans quosdam ejusdem sententiæ defensores.

Ita ut iste, qui nuper negavit hanc Sententiam esse probabilem ex hoc capite, quasi hæc nullo niteretur fundamento intrinseco, is velit facere viros, doctiores se, insipientes et cæcipientes, qui sine ratione, sine judicio sustineant doctrinam suam.

Videte, ad quam penuriam redigatur iste defensor attritionis pro praxi ut nihil finaliter defensionis habeat, nisi dicere fatuos innumeros Episcopos, Doctores, Religiosos, qui constituunt Ecclesiæ Catholicæ partem nobilem et fortè principalem.

Obj. Opinio de sufficientia attritionis videtur approbata ab Ecclesia, quia vidente et non contradicente Ecclesiâ in praxim reducitur, ergo tacendo approbat.

R. Primo negando omnia; quia Summi Pontifices sufficienter improbarunt praxim illam, dum Alex. VII. anno 1667. judicavit opinionem sufficientiæ attritionis solum esse probabilem; et deinde Innoc. XI. anno 1679. definivit esse illicitum in administratione Sacramentorum sequi opinionem probabilem minùs tutam, qualis est illa.

R. Secundó, Ecclesiæ Rectores supponunt, quód defensores attritionis sint Ministri fideles, qui pœnitentes suos conantur perducere ad verum Dei infinitis titulis diligibilis amorem, æquè ac alii zelosi Confessarii facere satagunt, ita ut in praxi convenient omnes prudentes et pii utriusque opinionis Confessarii.

Id ipsum La Croix t. 2. l. 6. p. 2. n. 881. supponit, et consultissimum pronuntiat, ut Confessarii procurent, ut à pœnitente eliciatur contritio ; si autem pœnitens voluntariè sistat in motivis infimis, signum est animi non satis conversi ad Deum. Ita La Croix ; quapropter præscribit formulam contritionis ex amore Dei summè boni, quam populus adiscat et recitet.

R. Tertiò, Ecclesia aliqua dissimulando permittit, quæ minimè approbat ; prout aliquo tempore toleravit multas propositiones laxas, quas postea damnavit : sufficit quod quidam Doctores timorati in Ecclesia reclament ; alioquin posset retorqueri argumentum cum Steyaertio in dan. pag. 15.

N. 55. DE OBJECTO CONTRITIONIS.

S. Thom. Suppl. q. 2.

I. *Objectum formale* II. *Et materiale.* III. *Contritio non est de pœnis,* IV. *Nec de originali,* V. *Sed de præteritis propriis.* VI. *Non de peccatis aliorum.* VII. *Objectio.* VIII. *Dolens se non dolere.*

QUON est objectum contritionis ?

R. Quandoquidem contritio sit primarius virtutis pœnitentiæ actus, idem objectum cum ea participat ; igitur

Objectum formale contritionis est ratio debiti ad reparandum jus Dei læsum per peccatum.

Objectum ejus materiale sunt peccata, personali et propriâ voluntate commissa, ut Deo injuriosa. Ex his deducuntur sequentes conclusiones cum S. Thoma.

1. Quód contritio non habetur de pœnis, quia non sunt Deo injuriosæ. S. Thom. a. 1.

2. Quód contritio, inquantum dicit respectum ad duritiam propria voluntate causatam, non cadat in peccatum originale, de quo tamen debet esse displicentia et dolor, nam inimicitia Dei debet displicere: S. Thom. l. 2.

3. Quód contritio directè eliciatur de peccatis præteritis : inquantum verò continet propositum non peccandi de cætero, respicit futura. S. Th. a. 2.

4. Quòd unus non possit conteri de peccatis alterius, quamvis dolere debeat de peccatis aliorum; ratio omnium adfertur à S. Th. quia contritio importat comminationem duri propriæ voluntatis.

Obj. Christus, David, alique egerunt pœnitentiam super peccatis aliorum; ergo.

R. Nego ant. propriè loquendo, sed tamen doluerunt de peccatis illorum, imò pro eis egerunt opera satisfactoria, et sic vulgari sensu exercuere opera pœnitentiæ, sed quæ erant propriè opera charitatis respectu proximi.

An est actus contritionis, si quis doleat de eo, quòd non doleat de peccatis?

R. Neg. quia objectum istius doloris non est offensa Dei, sed defectus doloris. Practicè tamen ordinariè ille dolor signum est adesse alium dolorem de peccatis; cum non nisi in timoratis inveniri soleat. Nees. 143.

N. 56. DE MODO ACTUS CONTRITIONIS CIRCA PECCATA SINGULA.

I. *Juxta primum modum eliciuntur plures actus.* II. *Juxta secundum, elicitur unus actus de singulis.* III. *Objectio.* IV. *Est virtualiter multipl.* V. *General. contritio non sufficit extra necessitatem.* VI. *Conclusio practica.* VII. *Similis casus.* VIII. *Consulta præcautio.* IX. *Contritio elici debet ex intentione confessionis.*

Quo modo contritio debet esse de singulis peccatis?

R. Triplex est modus: primus est, juxta quem tot actus contritionis eliciuntur quot sunt peccata: dependenter scilicet, incipiendo cum intentione progrediendi per singulos actus ad singula peccata memorata; verùm hic modus non est necessarius, neque semper conveniens.

Secundus modus, est eliciendo de omnibus et singulis peccatis, per examen conscientie ad memoriam revocatis, unum contritionis actum extendentem se ad singula peccata: hujusmodi contritionis modus est sufficiens, etiam in Sacramento Pœnitentiæ.

Obj. Talis contritio continet solùm unum actum, atqui peccata quandoque sunt multa, ergo tunc illa contritio non erit de singulis peccatis.

R. Nego cons. ratio est, quòd ille actus unus sit virtualiter multiplex, et ita contritio illa vere est de singulis peccatis in particulari.

Tertius modus est, concipiendo generalem contritionem de omnibus peccatis non reductis in memoriam, v. g. recitando *Confiteor*; sed modus iste non est in Sacramento Pœnitentiæ sufficiens extra necessitatem seu impossibilitatem. Probatur: quia pœnitentia interior debet respondere exteriori, atqui in Sacramento Pœnitentiæ non sufficit confessio generalis, quando specifica et singularis haberi potest, ergo etiam non sufficit contritio generalis. Pro peccatis tamen, quæ memoriæ non occurrunt, sufficit et requiritur, ut scilicet sub sua contritione pœnitentes comprehendant peccata omnia, quorum rei sunt et non recordantur. Sic pii homines solent concludere confessionem suam: de his et omnibus aliis peccatis, quæ memoriæ non occurrunt, doleo et me accuso; atque ita indirectè remittuntur in Sacramento.

Pro praxi conclude: si quis post elicitam contritionem recordetur alicujus peccati, vel à Confessario instruat de aliis peccatis commissis vel de circumstantiis incognitis, de quibus ante vel tempore contritionis non cogitavit; oportet, ut pœnitens, antequam absolvatur, renovet formalem actum contritionis de illis peccatis, de quibus ante solummodo generalem vel implicitam contritionem conceperat, et ut se de iis accuset. Wiggers.

Idem observandum est, dum pro materia securiori adjicitur peccatum præteritæ vitæ, in quod pœnitentis contritio non fuerat specialiter directa.

Cùm pœnitentes communiter exactam horum doctrinam ignorent, et ita per bonam fidem excusentur; tota hæc cura et culpa recidit in Confessarium.

Hinc consultò exactiores Confessarii, ut loquitur Bossuyt, p. 189, post confessionem, post interrogationes, et exhortationes factas, inducunt pœnitentes ad renovationem fidei, spei, charitatis et actûs contritionis, ac deinde ad iteratam et novam accusationem seu confessionem, aut ipsi Confessarii verbulo proponunt præfatos actus, quos pœnitens respondendo ita in se renovat. V. g. peractis omnibus Confessarius dicat: *Amas Deum super omnia? Et ideo doles de peccatis omnibus, sperans remissionem per merita Christi?* Elice ergo de novo actum contritionis. Interea dicat Confessarius: *Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c.* Deinde convertat se ad pœnitentem dicens: *Accusa te iterum de omnibus peccatis;* respondet pœnitens, ita; tunc absolvit.

Hanc praxim ex postulat Pastorale Mechl.

Docent insuper La Croix, 6. p. 2. n. 687. aliique, con-

tritionem, ut sit pars Sacramenti Pœnitentiæ, elici debere ex intentione confitendi seu Sacramenti, quia aliàs non esset actio sacramentalis, sicut attactus instrumentorum sine intentione ad suscipiendum Sacramentum Ordinis, non sufficeret pro ordinationis materia : alii tamen existimant satis esse, si illa contritio postea eò referatur, vel à Sacerdote in materiam Sacramenti assumatur : sed id non est practicè tutum, ait La Croix, ibid. n. 696. ob probabilitatem oppositam.

N. 57. DE CONTRITIONE ACTUALI, VIRTUALI ET IMPLICITA.

I. *Contritio actualis.* II. *Contritio virtualis.* III. *Quanto tempore perseveret.* IV. *Qua ratione dormiens vel delirans possit absolvi.* V. *Contritio implicita vel habitualis non sufficit.*

QUOMODO dividitur contritio ex parte actûs ?

R. In actualem, virtuales et implicitam.

Contritio actualis est ipse actus formaliter existens dum elicitur. Hæc etiamsi sit optima non est necessaria in susceptione Sacramenti ; supponit tamen S. Thom. actum contritionis tempore absolutionis communiter renovari.

Contritio virtualis est, quæ ex actuali præcedenti perseverat vi præcedentis actûs non retractati. V. g. si quis debite actum contritionis elicerit, deinde confiteatur ac tempore absolutionis in distractionem aliquam non lethalem prolatur ; is valide absolvitur super contritione virtualiter perdurante in anima.

Quanto tempore censeatur contritio virtualiter perseverare, determinatè definiri non potest ; aliqui dicunt eam virtualiter perseverare, quamdiù non retractatur directè vel indirectè : multùm confert intentio, quâ actus contritionis refertur ad hoc vel illud tempus ; ita actus contritionis domi elicitus, ut in Ecclesia sequatur confessio, perseverat, uti etiam, aiunt quidam, vesperi elicitus, ut crastino manè confitearis.

Supponitur generaliter, quòd quicumque Christianus omnes actus contritionis, quos indies elicit, per intentionem referat ad absolutionem percipiendam in fine vitæ, si fortè subitâ morte præveniatur non susceptis extremis Sacramentis : super quo puncto Pastores et Concionatores instruere ac monere deberent populum.

Ex hoc resolve, quomodo dormiens, aut in deliquium animi, vel in delirium lapsus, possit validè absolvi, quando scilicet ex præcedentibus actibus virtualis contritio perdurare supponitur: hoc tamen observandum, quòd in eo statu perdurante non nisi semel absolvi possit ob defectum materiæ proximæ juxta num. 7., usque dum redeat ad capacitatem eliciendi novum contritionis actum, cum sequente nova confessione.

Contritio dumtaxat implicita, qualis continetur in actu charitatis Dei, uti etiam pœnitentia habitualis non est materia sufficiens Sacramenti Pœnitentiæ, quia nullo modo potest dici esse actus proprius contritionis; ubi tamen Conc. Trident. requirit *actum* contritionis pro materia proxima Sacramenti.

Nota significationem terminorum: 1° termini *implicitum*, et *virtuale* hic distinguuntur, alibi æquivalent. 2°. S. Thomas frequenter sub termino *habituali* intelligit vel comprehendit *virtuale*.

N. 58. DE QUANTITATE CONTRITIONIS.

S. Thom. Suppl. q. 3.

I. *Requiritur dolor super omnia.* II. *Summus dolor comparativè non positivè.* III. *Item summus appetitivè.* IV. *Monitum S. Thom.* V. *An summus intensivè, disputatur.* VI. *Objectio. R. dolor appetitûs sensitivi major non obest.* VII. *Object. 3.* VIII. *R. Loquitur de contritione perfecta.* IX. *Dolor rationalis non potest esse nimius.* X. *De majori peccato sit major contritio.* XI. *Dolor de aliis rebus graviter vitiosus.*

QUANTA debet esse contritio de peccato?

R. Contritio de peccato mortali debet includere dolorem de eo *super omnia*; hinc dicit S. Th. a. 1. in c. peccatum, quod à fine ultimo avertit, super omnia displicere debet.

An igitur dolor ille debet esse summus?

R. Distinguendo: non debet esse summus positivè, quasi major dari non posset de illo vel alio peccato, sed esse debet summus comparativè, sive major quàm alius quicumque dolor de rebus terrenis, pœna mortis aut inferni.

Insuper debet sic esse summus *appetitivè*, ita ut per rationem malum culpæ præferatur omni malo, et prop-

terea paratus sit potius millies mori et quodcumque malum sustinere, quàm malum culpæ committere.

Observat tamen S. Thom. Suppl. q. 3. a. 1. ad 4. infirmos homines non esse tentandos de eo in particulari, utrùm v. g. mallent potius mori quàm consentire in fornicationem vel inebriari, aut mentiri; quantumvis enim talis esse debeat dispositio, comparationes tamen illæ particulariter propositæ possent periculum generare, quia homo affectus suos non de facili mensurare potest, et sensibilia mala illa, utpote nobis et sensibus magis nota, sæpe magis movent phantasiam; proinde convenit hujusmodi homines potius adhortando confortare, ut potius velint mori quàm peccare, vel ut confidentiam concipiant, quòd cum gratia Dei sic agent, ut non peccent in tali occasione, vel ut eripiantur ex ea per media Providentiæ Divinæ, quæ ipsi ignorant; sicuti Deus eripuit à periculo peccati multas Virgines et Sanctos, etiam miraculosè.

An dolor ille de peccatis debet etiam esse summus intensivè, seu magis intensus quàm dolor de aliis rebus?

R. Negant Sylv. Wigg. Tournelly; affirmant Stey. 183. Neesen, Bossuyt; ratio horum est, quòd putent appretiationem et intensionem non distingui in spiritualibus, et ideo S. Thomas sine distinctione loquatur, uti et Scriptura S. requirens conversationem ex toto corde.

Non obstat quòd homo etiam justus quandoque persentiscat majorem dolorem de morte alicujus quàm de peccato, quia iste major dolor solùm est in appetitu sensitivo; loquimur autem de dolore voluntatis rationalis.

Obj. S. Thom. Suppl. q. 5. a. 3. dicit; quantumcumque parvus dolor omnem culpam delet; ergo non debet esse summus.

R. Addit S. Thomas; dummodo sufficiat ad rationem contritionis scilicet perfectæ, ut videre est ex argumento, sed contra; dicitur autem parvus non appretiativè, vel intensivè, sed respectivè ad actus magis intentos.

S. Th. Suppl. q. 3. art. 2. docet, quòd dolor rationis de peccato non possit esse nimis magnus; dolor tamen sensitivus possit esse nimius, sicut et corporis castigatio propter hoc dicitur ad Rom. 12. *rationabile obsequium vestrum.*

S. Thom. ibidem a. 3. docet, quòd de peccato majori major debeat concipi contritio, quia debet proportionari

offensæ Dei; simulque ibidem observat, quòd homo, qui unico actu conteritur de pluribus peccatis, censeatur virtualiter magis conteri de majori peccato, quia dolet de iis secundùm quod habent rationem offensæ Dei.

Nota, duobus casibus dolorem de aliis rebus posse esse graviter vitiosum :

1° Si quis dolore rationali plus doleat de morte patris, vel de alio malo, quàm de offensa Dei comparative : ita ut postponat offensam Dei.

2° Si quis de malis temporalibus plus doleat, quàm dolere debeat de offensa Dei.

N. 59. DE TEMPORE CONTRITIONIS.

S. Th. 3. p. q. 84. a. 8. et 9. Item. Suppl. q. 4.

I. *Pœnitentia perpetua secundùm habitum.* II. *Explicatur locus ad Phil. 4.*

AN contritio debet esse continua, sive semper durare?

R. S. Thomas, quòd pœnitentia interior debeat esse continua, non secundùm actum sed secundùm habitum; quantum scilicet homo nunquam aliquid contrarium pœnitentiæ faciat, et in proposito gerere debeat, quòd semper sibi præterita peccata displiceant.

Obj. Apost. ad Phil. 4. v. 4. dicit, semper esse gaudendum, ergo non semper est dolendum.

R. S. Thom. a. cit. ad 2. simul consistere gaudium et dolorem rationis; nam ipse dolor de peccatis est materia gaudii : quo modo dicit S. Aug. "semper doleat pœnitens, et de dolore gaudeat."

N. 60. DE PRÆCEPTO CONTRITIONIS.

I. *Præceptum contritionis* II. *Divinum et naturale.* III. *Obligat per se.* IV. *In periculo mortis.* V. *Item post peccatum mortale commissum.* VI. *Obligat contritio perfecta.*

AN datur præceptum aliquod de actu contritionis?

R. Affirm. juxta id Matth. 3. v. 2. *pœnitentiam agite,* et Marci, 1. v. 15. *pœnitementi.*

Quale est præceptum contritionis?

R. Est divinum et naturale. Continentur autem sub primo Decalogi præcepto, et sub præcepto charitatis erga seipsum.

Quomodo obligat præceptum contritionis?

R. Obligat aliquando *per se*, et aliquando *per accidens*.

Quandonam obligat præceptum contritionis per se?

1. R. Obligat per se peccatorem in periculo mortis vel amentiae vero vel præsumpto, quia, si tunc non conteratur, cæsetur nunquam velle pœnitere, vel saltem tali periculo se exponit. Quapropter S. Aug. dicere solebat, *neminem, etsi nullius criminis sibi conscius sit, committere debere, ut sine pœnitentia migret è vita*; v. g. in morbo lethali, in conflictu bellico, &c.

2. Secundò obligat per se, etiam extra periculum mortis, omnem illum, qui peccavit mortaliter, ita scilicet, ut non liceat *tardare* converti seu conteri, juxta illud Eccl. 5. v. 8. *Non tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem*; Matth. 3. *pœnitentiam agite*, &c. quæ non sunt dicta solis morientibus; ita Suarez, 3. p. q. 90. d. 15. art. 4. §. 5. p. 205. Unde dilatio notabilis est novum peccatum mortale, ait P. Antoine de Contr. q. 4. 190.

Nota, quòd in prædictis casibus præceptum obliget ad actum contritionis perfectæ, vel ad actus contritionis imperfectæ accedente Sacramento; ita ut omissio contritionis tunc sit speciale peccatum contra virtutem pœnitentiæ in confessione exprimendum.

P. Antoine de Pœn. a 1. q. 4. pag. 193. docet unumquemque obligari in articulo mortis ad actum contritionis perfectæ, etiamsi is sacramentaliter absolutus esset, idque ob rationes de possibilibus. Magis pro ipso valet alia ratio, quia non requirit in Sacramento contritionem ex amore alicujus charitatis, ut sic homo adultus saltem semel dilexisset Deum, antequam intret in gloriam Cœli.

N. 61. DE INSTANTI QUO OBLIGAT PRÆCEPTUM CONTRITIONIS.

I. *Affectus peccati primo instanti deponendus.* II. *Responsio affirmans.* III. *Responsio negativa.* IV. *Objectio.* V. *Objectio.* VI. *Objectio.* VII. *Non licet diu differre pœnitentiam.*

AN illud præceptum contritionis obligat statim post peccatum mortale commissum, sub novo peccato?

R. Prænotandum, quòd post peccatum statim debeat deponi affectus peccati, aliàs peccator continuò pergit in actuali peccato, sicuti injustè retinens alienum.

Quæstio ergo agitur de casu, in quo, deposito affectu peccati, remanet solùm habituale peccatum, sive macula peccati: et in hac quæstione satis momentosâ Doctores dividuntur.

Palud. Nees. Van Roy, Catech. Rom. 2. p. c. 5. n. 22. videntur responsionem affirmantem amplecti, ex hoc præcipuè fundamento, quòd inimicitia Dei sit malum tantopere fugiendum, ut non liceat ullo memento in ea voluntariè consistere.

Suarez, Silv. Wigg. Daelman responsionem negativam defendunt, præcipuè ob incommoda, quæ sequuntur ex priori sententia; nimirum, quòd homo post peccatum commissum, continuò committeret novum peccatum, donec perfectè conteratur, vel confiteatur; quòd non videtur consentaneum sensui fidelium, neque Confessariorum praxi.

Obj. S. Thom. 2. 2. q. 62. a. 8. in c. et sancti Patres universim, dicunt, quòd non liceat vel uno momento morari in peccato.

R. Possunt intelligi de peccato actuali sive de affectu peccati.

Obj. Tenemur statim deponere inimicitiam hominis, ergo magis inimicitiam Dei.

R. Dist. tenemur statim deponere inimicitiam hominis actualem, concedo ant. maculam inimicitiae præteritæ, nego ant.

Obj. Velle inimicitiam Dei quamvis tantummodo habitualem est peccatum, atqui peccator omittens actum contritionis vult inimicitiam Dei; ergo, &c. Probatur minor: qui vult causam vult effectum, atqui omissio contritionis est causa inimicitiae habitualis; ergo, &c. Probatur subsumptum, quia si eliceret contritionem non haberet illam maculam habitualem.

R. Conc. maj. neg. minorem et subsumptum probationis; quia peccatum commissum est causa istius maculae habitualis, non vero omissio contritionis: nam omissio illa se tantum habet concomitanter, non causaliter.

Obj. Loca Script. Eccl. 5. *Non tardes converti ad Deum et ne differas de die in diem, Ps. Hodie si vocem Domini audieritis, &c.*

R. Significatur, quòd non liceat diu sive ad longum tempus differre poenitentiam.

DE DILATIONE CONTRITIONIS.

- I. *Dilatio non ultra septimanam.* II. *Judicium morale pro praxi.* III. *Differens pœnitentiam multa peccata incurrit.* IV. *Praxis prudentis Confessarii.* V. *Ratio dignoscendi.* VI. *Quid practicè certum.*

AD quantum tempus differre licet contritionem post peccatum mortale commissum, affectu deposito ?

R. Illud tempus determinare perdifficile est, prout accidit in aliis præceptis fidei, spei, charitatis, &c. in quibus non exprimitur tempus: et ideo similia præcepta censenda sunt eò frequentius obligare, ait Steyaertius.

Dicimus interim cum Wiggers ex Tann. quòd dilatio unius hebdomadæ aut unius mensis sit tempus satis diuturnum, ut obligatio exurgat assumendi initium pœnitentiæ, cum Deus die septimo requiem ab omnibus operibus mandaverit.

Quid practicè judicandum de illis peccatoribus, qui sæpius peccant, et raro confitentur, ac toto ferè anni tempore non conantur ex toto corde ad veram pœnitentiam ?

R. Judicandum est, illos esse reos plurium peccatorum mortalium specialiter contra præcepta fidei, spei, charitatis, Religionis et contritionis: iidem etiam peccarunt ratione periculi incidendi in alia peccata, et in damnationem æternam. Quia, juxta S. Thomam, l. 2. q. 109. art. 8. et communem theologorum sententiam, non potest homo, constitutus in statu peccati mortalis, diu stare, quin in nova mortalia cadat, tentationibus uti solet occurrentibus. Peccatum, ait S. Greg., quod mox per pœnitentiam non deletur, suo pondere in aliud trahit; quia non potest contingere, ut homo diu permaneat, quin operetur secundum consequentiam voluntatis deordinatæ. Ita S. Thom. Adde, quòd tales soleant persistere in affectu peccati ratione consuetudinis voluntariæ, occasionis proximæ vel recidivæ, adeoque quasi continuo peccent.

Obj. Confessarii non solent sic judicare.

R. Negatur: nam omnes probi animarum Directores de tali negligentia inquirunt, et hujusmodi pœnitentibus pericula proponunt, ac injungunt frequentem confessionem, et exercitium contritionis; denique instruunt eos, ut de peccatis, quæ non satis cognoscebant, de novo contritionem concipiant, et ea clavibus absolvenda subjiciant.

Quomodo Confessarius dignoscet, utrum pœnitens in eliciendis prædictis actibus fuerit defectuosus?

R. Facile cognoscet ex vita dissoluta et negligenter tractata. Homines pii, qui manè vel vesperi assueverunt exercitio illarum virtutum, supponuntur non deliquisse contra præfata præcepta.

Ex dictis maturè perpensis concludere licet tanquam practicè certum, adhortandos esse peccatores in Concioni- bus et Catechismis, ut statim post peccatum commissum aliquam contritionem mente concipiant: attentò, quòd aliter affectus peccati aliquando non satis extinguitur.

Secundò: non solum sunt adhortandi, sed eis præceptum rigidum divinum et naturale proponendum est, ut non tardent, nec differant diu contritionis actum: exponendo pericula peccatorum et malorum, quæ in dilatione reperiuntur.

N. 62. DE PRÆCEPTO CONTRITIONIS OBLIGANTE PER ACCIDENS.

- I. *Quando Sacramenta ministranda vel suscipienda.* II. *Quando opus magni momenti aggrediendum.* III. *Quando imminet bono communi quid grave.* IV. *Quando periculum instat,* V. *Explicatur S. Th.* VI. *Non obligat directè diebus Dominicis.* VII. *Implicita contritio est necessaria.* VIII. *Debet deponi affectus peccati.* IX. *Monitum Wiggers.* X. *Indulgentiæ pro exercitiis, fidei, spei, et charitatis.*

QUANDONAM, et quos præceptum contritionis obligat *per accidens*?

R. Obligat eos, qui sunt in statu peccati mortalis, in his casibus:

1° Quando aliquod Sacramentum suscipiendum vel administrandum est; aut aliud munus sacrum, v. g. Diaconi obeundum, quia sancta sunt sanctè tractanda.

2° Quando occurrit obligatio actûs virtutis, qui sine pœnitentia exerceri nequit: uti etiam quando oportet aggredi opus magni momenti, pro quo requiritur specialis Dei gratia et favor: v. g. quando agitur de electione statûs vitæ, de cura animarum assumenda, &c.

3° Quando imminet Ecclesiæ aut bono communi grave periculum temporale vel spirituale, cui non nisi communibus precibus et cordis contritione succurri posse videtur: puta si patria periclitetur de hæresi, si exurgat

bellum fidei, grassans pestis, dira fames, aut calamitas extrema immineat, ut accidit Ninivitis: propterea in hujusmodi necessitatibus Concionatores primo omnium cum Jona prædicare debent pœnitentiam, tanquam principale medium evadendi mala illa: quod probant exempla plurima Scripturæ Sacræ.

4°. Quando imminet periculum succumbendi peccato, nisi homo confugiat ad cordis conversionem: v. g. si ingravescat tentatio, quam superare diffidit, nisi se ad Deum convertat.

Et de hoc casu intelligi potest S. Thomas, q. 6. art. 5. dum dicit, quod homo teneatur ad contritionem, quando peccata occurrunt memoriæ, nimirum, cum suggestione, seu practicè, et cum periculo consensûs Stey.. Nees.

Observant Scholastici: quando præceptum obligat ad aliquem actum solummodo per accidens, quod tunc omissio ejus non constituat peccatum distinctum à peccato vel periculo peccati, quod incurritur. Ita peccator ministrans Sacramentum non elicitâ contritione, culpam sacrilegii incurrit, non impœnitentiæ.

An præceptum contritionis obligat singulis diebus Dominicis et Festis?

R. Non videtur obligare per se et directè, quia nec in verbis legis nec in re præcepta continetur actus contritionis, sed Religionis.

Implicita tamen contritio requiritur, inquantum quis audiendo Missam debet cum Sacerdote offerre Sacrificium propitiatorium pro peccatis.

Proinde ii, qui versantur in affectu peccati mortalis, tenentur deponere affectum illum, et concipere aliquam contritionem necessariam pro Sacrificio propitiatorio offerendo.

Deinde, cum sint quidam, qui docent Festivis diebus recurrere obligationem act. fidei, spei, charitatis et contritionis; prudenter resolvit Wig. q. de Con. n. 8. Pastores et Concionatores debere adhortari fideles ad exercitia illarum virtutum diebus festivis, et ad istum finem dies festos esse institutos. Imò Bened. XIV. Pontifex fideles omnes hortatur et allicit per præmia et lucra indulgentiarum ad exercitia quotidiana virtutum theologicarum, propter earum, ait, necessitatem. Quibus fideles solent subjungere actum contritionis.

Nota, quantum hic Spiritus dissideat a doctrina eorum, qui postulant exercitium illarum virtutum semel dumtaxat, bis aut ter in anno.

N. 63. DE CONFESSIONE

SACRAMENTALI.

S. Thom. Suppl. q. 6.

- I. *Definitio.* II. *Explicantur singula verba defn.* III. *Confessio jure divino introducta.* IV. *Objectio.* V. *Calumnia Hereticorum.* VI. *Objectio.* VII. *Confessio publica non erat Sacramentalis.* VIII. *Utilitates confessionis.* IX. *Confessio prafigurata.*

QUID est confessio sacramentalis?

R. Est voluntaria peccatorum suorum accusatio, facta Sacerdoti jurisdictionem habenti ad remissionem eorum impetrandam virtute clavium.

Dicitur: *accusatio*, ut distinguatur à simplici narratione per modum historiae; quia fieri debet per modum reprehensionis et vindictae in seipsum.

Dicitur: *voluntaria*, ut excludatur ea, quae fit in foro externo ad poenas.

Dicitur: *Sacerdoti jurisdictionem habenti*, quia requiritur utraque potestas, ordinis et jurisdictionis.

Dicitur: *ad remissionem impetrandam*; scilicet significatur intentio et finis; si enim peccatorum manifestatio fiat solummodo consilii causâ, aut intentione irridendi vel pertrahendi Confessarium in peccatum, non erit confessio sacramentalis.

Ultimò additur; *virtute clavium*, ut non intelligantur confessiones generales quae in Officiis divinis leguntur.

Quo jure confessio introducta est?

R. Jure divino positivo, utpote à Christo Domino instituta. Probatur ex traditione, et ex definitione Conc. Trid. Sess. 14. c. 5. et Can. 6. Probatur itidem ex verbis Christi Joan. 20. prout demonstratum est supra N. 2.

Aliqui cum S. Thom. Suppl. q. 6. a. 6. ad 2. textum Jac. 5. *Confitemini alterutrum*, intelligunt de confessione sacramentali.

Objiciunt Calvinistae, confessionem auricularem esse introductam jure humano in Concilio Later. sub. Innoc. III. saeculo decimo tertio.

Respondent Patres Concilii Trid. Sess. 14. c. 5. inane esse Hæreticorum calumniam; sed in illo Concilio solum tempus annuæ confessionis fuisse determinatum et præceptum; quod jam ante in Ecclesia fuerat observatum.

Æqua ratiocinatio refellit objectionem illam, quia non est conceptibile nec possibile, quod omnes homines acceptassent sine ulla contradictione onus confessionis peccatorum occultorum tam grave, nisi ab initio ex jure divino Ecclesia sancta eâ usa fuisset. Jam autem nulla Historia meminit contradictionis.

Obj. Nectarius Episc. Constantin. sæculo quarto abrogavit confessionem, prout referunt Socrates et Sozomenus: ergo confessio non est juris divini.

R. Baronius arguit falsitatis eorum Historias.

Responsio communis dicit, ibidem abrogatam fuisse, non confessionem sacramentalem, sed confessionem publicam coram populo, vel fortè solam confessionem publicam peccatorum occultorum, vel solam expressionem complicitis; occasione, quod quædam mulier nobilis zelo indiscreto publicè confessa esset peccatum cum Diacono in Templo, ex qua confessione publica scandalum et murmuratio populi profluxerant. In Occidente tamen usus confessionis publicæ ultra sæculum sextum perduravit.

Simul observa, illam confessionem publicam non fuisse sacramentalem, neque in eâ debuisse declarari peccata occulta, prout Conc. Trid. indicat Sess. 14. c. 5. licèt ex humilitate id aliquando eis permetteretur. Solebat ex judicio Pœnitentiarum, extra confessionem confessio et pœnitentia publica fieri: in aliquibus tamen locis circa ea diversus fuit usus, imò et alibi abusus.

Similiter explica quasdam locutiones S. Chrysostomi, successoris Nectarii: scilicet, eas excludere solam confessionem publicam.

Notat Conc. Trid., quod confessio publica non sit præcepto divino mandata, neque consultò lege humanâ præciperetur: nam congruè in secreta confessione significatur peccatum omne penitus aboleri.

Quas utilitates adfert confessio peccatorum?

R. Præter effectus Num. 29. expositos, adfert utilitates sequentes:

I. Recta consilia et remedia contra peccata à Confessario accipiuntur.

2. Per pudorem et humiliationem confessionis, sérvit ea utiliter ad aliqualem satisfactionem pro peccatis præteritis, et ad refrænandum à futuris.

Præfigurata fuit confessio sacramentalis, in hoc, quòd Christus Matt. 8. *Leprosos miserit ad Sacerdotes*. Item quòd in V. L. peccatores cogentur accedere Sacerdotes ad offerendas Hostias pro peccatis.

Figuræ Sacramenti Pænitentiae fuerunt in V. L. multiples expiationes et purificationes.

N. 64. DE PRÆCEPTO CONFSSIONIS.

S. Thom. Suppl. q. 6. a. 5.

I. *Datur præceptum divinum et ecclesiasticum.* II. *Divinum obligat per se in periculo mortis.* III. *Item extra periculum mortis saltem semel in anno.*

AN et quale præceptum, datur de confessione sacramentali?

R. Datur præceptum tum divinum tum ecclesiasticum.

Probatum præceptum divinum ex verbis institutionis Joan. 20. et ex necessitate Sacramenti. Vide supra Num. 20. et 21.

Præceptum ecclesiasticum habemus in cap. *Omnis utriusque sexus*, ex Conc. Later. quod renovatur à Conc. Trid.

Obligant autem illa præcepta vel *per se*, vel *per accidens*, S. Th. in cap.

Quandonam præceptum confessionis obligat per se?

R. Primò obligat per se omnem baptizatum, qui sibi conscius est peccati mortalis nondum directè et legitime elavibus subjecti, in probabili, vero vel præsumpto, periculo mortis vel amentiae, aut alterius cujuscumque impedimenti, ob quod prævidere potest se nunquam habiturum occasionem confitendi peccata sua. Ita v. g. præceptum illud ligat laborantem morbo lethifero, aggredientem prælium aut navigationem periculosam; quibus Scholastici annumerant eas mulieres, quæ difficiles partus subire solent: si enim in prædiis occurrentiis quis non confiteatur, exponit se periculo non adimplendi ante mortem præceptum divinum, quod ipsum tamen obligat ante mortem.

Nota hic statutum Innoc. III. cap. *Cum infirmus*, de Pœn. et Remis, quod innovavit Pius V. in Bulla *Super gregem*, inhibens Medicis visitare infirmos tertia die, si confessionem non instituerent.

Secundò, extra illa pericula mortis obligat per se divinum præceptum confessionis eum, qui peccavit mortaliter (cùm non sit tantùm Sacramentum exeuntium) ad minùs semel in anno; nam Ecclesia statuit, ait Conc. Trid. Sess. 14. cap. 5. ut præceptum confessionis, utique divinum, saltem semel in anno impleatur,

Inde probabiliter deducitur, quòd dum impletur præceptum ecclesiasticum, satisfiat divino; cùm Ecclesia non declarat illud sæpius obligare, ubi tamen occasio id declarandi occurrebat.

Sæpius interim et citius obligat præceptum contritionis, juxta dicta Num. 61., quia contritio est absolutè necessaria ad justificationem, confessio solùm in voto, vel in re: et inde dicitur, quòd præceptum confessionis non obliget statim extra pericula præfata, nisi per accidens, dum alia justificatio nimis diu post peccatum retardaretur.

N. 65. DE PRÆCEPTO DIVINO CONFESSIO- NIS, OBLIGANTE PER ACCIDENS.

S. Thom. quest. 6. art. 5.

- I. *Obligat illud præceptum ante sumptionem Eucharistiæ.*
 II. *Item ordinariè quando obligat præceptum contritionis perfectæ.* III. *Casus oblivionis.* IV. *Casus positio.*

QUONDONAM præceptum divinum confessionis obligat per accidens?

R. Obligat ante susceptionem Sacramenti Eucharistiæ illos, qui conscientiam habent peccati mortalis nondum directè et legitimè clavibus subjecti.

Id probatur ex his verbis Apostoli, 1. ad Cor. 11. *Probet autem seipsum homo, et sic de Pane illo edat: quæ verba Conc. Trid. interpretatur, juxta consuetudinem Ecclesiasticam, de probatione per confessionem sacramentalem.*

Doctrina hujus conclusionis certa est pro sumptione SS. Eucharistiæ.

Verùm an similiter obliget illud præceptum pro suscipiendis aliis Sacramentis vivorum, non est certum, etiã id probabiliter sustineatur.

Secundò obligat illud præceptum confitendi generatim in omnibus casibus, in quibus supra Num. 60. 61. et 62. dictum est obligare præceptum contritionis; quando scilicet homo in illis casibus diffidit vel dubitat, utrùm ad contritionem perfectam pertigerit.

Cùm autem peccator facile præsumere non debeat, ad contritionem perfectam pertigisse, consequens est, quòd ordinariè in illis casibus confessio sacramentalis instituenda sit. Et ita practicè à peccatore præmittitur confessio ante administrationem Sacramentorum, vel functiones sacras, ante electionem status, et qui curam suæ salutis gerunt, non diu post peccatum differunt confessionem.

Tertiò: juxta Neesen et Steyaert, obligatio confessionis *per accidens* recurrit, quando specialis metus subest obliviscendi et omittendi quædam peccata in confessione dilata.

Joannes cum debita contritione confessus et absolutus, inculpabiliter in hac confessione omisit peccatum mortale, ejus jam recordatur; videt occasiones obventuras administrandi quædam Sacramenta; quæritur

An teneatur recurrere ad confessionem, priusquam illas sacras functiones peragat?

R. Non tenetur, quia pro functionibus illis dignè peragendis sufficit status gratiæ sanctificantis, in quo esse supponitur; nam tunc sancta sanctè pertractat.

Verumtamen pro sumptione Sacramenti Eucharistiæ deuò confessionem præmittere tenetur, prout observat praxis communis.

N. 66. DE PRÆCEPTO CONFESIONIS ECCLESIASTICO.

S. Thom. q. 6. art. 3.

I. Obligat semel in anno. II. Explicantur verba Capituli. III. Quis dicatur proprius Sacerdos. IV. Per confessionem invalidam non satisfit præcepto confessionis.

QUANDONAM obligat præceptum Ecclesiæ ad confessionem sacramentalem?

R. Per se obligat semel in anno: ita habet Capitulum desumptum ex Conc. Lateran. *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata confiteatur fideliter, saltem semel in*

anno, proprio Sacerdoti, &c. Quod confirmavit Conc. Trid. Sess. 14. c. 5. et Can. 8. ac vulgo recitatur inter quinque præcepta Ecclesiæ.

Dicitur in illo Capitulo, *fidelis*, id est baptisatus: *postquam ad annos discretionis pervenerit*, scilicet postquam peccaverit. Additur, *sua peccata omnia*; ut integra sit confessio; *fideliter*, id est veraciter; *solus* secretè non publicè confiteatur; *semel in anno*, ab ultima confessione.

Quis hic intelligitur nomine proprii Sacerdotis?

R. Intelligitur Parochus seu Pastor respectu suæ Parochiæ, Abbas respectu Monasterii, Episcopus respectu Diocesis, et Summus Pontifex respectu universalis Ecclesiæ; ita ut per vocem *proprii Sacerdotis* excludatur Sacerdos alienus non communis nec superior. Possunt autem Episcopus vel Pontifex exercere illam jurisdictionem in parochia, invito Parocho.

Intelliguntur quoque eorum delegati, et ita hodiedum in Belgio obtinuit, ut approbati ab Episcopo censeantur esse delegati pro confessione annua, qui usus non ita obtinebat antiquitus, ne tempore S. Thomæ.

An per confessionem cui absolutio non accedit, satisfit præcepto Ecclesiæ?

R. Neg. quia præcipitur susceptio Sacramenti. Suarez de Conf. d. 36. Sect. 7.

An per confessionem sacrilegam aut aliter invalidam satisfit præcepto ecclesiastico vel divino?

R. Nullo modo. Ratio est quòd actus præceptus nequidem quoad substantiam ponatur; nam actus præceptus est susceptio Sacramenti, atqui in casu non suscipitur Sacramentum, ergo, &c. Hinc Alex. VII. damnavit hanc prop. Num. 14. *Qui facit confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.*

Proinde hujusmodi confessio non liberat à pœnia.

N. 67. DE TEMPORE ANNUÆ CONFESSIONIS.

I. *Sufficit quacumque parte anni.* II. *Synodus Mechl. in quadragesima.* III. *A quo tempore initium anni computandum.* IV. *Qui anno elapso non est confessus, tenetur quamprimum.* V. *Non tamen bis.* VI. *Prævid. impedim. debet prævenire finem anni.*

QUA parte anni confessio illa institui debet?

R. Sufficit in quacumque parte anni fiat: consuetudo

tamen fidelium eam præmittit Communioni Paschali; statuitque Synodus Prov. Mechlin tit. de Sacram. cap. 5., ne ad Sacramenta admittantur, qui in Quadragesima confessi non fuerint; quem confitendi modum in Quadragesima approbat Conc. Trid. Sess. 14. c. 5.

A quo temporis termino desumendum est initium anni istius?

R. Suarez d. 36. sect. 3. n. 5. varias refert de eo opiniones: Neesen statuit initium anni à Januario inchoandum; Wiggers à tempore Paschali; Sylv. et Steyaert ab ultima confessione; satisfiit omnibus, dum confessio instituitur circa Pascha, ut moris est; idque communis hominum habet apprehensio, qui putant se aliter non satisfacisse præcepto: adeoque peccassent saltem contra conscientiam: imò Suarez adheret opinioni, quòd, si quis, in initio anni confessus, in fine ejusdem labatur in peccatum mortale, tenetur illud eodem anno confiteri instituendo secundam confessionem, ex ea ratione, quòd peccata mortalia istius anni debeant isto anno per confessionem aboleri; verum præceptum Ecclesiæ id non explicat.

An, qui integro anno non est confessus, tenetur quamprimum postea confiteri?

R. Affirm. quia tempus unius anni non exprimitur ad finiendam obligationem, (prout accidit in obligatione quotidiana recitandi Horas (Canonicas) sed ad sollicitandam obligationis impletionem, sicut debitor, negligens solvere tempore præfixo, non liberatur; sed quantocius ad solutionem tenetur. Hunc sensum important hæc verba legis: *saltem semel in anno.*

Proinde qui post annum elapsam negligit confiteri, contrahat peccatum suum omissionis contra præceptum.

Is tamen anno sequenti non debet propterea bis confiteri, quia sic usu receptum est, ait Neesen, et quia tunc peccata plurium annorum confitetur et ab iis absolvitur.

An is, qui prævidet circa finem anni confitendi impotentiam, vel aliud impedimentum obventurum, quia v. g. iter per mare arripit, tenetur prævenire illud tempus et ante confiteri?

R. Affirm. Ratio est, quòd tempus obligationis implendi præceptum hæc et nunc currat; sicuti similiter agendum in lectione Horarum hæc die, et in auditione Missæ die festo.

N. 68. DE IIS. QUI OBLIGANTUR PRÆCEPTO
CONFSSIONIS, PRÆCIPUE DE PUERIS.

I. *Anni discretionis.* II. *Signa istius.* III. *Usus rationis advenit communiter circa an. 7. vel 8.* IV. *Utiliter pueri ad confessionem alliciuntur.* V. *Pueri 8. vel 9. annorum absolvendi.* VI. *Quomodo Pastores peccent.* VII. *Præcept. confessionis oblig. citius quam commun.* VIII. *Objectio.* IX. *Qui capax est peccati est capax penit.* X. *Objectio.* XI. *Gratia non auf. omnes defectus pueriles.* XII. *Aliquando neganda absolutio.*

QUINAM obligantur præcepto confessionis Ecclesiastico ?

R. Omnes Baptizati, qui ad annos discretionis pervenerunt et peccaverunt.

Quandonam censentur ad illos annos discretionis pervenisse ?

R. Quando pertigerunt ad talem rationis usum, ut possunt discernere inter bonam et malum morale ex propriis finibus ; adeo ut non sufficiat, quòd possint discernere inter bona et mala sensibilia, sicuti bruta faciunt, vel quòd exerceant actus quosdam circa verum et falsum, sed sinè regula et ordinatione : neque etiam sufficiens est indicium, quod dicant mentiri esse malum ex causa solius vapulationis, non ex cognitione finis moralis et honestatis : v. g. si puer vapulaverit, quia mentitus est se frequentasse scholas, ac ideo postea dicat, id esse malum, non est signum sufficiens : si verò in alia materia, uti si mater mandet, dicas quod non sis domi, et puer tunc cognoscat vel dicat, hoc esse malum vel mendacium, pollet usu rationis sufficienti.

Pueri præsumuntur ad tempus illud usûs rationis pervenisse communiter circa annum ætatis septimum vel octavum, alii citius, alii seriùs : discrepantia enim obvenit secundum cerebri temperamentum, et educationem atque exercitationem. Nam. S. Greg. 1. 4. Dial. c. 18. refert puerum quinquennem ob blasphemias damnatum. Ut aliquando dicere liceat cum S. Aug. tantillus puer et tantus peccator.

Ideo utiliter pueri etiam infantes ad Confessarium mittuntur, ut Sacerdos dijudicet de discretionem, et ipsi pueri confiteri discant et assuescant. Revera hæc pars magna est curæ pastoralis, ut Pastor singulis diebus Dominicis alliciat aliquos è parvulis ad confessionale, quos, dum alii

adulti non accurrunt, audiat; qui enim parochiam reformare et ad meliorem frugem reducere desiderat, à pueris incipiat.

An igitur pueri ætatis octo vel novem annorum singulis annis sacramentaliter absolvendi sunt?

R. Imo et sæpius, si deprehendantur commisisse actus mortaliter malos, ob rationes deductas Num. 64 et 65.

Hinc non leviter culpanda venit praxis quorundam Pastorum vel Confessoriorum, qui pueros omnes non nisi ad primam communionem, eamque satis seram, absolvere solent. Enimvero Pastores tales degunt in statu damnabili sicuti pueros multos in eodem statu damnabili relinquunt pluribus annis per supinam negligentiam. Vide Num. 61.

An ergo præceptum confessionis obligat citius quam præceptum Communionis?

R. Affirm. nam pro confessione sufficit usus rationis, quo peccaverunt fortè mortaliter; sed pro sumptione Eucharistiæ, cum sit cibus perfectorum, perfectior requiritur rationis discretio, quâ internoscant memoriale illud omnium Mysteriorum.

Obj. Pueri illi non cognoscunt rationem Sacramenti.

R. Instruantur.

Obj. Pueri non sunt capaces ad eliciendos arduos actus contritionis et amoris Dei super omnia.

R. Negatur ass. cum enim supponantur peccasse, certissimè etiam sunt capaces ad pœnitendum per gratiam Dei: deinde ut notat Steyaert App. p. 25., puerilia vitia non requirunt pœnitentiam ex iudicio et maturitate virili, sed secundum conditiones imbecillis ætatis.

Instabis: circa ipsum confessionale conspiciuntur quædam puerilia agere, ludere, ridere, &c.

R. Hæc pertinent ad pueriles inadvertentias, quæ se produnt exterius, sicut adulti circa confessionale quandoque patiuntur inadvertentias interiores; gratia enim Dei non aufert omnes defectus pueriles, sed operatur in eis secundum statum eorum puerilem: pœssunt enim illi esse et manere pueri.

Prudentia Confessarii supplebit multa, si se suaque dicta accommodet captui puerorum, implens illud Apostoli I. Cor. 9. *Omnibus omnia factus*. Expedi etiam omnino, ut pueri eundem semper Confessarium accedant, aliàs ignoratur, quid alii Confessarii circa pueros illos practicaverint.

Ex his considerationibus Steyaert alique prudentes Confessarii in praxi anxietatem circa pueros absolvendos moderati sunt.

Si autem puer quispiam non velit peccata deserere, et annumerandus sit inter eos quibus secundum Pastorale neganda est absolutio, eidem negetur absolutio, sed propterea non omnibus indiscriminatim negetur.

N. 69. DE ABSOLVENDIS IIS, DE QUORUM USU RATIONIS DUBITATUR.

I. *In peric. mortis absolvendus.* II. *Distinguendo: si venialia.* III. *Si dubia mortalia sunt absolvendi.* IV. *Item pro Sacram. Confirm.* V. *Semiamentes sub conditione absolvendi.*

QUID agendum, quando dubium est, utrum puer ad usum rationis sufficientem pervenerit?

R. 2°. Si versetur in periculo mortis, absolvi debet sub conditione: *Si peccasti*, sive *si es capax*; et sub simili conditione Sacramentum Extremæ-Uctionis conferri eidem poterit.

R. 1°. Extra illud mortis periculum, distinguendum est: vel enim ille puer confitetur solum talia, quæ videntur non esse mortalia ob levitatem objecti vel ob indeliberationem; absolutio differri potest; nulla enim premit necessitas.

Si vero delicta pueri sint talia, ut essent mortalia, casu quo adsit usus rationis, oportet puerum perducere ad dispositionem apparenter legitimam, et absolvere sub conditione præfatâ, *Si peccasti*; quia necessitas id hic requirit, ne absolutionem negando, puer diuturno tempore relinquatur fortè in statu peccati mortalis, contra præceptum divinum, et cum evidenti periculo prolabendi in plura peccata: prout demonstratum est Num. 60. 61. 62, et 65.

Similiter pueri præfati sub eadem conditione absolvendi sunt, dum Sacramentum Confirmationis eisdem confertur: nisi iterum videantur esse indispositi, tunc enim ad neutrum Sacramentum admitti possunt.

An absolvendi ii, qui semi-amentes, vel semi-innocentes dicuntur, de quibus probabile dubium est, utrum habeant vel unquam habuerint usum rationis sufficientem ad peccandum mortaliter?

R. Si adferant dispositionem apparenter legitimam, absolvendi sunt sub prædicta conditione singulis annis; et citius, dum videntur peccasse mortaliter, ut supra; hujusmodi enim, si fortè polleant usu rationis, obligantur

præcepto Ecclesiæ, et ipsi non sunt magis relinquendi diu in statu probabili peccati mortalis, quam alii fideles.

N. 70. DE MUTIS.

I. *Muti obligantur.* II. *Surdi et Muti.*

AN muti obligantur præcepto confessionis?

R. Affirm. debent autem explicare peccata sua per nutus et alia signa, quæ continent veram accusationem, et quamvis fortè materialis integritas haberi non possit, sufficit formalis; hoc modo sæpius tenentur confiteri, si sæpius peccaverint. Conformiter ad dicta Num. 64. et 65.

Similis modus observari poterit circa surdos et mutos, licèt fuerint tales à nativitate: instruendi sunt de Mysteriis Fidei per imagines et signa, et confidere licet, Deum interiùs per gratiam suppleturum, quod natura sensibus denegavit.

N. 71. DE PRÆCEPTO CONFESSIONIS RESPECTU EORUM, QUI SOLA VENIALIA COMMISERUNT.

S. Thom. Suppl. q. 6. a. 3.

I. *Controversia.* II. *Senten. affirmans practicè sequenda.* III. *Objectio.* IV. *Objectio.* V. *Objectio.* VI. *Ecclesia directè præcipit susceptionem Sacramenti.* VII. *Confessio et Communio menstrua Religiosorum.*

AN obligatur præcepto confessionis annuæ qui solùm venialiter deliquit?

Id controvertitur: Suarez et Sylvius negant, S. Bonav. in 4. d. 17. par. 2. art. 2. q. 1. defendit acriter responsionem affirmativam pag. 225. quem sequuntur Pauw. et Stey. S. Thomas quæstionem velut ambiguam pertractat, proponens rationes utriusque partis.

Igitur practicè sequenda est sententia affirmans tanquam tutior, etiam quia lex loquitur generaliter: *Omnis . . . fidelis*, &c. attentò, quòd contraria opinio vergat in deterius, unde iniqui fucum inveniant et pretextum perseverandi impunè in peccatis; quis enim credat, hominem solis venialibus esse obnoxium, qui nequidem semel in anno, opportunitate invitante, vult suscipere Sacramentum summè utile, forte eidem necessarium.

Deinde præfati Scholastici docent cum S. Th. Suppl. q. 6. a. 3. ad 3. et q. 8. ad 5. ad 4. quòd iste equidem teneatur se præsentare Sacerdoti, et eidem declarare, quod non habeat conscientiam peccati mortalis, alioquin puniendus.

Obj. Lex Ecclesiæ tantùm dirigitur ad eos, qui peccaverunt mortaliter, non ad alios; probatur, quia in lege decernitur, ut *omnia peccata* confiteantur, atqui illud non potest accipi de venialibus, ergo, &c.

R. Nego assumptum, et cons. prob. quia verba illa *omnia peccata*, non adduntur per modum restrictionis legis, sed per modum explicationis pro iis, qui habent mortalia: alioquin inhærendo rigori verborum, non comprehenderetur ille, qui unicum mortale haberet.

Obj. Ecclesia non potest præcipere confessionem peccatorum venialium, ergo nec præcipere potest confessionem, ubi sola venialia confitenda sunt.

R. Primò: S. Thom. Suppl. 4. 6. a. 3. ad 3. negat antecedens.

R. Secundò: distinguo ant. non potest confessionem venialium præcipere quoad specificationem venialium, transeat ant. quoad exercitium suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, nego antecedens; sicuti Ecclesia præcipere potest susceptionem Eucharistiæ. Per accidens evenit, si sola venialia concurrant: uti per accidens debitor solvere deberet in nummis aureis, si alios non habeat.

Obj. Præceptum divinum confessionis non obligat eam, qui solùm habet conscientiam venialium, ergo nec ecclesiasticum: probatur, quia hoc continet solam determinationem temporis præcepti divini.

R. Conc. ant. nego cons. et prob. pro quo observa, quòd præceptum Ecclesiæ directè etiã præcipiat ipsam susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, et Eucharistiæ, quamvis fortè præceptum divinum non concurrat in illud tempus: dicitur autem præceptum Ecclesiæ esse determinativum temporis præcepti divini hoc sensu, quòd non liceat ultra tempus annale tardare.

In statutis, uti in Clementina 1. *Ne in agro de statu Monach.* et in Conc. Trid. Sess. 25. c. 10. de Regular. Sed aliqui existimant eam universim non obligare sub gravi; sed juxta modum, quo cætera statuta, quæ non concernunt tria vota, obligant in illa religione. Suarez de Conf. d. 36. sect. 5. n. 8.

N. 72. DE PŒNIS NON CONFITENTIUM, ET CAUSIS EXCUSANTIBUS.

I. Pœna ex cap. omni utriusque sexûs. II. Habenda est pœna sententiæ ferendæ. III. Causæ excusantes. IV. Pueri eximuntur. V. Confessariis conceditur licentia prolongandi tempus.

QUÆ est pœna transgredientium præceptum Ecclesiasticum confessionis annuæ ?

R. In cap. *Omnis utriusque sexûs* decernitur hæc ; *vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, et moriens christianâ careat sepulturâ* ; nimirum quando hæc duo concurrunt, quòd hoc delictum sit notorium, et quòd in fine vitæ nulla dederit doloris signa ; quod colligitur ex Rituali Rom.

Eadem est pœna non communicantis in Paschate.

Non est hæc pœna propriè excommunicatio, sed quedam quasi pars illius, ut ait Steyaert.

An hæc pœna est sententiæ latæ, an sententiæ ferendæ ?

R. Neesen dicit eam incurri ipso facto, sed cum Van Espen, quem hodie Causidici plurimi sequuntur, dicat eam esse sententiæ ferendæ, propterea prudens Parochus hic propriâ autoritate nihil attentet, sed causam deferat ad Ordinarium.

Causæ excusantes à transgressione formali præcepti hujus et consequenter liberantes à pœnis, sunt impotentia physica vel moralis, aliæque causæ, ob quas lex humana cessare quandoque potest. De quibus disseritur in Tract. de Legibus.

Ab hac pœna etiam excipi solent pueri ante annos puerbertatis, juxta communem interpretationem. Saurez, disp. 36. Sect. 8. n. 5.

Nota, quòd licentia concedatur omnibus Confessariis, annuam confessionem audientibus, prolongandi terminum confessionis vel differendi absolutionem ad tempus exiguum, ex rationabili causâ concernente ipsam confessionem sacramentalem (non ex alia causa) : hujusmodi causæ sunt : si procuranda sit absolutio à censuris vel casu reservato, si confessio generalis instituenda, si pœnitens prius instrui debeat in scitu necessariis, aut aliter dignius disponi ad susceptionem Sacramenti.

N. 73. DE FREQUENTI USU CONFESSIONIS.

I. *Frequens confessio consulenda.* II. *Scilicet hebdomadalis.* III. *Menstruam exigit pia vita.* IV. *Præjudicium de eo qui distulit confessionem.*

AN confessio frequens est consulenda ?

R. Cum. S. Francisco Salesio, *Introd. ad vitam dev.* page. 2. cap. 19. affirmativè, quia in susceptione hujus Sacramenti exercemus actus multarum virtutum magis quàm in aliis operibus, fructus percipiuntur uberrimi, et invenitur custodia continua à peccatis, recta consilia et remedia à confessario proponuntur, &c.

Hinc idem Sanctus commendat omnibus hominibus confessionem singulis octiduis instituendam, quamvis nullius peccati mortalis remorsus conscientiam agitet: imò SS. Carolus Borr., Franciscus de Borgia, S. Theresia, alii-que crebrius recurrebant ad confessionem utique sacramentalem, tanquam ad animæ asylum.

Denique experientia docet, neminem ad statum perfectioris vitæ pervenire, nisi per frequentem usum Sacramentorum.

Unde dicere licet idem, quod præfatus sanctus Præsul de sacra Communione enuntiat, quòd is, qui vult piè vivere, ultra mensem confessionem differre non possit.

Quid confessarius præsumere potest de illo, qui per annum vel per medium annum distulit confiteri ?

R. Quòd sit homo incurius suæ salutis, quòd multa bona neglexerit, multa præcepta non adimpleverit, quòd multorum peccatorum sit reus, quæ ipse non agnoscit, et quòd hujusmodi interrogandus sit per interrogationes à Rituali Romano et Pastoralis Mechlin. præscriptas.

N. 74. DE QUALITATE CONFESSIONIS:

S. Thom. Suppl. q. 9.

I. *Non datur Sacrament. Pœnit. informe.* II. *Disparit. à Baptismo.* III. *Conclusiones.* IV. *Probabiliter datur confessio informis sufficiens.* V. *Objectio.* VI. *Objectio.* VII. *Monitum practicum.* VIII. *Ex La Croix.* IX. *Præcautio eadem in aliis casibus.* X. *Ratio Ordinis.*

AN dari potest Sacramentum Pœnitentiæ informæ? Id est

An Sacramentum Pœnitentiæ potest esse validum sed infructuosum, sive validum, et non conferens ullam gratiam ?

R. Negativè : et id admittitur tanquam practicè certum et sequendum. Probatum hac ratione : vel adest debita contritio cum cæteris essentialibus, vel non adest ; si adsit, Sacramentum est invalidum, eò quòd desit pars essentialis, ergò neutro casu Sacramentum potest dici informe. Obscurè quidem loquitur S. Th. Supp. 4. 9. a. 1. sed clarè se explicat g. 29. a. 8. in c.

Obj. Datur Sacramentum Baptismi informe, ergo et Pœnitentiæ.

R. Conc. ant. nego cons. Disparitas est, quòd in Baptismo contritio sive dispositio non sit pars essentialis Baptismi, adeoque essentialia Sacramenti Baptismi adesse et concurrere possint absente contritione ; non sic in Sacramento Pœnitentiæ, nam contritio ipsa est ejus pars essentialis.

Hinc, conclude primò, quòd Sacramentum Pœnitentiæ infructuosè susceptum nunquam possit reviviscere.

Secundò, quòd confessiones factæ absque legitima contritione, sint iterandæ.

An equidem confessio sacramentalis possit esse informis, sive an confessio peccatorum, quam facit peccator, antequam actum contritionis elicuerit, sit materia sufficiens Sacramenti in casu, quo ipse post illam confessionem eliciat contritionem debitam ante absolutionem ?

R. Negant Neesen de Pœnit. Tract. 5. d. 8. Layman. lib. 5. Tr. 6. c. 4. et quidam alii cum Schola Salmant. docent responsum affirmativam ex hac ratione, quòd talis confessio sit vera peccatorum accusatio cum intentione et in ordine ad Sacramentum suscipiendum accedente contritione.

Obj. Talis confessio non est dolorosa, neque actus pœnitentiæ, ergo non potest esse pars Sacramenti pœnitentiæ.

R. Distinguo ant. non est dolorosa, id est necdum est formata dolore sufficientis contritionis, concedo ant. non est dolorosa ex intentione et fine, nego ant. Ex eodem fine nuncupari potest actus pœnitentiæ, et admitti debet cum S. Th. q. 7. a. 3. quòd confessio sacramentalis *elicitivè sit actus virtutis pœnitentiæ*. Denique responderi potest, quòd illa confessio virtualiter perseveret, atque ita virtualis illa confessio per accedentem contritionem fiat dolorosa et pars Sacramenti.

Obj. Contritio debet reddi sensibilis per confessionem sequentem.

R. Potest per alia signa fieri sensibilis.

Practicè hæc disputatio et omnis scrupulus evitatur per prudentem Confessarium, si post confessionem integram, et post contritionem elicita inducat poenitentem ad novam confessionem, non singula repetendo, sed unicum verbum respondendo : v. g. petat à poenitente : *Accusas te iteratò de omnibus peccatis predictis ?* Et poenitens respondeat, *ita*.

Tunc enim hæc vocula, *ita* est nova omnium confessio formata et pars Sacramenti. Admonet La Croix, lib. 6. p. 2. n. 701. id in praxi necessariò esse observandum ob probabilitatem istius sententiæ, et ob damnationem propositionis 1. Innoc. XI.

Eadem præcautio adhibenda, dum deteguntur quædam peccata vel circumstantiæ, vel dum inopinatò adjicitur peccatum ex vita præterita pro securiori materia, super quibus poenitens non elicuerat contritionem formalem et explicitam, upote ad memoriam non reductis. Prout notavimus Num. 56.

Propterea in recensendis partibus materialibus Sacramenti Poenitentiae semper observandus hic ordo : contritio, confessio, et satisfactio, quia contritio naturâ debet præcedere confessionem.

N. 75. DE CONDITIONIBUS CONFSSIONIS.

S. Thom. Suppl. q. 9. a. 4.

I. 16 *Conditiones confessionis.* II. *Non sunt omnes de necessitate.* III. *Tres sunt præcipuæ.* IV. *Peccata confiteri, prout sunt in conscientia.*

SEDECIM conditiones legitimæ confessionis recenseri solent à S. Thoma et Doctoribus, quæ continentur his 4. Versibus :

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda et discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, et lacrymabilis, accelerata,
Fortis, et accusans, et sit parere parata.

Singulas explicat Neesen de Conf. q. 2. dub. 4.

Notat S. Thomas, quòd non omnes illæ sint de necessitate confessionis, sed quædam *de bene esse*, ut loquitur.

Ex prædictis conditionibus præcipuæ sunt hæ tres, 1. ut sit *fidelis* sive verax, sine mendacio et hypocrisi, 2. ut sit *lacrymosa*, id est, informata contritione legitimâ, prout dictum est Numero præcedenti; 3. ut sit *integra*, prout dicitur infra n. 78.

Generaliter hîc dici solet, quòd unusquisque peccata in confessione exponere debeat, quo modo ea facta sunt, et quo modo sunt in conscientia sua, nimirum mortalia ut mortalia, levia ut levia, dubia ut dubia, certa ut certa: quia confessio sit Sacerdoti tanquam Deo seu Vicario Dei cujus oculis omnia nuda et aperta sunt. Ad Hebr. 4. v. 13.

N. 76. DE MENDACIO IN CONFESSIÖNE COMMISSO.

S. Thom. Suppl. q. 6. a. 4.

- I. *Mendacium in confessione de mortali commissio vel non commissio.* II. *Mendacium de veniali commissio.* III. *Objectio.* IV. *Negans veniale commissum peccat venialiter.* V. *Mendacium circa impertinentia non obest.*

QUANTUM peccatum committit, qui in confessione mentitur?

R. Distinguendo: si mentiatur accusans se de peccato mortali, quod non commisit, vel negans peccatum mortale commissum et exprimendum in hac confessione, facit sacrilegium mortale, quia in re gravi pervertit iudicium sacramentale.

Hic tamen scrupulosarum et bonarum mentium sinceritas non statim graviter culpanda venit; qui non decipere sed securius eligere volentes gravius se accusant.

2°. Si quis mentiatur dicens in confessione se commisisse peccatum veniale quod non fecit, et illud veniale sit materia unica absolutionis; committit sacrilegium mortale, quia reddit absolutionem sive Sacramentum invalidum.

Si autem in eadem confessione alia peccata commissa confiteatur cum legitima super his contritione, videtur Sacramentum esse validum, et mendacium illud solum esse veniale sacrilegium, quia deceptio non est in re gravi

nec in materia totali, neque in materia proxima. Ita Suarez d. 22. s. 10. n. 7. Neesen, Sylvius.

Obj. Si quis inter Hostias consecrandas ponat unam hordeaceam, peccaret mortaliter, ergo etiam, qui inter peccata absolvenda ponit veniale.

R. Nego conseq. ratio disparitatis est, quòd panis sit materia proxima et immediata consecrationis, in qua significatur fieri effectus, sed peccatum non est materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, sed contritio, et effectus gratiæ proximè et immediatè significatur fieri in persona contrita.

3°. Si quis mentiatur negando veniale peccatum in confessione, quod fecit, non est per se peccatum mortale, quia est materia libera, quam potest reticere in confessione, nisi ex alia causa, v. g. consuetudinis, vel periculi proximi ad mortale, exponi debeat.

Quarto : mentiri in confessione circa ea, quæ sunt impertinentia ad confessionem, v. g. occultando nomen suum ; certò culpam mortalem non infert, quia nihil perversionis circa Sacramentum vel ejus materiam attentatur, sed concomitanter adest.

N. 77. DE HYPOCRISI IN CONFESSIONE.

I. *Hypocrisis utendo pluribus Confessariis.* II. *Hypocrisis circa generalem confessionem liberam.* III. *Circa generalem confessionem necessariam.* IV. *Hypocrisis circa alia.*

HÆC hypocrisis pluribus modis committi potest :

1. Dum quis pluribus utitur Confessariis, quorum uni tanquam ordinario non nisi venialia pandit : quoties verò grave quid commisit, alteri confitetur ; Steyaert quidem appellat eam gravem hypocrisim, sed cum Suarez et Sylvio rectius dicitur, eam per se non esse peccatum mortale, quia nihil essenziale deest, et libera est illi electio Confessarii : per accidens gravis nonnunquam defectus concurrat, dum pœnitens periculum grave incurrere potest ex eo quid ejus status Directori ordinario, cujus consilia sequitur, ignotus sit.

2. Dum quis profitetur, se instituere confessionem generalem, et tamen aliquod mortale ante confessum omittit. Sed hic distinctione opus est ; si enim institutio istius generalis confessionis sit libera non necessaria, et illud mortale omittat ex judicio, quòd ante legitimè ab illo sit absolutus,

non est hæc gravis hypocrisis, quia nihil essenziale vel necessarium invertitur.

Si verò hæc confessio generalis fuerit necessaria ex eo, quòd illa confessio anterior, in qua peccatum istud mortale, quod omittit, confessus fuerat, fuerit invalida, in hoc casu non est hæc confessio generalis legitima, quia omittitur peccatum mortale nunquam legitimè clavibus subjectum.

3. Dum quis peccatum in anteriori confessione inculpate omisum exponit tanquam jam commissum, vel è contra :

Item, dum quis peccatum antea ritè clavibus subjectum, jam iteratò confitetur veluti nunquam expositum in confessione : in his casibus non apparet gravis perversio.

Deterior esset, si quis peccatum mortale nunquam clavibus ritè submissum, jam confiteatur veluti antea directè et ritè per absolutionem remissum.

N. 78. DE INTEGRITATE CONFSSIONIS.

S. Thom. q. 9. a. 2.

I. *Integrit. duplex.* II. *Materialis,* III. *Formalis.*
 IV. *Exemplum.* V. *Termini excedentes et excessi.*
 VI. *Requiritur et sufficit integritas formalis.* VII. *Non licet dividere confessionem. Omittens unicum mortale facit sacrilegium.* VIII. *Integritas materialis est in præc. Causæ excusant.*

QUOTUPLEX est integritas confessionis?

R. Duplex: integritas materialis, et integritas formalis.

Illà confessio dicitur *materialiter* integra in qua uni eidemque scil. confessario, in ordine ad unam eandemque absolutionem sacramentalem exponuntur omnia et singula peccata mortalia post Baptismum commissa, tam interna quam externa, nondum directè et legitimè absolutioni sacramentali subjecta.

Confessio dicitur *formaliter* integra, quando post diligens conscientiae examen, uni eidemque Confessario exponuntur omnia peccata mortalia post Baptismum commissa, necdum directè et legitimè clavibus subjecta, et quæ hic et nunc in hac confessione debent et possunt exprimi, quamvis fortè aliòd omittatur ex legitima

causa : v. g. dum quispiam confitetur duo peccata, et omit-
tit ex inadvertentia inculpabili tertium.

Notat Pauw. t. 3. p. 79. quòd hi termini se habeant ad
invicem sicut voces excedentes et excessæ; ita ut detur
confessio formaliter et materialiter integra simul, aliqua
verò formaliter integra non materialiter, et aliqua materi-
aliter non formaliter integra.

Qualis integritas requiritur et sufficit?

R. Sufficit integritas formalis, eaque etiam absolutè ne-
cessaria est, ita ut confessio non formaliter integra sit inva-
lida et sacrilega.

An ergo non liceat dividere confessionem, ita scilicet, ut
in hac confessione quis confiteatur aliqua peccata, a quibus
jam absolvatur, cum intentione exponendi alia peccata
mortalia in alia confessione?

R. Non licet. Ratio accipitur ex institutione Christi, et
ex parte pœnitentiæ et effectûs, quatenus unum peccatum
mortale sinè alio remitti non potest : ut dictum est Num.
32. Proinde sacrilegium committit, qui voluntariè sine
justa causa in confessione omittit vel unicum peccatum
quod tanquam mortale est in conscientia ejus. *Qui scienter aliqua retinet, nihil divinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponit*, ait Conc. Trid. Sess. 14. cap. 5.

An ergo integritas materialis est in præcepto?

R. Affirm. Assignantur tamen causæ aliquæ excusantes
ab hac integritate : nimirum : 1. inadvertentia vel igno-
rantia non mortaliter mala ; 2. impotentia ; 3. secretum
sigilli sacramentalis ; 4. gravissimum secuturum damnum
spirituale vel temporale. De quibus Numero sequenti.

N. 79. DE CONFESSIONE FORMALITER NON MATERIALITER INTEGRA.

I. *Causæ excusantes ab integritate Confess. Naturali. oblivio vel inadvertentia.* II. *Culpa venialis non offi-
cit.* III. *Impotentia.* IV. *Conservatio sigilli Sacra-
menti.* V. *Timor gravis nocumenti.* VI. *Suppositis
conditionibus.* VII. *Peccata omissa postea exponi
debent.* VIII. *Sed non deb. tota confessio repeti.*
IX. *Datur ratio.* X. *Magnus concursus populi non
est justa causa excusans.* XI. *Neque etiam complex
peccati cognoscendus.*

ASSIGNA casus, in quibus confessio potest esse integra
formaliter non materialiter?

1. R. Primus casus obvius et frequens occurrit, quando peccatum mortale omittitur ex inadvertentia, oblivione, errore, vel ignorantia juris vel facti, ubique non mortaliter malâ: sive quando post diligens examen quis non habet conscientiam peccati. Istius exemplum Num. præcedenti positum est in eo, qui ex inadvertentia naturali unum mortale ex tribus omittit.

An ergo confessio possit dici formaliter integra, in qua quis omittit peccatum mortale ex errore, quo judicet esse solummodo veniale?

R. Affirm. si scilicet bonâ fide et non ex gravi negligentia id fiat, quia ille error absque culpa mortali obvenire potest, modò istius peccati affectum non retineat.

2. Secundus casus accidit ex causa impotentiae confitendi; nemo enim ad impossibile tenetur v. g. si mors instans abrumpat confessionem in morbo suffocante, incendio, vel naufragio.

3. Tertius casus et causa est: dum quis confiteri non posset illud suum peccatum, nisi frangendo sigillum confessionis. V. g. si Confessarius exponendo proprium peccatum simul revelare deberet peccatum sui pœnitentis noti illi, cui confitetur in extrema necessitate: ratio est, quòd Christus voluerit, ut arctius obliget sigillum, quàm integritas confessionis.

4. Quartus casus vix poni meretur, ait Steyaert. pag. 200. quo nimirum ex confessione alicujus peccati vel circumstantiæ verosimiliter timetur grave nocumentum spirituale vel temporale, confessioni extrinsecum, pœnitenti, Confessario vel alteri: v. g. si pœnitens confitendo homicidium timeat ne à Confessario vel altero occidatur: huc etiam refertur, si confiteri non possit nisi audientibus aliis.

Verumtamen in his casibus concurrere deberet valde gravis necessitas confitendi huic Confessario: alioquin differenda est Confessio, vel alius Confessarius inquirendus; deinde illa sola omitti possunt, quæ periculum mali causarent.

Nota, quòd peccata ob aliquam ex prædictis causis omissa, cessante causâ omissionis, explicanda sint in confessione proxima; id confirmat damnatio hujus propositionis II. per Alex. VII. *peccata in confessione omissa, vel obli- ta, ob instans periculum vitæ aut aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.*

Reliqua peccata ritè exposita, sive tota illa Confessio repeti non debet, quando aliunde Sacramentum non fuit invalidum.

Quare peccata illa ommissa in confessione sequenti exponi debent, quandoquidem sint remissa?

R. Sunt remissa solùm indirectè; sed per id non satisfit præcepto divino, quo homo obligatur omnia peccata mortalia directè semel subicere potestati clavium. Adde quòd peccata illa non sint remissa, nisi cum voto confitendi.

An magnus concursus pœnitentium est justa causa faciendi confessionem non integram?

R. Responsonem negativam iterùm confirmat damnatio hujus propositionis 59. per Innoc. XI: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantùm confessos, ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus Festivitatæ aut indulgentiæ.*

An licet omittere peccatum ex hac causa, quòd ex confessione ejus Confessarius deveniret in notitiam complicitis?

R. Respondebitur infra Num. 80. negativè.

Ob infamiam propriam apud solum Confessarium certò non licet reticere peccatum, quia ea confusio est confessioni intrinseca.

Quid integritas Confessionis formalis exigit à pœnitente?

R. Diligens conscientiæ suæ examen; Conc. Trid. Sess. 14. c. 5.

N. 80. DE REVELATIONE COMPLICITIS IN CONFESSIONE.

- I. *Confessio est accusatio suorum peccatorum non aliorum.* II. *Revelare complicem aliquando non est peccatum.* III. *Confessionis integritas servanda cum revelatione complicitis.* IV. *Objectio.* V. *Infamia complicitis non est contrà jus naturæ.* VI. *Objectio.* VII. *Rationes confitendi Confessario, cui complex notus est.* VIII. *Quando tertia persona solùm fuit objectum.* IX. *Morinus affirmat.* X. *Suarez negat.* XI. *Monitum pro Confessario.*

AN pœnitens potest et debet confiteri peccatum suum cum circumstantiis notabiliter augmentibus, si Confessarius inde deveniret in notitiam complicitis vel alterius peccatoris?

Prænotandum, quòd pœnitens non possit revelare complicem vel peccatum tertii, si possit sine eo peccata sua integrè confiteri, quia confessio est suorum peccatorum,

non aliorum, accusatio : propterea instructiones Confessariorum Mechlinienses hæc præscribunt ; “ si pœnitens per imprudentiam nomen complices revelaverit, aut ad revelandum se paratum exhibeat, monendus est, id non esse faciendum in hoc tribunali.”

Verumtamen hujusmodi revelatio non infert gravem defectum, quando istud peccatum non est infamatorium nec injuriosum complici vel tertio : uti etiam si complex vel tertius implicite consentiat in revelationem istam, quod supponitur, dum complex eidem Confessario confitetur, vel dum in familia solent frequentare eundem Confessarium : et communis opinio populi non judicat infamiam magni æstimandam, quæ datur sub sigillo sacramentali in confessione.

Quæstio restat, quando crimen est infamans et complex non consentit. V. g. quispiam commisit incestum cum sorore sua, quam habet unicam notam Confessario.

R. Quòd in hoc casu pœnitens debeat, si convenienter possit, adire alium Confessarium, cui soror omnino ignota est : quia aliàs sine justa causa infamaret proximum, vel saltem ageret contra charitatem.

Si autem convenienter alium confessarium habere non possit, et necessitas vel justa causa confitendi huic urgeat ; licite potest et debeat peccatum suum confiteri, quamvis per accidens Confessarius deveniat in notitiam complicis ; quia talis revelatio est intrinseca confessioni illi ; et ipse habet justas causas ex præcepto divino confitendi integrè ; ut propterea non sit detractio formalis.

Igitur sola infamia complicis in casu non est ratio sufficiens omittendi peccatum vel circumstantiam mortalem in confessione : sed confiteri debet hoc modo ; commisi incestum cum consanguinea mea in primo gradu lineæ transversæ. Ita resolvit S. Thomas opusc. 33. q. 6. in nova edit. pag. 532. et in 4. dist. 16. q. 3. a. 2. q. 5. occultando personam quantum potest.

Obj. Præceptum naturale non infamandi proximum debet prævalere præcepto positivo confitendi integrè, ergo confessio in hoc casu non debet esse materialiter integra, et pœnitens poterit reticere circumstantiam incestus infamantem.

R. Nego suppositum : quia præceptum naturale tunc non obligat pœnitentem : nam infamare proximum (præsertim indirectè et obliquè) non semper repugnat juri naturæ, cum id sæpius liceat ex justa causa : hæc autem invenitur in confessionis integritate, quia Christus Deus,

Dominus famæ, sic instituit sacram confessionem, ut voluerit infamiam confessioni peccati intrinsecam postponendam, propter sacram integritatem intrinsecam, et propter securitatem pœnitentium, qui fortè anxii sæpius idem peccatum confiteri tenerentur: ferè sicut sigillum confessionis obligat ex jure positivo divino ad celandum peccatum, quod aliàs ex præcepto juris naturalis aliquando esset manifestandum, non ex eo, quòd jus naturæ cedat juri positivo, sed quod jus positivum mutet circumstantiam vel materiam juris naturalis.

Complex etiam irrationabiliter est. invitus, quandoquidem scire debuerit confessionem peccatorum integram obligare, et ita vi sui peccati subjecit se judicio et cognitioni alterius.

Hanc sententiam sequuntur Suarez, Van Roy, Morinus: et Vasquez pro ea coacervat turbam Authorum quæst. 91. art. 2. dub. 3. num. 13. pag. 205.

Obj. Licet reticere complicem, quando prævidetur infamandus per Confessarium; ergo, &c.

R. Disparitas est, quod illa infamia sive damnum sit extrinsecum confessioni, sed infamia complicitis apud Confessarium est intrinseca confessioni.

Cum dictum sit, quod pœnitens debeat alium Confessarium accedere, cui complex sit ignotus, nisi militet quædam justa causa confitendi huic Confessario; quæritur, quanti momenti esse debeat causa ista?

R. Juxta Morinum de Pœn. cap. 16. n. 9. pag. 113. Causa seu ratio sufficiens est, si hic Confessarius sit specialiter utilis, ut iste pœnitens ex occasione peccati vel aliis incommodis eripiatur; vel si pœnitens alium Confessarium accedere nequeat convenienter, vel non nisi post notabilem temporis lapsu; periculum mortis certò sufficit, si alius, cui complex ignotus est, non adsit.

An idem statuendum in casu, quo tertius non fuit complex in peccato pœnitentis, sed solum objectum v. g. quispiam impiè diffamavit patrem et accusavit adulterii occulti.

R. De hoc major est controversia; Morinus lib. 2. c. 16. n. 11. citans Soto, insistit eidem resolutioni, ex hæc præcipuè ratione, quòd forma judicii sacramentalis non sit minoris considerationis quàm judicii fori externi, in quo illa infamia non attenditur, cum cognitio integra conscientiæ pœnitentium spectet ad bonum commune pœnitentium et auctoritatem judicii sacramentalis: pu-

tatque pœnitentem securius procedere, dum confitetur proprio Pastori, qui gerit curam boni spiritualis omnium. Mor. cap. 17.

E contra Suarez, d. 34. Sect. 2. n. 14. p. 453. responsioni negativæ adhæret, quia iste vi sui peccati non se subjecit iudicio Confessarii alterius, nec æquum est ut post unam recipiat ex alterius delicti confessione injuriam secundam.

Propterea confiteri posset dicendo: infamavi et accusavi de adulterio occulto personam aliquam, cui obstrictus eram tantis obligationibus, quantis obstringor proprio patri.

Observent Confessarii, ut interrogationibus nunquam petant: *Quis* fuerit complex aut objectum; sed *Qualis* fuerit, ita ut qualitas concernens illud peccatum solummodo manifestetur, non ipsa persona.

N. 81. DE EXAMINE CONSCIENTIÆ.

Conc. Trid. Sess. 14. cap. 5.

I. Quid sit examen conscientie? II. Diligentia ut in re magni momenti. III. Non æqualis in omnibus. IV. Methodus examinandi conscientiam. V. An scribenda peccata ne omitt. VI. Negligentia gravis examinis, et similis ignorantia, &c. impediunt valorem absolut. VII. Non negligentia venialis. VIII. Rarò confessio bonâ fide peracta, est nulla ob omissum peccatum.

QUID est conscientie examen?

R. Est: recogitatio peccatorum commissorum per diligentem conscientie discussionem, applicando intellectum ad cognoscendum, et memoriam ad reminiscendum.

Quanta diligentia requiritur in examine conscientie?

R. Quantam vir prudens adhibere solet in re magni momenti.

An omnes æqualem diligentiam et æquale tempus examini illi impendere debent?

R. Negativè, sed attendi debent multitudo criminum, conditiones personarum, et tempus elapsam ab ultima confessione, &c. Pii homines, qui singulis quindenis conscientiam in hac exomologesi exonerant, à præcedenti vespere huic operi intendunt: igitur alii incurri diem unum et plures impendant.

Quomodo examen conscientie convenienter instituitur?

R. Perscrutando decem præcepta Decalogi, quinque præcepta Ecclesiæ, septem peccata capitalia, novem modos peccatorum alienorum. Nimirum peccator recitat Decalogum, et ad singula præcepta parumper hæret interrogans se: an ego deliqui contra hoc præceptum? Et ita prosequitur; in eo examine simul ruminat et considerat suæ conversationis personas et loca, suas proprias passiones, inclinationem et amorem prædominantem, &c. In adjutorium assumere potest librum precum, in quo examen conscientiæ aliquod præscribi solet: convenit deinde, ut eodem illo ordine, quo examinavit conscientiam, peccata confiteatur.

Multa circa præcepta Decalogi, quæ spectant Confessarios, hic explicat La Croix 6. p. 2. Num. 990. et seq.

An pœnitens, qui labilem habet memoriam, tenetur peccata sua conscribere, ut suo tempore ea confiteatur?

R. Neesen q. 2. d. 8. negativè, quia scriptura habet rationem publici instrumenti. Cajet. tamen V. Conf. Cond. 11. dicit esse laudabile adminiculum memoriæ, quod Suarez 22. Sect. 10. n. 4. pronuntiat esse certum, eò quòd sit diligentia de se non mala, ordinata ad bonum; potest autem quis uti scripturâ quam nullus alius valet intelligere, et eo modo cessat ratio instrumenti publici.

An confessio sive absolutio quædam est invalida ob defectum diligentiam in examine conscientiæ?

R. Affirm. quando nimirum illa negligentia est mortaliter mala; nam peccans mortaliter in ipsa susceptione Sacramenti, non est ritè contritus; proinde confessio sacrilega est et iteranda.

Idem resolvendum, si peccatum mortale omittatur in confessione ex ignorantia, oblivione, vel errore in ipsa susceptione Sacramenti mortaliter malis.

Negligentia verò venialis in examine conscientiæ, vel ignorantia, aut error vel similes defectus venialiter solùm mali non tollunt eatenus valorem absolutionis seu Sacramenti. Suarez t. 4. d. Sect. 3. n. 3.

Quapropter notat Steyaertius, pag. 207., ob solam ignorantiam vel oblivionem peccati non tam facilè iterandam esse confessionem, bonâ fide peractam, nisi negligentia videatur valdè supina et quasi affectata; sed magis esse indagandum, utrùm affectus erga peccatum mortale tempore confessionis continuatus fuerit: quo casu confessio defectu contritionis invalida est et iteranda.

N. 82. RESOLUTIO CASUS PRACTICI.

- I. *Casus positio.* II. *Si affectum ad peccata retinuerit, confessiones sunt iterandæ.* III. *Non tamen posteriores cessante affectu ad peccata.* IV. *Nec iteranda, si non retinuerit affectum.* V. *Signum, quod non perseveraverit affectus.* VI. *Objectio.* VII. *Omissio peccati in Confess. non est contra jus naturæ.* VIII. *Est merè ignorantia facti peccati præteriti.*

QUISPIAM in juventute per tempus trium annorum ab anno ætatis 17. ad annum 20. voluntarias libidinis delectationes commissas nunquam est confessus, ex eo quòd ignoraverit esse peccata, putans esse opera naturæ: bonâ fide tamen prosecutus, paratus animo eadem confiteri, sicut et cætera omnia peccata sua confessus est: nunc autem agens annum trigesimum, circa prædicta instructus, casum exponit Confessario.

Quæritur, an et quæ confessiones sint iterandæ?

R. Distinguendo; primò inquirere oportet, utrùm ipse ad hujusmodi peccata, quæ supponuntur esse mortalia, retinuerit illo tempore affectum, vel non: illud tamen judicari et cognosci potest ex recidiva, vel frequentia actuum, ex consuetudine, occasione proximâ, &c. v. g. si singulis septimanis, aut quâcumque datâ occasione consenserit in illa peccata, censetur retinuisse affectum: et hoc casu confessiones omnes tempore illius affectûs factæ fuerunt invalidæ et sacrilegæ; non præcisè ob defectum integritatis, sed ob defectum contritionis et proposito; adeoque sunt repetendæ cum expressione numeri sacrilegiorum, et violationis multiplicium præceptorum.

Confessiones tamen postmodum institutæ ab anno ætatis vigesimo potuerunt esse validæ, quando scilicet affectus ad illa peccata desiit et abruptus fuit, v. g. si anno vigesimo junctus sit matrimonio, cujus limites non sit transgressus; igitur hæ confessiones post matrimonium non sunt iterandæ, utpote formaliter integræ cum debita contritione, quæ hoc tempore potuit legitimè elici quando affectus omnis ad peccata cessavit.

R. Ad secundum distinctionis membrum: si ipso tempore trium annorum non retinuerit affectum ad similia peccata mortalia; hoc casu confessiones judicantur fuisse validæ et formaliter integræ, adeoque non iterandæ:

peccata tamen omissa debent in hac confessione exponi, utpote nunquam directè clavibus Ecclesiæ submissa.

Unde dignosci poterit quòd non retinuerit affectum ad peccata?

R. Id colligi poterit ex paucitate et causâ relabendi, v. g. si non nisi bis vel ter in anno contigerit, ex casu fortuito vel extraordinario potu, vel improvise consortio: si enim ipse retinisset affectum, ille affectus sæpius produxisset consensum delectationis, ubi inveniebat libertatem semper paratam, et nullum delectationis impedimentum.

Obj. Omissio illorum peccatorum in confessionibus fuit culpabilis, ergo confessiones istæ non fuerunt formaliter integræ: probatur antecedens, quia ignorantia in præceptis juris naturæ non excusat; ergo, &c.

R. Negando antecedens, et distinguendo assumptum probationis: ignorantia in præceptis juris naturæ non excusat, quando practicè agitur contra jus naturæ, concedo assumptum; quando agitur solùm contra jus positivum, nego assumptum. Jam autem omittens peccatum in confessione non agit propriè contra jus naturale, sed contra jus positivum, in quo datur ignorantia inculpabilis: nam confessio integra non est præcepta jure naturali, sed jure positivo divino.

Deinde ignorantia præfata est propriè ignorantia facti præteriti: quamvis enim peccatum factum fuerit contra jus naturæ, attamen post peccatum commissum, ignorantia ejusdem commissi peccati, est ignorantia facti præteriti; et concurrat ignorantia solùm speculativa juris naturæ.

N. 83. DE IIS, QUÆ PERTINENT AD INTEGRITATEM MATERIALEM CONFESSIONIS.

I. *Spectantia ad integritatem material.* II. *Non sufficit exponere malitiam.* III. *Prop. damn.* IV. *Confessarius deb. omnia intellig.* V. *Venialia etiam debent exponi in particul.* VI. *Additur clausula generalis accusans.*

QUOMODO peccata exponi debent in confessione, ut integrè exponantur?

R. Peccata præsertim mortalia exponi debent, 1. secundum actum ipsum sive externum sive internum; 2. secundum speciem et objectum particulare individuum; 3. secundum circumstantias notabiliter augentes vel mi-

nuentes; 4. secundum numerum; 5. certa ut certa, dubia ut dubia exponi debent.

Conclude, quod non sufficiat in confessione exponere malitiam solam, aut actum internum celando externum, quia peccatum integrum debet exponi sicuti factum est. Probatur ex praxi Ecclesiae, et ex damnatione propositionum, 24. 25. et 30. per Alex. VII. quarum 25. sic sonat: *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis praecepto, dicens: commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam. Mollities, sodomia, et bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimae, adeoque sufficiet in confessione dicere, se procurasse pollutionem.* Est 24.

Collige 2º quod poenitens obligetur peccata sua exponere ita dilucidè, ut Confessarius distinctè percipiat omnia quoad conditiones praedictas: si enim advertat Confessarium ea omnia vel non audire vel non percipere, tenetur conscientiam aliter aperire.

Proinde qui confitetur sub sono organi, ita ut Confessarius non satis intelligat, non satisfacit.

Qui ex industria eligit Confessarium imperitum vel utcumque surdastrum, ut peccatorum gravitas non apprehendatur, sacrilegium committit, et confessio iteranda est. Ita Busenb.

An equidem pro confessione venialium non sufficiat generaliter dicere: peccavi decies venialiter, non explicando speciem aut actum?

R. Extra necessitatem non sufficit, cum iudicium sacramentale sit de particularibus; et sicut venialia in genere non sunt materia sigilli, sic nec censi debent materia satis determinata confessionis extra necessitatem: propterea S. Franc. Salesius Introd. p. 2. c. 19. rejicit accusationes generales et indeterminatas.

Observat interim P. Herinx. disp. 3. n. 66. poenitentem solum venialia confitentem utiliter in fine addere clausulam generalem, qua se de peccatis tota vita commissis accusat, ut si forte contritio sufficiens non adsit de praesentibus venialibus ex consuetudine commissis, valida nihilominus sit absolutio circa praeterita graviora, de quibus verè dolet.

N. 84. DE NUMERO PECCATORUM IN CONFESIONE EXPRIMENDO.

- I. Numerus exprimendus ob duas rationes. II. Ignorans numerum dicat vero-similiorem. III. Modi adjuvandi pœnitentem, ut noscatur numerus. IV. Non est opus calculo arithmet. V. Error circa numerum aliquando exponendus in sequenti confessione si sit notabiliter major. VI. In confessione venialium numerus requiritur aliquando per accidens, non per se. VII. Consuetudinarii solent errare.

QUARE numerus peccatorum in confessione exprimi debet?

R. Ut omnia peccata exponantur; secundò, ut pœnitentis status, consuetudo, affectus, periculum, &c. cognoscantur.

Peccata autem numero multiplicantur ex multiplicatione actuum non coalescentium, et objectorum non coalescentium in unum; prout latius explicatur 1^a. 2^a. in Tract. de distinctione peccatorum. Ita qui obscœna locutus est, exprimere debet numerum personarum audientium, voto castitatis obstrictarum, matrimonio junctarum, liberarum, &c.

An ritè confitetur, qui dicit; aliquoties, vel sæpe feci illud peccatum?

R. Negat quia numerum determinatum non exprimit.

Quid si quis ignoret determinatum numerum?

R. Is exprimere debet numerum verosimiliorem; v. g. dicendo: feci vigesies *plus minusve*.

Quid si pœnitens rudis neque numerum verosimilem valeat edicere?

R. Confessarius eum adjuvabit inquirendo: quoties in mense, vel in septimana, vel in die illud peccatum commiserit, deinde quot diebus, mensibus vel annis continuaverit in peccatis illis.

Si etiam ignoret initium, interrogetur utrùm illa commiserit ab infantia, an à prima communione, an post matrimonium, utrùm ex occasione habitationis, vel sociorum, &c.

Alio modo in minutis furtis cognosci potest numerus actuum ex summa, et ex quantitate singulis vicibus surrepta; sicuti ex eadem quantitate et tempore colligitur summa ablata.

Dum pœnitens explicat numerum hoc modo: per annum integrum quotidie quinies vel sexies tale peccatum commisi; non est necesse ut Confessarius per multiplicationem arithmetica actus reducat ad unam summam, quia satis cognoscit numerum, iniquitatem et statum pœnitentis ex prædicta expressione.

Quid agendum pœnitenti, qui confessus numerum verosimilem, addendo plus minusvè, postea comperit se errasse circa numerum?

R. Distinguendo: si numerus reperiatur minor, nihil agendum: quia tribunal confessionis non est excusationis, et carentia peccati non est materia confessionis.

Si numerus sit major, subdistinguo; vel enim numerus est notabiliter major, et hoc casu excessus in sequenti confessione exprimendus est; vel excessus non est notabilis; et tunc nihil agendum; quia aiunt Doctores, ille exiguus excessus moraliter comprehensus et satis expressus fuit in numero propinquiori cum additione, *plus minus*, et quia non mutat notabiliter iudicium Confessarii de statu pœnitentis. Ita v. g. quispiam confessus triginta perjuria cum cautione *plus minus*, comperit se fecisse 40 vel 35. errorem compertum in proxima confessione explicare debet; secus autem, si non nisi 31 vel 32 perjuria commiserit; quamvis Billuart q. 482. contradicat sub hoc fundamento, quod peccatum expositum ut dubium, si postea comperitur certum, iterum ut certum exponendum videatur, de quo nos infra Num. 85.

Quispiam confessus est 30 perjuria determinatè omittens, *plus minusve*, postea recordatur se fecisse 31 perjuria?

R. Tenetur illud perjurium omissum postea confiteri, quia nullo modo id expressit in priori confessione.

An in confessione peccatorum venialium declarandus est numerus?

R. Id per se, inquantùm venialia sunt, non est necessarium; per accidens tamen id nonnunquam requiritur; primò ut Confessarius dispiciat, num fortè venialia contineant periculum vel dispositionem proximam ad peccatum mortale; secundò, ut iudicet de contritione, quæ sæpe dubia redditur propter consuetudinem, vel recidivam in eadem venialia; juxta dicta Num. 9.

Observe, quòd consuetudinarii soleant errare circa numerum peccatorum, et pressi soleant vagum divinando numerum producere, dicendo v. g. centies aut millies: propterea compellendi sunt ut explicent, quoties in die

peccaverint, et quanto tempore continuaverint : sed aliquando hi dimittendi etiam ex eo, quòd ex vilipendio contemnant inquirere numerum.

COROLLARIUM.

IN odio debet exponi numerus personarum, quas odit, quia tot peccata distincta inveniuntur : in detractioe explicari debet numerus personarum distinctarum, de quibus detractio facta est ; quia, tot sunt peccata iniustitiæ, item numerus audientium, quia tot sunt peccata scandali.

Præcipuè in peccatis internis ex hoc capite numeri exponendi, debet declarari retractatio, et renovatio, sive repetitio, actuum voluntatis. Hæc iterum luculentiùs explicantur 1.º 2.º de peccatis.

N. 85. DE PECCATIS DUBIIS ET INCERTIS CONFITENDIS.

I. *Triplex dubium.* II. *Peccata dubia oportet confiteri.* III. *Ratio istius datur.* IV. *Quamvis dubium minus probabile sit.* V. *Objectio.* VI. *De scrupulosis.* VII. *Quomodo absolvendus confitens solum peccatum dubium.* VIII. *Peccatum quod est materia necessaria non sufficiens.* IX. *Peccatum in confessione expositum ut dubiè confessum.* X. *Vel ut dubium mortale non debet denuò exponi.* XI. *Si ut dubiè commissum disputatur.* XII. *Objectio.* XIII. *Objectio.* XIV. *Si non commiserit peccatum confessum, memor peccati in genere.*

AN oportet peccata dubia et incerta confiteri ?

Triplex dubium hic distingui potest : primum est dubium facti, an scilicet peccatum sit commissum vel non ; secundum est dubium juris, quando peccatum certò est commissum, sed dubium subest, utrùm sit mortale an veniale ; tertium dubium est utrùm peccator peccatum suum mortale, certò commissum confessus sit unquam.

Respondeo igitur quaecumque sit dubium, oportet illa peccata dubia confiteri ut dubia : ratio est, quòd periculo se committat omittendi peccatum mortale, qui hoc, de quò dubitat, negliget confiteri ; ergo peccat. Ita argumentatur S. T. Suppl. q. 6. art. 4. ad 3.

Dubium hic intellige non solum, quòd utrimque est æquè probabile, sed etiam quòd est incertum, quamvis

sit minùs : modo verè probabile, nam eâdam ratione quis se in hoc casu exponit periculo probabili omittendi peccatum mortale in confessione.

Probatur insuper ex eo, quòd super peccato dubio elici debeat contritio sub conditione ; ergo sub eadem debet exponi in confessione : et quòd tale peccatum dubium subjaceat judicio Dei, ergo et judicio clavium Ecclesiæ. Proinde ad vitiosum probabilismum rejicit, quod hic audent Probabilistæ sub hoc principio : “ melior est conditio possidentis ; ” quasi verò possessio humana valeat contra Deum. Tandem sic peccator consuetudinarius poterit uti eâdem possessione contra Deum.

Obj. Dubius non habet conscientiam peccati, ergo non debet illud confiteri.

R. Habet conscientiam dubiam vel probabilem, quæ obligat ad confessionem.

Obj. Proponitur scrupulosis, ut non confiteantur dubia, sed solùm certa ; ergo, &c.

R. Id. asseri solet, quia eorum dubia non solent esse dubia fundata, sed scrupuli ; quia aliquando ob majora incommoda eximuntur à lege positiva : interim interdum permitti debet, ut et illi sua dubia exponant, prout rectè observat Pauwels.

An potest absolvi, qui confitetur solùm peccatum dubium ?

R. Repetenda distinctio peccati dubii præmissa : si dubitet utrùm peccatum, certò commissum, confessus sit ; vel utrùm sit mortale an veniale, in utroque dubio potest absolvi absolutè, quia adest materia certa, suppositis cæteris requisitis.

Si autem sit dubium facti, utrùm peccatum sit commissum, poterit absolvi sub conditione, *Si peccasti* ; vel, si addat peccatum certum ex vita præcedenti, poterit absolvi absolutè. Vide supra num. 8.

Quare super peccato dubiè commissio non potest pœnitens absolutè absolvi ?

R. Quia exponeretur Sacramentum periculo nullitatis defectu materiæ, si revera non peccasset.

Ex hoc intellige, quo sensu dicatur dari peccatum, quod est materia necessaria confessionis, quod tamen non est materia sufficiens : nimirum, quando est dubium utrùm in actu illo peccaverit mortaliter, an verò in eo nullo modo peccaverit nequidem venialiter : qualia dubia occurrunt nonnunquam in cogitationibus vel delectationi-

bus contra castitatem, contra fidem, &c. Vide supra num. 8.

An pœnitens, qui peccatum dubium confessus ut dubium, et postmodum de eo certus redditur, debet denuò illud peccatum confiteri ut certum?

R. Resolvunt Casuistæ: si 1°. ipse jam confiteatur peccatum ut certò commissum, sed sub dubio, utrùm antea confessus fuerit, nihil postea repetendum est, quia peccatum integrè tanquam certum clavibus subjectum est.

2°. Si confessus sit peccatum ut certò commissum, sed dubitans, utrùm sit veniale vel mortale, quod jam innotescit fuisse mortale; iterùm, aiunt, repetendum non est; quia peccatum similiter integrè tanquam certum expositum est, et Confessarius non restrinxit sententiam absolutionis sub conditione ad veniale, sed voluit simpliciter absolvere ab illo peccato prout expositum est secundùm objectum et omnes circumstantias; aliud foret, si circumstantia notabilis tunc ignota, jam innotescat.

Si verò Confessarius judicasset illud nullâ ratione fuisse peccatum ne quidem veniale; hoc casu denuò debet exponi, quia illud eo casu nunquam fuit subjectum clavi absolutionis neque Confessarius intendit absolvere ab eo.

R. Tertiò: si pœnitens peccatum mortale confessus sit tanquam dubiè commissum, quod jam constat esse certò commissum, multi respondent, pœnitentem obligari ad confitendum illud denuò tanquam certum, quia illud peccatum jam est in ejus conscientia tanquam certum.

Verum magis cohærens cum præcedentibus resolutionibus videtur responsio Steyaertii, qui resolvit præcedentem confessionem et absolutionem sufficere; ratio est, quòd pœnitens peccatum integrè cum objecto et omnibus circumstantiis confessus fuerit, et ab illo directè sit absolutus etiam in supposito, quòd illud verè commisisset: id enim debet intendere Sacerdos absolvens.

Obj. Illud peccatum non fuit expositum tanquam certum, et prout jam est in conscientia pœnitentis.

R. Id non vitiat præcedentem confessionem et absolutionem, cum certitudo non sit pars nec circumstantia peccati; sufficit autem quod expositum sit, prout erat in conscientia pœnitentis tempore confessionis; quod evidenter patet in casibus præcedentibus, ubi peccatum ut veniale confessum, postea tanquam certò mortale obvenit conscientiæ pœnitentis.

Obj. Quòd peccatum sit certò commissum, notabiliter id mutat judicium Confessarii.

R. iterum retorquendo argumentum ad casus præcedentes peccati: quod putabatur esse veniale solùm et postea innotescit esse mortale, et ad numerum dubium expressum sub conditione plus minusve. De quo, N. 48.

Respondeo igitur distinguendo: juxta S. Th. Supp. q. 17. a. 3. in c. id mutat judicium sacramentale, nego assumptum; voluit enim absolvere in supposito, quòd esset verè et certò commissum coram Deo: sicut valida judicatur absolutio à casu dubiè reservato et à censura dubia, quantumvis postea certitudo obveniat.

Interim propter authoritates oppositæ opinionis, in praxi eidem assentior tanquam tutiori.

Si pœnitens bonâ fide confessus sit aliquod peccatum, sive ut dubium, sive ut certum, et postmodum resciat, à se non fuisse commissum, nihil revocandum in confessione, quia cœntia peccati non est materia confessionis.

Si quis recordetur, se commisisse aliquod peccatum, quod videbatur notabile, sed quale illud sit non reminiscatur; illud sic confiteatur expositurus speciem et particulare objectum, dum ad memoriã recurret.

N. 86. DE CIRCUMSTANTIIS EXPONENDIS IN CONFESSIOE.

- I. *Divisiones circumstantiar.* II. *Circumstantie speciem commutantes exprimend. ob tres rationes ex Conc. Trid.* III. *Additur quarta.* IV. *Item circumstantie notabiliter aggrav. in eadem specie.* V. *Item notabiliter minuentes.* VI. *Circumstantia levis non necessario est exponenda.* VII. *Circumstantia notabiliter augens.* VIII. *Accidit duobus modis.* IX. *2dus modus.* X. *Exempla.* XI. *Circumstantie aggravantes in eadem specie.* XII. *Duratio semper exprimenda in peccatis internis.* XIII. *Et duratio extraordinar. in peccatis externis.* XIV. *Duratio item exprimenda in neglect. restitut. in occas. proxima et in consuetudine peccandi.* XV. *Quæ circumstantie notabiliter minuuntur.* XVI. *Duobus modis.* XVII. *Quæ circumstantia aggravans in eadem specie.* XVIII. *Quæ in diversa specie.* XIX. *Casus.* XX. *Quinque in furto inquirenda.*

DE circumstantiis directè et extensè ut tractatur cum

S. Thoma in 1^a 2^a præcipuè in memoriam revocandæ sunt divisiones sequentes :

1. In circumstantias mutantem speciem et in non mutantem speciem.

2. In augentes et minuentes in eadem specie, vel in diversa specie.

3. In notabiliter augentes sive notabiliter aggravantes, et in non notabiliter augentes.

4. In notabiliter minuentes et in non notabiliter minuentes.

Quænam circumstantiæ in confessione debent exponi ?

R. 1°. Circumstantiæ mutantem speciem a peccati idque notabiliter augentes, exponi debent: ita definiuit Concil. Trid. Sess. 14. cap. 5. ubi simul istius tres rationes adducit : 1. quòd sine illis peccata ipsa à pœnitentibus integrè non exponantur, 2. quòd Confessarii Judices, de criminum gravitate, quæ eis non innotescit, rectè censere seu judicare non possint; 3. et pœnam, quam oportet, pro illis imponere nequeant.

Adde quartam rationem, quòd reticens talem circumstantiam, æquivalenter omittat peccatum mortale in confessione. Casus est : si quis voto castitatis abstrictus confitens fornicationem, reticeat circumstantiam sui voti.

R. Secundò : circumstantiæ notabiliter augentes in eadem specie, quæ solent vocari notabiliter aggravantes, similiter exprimi debent in confessione ob easdem quatuor rationes præfatas : ita qui furatus est unum aureum cum intentione surripiendi duos, exprimere debet circumstantiam intentionis : qui furatus est equum explicare debet valorem equi.

R. Tertiò : circumstantiæ notabiliter minuentes, sive in eadem sive in diversa specie, necessariò exponendæ sunt in confessione ; ratio est, quòd aliàs se accusaret æquivalenter de peccato mortali, quod non commisit ; quod continet perniciosum mendacium et pervertit graviter iudicium Confessarii. Vide dicta Num. 76.

Obj. Confessio est tribunal accusationis, non excusationis ; ergo, &c.

R. Est etiam tribunal veritatis et sinceritatis ; ideo exprimens circumstantias minuentes non excusat se à peccato, sed accusat se sincerè

An omnes circumstantiæ mutantem speciem exponi debent in confessione ?

R. Si solum sint augentes ad veniale peccatum, non debent per se exprimi, sicuti venialia alia exprimi non debent. Ita si quis per excessum in potu alteri causavit damnum unius stuferi, hæc circumstantia damni mutans speciem necessariò non est exprimenda.

Quandonam circumstantia dicitur notabiliter augens sive aggravans ?

R. Quando superaddit æquivalenter malitiam mortalem ; id autem accidit duobus modis :

1. Quando illa circumstantia de veniali facit mortale : v. g. quando ex mendacio prævidetur grave malum securum ; vel ex furto unius acús notabile lucrum cessans alteri obventurum : uti etiam dum veniale per circumstantias fit mortale, juxta versum :

Scandala, contemptus, finisque, pericula et error,
Intentum, damnum faciunt exilia magnum.

Ita etiam si is, qui furatus est quatuor solidos, in confessione reticens duos solidos, dicat, se furto surripuisse duos solidos, committit circumstantiam, quæ de veniali facit mortale.

2. Quando illa circumstantia, mortali peccato superaddit æquivalenter malitiam mortalem, sive quando objectum istius circumstantiæ sufficit in hoc actu ad peccatum mortale, sive ut alii loquuntur, quando judicium Confessarii notabiliter mutatur. Ita intentio furandi duos aureos respectu furti unius aurei, est circumstantia notabiliter augens : in furto decem pataconum excessus supra medium pataconem dici potest circumstantia notabiliter aggravans.

Solent autem circumstantiæ quantitatis, intentionis, modi, et durationis esse in eadem specie aggravantes. Præcipuè inquirenda quantitas in peccatis injustitiæ ; intentio in passionibus ; modus in voluntario ; duratio autem in peccatis internis semper explicanda, putà in odio, desiderio, delectatione morosâ, &c.

Quare duratio semper explicanda est in peccatis merè internis, potiùs quàm in externis ?

R. Quia in internis nullum tempus per se subintelligitur ; potest enim perfici unico momento, vel multis diebus vel horis ; sed in peccatis externis tempus seu duratio ordinaria per se subintelligitur.

An ergo in peccatis externis duratio exprimi non debet ?

R. Duratio ordinaria, seu necessaria pro opere, non debet exprimi; sed duratio extraordinaria debet exprimi, quia extraordinaria per se non sub intelligitur, sed sola ordinaria.

In quibus peccatis insuper duratio temporis specialiter exponenda est in confessione?

R. In neglectu, sive injusta dilatione restitutionis; item in occasione peccandi proxima, et in consuetudine voluntaria; ratio est quòd toto durationis tempore iste perseveret, non solum in habituali, sed et in actuali seu virtuali peccato, sive in effectu continuo peccandi de cætero, quia qui vult causam vult effectum.

Observe quòd similiter duplici modo circumstantiæ dicantur esse notabiliter diminuentes, 1. quando ex mortali faciunt veniale, v. g. si quis tollens nummum aureum, putaverit per ignorantium invincibilem esse æneum; 2. quando peccatum quidem manet mortale, sed illud per circumstantiam diminutum est intantum, ut illud diminutum sufficeret ad mortale in actu illo: v. g. si homicidium commissum sit ex indirecto voluntario, vel ignorantia gravi non supinâ, illa circumstantia ignorantia notabiliter minuit peccatum, et in confessione exprimenda est, quamvis homicidium maneat mortale.

Quæ circumstantiæ dicuntur aggravantes in eadem specie?

R. Quæ adferunt malitiam ejusdem rationis cum præjacenti, v. g. intentio furandi duos aureos in furto unius aurei.

Quæ circumstantiæ dicuntur mutantés speciem?

R. Quæ adferunt malitiam diversæ rationis à præjacente, sive à malitia objectiva: id autem contingit his modis; 1. quia circumstantia repugnat alteri virtuti; 2. vel quia ei repugnat alio modo, 3. vel sub alia ratione; 4. vel quia repugnat alteri præcepto lato ex diverso motivo formali. Hæc accuratius explicantur in 1^a 2ª sub titulo "de distinctione specifica peccatorum."

Quid inquiri debet ab eo, qui confitetur: "furatus sum equum?"

R. Valor equi, damnum emergens, lucrum cessans, intentio furandi plus, tempus seu duratio intentionis et neglectæ restitutionis, socii et extraordinaria media.

Nota, quòd in furto regulariter inquiri debeant hæc quinque: 1. quantitas objecti, 2. intentio furandi plus et quantum plus; 3. damnum emergens et lucrum cessans;

4. duratio conceptæ intentionis et neglectæ restitutionis ; 5. et numerus actuum.

An integrè confitetur circumstantiam intentionis, qui se accusat, quòd furatus sit unum solidum, cum intentione furandi notabiliter plus ?

R. Neg. quia non exprimit quantitatem intentionis, utrùm scilicet intenderit furari decem an mille ; nec exponit durationem intentionis, neque etiam an per unum vel plures actus intenderit exequi, &c.

N. 87. DE CIRCUMSTANTIIS AGGRAVANTIBUS INTRA EANDEM SPECIEM EXPONENDIS IN CONFESIONE.

I. *Practicè certum est.* II. *Quia eadem sunt rationes.* III. *Probatur ab inconvenientia.* IV. *Obj. ex Conc. Tr.* V. *Objectio.* VI. *Opinio S. Thom.*

AN est certum, in confessione esse exponendas circumstantias notabiliter aggravantes in eadem specie ?

R. Est practicè certum et speculativè probabilissimum.

Concilium Trid. hoc quidem non definivit, nolens quæstiones scholasticas decidere, sufficientia tamen ministravit argumenta relata numero præcedenti ; nam rationes eædem, quibus Concilium præfatum probat, circumstantias mutantes speciem esse explicandas, probant esse similiter exponendas circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem. Sess. 14. c. 2.

Idem docet S. Car. Borr. Catech. Rom. et ferè innumeri Doctores.

Æquitas rationis naturalis idem convincit : aliàs enim si unus quispiam furatus sit medium pataconem, alter centum millia pataconum, uterque integrè confiteri poterit iisdem verbis, *furatus sum rem notabilem* : igitur Judex Confessarius de utroque idem iudicium ferre debet, æqualem utrique imponere pœnitentiam, &c. : an justo coram Deo iudicio ? Argumenta utriusque partis proponit La Croix lib. 6. p. 2. n. 976 et 977.

Obj. Concilium Trid. Sess. 14. c. 5. postquam docuit circumstantias mutantes speciem esse in confessione declarandas, subjungit, *Nihil aliud à pœnitentibus exigi* ; ergo, &c.

R. Verba citata non referuntur ad circumstantias ; sed ad sequentia ; ut scilicet pœnitentes confiteantur

peccata, quorum recordantur post conscientiae discussionem.

Obj. S. Th. in 4. d. 16. q. 3. a. 2. q. 5.

R. Multi concedunt, S. Thomam juniorem id docuisse: aliqui tamen existimant, quod id revocasset si supervixisset. Sylvius Suppl. q. 9. a. 2. quaest. 1.

R. Alii explicant, S. Thomam non loqui de circumstantiis mortalis malitiae, eò quod adjungat hanc rationem: *Quia venialia non sunt de necessitate confessionis, sed tantum mortalia.* Dum autem aggravant ad mortale, S. Thomas de eis dicit, quod trahant in aliud genus peccati; quo modo aliqui dicunt, peccatum veniale à mortali semper differre specie morali demeritorià. Polman.

DE MEDIIS, ET PRÆPARATIONIBUS, ANTE ACTUM ADHIBITIS, IN CONFESIONE EXPONENDIS.

I. *Præamb. ordinaria subintelliguntur*, II. *Non extraordinaria.* III. *Debent utraque exprimi opere non secuto.*

AN præparationes, præambula et media ad peccandum adhibita exponi debent in confessione?

R. Distinguendo: si illa prævia contineant malitiam distinctæ rationis ab opere, debent exponi sive opus perficiatur sive non; ita veneficia adhibita ad fornicandum semper exprimi debent.

R. Si illa præambula non ita contineant malitiam distinctam, et tendant sine interruptione ad idem opus consummandum, v. g. joci ad fornicandum, conamina ad furandum, opere secuto seu consummato, non debent distinctim explicari in confessione, nisi sint extraordinaria, aut insolite multa, aut diu continuata. Ratio est, quod præambula et media ordinaria subintelligantur in actu principali expresso, extraordinaria autem non subintelligantur.

Si opus consummatum non sequatur, præambula et conamina repetita tam interna quam externa debent explicari in confessione, quia sunt peccata et in nullo alio subintelliguntur.

Hæc iterum fundamentaliter magis elucidantur in 1a. 2a. de distinctione numerica peccatorum.

N. 88. DE CONSUETUDINE PECCANDI, EXPO-
NENDA IN CONFESSIONE.

I. *Consuet. debet exponi in Confess.* II. *Quia auget peccatum.* III. *Quia continet affectum peccandi de cetero.* IV. *Quia Confessarius ex ea judicat de disposit.* V. *Consuet. voluntar. continet peccatum actuale vel virtuale.* VI. *Consuetudinar. semper interrogandus de durat. cons.* VII. *An consuetudo minuat liberum.*

AN est certum, consuetudinem voluntariam alicujus peccati esse in confessione manifestandam ?

R. Affirm. et Confessarius pœnitentem crebrò relabentem interrogare debet super consuetudine et duratione ejusdem ; patet ex damnatione prop. 58. per Inn. XI. *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.* Steyaert in Dam. pag. 81.

Assigna rationes theologicas responsionis datæ ?

R. Sequentes subministrat S. Thomas, 1. 2. q. 78. a. 2 et 4. Suppl. 4. 9. art. 2. ad 1.

1. *Quia quicumque peccat ex habitu, sive ex consuetudine, peccat ex certa malitia, et peccatum ex hoc aggravatur.*

2. Quia, quamdiu quis retinet consuetudinem voluntariam, peccat continuâ ; ita ut comparetur infirmo laboranti feбри continuâ : retinet enim affectum sive voluntatem peccandi, quod probatur hoc argumento : Qui vult causam, iste vult effectum.

Atqui consuetudo voluntaria est causa seu periculum proximum peccandi : ergo qui vult consuetudinem voluntariam, vult periculum peccandi, ergo peccat : quia voluntariè se ponere in periculo proximo peccandi, idipsum jam est peccare juxta illud Eccl. 3. v. 27. *Qui amat periculum in illo peribit.*

Igitur consuetudinarius ille non solùm hæret in peccato habituali, sive in macula peccati ; sed perseverat in quodam actuali seu virtuali peccato ; nam peccandi affectus plùs importat, quàm habituale peccatum.

3. Quia Confessarius, si non cognoscat peccandi consuetudinem, non poterit tanquam Judex justè judicare de dispositione pœnitentis, nec tanquam Medicus efficacia præscribere remedia : et propterea Christus instructionis nostræ gratiâ interrogavit patrem pueri Energumeni Marci. *Quantum temporis est, ex quo ei id accidit.*

Obj. Peccatum est dictum, factum, vel concupitum: atqui consuetudo non est dictum, nec factum, nec concupitum: quia non est actus sed habitus; ergo, &c.

R. Nego subsumptum, continetur enim sub concupito, quia in habitu peccandi voluntariè continuato invenitur affectus sive voluntas peccandi, quæ spectat ad peccatum actuale.

Hinc deducitur, quòd Confessarius à consuetudinario semper inquirere debeat durationem consuetudinis voluntariè peccandi mortaliter, propter perseverantiam tanto tempore in actuali sive virtuali peccato; item numerum susceptorum Sacramentorum propter sacrilegiã; item consuetudinario se accusare debet de transgressione, eodem tempore, præceptorum fidei, spei, charitatis, contritionis, religionis, similiumque actuum supernaturalium.

Obj. Consuetudo minuit liberum, ergo minuit peccatum.

R. Sylvius 1^a 2^a q. 6. a. 7. et Stey. pag. 52. negant antecedens quoad consuetudinem voluntariam, sive nullo modo retractatam.

R. 2° Neg. conseq. quia illud compensatur per majus liberum in causa, sive in libera continuatione consuetudinis voluntariæ.

N. 89. ADMONENDUS PŒNITENS CIRCA INTEGRITATEM CONFESSIONIS.

I. *Confessar. curet, ut peccatum mortale non omittatur,*
 II. *Erroneas opiniones corrigat.* III. *Pœnitens debet agnoscere malitiam.* IV. *Non qualitas nota Confessario.* V. *Pœnitens negans peccatum, dimittendus.*

Si Confessarius cognoscat, pœnitentem peccatum aliquod mortale vel circumstantiam gravem omittere, eundem monere debet ut super illa conteratur directè, et de eo se accuset: quia ad officium Confessarii pertinet prospicere, ut Sacramentum sua omnia requisita habeat. Ita La Croix,

Imò si Confessarius advertat, quòd Pœnitens erret vel ignoret, aliquam peccati sui circumstantiam esse mortaliter malam, v. g. putet circumstantiam cognationis non aggravare peccatum carnale, aut consuetudinem peccandi voluntariam minuere malitiam, tenetur Confessarius eum instruere et monere, ut dictum est.

An ergo non sufficit, quod Confessarius ex ejus confessione cognoscat theologicè illam circumstantiam malam?

R. Nullo modo, sed debet ipse pœnitens agnoscere illam malitiam, et super eâ elicere actum contritionis, et directè de eadem se accusare.

An pœnitens debet confiteri peccatum, quod Confessarius aliunde novit et vidit?

R. Affirm. quia illa notitia non est sacramentalis, eò quod non proveniat ex accusatione propria pœnitentis; id autem fiet, si dicat: confiteor illud peccatum cum circumstantiis, prout à te visum est.

Si tamen pœnitens Confessario notus sit, quod sit v. g. Sacerdos, opus non est, ut per vices singulas dicat: sum Sacerdos, modò Confessarius recordetur istius conditionis, quia pœnitens censetur se accusare sub qualitate nota, et se totum subijcere judicio Confessarii.

Quid si pœnitens neget peccatum mortale à se commissum, quod ab illo commissum esse, Confessarius certo scit scientiâ extra sigillum habitâ?

R. Differatur absolutio, nisi prudenter præsumi possit, pœnitentem illud alteri fuisse confessum, vel oblitum, vel non peccasse mortaliter. La Croix n. 1753. quia Confessarius licitè in confessione utitur scientiâ extra confessionem acquisita, utpote Pater, Medicus, et Frater.

N. 90. DE INTERROGATIONIBUS FACIENDIS.

I. *Interrog. quandoque debet pœnitens.* II. *Probat. ex S. Th.* III. *Ex S. Car. Borr.* IV. *Confess. qui desunt officio suo.* V. *Cavenda in interrogatione.* VI. *Tria servanda in interrog.* VII. *Modus interrog. dum ex pudore omittit. peccat.* VIII. *Alius, dum ex ignorant. omittitur.* IX. *Nihil confitentes nisi interrogati.* X. *Arguendi Confessarii.*

An confessarius debet quandoque interrogare pœnitentem?

R. Affirm. id enim postulat officium Medici, Judicis et Conciliarii. Hic S. Thom. in 4. d. 19. in exposit. Textûs, p. 353, dicit: *Sacerdos debet perscrutari conscientiam peccatoris in confessione, quasi Medicus vulnus, et Judex causam, quia frequenter quæ confitens taceret, interrogatus revelat.* Addit Gerson: "necesse est, ut Confessarius habeat artem obstetricandi."

Idem docet S. Car. Borr. pluribus in locis. Inst. Past. q. 2. c. 10, 11, 22.

Quapropter merito observat Steyaertius p. 204, quod Confessarii, qui vix unquam aliquid interrogare solent (quod ex velocitate, quâ plurimos expediunt, colligere licet) haberi debeant, tanquam qui desint officio suo: addit Reginald. l. 2. c. n. 2, n. 14. p. 6. Confessarius omittens interrogationes debitas, peccat mortaliter.

Caveat tamen Confessarius, ait Pastorale Mechlin. 44. ne curiosis aut inutilibus interrogationibus quemquam detineat, præsertim juniores utriusque sexûs; vel alios de eo, quod ignorat, imprudenter interroget, ne scandalum patiantur, indeque peccare discant.

Hinc S. Thomas loco cit. docet tria in interrogationibus attendenda: "primum: Ut quilibet peccator interrogetur de peccatis, quæ consueverunt in hominibus illius conditionis abundare; ita ut à milite non quærat de peccato Clericorum, aut è converso."

"Secundum: Ut non fiat explicita interrogatio de peccatis, nisi de illis, quæ omnibus nota sunt; de aliis ita debet à longinquo fieri interrogatio ut, si commisit, dicat; si non commisit, non addiscat." Quem interrogandi modum in carnalibus docet Schema VIII. et auctarium Num. 278 et 280.

"Tertium: Ut in peccatis, præcipuè carnalibus, non descendat nimis ad particulares circumstantias non necessarias, ne sibi et pœnitenti noceat." Quapropter in instructionibus monentur Confessarii, ut parcè, castè et cautè interrogent circa peccata carnis; et ut pœnitentium nomina non inquirent, nec vultum aspiciant.

Qualiter Confessarius interrogabit pœnitentem, ubi suboritur suspicio, quod peccatum aliquod reticeat?

R. Duplex est causa ex qua peccatum reticere quandoque contingit; prima est pudor vel timor, altera est ignorantia vel simplicitas.

Si observet pœnitentem reticere ex pudore vel timore, convenit interrogationes incipere à majoribus, proponendo eidem, v. g. an commiserit homicidium, an adulterium, an sacrilegum furtum, &c., quia tunc pœnitens promptè respondebit, non esse tam enorme crimen, et audebit propalare suum peccatum, quod minus est, ut evadat suspicionem majoris.

Si vero pœnitens putetur omittere peccatum ex ignorantia vel simplicitate; à minoribus interrogationes in-

stituuntur, ne fortè pœnitens peccare discat. Hujus exemplum præbet Schema 8.

Quomodò se geret Confessarius circa eos, qui nihil confitentur, nisi interrogati?

R. Distinguendo: si id accadat ex neglectu examinis, ordinariè remittendi sunt ad diligens conscientie examen, ac monendi, ut doleant et se accusent de negligentia.

Si autem id proveniat ex verecundia, timiditate, simplicitate aut ex incultæ naturæ ruditate, benevolè et patienter recipiendi et adjuvandi sunt.

Proinde non leviter deviant à tramite prudentis iudicii Confessarii illi, qui, dum quædam persona simplex et fortè pia in confessione dicit: *Domine, ego non scio quid confiteri*; eam confundunt et ei ironicè insultant: *Ponam te in altari, quia sancta es, non peccasti enim, &c.*

Revera nonnunquam accidit, ut ab aliquibus simplicibus non accipias materiam absolutionis certam, quantumvis cum fatigatione perquiras cursum totius vitæ.

N. 91. DE INTERROGATIONIBUS IN PARTICULARI.

- I. *Interrogationes ex Ritualibus.* II. *Quo tempore instituendæ interrog.* III. *Practicè demonstratur.* IV. *Non omnes sunt interrogandi.* V. *Interrogatio de peccatis connexis.* VI. *De peccatis statûs.*

DE quibus Confessarius pœnitentem interrogare potest? Respondeo cum Rituali Rom. et Pastoralis Mechliniensi pag. 43. et S. Carolo Borr.

1. Quam pridem sive à quo tempore sit confessus.
2. Cujus sit statûs (nisi aliter notus fuerit, nimirum, utrum sit conjugatus, voto obstrictus, Pater-Familias, Mercator, Operarius, &c. Ut super peccatis in hujusmodi statu committi solitis interrogari possit.
3. An impositam pœnitentiam impleverit.
4. Num ritè et integrè aliàs confessus fuerit.
5. An conscientiam suam, ut debet, diligenter priùs discussisset sive examinaverit,
6. An noverit rudimenta et articulos fidei, aliaque scitu necessaria, S. Car. Borr. c. 10,
7. Si pœnitens numerum, et species, et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget.

Porro ne Confessarius hæreat iners in circumstantiis aliqujus peccati indagandis, in promptu habeat hunc circumstantiarum Versiculum :

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Quid autem per singulas particulas denotetur, compendiosè exponitur ad calcem Schematum practicorum in fine hujus tomi.

Quo tempore convenit interrogationes illas instituere ?

R. Quidam eas ita dividunt, ut instituantur quædam ante, quædam post expositionem peccatorum : ordinariè tamen, prout Stey. 204, Bossuyt, aliique observant, convenientius post eam instituantur, quia, dum pœnitens in enarratione sua præconcepta interrumpitur per attentionem ad interrogata Confessarii, nonnunquam obliviscitur alicujus ; et quia non rarò per confessionem pœnitentis interroganda innotescunt.

Enimvero in praxi procedi solet hoc modo : post benedictionem pœnitenti impertitam, primò interrogamus moram temporis ab ultimâ confessione elapsi, vel si ipse sponte dicat, respondemus dando ei fiduciam : *Valde bene, animosè, quid accidit ?* Tunc sinitur Pœnitens dicere totum sine interruptione, nisi fortè adjuvando vel adhortando, ut intrepidè pergat : verùm interea, si pœnitens quid dicat, super quo ulteriùs interrogandus est, Confessarius idem notat ad decem digitos, reducendo omnia peccata ad decem præcepta Decalogi, ita tamen, ut nemo id advertere possit : ubi pœnitens cessat, Confessarius circa notata interrogat. Excipe tamen longiores confessiones, in quibus periculum oblivionis præ multitudine pateretur Confessarius, ac ita in confessionibus geueralibus solent singula interroganda ab initio exhauriri.

An omnes pœnitentes super singulis prædictis sunt interrogandi ?

R. Neg. Cùm sæpe prudenter judicemus, pœnitentem in nullo deficere : mora tamen ab ultima confessione semper inquiri solet, quia plurimùm faciliat judicium Confessarii, juxta dicta num. 61.

An pœnitens interdum potest interrogari de peccatis, de quibus nihil penitus confitetur ?

R. Affirm. primò, quando peccata exposita ingerunt Confessario suspicionem aliorum peccatorum, ed quodd ea soleant esse connexa, vel esse effectus vel causæ illorum

peccatorum; sic ab ebrioso petitur, quæ peccata committere soleat in ebrietate.

Secundò, quando pœnitens nihil confitetur circa peccata statûs sui, qui tamen apparet esse vitæ solutionis, scilicet inquirimus peccata, quæ ordinariè solent committi ab hominibus istius statûs, conditionis vel artis: sic ab operario petimus, an debitam operam impenderit.

N. 92. DE INTERROGATIONIBUS CIRCA PECCATA SINGULORUM STATUUM.

I. *Examen parentum*, II. *Filiorum*, III. *Parvulorum*, IV. *Conjugatorum*, V. *Adolescentum de peccatis luxurie*. VI. *Operariorum*. VII. *Servor. et ancill.* VIII. *Ementium et vend.* IX. *Examen circa circumstant. perjurii*. X. *Blasphemie*. XI. *Consuetudinis*. XII. *Detractionis*. XIII. *Detractionis audite*. XIV. *Distractionis*. XV. *Ebrietat.* XVI. *Turpiloquii*.

REGINALDUS lib. 2. cap. 3. prolixum hic texit catalogum interrogationum circa peccata Decalogi, et peccata singulorum statuum Ecclesiasticorum, parentum, filiorum, servorum, opificum, Mercatorum, Medicorum, Judicum, militum, Advocatorum, &c. &c.

Similem ferè eîenclum elaboravit La Croix lib. 6. p. 2. a n. 1794. ad n. 1913. nos pauca exempla adjicimus.

Super quibus interrogari possunt parentes?

R. An doceant proles suas rudimenta fidei, ad catechismum mittant.

An cohibeant adultiores à conversationibus periculosis et consortiis malis?

An permittant in familia peccata vel scandala?

A filiis-familias inquiri potest: an fuerint inobedientes parentibus in re gravi concernente salutem animæ vel gubernationem domesticam?

An eos ad iram provocaverint?

An periculosa consortia frequentent?

A parvulis deinde petitur, an manè et vesperi oraverint? An catechismum frequentent? An in Templo garriant aut respiciant? An turpes lusus userint?

Conjugatis proponi potest: an pacificè vivant? An honesto modo utantur matrimonio? An periculo pollutionis sese exposuerint? An proles christianè educent? ut supra.

Circa quæ specialiter examinari possunt adolescentes ætatis circiter viginti annorum, satis vegeti, et mundani, vel potui dediti?

R. Circa peccata luxuriæ, primò per generales interrogationes et à longinquo: v. g. an pœnitens frequentet personas alterius sexûs? Si concedat; an sint dicta quædam verba inhonesta? Quid secutum? &c. Si neget, potest inquiri: An aliquando vexetur inhonestis cogitationibus vel somniis? Si affirmet, ad interrogationes ulteriores progredi oportet, prout docet Schema octavum infra Num. 278.

Eadem prudentiæ forma observabitur circa adolescentulam, vel mulierem vanè comptam.

Si verò prædicti negent illa minora præfata, non sunt ulterius in hac materia interrogandi de gravioribus, cum illa minora præcedere soleant graviora.

De quibus interrogari possunt operarii seu mercenarii?

R. An operam suam diligenter impenderint? an aliis non fuerint causa negligentiae? &c.

Methodum hos interrogandi præbet Schema decimum infra Num. 282.

De eodem defectu interrogari possunt famuli et ancillæ; et an res Dominorum suorum neglexerint, aut donaverint aliis, &c.

Ementes et vendentes possunt examinari circa mendacia et injustitias, fraudem in pondere vel mensura vel in mercibus corruptis. Adjutorium pro examine adfert Schema septimum infra Num. 277.

Circa peccatum aliquod particulare à pœnitente expositum, Confessarius interrogare debet circumstantias ordinariè eidem peccato conjunctas: ita circa juramentum vel perjurium inquirere oportet, qui comites defuerint, quæ damna secuta, quem inquirendi modum amplè explicat Schema primum Num. 259.

Examen circa blasphemias instituendum, proponit Schema tertium Num. 265.

Quomodo agendum cum consuetudinario, docet Schema secundum Num. 262.

Quæ circumstantiæ examinandæ sint in peccato detractionis, demonstrat Schema quintum Num. 268.

Quid circa peccatum audientium detractionem sit considerandum, ostendit Schema sextum Num. 272.

Circa peccatum distractionis in oratione principaliter attendi debent causa data, obligatio orationis, et quan-

titas. Methodum interrogandi subministrat Schema nonum Num. 281.

Circa peccata ebrietatis examinari solet, quàm perfecta fuerit ebrietas, quæ ejus occasio proxima, qui effectus sequi soliti. Consule Schema quartum Num. 267.

Circa turpiloquium inquiri debet: quot et quales personæ audiverint, an sint scandalum passæ vel postea passuræ ex memoria auditorum ut accidit in junioribus. Nota errorem vulgi dicentis, pios, indignantes et corripientes esse scandalum passos; malos autem, qui rident et oblectantur in iis, non esse scandalum passos; cùm revera sit è converso.

Schemata præfata reperies ad calcem hujus Tractatûs.

N. 93. DE MODO CONFESSIONIS.

S. Thom. Suppl. q. 9. a. 3.

- I. *Confessio regulariter proprio ore fieri debet, II. Nisi impotentia vel alia causa excuset. III. Confessio per interpretem licita, IV. Non præcepta. V. Quid audientibus aliis. VI. Confessio absenti fieri neq. VII. Propos. damnat. VIII. Utraque pars propositionis rejecta.*

AN confessio debet fieri voce propriâ?

R. Confessio sacramentalis regulariter debet fieri proprio oris verbo, quia hic modus est perfectissimus, et majorem humilitatem ac verecundiam continet; accedit perpetuus Ecclesiæ usus.

Dum verò pœnitens caret usu linguæ vel alia ratio subest, sufficit confessio per scripturam, vel per quoscumque nutus et signa, quia illi modi sunt introducti in supplementum confessionis, ait S. Thomas; imò tenetur istis modis, si aliter non possit, confiteri, nam etiam continent veram peccatorum accusationem.

AN pœnitens potest confiteri per interpretem?

R. Confessio talis ex justâ causâ (v. g. si Confessarius non calleat idioma Pœnitentis) facta Sacerdoti præsentem est licita et sacramentalis.

AN pœnitens obligatur in simili casu confiteri per interpretem?

Responsio negativa colligitur ex Coneil. Trid. Sess. 14. cap. 5. ubi dicitur, confessionem publicam non esse præceptam; confessio autem per interpretem est species

confessionis publicæ. Idem insinuat cap. *Omnis utriusque*, ubi dicitur: sua solus peccata confiteatur: igitur si necessitas confitendi urgeat, per signa confiteatur.

Idem aliqui censent de confessione, quæ non posset fieri, nisi aliis audientibus; verùm id non videtur admittendum quoad peccata illa, ex quorum declaratione nulla infamia, neque mala nascuntur.

An confessio potest fieri Sacerdoti absenti? Et an absolutio absenti impertiri potest?

R. Negativè: sed requiritur quædam moralis præsentia: probatur ex verbis formæ, quæ sunt demonstrativa personæ præsentis.

Circa has quæstiones omnes omne dubium sustulit Clemens VIII. anno 1602. 20 Junii condemnando hanc propositionem ut falsam: scilicet, *Licere per literas seu internuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere.*

Hanc propositionem rejectam esse non tantum copulativè, sed etiam divisim intellectam, ita ut utraque pars sit falsa, declaravit sedes Apostolica. Hæc latius prosequuntur Sylvius Suppl. q. 9. a. 3. Jeunin pag. 732. et Gormaz à n. 232.

An igitur absolvere non licet hominem, quem in conspectu meo video submergi in aquis vel prolabi è tecto?

R. Affirm. quia præsentia moralis sub sensibus habetur.

N. 94. DE CONFESSIONIBUS ITERANDIS.

I. *Confessiones invalidæ sunt iterandæ* II. *Ex multis causis.* III. *An ob omissam satisfact.* IV. *Confessio cum actuali peccato mortali est invalida.*

QUÆ confessiones iterari seu repeti debent?

R. Confessiones peccatorum mortalium omnes debent iterari, quæ fuerunt invalidæ; sive id acciderit cum culpa sive sine culpa, vincibiliter vel invincibiliter.

Ratio est, quòd illa peccata nunquam sint directè per absolutionem sacramentalem remissa, cum supponatur absolutio sive Sacramentum fuisse invalidum. Idem est, si confessione peccatorum facta, absolutio sacramentalis non fuerit subsecuta.

Contingit autem confessionem sive Sacramentum Pœnitentiæ esse invalidum ex pluribus capitibus; 1. ex parte Subjecti vel Ministri ob defectum intentionis vel jurisdic-

tionis ; 2. ex parte formæ illegitimæ ; 3. ex parte contritionis sive dispositionis non sufficientis ; 4. ex parte confessionis non formaliter integræ aut aliter non legitimæ ; 5. ob defectum propositi satisfaciendi, &c.

An ob omissam satisfactionem sacramentalem confessio est iteranda ?

R. distinguo : si tempore absolutionis non habuerit propositum implendi eam, confessio est repetenda, eò quòd defuerit pars essentialis, contritio : si tale propositum habuerit, et aliunde alius defectus essentialis non subreperit, non est repetenda confessio, sed satisfactio restat adimplenda.

An confessio sive susceptio Sacramenti Pœnitentiæ potest esse valida, in qua peccatur mortaliter ?

R. Nullo modo, quia contritio non consistit cum peccato mortali actuali. *Nulla enim participatio justitiæ cum iniquitate, nec Ulla conventio Christi ad Belial.* 2. Cor. 6. v. 14. implicat autem peccare mortaliter et elicere contritionem, etiam ratione motivi formalis.

Idem concluditur de affectu, et de voluntaria consuetudine, vel occasione proxima peccati mortalis, cum quibus stare non potest contritio vera peccato ullo.

N. 95. DE CONFESSIONIBUS SACRILEGIS ET INVALIDIS.

I. *Confessio sacrilega et inval.* II. *Requirit. repetitio peccator. et accusatio sacrilegior.* III. *Quomodo iteratio confessionis fieri debeat.* IV. *Confessiones anteriores iterandæ non posteriores.* V. *Casus obvius.*

AN omnes confessiones sacrilegæ sunt invalidæ, et è contra ?

R. Omnes confessiones formaliter sacrilegæ sunt invalidæ, quia involvunt peccatum mortale : sed non omnes invalidæ dici debent sacrilegæ (nisi fortè materialiter) quia potest defectus essentialis obvenire inculpabiliter, v. g. ex ignorantia invincibili.

Notandum : dum confessio est formaliter sacrilega, tenetur pœnitens non solum repetere peccatorum confessionem, sed insuper se accusare de peccatis sacrilegæ confessionis, et communionis, si communicaverit, &c.

Quo modo confessio invalida iterari debet ?

R. Si pœnitens confiteatur alteri Confessario distincto à priori, oportet, ut omnia et singula peccata integrè iterum recenseat.

Si autem confiteatur eidem Confessario, qui adhuc recordatur peccatorum, sive statûs conscientiæ pœnitentis, poterit iterata confessio perfici paucis verbis dicendo: me de novo accuso de omnibus et singulis peccatis, quæ confessus sum in præcedenti confessione; insuper, &c.

Si verò Confessarius iste oblitus sit iudicii sui de statu pœnitentiæ, necesse est, confessionem peccatorum ita iterari, ut Confessarius denuò justum iudicium formare possit: quia, ut jam absolvat, debet posse jam iudicare justo iudicio de re cognita. Ita Bonac. t. 1. pag. 126. Neesen de Conf. dub. 14. q. 2.

Utrùm contingere potest, quòd anteriores confessiones sint iterandæ non posteriores?

R. Aliquando: scilicet quando anteriores fuerunt invalidæ; et posteriores validæ; idque contingere potest ex causis pluribus. Casus obvius et communis occurrit, quando quis in anterioribus confessionibus perstitit in odio proximi, in consuetudine vel occasione proxima peccandi, vel aliter hæsit in affectu peccati mortalis tempore v. g. triennii; sed triennio sequenti peccata eorumque causas deserens vitam emendavit, ac bonâ fide prosecutus, instituit confessiones validas et formaliter integras. Hoc enim casu confessiones prioris triennii sunt iterandæ, sed non illæ quæ factæ sunt posteriori triennio.

Similem casum à nobis latius discussum vidè supra Num. 31.

Imò idem evenire potest, prout observant Nees. dub. 14. et La Croix. n. 1224., quantumvis quispiam voluntariè vel ex pudore reticuisset peccatum mortale in prioribus confessionibus; si postea istius penitus oblitus bonâ fide et ritè fuerit confessus. Idem iudicium esto, si ex ignorantia non mortaliter malâ id acciderit. Neesen q. 2. d. 14.

N. 96. DE PECCATO BIS CONFITENDO.

- I. *Idem peccatum sæpius confiteri tenemur per accidens.*
- II. *Circumstantia omissa quandoque sola potest exprimi.*
- III. *Aliquando non.*

AN pœnitens quandoque tenetur eadem, ritè per claves Ecclesiæ remissa, iteratò confiteri?

R. Per se loquendo non tenetur.

Per accidens potest ad illud obligari :

1. Quando peccatum illud, vel circumstantia mortalis exponenda in hac confessione aliter explicari nequit, nisi manifestetur prius peccatum: v. g. quispiam ante confessus fornicationem omisit circumstantiam incostus, vel adulterii, vel voti virginitatis servandæ, quæ jam exponi debet.

2. Quando Confessarius aliter non potest judicare de dispositione pœnitentis, et de remediis præscribendis; quia v. g. pœnitens est consuetudinarius vel recidivus, qui sæpius fregit fidem.

3. Quando urget præceptum confitendi ex præcepto vel voto, et pœnitens alia peccata non habet.

Supponatur, quòd quispiam, confessus aliquod peccatum, circumstantiam mortalem inculpate omiserit: an eo casu sufficit in sequenti confessione exponere solam circumstantiam, non expresso principali peccato?

R. cum Nees. dub. 9. q. 2. aliquando: nimirum, dum illa circumstantia integrè potest explicari sine actu principali: v. g. si occidendo hominem conculcaverit segetes alterius, poterit illam circumstantiam omissam confiteri dicendo: conculcavi injustè segetes alterius: sed circumstantiam voti virginitatis violati, vel adulterii non videretur satis explicare, nisi actum fornicationis declarat. Similiter qui furatus est ad se inebriandum, non videtur satisfacere confitendo hodie *Furatus sum*; ; & cras, *Volui me inebriare*; quia non explicavit furtum fuisse in specie gulæ. La Croix lib. 6. n. 1235.

N. 97. DE CONFessione GENERALI.

I. *Confessio generalis totius vitæ.* II. *Confessio generalis certi temporis* III. *Dividitur* IV. *In necessariam,* V. *Inutilem,* VI. *In nocivam.* VII. *Monitum pro Confessario novello.* VIII. *Aliquando relinquendi in bona Fide pro aliquo tempore.* IX. *Quedam confessio generalis in necessitate.* X. *Modus instituendi confessionem generalem.*

QUID hic intelligitur per confessionem generalem?

R. Intelligitur recensio, vel repetitio plurium confessionum.

Dividitur in confessionem generalem totius vitæ, sive est repetitio omnium confessionum, quoad mortalia, et simul confessio omnium peccatorum mortalium post Baptismum commissorum;

Et in confessionem generalem certi cujusdam temporis, unius anni aut duorum vel plurium annorum; est enim repetitio aliquarum confessionum vel confessio peccatorum mortalium certi temporis: hæc est frequentior.

Secundò dividitur confessio generalis in necessariam, utilem tantum, et nocivam.

Necessaria est confessio generalis quoad peccata mortalia earum confessionum, quæ fuerunt certè vel dubiè invalidæ.

Casus quotidiani et obvii exigendi eam, occurrunt ex eaus neglectæ restitutionis, occasionis proximæ peccandi, consuetudinis, vel recidivæ, &c.

Utilem esse aliquando confessionem generalem, probat S. Franc. Sal. Introd. l. p. c. 6. et S. Car. Borr, eam suadet eo præsertim tempore, *cùm ex animo quis statuerit vitam in melius emendare*. Igitur consulto instituitur circa tempus primæ communionis, item quando eligitur vitæ status, et quando quis jam transivit ignorantias, petulantias et defectus juventutis.

Dissuadenda est confessio generalis, quando neque necessaria est, neque utilis, sed è contra timentur scrupuli, pusillanimitates, phantasmata periculosa, vel aliud grave incommodum, quamvis fortè, ait Bossuyt pag. 209, aliquale dubium suboriatur de integritate materiali præcedentium confessionum; quia lex positiva etiam divina non obligat cum tantis incommodis, dum ea incommode non finguntur à Confessario pigro vel laxo.

Hinc notent Confessarii maximè novelli, eruditi etiam ac timorati, (si non velint se injicere in labyrinthum laborum et perturbare conscientias multorum) ut mox ad confessionem generalem non compellant quoslibet pœnitentes primo accedentes.

Imo aliquando peccator sæpius recidivus, sed jam veram et seriam conversionem meditans (prout jam specialia et extraordinaria contritionis signa probant, aliàs dimittendus) relinquitur in bona fide pro aliquo tempore circa confessiones præteritas fortè dubiè validas, et non illicò exigitur confessio generalis, ne lignum fumigans extingatur: nimirum dum prævidetur, quod ipse pœnitens nimium, quamvis falso, in confessione generali laborem et torturam apprehendit, sique retraheretur à proposito ex pusillanimitate vel deceptione, aut etiam fortè propositionem Confessarii tædiosus vilipenderet, ac non rediret, et in mala fide progrediretur.

In simili necessitate absolvendi, solemus interim (prout prudenter observat Du Jardin) talem pœnitentem inducere, ut seriam contritionem eliciat de omnibus peccatis præteritis, et simul se accuset de iis ac de sacrilegiis fortè commissis, ac præceptis supernaturalibus non adimpletis.

Illud autem facile à pœnitente obtineri potest hoc modo: si dicat se v. g. per sex annos similem vitæ tenorem tenuisse, et in singulis confessionibus ter in anno factis se accusasse de iisdem ferè specie peccatis, in æquali circiter numero, qualia in hac confessione exposuit: ita enim habetur quædam generalis confessio, sic ut status pœnitentis cognoscatur.

Quo modo instituere convenit confessionem generalem?

R. Modus convenientior apparet, ut procedatur per diversos status vel domicilia; v. g. primo examinentur peccata pueritiæ usque ad primam Communionem; deinde peccata adolescentiæ et juventutis, quando solent peccata carnalia abundare, inquirendo à quo ætatis anno inceperit peccata illa cognoscere et perpetrare; deinde consideretur mutatio vitæ in electione status, vel alia temporis epocha; quando scilicet notabilis mutatio facta est in norma vitæ, quæ mutatio crebrò accidit occasione mutatæ habitationis vel consortii; in singulis interim statibus examen fiat per præcepta Decalogi, &c. de quo supra n. 81. Præstat autem hic modus, ut cognoscat Confessarius in quot et quantis peccatis, quanto tempore perseveraverit, quot et quanta sacrilegia commiserit, magis ac magis indignè sacramenta suscipiendo.

No. 98. DE CONFESSARIO ELIGENDO ET RETINENDO.

I. Eligend. Confessarius. II. Eligendus vitæ spiritualis director. III. Regulariter idem Confessarius retinendus. IV. Irritatur tamen promissio. V. Prohib. vota obedientiæ. VI. Prohibet familiar. VII. Nunquam munera petere, acceptare rarò.

ELECTIO Confessarii res est maximi momenti, à quâ salus pœnitentis nonnunquam dependet: quapropter S. Franc. Salesius exhortans dicit: instantissimè Deum ora, ut tibi suppeditet hominem secundum cor ejus.

Cùm autem eundem soleamus habere et Confessarium et simul vitæ spiritualis directorem; idem Sanctus adjungit p. 1. c. 4. *Introd. Inter mille unum elige, inquit Avila, et ego dico: Inter decem millia; nam pauciores inveniuntur hujus officii capaces.*

Item consultit S. Carolus Borr. p. 2. cap. 6. ita ut frequentem Confessarii mutationem vocet noxiam et vitiosam, dum peraptum elegerunt; et quidem pro consuetudinariis et recidivis id forè unicum efficax judicatur emendationis medium.

Igitur habendi sunt tanquam incurii suæ salutis, qui vel nullum eligunt Confessarium, vel ex indebito fine eligunt facilem, mutum, aut laxum: nam *Cæcus si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Matt. 15. v. 14.

Prohibetur iuterim cuiumque Confessario exigere vel admittere votum vel promissionem ad sibi soli confitendum; imò irritatur per 2. Syn. Prov. Mechl. 1607. tit. 5. cap. 7. approb. Romæ: *Nemo aliquem ad perpetuò sibi soli confitendum obliget; et ejusmodi promissionem etiam juratam, tanquam irrationabilem et indiscretam hæc Synodus irritam esse declarat, et quatenus opus est irritat.*

Addit Synodus Mechl. tit. 5. cap. 3. *Nemo vota obedientiæ à filiabus confessionis exigat vel admittat, sub pœna arbitraria.*

Denique in Litteris instructionis Mechl. prohibetur omnis familiaritas cum fœminis sibi confitentibus, eo ipso, quo earum confessiones audit. Nunquam cum eis extra confessionale loquatur de rebus quæ concernunt peccata carnis, quantunvis consilii causâ.

Petere munera à pœnitentibus, vetant eædem instructiones cum sancto Hieron. apud Tamb. p. 26; *Oblata acceptare est libertatem amittere, ait S. Franc Xav. Eccli. 20. v. 31. Dona excæcant oculos Judicum, et quasi manus in ore avertit correptiones eorum.*

Turpe est, quòd videamus Confessarios quosdam quasi spiritu Zelotypiæ ardere, si fortè resciverint pœnitentem semel accessisse alium confessarium. S. Joan. à Cruce. apud Tamb. pag. 22.

N. 99. DE MINISTRO SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

S. Thom. Suppl. q. 8.

I. *Solus Sacerdos habens Jurisdict.* II. *Confessio Sacram.* non fit Diacono. III. *Objectio.* IV. *Explic. textus*: Confitemini alterutrum.

QUIS est Minister Sacramenti Pœnitentiæ?

R. Solus Sacerdos habens jurisdictionem in pœnitentem. Probatur ex Conc. Trid. Sess. 14. c. 6. et Can. 10. idem probant verba Christi Joan. 20. dicta solis Sacerdotibus: *Quorum remiseritis peccata, &c.*

An in necessitate, si absit Sacerdos, non oportet confiteri Diacono aut Laico?

R. Negativè: olim quidem observabatur talis confessio humilitatis causâ ad demonstrandum votum seu desiderium confitendi, à quo desiderio S. Thom. art. 2. ad 1. eam denominat quodammodo sacramentalem: verumtamen talis verè non erat; neque ulla forma proferebatur.

Similiter quæ ex antiquitate adferuntur pro absolutione data à Diaconis, intelligenda sunt de absolutione cœremontali à publica pœnitentia, vel à censuris, aut à pœnis.

Obj. Jac. 5, v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra et orate pro invicem.* Atqui hæc oratio intelligitur reciproca, et comprehendit Laicos, ergo etiam illa confessio intelligitur reciproca, et Laicos comprehendit.

R. Aliqui concedunt totum; sed intelligunt confessionem humilitatis in ordine ad postulandas orationes aliorum, qualis confessio hodie in usu est, dum recitatur *Confessor*.

R. S. Th. quæst. 6. art. 6. ad 2. negat conseq. quia verba intelligenda sunt secundum subjectam materiam, et secundum institutionem Christi de sacramentali confessione.

N. 100. DE POTESTATE ABSOLVENDI.

- I. *Duplex potestas.* II. *Potestas Ordinis.* III. *Potestas jurisdict.* IV. *In artic. mortis datur omnibus.* V. *Jurisdictio probabilis non sufficit.*

DUPLEX potestas requiritur in Ministro Sacramenti Pœnitentiæ, ordinis et jurisdictionis; ita ut si alterutra desit, nullum efficiatur Sacramentum.

Quid est potestas ordinis ?

R. Est potestas, quæ datur in ordinatione per hæc verba: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis peccata remittuntur eis, &c.*

Potest autem dici, quòd illa potestas sit ipse character impressus.

Quid est potestas jurisdictionis ?

R. Est autoritas exequendi potestatem ordinis in alium ut subditum. La Croix.

Hæc jurisdictionis datur moraliter per externam concessionem, per hoc scilicet, quòd assignentur subditi. Aliqui amant uti his terminis, ut potestatem ordinis nuncupent potestatem absolvendi habitualement, vel in actu primo; jurisdictionem verò vocent potestatem absolvendi actualement, sive in actu secundo.

An absolutio data sine jurisdictione aliquando est valida ?

R. Nunquam : est enim jurisdictionis necessaria jure divino.

Obj. In articulo mortis absolutio validè impenditur moribundo sine jurisdictione ; ergo, &c.

Resp. Nego ant. quia pro illo articulo Ecclesia det cuiusque Sacerdoti jurisdictionem.

Obj. Sacerdos sine jurisdictione validè consecrat in Missa ; ergo etiam validè absolvit sine jurisdictione.

R. Conc. ant. neg. cons. Disparitas est, quòd Sacerdos sine jurisdictione possit habere panem sive materiam, quam consecret : sed sine jurisdictione non habet subditum, sive hominem, quem absolvat : ideo Sacerdos non habens jurisdictionem comparari debet cum Sacerdote, qui non habet panem ad consecrandum.

Illa jurisdictionis data est Apostolis ab ipso Christo ; sed modò illa conceditur immediatè per Ecclesiam, sive per Rectores Ecclesiæ, assignando subditos.

An jurisdictio solùm probabilis sufficit, ut Confessarius tutò absolvat ?

R. Neesen q. 3. d. 4. pag. 527. affirmat : quis, ait, Ecclesia defectum tunc supplet ; Suarez d. 1. p. 26. Sect. 6. et Sect. 1. n. 171. dubitat : Antoine c. 3. q. 5. 309. negat. Et révera de tali concessione Ecclesiæ non constat, adeoque pars tutior eligenda est. Lege Conc. Trid. Sess. 23. c. 15.

La Croix lib. 6. p. 2. n. 1571. videtur accédere ; sed lib. 6. p. 1. n. 117. docet opinionem probabilem sufficere, imò eam æquivalere errori communi et titulo colorato ob consuetudinem. Verùm quando communiter notum est, Sacerdotem probabiliter carere jurisdictione, tunc populus sufficientes habet rationes non cõfítendi illi extra necessitatem, adeoque error communis evanescit.

N. 101. DE DIVISIONE JURISDICTIONIS.

I. *Jurisdictio ordin.* II. *Delegata.* III. *Sufficit eam concedi implicitè.* IV. *Jurisd. delegata acquiritur ab ignorante.* V. *Delegat. non subdelegat.* VI. *Exceptio Episcopi delegare potest invito Pastore.* VII *Pro Prædicatione requiritur Missio.* VIII. *Acquiritur jurisdictio.*

JURISDICTIO dividitur in *ordinariam et delegatam.*

Quæ jurisdictio dicitur ordinaria ?

R. Ea, quæ habetur vi cujusdam officii, cui annexa est cura animarum.

Talem habent Episcopus in sua Dicecesi ; Parochus in parochia ; Abbas (non Abbatissa) in Monasterio ; Provincialis in suos Religiosos ; Summus Pontifex in universalem Ecclesiam.

Jurisdictio delegata dicitur, quæ sine officio commissa est alicui ab habente jurisdictionem ordinariam : hujusmodi delegatam habent cæteri Sacerdotes et Religiosi approbati absque simili officio.

Quinam possunt concedere hanc jurisdictionem delegatam ?

R. Illi, qui habent ordinariam.

Qualiter concedi debet illa jurisdictio delegata ?

R. Statuit quidem Synodus Prov. secunda Mechl. tit. 5. c. 1. ut habeatur in scriptis ; sufficit tamen eam concedi, etiam implicitè tantùm, aliquo signo externo vocis, capitis, oculi, &c.

Consensus merè internus non sufficit, uti nec ratihabitio, quæ speratur accessura, vel quæ accedit post factum; ratihabitio de præsentī, signo manifestata, sufficit.

An pro jurisdictione acquirendâ requiritur ejus acceptatio?

R. Jurisdictio ordinaria requirit acceptationem, quia acquisitio Beneficii vel officii, cui annexa est, requirit acceptationem; jurisdictio delegata necessariò non debet acceptari, ita ut validè detur ignorantī: v. g. si Episcopus absolutè ex nunc absentī concedat facultatem absolvendi à reservatis, et ille Confessarius, antequam accipiat communicationem istius facultatis, à reservatis, quantum potest et valet, absolvat; absolutio valebit pro reservatis. Ita Arriaga apud Bosco t. 4. d. 8. c. 7.

Delegatus non potest subdelegare, nisi ex consensu delegantis ordinarii. Deservitor tamen, licèt ad tempus breve, qui ad universalitatem causarum deputatur, sive, cui committitur officium, et non solum nudum ministerium, secundum jura potest subdelegare. Latius hæc Bosco p. 4. Sect. 3.

Observe ex doctrina S. Th. Suppl. q. 8. a. 5. quòd Episcopus possit dare alicui licentiam et jurisdictionem excipiendi confessiones Parochianorum, invito eorum Pastore; prout idem potest Papa, invito Episcopo; quia sunt potestates subordinatæ. Propterea Episcopus ex justa causa potest revocare et irritare jurisdictionem à Parocho datam et dandam. Suarez disp. 25. Sect. n. 2. et 3.

Ad prædicandum verbum Dei requiritur etiam aliqua jurisdictio sive missio Episcopi, secundum illud ad Rom. 10. v. 15. *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?*

Pro Catechismo Puerorum, Pastores ipsi solent Sacerdotem vel Diaconum aut etiam Clericum adhibere.

Observe, quòd duobus modis acquiratur jurisdictio, scilicet acquisitione Beneficii vel officii, et delegatione; consuetudo sola non tribuit jurisdictionem, sed tolerata est signum consensûs superioris. Bosco. t. 4. d. 8. Sect. 2. concl. 6. pag. 69.

N. 102. DE APPROBATIONE CONFESSARIORUM.

Conc. Trid. Sess. 23. cap. 15.

- I. *Quid sit approb.* II. *Spectat ad ordinarium loci.* III. *Quis sit Ordinari. loci.* IV. *Privil. Regular. revocata.* V. *Propos. damnata.* VI. *Approb. cum restrictione dari potest.* VII. *Religios. ordinariè presentari debent à suo superiore.* VIII. *Statuta Capucin. moderat.* IX. *Circa Regul. Confess. manet jus antiquum.* X. *Confess. monialium regular. subjectar.* XI. *Confess. monialium Episcopo subject.* XII. *Differentia inter approbationem et jurisdictionem.* XIII. *Religiosi mendicantes accipiunt jurisdic. à Summo Pontifice.* XIV. *S. Thom.* XV. *Requiritur approbatio pro absol. à venial.* XVI. *Vicepast. constituere pertinet à Episc.*

QUID hic intelligitur per approbationem Episcopi vel Ordinarii loci ?

R. Intelligitur testimonium Ordinarii de idoneitate alicujus, ut ei possit jurisdictione concedi.

Concilium Trid. ibidem decernit, nullum etiam Regularem, posse audire confessiones sæcularium sine approbatione Ordinarii loci, ita ut absolutio data per non approbatum, extra articulum mortis, sit invalida.

Nota, per *Ordinarium loci* intelligi Episcopum, sive eum, qui habet jurisdictionem Episcopalem, v. g. Capitulum vel Vicarium generalem Sede Vacante; non verò Abbates, nec Provinciales Ordinum, nec Universitates, qui propterea non possunt approbare ad confessiones sæcularium, ita ordinante Conc. Trid. Sess. 23. c. 15.

Omnia Regularium privilegia hic revocata sunt per Conc. Trid. quantumvis injustè ab Episcopo repellerentur. Constat ex hac Prop. 13. inter dam. ab Alex. VII. *Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobat.* Similiter Pius V. et Urbanus VIII. declararunt eadem esse revocata: nihilominus Clemens X. const. *Superna* concessit, ut Regulares possint audire confessiones illorum Sæcularium, qui in Monasterio sunt de familia et continui commensales, non autem aliorum ibi deservientium, vel commensalium pro tempore. Vide etiam Conc. Trid. Sess. 25. cap. II. Sylv. quæst. 8. art. 5. quæst. 4. La Croix lib. 6. p. 2. 2. 1522.

Observe quòd approbatio hæc concedi possit cum restrictione ad certum locum, et tempus, et ad certum genus hominum, excipiendo v. g. moniales, &c. Benedictus XIII. *Const. Pastoralis Officii*, 27 Martii 1726. §. 5. apud La Croix. Supp. pag. 140. item Institut. 86. pag. 555.

Super hoc puncto damnata est ab Alex. VII. 30 Jan. 1659 propositio sequens tanquam falsa, temeraria, scandaleosa et erronea. *Non possunt Episcopi limitare, seu restringere approbationes, quas Regularibus concedunt ad confessiones audiendas, neque ulla ex parte revocare.* Vide tom. 12. de Syn. Diœc. lib. 7. c. 42. n. 7. Benedicti XIV. Summi Pontificis, p. 432.

Contendit Bosco disp. 8. Sect. 3. Conc. 4. quòd Religiosus absque præsentatione seu licentia Prælati sui obtinens approbationem vel jurisdictionem ab Episcopo, invito Prælato, invalidè absolvat etiam Sæculares; sed non video id evidenter ab eo probatum, quando religiosus, non in vim privilegiorum suorum, sed directè in vim approbationis et jurisdictionis immediatè ab Episcopo acceptæ absolvit. Superior enim Regularis non potest impedire vel irritare jurisdictionem ab episcopò datam Sacerdoti legitime ordinato.

Statuta quorundam Regularium habent, quòd non possint nisi suis confiteri, licèt occurrat necessitas celebrandi; sed præsens Pontifex Benedictus XIV. id statutum moderatus est pro Ordine Capucinorum in simili necessitate.

An requiritur similiter approbatio Ordinarii loci pro excipiendis confessionibus Regularium Regularibus subjectorum?

R. Negative; quia circa confessiones Regularium nihil innovavit Concilium Trid., adeòque perseverat jus antiquum, ut sufficiat jurisdictio obtenta à Superioribus eorum.

Statuit quidem Clemens X. const. *Superna* apud La Croix lib. 6. p. 2. n. 1502 et 1529, Regulares indigere speciali approbatione Episcopi ad audiendas confessiones Monialium sibi subjectarum: verùm Platelius apud La Croix num. 1528, dicit eam eatenus non obligare in Belgio. Fortè vi Brevis Urbani VII., qui id suspendit in Hispaniarum regnis. Vide Benedict. XIV. de Syn. lib. 9. c. 15. n. 9. p. 333. Sed novissimè 1726. 28. Martii Bened. XIII. *Constit. Pastoralis Officii*, innovavit idem statutum sub poena suspensionis ipso jure incurrendæ,

declarans confessiones esse irritas. La Croix Suppl. pag. 140.

Pro excipiendis confessionibus Monialium Episcopo sub-
jectarum, necessaria est specialis approbatio Episcopi, ita ut
ipsi Pastores non censeantur approbati pro Monialibus ejus-
dem loci; nam sub generali confessione non comprehenduntur
Moniales.

Pro audiendis confessionibus Regularium exemptorum,
requiritur jurisdictio obtenta ab eorum Superioribus: illi
autem Regulares ex suis statutis cognoscere debent, quan-
donam alteri confiteri liceat.

Pauwels t. 3. c. 6. n. 11. pag. 183. exponit tres casus, in
quibus Episcopus potest deputare Sacerdotem sæcularem ad
audiendas confessiones Monialium Regularibus subjectarum.

Declaravit Benedictus XIV. quòd Moniales in Jubilæo
non possint eligere, prout putavit Steyaert, quemcumque
approbatum, sed solos approbatos pro Monialibus.

Nota differentiam inter approbationem et jurisdictionem :
nempe approbatio est simplex testimonium idoneitatis, quod
datur à solo Episcopo sive loci Ordinario : jurisdictio autem
est concessio usús potestatis, quæ datur ab omnibus habentibus
ordinariam jurisdictionem.

Verùm hodiedum, non ita olim, Episcopi cum ipsa ap-
probatione solent semper simul concedere jurisdictionem in
tota Diocesi pro confessionibus sæcularium, ita ut illa verba
in Litteris approbationis, *Cum venia quorum interest*,
modò importent solam conditionem liciti, non autem validi,
et absolutio sit valida, quantumvis Parochus contradicat :
Stey. pag. 211. Tournell. Bossuyt.

Religiosi mendicantes sustinent, quòd accipiant ab Epis-
copo simplicem approbationem, quâ positâ, prætendunt se
accipere jurisdictionem immediate à Summo Pontifice per sua
privilegia : verùm ille favor parùm prodest dum eadem ju-
risdictio restringitur, et finitur juxta restrictionem approba-
tionis Episcopi.

Usus in hac patria etiam invaluit juxta Constit. Clementis
X. *Superna*, ut ii, qui confitentur Religiosis ab Episcopo
approbatis, censeantur satisfacisse præcepto annuæ confes-
sionis : hoc tamen quoad solam confessionem obtinet, non
Communionem Paschalem, vel alia Sacramenta; pro quibus
nullam accipiunt licentiam, vi præfate jurisdictionis vel ap-
probationis.

Observat S. Th. Suppl. q. 8. a. 4. ad 6. quòd per statu-
tum confitendi proprio Sacerdoti via salutis non arctetur, sed
sufficiens ad salutem via statuatur.

An requiritur approbatio Episcopi, pro absolutione sacramentali à solis venialibus, vel à mortalibus antea clavis subjectis ?

R. Affirm. quia Concilium Trid. Sess. 23. c. 15. de Ref. nullam admittit distinctionem : et S. Cong. Concilii Trid. Interp. sub Innoc. XI. 12. Februarii 1679. desuper edidit decretum, apud Pauw. t. 3. c. 6. n. 6. pag. 181. Proinde hinc corrigendus est Neesen cum multis aliis.

Advocatus quispiam nuper effutiebat consuetudinem, quâ Archi-Episcopus ex autoritate mittit Vice-pastores ad Parochias, non fundari in jure ; sed Pastoribus competere jus assumendi sibi, quos voluerint ; eò quòd in Concilio Trid. 21. c. 4. de Refor. legatur : “ Episcopi cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum.” Sed non miranda assertio talis ab eo, qui non satis percipit Spiritum, quo regitur Ecclesia Dei : nemo etenim potest esse legitimus Vice-pastor, nisi missus : *Quomodo prædicabunt nisi mittantur ?* ad Rom. 10. missio autem nullo modo pertinet ad Pastores, sed ad jurisdictionem Episcopalem ; et hoc est de jure divino. Si alibi cuiquam competat præsentatio ad Vice-pastorum, hoc ille obtinet ex concessione Episcopi vel Ecclesiæ. Concilium Trid. autem solum decernit, quòd Pastores vel alii, ad quos pertinet, possint cogi ab Episcopo ad præbendam Vice-pastori sustentationem vitæ, sicut et ad assumendum ad Ministeria eos, quos Episcopus miserit et idoneos judicaverit pro loco illo.

N. 103. DE LOCO APPROBATIONIS.

- I. *Approb. pro uno loco non pro alio.*
- II. *Parochus censetur approb. pro tota Diœcesi.*
- III. *Eisdem datur jurisdict. delegata pro tota Diœcesi.*
- IV. *Parochi vicinarum Paroch. alterius Diœcesis.*
- V. *Requir. approb. ab Episc. pœnitent. et loci.*
- VI. *Exceptio.*
- VII. *Peregrini et viat. confitent. Confess. loci in quo sunt.*
- VIII. *Quid faciat fraus.*

APPROBATUS pro una Diœcesi non est propterea generaliter approbatus pro aliis Diœcesibus : deducitur ex Conc. Trid. Sess. 23. c. 15. de Ref. quod requirit approbationem obtentam ab Episcopis, ac si diceret, ab unoquoque Episcoporum.

Qui possidet Beneficium Parochiale in aliqua Diœcesi censetur approbatus pro tota illa Diœcesi; imò docent Sylvius et Suarez, eum censi approbatum pro Ecclesia universali, quia Conc. Trid. comparat eum cum approbato ab Episcopis sive ab unoquoque Episcoporum; etsi pro aliis Parochiis careat jurisdictione. Item Bosco, d. 8. Sect. 3. cel. 3. n. 61 et 77. contra Van Roy t. 5. c. 11. q. 4. La Croix lib. 6. p. 2. n. 1537. His favet declaratio Congr. Conc. de 3. Decemb. 1707. Vide Bened. XIV. Instit. 86. pag. 553.

Notandum: quamvis Pastores de jure non habeant jurisdictionem ordinariam, nisi pro Parochia sua, attamen Eminentissimus Dominus Archi-Episcopus Mechliniensis declaravit, se eis concedere cum jurisdictione illa ordinaria, simul jurisdictionem delegatam pro tota sua Diœcesi; sicuti Sacerdotibus et Vice-pastoribus simpliciter approbatis pro confessionibus, conceditur jurisdictio delegata pro tota Diœcesi, juxta præsentis temporis usum. Vide Num. 102.

Scholastici observant, quòd Pastores in confinio diversarum Diœcesium soleant in mutuis Parochiis confessiones excipere ex implicito consensu Episcopi: sed Eminentissimus Dominus Archi-Episcopus noster declaravit se non consentire in hoc, nisi specialem licentiam obtinuerint: idque conforme est declarationi Congr. Conc. de 3. Dec. 1707. quam refert Bened. XIV. institut. 86.

Cujus Episcopi approbatio requiritur?

R. Per se loquendo requiritur approbatio obtenta ab Episcopo pœnitentis et loci simul, ubi Sacramentum administratur.

Excipe quoad locum, illos qui habent jurisdictionem ordinariam: hi enim possunt absolvere proprios subditos, non alios, in altera Diœcesi; quia retinent in eos jurisdictionem personalem. Hæc facultas non extenditur ad alios approbatos, quia eorum approbatio restringitur ad locum: et id declaravit Clemens X. const. *Superna* de Religiosis approbatis respectu sæcularium. Neesen q. 3. dub. 5. Van Roy cap. 11. q. 2. Ita ut simplex Sacerdos approbatus pro hac Diœcesi, suum pœnitentem invalidè absolveret in alia, ubi approbatus non est.

An ergo viatores, peregrini, vel vagi existentes in alia Diœcesi, ibidem absolvi non possunt à confessariis approbatis istius Diœcesis, in qua degunt?

R. Affirm. quia pro eo tempore censentur esse subditi istius Diœcesis, in qua degunt, fermè sicuti peregrini affi-

ciuntur legibus localibus loci, in quo degunt; idque observat consuetudo consentientibus Episcopis: nisi fiat in fraudem fugiendi proprii Episcopi jurisdictionem, prout notant Scholastici juxta communes regulas, et juxta Bullam Clementis X. *Suprema* § 7. de 21. Junii 1670. apud La Croix lib. 6. p. 2. n. 1508. Verumtamen et in hoc casu fraudis existimat Neesen q. 3. dub. 3. p. 524. non subtrahi absolvendi jurisdictionem propter consuetudinem contrariam; et revera fateri debemus, quod Mechliniæ, quæ est civitas vicina Diœcesi Antverpiensi, conspiciamus id practicari, dum subditi Diœcesis Antverpiensis, in qua Labaismus Episcopo reservatur, tendunt ex directa intentione Mechliniam, ubi Labaismus non recensetur inter casus reservatos, ut ab eo casu absolvantur: nec audivimus Episcopos contradicentes: imò Bosco disp. 8. S. 5. Num. 57. p. 200. præterdit Religiosis habentibus jurisdictionem à Pontifice, id competere de jure, nisi Pontifex oppositum disposuerit, quod dicit, se non examinasse. Verùm Henno de Pœn. d. 8. q. 8 a. 4. cel. 4. mihi pag. 519. non agnoscit illud jus respectu Religiosorum, illudque eis subtrahit Clemens X. præfatâ Bullâ *Superna*. Vide Benedict. XIV. de Syn. Diœc. lib. XIII. c. 4. n. pag. 478.

N. 104. DE. MODIS QUIBUS AMITTITUR APPROBATIO ET JURISDICTIO.

- I. *Admisso officio curato amittitur jurisdic. ordinariæ.* II. *Quomodo aliorum Confessar. approb. cesset.* III. *Approb. vel jurisdic. non cessat moriente Ep.* IV. *Commissio Parochi cessat, quando desinit esse Par.* V. *Jurisd. cessat per suspen. denunt.* VI. *Non sit, si non sit nominatim denunt.* VII. *Simile de irregul. et interdicto.*

APPROBATIO, et jurisdic. ejus, qui habet ordinariam jurisdictionem, durat, quamdiu possidet inimpeditè officium curatum: Episcopus interim ex justa causa potest Parochum revocare ad examen, et minus idoneum re-
pertum suspendere, vel ei assignare Coadjutorem. Ita Neesen. q. 2. dub. 5. pag. 536. Bossuyt, 214.

Idem significat Conc. Trid. Sess. 21. c. 6. Ref. et declaravit S. Congr. 26. Aug. 1628.

Amisso autem Beneficio vel officio curato, amittitur et cessat ejus approbatio et jurisdictio ordinaria.

Aliorum Confessariorum approbatio vel jurisdictio delegata amittitur seu cessat, quando tempus admissionis exspirat: si autem nulla temporis limitatio apposita sit, continuatur donec revocetur: quæ revocatio semper est valida, quamvis fiat sine justa causa, etiam ante terminum approbationis elapsum, neque hic servari debet (specialis ordo juris, quia hæc revocatio non est censura nec pœna. Steyaert pag. 212. Nees. 535. Bossuyt 213.

Privilegia Regularium hic revocata censentur: cavet interim Clem. X. const. *Superna*, ne facultas audiendi confessiones omnibus simul unius Conventus Regularibus adimatur, inconsultâ Sede Apostolicâ.

Observa quòd approbatio vel jurisdictio ab Episcopo concessa ad determinatum tempus vel usque ad revocationem, non exspiret per mortem Episcopi approbationis; quia censetur data à Sede seu potestate Ecclesiæ, quæ non moritur: id autem sufficienter probat usus et consuetudo.

Veruntamen commissio data à Parocho videtur exspirare cum ejusdem morte, quia illa censetur dependere à persona concedentis secundum consuetudinem; et ideo mortuo Parocho mox recurritur ad Episcopum vel Archiepiscopum.

Denique cessat jurisdictio per suspensionem à jurisdictione, vel per excommunicationem latam et publicè denuntiata, in aliquem specialiter seu nominatim ita ut invalidè absolvat.

Si varò quispiam sit suspensus vel excommunicatus, quamvis publicus, et non sit nominatim denuntiatus non amittit jurisdictionem. Ita Suarez de cens. d. 9. Sect. 3. Sylvius Suppl. q. 8. a. 5. quæst. 7. Pauw, t. 3. c. 6. n. 31. Bonac. Torn. probant ex c. *Ad vitanda*, de quo numero sequenti,

Similiter non amittunt jurisdictionem, antea acquisitam, Confessarii incidentes in irregularitatem vel interdictum personale; si non sint nominatim denuntiati: imò Suarez de Cens. d. 40. Sect. a. n. 45. et 46. Bonac. de irr. l. d. 7. q. 1. p. 4. n. 20. fol. 383, probabile existimant, eos quamvis nominatim denuntiatos valide absolvere. Observant interim quòd irregularis sit incapax et inhabilis suscipiendæ de novo jurisdictionis ordinariæ; sicuti incapax est Beneficii, ideoque invalidè illud accipiat; non sit tamen incapax jurisdictionis delegatæ,

Suarez n. 42. si 44. Bonac. num. 12 et 13. ita ut jurisdictionis delegata valide detur irregulari, sed non detur ei valide jurisdictionis ordinaria; quamvis hoc casu actus jurisdictionis possint esse validi ex titulo colorato et communi errore populi.

N. 105. CAPITULUM AD VITANDA.

1. *Refertur Capit. ad vitanda juxta Conc. Basil. II. Juxta Concilium Constantiense. III. Quandonam suspensi vel excommunicati non amittunt jurisdictionem. IV. Exempla. V. Ipsi non relevantur. VI. Aliquando pœnitens ab illis absolvitur invalidè.*

Hoc famosum Capitulum legitur in Concilio Basiliensi in his terminis: "Ad vitanda scandala et multa pericula, subveniendumque conscientis timoratis, statuit etiam, quòd nemo deinceps à communione alicujus in Sacramentorum administratione vel receptione, aut aliis quibuscumque divinis, vel extra, prætextu cujuscumque sententiæ aut censuræ Ecclesiasticæ, seu suspensionis, aut prohibitionis ab homine, vel à jure generaliter promulgatæ, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, aut interdictum Ecclesiasticum observare, nisi sententia, prohibitio, suspensio vel censura hujusmodi fuerit in vel contra personam, Collegium, Universitatem, Ecclesiam, aut locum certum, aut certam, à judice publicata vel denunciata specialiter vel expressè: aut si aliquem ita notoriè excommunicationis sententiam constiterit incidisse, quòd nullà possit tergiversatione celari, aut aliquo modo juris suffragio excusari:" huc usque juxta Textum Concilii Basiliensis. Verùm juxta formam Concilii Constantiensis legitur ab Antonio 3. p. tit. 25. c. 3. in hunc modum:

"Salvo, si quem pro sacrilega manuum injectione in Clericum, sententiam latam à Canone, adeo notoriè constiterit incidisse, quòd factum non possit aliquà tergiversatione celari neque aliquo suffragio excusari."

Juxta hanc lectionem, quæ hodie videtur esse recepta ab Ecclesia, suspensus, excommunicatus, vel interdictus, licet manifesti, non amittunt jurisdictionem, nisi sint publicè et nominatim denunciati tales, vel nisi sit publicus percussor Clerici. Imò refert Tourn. quòd in Gallia

publicus percussor Clérici non reputetur vitandus, nisi denunciatus fuerit.

Hinc deducitur, Confessarium Quesnellistam toleratum seu non publicè et nominatim denunciatum, uti et suspensum ob ingressum popinæ similiter non denunciatum, validè, quamvis illicitè, absolvere: si pœnitens bonâ fide procedat, aliusque defectus non interveniat.

Nota, quòd, per hanc constitutionem præfati Capituli, ipsi suspensi, excommunicati vel interdicti non releventur, quia datur in favorem fidelium, non in ipsorum favorem; et propterea tenentur ipsi observare excommunicationem, suspensionem, &c., ac ideo peccant absolvendo extra necessitatem. Suarez de cons. d. 9. s. 2. n. 15.

Similiter populus istius conscius, sine justa causa confessionem instituens apud talem Confessarium, communicaret peccato talis Confessarii præbendo ei occasionem illicitè administrandi Sacramentum, ac ita consequenter invalidè absolveretur defectu legitimæ contritionis.

Plura de hoc Capitulo Suarez de cons. Sect. 2. Bosco. t. 4. d. 8. Sect. 2.

N. 106. DE JURISDICTIONE EX TITULO COLORATO ET COMMUNI ERRORE POPULI.

- I. *Absolutio valida.* II. *Tria requiruntur.* III. *Quid sit titulus coloratus.* IV. *Quid sit error communis populi.* V. *Error paucorum non sufficit.* VI. *Publicitas in alio loco non officit.* VII. *Litteræ approbationis ad biennium valent pro titulo isto biennio.* VIII. *Elapso termino approb. invalidè absolvit.* IX. *Quid intrusus possit.*

SACERDOS habens titulum coloratum jurisdictionis, cum communi errore populi validè absolvit, quia Ecclesia hoc casu tribuit eidem jurisdictionem necessariam ad singulos actus, propter bonum officii publici, et propter bonum ac securitatem fidelis populi: in conformitatem ejus, quod decernitur lege *Barbarius Philippus* lib. 3. ff. de off. prætor.

Solent Scholastici ad hoc requirere hæc tria: 1. titulum coloratum, 2. communem errorem populi, 3. et ut non obstet impedimentum juris naturalis aut divini, quod per Ecclesiam suppleri nequit.

Quid intelligitur per titulum coloratum?

R. Apparens secundùm leges acquisita institutio; vel delegatio officii curati. Sic v. g. Sacerdos, qui ab Episcopo accepit officium curatum inyalidè propter irregularitatem vel simoniam, &c. validè absolvit, si communi errore putatur Curatus vel Parochus: eadem est resolutio, si ab initio validè acceperit, sed occultè eo titulo pòstea priveretur.

R. Secundò, commissio jurisdictionis delegatæ data ab habente ordinariam, licèt invalidè ob alium defectum ignotum, cøsetur comprehendendi sub titulo colorato.

Dicitur error communis sive communitatis, quo putatur Sacerdos habere officium curatum, vel jurisdictionem: hinc si obviè in communitate innotesceret defectus jurisdictionis, et aliqui pauci ignorantes defectum, confiterentur Sacerdoti tali, invalidè absolverentur; quia leges non attendunt ad incommoda alicujus particularis, sed communitatis: è contra notitia paucorum cognoscentium defectum, non tollit titulum communis erroris.

Quid si in alia patria defectus sit notus et publicus ob excommunicationem, vel suspensionem ibidem nominatim denuntiatam, &c.?

R. Non obest: nam sufficit, quòd in hac patria sit iste error communis. Suarez. Boseo.

Quamvis etiam error iste ex ignorantia vincibili juris vel facti profliueret;

Non tamen si error ex ignorantia affectata, vel valde supina, quæ æquiparatur scientiæ, consisteret.

Ex dictis resolve sequentes casus:

Sacerdos approbatus ad biennium, primo anno per suspensionem aut aliter privatus est jurisdictione: sed manet error communis populi putantis eundem non esse privatum: valide absolvit pro isto biennio; quia litteræ approbationis valent pro titulo colorato tempore biennii.

Quid si iste Sacerdos post biennium approbationis elapsam, sine nova approbatione, vel jurisdictione, aut sine alio titulo prosequatur audire confessiones cum communi errore populi?

Respondet Neesen cum Van Roy et quibusdam Casuistis, illum validè absolvere; sed rectiùs negant Bonacina t. 1. de matrim. quæst. 2. punct. E. num. 32. Layman 89. et Sanchez lib. 3. d. 22. num. 46. qui oppositum non reputat probabile; eadem est resolutio Congr. Card. de 11. dec. 1683. Vide. Bened. XIV. instit. 84. p. 543. ratio est, quod desit unum requisitum, scilicet titulus coloratus; solus autem error populi non sufficiat.

Hinc dicitur, quod acta intrusi sint invalida, nisi fortè intrusus sit à legitima potestate sive à superiore. Fagn. cap. *nisi cum pridem*, n. 29. 32. t. 1. p. 229. et accedat communis error.

Diaconus, habens titulum cum communi errore populi, invalidè absolvit ob defectum tertie conditionis requisitæ: nam Ecclesia non potest supplere defectum characteris Sacerdotalis.

No 107. DE JURISDICTIONE IN ARTICULO MORTIS.

S. Thom. Suppl. q. 8. a. 6.

I. *Conc. Tr. Sess. 14.* II. *In articulo mortis, quilibet Sacerdos potest absolvere.* III. *Præsente approbato non potest.* IV. *Exceptio ex S. Th.* V. *Item si approb. recuset audire.* VI. *Item si confessio sit inchoata potest prosequi.* VII. *Excommunicatus in articulo mortis validè absolvit.* VIII. *Articulo mortis compreh. pericul.*

DE hoc articulo loquitur Conc. Trid. Sess. 14. cap. 7. in hunc modum: "Pè admodum, ne hâc ipsâ occasione aliquis pereat, in Ecclesia Dei semper custoditum fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis et censuris absolvere possunt."

Igitur pro articulo mortis Ecclesia cuilibet Sacerdoti extraordinariè jurisdictionem impertitur, et proinde quilibet Sacerdos, necessitate occurrente, absolvere tenetur ex obligatione charitatis. Sed quæstio agitur,

An in articulo mortis validè absolvat Sacerdos non approbatus, præsente approbato et volente absolvere?

Respondent Sylv. Neesen, Sanchez, Steyaert negativè: quia nulla in illo casu est necessitas confitendi non approbato, cum ob solam necessitatem et ob defectum approbati Ecclesia videatur concedere jurisdictionem cuilibet Sacerdoti: responsionem confirmant Rituale Rom. et Pastorale Mechl. quæ adjiciunt hanc conditionem; *Approbatusque desit.* Idem docet Catech. Rom. de Sacram. Pœn. n. 72.

Bosco disp. 8. Sect. 2. n. 82. et Daelman respondent ad quæstionem affirmativè: quia, aiunt, Concilium Trid. nullam conditionem adjungit. Verumtamen horum opinio in praxim reducenda non est, nisi fortè in casu, quem

proponit S. Th. Suppl. q. 8. a. 4. ad 6. quando aliqui sunt adeo infirmi, quòd potius sine confessione morerentur, quàm tali Sacerdoti confiterentur: nam in hoc casu urget ratio Concilii: *Ne hac occasione aliquis pereat.*

Quid si approbatus adsit, sed audire confessionem recuset?

R. Censetur æquivalenter non adesse approbatus ullus.

Similiter, si non approbatus jam partem confessionis audivisset, antequam approbatus accurrat, concedit Sylvius, quòd possit prosequi, quia iudicium sacramentale jam inchoatum est cum jurisdictione.

Si autem pœnitens excommunicatione reservatâ innodatus esset, et ipse superior accurreret, ab eo prius postulare deberet absolutionem à censura, ut se obedientem exhiberet; cum aliàs postea eidem se sistere deberet sub pœna reincidendi; sed absolutus à casibus absque censura reservatis se postea sistere non tenetur; nam ab eis in articulo mortis simpliciter absolvitur sine illa conditione. Stey. App. Num. 49.

An Ecclesia in præfato mortis articulo tribuat jurisdictionem absolvendi Sacerdoti etiam nominatim excommunicato et denunciato?

R. Pauwels de Sacram. Pœn. c. 6. §. 4. p. 187. operosè et animosè defendit responsionem negativam, et opinionis suæ fundamentum præcipuum adfert declarationem Card. S. Congr. Conc. Trid.

Verùm alii communiter resolvunt, pro parte affirmativa: Preinguè t. 10. p. 179. Bosco d. 8. Sect. 2. c. 4. quia verba Concilii Trid. videntur hunc sensum continere, cui derogare non potest declaratio illa, quæ, fatente ipso Fagnano, authentica non est.

Quid hic significatur per articulum mortis?

R. Non restringitur ad ipsum agonizæ tempus, sed significatur periculum mortis tale, ut, nisi huic Sacerdoti non approbato confiteatur, periculum aliquod immineat, quòd fortè nunquam habebit occasionem confitendi, vel saltem integrè confitendi approbato: v. g. Si timeatur, ne fortè infirmus sensum vel loquelam amittat, antequam approbatus accesserit accurrat. Cap. 22. *Eos* lib. 5. tit. 11. Sent. Excom. in 6.

N. 108. DE QUALITATIBUS SIVE DOTIBUS CONFESSARII.

I. *Tres dotes Confessarii.* II. *Officia Confess.* III. *Quid sit bonitas.* IV. *Valor absolut. inde non dependet.*

QUÆ dotes in Confessario requiruntur ?

R. Hæ tres : *bonitas, scientia, et prudentia.* Ita Rit. Rom. et Mechl. et S. Thom. Opus. 65. de Off. Sac. juxta illud Ps. 118. *Bonitatem, et disciplinam, et scientiam doce me.*

Officia Confessarii sunt, agere et implere partes et obligationes *Judicis, Medici, Patris, Consilarii et Doctoris.*

Quid intelligitur per dotem, quæ dicitur bonitas ?

R. Intelligitur status gratiæ sanctificantis ;

2°. Intelligitur eminentia in virtutibus, præcipuè in charitate, in castitate, in mansuetudine et patientia. Disertiùs proponit hæc Neesen de Sacram. Pœn. Tr. 5. q. 3.

Notandum, quòd à prædicta qualitate bonitatis non dependeat valor absolutionis seu Sacramenti ; prout definiit Concilium Trid. Sess. 14. c. 7. malus enim Sacerdos potest validè absolvere, quia Christus est principalis Minister.

N. 109. DE SCIENTIA REQUISITA IN CONFESSARIO.

I. *Quæ scientia requiratur.* II. *Defectus scientiæ non invalidat absol.* III. *Aliquando tamen redditur invalida in illo casu ex parte confitent.* IV. *Monitum S. Theres.*

QUALI et quantâ scientiâ præditus esse debet Confessarius ?

R. Scientiâ Theologicâ tantâ, ut noverit communia Theologiæ principia, et valeat communes casus resolvere, ac de difficilioribus dubitare ; ut consulere possit congruos libros, et se doctiores : hæc iterum latius deducit Neesen Tract. 5. q. 3. dub. 2. pag. 542.

An ex defectu scientiæ in Confessario absolutio reddatur invalida ?

R. Negativè : dummodò Confessarius polleat eo rationis usu et scientiâ, ut ipse ex propriis finibus cognoscat et judicet ea, quæ pœnitens confitetur, esse peccata,

Aliquando tamen ex parte pœnitentis absolutio illa redditur invalida: dum scilicet iste sciens imperitiam Confessarii, absque necessitate confitetur illi ignaro; erit enim invalida absolutio defectu dispositionis in confitente, quia indirectè affectat occultare malitiam suorum peccatorum per ignorantiam Confessarii, et declinare condignum de peccatis iudicium.

Animadvertite monitum S. Theresiæ cap. 5. de via perf., ubi ait, magni prorsus interesse, ut Confessarius verè doctus sit; et esse omnino periculosum ab ignaro regi: et cap. 5. vitæ suæ, monet, cavendos maximè esse semidoctos, qui volunt videri docti apud suos pœnitentes.

N. 110. DE PRUDENTIA, TERTIA DOTE CONFESSARII.

- I. *Prudent. circa absolut.* II. *Prudent. circa contrit.*
 III. *Prudentia circa Confess.* IV. *Et circa satisfac. imponen.*

QUALIS prudentia necessaria est Confessario?

R. Prudentia Judicis, Medici, Patris et Consilarii.

Circa quid prudentia Confessarii versari debet?

R. Circa omnes quatuor partes Sacramenti Pœnitentiæ.

Primò circa absolutionem utiliter dandam, negandam aut differendam. De quibus infra n. 119. et seq.

2º Prudentia Confessarii extenditur ad contritionem, inquantum prudenter judicare debet de dispositione pœnitentis requisita, ex ejus vita, affectibus et signis externis, de quibus infra n. 115. et seq.

3º Prudentia Confessarii occupatur circa confessionem sacramentalem, præcipuè interrogationibus prudenter instituendis circa peccata et statum pœnitentis, &c. De his actum est supra n. 90, 91 et 92.

4º Satisfactio sacramentalis exigit Confessarii prudentiam, ut scilicet imponantur satisfactiones salutare et convenientes, medicinales, præservativæ et vindicativæ. De quibus sigillatim agetur infra n. 175. et seq.

N. 111. DE OFFICIO CONFESSARIJ TANQUAM PATRIS ET DOCTORIS.

- I. *Officium Patris explicatur.* II. *Pastor obligatur audire Confess. Paroch.* III. *Quoties rationabiliter petunt.* IV. *Alii Confessarii obligantur in necessitate.*

QUID agere debet Confessarius ex officio patris ?

R. Debet peccatores benignè suscipere, quo modo Luc. 15. *Pater suscepit filium prodigum.* Hinc Rituale Rom. monet, ut Confessarius pœnitentem non reprehendat in initio, sed ei fiduciam præbeat et adjuvet.

Insuper debet indispositos perducere ad veram conversionem, ignorantes instruere, sana consilia et salutares admonitiones dare, et pro iisdem orare, &c.

Latiùs de his S. Car. Borr. p. 2. cap. 22. propterea illi Confessarii, qui non nisi confessionem audiunt et absolvunt, appellari solent non patres, sed auditores confessionum.

Quandonam Confessarius tenetur audire confessiones populi ?

R. Pastor tenetur audire confessionem Parochianorum suorum, quando illi obligantur ad confessionem, putà in Paschate, in periculo mortis, etiam tempore morbi contagiosi.

Ulteriùs Pastor suos tenetur audire, quoties id rationabiliter, tempore et loco congruis, petunt: quia jus habent exigendi à suo Pastore non solùm necessaria, sed et utilia ad salutem secundùm usum Ecclesiæ; et propterea Parochi obligationem aliquam habent, ut singulis diebus Dominicis et Festis se præsentent publicè in confessionali. Idem quoque necessitas communitatis exigit.

Alii Confessarii, quibus cura animarum ex officio non incumbit, obligantur in extrema et gravi necessitate, extra quos casus licèt non facilè sub mortali teneantur, eos tamen adhortantur Ritualia, ut vocatì promptos facilesque se exhibeant.

N. 112. DE OFFICIO CONFESSARIJ TANQUAM MEDICI.

- I. *Confessarius ut medicus.* II. 1. *Medium oratio.* III. 2. *Jejun.* IV. *Monitum S. Hier. venter semper esuriens.* V. 3. *Opera miseric.* VI. 4. *Susceptio Sacrament.* VII. 5. *Fuga occasionum.*

QUID agere debet Confessarius tanquam medicus ?

R. Debet, ait Pastorale, animarum morbos prudenter curare, et apta cuique remedia applicare ad tollendum malos habitus, dispositiones et reliquias peccatorum; et debet præscribere antidota præservantia à relapsu in futurum.

Assigna aliqua hujusmodi remedia et antidota?

R. Alia sunt generalia, alia specialia. Generalia recensentur oratio, jejunium, et eleemosyna cum sequentibus:

1. Oratio continua, et frequens meditatio misericordiæ divinæ et justitiæ, et Passionis Christi Jesu: refugium ad B. M. Virginem, ad Angelos Tutelares et Sanctos, humilitatio coram Crucifixo, &c.

2. Secundum remedium generale constituunt jejunia, vigiliæ, genuflexiones, passio frigoris, subtractio commoditatum corporis, mortificatio delectationum sensuum.

Observet hic Confessarius hanc S. Hieronymi sententiam: *Parcus cibus et venter semper esuriens triduanis jejuniis præfertur*: ita operariis, causantibus se non posse cum labore suo jejunare, præscribi potest, ut vesperi non nisi medietatem suæ cœnæ solitæ sumant, ut non bibant extra refectionem, vel non nisi exiguum, ut siti affligantur, &c.

3. Opera misericordiæ tam corporalia quàm spiritualia, vel saltem desiderium et voluntas parata præstandi illa.

4. Frequens et digna susceptio Sacramentorum Pœnitentiæ et Eucharistiæ.

5. Fuga et sublatio occasionum peccandi, ac sensuum custodia; juxta illud I. Cor. 6. *Fugite fornicationem.*

6. Electio prudentis et periti Confessarii.

Hæc prolixè deducta reperies apud Du Jardin et Tombeur. Similia quædam subministrat La Croix lib. 6. p. 2. n. 1825. Gobat et alii.

No. 113. REMEDIA SPECIALIA CONTRA PECCATA PARTICULARIA.

I. *Inquirenda radix seu causa peccati.* II. *Si causa externa sit, evitetur.* III. *Si causa interna sit petulantia carnis.* IV. *Si causa primò sit à cogitationibus, spiritualia sint remedia.* V. *Notanda distinctio.* VI. *Media contra jurationes.* VII. *Si ex consuet. profluant.* VIII. *Contra quæcumque peccata, remedium est exercitium Virtutis opposita.*

QUID Confessarius attendere et inquirere debet, ut apta et specialia remedia præscribat?

R. Debet inquirere radicem peccati, sive causas et occasiones, ex quibus peccatum committitur: cognitâ radice seu causâ peccati, invenitur remedium, scilicet, extirpare radicem.

V. g. respectu motuum et peccatorum carnis possunt dari diversæ radices seu causæ; ac primò possunt esse externæ causæ, consortium, alloquium, aspectus, excessus in potu et cibo, otium, delicias, &c. Hoc casu evitatio illarum occasionum efficax producet remedium contra illa peccata.

Secundò: Si causa illorum motuum et peccatorum carnis sit interna quædam corporis complexio, humor abundans, petulans carnis pruritus et concupiscentia: hanc radicem resecaunt jejunia, abstinentia, fames, sitis, frigus, et in initio motuum compressio dolorem infligendo corpori.

Tertiò, si causa peccatorum carnalium sit etiam interna, non immediatè ex carnis pruritu, sed ex cogitationibus mentis, ex phantasiis et speculationibus, aut à diabolo, à quibus pars inferior movetur; hoc casu præscribenda media spiritualia, quæ impediunt vel repellunt cogitationes et phantasias, scilicet orationes ad Deum, B. M. V. Angelum Custodem; item attentâ cogitatio ad alia objecta Passionis Christi, inferni, vel extremi judicii, aut etiam applicatio sui ad alia negotia. In hoc casu jejunia et abstinentiæ directè non præsumunt, et ideo non præscribenda communiter in hoc casu.

Ex his intellige, quomodo peccata carnis in omnibus hominibus non habeant eandem causam; et ideo non debeant, nec possint omnibus hominibus præscribi eadem remedia; nec eadem pœnitentiæ imponi.

Pariformiter in peccatis blasphemiæ et jurationis inspicienda radix; si enim prorumpant ex passione iræ, ex ebrietate, ex lusu, adhibenda media, quæ impediunt iram, vel ebrietatem aut lulum.

Si autem ex consuetudine prodeant, præscribenda sunt ea media, quæ consuetudinem extirpant: v. g. ad singulas jurationes in instanti corrigat seipsum dicendo altâ voce: *Male dixi, non dico amplius*; ita simul reparabit scandalum quod audientibus dedit; vel etiam mox quadrantem de uno sacco in alium reponat pro pauperibus. Debet autem id statim post jurationem executioni mandari, ut sic tollatur inadvertentiâ cum qua solent jurati-

ones ex ore prolabi. S. Car. Instr. Past. p. 2. cap. 20. ait: *Blasphemis pœnitentias graves et difficiles injungent.*

Contra peccata superbix, avaritiæ, iræ, aliaque omnia, commune remedium proponitur exercitium virtutum oppositarum, et frequens recursus ad Christum, maximè quando radix peccati est ipsa voluntas perversa: convenit autem, ut hæc fiant statutis temporibus, manè, vespere, vel quotiescumque audierint sonitum horæ, ita ut moneantur per sonitum campanæ.

Nimis prolixum foret descendere ad omnia singularia peccata.

Interim plura remedia particularia reperies in libello Confessariis utilissimo, cui titulus: de Officio Sacerdotis, &c. per exim. Patr. Du Jardin, quæ omnia hic cupimus pro insertis. Consuli etiam possunt S. Carolus Borr., Gerson, Lud. Granat, Tombeur, La Croix.

N. 114. DE OFFICIO CONFESSARII TANQUAM JUDICIS.

I. *Confess. debet judicare.* II. *Solvit absolvendo: ligat duplici modo.* III. *Non debet de singulis ferre Judicium reflexum* IV. *Confess. judicavit mortale esse solum veniale.* V. *Responsio duplex.* VI. *Memoria singulorum peccatorum non requiritur.*

QUID agere debet Confessarius tanquam Judex?

R. Debet cognoscere causam, et judicare de qualitate et gravitate peccatorum, et de dispositione pœnitentis.

Deinde debet judicialiter solvere et ligare: solvit autem impertiendo sententiam absolutionis sacramentalis; ligat verò dupliciter, vel imponendo obligationem condignæ satisfactionis, vel negando absolutionis beneficium.

An Confessarius debet de singulis peccatis, quæ audit in confessione, ferre judicium singulare reflexum, hoc esse mortale, illud veniale?

R. Neg. sed sufficit, quòd judicet illud esse peccatum secundum propriam rationem objecti et circumstantiarum expositarum, quamvis per judicium reflexum non definiat, illud determinatè esse mortale aut veniale.

Quid si Confessarius judicasset peccatum mortale expositum solum esse veniale?

R. Primò, quòd id communiter accidat ex ignorantia objecti vel circumstantiarum, et tunc confessio peccati iteranda est.

R. Secundò, quòd Confessarius ab eo iudicio reflexo non suspenderit nec restrinxerit intentionem absolvendi, sed intenderit absolutè non conditionatè absolvere ex alio iudicio, quo juxta objectum et circumstantias iudicavit illud esse verè peccatum, sive inquantùm coram Deo peccatum est. Vide dicta super Num. 85.

Si iudicaverit Confessarius veniale peccatum fuisse mortale, nihil innovandum.

An Confessarius, quando absolvit, debet habere singulorum peccatorum expositorum præsentem memoriam?

R. Neg. Sed sufficit, quòd ex omnium peccatorum confessione habeat virtuale iudicium de statu peccaminoso pœnitentis.

N. 115. JUDICIUM DE DISPOSITIONE PŒNITENTIS.

I. *Opiniones auctorum.* II. *Requiritur iudicium prudens de dispositione.* III. *Excludit dubium et simile iudicium de opposit.* Potest vocari certitudo latè dicta. IV. *Certitudo strictè dicta, et latè dicta.* V. *Item vocari potest Iudicium probabile.* VI. *Objectio.* VII. *Probabilitas non facit Iudicium prudens.* VIII. *Explicatur textus S. Car. Bor.* IX. *Deductio practica.* X. *Prævisus relapsus non semper impedit absolutionem.*

AN Confessarius, ut extra necessitatem, licitè absolvat, debet habere iudicium certum de sufficienti contritione seu dispositione pœnitentis?

R. Auctores dividuntur: Tombeur requirit certitudinem prudentis fiduciæ; S. Th. à Villa Nova, certitudinem conjecturalem; Du Jardin iudicium prudens; Reymackers, iudicium probabile; Bonæ-Spei iudicium moraliter certum; inter quos aliqui non nisi circa nomen dissentiunt.

Respondeo igitur cum eximio P. Du Jardin, quòd Confessarius habere debeat de dispositione legitimâ pœnitentis *iudicium prudens*, quod excludit dubitationem, quamvis compatiatur formidinem sive timorem ex altioribus rationibus, ex quibus Paulus 1. ad Cor. 4. dixit: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*; qui tamen moraliter certus erat de sua iustitia ad Rom. 8. *Certus sum, quia neque mors, &c.*

Quid vocas illud iudicium prudens?

R. Quod formatur ex veris pœnitentiæ signis non elisis per signa suspecta, quodque non admittit judicium prudens vel dubium de indispositione. Admittit Du Jardin, illud judicium prudens ab aliis rectè vocari certitudinem moralem latè dictam.

Obj. Nunquam potest haberi certitudo sinè revelatione de dispositione hominis juxta illud, Eccl. 9. *Nescit homo, utrum amore an odio dignus sit*: ergo &c.

R. Dist. ant. nunquam potest haberi certitudo strictè dicta, conc. ant. nunquam potest haberi certitudo moralis latè dicta, neg. ant. quo modo loquitur Paulus ad Rom. 15. v. 14. *Certus sum, quoniam pleni estis dilectione*: idque evidenter docet S. Th. 2. 2. q. 60. a. 3. ad 1. in humanis actibus invenitur aliqua certitudo, sed secundum quod convenit tali materiæ.

Similiter idem P. Du Jardin admittit requisitum judicium posse dici judicium probabile, inquantum nititur probatis indiciis non certis certitudine absolutâ, non tamen in sensu Probabilistarum, quia tunc de opposito posset formari simile judicium prudens.

Obj. Judicium probabile est judicium prudens, ergo licet illud sequi.

R. Dist. ant. Judicium probabile est judicium prudens, quando fit cum assensu infirmo proportionato motivis; transeat anteced.: quando fit cum assensu firmo, nego antecedens; quia tunc non est proportionatum motivis; jam autem quando proceditur ad praxim sive ad actum, semper requiritur assensus firmus, quia ipsum agere est extra terminos et sphæram assensûs infirmi. Denique quòd judicium probabile non sit judicium prudens sufficiens in administratione Sacramentorum constat ex propositionibus prima et tertia damnatis ab Innoc. XI scilicet;

Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore.. &c. Est. 1.

Generatim dum probabilitate..confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus. Est. 2.

Obj. S. Car. Borr. Instr. p. 2. c. 17. 154. docet, quòd Confessarius possit absolvere, si probabiliter sibi persuadeat, se posse fidem dare promissioni pœnitentis, ergo judicium probabile sufficit.

R. Neg. cons. quia vox *probabiliter* ibi idem valet ac *probatè*, ut dispositio sit probata, quo sensu accipitur 2. ad. Tim. 2. *Cura te ipsum probabilem exhibere Deo.* Et

quo modo idem S. Carolus in simili loquitur c. 9. dicens : Circa controverſiam. Sane praxis S. Caroli Borr. non multum ſapit probabilium.

Ex dictis rectè cum Du Jardin pag. 27. et P. Antoine tr. 4. a. 3. q. 4. p. 349. concluditur, quòd Confessarius non poſſit abſolvere eum, qui in praxi recusat abſtinere ab opinione minùs probabili et minùs tutâ.

An Confessarius poſſet abſolvere pœnitentem, quando probabiliter timet, ſive prævidet, illum relapsurum in peccatum?

R. Aliquando: dum ſcilicet ſufficientia veræ contritionis et firmi propositi ſigna reperiuntur: nam poſſet revera contingere, quòd in præſenti ſit ritè diſpoſitus cum firmo proposito, quale S. Petrus habuit; quod ſufficit ut jam abſolvatur: peccatum enim futurum, jam nullo modo volitum, non vitiat præſentem contritionem; fortè Deus omnipotens aliis mediis avertet relapſum. Si tamen dilatio abſolutionis videatur in caſu medium opportunum præcavendi relapſum, poterit utiliter adhiberi. Frequenter talis relapſus prævidetur obventurus ex defectu firmi propositi, vel ex eo, quòd non velit occaſionem derelinquere, aut ſufficientia media abhibere, quo caſu non ſunt abſolvendi.

N. 116. DE SIGNIS VERÆ CONTRITIONIS.

- I. 1. *Aſſertio pœnitentis.* II. 2. *Lacrymæ.* III. 3. *Integra et humilis confeſſio.* IV. 4. *Libera evitatio occaſionum, &c. præcedens.* V. 5. *Opera præparatoria.* VI. 6. *Promptitudo adhibendi media omnia.* VII. *Aſſertio pœnitentis non ſemper ſufficit.* VIII. *Pœnitens non mentitur ſed decipitur.* IX. *Errant pœnitentes.* X. *Propos. 6. dam. ab Innoc.* XI. *De Axiomate S. Thomæ.* XII. *Duplex explicatio. Prima admittit generaliter.* XIII. *Secunda reſtringit ad facta.*

QUÆ ſunt illa ſigna ſive indicia, ex quibus Confessarius formare poſſet iudicium prudens de diſpoſitione pœnitentis?

R. Communiora ſunt hæc :

1. Si pœnitens cordatè dicat et aſſeveret ſe verè ex toto corde dolere de peccatis propter Deum ſummè dilectum, cum efficaci proposito non peccandi de cætero.

2. Si lacrymæ, gemitus, &c. conjungantur: lacrymæ enim teſtes ſunt doloris, ait S. Aug. quamvis poſſint

etiam profluere à dolore appetitûs sensitivi, aut ex naturali dolore vel complexione absque vera animi contritione.

3. Si pœnitens diligens conscientiaë examen instituisse reperiatur, et peccata sua agnoscens, omnia sua apertè, candidè, et humiliter in confessione exponat.

4. Si jam aliquo tempore, liberè, ex intentione derelinquendi peccata, cessaverit à peccatis, et deseruerit occasiones, tabernas et personas; alienum restituerit, &c.

Nota, quòd dicatur *liberè*; si enim coactè solùm peccata reliquerit, v. g. ebrietates, quia pecuniaë deficiebant, tunc non ipse censetur peccata deserere, sed potius peccata deserunt ipsum, quæ derelictio peccati non mutat animum.

5. Si ulterius fecerit aliqua opera præparatoria, v. g. orationes multiplicaverit, eleëmodynasy, jejunia, aliaque remedia adhibuerit.

6. Si paratus sit quamcumque pœnitentiam acceptare, et remedia omnia præscribenda exequi.

An igitur semper absolvi non debet pœnitens quando ipse asserit, se verè conteri de peccatis suis?

Non semper, dum nempe alia signa opposita reddunt assertionem ejus dubiam vel suspectam.

Obj. Non est supponendum, quòd pœnitens velit mentiri, ergo credendum est pœnitenti dicenti, se ritè esse contritum.

R. Nego cons. quamvis fortè pœnitens non velit mentiri, potest tamen decipi circa proprias affectiones et supernaturales actus: hinc dicit S. Greg. part. 1. Pastor. *Sæpe sibi de se mens ipsa mentitur... et fingit se de bono amare, quod non amat; de mundi autem gloria non amare quod amat.*

Hinc observa, quòd homines nonnunquam errent circa contritionem suam, et putent se esse contritos, ubi revera non sunt contriti: ex aliis enim causis dolor sentiri potest, quamvis non ex motivo formali contritionis.

Responsionem confirmat damnatio prop. 6. per. Innoc. XI. *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda nec differenda absolutio, dummodò ore proferat, se dolere et proponere emendationem.* Ergo non semper credendum est pœnitenti.

Quomodo ergo intelligitur hæc sententia S. Th. Suppl. q. 8. a. 5. ad. 2. *In foro Confessionis creditur homini, et pro se, et contra se loquenti?*

R. Du Jardin admittit illud effatum S. Th. in sua generali expressione: concedit etiam quoad contritionem, nisi aliqua signa vel argumenta sint in contrarium.

Steyaert, Boud. aliique intelligunt de solis factis, ita ut oporteat credere pœnitenti, utrum confessus sit vel non; hoc enim exemplum ibidem adjungit S. Thomas; non autem debeant credere pœnitenti in iis, quæ spectant ad iudicium Confessarii, v. g. qualis contritio sit sufficiens.

Similiter lacrymæ aliquando fallunt, quia earum aliæ dantur causæ, et propterea dicit S. Th. à Villanova *O peccator! si verè ploras, veni foras; aliàs non credo lacrymis, etiamsi millies juraveris.*

Observe ex dictis, quomodo sufficiat aliquando unum ex præfatis signis, aliquando verò plura requirantur ad formandum iudicium prudens.

Prædicta per auctoritates SS. PP. confirmata reperies in praxi P. Tombour.

N. 117. DE SIGNIS SUSPECTIS.

- I. *Incuria examinis et præparationis.* II. *Exigua instructio.* III. *Si peccata parvifaciat.* IV. *Vita laxa et negligens.* V. *Iterata fidei violatio.* VI. *Si sit consuetudinarius aliàs monitus.* VII. *Si crebrè recidivus.* VIII. *Recusatio Pœnitentiæ rationalis.* IX. *Signa contritionis vera et suspecta inter se conferenda.* X. *Signa certa, deesse contritionem.*

QUÆNAM sunt illa signa, quæ dispositionem pœnitentis aliquando reddunt suspectam, dubiam vel incertam?

R. Communiora sunt hæc:

1. Si pœnitens nullam vel exiguam curam præstiterit in examine conscientiæ debito, aut sine præviis actibus contritionis, fidei, spei, se intruserit festinus in confessionale.

2. Si parum instructus sit in rebus fidei, vel in iis quæ pertinent ad statum et obligationem suam: conciones non frequentet, nec officia divina.

3. Si peccata sua licèt gravia, æstimet levia vel communia et leviora, quàm quæ alii homines committunt; se excuset in confessione, alios quasi accusans.

4. Si sit liberioris et laxioris vitæ, negligat quotidiana exercitia, quæ omnes pii homines solent exercere, v. g. manè et vesperi se convertere ad Deum: si vix unquam de Deo cogitet, neque de rebus divinis loqui desideret.

5. Iterata fidei datæ violatio de deserendis occasionibus, restitutione faciendâ, &c. prout dicit S. Car. Borr. Instr. p. 2. c. 17. 154. *Si fidem semel atque iterum fregerit, ac tertio jam idem polliceatur, absolutionem differat.* Imò prudenter aliquibus differetur absolutio etiam prima vice, donec restituerint, vel occasionem deseruerint : ut dicitur infra Num. 133.

6. Si sit consuetudinarius, à te vel ab aliis Confessariis monitus, de quibus infra N. 145.

7. Si sit recidivus, qui crebrò vel citò relabatur, nullâ extraordinariâ tentatione pulsus : de quibus S. Franc. Sal. hanc enuntiat sententiam : *Hæc regula est propemodum generalis : Quando toties in eundem labimur defectum, signum est, decesse corrigendi affectum.*

8. Si renuant acceptare rationabilem et medicinalem pœnitentiam : si quis tamen humiliter petat aliam ex justa causa, non dicitur recusare pœnitentiam.

An semper suspecta habenda est dispositio, adeoque absolutio extra necessitatem differenda, quandocumque in pœnitente reperitur unum ex prædictis signis suspectis ?

R. Non semper : sed signa pœnitentiæ veræ conferre oportet cum signis aliis, et si quidem priora tanti sint ponderis, ut elidant suspicionem oriri natam ex signis posterioribus, potest absolvi, et ita aliquando absolvimus *indilate* consuetudinarium vel recidivum.

Quænam sint signa sive indicia certa, ex quibus Confessarius judicat, confitentem esse indispositum, et consequenter absolutionem eidem esse negandam, exprimit Rituale Rom. et Pastorale Mechl. de quibus infra N. 221.

N. 118. DE OPERIBUS PŒNITENTIALIBUS PRÆPARATORIIS.

I. *Status questionis.* II. *Moderna praxis.* III. *Propos. damnata Quesn.* IV. *Propos. dam. ab. Alex. VII.* V. *Effugium Huygens refellitur.* VI. *Objectio.* VII. *Quomodo Pœniten. dicatur Baptism. laborios.* VIII. *Objectio. Responsio generalis.*

DOCUERUNT aliqui, (inter quos Quesnel, Huygens, Opstraet), regularitèr nullum esse sacramentaliter absolvendum, nisi ante absolutionem opera quædam pœnalia, jejunia, castigationes corporis, &c. præstitisset, ad similitudinem veterum canonum pœnitentialium : Steyaert. App. pag. 80. et de pœn. §. 15. n. 6. p. 241.

Unde regulariter omnes poenitentes remittebant sine absolutione ad illa opera quæ vocabant præparatoria, quantumvis alia signa contritionis innotuissent.

Verùm hanc regulam improbat moderna Ecclesiæ praxis, neque Concilium Trid. nec ulla Ritualia eam modo præscribunt.

Novissimè ex hoc Capite damnata videtur hæc prop. inter Quesnel. 87. *Modus plenus sapientiæ, lumine et charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, et sentiendi statim peccati, petendi spiritum poenitentiae et contritionis, et incipiendi, ad minus, satisfacere justitiæ Dei, antequam reconcilientur.*

Similis formæ propositiones damnatæ fuerant ab Alex. VII. anno 1690. inter quas 19 est hæc :

Ordinem præmittendi satisfactionem absolutioni, induxit, non politia, aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex et præscriptio, naturâ idipsum quodammodo dictante.

Per illam praxim mox absolvendi ordo poenitentiae est inversus. Est. 17.

Huygens se eximere contendit à doctrina damnata, quòd non requirat illa opera poenalia, tanquam satisfactiones, seu tanquam dispositiones : verùm praxis moderna ea nec tanquam dispositiones ab omnibus requirit : quamvis à peccatoribus consuetudinariis et inveteratis absolvendis plura et specialia signa contritionis exigit.

Obj. Concilium Trid. Sess. 14. c. 2. dicit : *Ad quam novitatem et integritatem (quæ nimiram in Baptismo recipitur) sine magnis nostri fletibus et laboribus—pervenire nequaquam possumus : ut merito poenitentiae laboriosus quidam Baptismus à sanctis patribus dictus fuerit.* Ergo in Sacramento Poenitentiae prærequiruntur opera poenalia et laboriosa.

R. Neg. cons. quia Concilium Trid. per ly *Novitatem* non solum intelligit remissionem culpæ, sed et omnis poena temporalis ; jam autem pro hujus poenæ abolitione imponuntur in Sacramento Poenitentiae opera laboriosa et poenentialia, sed hæc ante absolutionem præstari non debent.

Igitur poenitentia rectè dicitur *Baptismus laboriosus*, propter hæc opera satisfactoria, ac propter onera et confusionem confitendi peccata, &c.

Objiciuntur multa ex antiquioribus Conciliis et SS. Patribus ejusdem temporis : sed ad ea generali responsione dici potest, quòd post sæculum decimum tertium disciplina Ecclesiæ mutata sit, et rigor Canonum mitigatus.

N. 119. DE ABSOLUTIONE DANDA VEL NEGANDA ET DE ABUSIBUS.

I. *Probatur responsio.* II. *Explicatio terminorum.* III. *Regula est absolvere ; exceptio à regula negare absolutionem.* IV. *Primus abusus dimittendi omnes.* V. *Objectio.* VI. *Mali non debent haberi impœnitentes, quando ostendunt vera signa Pœnitentiæ.* VII. *Secundus abusus in praxi absolvendi omnes.* VIII. *Objectio.* IX. *Dilatatio non sit nimis longa. Demittatur cum benignitate,*

AN absolutio aliquibus danda est, et aliquibus interdum neganda vel differenda ?

R. Affirm. nam ita loquuntur Ritualia Rom. et Mech. ita docet S. Carolus Borr. Instruct. Past. p. 2. et indicat, casus illos non rarè occurrere : eadem est doctrina S. Th. à Villa-Nova, Bellarmini, &c. Non autem solius Jansenii, ut quidam ignari ad invidiam obtrectant.

Denique colligitur ex verbis Christi, cum dedit potestatem remittendi et retinendi peccata.

Possent hi termini *negare absolutionem, differre absolutionem* distingui, ut, *negare absolutionem* respiciat certò indispositos ; *differre* autem concernat dubiè dispositos ; sed cùm prior terminus multis sit odiosus, benigniùs loquimur dum dicimus, quòd etiam dispositis solùm differamus absolutionem, usque dum se dignè præparaverint, cum sponcione absolutionis tum percipiendæ.

Rectè docet Stey. App. pag. 18. pro regula habendam esse absolutionem, quæ immediatè confessionem sequatur ; ita ut casus, quibus neganda vel differenda est absolutio, tanquam totidem a regula communi exceptiones sint reputandæ.

Hic vitandus duplex abusus in praxi, ut notat Stey.

Primus est eorum, qui omnibus aut plerisque absolutionem negant aut differunt : hi enim regulas praxeos invertunt, dum exceptionem à regula in regulam suam assumunt ; ad quos cum S. Bern. lib. 1. de Cons. c. 2. dici potest ; *Tene medium, si non vis perdere modum.* Rigor seduxit ab Ecclesia Tertullianum et Novitianum.

Obj. Sunt plures homines mali, quàm boni, ergo plerisque neganda absolutio.

R. Neg. cons. Licèt enim plures, etiam Christiani, supponerentur esse mali, non ideo plerique sunt impœnitentes, dum sacramentaliter confitentur, et vera pœni-

tentiæ signa ostendunt : deinde de occultis Dei judiciis Confessarius judicare non debet, sed secundum vera contritionis signa : boni autem privandi non sunt sacramentis propter aliquod occultum malum : propterea dicit S. Cyp. Epist. 53. *Faciem singulorum videmus, cor scrutari non possumus, obesse autem mali bonis non debent* : quamvis aliqui ementiantur se per eadem signa bonos, et sint lupi sub ovina pelle.

Abusus alter priori oppositus est eorum, qui omnes indiscriminatim absolvunt, nec ullum, etsi consuetudinarium, prout jactabundi profitentur, sine absolutione dimittunt.

Hos, ait Steyaertius, App. pag. 92., in Ecclesia mihi commissa exauthorarem, si nossem ; nam *isti ad inferna peccatores securos dimittunt*, dicit S. Thom. à Villa. Nov. Et S. Carolus Borr., Inst. p. 2. c. 17. inquirens causam, cur in omnibus opificiis gravissima peccata inveniantur ? Respondet, *Confessarios incuriã suã maximam præbere causam.*

Hinc generaliter enuntiat Bellarm. *Non esset tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi.* Ad rem S. Xaverius refertur apud la Croix lib. 6. p. 2. n. 1719. monuisse Confessarios, ut præoptarent confessiones paucas ritè factas audire, quam multas temerè prope-
ratas.

Obj. Christus nullum peccatorem veniam rogantem dimisit.

R. Christus scrutator cordis eis veram conversionem inspiravit et tribuit : alium tamen Matth. 8. v. 19. dicentem : *sequar te quocumque ieris*, non admisit. Denique non legitur Christus ullum, quem absolvit à peccatis, relapsam in eadem peccata, absolvisse secundis vicibus.

Circa dilationem absolutionis monet illustrissimus Dominus Humbertus in Epistola Past. 1° ut dilatio non fiat per tempus nimis diuturnum, nec per annos, sed ad paucos dies vel septimanam unam aut duas, prout causa dilationis requirit et pœnitenti convenit.

2°. Monet ut in casu absolutionis differendæ Confessarius confitentem non dejiciat amarâ insultatione, sed blandissimè, ut loquitur Catech. Rom. tractatum dimittat. Ad hoc proderit, si non statim et crudè neget absolutionem ; ast à longè proponat, quantum malum sit sacrilegè absolvi ; quòd certò non vellet indignè absolutionem recipere ; an non cupiat per aliquos dies se digniùs præparare : quòd proximâ vice quando illa peccata vitaverit,

eum absolvet; quòd ipse Confessarius peccaret, si absolveret eum; quòd facilius sibi foret absolvere, quàm dimittere, &c. Eruditis verò convenit apertè declarare veritatem.

Si denique nolit acquiescere iudicio Confessarii, licebit ei dicere cum Bellarmino: *Si non placet vobis nobiscum venire ad Cælum, neque placet nobis vobiscum ire in gehennam.*

N. 120. DE CAUSIS

NEGANDI VEL DIFFERENDI ABSOLUTIONEM.

- I. *Dilatio absolutionis pernicio. aliquando.* II. *Aliquando utilis per accidens.* III. *An licitè exerceatur in penitentem invitum.* IV. *Dilatio vel negatio aliquando necessar.* V. *Qui non admittendi ad confessionem.*

PRÆNOTANDUM, absolutionis dilationem vel negationem aliquando esse *utilem*, aliquando *necessariam* et aliquando *perniciosam*. Ita Deputati Lovanienses inter Articulos Romæ oblatos Summo Pontifici Innoc. XI. apud Steyaert in dam.

Dilatio vel negatio est perniciosa, quando omnia requisita pro absolutione danda adesse constat et ex dilatione non expectatur bonum, quin idem aut majus expectatur ex absolutione mox concedenda.

Quandonam dilatio absolutionis dicitur esse utilis non necessaria?

R. Quando omnia requisita pro valida absolutione adsunt, sed ex dilatione tamen speratur notabile bonum, quæle et quantum non sequeretur ex præcoci absolutione: ita v. g. utilis erit dilatio, si ex ea præcavendus sit relapsus.

Notandum interim, quòd hæc dilatio per accidens solum utilitatem producat, sicuti abstinencia à S. Communionem.

Notant præfati Lovanienses, quòd dicta dilatio, quando dumtaxat est utilis, non possit exerceri in penitentem invitum; sed oppositum sustinent La Croix lib. d. p. 2. n. 1764 et 1819. Antoine t. 4. 271. Lugo, &c. Quis,

aiunt, Medicus justè pro brevi tempore recusat medicinam, postea cum meliore fructu applicandam. Ita etiam Gaspar, pag. 159. et Tamburinus Method. exp. Conf. lib. 1. c. 3. §. 6.

Quando dilatio vel negatio absolutionis dicitur necessaria?

R. Quando absolutio danda putaretur invalida, vel illi periculo exponeretur extra articulum mortis vel alterius necessitatis.

1° Ex defectu jurisdictionis, v. g. si occurrat casus reservatus.

2° Ex parte confessionis, eò quòd v. g. confessio generalis instituenda est, ad quam pœnitens se non præparavit, et indiget dilatione pro examine maturiori, &c.

3° Generatim quando aliquod requisitum de esse cognoscitur ex parte subjecti, materiæ, &c.

4° Solet specialiter assignari et exprimi defectus contritionis seu dispositionis. De quo Numeris sequentibus.

5° Pastorale Mechlin. pag. 41. recenset quosdam, qui nequidem ad confessionem admitti debent nec audiri. Hæc sunt verba ejus: "Mulierum earum confessiones non audiantur, quæ vestes modestas et honestas non habent, quæ cerussatæ veniunt, . . aliisque lasciviis comptæ, aut nudatis uberibus accedere volunt. Similiter et viri arcendi qui cum armis accedunt, vel habitu impudenti vel indecenti." Idem S. Carr. Borr. Instr. p. c. 7. præscribit.

Hæc tamen regulariter intelligenda existimo, quando in illis peccatur mortaliter. Alioquin dici deberet, quòd repellantur non tanquam indigni, sed tanquam non satis dignè, modestè, humiliter secundum externum ritum accedentes, uti quis repelleretur, si larvatus aut vestibus bacchanalibus indutus accederet; vult enim Pastorale, ut cum humilitate mentis et habitus accedant, flexis genibus, &c.

N. 121 DE NEGANDA VEL DIFFERENDA ABSOLUTIONE OB DEFECTUM CONTRITIONIS.

I. *Septem causæ negandi absolutionem.* II. *Versus projuvanda memoria.* III. *Objectio.* IV. *Reliqui casus ad præcedentes reducuntur.*

QUIBUS neganda vel differenda est absolutio ob defectum contritionis seu dispositionis?

R. In Rituali Romano et Pastoralis Mechliniensis recensentur sequentes :

1. Qui nulla dant signa doloris ;
2. Qui odia et inimicitias deponere nolunt ;
3. Qui aliena, si possint, restituere nolunt ;
4. Qui proximam peccandi occasionem deserere nolunt ;
5. Aut alio modo peccata relinquere, et vitam in melius emendare nolunt ;
6. Qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, et scandalum tollant.

7. Quibus Lovanienses adjungunt eos, qui ignorant articulos fidei scitu necessarios, quam causam Pastorale ante expressit et supponit: addi debent et ii, qui ignorant ea, quæ ex officio vel conditione status aut professionis suæ scire tenentur sub gravi.

Quæ causæ vel casus memoriæ juvandæ gratiâ exprimentur his versibus :

1. Non absolvuntur, qui non dant signa doloris :
2. Aut odia ex animo qui mox deponere nolunt ;
3. Reddere qui nolunt, si alienum reddere possint ;
4. Proxima peccandi causa est, quam linquere nolunt ;
5. Nec vitam emendare volunt, aut sæpe relapsi ;
6. Publica qui data scandala primò tollere nolunt ;
7. Aut illa ignorant, quæ debent scire necesse.

Obj. Dantur plures causæ negandi vel differendi absolutionem, ergo incompleta est superior recensita descriptio.

R. Neg. Cons. quia illæ causæ, quæ ab aliquibus proferuntur, ad præcedentes classes reducuntur: ita alii, qui justam pœnitentiam vel remedia salutaria recusant, reduci possunt ad primam vel ad quintam classem: consuetudinarii crebro sub quarta aut quinta classe continentur, &c.

De singulis per singulos articulos prosequemur.

N. 122. DE IIS QUI NULLA DANT SIGNA DOLORIS.

1. Qui nulla dant signa, vel non sufficientia.

QUINAM intelliguntur in Pastoralis per eos, qui nulla dant signa doloris ?

R. Illi, in quibus Confessarius non invenit *ulla vel non sufficientia signa* veræ contritionis recensita Num. 116. qui v. g. enarrant sua peccata adinstar historiæ cujusdam sine aversione ab iis.

Dicuntur non *sufficientia signa* contritionis, quamvis fortè aliqua signa appareant, si eorum fides elidatur per contraria signa suspecta recensita Num. 177.

N. 123. DE MORIBUNDIS ABSOLVENDIS QUI NON DANT SIGNA DOLORIS.

- I. *Moribundi absolvendi, qui signa pœnitentiæ dederunt.*
 II. *Status questionis.* III. *Responsio affirmativa præfertur.* IV. *Practicè.* V. *Probatur autoritate S. Aug.* VI. *Objectio.* VII. *Christiana vita continet confessionem pro articulo mortis.* VIII. *Non pro alio tempore.* IX. *Exponit peccatum in generali.* X. *Debet mortalia peccata postea adhuc confiteri.* XI. *Directio practica.* XII. *Objectio.*

MORIBUNDI illi, qui, præsentè Sacerdotè, aliquod signum contritionis, capitis nutu, aut pressione manûs ostendunt, vel, qui antequam Sacerdos accurrat, aliquod simile signum vel desiderium confitendi ostenderunt, ut testes referunt, absolvendi sunt, quia hoc præscribunt Ritualia Rom. et Mechl.

Decreta Conciliorum id confirmantia adfert Tournelly q. 9. de Pœn. a. 2. concl. 2.

Quæstio ventilatur de *Moribundo*, qui inopinato catharro aut alio casu oppressus, destitutus est usu sensuum et fortè usu rationis, qui nullo signo externo dolorem de peccatis testari potuit aut potest; verumtamen Christianus esse judicatur ex rosario, ex libro precum, aut ex vestibus et habitu Patriæ Catholicæ.

Quæritur autem, an iste sit absolvendus sacramentaliter?

R. Diversa fuit super eo Theologorum sententia tempore S. Augustini, et nunc est; Sylvius, Wiggers, alique responsionem negativam sequuntur, hoc unico ferè nixi fundamento, quòd non videatur inveniri ulla confessio, quæ tamen est pars vel requisitum essentielle Sacramenti Pœnitentiæ.

Responsionem affirmativam defendunt Morinus lib. 10. cap. 10. Nescen, Van Roy, Tournelly, Steyaert, Pauwels et passim recentiores; etiam Clemens VIII. refer-

tur eam practicè confirmasse, dum quœpiam videns ruentem præcipitem ex fabrica S. Petri, eundem absolvit. Consule Bened. XIV. de Syn. l. 7, n. 10. pag. 290.

Igitur hæc praxis retinenda, cum in extrema necessitate liceat uti sententia probabili, dum certior haberi non potest.

Probatur ex S. Augustino t. 6. lib. 1. de Adult. Conj. c. 26. ubi docet Catechumenum in fine vitæ, morbo ita oppressum, ut Baptismum petere non possit, esse baptizandum: quia, ait, "Si voluntas ejus incerta est, multò satius est nolenti dare quàm volenti negare, ubi velit an nolit sic non apparet; ut tamen credibilius sit eum, si posset, velle se potius fuisse dicturum ea Sacramenta percipere." Subjungit ibidem c. 18. S. Aug. "quæ Baptismatis, eadem reconciliationis est causa."

Obj. In præfato casu nulla reperitur sacramentalis confessio moribundi: atqui ea essentialiter requiritur; ergo, &c.

R. Nego antec. invenitur enim quædam confessio virtualis seu implicita in vita christianè peractâ; nam omnis christianè vivens censetur confiteri, se esse peccatorem, et petere absolutionem in simili mortis periculo; deinde motus oris, manuum, &c., qui videntur naturales, fortè sunt signa contritionis et confessionis. Casum in seipso accidisse testatur Marchantius in Tribun. Sac. p. 1. tr. 4. t. 4. q. 3.

Instabis: christianè vivens, qui corpore sanus est, non censetur ideo sacramentaliter confiteri, ergo nec morbo oppressus.

R. Neg. cons. ratio disparitatis est, quòd homines christianè vivant etiam ideo, ut in fine vitæ Sacramenta suscipere possint: itaque ex ea intentione continet vita christiana pro fine vitæ confessionem sacramentalem pro absolutione tunc recipienda, non pro alio tempore.

Obj. Talis moribundus nullum peccatum exponit; ergo non confitetur.

R. Distinguo: nullum peccatum exponit in specie, concedo ant. nullum exponit in generali per vitam christianam, nego ant.

Absolutio autem cadit directè in offensam Dei, licèt non directè in specificum peccatum particulare: et propterea

Notandum, quòd iste moribundus, si convalescat, teneatur mortalia peccata postea specificè confiteri, quia ex præcepto divino omnia mortalia debent semel directè

quoad speciem, circumstantias, &c. subjici clavibus Ecclesie.

Quomodo practicè procedet Sacerdos in hujusmodi casu moribundi ignoti ?

R. Primò rogabit à circumstantibus utrùm ostenderit desiderium confitendi, vel dederit signa pœnitentiæ ; si non, petet utrùm noverint eum vitamque ejus, et ex qua causa in periculum mortis inciderit ; si nec hoc sciatur, neque an sit Catholicus ; ex indiciis rosarii, libri precum, vel vestis patriæ catholicæ formabit judicium.

Hoc cognito, præformabit ipsi actus fidei, spei, charitatis et contritionis, quia ad illos eliciendos obligatur in fine vitæ: sollicitabit ipsum, ut votum confessionis concipiat, et signum aliquod ostendat per compressionem manûs aut aliter ; Sacerdos ei dicat, quòd absolutionem ei statim impertietur, aut animo pœnitenti eam suscipiat : tandem datâ absolutione imponet ei pro satisfactione sacramentali, ut in corde cogitet et invocet Nomen Jesu.

Obj. Videntur hæc omnia inutiliter fieri, quia supponitur destitutus usu sensuum, et rationis.

R. Nego ass. : quamvis enim appareat carere usu rationis, fortè internè sui compos est, et omnia dicta percipit ; prout Marchantius in seipso contigisse testatur.

N. 124. DE MORIBUNDIS PECCATORIBUS ABSOLVENDIS.

I. *Moribundi peccatores publici absolvendi.* II. *Hæretici, &c. Moribundi non absolvendi.* III. *Qui in ipso criminis actu moriuntur non debent absolvi.* IV. *Recusans confiteri ex Phrænesi.* V. *Praxis in agonia.*

AN eadem resolutio et praxis est observanda circa similes moribundos, qui christianam Religionem quidem profitentur, sed peccatores sunt etiam publici ?

R. Tournelly, Juenin, alique hic anxiantur et negant.

Verùm S. Augustinus videtur in eadem resolutione persistere dicens, “ Catechuménos baptizandos, qui viventium conjugii copulati retinent adulterina consortia : quis enim novit, utrùm fortassis adulterinæ carnis illecebrâ usque ad Baptismum statuerant detineri ? ” Subscribit Pauwels t. 3. p. 271.

Hæretici tamen, Schismatici, Apostatæ, &c. his absol-

vendis annumerandi non sunt, quia deseruerunt vitam christianam.

Quid resolvendum de iis, qui in ipso criminis actu aut voluntate, privati subito rationis usu, videntur morituri, si nulla ante mortem signa contritionis appareant; cujusmodi sunt ebriosi consuetudinarii, qui per ebrietatem plane voluntariam extinguuntur, item qui in duello aut iniquâ pugna læsi spirant vindictam usque ad ultimas voces?

R. Illis neganda est absolutio, quia per signa certa constat quòd usque ad ultimum vitæ velint manere in affectu peccati mortalis.

Verumtamen si die aut altero obmutescentes supervivant, prudentia Confessarii mutationem considerabit.

Quid agendum in casu, quo moribundus in phrænesim lapsus, nullo antea dato pœnitentiæ signo, dicat modò se nolle confiteri, et Confessarium abigat?

Respondet Neesen tr. 5. d. 13. distinguendò: si iste christianè vixerit solitus Sacramenta frequentare, est absolvendus; si in consuetudine vel affectu peccatorum vitam duxerit alienus ab usu Sacramentorum, prudenter præsumitur, ea, quæ in phrænesi dicit, provenire ex pravo voluntatis habitu adhuc durante.

Notandum: quando infirmi ritè ultimis Sacramentis sunt muniti, tunc in agonia sensibus destituti non sunt iterum absolvendi, quia pro illo articulo jam Sacramenta suscepunt: nec supponi debet, illos postea peccasse mortaliter, saltem si non ita longum temporis intervallum intercesserit. etiam quia solent Confessarii et Pastores frequenter visitare infirmos, et eosdem eâ occasione interrogare, utrùm aliquid sit, quod conscientiam eorum gravat, ut per confessionem mox se ab eo liberent.

N. 125. DE ILLIS QUI ODIS ET INIMICITIAS DEPONERE NOLUNT.

I. *Qui oderunt positivè, II. Et qui non amant. III. Odium voluntatis differt ab odio passionis. IV. Odium non satis depositum. V. Remissio debiti realis non est necessaria.*

QUINAM sunt illi secundo loco recensiti in Pastoralibus, *Qui odia et inimicitias deponere nolunt?*

R. Primò, sunt illi, qui positivè oderunt proximum vel in voluntate rationali aversionem à proximo fovent ita, ut eidem malum exoptent.

Secundò, sunt etiam ii, qui non amant proximam, quod in lege Dei præcipitur, v. g. qui nolunt bona apprecari proximo, præcipuè beatitudinem, qui injuriam personalem ignoscere, et amicitiae vel charitatis signa communia et necessaria ostendere recusant.

Prudenter discerne odium voluntatis ab odio appetitûs sensitivi, quod est passio, et manere quandoque potest, ita ut commotio sanguinis sentiatur ad aspectum alterius, deposito odio voluntatis, dum scilicet voluntas renititur, et interea signa amicitiae observat, pro altero orat, &c.

Et contra, non omnes existimandi sunt deposuisse sufficienter odium voluntatis, quamvis dicant, se nihil mali velle inimico, si interea non velint eum amare, necessaria amicitiae signa recusant, vel vindictam de injuria illata sumere suo tempore intendant.

Notandum, quòd non sit necessarium remittere debita vel damna realia; aliquando tamen id consulendum, ut efficacius utrimque omne odium deponatur. De his in 2a. 2æ.

N. 126. DE IIS QUI ALIENA RESTITUERE NOLUNT.

- I. *Recusantes restitutionem honoris, fama, honorum, &c.*
 II. *Causæ excusantes.* III. *Absolutio dari potest antè restitutionem.* IV. *Obj. S. Aug.* V. *Exceptiones.*

QUINAM significantur tertio loco adducti à Pastoralis, scilicet *Qui aliena, si possint, restituere nolunt?*

R. Isti, qui recusant restitutionem alteri debitam, honoris, famæ vel bonorum temporalium; aut juri alterius cuicumque satisfacere nolunt; quibus accensendi sunt, qui debita justa ex emptione, aut alio quovis contractu orta, solvere nolunt. Steyaert Ap. p. 19.

Additur in Pastoralis, *Si possint*; sub quo comprehenduntur omnes reliquæ causæ excusantes à restitutione, nimirum impotentia, necessitas extrema, &c. de quibus in 2a. 2æ. Possunt autem hujusmodi impotentes absolvi, modò paratam voluntatem sive effectum concipiant restituendi quamprimùm poterunt, et proponant specialem curam ad id impendere, parcius vivendo, diligentius laborando, sump-tus et tabernas vitando, &c.

An isti, qui valent et possunt restituere, debent prius restituere, antequam absolvantur.

R. Pastorale non requirit illud, neque per se necessarium est; sufficit enim, quòd firmâ voluntate quamprimum restituere proponant, quia tunc voluntas justa est et disposita: hac de causa Pastorale maluit dicere, *Restituere nolunt*, potius quàm, *Non restituerunt*.

Obj. S. Aug. dicit: "non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum;" ergo restitutio prærequiritur ante absolutionem.

R. Neg. cons. quia S. Aug. intelligitur: nisi restituatur ablatum vel in effectu vel in affectu, pro quo sufficit voluntas restituendi.

Verumtamen aliqui non sunt absolvendi, nisi factâ restitutione: nempe illi, quorum dictis fides non est adhibenda: hujusmodi solent esse rudiores, qui existimant se liberos à restitutione, si modò absolutionem impetraverint; item ii, qui fidem datam de restituendo fregerunt; hinc Syn. Burdigal. ordinavit, non esse absolvendos, qui semel fidem fefellerint de ablatis restituendis, vel piis Legatis solvendis. Similiter loquuntur SS. Car. Borr. p. 2. 17, Franc. Sal. Thom. à Villanova.

No. 127. DE OCCASIONE

PROXIMA PECCANDI.

I. *Definitio.* II. *Alia definitio.* III. *Occasio proxima quæ semel tantum in vita vel anno occurrit.* IV. *Definitiones aliquæ rejiciuntur.* V. *Quàm frequens lapsus faciat occasionem proximam.* VI. *Est occasio proxima si ex tribus vicibus semel cadat.* VII. *Item si ex decem vicibus ter cadat.* VIII. *Bis vel ter cadere in mense facit occasionem proximam.* IX. *Objectio.* X. *Sufficit si cadat frequenter absolute.* XI. *Ternus lapsus ex quotidiano Ministerio per annum, non facit occasionem proximam.* XII. *In dubio supponitur occasio proxima.*

QUID est occasio proxima peccandi, de qua loquitur Pastorale?

R. Est id, *Quod natum est inducere in peccatum mortale.*

Rectè etiam definitur: *Id, quod affert morale vel probabile periculum peccati mortalis.* Excluditur occasio remota, quia hæc non affert morale periculum in particulari usu, vel actu.

Traditur à quibusdam, Boud., Stey. hæc occasionis proximæ definitio: *id, quod natum est frequenter inducere ad peccatum mortale;* eaque admitti potest commodè intellecta, ita scilicet, ut occasio illa nata sit frequenter inducere, si frequentius et sæpissimè occurreret, ita ut sit definitio occasionis proximæ in genere sive in specie considerata, non in individuo.

Alioquin potest aliquid esse occasio proxima respectu alicujus, quamvis semel tantum in vita, vel semel in anno easus occurreret: ita encænia, semel annuè recurrentia, erunt occasio proxima respectu rustici, si ipse soleat tunc se inebriare, vel saltem patiatur morale periculum inebriationis, incontinentiæ, rixarum, &c. Adeoque accessus ad illa encænia ipsi interdicendus; nisi fortè post annum circumstantiæ intantum essent immutatæ, ut cesset periculum. Du Jardin pag. 60. idem judicat de Monacho vel Moniali, qui occasione annuæ ambulationis solent incidere in peccata.

Denique potest quidpiam esse occasio proxima alicui peccandi, in qua ipse nunquam peccavit, modò jam prævideatur periculum labendi in peccatum.

Observat P. Du Jardin pag. 32. occasionem proximam non rectè à Casuistis definiri, esse eam, in qua homo cadit, *semper*, vel *fere semper*, aut *ordinario*, aut *plurimumque*, *frequentius aut æque frequenter*; quia sufficit ad rationem occasionis proximæ, quòd ipsa adferat morale periculum peccati. Id quidem verum est, quòd ex frequentia lapsuum soleat cognosci, quidpiam esse occasionem proximam.

Ex quanta frequentia lapsuum colligi potest, occasionem aliquam esse proximam?

R. Hæc arithmeticè determinari nequit, sed morali judicio considerari debet, pensando quantitatem peccati, infirmitatem personæ, modum peccandi, &c.

Quædam hic certa habemus, v. g. quòd frequentatio popinæ quotidiana sit occasio proxima respectu ejus qui inde vigesies in mense solet inebriari aut rixari; non sit autem occasio proxima censenda, si quotidie eam frequentans non nisi semel in anno aut bis inebrietur vel rixetur: verum dum ab illis extremitatibus ad medium proceditur, et petitur, utrùm quotidiana popinæ frequentatio

sit occasio proxima, si ex ea quis decies in anno, vel vigesies inebrietur; tunc varia sunt judicia, et hinc tam diversa praxis Confessariorum.

Adhæremus illis, qui docent sequentia:

1° Frequentatio tabernarum est occasio proxima respectu illius, qui ex tribus vicibus semel, vel ex decem vicibus bis vel ter solet inde induci in ebrietatem, in rixas, vel in alia peccata mortalia.

Similiter aliquum puellæ est occasio proxima illi qui ex decem vicibus bis vel ter solet cadere in peccatum carnis, vel in delectationem carnis deliberatam.

2° Frequentatio quotidiana tabernæ aut puellæ censetur esse occasio proxima respectu ejus, qui ex ea bis vel ter in mense prolabitur in simile peccatum mortale.

Idem resolvit P. Du Jardin pag. 51. de administratione quotidiana alicujus Officii licet honesti, v. g. Medici, Confessarii, Causidici, Mercatoris, si inde quis bis terve per mensem deliberatè cadere soleat, et pag. 58. concludit, Confessarium obligari ad deserendum illud Ministerium.

Obj. Confessarius ille, quotidie occupatus in Ministerio audiendi confessiones, rarissimè cadit comparativè ad vices, quibus non cadit; ergo Ministerium audiendi confessiones respectu illius non est occasio proxima.

R. Neg. cons. quia ille, licet non comparativè, absolutè tamen frequenter cadit; qui enim per singulos menses committeret duo vel tria injusta homicidia, diceretur absolutè frequenter committere homicidium: ille Confessarius toties occidit animam suam; pro quò

Observat P. Du Jardin pag. 52. ad rationem occasionis proximæ sufficere, quòd illa inducat seu nata sit inducere in peccatum frequenter vel *comparativè* vel *absolutè*; jam autem reputatur in peccatum mortale labi frequenter *absolute*, qui in illud labi consuevit ter in mense ex occasione illa, aliter non lapsurus: deinde peccatum fugiendum non solum ob frequentiam, sed etiam propter seipsum; et occasio proxima accipitur non solum ex frequentia, sed ex verisimilitudine peccandi.

An igitur præfatum quotidianum ministerium per annum continuatam haberi debeat occasio proxima, si quis bis terve in anno labatur in delectationem carnis voluntariam?

R. Respondet Dr Jardin pag. 58. negativè; si enim illud ipsi verè esset occasio proxima, sæpius laberetur; sed supponitur ex aliquo accidente lapsus, vel reputabi-

tur solummodò occasio remota, quæ ad actus singulos vel particulares non adfert morale periculum; proinde non videtur propterea cogendus ad deserendum illud Ministerium, cum ipsi ex aliis quibuscumque functionibus per annum protractis æquale periculum peccati ex sua libertate infirmæ voluntatis passurus sit.

Cùm igitur sæpius possit occurrere dubium, utrùm aliquid sit occasio proxima, quid aget Confessarius in dubio illo?

R. Duo quidem cavere debet Confessarius, scilicet, 1° ut occasiones remotas annumeret proximis, ut pœnitentibus laqueum non injiciat fortè agendi contra conscientiam; et 2° ne occasiones proximas rejiciat inter remotas, et in hoc majus periculum est: propterea

Du Jardin p. 34. et Gaspar à S. Magd. p. 186. resolvunt, in dubio supponendum, occasionem esse proximam juxta S. Thom. 2. 2. q. 60. a. 4. ad 3. quia hoc est tutius: si enim pœnitens sequatur consilium Confessarii dicentis, occasionem in dubio esse fugiendam, nullum peccati periculum incurrit; si autem pœnitens sequatur consilium alterius Confessarii dicentis, occasionem in dubio non esse vitandam, jam certum periculum subit, et fortè securè cum salvo conductu Confessarii ibit ad infernum. Idem est in dubio, utrùm sit occasio proxima mortalis peccati, an venialis tantùm; scilicet supponi debet et procedi, ac si esset occasio peccati mortalis. Objectionibus satisfiet infra Num. 155.

N. 128. NOTANDA CIRCA OCCASIONEM PROXIMAM.

- I. *Sub occasione proxima comprehenditur propinqua.* II. *Occasio remota non debet sub mortali vitari.* III. *Et propter incommoda.* IV. *Non agitur de occasione proxima peccati venialis.*

PRIMÒ notandum, quòd sub occasione proxima comprehendatur *propinqua*, quia dividitur contra remotam occasionem, ita ut rigori vocis *proxima* non sit insistendum, ait Stoy.

2° Notandum, quòd pastorale non agat de occasione remota; nam occasiones remotæ sub novo peccati mortalis reatu non sunt vitandæ, quia non adferunt morale periculum in singulis actibus, et quia omnia plena sunt hujusmodi periculis remotis, et ubique occurrunt in di-

vitiis et in paupertate, in matrimonio et in cœlibatu, in solitudine, in officio et in oppositis : ita ut Sapiens cap. 14. denuntiet : *Creature Dei factæ sunt in tentationem animabus hominum* ; et sanctus Antonius exclamet, mundum plenum esse laqueis : ita ut eas omnes evasurus deberet ex hoc mundo exire, prout in simili dicit Apostolus 1. ad Cor. 5.

Qui autem omnes remotas occasiones effugere tentaret, incideret in majora incommoda et pericula, ac in scrupulositates nocivas, quæ impediunt gaudium spirituale, et nunquam præbent occasionem agendi contra conscientiam.

Similitudine res declaratur : qui enim abstineret totius vitæ cursu ab incessu per plateam, ut evitet periculum remotum, ne per tegulam à tecto prolabentem occidatur, graviora incommoda et pericula aliunde pateretur, et insulsus reputaretur.

Si autem quædam occasio remota prævideatur paulatim inductura proximam occasionem, illa efficaciter deferenda, vel per media opportuna excludendus est progressus.

3°. Notandum, quòd idem Pastorale loquatur de occasione proxima peccati mortalis, non de occasione peccati venialis.

An ergo absolvi potest, qui voluntariam occasionem proximam peccandi venialiter deserere non vult ?

R. Non potest quidem absolvi sacramentaliter ab illo veniali, juxta dicta Num. 9. et 10, defectu contritionis et propositi ; poterit interim ab aliis peccatis, de quibus ritè contritus est, absolvi ; si autem occasio proxima peccati venialis videatur disponere ad mortale peccatum, ea deserenda est, vel mutanda.

N. 129: DE DIVISIONIBUS OCCASIONIS PROXIMÆ.

I. *Divisiones.* II. *Quæ occasio proxima per se sive absoluta.* III. *Occasio proxima per accidens, sive respectiva.* IV. *Res bona esse potest occasio proxima.* V. *Occasio respectu unius non respectu alterius.* VI. *Occasio actu existens sive continua.*

QUOMODO dividitur occasio proxima ?

1°. In *externam*, putà consortium ; et in *internam*, cujusmodi est consuetudo, passio, vel specialis complexio personæ.

2°. Dividitur in occasionem proximam *per se*, et in proximam *per accidens*.

3°. In *absolutam* et *respectivam*: solet hæc divisio ita exponi, ut coincidat cum præcedenti; scilicet ut proxima *absoluta* coincidat cum proxima *per se*, *respectiva* cum proxima *per accidens*.

4°. In *voluntariam* et *involuntariam*.

5°. Dividitur in eam, quæ oritur ex re *mala* vel *inutili*, et in eam, quæ obvenit ex re *utili* et *honestata*.

6°. Aliqua occasio dicitur actu existens, aliqua continua, alia interrupta.

Quæ occasio dicitur proxima *per se*, sive absoluta?

R. Ea quæ nata est inducere in peccatum, spectatâ *communi hominum fragilitate*, ita ut hæc censeatur proxima regulariter respectu omnium ferè hominum, quia si ponerentur in tali occasione, verosimiliter peccarent, vel periculum peccandi subirent.

Hujusmodi occasiones proximæ assignantur à S. Car. Borr. Instr. 2. p. c. 16. alere concubinam apud se vel apud alium, versari venereis aspectibus, in turpiloquiis, in consortiis malis, &c.

Occasio proxima *per accidens* sive *respectiva* est ea, quæ nata est inducere in peccatum, sive quæ affert morale periculum peccandi, spectatâ *hujus hominis particulari fragilitate*; hujusmodi occasio est frequentatio popinæ respectu ebriosei, mercatura respectu injusti, conversatio cum feminis respectu libidinosi, &c. De his agit S. Carolus Borr. 2. p. c. 17.

An ergo res secundum se bona potest esse occasio proxima peccati?

R. Affirm. v. g. auditio confessionum, famulatus, ars, opificium, &c.

Collige etiam quomodo aliquid possit esse occasio proxima respectu unius hominis non respectu alterius, et propterea cavendum uni, non alteri; v. g. alloquium puellæ respectu libidinosi, ingressus popinæ respectu ebriosei.

Quæ occasio proxima dicitur *actu existens*?

R. Ea, quæ tribuit opportunitatem continuo præsentem peccandi: veluti si quis domi suæ alat concubinam; si alienum injustè adhuc actu habeat et possideat.

N. 130. DE OCCASIONE PROXIMA VOLUNTARIA ET INVOLUNTARIA.

I. *Occasio voluntaria.* II. *Occasio involuntaria.* III. *Physicè.* IV. *Exempla.* V. *Occasio moraliter involuntaria dupliciter.* VI. *Exempla.*

QUÆ occasio dicitur voluntaria ?

R. Ea, quæ deseri et vitari potest, idque licitè.

Quæ occasio dicitur involuntaria ?

R. Ea, in qua id, quod præbet occasionem proximam peccandi, physicè deseri sive vitari non potest, vel equidem si possit deseri, non potest tamen deseri sine peccato, vel non nisi incidendo in majus vel æquale periculum peccandi.

Itaque occasio proxima esse potest involuntaria dupliciter, *physicè et moraliter.*

Casus occasionis proximæ physicè involuntariæ est incarcerationio cum concubina in eodem cubiculo ; item corporis quædam vitiosa complexio, abundantia bilis, passio, &c.

Occasio proxima dicitur involuntaria moraliter ex duplici capite ; primò ex eo, quod non possit deseri, nisi committendo peccatum ; sic maritus non potest sine peccato deserere uxorem et proles destituendas alimentatione necessariâ, quamvis uxor sit ipsi occasio proxima peccandi, miles non potest deserere justam militiam, &c.

Secundò ex eo, quòd relinquendo hanc occasionem, incideret in majus vel æquale periculum peccandi : sic famulus, habens occasionem proximam peccati in hoc famulatu, non debet cogi ad eum deserendum, si prævideatur lapsurus in æquale vel majus peccandi periculum extra hunc famulatum : sic homo iracundus, habitans cum pacificis, non potest transire ad habitationem et consortium iracundorum, quia ibi majus est periculum.

De occasione proxima, quæ non potest deseri, nisi cum damno temporali, vel non nisi cum jactura famæ aut honoris dicetur infra Num. 136. Scilicet, quòd hæc non præstent causam justam manendi in occasione proxima, possint tamen esse ratio tentandi, si appareat spes, ut occasio proxima fiat remota.

N. 131. DE MODO DESERENDI OCCASIONEM PROXIMAM INVOLUNTARIAM.

- I. *Deseri potest et debet proximam mutando in remotam.*
 II. *Media præscribenda.* III. *Tandem neganda est absolutio.*

QUOMODO occasio proxima involuntaria deseri potest et debet?

R. Potest et debet deseri faciendo de occasione proxima remotam.

Igitur Confessarius cogere non debet pœnitentem, ut occasionem illam involuntariam absolutè et physicè deserat, quia non obligatur ad impossibile vel ad illicitum, sed eidem præscribet media præcipuè interna, quibus infirmitas et vitium corporis et animi corrigatur, et occasio proxima mutetur in remotam.

Et quidem si videatur concepisse serium propositum adhibendi media efficacia, et detestari peccata, poterit eidem aliquoties impertiri absolutio ut ex gratia Sacramenti fiat fortior ad propositum exequendum.

Quid si pœnitens renuat, vel negligat media, vel tandem quæcumque media non efficiant, ut occasio fiat remota, eò quòd malum superet remedium?

R. Neganda est absolutio defectu dispositionis.

His modis procedere oportet cum præfatis concubinariis incarceratis cum militibus et conjugatis, qui sibi sunt occasio peccandi proxima.

Talis occasio proxima inter conjuges, vicissim culpabilis, potest quandoque præbere justam causam divortii sive separationis.

N. 132. QUARE NEGANDA EST ABSOLUTIO NOLENTIBUS DESERERE OCCASIONEM PROXIMAM?

- I. *Manent in affectu et in voluntate peccandi mortaliter.*
 II. *Probatum.* III. *Peccat toties quoties se exponit periculo seu occasione.* IV. *Fit reus peccati ebrietatis.*
 V. *Quia illud committit in effectu vel voluntate.* VI. *Duralio in occasione proxima exponi debet in confessione.* VII. *Rationes.*

RESP. Quia hærent in affectu peccati mortalis et in

voluntate peccandi de cætero, adeoque carent contritione et proposito non peccandi. Sive illa occasio sit proxima per se, sive per accidens.

Proba illud.

R. Probo: quia occasio proxima est causa peccati, atqui qui vult causam vult effectum; ergo qui vult occasionem proximam vult peccatum, quod est effectus occasionis proximæ.

Item Encli. 3. v. 27. legitur: *Qui amat periculum in illo peribit.* jam autem occasio proxima habet periculum peccati, et eo ipso quo quis se exponet periculo peccati, fit reus istius peccati.

Doctrinam Pastoralis nostri confirmavit Innocentius XI. condemnando hanc prop. 61. *Potest aliquando absolvi, qui in proximo peccandi occasione versatur, quam potest et non vultmittere, quinimò directe et ex proposito querit, aut ei se ingerit.* Stey. in dam. pag. 85.

Notandum proinde, quòd homo, quotiescumque se pehit in occasione proxima peccati mortalis, toties ipso facto peccet mortaliter, quamvis fortè ipsum peccatum actu non perpetret: quia, equidem exponit se periculo peccati, ergo fit istius culpæ reus coram Deo: iste cui ingressus tabernæ est occasio proxima ebrietatis, si decies ingressus quinies solum fuerit ebrinus, peccavit tamen decies: et iste in confessione explicare debet, non solum quòd quinies fuerit inebriatus, sed etiam quòd decies intraverit tabernam, quæ est ipsi occasio proxima, et licèt aliis quinque vicibus non fuerit ebrinus, attamen periculo se exposuerit.

Quale peccatum et contra quam virtutem peccavit istis quinque vicibus?

R. Commisit peccatum ebrietatis contra virtutem temperantiam.

Obj. Non commisit ebrietatem nec ullam excessum contra temperantiam istis quinque vicibus, ut supponitur; ergo, &c.

Distinguo antecedens: non commisit ebrietatem nec excessum in effectu secuto, conc. ant. non facit ebrietatem nec excessum in affectu sive in præparatione voluntatis nego ant. nam istius speciei peccatum committit, cujus periculo se exponit.

An in confessione exponi debet quanto tempore quispiam permanserit in occasione proxima, sive in voluntate non deserendi eam?

R. Omnino: ratio prima est: quòd illa duratio sit circumstantia notabiliter augens; nam tandiu perseveravit non solùm in habituali, sed etiam in actuali vel virtuali peccato.

2. Quia illo tempore non adimplevit præcepta fidei, spei, charitatis et contritionis, neque ulla præcepta de actibus aliarum virtutum supernaturalibus, v. g. præcepta devoti audiendi Missam, recitandi officium divinum, &c. quia non est usus gratiæ supernaturali. De his latius supra in Fract. de Relig. Num. 61.

3. Quia confessiones omnes illo tempore factæ sunt sacrilegæ et iterandæ: et denique efficaciora remedia prescribenda sunt.

N. 133. DE OCCASIONE PROXIMA DESERENDA ANTE ABSOLUTIONEM.

L. Dupli modo deseritur occasio proxima: I. Physicè et absol. II. Moraliter et æquivalenter. Exempla: II. Per se non requiritur, ut peccator semper actu occasionem deseruerit. III. Per accidens non absolvendus nisi actu deseruerit occasionem, in duobus casibus, S. Franc. Sal. Si fidem fregerit. IV. S. Car. Bor. V. Concubinarius prius dimittat concubinam. VI. Exceptionem sub distinctione. VII. Praxis Romana.

QUOTUMLICITER potest occasio proxima deseriri?

R. Dupliciter: Primò *absolute* et *physicè*, deserendo, id quòd præbet occasionem; v. g. si ebriosus relinquat penitus ingressum tabernæ.

Secundò *moraliter* et *æquivalenter*, faciendo de occasione proxima remotam aut nullam: v. g. si ebriosus intret quidem tabernam, quæ ipsi fuit occasio proxima, sed jam ibidem amplius non bibat.

Sufficit autem intentio Pastoralis, si occasio proxima alterutro modo deseratur: imò sufficit, si occasio proxima peccati mortalis mutetur in occasionem peccati venialis: v. g. si præfatus ebriosus ita immitatus sit, ut nunquam in taberna inebrietur amplius, quamvis levem excessum committat; censetur occasio proxima peccati mortalis mutata in remotam, vel in occasionem venialis peccati.

An ergo peccator non debet jam acta deseruisse id quòd sibi est occasio peccati proxima antequam absolvatur, saltem quando est occasio voluntaria?

R. Non semper: nam per se sufficit firma voluntas deserendi: vel etiam mutandi proximam in remotam, prout mox dictum est: et propterea Pastorale utitur his terminis: *deserere noluit*.

“Idem confirmat S. Car. Borr. p. 2. c. 17. dicens: *Si Confessarius probabiliter sibi persuadat, posse se fidem primam vel secundam promissioni penitentis dare, quod occasionem huferek, poterit eam promissionis intuitu absolvere*.”

R. 2°. Per accidens aliquando prudenter id exigit Confessarius, et non absolvit, nisi occasionibus reipsa desertis et oblatas, præcipue ex duobus causis: 1. Si penitens antè fregerit fidem non deserendo occasionem; 2. Si occasio videatur totam propterea et alliciens, ut penitenti fides non sit adhibenda, quamvis antè non fregerit fidem.

De priori causa loquitur S. Franciscus Sal. in Constit. et Instruct. Synodali, tit. 9. c. 5. apud Tomb. p. 100. *Diligens examen instituendum est, an idem in anteactis confessionibus promiserint? si quidem polliciti fuerint, nec tamen steterint verbo, non est, eum Confessarius fidem adhibeat, sed absolutionem differat donec sint ab occasione sejuncti, et quidem donec aliquo tempore eam non repentes vixerint.*

Idem docet S. Carolus Borr. p. 2. c. 17. §. 154. *Si penitens fidem semel aliqua iterum fregerit, ac tertio jam idem pollicetur, absolutionem differat.*

Secundam causam præfatam explicat S. Car. Borr. p. 2. c. 16. per exempla: *Si occasio sit talis, quæ tum etiam reipsa existat, veluti quod concubinam alit, vel quid hufusmodi; Confessarius eam absolvere non debet, nisi prius illam ipsam occasionem prorsus abscondat.* Adeoque nisi prius concubinam actu dimiserit; quia fides dictis ejus non est adhibenda, quia experientia constat, proposita dimittendi in talibus casibus esse inefficacia; si enim firmam propositam firmamque voluntatem dimittendi conceperit, jam dimisisset; quandoquidem non potuerit ignorare, se ad hoc obligatum quovis tempore, antequam se Confessario præsentet: proinde hujusmodi remittendus, ut concubinam dimittat, et tunc revertatur.

Exceptionem tamen aliquam hic admittunt Du Jardin p. 43. Gaspar p. 192. Bill. p. 410. et absolvi posse putant concubinariam, qui procul dissitus ab occasione, ita ut opportunitas desit ejiciendi concubinam, jamque extraordinaria signa contritionis promat cum firma promissione eam dimittendi: sed iterum restringunt: dum scilicet

oet iste antea nunquam fuit admonitus, neque fidem fregit. Ego interim illum cogeram, ut instanter per litteras jubeat ejici concubinam antequam domum redeat. In extrema necessitate similis dispositio postulat absolutionem, dum opportunitas ejiciendi deest.

Steyaertius refert, praxim Romanam habere, ut fœminis prostitutis negentur Sacramenta, etiam in fine vitæ, nisi reipsa deseruerint domos infames. §. 15. n. 11. pag. 244.

Ex præmissis concluditur responsio ad quæstiones sequentes.

N. 134. CONCLUSIONES EX PRÆMISSIS.

- I. *Non semper licet tentare, ut occasio proxima fiat remota.*
- II. *Dantur gradus inter occasiones proximas.*
- III. *Quomodo existens in occasione proxima non possit absolvi.*

UTRUM Confessarius in omni caso possit tentare et adhibere hoc medium, ut occasio proxima fiat remota?

R. Negative: hoc enim non licet quando non affulget spes verisimilis boni eventus: non licet enim penitentem tentando relinquere in verisimili periculo peccandi: igitur id non licet, 1. quando penitens sapiens fidem fregit, 2. nec quando occasio est nimium propinqua vel periculosa respectu ejus ob ejusdem fragilitatem aut aliter; de quibus Num. præcedenti.

Tertio, non licet, quando res, præbens occasionem peccati, in se inhonesta est et mala. De quo Num. seq.

Denique regulariter occasio proxima *per se* facit, ut non oporteat absolvere eum, qui versatur in voluntaria occasione proxima *per se*, nisi eam deserat, vel proponat deserere *absolute* et realiter, quia raro sperare licet, ut occasio proxima *per se* fiat remota: admittit tamen illud Du Jardin §. 3. n. 7. p. 45. in raro caso, sed simul plures conditiones, expostulat: ut penitens libenter desereret occasionem, nisi notabilia incommoda obstarent, ut paratus sit quæcumque media præscribenda adhibere, &c.

Observe, quod omnes occasiones proxime non sint æque proxime sive propinquæ; dantur enim gradus in eis, sicuti dantur gradus inter pericula majora et minora: ubi non solum res in se considerari debent, sed personarum fragilitas et circumstantiæ; hinc quædam occasio proxima *per accidens*

respectu cuiuspiam potest esse magis propinqua et ipsi magis vitanda, quam fortè alia proxima *per se*.

Utrum aliquis existens in occasione proxima peccati mortalis potest absolvi?

R. Distinguendo: non potest absolvi, formaliter eam considerando; id est, quamdiu ipsa occasio respectu ejus perseverat esse proxima, quia tamdiu manet in affectu peccati mortalis: materialiter intelligendo, id est, iste retinens id, quod sibi fuit occasio peccati, sed faciens de occasione proxima remotam, potest absolvi, quia iste mutavit et deseruit occasionem proximam formaliter sive æquivalenter, ut ita non existit amplius in occasione proxima.

N. 135. DE MODO DESERENDI OCCASIONEM QUÆ ORITUR EX RE HONESTA.

I. Occasiones proxima in re mala II. Debent deseri absolute. III. Occasio proxima ex re honesta. IV. Ordinarie tentandum, ut proxima fiat remota. V. Quæ sint media. VI. Tandem absolute deserenda occasio. VII. Si nolit, non est absolvendus. VIII. Paternæ exhortationes ad persuadendum. IX. Objectio. X. Debet diminuire statum.

AN conducit ad praxim divisio occasionis proxima in eam, quæ oritur ex re mala vel inutili, et in eam, quæ oritur ex re honesta et utili.

R. Omnino, quia non dantur justæ causæ persistendi in re mala, quæ causæ frequentius inveniuntur ad persistendum in negotio honesto.

Præterea, generis sunt occasiones, quæ oriuntur ex consortio malis, ex turpiloquio, ex inutilibus et vanis visitationibus, et procreationibus, ex turpi aspectu, tactu, &c.

Qui versantur in hujusmodi occasionibus voluntariis, *absolvi non debent*, ait S. Car. Borr. p. 2. c. 17. f. 154., nisi velint et proponant deserere *absolute* illas occasiones; nec facile acquiescendum, quamvis promitterent, eas facere remotas; nisi forent occasiones involuntariæ: ut supra dictum est.

Id quæ satis perspicuum apparet, quando res illa continet in se peccatum mortale.

Secundi generis occasiones sunt, quæ suboriuntur ex famulatu, ex mercatura, ex matrimonio, ex functione officii sui, ex exercitio artis vel officii, ex consortio vel alloquio, &c. quæ solent esse occasiones per accidens.

Hæ occasiones excruciant et Confessarios et poenitentes: (uti et illæ cruciant, quæ continent solummodo peccatum veniale in se, sed occasionem peccati mortalis:) ordinariè in istis, primò, si convenienter non possint absolute deseri, tentandum et allaborandum, ut occasio proxima fiat remota præscribendo media efficacia, etiam aliquoties si videantur poenitentes concepisse verum dolorem et firmum propositum, eos absolvendo, ut per gratias supernaturales adjuventur ad superandas tentationes.

Quæ sunt illa media faciendi de occasione proxima remotam?

R. Sunt eadem, quæ sunt remedia contra peccata, de quibus supra Num. 112 et 113. et latius in 1^a. 2^a.

Dixi ordinariè: quia si nulla militet ratio non deserendi, vel si ab initio, vel post media præscripta non supersit spes verisimilis ut occasio proxima fiat remota, eò quòd media ab hoc vel ab alio Confessario præscripta (Confessarius enim posterior interrogare debet poenitentem, quæ media priores Confessarii præscripserint, et utrùm ea adhibuerit) vel non sint adhibita, vel sine effectu facta inania; tunc proponendum poenitenti, ut *absolute* deserat illas occasiones, si absque peccato vel majori peccati periculo deserere possit, scilicet ut deserat famulatum, officium, mercaturam, &c.

Si nolit deserere, absolvendus non est, quia retinet voluntatem peccandi. Eundem interim paternè admonet, et exponet mandatum Christi, Matth. 18. v. 9. *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum* Matth. 16. v. 26. *Quid prodest homini, si universum mundum luaretur, anima verò suæ detrimentum patiatur?* Idipsum persuadere conabitur per sensibilia, arguendo v. g. si domus tua toto igne conflagraret, tuque in ea cernereris, anivum comburendum, nisi excurras et omnia deseras, namquid mox domum et omnia desereres, ut vitam retineres? sic fac in causa animæ tuæ, ut eam et te eripias ex incendio ignis æterni. Si equidem nolit audire, servient verba Osee 13. v. 9. *Perditio tua (ex te,) Israel.*

Quid si talis dimittendo mercaturam, vel opificium redderetur incapax ad alendam uxorem et prolem quoad necessaria vitæ, indeque timendum, ne fortè, quia mendicare erubescit, declinat ad furta et injustitias, ad rixas et pusillanimitates, &c.

R. Tunc occurrit casus occasionis involuntariæ, de quâ Num. 131. Si autem in casu non videatur cogendus

ad deserendum opificium *absolutè* ob periculum majoris peccati, absolvi tamen non potest, quamdiu manet in occasione illa proxima *formaliter*, et in voluntate peccandi in posterum; quia negligit eam facere remotam, quod est in potestate sua per gratiam Dei.

Si verò talis deserendo opificium, &c. solum adigeretur ad diminuendum statum, ita ut necessaria sustentationis vitæ sine peccato acquirere posset extra periculum occasionis proximæ, obligatur dimittere præfatum opificium et diminuere statum. Hoc si sincerè faciat propter Deum, confidere licet, quòd non derelinquetur à Deo, qui dat escam omni carni.

N. 136. DE PRÆTEXTIBUS NON DESERENDI OCCASIONEM PROXIMAM.

I. Dantur *justæ causæ ad tentandum, ut occasio proxima fiat remota.* II. *Quæ sint justæ causæ.* III. *Pensandum pondus justæ causæ et periculum peccati.* IV. *Cessante illâ spe, non dantur justæ causæ manendi in occasione proxima.* V. *Probatur à ratione.* VI. *Cessant omnes justæ causæ.* VII. *Probatur ex propos. damn.* VIII. *Probatur ex Scrip. Sacra.* IX. *Objectio.*

AN possunt dari justæ causæ, sive rationes sufficientes permanendi in occasione proxima voluntaria?

R. Distinguendo: si sit spes verisimilis boni effectus, possunt dari justæ causæ ad expectandum et tentandum, ut occasio proxima reddatur remota vel nulla, secundum dicta superius n. 133.

Assigna ejusmodi justas causas?

R. Ejusmodi sunt: impotentia physica deserendi, peccatum aliis committendum, periculum æqualis vel majoris peccati incurrendum, necessitas vel bonum spirituale animæ propriæ vel proximi, et evitatio scandali, iniuriam aliorumve malorum; item aliquando jactura temporalium, vitæ, famæ aut honorum, fortunæ etiam respectu proximi vel communitatis.

Hic bene notandum, quòd considerare et pensare oporteat hinc pondus justæ causæ, inde periculum peccati ex occasione, et verisimilitudo mutandæ proximæ in remotam; nam ex levi causa, non æquivalente periculo, non licet illud tentare, quia cessat ratio justæ causæ per periculum gravius: sic simplex damnum vel luctum temporale communiter cedere debet periculo occasionis

proximæ, ni spes sit evidens mutationis in remotam. Inde damnata est Prop. 41. ab Alex. VII. quæ dicebat, quod concubinariis non sit obhgandus ad evitendam concubinam, si hæc sit nimis utilit., &c.

R. 2°. Cessante illâ spe, fors ut occasio proxima fiat remota, non dantur justæ causæ separationis sufficientes ad permanendum in occasione proxima voluntaria, sive ad non deserendam eam absolute.

Ratio est, quod non possit dari justa causa ad peccandum, et ad perseverandum in voluntate peccandi, quæ continentur in occasione proxima voluntaria, juxta dicta Num. 132.

Proinde justæ causæ supra recensitæ hic cessant et cedunt, quia salus et vita animæ præferenda est vitæ et bonis corporis, famæ, &c.

Prætextus scandali proximi fingitur, ait Steyertius p. 244. et si quis utatur præcautionibus debitis non erit scandalum datum. Du Jardin p. 49.

Idem probatur ex propositionibus 62 et 63. inter damnatas ab Innocentio XI.

Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis aut honesta non fugiendi occurrit. Est 62.

Licilum est querere directe occasionem proximam peccandi pro bono spiritali vel temporali nostro, vel proximo. Est 63.

Confirmatur ex doctrina Christi Matth. 18. v. 9. *Si oculus tuus scandalizate, erue eum, et projice ab te. Et v. 8. Si manus tua vel pes tuus scandalizat te, &c.*

Matth. 16. *Quid potest homini si unguerit mundum lucrifera, anima vero aut detrimentum patitur?*

Matth. 10. v. 37. *Qui amat patrem, aut matrem, plus quam me, non est merdignus.*

Joan. 10. v. 12. *Qui amat animam suam, perdet eam.* Obj. Christus dicens, Matth. 18. *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, non dedit præceptum, sed solum consilium.*

R. Dedit præceptum, quia addit penam gehennæ, ignis, nisi fiat.

N. 137. CONCLUSIONES EX PRÆFATIS.

CONCLUSIO debet ex dictis, quod mulier debeat eligere potius pro penaria petire, quam frequentare do-

mum, ubi largas recipit eleemosynas, sed quæ degenerant in stipendium meretricium.

2. Quòd filia debeat deserere Confessarium, licet utilis, si ex ejus alloquio solet consentire in delectationem impuram. Pro quo observent confessarii ut filias non nimis adulatoriè attrahant.

3. Quòd homo à multo tempore furax, obligetur dimittere officium dispensationis alterius.

4. Quòd gulosus debeat vitare convivia, ebriosus tabernas, libidinosus familiaria et privata consortia feminarum.

N. 138. RESOLUTIONES CASUUM CIRCA OCCASIONEM PROXIMAM.

I. *Casus adolescentis alloquentis filiam.* II. *Resp. distinguendo: si ex re mala.* III. *Si ex honesto free.* IV. *Prudens cautio.* V. *Quando alloquium absolutè deserendum.* VI. *Qui juvenes non absolventi.* VII. *Quæ filia non absolvenda.*

ADOLESCENS tempore duorum mensium sæpe alloquutus est filiam, cujus occasiones aliquoties, fortè quater aut sexies, indicit in consensum delectationis impuræ, vel etiam in peccata externa.

Quæritur, quid agendum Confessario?

R. Debet inquirere, quo fine fiat alloquium, et si quidem habeatur solùm ridendi, jocandi, confabulandi causâ, aut ob alium finem vanum, inutilem vel nonnunquam malum, illi absolutè interdicendum et cavendum est colloquium istud.

Si verò ob finem honestum et bonum, v. g. ad ineundum cum ea matrimonium, fiat colloquium: remedia præscribantur, ut faciat de occasione proxima remotam, v. g. ait S. Carolus Borr. p. 2. c. 16. ne solus unquam cum sola veretur, ut orationes augeat, corporis mortificationem subeat aliquam, ut frequenter quodque præcipuum est, confiteatur, ut eam sæpius et diutius non alloquantur, quàm necessitas requirit; quæ si poenitens recipiat cum spe emendationis, poterit absolvi. Idem vicissim resolvendum de filia in simili casu.

Sollicitè hinc investigandum, utràm titulus matrimonii ineundi subsistat; aliquando enim illius nulla est spes verisimilis, aliquando nulla apparentia, ut brevi possint inire matrimonium, etiamsi vellet; quia deest occasio lucrandi

victum ex defectu domus vel villæ aut commercii, &c., et sic alloquium jam est inutile cum periculo peccati, ad quod jam abutendum.

III. Si in casu prefato ipse negligat media, et fidem frugerit, aut non sit spes, uti occasio fiat remota, alioquin *absolute* deseri debet, aliâs ipse absolvi non potest. Item si ab illa si reprobata, ut solat: nam non possit proci et iuste matrimonium? ipsi respondeatur: quid non possit peccare, et quid melius ipsi sit, esse sine matrimonio, quàm peccare mortaliter, et sic se circumveniat, et sic se circumveniat.

Deterioris sortis sunt illi juvenes, qui discurrunt ad omnes filias, et lascivis hâbitantibus committunt, et hinc cum cum dant colloquia, et oscula, &c. hâbitant manus promoveri ad ubera, manum comprimunt super vestes filiæ ad partes inhonestas, multaque falso promittunt: hi scurræ non sunt absolvendi, nisi prius emendati, et confessione generali ejusdem temporis institutâ.

II. Similis variorum sunt villæ Berta, quæ uti canes lascivæ, admittunt ad familiare colloquium omnes juvenes, manuum compressiones et oscula, &c. non exhorrent; gloriantur in eo, quod habeant multos proci, et quia omnibus laxant spem matrimonii, multos decipiunt et impediunt ab alio matrimonio. Similiter legendum cum eis.

SECUNDUS CASUS.

I. *Casus sponsi et sponsæ.* II. *Objectio.* III. *Objectio.* IV. *Sola dispositio infirmitatis, quæ non est voluntatis, non obest.* V. *Difficilior resolutio casus quando occasio est in aliis peccatis.* VI. *Media differendi matrimonium.*

Sponsus et sponsa hodiè contracturi matrimonium, per annum impudicè vivendi sibi invicem probuerunt occasio- nem proximam. Queritur, an hodiè absolvi possint.

R. Possunt absolvi, si jam videantur verè dolere et con- teri de præteritis.

Obj. Ipsi sæpius frugerunt fidem de occasione deserenda, ergo neganda est absolutio.

R. Nego bonis, quia jam implent promissa et absolute eam deserunt occasionem, non per matrimonium effice- ritur: tollitur occasio proxima, quæ ut antè non maneat peccatum, nec periculum peccandi.

Obj. Illi sunt ita dispositi, ut pergerent in peccatis, si inupti manerent; ergo deest contritio et propositum.

R. Distinguo antec. sunt ita dispositi actualiter vel virtualiter, nego ant. nam ideo contrahunt matrimonium, quia positivè nolunt amplius peccare: sunt ita dispositi, quia eaque dispositio est sola infirmitas carnis non voluntatis, conc. ant. sed nemo judicatur ex eo, quod faceret, sed quod facit, ait Stey. Appon. 41. nec ipsis proponenda est illa conditio: vellesne pergere in ista vita impura, si matrimonium non inires? ne dispositio infirmitatis ex tentatione fiat actualis. Et unusquisque fortè multa faceret in tentatione, quæ ei jam non imputantur.

Si versentur in consuetudine vel occasione aliorum peccatorum v. g. perjuriorum, furtorum, ebrietatum, difficilior est resolutio, quia per matrimonium directè non tollitur illorum peccatorum occasio vel consuetudo.

Illud Jordin. Sect. 4. pag. 107. proponit in absolutionem impertiendam, si cum mutatione statû sperari possit mutatio vitæ, necessitas premitens fortè sumabitur penitentis propositum, et eadem ratio excusabit Confessarium, et quia fortè sine absolutione dimissus se presentabit ad matrimonium; cui Pastor assistere debet, si ex sola confessione eum cognoscatur indignumque meritoque in eum admittat.

Si verò in his prædictis occasionibus non speretur mutatio, differenda est absolutio, donec conversio appareat.

Ut autem evadat notam infamiae, quæ semper objicitur: poenitens faciat votum castitatis pro paucis diebus; vel dicat amicis, Pastorem habere prohibitionem, seu interdictum, assistendi matrimonio ejus, detque licentiam Pastori idem dicendi; vel denique aperte dicat, se esse remissum à Confessario quod pro talibus non est infamans, sed risus obiectum.

N. 140. TERTIUS CASUS.

I. Si sine justa causa frequentetur taberna, interdicalur.

II. Si ex justa causa occasio reddatur remota. III.

Remedia.

QUIPIAM frequentans tabernas, solet bis aut ter in mense inebriari: quæritur, utrùm frequentatio tabernæ sit ipsi interdicens?

R. Distinguen-do si absque necessitate seu justa causa frequentet taberna, v. g. in eam bibendum, ad terend-

dum tempus, ad confabulandum, &c. frequentatio tabernæ ipsi interdicens est veluti occasio proxima proveniens ex re inutili. Vide Num, 134. et si fidem fregerit, non absolvatur.

Si ex necessitate vel justa causa frequentet tabernas, v. g. ut victum necessarium sibi et familiæ acquirat, quia est v. g. alterius negotiorum gestor, quæ negotia in taberna tractari debent: præscribenda sunt ipsi media, ut occasio illa desinat, vel remota efficiatur.

Quæ sunt hæc media?

R. 1. Ut omnino non bibat in taberna.

2. Ut non nisi exiguum bibat, v. g. pintam; si autem alii ipsi propinent, non acceptet, vel fingat se bibere.

3. Solam aquam bibat ex prætextu sanitatis, vel incommodi, idque dicat sibi esse præscriptum.

4. Ut misceat potui insipida.

5. Ut æquale vel duplum istius, quod in tabernâ bibit, vel expendit, det pauperibus.

6. Ut faciat votum non bibendi vinum adustum tempore unius septimanæ, et tunc redeat ad Confessarium, qui eidem persuadeat, ut id, quod potuit observare unâ septimanâ, continuet per secundam, &c.

7. Indies manè et per diem propositum resumet, Deum orat, Missam audiat. Circumstantias circa hunc casum examinandas, docet Schema quartum Num. 267.

N. 141. QUARTUS CASUS.

I. De Choreis. II. S. Franc. sunt periculis plana.

QUID censendum de conventiculis juvenum et puellarum diebus Dominicis in tabernis, ubi simul bibunt, tripudia et choreas ducunt?

R. Illustr. Dominus Humbertus Archi-Episcopus Mechl. in Epistola Pastoralis secundæ p. 24. recenset ea inter occasiones proximas variorum peccatorum, nec excusat eos, qui causantur, se nihil mali ibidem committere, quia equidem sine causa et temerariè adeunt proximum peccati periculum; et quia prævaricantur præcepta illos castus prohibentia.

Idem periculum in iis agnoscit S. Carolus Borr. con. 3 Mediol, tit. de Fest.

Generaliter de choreis et tripudiis in consortiis, præcipuè diversi sexûs, pronunciat S. Franciscus Salesius Introd. ad Vit. dev. 3. p. c. 33. in hac materia omnium

Sanctorum indulgentissimus, quòd ordinariè sint plena periculis: "invidias, ait, irrisiones, & carnales vanos-que amores ad se attrahunt, poros corporis & animi aperiant, devotionis spiritum dissipant, & sexcenta pravorum affectuum genera in anima excitant." Funestos similes effectus vidit Mechlinia, postquam enim filiae frequentarunt conventicula chorearum (vulgò *Bal* antea in hac civitate incognita) vanitatibus ita addictæ sunt, ut nullas ferè ampliùs videamus transire ad Monasteria.

Generatim aliqui, quamvis frequentent loca aliqua, vel committant talia, quæ reputantur occasiones & pericula peccatorum, excusant se, quòd in iis ipsi non peccent; verumtamen tales præsumptionem committunt, nimium confidentes in fortitudine sua: deinde participant equidem in occasione peccati aliorum hominum.

No. 142. QUINTUS CASUS.

I. *Casus filii familias peccantis cum ancilla.*

QUID si filius-familias sæpius conversetur cum ancilla?

R. Ista occasio, sublato jam pudore, nimium propinqua, non facilè mutanda videtur, nisi per transmigrationem alterutrius. Inquiri tamen debet, an ipsa cohabitatio, an verò aliquæ circumstantiæ generent occasionem proximam; quo casu auferendo circumstantias, tolletur occasio, v. g. nunquam peccatur, nisi dum vesperi in culina confabulatur cum ancilla; ipsi prohibeatur ingressus culinae vesperi, occasio sublata erit. Simul ad cautelam ipse denunciaret ancillæ, si adhuc peccatum illa permittat, quòd idipsum declarare debeat parentibus, ut dimittatur illa: fortè ex timore illa occasionem abrumpet.

Adjiciuntur media ordinaria, ut ipse nunquam aspiciat in faciem ejus, nunquam solus sit cum sola, non alloquatur extra necessitatem; ipse augeat orationes & jejunia, singulis septimanis confiteatur, &c.

Similis resolutio servit, si famulus peccet cum ancilla. Legi etiam potest Neesen, de peccatis in Append. Du Jardin, Gaspar, alique, qui plurimos casus similes resolvunt; sed multorum resolutiones meritò ad incudem & limam principiorum reduces.

R

No. 143. DE ABSOLUTIONE.

NEGANDA IIS, QUI QUINTO LOCO RECENSENTUR IN PASTORALI.

I. *Qui manent in affectu vel voluntate peccandi.* II. *Objectio.*

QUINAM sunt ii, qui alio modo peccata relinquere, & vitam in melius emendare nolunt?

R. Illi, qui directè vel indirectè manent in affectu aut voluntate alicujus peccati mortalis, vel qui media adhibere negligunt, aut pœnitentiam justam acceptare recusant, vel qui in consuetudine peccandi persistunt, &c.

Observare juvat, quæ scribit S. Car. Borr. p. 2. c. 15. f. 146. : “ Est præterea consultum absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, qui tametsi dicant & polliceantur, quòd se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum ne contrarium contingat.”

“ Ex hoc genere esse solent plerique adolescentes, qui in otio vitam agunt, qui luxui dediti, crapulam, & amores inhonestos sequuntur, qui libidinibus pascuntur, verba obscæna proferunt, murmurant, in odio ac detractionibus versantur quotidie : & confessionem differunt in ultimos Quadragesimæ dies ; idem faciendum cum iis (scilicet ut differatur absolutio) qui cum multos annos in peccatis perdurant, nullâ interim adhibitâ operâ in emendationem vitæ, in eadem peccata iterum atque iterum labuntur.

“ Idem resolvit S. Carolus Borr. cap. 1. si Confessarius jam tum præsciat, quòd a confessione nihilo minùs ac ante suis in peccatis sint perseveraturi.”

Obj. S. Car. Bor. dicit solum esse consultum absolutionem differre, ergo non est præceptum.

R. Nego ant. non addit enim *solum* ; igitur non excludit præceptum, quia ibidem consultum non opponit præcepto. Deinde in originali Textu Italico verbum extenditur ad præceptum : tandem quis prudenter aget contra consilium rationale S. Caroli Borr. ?

No. 144. DE CONSUETUDINARIIS ET RECIDIVIS.

- I. *Qui consuetudinarii.* II. *Quid consuetudo.* III. *Qui recidivi,* IV. *Quid recidiva.* V. *Qui consuetudinarii recidivi.* VI. *Sunt termini excedentes se.* VII. *Consuetudinarius non recidivus.* VIII. *E contra.*

QUI peccatores vocantur consuetudinarii ?

R. Illi, qui ex actibus præcedentibus contraxerunt propensionem sive habitum peccandi.

Consuetudo autem est propensio sive habitus ex actibus contractus.

Quinam vocantur recidivi ?

R. Qui post pœnitentiam relabuntur in eadem vel similia peccata.

Recidiva enim est relapsus in idem aut simile peccatum post pœnitentiam.

Quinam dicuntur consuetudinarii recidivi ?

R. Illi consuetudinarii, qui post pœnitentiam ex eadem consuetudine relabuntur in peccatum.

Igitur hi termini consuetudinarii & recidivi ad invicem comparati habent se adinstar excedentium & excessorum. **Du Jardin.**

Da consuetudinarium non recidivum ?

R. Est iste, qui jam ab anno contraxit consuetudinem jurandi, in qua sine pœnitentia usque in præsens perseveravit.

E contra recidivus non consuetudinarius est qui semel dumtaxat aut bis pejeravit ex aliqua occasione vel passione, & post pœnitentiam iterum semel pejerat.

No. 145. DE ABSOLUTIONE NEGANDA CONSUETUDINARIIS ET RECIDIVIS.

- I. *Consuetudinariis recidivis differenda absolutio.* II. *Consuetudinarii interrogandi de tribus.* III. *De circumstantia durationis,* IV. *De Sacrilegiis commissis.* V. *De remediis præscriptis.* VI. *Probatio ex S. Th.* VII. *S. Franc. Sal.* VIII. *Idem.* IX. *Idem.* X. *Propos. damn.* XI. *Script. S.* XII. *SS. Patres.* XIII. *Per tres mortuos à Christo resuscitados figurantur triplicis generis peccatores.* XIV. *Objectio.* XV. *Ad quam classem reducuntur consuetudinarii.* XVI. *Modus relabendi attendi debet.* XVII. *Objectio Matt. 18.* XVIII.

Obj. Luc. 7. Magdalena consuetudinaria. XIX. Objectio. XX. Objectio. XXI. Objectio.

AN consuetudinariis & recidivis neganda est absolutio?

R. Pluribus neganda, aliquibus est concedenda. Igitur dico cum Steyaertio: consuetudinariis recidivis ordinarie neganda vel differenda est absolutio.

Ratio est, quod careant contritione & proposito, quia hærent in affectu & voluntate peccandi; prout probatum est supra Numero 88. ibidemque cautum est, ut consuetudinarius à Confessario semper interrogetur super his:

1°. Quanto tempore hæserit in consuetudine voluntaria, ut cognoscatur gravitas peccati, ex circumstantia perdurantis in effectu peccati, & simul sciatur, qualiter & quoties prævaricatus sit præcepta actuum supernaturalium fidei, spei, charitatis, contritionis, religionis, & præcepta Ecclesiæ: quæ peccata ipse ignorat communiter, & propterea monendus pœnitens, ut de eis novam contritionem eliciat, ac se accuset.

2°. Quoties interea sit confessus, & communicaverit, aliaque Sacramenta susceperit, ad cognoscendum numerum sacrilegiorum; de quibus iterum monendus pœnitens, ut & confessiones sacrilegas reiteret.

3°. Quæ remedia sint præscripta, & an observata: ut appareat, quoties fidem frægerit, & quæ jam præscribenda sint.

Probatur responsio ex S. Th. 1. 2. q. 78. a. 2. ad 3. ubi scribit hæc: *Plerumque tales, qui peccant ex habitu, pœnitent de peccato, non quia eis peccatum secundum se displicet, sed propter aliquod incommodum, quod ex peccato incurrunt: puta propter pœnam, infamiam, miseriam, &c. Exemplum manifestum habemus in Rege Antiocho, cujus confessionem, qui hodie audiret, eum facile absolveret, attamen indignum.*

Audi S. Franciscum Sal. Confessarium benignissimum, docentem in Instruct. Synodalibus tit. 9. c. 5. *Differendam esse absolutionem iis, qui vitiosis habitibus, puta blasphemie, luxurie, &c. eradicandis omnes nervos non intendunt, in confessione aliàs moniti & correpti.*

Item conferentiâ 18. dicit: *Hæc regula est propemodum generalis, quod quando toties in eundem labimur defectum, signum est deesse corrigendi se propositum.*

Idem S. Franc. Sales. in Instruct. Syn. tit. 9. c. 5. *Quandoquidem complures Confessarii se faciles exhibent, ut impendant absolutionem ad eam, quam faciunt pœnitentes,*

pollicitationem se emendandi, occasionem proximam deserendi, &c. Diligens examen instituendum est, an idem in antea actis confessionibus jam promiserint: si quidem id polliciti fuerunt, nec tamen steterint verbo, non est quod Confessarius fidem habeat, seu absolutionem differat, donec sint ab occasione sejuncti, & quidem donec aliquo tempore non repententes vixerint.

Confirmatur conclusio ex damnatione hujus prop. 60. inter damn. ab Innoc. XI. *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi, etiamsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda nec differenda absolutio, dummodo ore proferat, se dolere & proponere emendationem.*

Denique Scriptura Sacra significat, hominem verè conversum non facilè recidere, quia comparat eum ligno firmiter plantato, Ps. 1. Domui ædificatæ supra petram Matth. 7.

Deinde Sancti Patres pronunciant conversionem consuetudinariorum esse difficiliorem, eamque S. Aug. tract. 49, in Joan. figuratam docet per resuscitationem Lazari quatruiduani, in qua Christus clamavit & lacrymatus est.

Obiter nota ex S. Aug. loco cit. per tres mortuos a Christo resuscitados significari in sensu morali triplicis generis peccatores: per filiam Jairi Archi-Synagogi Marci 5. in domo resuscitatam, significantur peccatores, qui solùm internè peccaverunt, & statim resurgunt; per filium viduæ extra portam civitatis Naim delatum, Luc. 7. denotantur, qui actu externo consummarunt peccatum; per Lazarum foetidum quatruiduanum figurantur peccatores inveterati & consuetudinarii.

Obj. Rituale Romanum, uti & Mechliniense, recensens eos, quibus neganda est absolutio, non exprimit consuetudinarios; ergo, &c.

R. Dist. ant. non exprimit consuetudinarios nominatim in specie, sicut non exprimit v. g. Hæreticos, concedo ant. Non exprimit eos implicite & in genere, neg. ant. Igitur cum Steyaertio dico, quòd referantur ad eos, qui quinto loco recensiti vitam in melius emendare nolunt: vel ad eos, quarto loco memoratos, qui occasionem proximam deserere nolunt, cùm ipsa consuetudo sit verè occasio proxima interna; vel denique ad eos, qui non dant sufficientia signa doloris, vel fidem fregerunt, vel media neglexerunt.

Ex his collige, quandonam recidivis non consuetudinariis, vel consuetudinariis non recidivis differenda sit absolutio, quando scilicet reducuntur ad eos qui in

pastorali exprimuntur. Modus relabendi considerari debet; an peccent ex electione, an ex passione subitanea; hi enim cessante passione affectum peccati facilius deponunt.

Obj. Christus Matth. 18. præcipit Petro, ut septuagies septies remittat: quem locum S. Scripturæ S. Th. 3. p. q. 84. a. 10. Arg. "sed contra," applicat absolutioni sacramentali; ergo recidivi debent semper absolvi.

R. Concedimus poenitentem toties esse absolvendum, quoties debitam contritionem elicit, & ejus vera signa apparent, quod negamus de consuetudinariis recidivis prædictis.

R. 2°. Locus propriè intelligi potest de remissione injuriarum; has autem oportet remittere fratri etiam non poenitenti.

Instabis: nos debemus ignoscere & remittere fratri recidivo etiam septies in die: atqui Deus est magis misericors, quàm nos; ergo Deus vult, ut Ministri ejus sive Confessarii septies in die, & semper absolvant.

R. 1°. Nimum probat, scilicet absolutionem dandam non poenitenti: nos enim eis, et inimicis nostris ignoscere debemus injuriam.

R. 2°. Nego cons. Disparitas est, quòd Deus nobis præceperit ignoscere fratri, quia nos non habemus titulum sive jus non remittendi injuriam aut rancorem; sed Deus, æquè justus ac misericors, habet jus ut satisfiat justitiæ suæ, et nulli nisi poenitenti promisit remissionem, ergo Sacerdotes non nisi poenitentes absolvere possunt. Adde, quòd in remissione, quam facit homo homini, nullum periculum peccati occurrat, sed in absolutione est periculum sacrilegii.

Obj. Christus Mariam Magdalenam consuetudinariam indilatè absolvit Luc. 7. sicut et Latronem in Cruce. Item filius prodigus Luc. 15. mox indutus est stolâ primâ. Ergo consuetudinarii possunt mox absolvi secundùm exemplum Christi.

Quando tanta et tam prædeliberata signa poenitentiae videbimus in consuetudinario, eundem etiam illicò absolvemus. Maria enim ex motu poenitentiae præparavit unguentum magni pretii, publicam confusionem subiit, lacrymas sinceras doloris fudit, &c.

Quispiam è contra posset ex factis Christi concludere, recidivum non esse absolvendum, quia non legitur Christus unquam ullum recidivum, sive eundem, quem semel absolvit a peccatis, relabentem secundò absolvisse: sicut nullum corporaliter bis ab infirmitate sanavit.

Obj. Potest fieri, ut consuetudinarius ille extemplo eliciat contritionem, dum confitetur; ergo debet illic absolvi.

R. Dist. ant. potest id fieri metaphysicè sive extraordinariè, conc. ant. potest sive solet id fieri ordinariè effectivè, nego ant. Deinde non sufficit quòd possit adesse contritio, sed debet insuper per signa sufficientia innotescere Confessario illa contritio, quæ signa non reperiuntur, sed contraria in consuetudinario recidivo.

Obj. Per dilationem pœnitens conjicitur in duplex periculum grave, nimirum moriendi in peccatis, et incidendi in nova peccata; ergo est necessitas semper absolvendi.

R. 1°. Illa pericula cedere debent peccato certo sacrilegii, quòd ille committeret suscipiende absolutionem cum voluntaria dubia dispositione.

R. 2°. Negando ant. quando illa dilatio protenditur ad paucos dies; neque Ecclesia illa attendit, quando adultis distulit olim Baptismum. Deinde illa pericula sunt consuetudinario voluntario, adeoque non inferunt necessitatem; denique ipsi debet responderi, quòd si Deus ei pepercerit peccanti, magis parcat eidem pœnitenti.

Notat enim P. Du Jardin, pag. 126. mirum esse, objectionem illam popularem proponi ab iis Theologis et Confessariis, qui nullum peccati vel periculi ejus scrupulum movent illis peccatoribus, qui differunt confessionem ad menses et annum; qui proinde convincuntur sibi contradicere.

Obj. Prov. 24. V. 16. legitur: *Septies in die cadet justus; ergo, &c.*

R. Loquitur sapiens vel de venialibus, vel de tribulationibus.

Deinde in textu non legitur *in die*. Vide Estium in hunc locum.

No. 146. DE ABSOLUTIONE DANDA CONSUE- TUDINARIIS ET RECIDIVIS.

I. 1. *In necessitate.* II. 2. *Si Pœnitens nunquam sit monitus nec fidem fregit.* III. 3. *Si extraordinaria signa appareant.*

AN consuetudinario aut recidivo possit aliquando dari absolutio sine dilatione?

R. Affirm. et primò licet in necessitate, de qua num. 157.

2°. Si nunquam fregerit fidem, aut nunquam monitus sit, nec remedia ipsi sint præscripta : nunc verò instructus agnoscens damnabilem animæ suæ statum, ingemiscat, & promptum se exhibeat, ad omnia quæcumque proposita media exequendum cum spe emendationis : poterit eidem (factâ confessione integrâ, vel generali si opus est) impertiri absolutio ; ut Sacramentum ei tribuat gratiam & vires ad propositum perficiendum.

Observant hic Henno & Billuart, quòd illi consuetudinarii, qui sunt doctiores, quibus sufficienter sunt cognita remedia efficacia contra peccata, censeri debeant inter eos, qui antea moniti sunt, sed media neglexerunt : quia æquivalenter sunt moniti, & media cognoverunt & habuerunt sibi præscripta, si voluissent eis uti.

Nota, praxim esse perniciosam, quâ aliqui absolvunt omnes, si primâ vice eos accedunt, non inquirentes, quid actum sit apud alios Confessarios ipsis prudentiores : hæc enim coincidunt, sive pœnitens prius fregerit fidem apud te, sive apud alium, cum sit idem tribunal Christi.

3°. Licebit mox absolvere consuetudinarium vel recidivum, si ipse jam specialia & extraordinaria contritionis & firmi propositi signa proferat : v. g. præviè omnia sponte perfecit, quæ Confessarius tempore dilationis exigere posset ; Deum oravit, consortia dereliquit, occasiones vitavit, & jam aliquo tempore a peccatis cessavit, &c.

No. 147. DE CONSUETUDINE RETRACTATA.

I. *Consuetudo retractata non officit.* II. *Quomodo fiat consuetudinis retractatio per voluntatem efficacem.* III. *Velocitas non sufficit.*

AN consuetudo retractata impedit absolutionem ?

R. Neg. si efficaciter sit retractata, quia tunc est involuntaria & sejuncta ab omni affectu & voluntate peccati ; & accensenda est reliquiis peccatorum.

Quomodo retractatur efficaciter aliqua consuetudo ?

R. Per efficacem voluntatem abolendi consuetudinem per media efficacia.

Hæc retractatio potest fieri in instanti, & est sufficiens, quando cognoscitur adesse, pro absolutione.

Habitus verò non nisi paulatim per labores & actus contrarios aboleri solet.

Voluntas inefficax sive velleitas non facit retractationem sufficientem pro absolutione: similis velleitas solet reperiri in consuetudinariis recidivis, de quibus Numerus præc. qui etiam dicunt, quod vellent carere illâ consuetudine, & quod doleant se tali consuetudine irretitos; interim similes protestationes non acceperunt tanquam sufficientes, utpote inefficaces sine voluntate efficaci exequendi.

Q. Actus peccati prædiens ex consuetudine retractata imputatur agenti ad culpam?

R. Distinguendo: si actus procedat ex sola consuetudine efficaciter retractata sine nova deliberatione, non imputabitur ad culpam formalem, quamvis actus dici possit peccatum materiale; idque citius occurrit in actibus subitaneis v. g. jurandi, ridendi, &c.

Ratio est, quod iste actus non sit voluntarius nec ullo modo liber, nec in se, nec in causa, cum hæc sit etiam involuntaria.

Si autem actus procedat quidem ex consuetudine retractata, sed simul cum nova deliberatione, sive cum novo voluntario libero, imputabitur ad culpam formalem, prout semper contingit in illis, in quibus ad actum deducendis requiritur nova & deliberata voluntas, v. g. in fornicatione. Idem contingit in subitaneis, dum simul actus cum advertentia rationis ponatur.

Quomodo agendum sit cum consuetudinariis & recidivis in venialia peccata, dictum est supra Num. 9.

No. 148. COROLLARIA DE CONSUETUDINARIIS ET RECIDIVIS.

- I. *Qui notabiliter sunt emendati, aliquando absolvi possunt.*
 II. *Aliquando non possunt absolvi.* III. *Qui relabitur ex fragilitate non semper absolvendus.* IV. *Media adhibita sine emendatione.*

AN consuetudinarii et recidivi iteratò absolvi possunt, si ab ultima confessione notabiliter sint emendati; ita ut v. g. diminuerint peccatorum numerum ad dimidium, v. g. qui vigesies fuerant ebrii, jam decies solùm relapsi sunt?

R. Distinguendo: si hujusmodi emendatio videatur provenisse ex firmo proposito in præcedenti confessione concepto, si scilicet quis notabili tempore post confes-

sionem se retinuit a relapsu, fugit occasiones, in initio tentationes vicit, media adhibuit, &c. tunc supponitur, quòd præcedens confessio fuerit valida, idque colligitur ex effectibus, quos ex gratia processisse judicamus; relapsum autem tandem contigisse ex mutabilitate voluntatis humanæ: sæpe enim accidit, quòd homines in initio fervidi, dum iterum semel relapsi sunt, quasi despondeant animum, et fræna laxent ad peccata consueta; quamobrem eis Confessarius injungit, ut post relapsum quamprimum redeant ad confessionem. Si igitur pœnitens resumat illud firmum propositum, facilius confidimus, illud iterum futurum efficax; ut autem illud exequatur, iterum impertimur ei absolutionis beneficium, quod tribuit auxilium. Pro quo adducitur illud Isa. 42. V. 3. *Calamum quassatum non conteret, & lignum fumigans non extinguet.*

Si verò illa peccatorum diminutio contigerit ex alia causa, quia v. g. occasio defuit, vel tentationes non occurrunt, vel quia deficiebant pecuniæ, vel etiam ex timore humano vel respectu Confessarii; talis emendatio non sufficit, quia non probat consuetudinem esse efficaciter retractatam; sed solùm factam esse remissam, cùm talis ex eadem consuetudine et causa peccet, ergo ex eodem affectu erga peccatum; sufficit autem consuetudo voluntaria vel affectus ad unicum peccatum mortale (cæteris emendatis) pro neganda absolutione.

An absolutio semper concedenda illis, qui ex fragilitate sive infirmitate relabuntur?

R. Neg. quia fieri potest, ut qui ex fragilitate humana deficiat, aut retineat affectum peccati: multi enim ob peccata fragilitatis damnabuntur.

An semper absolvi possunt, qui mediis a Confessario præscriptis usi sunt, verumtamen emendati non sunt?

R. Non semper; quia id potest esse signum, adhæsiōnem voluntatis ad peccatum esse firmissimam, ita ut malum superet remedium; præsertim quando sunt peccata, quæ nova deliberatione committuntur, prout sunt fornicatio, furtum, duellum, &c. quo modo S. Aug. fatetur se aliquando peccato fuisse illigatum ferreâ voluntate.

Cùm tamen illi demonstrent voluntatem adhibendi media efficacem, præscribenda sunt eis media efficaciora.

Nota, quosdam non emendari ex usu mediorum, eò quòd ea adimpleant merè materialiter, ut satisficiant

Confessario, non autem formaliter ex intentione et affectu cessandi a peccatis, ac ita perseverant esse peccatores.

No. 149. DE ILLIS QUI PUBLICUM SCANDALUM DEDERUNT.

I. *Scandalum perseverans in se vel in effectu.* II. *Ratio negandæ absolutionis.* III. *Pro absolutione, per se sufficit efficax voluntas.* IV. *Modus reparandi scandala generalia.* V. *Impositio publicæ pœnitentiæ reservatur Ordinario.*

PASTORALE sexto loco præscribit, negandam esse absolutionem iis, *Qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, & scandalum tollant.*

Quale scandalum intelligit hic Pastorale?

R. Scandalum activum et passivum datum, quod de facto perseverat in se vel in effectu: v. g. si quis aliis distribuerit libros perniciosos, debet illos libros eripere è manibus eorum, ut tollat scandalum et peccatum aliorum. Item si quis exposuerit picturam obscœnam, debet eam amovere. Generaliter si quocumque modo quis alteri præbeat occasionem proximam peccandi mortaliter, tenetur occasionem tollere.

Ratio est, quòd scandalum illud, quamdiu non tollitur, inducere pergat homines in peccata, quorum is, qui dedit scandalum, causa esse perseverat; adeoque scandalizare pergit et peccare; ergo indignus est absolutione.

Nota igitur, quòd propriè hic non intelligatur scandalum aliquando datum, quod jam penitus sublatum est: v. g. quo quis alium semel induxit in ebrietatem, cujus occasio jam cessat.

Pro absolutione eisdem concedenda sufficit iterum voluntas efficax tollendi quam citissimè scandalum; sed si dictis eorum non sit adhibenda fides, quia v. g. recidivi, vel fidem fregerunt, differtur absolutio, donec scandalum actu, si possunt, sustulerint.

Observe, quòd illa scandala generalia, quæ quispiam dedit per vitam publicè peccaminosam, per ebrietates, jurationes, fornicationes, &c. efficaciter et suaviter tolli soleant per vitam publicè piam et honestam, abstinendo notoriè ab illis peccatis, vitando occasiones, frequentando Conciones et Officia divina, suscipiendo publicè Sacramenta, &c.

Circa illud, quod Pastorale adjungit *Nisi publicè satisfaciant*, notandum, quòd, quamvis Confessarius possit injungere poenitenti ea, quæ ex jure naturali et divino requiruntur ad tollendum scandalum, non possit tamen imponere satisfactiones seu poenitentias publicas per modum poenæ, vel publicæ correptionis; hoc enim non pertinet ad Confessarios, sed ad Episcopos, eisque reservatur prout dicitur infra N. 185.

An et quando prædictis danda vel neganda sit sacra Communio, docetur in Tract: de Eucharistia.

No. 150. DE ABSOLUTIONE NEGANDA IGNORANTIBUS.

I. *Divisiones ignorantia.* II. *Ignorantes necessaria necessitate medii non possunt absolvi.* III. *Propos. damn.* IV. *Objectio.* V. *Nemo potest verè conteri sine fide.* VI. *Objectio.* VII. *Debent instrui & credere ante absolutionem.* VIII. *Tempus ignorantia exponendum in confessione.* IX. *Confessiones sæpius sacrilegæ formaliter.*

IN memoriam revocandæ sunt divisiones ignorantia in vincibilem et invincibilem; in ignorantiam scitu necessariorum necessitate medii, et in ignorantiam scitu necessariorum necessitate præcepti tantum.

Nota etiam; quòd ignorantia venialiter solum culpabilis habeatur hic adinstar ignorantia inculpabilis, quia veniale per se non impedit absolutionem.

Quibus ignorantibus neganda vel differenda est absolutio?

R. Qui ignorant ea, quæ sunt creditu necessaria explicitè necessitate medii, non possunt absolvi, quamdiu laborant ista ignorantia; sive ista ignorantia sit vincibilis sive invincibilis.

Ratio est, quòd illi careant fide; atqui *sine fide impossibile est placere Deo*, ad Heb. 11. ergo impossibile est illos justificari per absolutionem.

Huc spectant Prop. damn. Innocentii XI.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia Mysteriorum Fidei, et etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysteriorum SSmæ. Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Jesu Christi. Est 64.

Sufficit illa Mysteria semel credidisse. Est 65.

Fides non censetur cadere sub præceptum speciale et secundum se. Est 16.

Satis est actum fidei semel in vita elicere. Est 17.

Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita remuneratoris. Est 22.

Obj. Potest aliquis cognoscere unum Deum, licet ignoret cætera Mystéria, ergo is potest conteri de peccatis propter Deum offensum, ergo potest absolvi.

Resp. Neg. utramque cons. quia Deus statuit, illam gratiam veræ contritionis non dare nisi credenti explicitè cætera Mystéria necessaria.

Instabis: ergo talis non potest conteri de peccatis suis.

R. Dist. sequelam: ergo non potest conteri in actu secundo absque fide illorum Mysteriorum, conc. totum. Ergo non potest conteri mediante illâ fide, neg. seq. quam gratiam Deus ipsi non negabit, si non ponat gratiæ obicem.

Conclude, quòd præfati, ignorantes necessaria necessitate medii, antequam possint absolvi, debeant prius instrui, & credere explicitè illa Mystéria; alioquin absolutio futura sit invalida; & quod non sufficiat propositum, quantumvis firmum, addiscendi illa postea.

Conclude secundò, quòd ab hujusmodi ignorantibus inquirere oporteat, quanto tempore laboraverunt istâ ignorantia, quia confessio generalis istius temporis instituenda est: omnes enim confessiones eodem tempore factæ fuerunt invalidæ, & plura præcepta actuum supernaturalium non adimpleverunt, fidei, spei, charitatis, contritionis, &c. nec præcepta Ecclesiæ, annuæ confessionis & Communionis, & audiendi Missam devotè.

An confessiones, eodem tempore ignorantia istius institutæ, fuerint non solum invalidæ, sed etiam formaliter sacrilegæ?

R. Distinguo: si ignorantia fuerit invincibilis, confessiones ex parte ignorantia, quamvis invalidæ, potuerunt esse non formaliter sacrilegæ; si verò ignorantia fuerit graviter culpabilis, (qualis ordinariè, ait Du Jardin, in hac patria inter Christianos esse solet) confessiones supponuntur fuisse formaliter sacrilegæ, nti & susceptio aliorum Sacramentorum; adeoque numerus eorum exponendus.

No. 151. DE IGNORANTIA IN SENIBUS ET RUDIBUS.

I. *Quomodo senes & hebetes possint absolvi.* II. *Actus frequenter renovandi, auxiliante alio.* III. *Objectio.*

QUID igitur practicandum circa senes vel hebetes seu rudes, qui creditu necessaria necessitate medii discere aut retinere nequeunt?

R. Si ex negligentia id videatur accidere, remittantur ad instructionem.

Si ex memoriæ debilitate & imbecillitate id proveniat, & aliàs sint diligentes & simplices, Confessarius illis proponat illa mysteria & circa ea illi eliciant actum fidei divinæ, Confessario duce & præformante actum illum; & similiter procedatur ad actus reliquos spei, charitatis, & contritionis, & tunc absolvantur. *Stey. App. n. 15.*

Obj. Illi non retinebunt ea Mysteria, ne quidem per medium horæ quadrantem.

R. Sufficit, quòd ea Mysteria cognoscant explicitè pro eo momento, quo eliciunt actum fidei, quia memoria eorundem post actum non est necessaria, sed fides virtualiter perseverans.

Et ideo satagendum, ut illi frequenter accedant Confessarium, vel alium domesticum, ut, illo auxiliante & verbis præeunte, renovent formaliter actus fidei, spei, charitatis et contritionis, quos per se ipsos actualiter renovare non valent, ut illi actus virtualiter in ipsis possint semper perdurare.

Obj. Ipsi nonnunquam sunt tales, ut temporalia benè retineant, imo & dirigant, ergo illi non debent haberi incapaces ad discendum & retinendum pauca puncta fidei christianæ.

Respondet Steyaert, § 9. n. 10. pag. 106 temporalia sunt viciniora sensibus, et ideo facilius capiuntur et retinentur ab hominibus illis, qui sensu meliùs quàm intellectu præditi sunt, et quasi animaliter vivunt; quibus applicatur illud *Ps. 35. v. 7. Homines et jumenta salvabis, Domine.*

No. 152. DE IGNORANTIBUS NECESSARIA NECESSITATE PRÆCEPTI.

I. *Ignorantes scitu necessaria necessitate præcepti possunt statim absolvi.* II. *Exceptiones.* III. *Vel quæ ex officio sciri tenentur.* IV. *Confessiones in ignorantia mortali sunt invalidæ.* V. *Ignorantia invincibilis non obstat valori absolutionis.* VI. *Duæ notabiles differentię in praxi.*

AN possunt absolvi ignorantes scitu necessaria necessitate præcepti solùm, putà Orationem Dominicam, Symbolum Apostolorum, numerum Sacramentorum, Decalogum, &c.

R. Tales possunt absolvi, si habeant firmum propositum eadem discendi; necessarium non est, ea discere aut scire ante absolutionem; quia sinè fide explicita eorum potest haberi vera fides, & cætera requisita adesse possunt.

R. 2º. Si tamen fides eorum dictis & propositis adhibenda fortè non sit, quia v. g. "fidem fregerunt vel admoniti ab eodem vel ab alio Confessario, vel à Pastore, tantum studii non adjunxerint quantum debuerunt pro qualitate suæ personæ, absolutio differatur: ita S. Car. Borr. p. 2. cap. 12. in fine. Quilibet, ait idem S. ibidem, sub peccati mortalis periculo, articulos fidei scire & intelligere (saltem generaliter) tenetur, nec non Decalogum, et Matris Ecclesiæ præcepta ad mortale obligantia."

Similiter resolvendum de illis, qui ignorant ea, quæ ex officio suo scire tenentur; sicut Pastor scire tenetur impedimenta matrimonii, Notarius essentialia testamenti conscribendi, &c.

An confessiones factæ, stante tali ignorantia, sunt repetendæ?

R. Distinguendo: si illa ignorantia fuerit mortaliter mala, vel si occasionem proximam, periculum, aut voluntatem peccati mortalis retinuerit, confessiones eo tempore factæ sunt invalidæ, sacrilegæ, et repetendæ, quia factæ sunt sine contritione ob statum et affectum vel voluntatem peccati mortalis.

R. 2º. Si illa ignorantia fuerit invincibilis, vel non nisi peccatum veniale comprehenderit, confessiones, quantum ex parte ignorantie, potuerunt esse validæ,

adeoque non repetendæ, si cætera requisita adfuerint.

Observe præfatam distinctionem scitu necessariorum necessitate medii, et præcepti tantùm, quia facit notabiles differentias in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ administrandum, nimirum :

Quòd nemo ignorans creditu necessaria explicitè necessitate medii, possit absolvi, nisi priùs ea didicerit et explicitè credat, et quòd non sufficiat propositum discendi ea. Possit tamen absolvi alius, qui ignorat necessaria necessitate præcepti tantùm, antequam ea didicerit, si concipiat firmum propositum addiscendi illa.

2. Quòd confessiones factæ in ignorantia scitu necessariorum necessitate medii, sint omnes invalidæ, sive illa ignorantia fuerit vincibilis, sive invincibilis, adeoque repetendæ: sed confessiones factæ in ignorantia invincibili, vel saltem non mortaliter malâ, scitu necessariorum necessitate solùm præcepti, possunt esse validæ, et eatenùs non repetendæ.

No. 153. DE INTERROGATIONIBUS INSTITUENDIS CIRCA ARTICULOS FIDEI.

I. *Non omnes interrogandi, sed aliqui.* II. *Ratio datur.* III. *Objectio.* IV. *Prudentia in interrogationibus.* V. *Idiotæ à minoribus.* VI. *Litterati à majoribus incipiendo interrogantur.* VII. *Modus brevis ordinarius.* VIII. *Ineptus modus interrogandi.* IX. *Interrogandi circa objectum formale fidei.*

AN Confessarius interrogare debet pœnitentes & inquirere, utrùm sint instructi in creditu necessariis?

R. Cum Steyartio, p. 108, & in App. n. 13. quod non omnes interrogare oporteat, sed eos, de quibus, ex modo confitendi, vel aliunde ex vita non satis innotescit, eosdem esse instructos in credendis vel scitu necessariis.

Ratio est, quòd Confessarii officium sit prospicere, ut essentialia requisita in Sacramento non deficiant. Idem docet S. Car. Borr. p. 2. c. 10.

Proinde multùm aberrant, qui omnes confitentes supponunt instructos per suos Pastores, & hoc titulo nullos examinant: nam multi non audiant vocem sui Pastoris, vel non attendunt.

Objiciunt: Sedes confessionalis non est concionatoria.

R. Est tamen sedes Doctoris, Patris, & Judicis, ergo, &c.

Prudentiâ opus est in his interrogationibus, ut fiant absque offensione; aliter enim interrogandi sunt idiotæ, aliter litterati.

Idiotas et vulgares interrogamus incipiendo à facilio-ribus & minoribus, v. g. quot sunt Dii? quot Personæ Divinæ? quæ Persona sit incarnata? &c.

Litteratos & viros honoratos interrogamus incipiendo à majoribus, sumendo occasionem ex ipsa confessione, vel festivitate diei, &c. v. g. Quod Mysterium Ecclesia recolit hac die? per cujus merita speras remissionem peccatorum? Si ipse ad hæc accuratè respondeat, cognoscitur satis instructus; si autem ea ignoret, descendimus ad minora, neque in eo tunc potest offendi, cum ignoret majora.

Brevitatis causâ omnes interrogari possunt hoc modo: per cujus merita speras remissionem tuorum peccatorum? Si quidem ritè respondeat: per merita Jesu Christi Filii Dei pro nobis in Cruce mortui, cognoscitur ritè in fide instructus. Sin autem, descendimus ad minora hoc modo: quis pro nobis passus & mortuus est in Cruce? &c. Hos interrogandi modos laulenter & practicè docet Schema undecimum Num. 283.

Nota hujusmodi interrogationes non rectè institui hoc modo, Credisne esse unum Deum in tribus Personis? credisne Dei Filium incarnatum pro nobis? credisne illa propter summam veritatem Dei revelantis?

Quia sic interrogando eis dicitur id quod quæritur, & sic non cognoscitur, utrùm id ante sciverint & crediderint.

An omnes, qui noverunt puncta fidei recensere adinstar psittaci, censi debeant ideo habere fidem divinam?

R. Negativè, quod maximè in pueris notandum, debent enim illis punctis assensum præbere propter summam veritatem Dei revelantis; igitur propterea ab eis inquiritur objectum formale fidei, interrogando: Quare credis illa esse vera? &c. Hunc modum iterum latius proponit præfatum Schema.

No. 154. DE IIS, QUI IN IGNORANTIA RELINQUI POSSUNT.

I. *Pœnitens non relinquendus in ignorantia mortaliter mala regulariter.* II. *Exceptio.* III. *Nullus relinquendus in ignorantia mortali in fine vitæ.* IV. *Pœnitens aliquando non relinquendus in ignorantia invincibili.* V. *Aliquando relinquendus si non affulgeat spes boni.* VI. *Exceptio.* VII. *Exempla.*

AN Confessarius potest relinquere pœnitentem in ignorantia vel errore contra legem in materia gravi?

R. Distinguendo: si ignorantia illa sit ipsi mortaliter mala, vel occasio proxima peccati mortalis, regulariter Confessarius non potest ipsum relinquere in illa ignorantia vel occasione. Casus sunt, si pœnitens ex gravi negligentia ignoret Mystera fidei necessaria; vel si ex ignorantia malitiæ retineat affectum polluendi se, pejerandi, committendi usuras, &c.

Ratio est, quòd Confessarius ex officio Patris & Doctoris teneatur præcavere peccata pœnitentis ipsamque disponere ad absolutionem.

Dictum est, *regulariter*, quia, si non speretur ullus fructus ex instructione, sed è contra majora mala timeantur, pro tempore aliquo relinquatur in ignorantia, donec melior opportunitas occurrat: sed interea non absolvatur.

Si autem melior opportunitas non expectetur, sed tamen ipse pœnitens, licèt jam spernat monitionem, postea maturior videatur ex ea emendandus, instructio jam erit utilis pro futuro.

Denique, quamvis nulla spes emendationis appareat, si prævideatur pœnitens moriturus in illa ignorantia mortaliter mala, oportet ei veritatem revelare, & apertè ei declarare statum peccati mortalis & suæ damnationis, quia hoc bonum ex ea declaratione habetur, quòd ponatur in statu scientiæ, ut possit salvari forte in ultimo vitæ puncto.

R. 2. Si ignorantia illa sit invincibilis, vel saltem non nisi peccatum veniale contineat, et spes affulgeat eventus prosperi sine notabili malo, pœnitens debet instrui, quia id requirit justitia legis, ut etiam materialis transgressio legis tollatur.

Si autem non affulgeat similis spes, poterit pœnitens regulariter relinqui in ignorantia illa et absolvi ab aliis peccatis; quia non obligamur ad actus inutiles vel noxios; et ita aliquando relinquuntur in bona fide conjuges, invalidè ob impedimentum occultum juncti; ut et bona fide possidentes alienum, ne peccatum materiale fiat forte formale; aut ne majora mala sequantur.

Dixi iterum, *regulariter*, quia pœnitens aliquando relinqui non potest in ignorantia etiam invincibili, quamvis non speretur veri similis fructus: v. g. in ignorantia scitu necessariorum necessitate mediæ, in qua aliàs videtur moriturus, ut scilicet in ultimo vitæ halitu forte salvari possit.

Similiter non potest relinqui pœnitens in ignorantia licet inculpabili, si ea vergat in detrimentum fidei aut boni communis: v. g. ait Neesen, si Pastor doceat errores in necessariis punctis fidei; vel si sit invalidè ordinatus Sacerdos. Item si silentium Confessarii tandem cederet in damnationem animæ pœnitentis.

NO. 155. DE DIFFERENDA ABSOLUTIONE IN CASU DUBIÆ DISPOSITIONIS.

I. *Dubiè disposito differenda est absolutio.* II. *Confirmatur ex Proposit. damn.* III. *Idem est, si dicatur probabilis dispositio.* IV. *Objectio.* V. *Dubiè dispositus non habet jus ad absolut.* VI. *Objectio.* VII. *Explicatur Axioma.* VIII. *Regula S. Thomæ.* IX. *Explicantur axiomata.* X. *Objectio.* XI. *Datur falsa misericordia.*

AN absolutio concedi potest, quando dubium est, utrùm pœnitens annumerandus sit iis, quibus Pastorale dicit negandam absolutionem? v. g. dubitatur, utrùm occasio sit proxima, utrùm propositam emendandi sit firmum, utrùm consuetudo efficaciter retractata, utrùm fides ejus dictis adhibenda sit ob recidivam? &c.

R. Differenda est absolutio, nisi aliud requirat necessitas, de qua Num. seq.

Ratio est, quod absolutionem concedendo, Sacramentum exponeretur periculo irreverentiæ et nullitatis sine justa causa, et ita Confessarius et pœnitens committerent sacrilegium. Antoine t. 4. mihi pag. 355.

Idem confirmatur ex damnatione primæ Prop. per Innoc. XI. ubi declaratur: non esse licitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de va-

lore Sacramenti, relictâ tutiore. Dispositio autem pœnitentis pertinet ad valorem.

Hinc conclude, nullam vim constituendam esse in voce *dubia* dispositionis, sed etiam absolutionem esse differendam, quamvis *probabilis* diceretur esse dispositio; nam eâ voce utitur damnata propositio, modo illa probabilis dispositio relinquat morale periculum de valore absolutionis. Vide dicta Num. 127.

Obj. In dubio non debet quis privari jure suo, atqui pœnitens in casu privaretur jure suo, quod habet ad absolutionem ex institutione Christi, ergo in dubio non potest ei negari absolutio.

R. Dist. maj. in dubio non debet quis privari jure suo, si dubium non privet ipsum illo jure, vel si alia non obstant, concedo maj. secùs nego maj. sic dubius de valore matrimonii privatur jure petendi debitum. Proinde negatur suppositum, quia dubiè dispositus nullum jus habet ad absolutionem; nemo enim jus illud habet, nisi sit sufficienter dispositus, unde nec ipse potest recipere absolutionem, quamvis Confessarius paratus sit eam ipsi impertiri: obstant etiam injuria inferenda Sacramento, & peccata committenda à pœnitente & Confessario.

Obj. Axioma: *Dubia de proximo in meliorem partem sunt interpretanda*; ergo dubia dispositio habenda tanquam sufficiens.

R. cum S. Thoma 2. 2. q. 60. a. 4. dubia in partem meliorem sunt interpretanda in judicio personarum privato, quia in eo nullum mali periculum; item in judicio externo ad puram pœnam, concedo antec. Dubia in meliorem partem sunt interpretanda judicio superioritatis vel suppositionis in ordine ad evitanda peccata, vel in judicio rerum, nego antec. De quo S. Thomas loco cit. ad 3. sic loquitur;

Cum debemus aliquibus malis adhibere remedium sive nostris sive alienis, expedit ad hoc, ut securius remedium apponatur, quòd supponatur id, quod deterius est. Evidens autem est, quòd ad officium Confessarii pertineat impedire irreverentiam Sacramenti, et peccata pœnitentis.

Adde, quòd in favorem pœnitentis judicetur, quando ei dubiè disposito differtur absolutio, ut scilicet evitet sacrilegium.

Obj. In dubio standum est pro reo. Quisque debet haberi bonus, donec probetur malus. Ergo, &c.

R. Eadem responsio datur: nempe quod agatur de iudicio privato; vel de iudicio ad puram pœnam infligendam.

R. 2°. Hæc axiomata propriè serviant pro foro externo. Deinde eis opponi possunt hæc axiomata: *In dubio pars tutior est eligenda: semel malus semper præsumitur malus.* Prolixius de his discurrit Gaspar, pag. 147.

Obj. S. Chrysostr., seu Author operis imperfecti Homil., 43. relatus causâ 26. q. 7. Can. 12. dicit: *Melius est propter misericordiam rationem reddere, quàm propter crudelitatem; ergo melius est in dubio absolvere.*

R. Neg. cons. quia textus agit de pœnitentia imponenda vel remittenda, non de absolutione sacramentali.

Simul nota ex Can. 139. dist. 50. quòd datur *Periculosa et falsa misericordia.....dum in eisdem permanere peccatis eis indulgemus.* Similes Confessarios S. Th. à Villanova describit esse, *piè impios et impiè pios.* Plura de his apud Tomb. Gaspar. Boud. Du Jardin, &c.

No. 156. DE ABSOLUTIONE DANDA EX CAUSA NECESSITATIS.

I. *Non datur causa aut necessitas absolvendi certò indispositum.* II. *Objectio.* III. *Disparitas ab administratione aliorum Sacramentorum.* IV. *In necessitate licet aliquando absolvere dubiè dispositum.* V. *Objectio.* VI. *Confessarius format conscientiam certam.*

AN dari potest necessitas vel causa sufficiens ad dandam absolutionem ei, qui noscitur certò indispositus sive indignus?

R. Non potest dari, quia sic semper hoc intellexit Ecclesia; et actus nullâ ratione bonâ cohonestari potest. Proinde numquam licet absolvere formalem Hæreticum, aut Atheum, nec eum qui usque ad extremum vitæ habitum odia spirat, neque eos, qui quocumque modo peccata deserere, aut pœnitere nolunt. Observa tamen, quòd hic non liceat uti scientiâ haustâ ex confessione sacramentali alterius.

Obj. Licet aliquando dare Sacramentum Eucharistiæ, et Matrimonii ei, qui certò cognoscitur indignus, ergo licet aliquando dare Sacramentum Pœnitentiæ indigno.

R. Nego cons. Ratio disparitatis est, quòd administratio illorum Sacramentorum sit externa et publica; et

ideo Christus permisit illa aliquando dari indignis. Verùm administratio Sacramenti Pœnitentiæ semper censeatur occulta, ubi Sacerdos est solus et ultimus Judex. Deinde Matrimonium ratione contractûs respicit aliquando bonum commune.

Necessitas sæpe adfert rationes sufficientes, ut absolvi possit dubie dispositus.

Et in his casibus utimur his principiis: *Sacramenta sunt propter homines; in extremis extrema tentanda sunt; è duobus malis vitandum est majus.* scilicet æterna damnatio animæ: et secundùm hæc voluit Christus, instituens Sacramenta, ea administrari; prout innotescit ex praxi Ecclesiæ.

Obj. Igitur licitum est in necessitate sequi conscientiam dubiam.

R. Nego sequelam: quamvis enim Confessarius non sit certus de dispositione pœnitentis, vel de valore Sacramenti, est tamen certus de honestate suæ actionis, quæ conscientiam certam format ex principiis præfatis.

Obj. Nunquam licet facere malum ut veniat bonum, ergo nunquam licet absolvere dubiè indispositum, quia hoc est Sacramentum exponere periculo irreverentiæ.

R. Nego cons. et suppositum anteedentis, nam in casu necessitatis Confessarius permissive se habet ad irreverentiam Sacramenti dubiam, et intendit bonum.

No. 157. DE NECESSITATE SUFFICIENTI.

I. *Quanta necessitas sufficiat.* II. *Necessitas extrema sufficit.* III. *Item necessitas gravis.* IV. *Item necessitas similis.* V. *Alius casus necessitatis.* VI. *Necessitas hîc desumitur ex parte Salutis animæ pœnitentis.* VII. *Non absolvendus qui dicit: Non confitebor amplius.* VIII. *Pusillanimes confortandi.* IX. *Confessio repetenda.*

QUANTA necessitas requiritur et sufficit ad dandam absolutionem dubiè disposito?

R. Tanta, ut censeatur prævalere periculo indispositionis.

Notandum enim, quòd inter dubie dispositos dentur gradus majoris vel minoris indispositionis; sicut et in necessitate dantur gradus; alia necessitas dicitur levis, alia gravis, alia extrema: igitur conferendus est gra-

das necessitatis, cum grâdu indispositionis. Proinde respondeo :

Necessitas extrema quæ occurrit in articulo, vel propinquo periculo mortis, est sufficiens, ut absolvatur quicumque dubiè dispositus, modò non sit certò indispositus, & melior dispositio non speretur. Tunc enim absolvimus omnes consuetudinarios & recidivos, dummodo dicant, se verè pœnitere de peccatis, vel proponere emendationem; aut alia doloris signa edant.

Necessitas gravis, si videatur perseveratura, nec aliter amovenda, est etiam ratio sufficiens absolvendi dubiè dispositum. Hujusmodi necessitas occurrit in milite commisso prælium; in muliere, instante partu periculoso; in navigante mare periculosum, ubi Confessarii copiam non habebit. Du Jardin pag. 99.

Similem absolvendi necessitatem gravem admittunt Steyaert, Du Jardin, Gaspar, quando aliàs timetur pœnitentis desperatio, transitus ad Hæreticos, aut simile grave damnum spirituale pœnitentis, v. g. relapsus ex pusillanimitate in graviora delicta. Addit Catechismus Rom. de Sacr. Pœnit. n. 82. quando fundatè verendum est, ne semel dimissi amplius non redeant ad ullum Confessarium; si enim videantur accessuri alium Confessarium, nihil præcipitandum.

An est justa causa absolvendi, quod talis dubiè dispositus, si modò absolvatur, iterum reversurus sit ad Confessarium laxum, qui eum iterum mox absolvet?

Respondet Stey. pag. 249. cum Boud. & Du Jardin, quòd non liceat abuti suâ potestate absolvendi, eò quòd alter eâ abusurus sit: ita enim omnes Regulæ Praxeos subverterentur.

Du Jardin interim pag. 100. cum Van Roy adjungit, quod, si talis pœnitens revera ex imperitia & negligentia præcedentis Confessarii peccatis perseveret (quod utinam non contingeret) & jam hujus prudentis Confessarii monita & remedia contra peccata fidenter acceptet, cum spe perseverandi apud prudentem Confessarium, si absolvatur, sufficiens videatur necessitas impertiendi mox absolutionem, si alias videatur iterum reversurus ad imperitum, & in peccatis perseveraturus. Hæc praxis nonnunquam Pastoribus utilis, ut oves errantes reducant.

Quamobrem nota necessitatem absolvendi hîc desumi ex periculo salutis animæ pœnitentis, ita ut eo major sit

necessitas absolvendi, quo majori periculo salus animæ ejus subjiceretur, si modo non absolveretur.

An absolvendus iste, qui Confessario volenti differre absolutionem, comminatur dicens: *Nunquam confitebor amplius?*

R. Nullo modo: nam per idipsum positivè redditur indignus absolutione: vel enim intendit illud implere & nunquam confiteri, & gravissimè peccat contra præcepta Dei & Ecclesiæ: vel non intendit minas exequi; equidem peccat graviter, dum per fictas minas vult a Confessario extorquere & recipere absolutionem probabiliter nullam absque necessitate, Igitur monendus est, ut priùs doleat super iis peccatis enormibus in ipsa confessione commissis & illa ritè confiteatur.

Si autem quispiam id dicat ex pusillanimitate, quia videt se fragilem, non ad extorquendam indebitè absolutionem, confortandus est & animandus, quòd Deo omnia sunt possible, qui aliquando per gratiam suam peccatores maximos a peccatis liberavit, & Sanctos effecit; resumat animos & confidat in Deo, fortè hac vice Deus donabit gratiam illam, modò cooperetur.

Notandum, quod pœnitens sic dubiè dispositus, & ex causa necessitatis sic absolutus, monendus sit, ut postea satagat se plenius disponere, et in alia confessione se accuset de defectu præsentis dispositionis, et forte sacrilega susceptione absolutionis, ideoque tunc hanc confessionem repetat, ut securus esse possit.

Idem inducendus est, ut jam dubiè dispositus alia Sacramenta non suscipiat, nisi ad quæ suscipienda necessitas urget v. g. absolvi mulierem instante partu, vel militem instante conflictu, dubiè dispositos: proponam eis, ut jam non communicent.

No. 158. DE NECESSITATE LEVI.

- I. *Necessitas levis non sufficit.* II. *Tempus Confessionis vel Communionis annuæ non sufficit.* III. *Infamia, scandala, &c. prætextus insufficientes.* IV. *Indirectè dant causam accelerandæ absolut.* V. *Necessitas, ut populus audiat Missam die festo.*

NECESSITAS levis non est causa sufficiens absolvendi dubiè dispositum, quia periculum irreverentiæ et peccati, in tali casu prævalet necessitati levi.

Hinc resolvitur: quod præcepta annuæ confessionis et communionis non præbeant necessitatem absolvendi dubie dispositum, cum in ipsa lege cap. *Utriusque sexûs*, propterea concedatur Confessario potestas differendi absolutionem: deinde dilatio non obest saluti pœnitentis, ergo non infert necessitatem mox absolvendi.

Minus urget causa lucrandarum indulgentiarum.

An infamia, vel alia damna, aut scandala, secutura ex dilatione absolutionis, præstent rationem sufficientem absolvendi dubie dispositum?

R. Sunt prætextus communiter populares et insufficientes, qui non subsistunt, nam dilatio absolutionis est occulta. Si abstinencia à communione dicatur nota, ea aliis multis titulis justificatur: vel quia aliquid cibi sumpsum est, vel quia in aliquo anxius est, vel quia deficiebat devotio, vel quia Confessarius dissuasit hac vice, &c. Tomb. p. 126.

Nota Sententiam S. Thomæ 3. p. q. 80. a. 6. ad. 2. peccator occultus potius deberet eligere infamari, quàm indignè ad mensam Domini accedere.

Observe tamen, quod præfatæ causæ, licet per se non sufficiant dandæ absolutioni dubie disposito, præbeant tamen causam et vehemens motivum, ut pœnitens efficaciter excitetur, et ex totis viribus conetur ad veram sufficientem dispositionem, et ex hac parte detur et acceleretur absolutio. Ex hac ratione S. Car. Borr. pag. 2. 3. 16. indulget, ut propter periculum vel infamiam absolutio acceleretur.

Inter Causas accelerandi absolutionem Boudart et Tombeur p. 124. collocant: si Pastor die festo Missam pro populo prætermittere non possêt absque scandalo. Verumtamen Du Jardin pag. 101. existimat Pastorem nimis frequenter relapsam, et negligentem remedia, non esse absolvendum, quamvis populus die festo privaretur Missa.

No. 159. DE SIGILLO CONFSSIONIS.

S. Thom. Suppl. quæst. 11.

- I. *Definitio.* II. *Mystica significatio.* III. *Frangens sigillum peccat peccato sacrileg.* IV. *Sigillum obligat jure divino, naturali et Ecclesiastico.*

QUID est sigillum confessionis sacramentalis ?

R. Est obligatio seu debitum celandi ea, quæ ex sacramentali confessione cognoscuntur.

Hoc sigilli arcanum continet significationem Mysticam, nimirum, quòd Deus in hoc Sacramento peccata remittat et deleat ita, quasi eorum non recordetur. *Ezec. 18. v. 22.*

Igitur frangens sigillum peccat contra reverentiam Sacramenti peccato sacrilegii.

Quo jure obligat sigillum sacramentale ?

R. Obligat jure divino positivo, et hæc obligatio est primaria.

2°. Obligat jure naturali, quod præcipit servare secreta, sed hæc lex naturalis per se non sufficeret, nisi accederet divina positiva.

3°. Obligat ex lege ecclesiastica in cap. *Omnis utriusque sexus*, explicatiùs tradita.

No. 160. DE FRACTIONE SIGILLI SACRAMENTALIS.

- I. *Est peccatum sacrileg. et infidelitatis,* II. *Est peccatum mortale: non datur parvitas materiæ.* III. *Non datur casus in quo licet frangere sigillum.* IV. *Confessarius potest respondere se nescire.* V. *Respondet Confessarius ut homo, non ut Deus.* VI. *Aliquando nihil respondendum.* VII. *Sigillum non impedit usum scientiæ humanæ.*

QUALE peccatum est violatio sigilli sacramentalis ?

R. Est peccatum sacrilegii, contra virtutem Religionis; item peccatum infidelitatis contra proximum, quia secretum alteri commissum obligat ex fidelitate.

Quantum peccatum est violatio sigilli ?

R. Est peccatum mortale, ita ut in eo non admittatur parvitas materiæ, dum revelantur ea, quæ directè substant sigillo.

An potest dari casus, in quo licet frangere sigillum sacramentale?

R. Non potest dari; quamvis ab eo penderet vita aut salus hominis, aut etiam interitus Reipublicæ: neque Summus Pontifex in eo dispensare potest: ut proinde hoc sigilli arcanum magis liget, quàm obligatio juramenti, voti, secreti naturalis, &c. idque ex voluntate Dei positiva.

Quid igitur respondere debet Confessarius interrogatus super veritate, quam per solam confessionem sacramentalem novit.

R. debet respondere, se nescire eam, & si opus est, idem juramento confirmare.

Obj. Nullo casu licet mentiri, atqui Confessarius ille mentiretur, quia scit veritatem; ergo, &c.

R. Nego minorem; quia talis Confessarius interrogatur ut homo, et respondet ut homo; jam autem non scit ut homo illam veritatem, quamvis sciat ut Deus, ait S. Th. q. 11. art. 1. ad 3. et iste sensus sponte inest responsioni, nam quando extra confessionem interrogatur vel respondet, consideratur ut homo.

Quid si directè a Confessario quærat, utrùm illud sciat per confessionem sacramentalem?

R. Hoc casu nihil oportet respondere; ita Stey. cum Sylvio; sed interrogatio rejicienda est tanquam impia; vel etiam posset absolutè, non relativè ad petitionem dicere: ego nihil scio, quia vox *ego* restringit ad scientiam humanam.

Similiter si Confessarius citetur in judicio, ut reddat rationem negatæ absolutionis, contestari debet, se in hac re Superiorem non agnoscere, nisi Deum. Antoine t. 4. de Pœn. cap. 4. q. 6. pag. 406.

Quid respondebit Confessarius interrogatus: an talem absolverit?

R. Respondebit, se officium suum adimplevisse. Posset aliquando testari, se illum absolvisse, si inde non sequatur suspicio, alium quempiam, ad quem fit relatio, fuisse dimissum sine absolutione.

Nota, quòd sigillum confessionis non impediatur usum scientiæ humanæ aliunde acceptæ: ita Confessarius, si viderit vel audiverit quædam delicta commissa ab iis,

quorum confessiones exceptit, poterit de illis delictis loqui in quantum audivit vel vidit, nihil addendo ex scientia confessionis, cautè tamen, ne existimetur loqui ex scientia confessionis; & propterea prudenter adjunget causam scientiæ humanæ, dicendo: audivi, vidi, &c. si narrent aliqua, quæ per scientiam confessionis solam scit esse falsa, non debet propterea arguere, ea esse falsa.

Conclude, quòd Pastor sciens extra confessionem defectum publice arguendum, quanvis persona corripienda confessa fuerit Pastori illum defectum, possit tamen eandem publice corripere: sed declaret suam scientiam humanam extra confessionem acquisitam.

NO. 161. EX QUALI CONFESSIONE ORIATUR SIGILLUM.

I. *Sigillum ex sola confessione Sacramentali.* II. *Item ex confessione facta Laico ex intentione Sacram.* III. *Item ex confessione sine absolute subsecuta.* IV. *Non oritur sigil. ex confessione non Sacramentali.* V. *Non oritur ex eo quod detur aliquid sub sigillo.*

EX quali confessione oritur sigillum sacramentale?

R. Ex omni et sola confessione sacramentali, sufficit autem quod sit sacramentalis ex intentione confitentis.

Igitur ex confessione facta Laico, quem confitens putabat confessarium legitimum, exurgit obligatio sigilli respectu istius Laici, quia deceptio cedit in detrimentum Sacramenti.

Conclude quod oriatur sigillum ex confessione facta ab indisposito, et ex ea, quam absolutio non subsequitur, quia est confessio sacramentalis inchoativè et ex intentione.

Quid si quispiam peccata sua Confessario aperiat hâc intentione, ut Confessarium irrideat, vel ut eum pertrahat in societatem exequendi malam intentionem?

R. Non oritur sigillum, quia confessio non est sacramentalis. Ita Romæ judicatum fuisse, refert Dominicus Soto in casu, quo quidam accesserat Confessarium, intendens eum pertrahere in conjurationis crimen contra Pontificem. Sylvius.

An oritur debitum sigilli sacramentalis, si quispiam extra confessionem alteri dicat: do tibi hoc sub secreto confessionis?

R. Non decenter hoc sic acceptatur.

Si autem quispiam aliquid sic acceptaverit, obligatur secreto naturali etiam ob reverentiam sacri sigilli interpositi, attamen hoc propriè sub sigillo sacramentali non habet, unde dantur casus in quibus non tenetur hoc celare. Sylv.

Quando dubium exurgit, utrum aliquid cadat sub sigillum, standum est pro sigillo, quia favorabilius. La Croix lib. 6. p. 2. n. 1945 & 1946.

No. 162. DE MATERIA SIGILI SACRAMENTALIS.

S. Thom. Suppl. q. 11. a. 2.

I. Directè cadunt sub sigillum, II. Peccata mortalia, III. Item venialia in specie non in genere IV. Item peccata complicitis & tertii. V. Et peccata publica. VI. Etiam ea, quæ non sunt peccata. VII. Reducuntur ad sigillum, quæ redderent Sacram. odiosum.

QUÆ est materia sigilli sacramentalis, sive ad quæ celanda extendit se sigillum sacramentale?

Prænotandum, quòd quædam directè, quædam indirectè ad sigillum pertineant: igitur

R. Sigillum se directè extendit ad omnia quæ Confessario manifestantur in ordine ad confessionem sacramentalem: & ita

Directè sub sigillo cadunt omnia peccata mortalia in genere, & in specie, sive in individuo.

Item venialia in specie & individuo, non tamen venialia in genere. Hinc si Confessarius dicat; iste mihi confessus est mendacium, frangit sigillum: non frangit dicens: iste confessus est venialia peccata; cautè tamen; nam si inde posset suboriri suspicio, alium confessum fuisse mortalia, quod natum est fieri quando instituitur inter eos comparatio, violaretur sigillum indirectè.

Similiter Confessarius agit contra sigillum, si per gestus, suspiria aut clamores in aliis suscitet suspicionem, quòd pœnitens confiteatur gravia delicta.

Deinde sub sigillo continentur peccata complicitis, & cujuscumque tertii, item occasio peccati, & omnia, quæ per modum confessionis dicta sunt; etiam ea, quæ post absolutionem tanquam pertinentia ad confessionem enarrantur. Syn. Prov. Mechl. sub Hovio tit. 5. cap. 6. v. g.

si mulier confiteatur, se fuisse offensam ob blasphemias viri, illæ blasphemie viri cadunt sub sigillum.

An peccata publica cadant sub sigillum?

R. Affirm.: proinde Confessarius dicens, iste suspensus in patibulo, confessus est mihi suum furtum, violaret sigillum.

Eodem sigilli arcano ocludenda sunt etiam ea, quæ non sunt peccata nec exprimenda erant, modò exposita sint ex intentione explicandi peccata vel circumstantias, aut statum conscientie, v. g. quòd pœnitens sit spurius, quòd laboret morbo vel defectu corporis, &c.

Si verò quædam dicta sint incidenter non in ordine ad exponenda peccata, v. g. quòd vocetur Joannes, quòd sit ex illa parochia, quòd sit Sacerdos, & similia, quæ pœnitens vult bene sciri ab aliis, non attingunt sigillum: uti nec ea, quæ post confessionem dicuntur ex alia causa.

Denique indirectè ad sigillum reducuntur omnia, per quorum revelationem Sacramentum redderetur odiosum juxta mores patriæ & temporum varietates: & ita Steyaert de Pœn. §. 13. num. 1. p. 226. Ex Wig. animadvertit, aliqua uno tempore adversari sigillo, quæ alio tempore non habentur ut talia.

No. 163. QUÆTIONES CONCERNENTES SIGILLUM CONFESSIONIS.

- I. *Peccatum narrare sinè revelatione aut præjudicio personæ, non est contra sigillum.* II. *Opinio Fagn.* III. *Monita Doctorum.* IV. *An est contra sigillum dicere: in illo loca committuntur gravia peccata?* V. *Non est contra sigillum dicere: istius confessionem audivi, istum absolvi.* VI. *Formula testimon. confessionis.* VII. *Nihil confitenti est negandum testimonium.*

AN Confessarius narrans peccata, quæ in confessione audivit, agit contra sigillum?

R. Si nullo modo, nequidem in generali, peccator seu persona possit agnosci, neque etiam ullum præjudicium ipsi ex eo obvenire possit; non agit contra sigillum quia sigillam habet relationem ad pœnitentem sive ad peccatorem.

Fagnanus interim in lib. 5. cap. *Officii de Pœn. & Remiss.* n. 33. mihi p. 305. putat id prohiberi lege positivâ in cap. *Omnis utriusque*, nisi fiat causâ petendi con-

vili, quia hæc causa sola exprimitur & excipitur: sed potest dici, quòd inter alias causas, hæc exprimitur per modum exempli, non per modum restrictionis.

Propterea providè Doctores monent, ab hisce narrationibus abstinendum, quando nulla utilitatis causa movet, propter scandala, dum populus existimat, Confessarium recordari singulorum peccata: et propter periculum remotum: et suspiciones aliorum. Narrat Medina lib. 2. cap. 4. Confessarium sic manifestasse personam adulteram, dum primò dixerat, primam pœnitentem fuisse confessam adulterium, postea imprudenter nominavit personam, quæ ejus prima pœnitens fuerat. Quapropter etiam in petendo consilio præstat casum simpliciter proponere, non declarando, illum sibi in confessione occurrere.

Ex sola confessionis notitia dicere de Monasterio, Collegio, Oppido, aut parva Civitate, committi ibidem gravia peccata, est impingere in sigillum.

Idem dicere de magna civitate, aliqui excusant; sed Steyaert §. 13. n. 10. non assentitur, cùm locus ille nigrè notetur per confessionem aliquorum.

Sacerdos non agit contra sigillum, dicendo: iste mihi confessus est.

Neque etiam declarando: istum absolvi, nisi inde nasci possit aliqua suspicio, alium quempiam non esse absolutum; dum v. g. idem non dicit de alio.

Dicere, istum non absolvi, magis odiosum est, quia connotare solet ejus indispositionem.

Quale testimonium conscribet Confessarius de confessione ejus, quem non absolvit?

R. Hujusmodi: *Ego infra scriptus declaro, Joannem N..... sacramentaliter mihi esse confessum hac...mensis1757. N. N. Confessarius in Eccles. Metrop S. Rum. Mechl.*

Convenit autem semper sub eadem forma testimonium illud conscribere, etiam quando absolutio negata vel dilata est, quia verum est illum sacramentaliter esse confessum. Tutius etiam est non exprimere absolutionem datam, ne, quando id non additur, suspicio oriatur de negata absolutione.

Confessarius dicens: Joannes mihi confessus est, non agit contra sigillum, nisi forte in extraordinariis circumstantiis.

Quale testimonium dandum illi, qui nihil confitetur, sed petit solam schedulam?

R. La Croix lib. 6. p. 2. n. 1942. ex laym. tali non potest dari testimonium confessionis, quia non est confessus.

No. 164. DE DECRETO SYNODI PRIMÆ PROVINCIALIS MECHLINIENSIS.

I. *Decretum Synodi Mechl.* II. *Confirmat usus & consuetudo.* III. *Illustr. Humbert. Archi-Episcop.* IV. *Probatur ex Conciliis Cam.* V. *Cam.* VI. *Antu.* VII. *Aguen.* VIII. *Arelat.* IX. *Narb.* X. *Bitter.* XI. *S. Car. Borr.* XII. *Declaratio Congr. Conc.* XIII. *Syn. Ant.* XIV. *Quidam refrangentes.* XV. *Sensus Decreti.* XVI. *Non abstant instructiones pro Confessariis.* XVII. *Nihil indebiti aut onerosi occurrit.* XVIII. *Non agitur contra sigillum confessionis.* XIX. *Sequelæ absurdæ.* XX. *Contradictiones.* XXI. *Nullus Doctor id docuit.* XXII. *De libello pernicioso.* XXIII. *Religiosi subjiciuntur Episcopis in Ministracione Sacramentorum.*

IN præfata Synodo Tit. de Sacram. cap. 5. hæc leguntur :

“ Mandat Synodus Pastoribus omnibus, ut registrum
 “ conficiant omnium, quorum tempore Quadragesimæ
 “ confessiones recipiunt, atque ut in illud omnes alii
 “ etiam Religiosi ad confessiones audiendas admissi, eos
 “ describi curent, quorum confessiones exceperunt, & à
 “ Pastoribus auditi non sunt; nec alios quàm sic de-
 “ scriptos, ad Sacramenta, etiam matrimonium aut se-
 “ pulturam admittant: et proinde etiam omnibus subditis
 “ mandat, ut in hoc registro tempore opportuno se in-
 “ scribi faciant.”

Synodus Diœcesana Mechl. tit. 5. c. 7. insistens priori decreto, privat pauperes subsidio Mensæ Spiritûs Sancti, nisi de annua confessione docuerint.

Juxta hoc Mandatum Synodale consuetudo et usu observatur in plerisque hujus Diœcesis parochiis ruralibus, ut ii, qui Pastori suo confessi non sunt, adferant tempore Paschali Pastori suo testimonium, datum ab isto Confessario, cui confessi sunt, expresso nomine pœnitentis.

Idem Mandatum innovavit Illustr. Humbertus, Archi-Episc. 13. Aprit. 1707.

Denique Eminentiss. Dominus Archi-Episcopus noster vult voluntate absolutâ, ut observantia scribendi testimonia confessionis, nominibus expressis, permaneat et continuetur etiam à Regularibus.

Æquitas hujus decreti & consuetudinis confirmatur ex Conciliorum multorum decretis.

Conc. Prov. Cameracense anno 1586. præsentibus Nuntio Apost. quinque Episcopis, ac Superioribus variorum ordinum hæc decrevit: tit. 8. de Sacram. Pœn. cap. 9. "scribantur omnium tam confitentium, quàm communicantium in Paschate nomina & cognomina tam à regularibus, quàm sæcularibus, qui ea Pastoribus tradant in registrum conscribenda."

Synod. Diœces. Camer. anno 1567. Idem statuit tit. de Sacram. Pœnit. cap. 2.

Item altera Syn. Diœc. Antu. sub Illust. Miræo anno 1610. tit. 5. de Sacram. Pœn. cap. 4 & 5.

Hæ Synodi obligant, etiamsi Romæ non sint approbatæ. Ita docet Ben. XIV. de Syn. lib. 9.

Item Concilium Aquense anno 1585. cap. de pœnitentia.

Usum illum non noviter introductum, sed ab antiquo observatum esse, probant antiquiora Concil.

Concilium Arelatense anno 1275. cap. 5. apud Labbeum tit. 11. p. 2374. hæc decrevit: "Statuimus, quòd omnes Sacerdotes curam animarum habentes, saltem in Quadragesima conscribant nomina Parochianorum, qui ad pœnitentiam venerunt... & si contigerit, quòd Religiosi, aut alii confessiones audiant, nomina sibi confitentium, infra Octavam Paschæ, in scriptis tradant proprio Sacerdoti, ut sic Parochialis Sacerdos certitudinem habeat in confessionibus subditorum."

Simile statuit Conc. Prov. Narbonense can. 7. apud Labb. anno 1227. t. 11. p. 1. pag. 306. præsentibus 30 Episcopis.

Item Conc. Bitterense anno 1246. apud Labb. t. 11. pag. 687.

Sunt & alia Concilia, quæ angustia chartæ nostræ non potest comprehendere.

Idem præcepit S. Carol. Borrom. Instruct. p. 2. c. 21. ubi & formulam scribendi testimonium confessionis expressit, mandans Confessario ut scribat *in primo albo diem, quo pœnitens confessus fuerit, in secundo mensem, in tertio nomen et cognomen, in quarto Parochiam, in qua pœnitens habitat, in calce Confessarius nomen & cognomen suum subscribat cum titulo beneficii vel officii... vel si regularis fit, habitans in Monasterio N. &c. totum ipsiusmet Confessarii manu scribatur.*

Natalis Alexander de Sacram. Pœn. cap. 5. a. 9. Reg. 52. mihi pag. 571. defendit formulam schedulæ præscriptam à S. Carolo Borromæo.

Saurez t. 4. d. 36. sect. 8. n. 1. p. 482. indubitè asserit: potest Ecclesia exigere à fidelibus testimonium Confessoris de Confessione facta, & illum punire, qui eo caret.

Romæ & alibi conspicitur, quòd Pœnitentarii in confessionali sedeant cum calamo & charta parati confitentibus dare testimonium confessionis nomine expresso.

Benedictus XIV. summus Pontifex tom. 12. de Synod. Diœc. lib. 7. cap. 42. n. 8. p. 433. refert declarationem Congreg. Conc. de 14. Dec. 1657. quâ censuit, Regulares teneri, dum sæcularibus morbo laborantibus Sacramentum Pœnitentiæ administrant, exceptæ confessionis attestationem, in schedula scriptam, in eadem domo relinquere, quâ certior fiat Parochus de peracta ab infirmo confessione Sacramentali, ut tutò deinde possit cætera Sacramenta eidem conferre. Quod idem antea decreverat Clemens X. Const. *Superna* § 4.

Idem Statutum legitur à Syn. Antu. sub Joanne Miræo, anno 1610. tit. 5. c. 9.

Præfatum usum constanter fuisse observatum in plurimis Parochiis hujus Diœcesis, probant testimonia Pastorum, quæ apud me reservo: item testimonia Religiosorum, ita ut Patres Soc. Jesu habeant exemplaria impressa. Tenorem unius, quod incidit in manus meas, accipe:

*Ego infra-scriptus Societatis Jesu Sacerdos, testor me
audivisse confessionem Gulielmi Vander Plas.....*

*Lovanii in Collegio ejusdem Societatis die 2.
mensis aprilis anni 1747.*

JOSEPHUS VAN DEN BOSCH.

En aliud Mechliniense:

*Ego infra-scriptus Societatis Jesu Sacerdos, testor me
audivisse Confessionem Joannis Verbruggen.....*

*Dei 2. mensis Februarii Mechliniæ anno
1758.*

J. B. MALFAIT, Societatis Jesu Sac.

Verùm nuper circa annum 1793. aliquis Religiosus (cui pauci adhæserunt, non alii prudentiores) unus, inquam, privatus homo, nullâ pollens in regimine Ecclesiæ autoritate per inauditam temeritatem primus ausus est se opponere (renitente Eminētissimo Domino Archi-Episcopo nostro) præfatis Sacrosanctis Episcoporum decretis, quibus debet reverentiam & honorem, eo perniciosiùs, quod docet populum fidelem contemnere mandata Episcoporum, vilipendere monita Pastorum, &c.

Non loquor hic de novo usu introducendo: sed de disciplina in locis, ubi est in vigore & in pacifica observantia, retinenda.

Accessi ego illum Patrem, ut redderet suæ temeritatis aliquam speciem veritatis; sed vana protulit: primò

Objecit, quod in decreto Synodi præfatæ non præcipiatur nomina scribere: ergo, &c.

R. Neg. ant. præcipitur enim Religiosis, ut eos, quorum confessiones exceperunt, describi curent in registro, illud autem ipsi præstare nequeunt, nisi nomina scribant aut noscant.

Deinde usus continuatus ab illo tempore usque ad hæc tempora dat sensum decreti seu legis: usus autem ille habet observantiam scribendi nomina; nullus enim Pastor, qui est in vivis, introduxit illum usum, sed quem in sua Parochia ab antiquo invenit, continuavit.

Obj. Legis istius obligatio & observantia abrogatæ sunt per Litteras approbationis pro Confessariis, & per Episcopos Belgii congregatos Bruxellis anno 1696. 13 Aprilis: probat assumptum, quia in Litteris illis prohibetur Confessario inquirere nomina pœnitentium, & Episcopi præfati mandarunt observationem instructionum in Litteris illis præscriptarum; ergo, &c.

R. Falsum est assumptum & calumniosum; nam Illustriss. Dominus G. Humbertus Archi-Episcopus præsens fuit & præsedet in Congregatione illa Episcoporum, ipse novit, quæ ibi peracta sunt, & tamen post Congregationem illam ipse Archi-Episcopus Humbertus voluit, ut præcedens observantia scribendi testimonia confessionis continuaretur. Eminētissimus Dominus successor ejus absolutè declarat, se velle eandem observantiam retinere: & hucusque post annum 1696 in plurimis Parochiis observantia perseverat. Deinde iste R. Pater errat ignorans; nam illa clausula inserta fuit litteris instructionum ante annum 1696,

Testor ego, ante annos 29 factus Plebanus Parochiæ S. Rumoldo Mechliniæ, me invenisse ibidem observantiam ab immemorabili tempore, ut pauperes adscripti Mensæ Spiritûs Sancti, et omnes, alii, etiam divites matrimonium contrahentes, detulerint mihi testimonium confessionis institutæ, eorum nominibus expressis sine ulla unquam contradictione. Sed postquam ille Rev. Pater schisma excitavit, multi Religiosi non ampliùs dant testimoniales pauperibus cum expressione nominum.

Archi-Episcopi ergo non mandant opposita; sed volunt utrumque servari, scilicet, ut non inquirantur nomina pœnitentium, & ut scribantur testimonia cum expressione nominum: utrumque autem fit, quando pœnitens post confessionem suum nomen indicat Confessario ad scribendum testimonium confessionis, imò et illud enixè petit.

Obj. Petere testimonium confessionis est onerosum et indebitum.

N. Nego ass. nam quod præceptum est, non est indebitum, onerosum non est, sed potiùs favorabile pro salute, dum tali modo retrahuntur à negligendo Pœnitentiæ Sacramento.

R. 2°. Omnia præcepta Ecclesiæ sunt onerosa, an ideò abroganda? an ideo abrogari possunt ab homine privato? mutatio legum vel disciplinæ spectat ad auctoritatem Episcoporum, non ad audaciam Sacerdotis privati. Jeremiæ 14. v. 14. *Non nisi eos, & non præcepi eis, neque locutus sum ad eos; fraudulentiam & seductionem cordis sui prophetant vobis.*

Obj. Est contra sigillum sacramentale, quia redditur Sacramentum odiosum, dum pœnitens manifestando nomen, infamatur.

R. Malitiose illa finguntur: nihil enim revelatur quod cadit sub sigillum, nam testimonium datur post confessionem petentibus illud.

R. 2°. Nihil hic est odiosum (nisi fortè, ipsum præceptum confitendi, eò quod per hoc Hæretici deterreantur à conversione, velit esse odiosum); verus enim pœnitens apud pium Confessarium non infamatur, sed potiùs magni æstimatur; sicuti Maria Magdalena, et Zachæus pœnitentes, pluris habiti sunt à Christo, et honorati.

R. 3°. Si denique quispiam tam malè instructus sit et infirmus, iste accedat unum Confessarium ignotum: vel si nomine manifestato ibi cognosceretur, is priùs confi-

teatur non petens testimonium deinde postea confiteatur alteri Confessario aliquod veniale peccatum, et ab hoc petat testimonium: bonum enim legis prævalet alicui incommodo per accidens. Hæc lex etiam non avertit à Sacramento populum fidelem, sed è contra adigit et perducit ad usum Sacramenti quando nullus, aliàs negligens, potest evadere aut occultari.

Notet hæc, quomodo S. Thomas Suppl. q. 8. a. 4. ad. 6. respondeat ad objectionem, quæ dicebat, quòd necessitas confitendi soli uni pastori proprio (prout illò tempore erat obligatio) retraheret à confessione propter timorem vel verecundiam, vel quid aliud: nempe respondet; quòd per hoc via salutis non arctetur, sed sufficiens ad salutem via statuatur, et quòd Pastor eo casu præbere debeat licentiam confitendi alteri. Non arguit, statutum illud adversari sigillo, vel odiosum esse Sacramento propter particularem casum, sed defendit illud.

Nota ultimò, ad quæ absurda redigatur Pater iste: si enim talia decreta Episcoporum et observantia eorum sint contra sigillum confessionis, ergo, omnes illi Episcopi, inter quos multi excellere eruditione et pietate vitæ, fuerunt violatores sigilli sacramentalis; S. Carolus Borri fuit sacrilegus, et plurimi Pastores et Confessarii; quod piæ aures audire horrescunt.

Similiter statuta Fratrum Minorum, juxta quæ ipsi non possunt confiteri nisi Confessario ejusdem ordinis, cui proinde cogniti sunt, erunt impia et odiosa Sacramento. Idem inferendum de statutis Monialium, per quæ coguntur confiteri alterutri duorum Confessariorum, à quo cognoscuntur.

Denique si præfatus usus sit contra sigillum, erit quoque contra sigillum respectu divitum, vel hominum honestioris conditionis, atqui tamen datur his testimonium confessionis, cum expressione nominum cupientibus contrahere matrimonium secundum idem statutum Episcoporum; negatum autem fuit pauperibus, adscriptis mensæ Spiritus sancti, in Paschate.

Id ipsum testor, me audivisse ex ore pauperum, dum fui Plebanus Metrop. S. Rum.

Ultimò rogati, ut assignarent vel unum Doctorem aut Scholasticum, qui ante eos docuit, non esse licitum, dare testimoniales confessionis juxta decreta Episcoporum, non potuerunt ullam producere.

His non obstantibus præfatus Pater ausus est anno 1744, prelo dare libellum contra decreta Episcoporum et

contra disciplinam in hac Dicecesi observatam, jamque excusus erat, excepto ultimo folio. Cum autem P. Provincialis Ordinis intelligeret, libellum istum illico dammandum et prohibendum, omnia exemplaria instanter è domo Typographi jussit transferri in Monasterium. Verùm utrùm iste perniciosus libellus, post mortem nostram non sit proditurus in lucem, merito dubites: spero fore ut inveniantur zelosi qui vigilantes se ponent pro mure in Domo Dei.

Hæc ego tanquam testis oculatus historice, nimis compendiose, proposui, ut posteri cognoscant, à quo tempore initium sumpserit illa hodierna prævaricatio decretorum Episcoporum.

Ipse enim in tempore illo circumvit Monasteria Religiosorum aliorum, et eorum sollicitavit corda ad sibi consentiendum. Scio Superiorem aliquem responsum ei dedisse, quod ejus phantastici conceptus non sint eorum regula.

Interim hoc malum secutum est, quod multi Religiosi ab illo tempore quasi turbulento, inceperint præfata decreta, si non contemnere, saltem vilipendere, et in testimonialibus omittere nomina confitentium.

Imo et quidam Pastores tepidi et commodi, illis patribus adhærentes antiquam disciplinam in sua parochia observatam illo tempore illicite mutarunt, ignorante et inconsulto Superiore illo Eminentissimo Domino Archiepiscopo.

Per hoc autem redduntur decreta Episcoporum inania, disciplina Ecclesiæ pessumdat, et malis hominibus aperta est porta fraudis. Nuper enim quidam juvenis defert Pastori suo testimonium confessionis conscriptum hoc modo: *Latriæ harum confessa est.* Pastor animadvertens fraudem, inquit et comperit, quod iste juvenis schedam illam surripuisset ab amasia sua, ipse autem nequam confessus non fuisset. Observentur mandata justa Episcoporum, et fraudes cessabunt et mala.

Notandum cum Neesen, quod Religiosi, etiam exempti, in administratione Sacramentorum secularibus subjiciantur ordinationibus et decretis Episcopi loci, etiam in conscientia. Bulla Greg. XV. *Inscrutabili Dei Providentia* anno 1622. Bullar. Cherub. p. 402.

Item Clem. X. *Superna magni, &c.* anno 1670. apud La Croix lib. 6. num. 1502. Ita ut contravenientes peccent coram Deo, et pœnis cohiberi possint. Nec criticus objicere potest, illam Bullam quoad omnia puncta

ubique non esse in observantia; equidem quoad hoc punctum nunquam ei contradictum fuit.

Praefatam meam conclusionem reperies accuratè discussam in opusculo distincto, in quo respondi ad libellum praefati P. Religiosi.

No. 165. QUI OBLIGENTUR SIGILLO SACRAMENTALI.

S. Thom. q. 11. a. 3.

- I. *Alii obligantur sigillo per participationem.* II. *Interpretes, audientes per accidens.* III. *Charta confessionis.* IV. *Pœnitens non ligatur sigillo sacramentali.*

QUINAM obligationem sigilli sacramentalis contrahunt?

R. Omnes illi, ad quos pervenit notitia ex confessione mediata vel immediata, licite vel illicitè.

Solum quidem confessarium afficit sigillum propriè dictum sacramentale, sed ad alios extenditur per participationem, inquantùm participant in scientia rerum in confessione expositarum, jam autem res transit cum onere suo.

Hoc modo tenentur sigillo interpretes in confessione, et illi, qui circa confessionale considerantes aliquid per accidens audiunt. Peccant autem illi, qui voluntariè auscultant vel audiunt.

Similiter illi tenentur sigillo, quibus Confessarius sine licentia pœnitentis, revelavit.

An simili sigillo ligetur iste, qui chartam invenit, in qua alter descripsit peccata sua confitenda?

R. Plures negant, quia charta illa non est confessio sacramentalis; sed memoria pro ipso pœnitente, nisi fortè illa charta fuisset tradita Confessario pro confessione. La Croix l. 6. n. 1953. peccant tamen scienter illam legentes, et obligantur sigillo naturali.

An pœnitens ligatur sigillo sacramentali ad celandum ea, quæ Confessarius eidem dixit?

R. Negativè, quia Confessarii dicta non sunt confessio sacramentalis.

Pœnitens tamen tenetur secreto naturali, quando illà intentione dicta sunt à Confessario; quod supponitur, quando reverentia Sacramenti, vel honor Confessarii, vel

aliæ circumstantiæ id requirunt: proinde peccant, qui Confessarii dicta enarrant mere ad risum vel ad contemptum ejusdem.

No. 166. DE LICENTIA PŒNITENTIS CIRCA SIGILLUM.

S. Thom. q. 11. art. 4.

- I. *Distinctio duplicis licentiæ.* II. *Licentia extra sigillum.*
 III. *Objectio.* IV. *Objectio.* V. *Licentia intra sigillum.* VI. *Datur disparitas.* VII. *Non sufficit licent. præsumpta, &c.* VIII. *Pœnitens potest esse obligatus ad dandam licentiam.* IX. *Casus petitionis consilii.* X. *Confessarius extra confessionem non potest loqui pœnitenti.* XI. *Immediatè post absolutionem, licèt.* XII. *Item in sequenti confessione.*

AN Confessarius de licentia pœnitentis potest manifestare ea, quæ audivit in confessione ejusdem?

R. Dupliciter hæc licentia dari potest:

Primò ita, ut per eam licentiam det simul Confessario alium cognoscendi modum humanum extra-sacramentalem, ut Confessarius tunc ea cognoscat etiam tanquam homo, putà si pœnitens dicat: ea, quæ confessus sum dico tibi extra confessionem: et hoc casu nihil ob stare videtur, quin Confessarius ea manifestet (modò absit scandalum) quia non utitur scientiâ sigilli, sed aliâ cognitione humanâ: et ita sigillum non attingitur.

Obj. Pœnitens non repetivit ea omnia extra confessionem, ergo scientia illa non est extra sigillum.

R. Illa licentia sic data continet æquivalenter seu virtualiter repetitionem: deinde per illam licentiam scientia sigilli accipit alium modum extra-sacramentalem, quod sufficit.

Obj. Mali Sacerdotes possent sic abuti sigillo, dicendo, se habere licentiam.

R. S. Th. quæst. 11. a. 4. ad 3. incumbit eis probatio receptæ licentiæ; sed creditur Confessario juranti, se obtinuisse licentiam à pœnitente. La Croix lib. 6. n. 1969.

Secundò: licentia illa dari potest ita, ut res, quæ per Confessarium alteri revelatur, transeat cum et sub sigillo sacramentali, ut etiam iste, ad quem notitia transit, obligetur sigillo: et de hoc casu videtur dicendum cum

Suarez disp. 33. Sect. 5. n. 9. pag. 443. quòd pœnitens possit licitè et validè talem licentiam dare Confessario, quia sigillum obligat in favorem pœnitentis, qui hoc extendere potest ad alias personas, sicuti dum confitetur per interpretem : et in hoc casu iste, cui Confessarius ex licentia pœnitentis id communicat, ligatur sigillo confessionis.

Obj. Sigillum obligat etiam ob reverentiam Sacramenti, ergo pœnitens non potest licentiam dare. Probatur à pari : sicut Clericus non potest cedere juri Canonis, et dare licentiam, ut percutiatur ab altero.

R. Disparitas est, quòd illa licentia Clerici non cederet in favorem Clerici nec istius Clerici, sed directe contra finem Canonis seu legis, sed licentia illa pœnitentis est in favorem pœnitentis et Sacramenti, nam per hanc Sacramentum Pœnitentiæ non redditur odiosum, sed amabile pœnitentibus, eò quòd possint secretum sigilli extendere.

Notant hìc Doctores, quòd non sufficiat licentia præsumpta vel interpretativa, sed debeat esse libera, et exterius expressa, et ex justa causa concessa.

Notant etiam Du Jardin sect. 9. §. 3. n. 5. Suarez d. 34. §. 4. n. 12. Antoine t. 4. de Pœn. c. 4. q. 5. Sylvius in q. 11. a. 2. pœnitentem posse aliquando obligari ad similem aliquam licentiam concedendam ; aliàs non absolvendum ; v. g. dum quis confitens Pastori, obligatur impedire malum grave, quod per solum Pastorem impedire potest. Verumtamen iidem monent : dum pœnitens per se, vel per alium illud impedire potest, ut Confessarius illud non assumat ; nisi fortè necessitas tanta premeret, ut extra confessionem manifestari debeat. Præstat autem in casibus his, ut Confessarius dicat pœnitenti : tu obligaris impedire malum illud : si per te non possis ; manifestabis illi, qui valet impedire.

An is, à quo Confessarius cum licentia pœnitentis petivit consilium, obligatur secreto sigilli ?

R. Distinguo : si priori modo suprascripto licentia sit concessa, non obligatur.

Si posteriori modo sit data, obligatur sigillo, quod ordinarie supponi debet, saltem quando res est odiosa : addit La Croix lib. 6. pag 2. n. 1957. eo casu, alteri esse notificandum, quòd res communicetur sub sigillo.

An Confessario licitum est loqui pœnitenti, extra confessionem, de auditis ab ipso in confessione ?

R. Negativè, quia Confessarius extra confessionem agit ut homo. Id tamen licebit, si pœnitens det licentiam secundùm prædicta: censetur autem pœnitens eam dare, si ipse primus interroget vel loquatur Confessario, de iis, quæ in confessione aperuit.

An immediate post absolutionem datam Confessarius potest adhuc loqui pœnitenti de iis, quæ in confessione exposita sunt?

R. Affirm. quamdiu scilicet pœnitens est in confessionali, et inquantùm convenit pœnitenti; quia monere, instruere, corrigere, consulere spectant ad complementum ejusdem functionis sacramentalis, sicut licet imponere satisfactionem post absolutionem.

An Confessarius potest loqui pœnitenti insequenti confessione de iis, quæ in præcedenti confessus est eidem Confessario?

R. Affirmativè, ex justa scilicet causa, quia tota persona iterum subjicitur tribunali et iudicio Confessarii; et ita censetur esse idem Dei tribunal et iudicium continuatum. Propterea etiam consulitur, eandem semper accedere Confessarium; praxis idem observat: dum enim Confessarius forte errorem commisit, in sequenti confessione eum emendat, statum pœnitentis juxta priores confessiones considerat, et dijudicat.

No. 167. DE CORRIGENDO ERRORE IN CONFESSIONE COMMISSO.

I. Duo modi redintegrandi **II. Errores commissos.** **III. Ob leves causas non debent adhiberi præfati modi.** **IV. Confessarius oblitus est dare absolutionem.**

QUID aget Confessarius, qui in confessione errorem commisit, quem necessario debet manifestare pœnitenti?

R. Scholastici duplicem viam monstrant:

1. Ut petat à pœnitente licentiam loquendi ipsi de aliquo circa confessionem ejus præcedentem.

2. Ut confessarius invitet ipsum ad confessionem secundam, in qua poterit errorem emendare.

Si pœnitens in neutrum velit consentire, non licet ipsi manifestare, neque eundem monere aut corripere, si error concernat sigillum.

Observandum, quod non oporteat præfatis modis uti nisi ob graviores causas, v. g. ad impediendum homicidia, vel infamiam, vel ad peccata gravia tollenda: nam

ob leves causas sollicitare colloquium de auditis in confessione, odiosum est.

Propterea illud non videtur esse attentandam merè ob integritatem materialem confessionis; v. g. si pœnitens omiserit fortè peccatum vel circumstantiam notabiliter augmentem; nam talis defectus non obstat saluti, nec auferit peccatum: poterit autem in sequenti confessione, si redeat pœnitens, defectus iste emendari.

Quid faciet Confessarius, qui per inadvertentiam aut aliter omisit absolutionem impertiri pœnitenti ritè disposito?

R. Si pœnitens confessus sit sola venialia, vel solam materiam liberam, nihil faciendum.

R. Si confessus sit materiam necessariam, suggerunt Casuistæ quidam, ut eundem postea, cum viderit, absolvat; verùm id concedi non potest, nisi fortè videat pœnitentem circa idem tempus morale in templo sive in scamno Communionis, modò eidem antea imposuerit satisfactionem sacramentalem, ne Sacramentum mutiletur.

R. Rectiùs tamen videtur acturus Confessarius, si pœnitentem vocet ad sacristiam eique aperte dicat, quòd per inadvertentiam omiserit ei dare absolutionem, vel alium prætextum vel pallium adinveniat, ut pœnitentem, impositâ pœnitentiâ, absolvat.

No. 168. DE USU SCIENTIÆ EX CONFSSIONE HAUSTÆ.

- I. *Status quæstionis.* II. *Agitur contra sigillum, quando cedit in gravamen pœnitentis.* III. *Proposit. prohibita.* IV. *Prohibitio Clem. VIII.* V. *Abbas non potest deponere priorem ex scientia confessionis.* VI. *Idem est in Gubernatione extra Monast.* VII. *Item in Regimine interiori.*

AN Confessario licitum est uti scientiâ acceptâ ex sola confessione sacramentali alterius?

Quamvis semper sit illicitum frangere sigillum, quæritur tamen, utrùm sit contra reverentiam sigilli, agere aliquid vel omittere aliquid ex illa scientia, quòd aliàs Confessarius non fecisset? Ad quod respondetur, id aliquando esse contra sigillum, aliquando non esse.

Quandonam est contra sigillum, uti scientiâ confessionis?

R. Quando subest periculum, ne aliquid directè vel indirectè reveletur de confessione personæ cognitæ.

Imò, quamvis nullum tale periculum apparet, neque etiam sciatur, Confessarium uti scientiâ confessionis; si equidem illud cederet in gravamen, verum vel apprehensum, pœnitentis vel complicitis, ageretur contra sigillum, inquantùm confessio sic posset reddi odiosa: v. g. si Confessarius ex sola cognitione confessionis neget pœnitenti vel complici testimonium morum.

Hinc prohibita est à Congreg. generalis inquisitionis autoritate Innoc. XI. anno 1682. propositio, quæ admittebat usum scientiæ ex confessione acquisitæ cum gravamine pœnitentis, etiamsi ex non usu gravamen multò majus pœnitenti sequeretur. Antoine t. 4. de Pœn. cap. q. 5. mihi pag. 399. Item. Daelm. fol. 125.

Clemens VIII. similiter inhibuit usum scientiæ confessionis ad externam gubernationem, anno 1594. 26. Maii his verbis.

Tam Superiores quàm Confessarii, qui postea ad Superioris gradum fuerint promoti, caveant diligentissimè, ne eâ notitiâ, quam de aliorum peccatis in confessione habuerint, ad exteriorem gubernationem utantur.

Proinde Abbas deponere non potest Priorem Monasterii, quem ex sola confessione novit indignum. "S. Thom. q. 11. a. 1. ad 3. rationem explicat: quia non tenetur adhibere remedium, nisi eo modo quo ad ipsum defertur, unde quæ ad ipsum deferuntur in foro pœnitentiæ, debet in eodem foro, quantùm potest, adhibere remedium, eum admonendo ut Prioratum resignet: vel si noluerit, potest ex aliqua alia ratione eum absolvere à cura Prioratûs; ita tamen, quòd omnis suspicio vitetur de confessionis revelatione." Supponi debet, quòd alia ratio sit justa & sufficiens.

Steyaertius resolvit, statutum Clementis VIII. observandum esse etiam extra Monasteria in regimine, ob identitatem rationis; ita ut statutum illud non sit dispositio solius legis positivæ, sed declaratio juris divini.

Imò non apparet tutum ab hac resolutione recedere in gubernatione interiori & secreta; proinde ad quæstionem,

No. 169. UTRUM LICEAT NEGARE SUFFRAGIUM SECRETUM ET OCCULTUM, EA SOLA DE CAUSA, QUIA ELIGENDUS NOSCITUR INDIGNUS EX SOLA CONFSSIONE SACRAMENTALI ?

I. *Non licet negare Suffrag. secretum.* II. *Objectio.* III. *Objectio.* IV. *Objectio.* V. *Non licet per litteras scientiam confessionis communicare cum gravamine.* VI. *Sufficit gravamen apprehensum.* VII. *Confessio non est remedium contra omnia.* VIII. *Sigillum non impedit usum alterius scientiae.*

RESP. *Daelman, Et La Croix lib. 6. n. 1977. negativè;* quia talis negatio fieret cum gravamine poenitentis saltem apprehenso, & ita confessio redderetur odiosa.

Multi quidem *Authores olim contrarium sustinuerunt;* sed qui fortè non viderunt decreta *Numero: precedenti producta.*

Obj. *Supponatur, quòd a nullo sciri possit, ne quidem a poenitente, illud suffragium negari, ergo tunc licet negare.*

R. *Nego cons. licèt enim in particulari id sciri non possit; homines tamen scirent illam praxim esse licitam, Confessarium habere jus ad negandum suffragium ex scientia solius confessionis, unde retraherentur a confessionis integritate.*

Obj. *Lex naturalis prohibet Confessario dare suffragium indigno, ergo debet illi negare suffragium.*

R. *Distinguo ant. Lex naturalis prohibet Confessario dare suffragium indigno, quando agit ut homo, concedo; quando agit ut Deus, nego; nam eatenùs solùm permittit. Vide dicta Num. 160.*

Instabis: Confessarius sic excusari non potest, ergo, &c. probatur ant. quia Deus solùm permittit, atqui Confessarius dando suffragium positivè influit, ergo, &c.

R. *Dist. subs. probationis: Confessarius quatenùs Confessarius influit, nego ass. quia tanquam Confessarius non dat suffragium: Confessarius ut homo influit, sed excusatur a peccato quia tanquam homo invincibiliter ignorat, alium esse indignum.*

Magis agitur contra sigillum, si Confessarius ex sola scientia confessionis per litteras anonymas instet apud alium, ut quispiam amoveatur, aut non promoveatur, quia

scientia sigilli communicatur alteri in gravamen tertii. Stey. fol. 220.

Obj. Non est gravamen nec odiosum, quòd, indignus non promoveatur, sed est in bonum ejus.

R. Nego ass. quia sufficit, quòd a peccatoribus & infirmis id apprehendatur tanquam gravamen ex confessione.

Observandum cum S. Th. Suppl. q. 11. a. 1. ad 3. quòd confessio sacramentalis non sit instituta ad impedienda extra confessionem omnia peccata; sed in remedium eorum, quæ ad hoc Sacramentum deferuntur: dantur enim in hoc mundo quædam mala sine remedio humano.

Observe denique cum S. Th. loco citato, quòd Confessarius ex alia scientia, non sacramentali, ob justas rationes possit negare suffragium: ita enim negabit ut homo, quia sigillum non obstat, quin Confessarius faciat id, quod ut homo aliàs fecisset, vel facere debuisset: hoc sensu intellige S. Th. a. 1. ad 4.

No. 170. DE USU LICITO SCIENTIÆ CONFSSIONIS.

I. *Licet pro pœnitente orare, consulere Doctos, &c.* II. *Licet generales instructiones.*

QUANDONAM licitum est uti scientiâ in confessione acquisitâ.

R. Quando peccator nullo modo manifestatur, nullum quoque gravamen ei aut alteri generatur, nihil denique intervenit, quod odiosam reddit confessionem.

Ita licitum est Confessario orare pro pœnitente, licet ei consulere libros & doctiores, item quædam observare, quæ ex alio capite observare tenetur: v. g. Confessarius intelligens ex confessionibus, se in audiendis confessionibus, voce nimis altâ loqui, se esse negligentem in officio suo, in visitandis infirmis, &c. poterit emendare illos defectus.

In iis, quæ pœnitens existimat sibi favorabilia, usus scientiæ confessionis non reputatur ita lædere sigillum, pro ea parte, quâ confessio posset reddi odiosa.

Similiter, si ex confessione cognoscat in Parochia spargi hæreses, serpere quædam vitia & peccata, poterit per generales instructiones & monitiones, præmunire

fideles contra similia peccata, sic ut personam non prodant.

No. 171. CASUS CONCERNENTES SIGILLUM CONFESSIONIS.

- I. *Confessarius administrat Sacramenta, ei, quem indignum novit ex sola confessione.* II. *Casus Sponsæ omittens fornicationem.* III. *Opiniones.* IV. *Resolutio ut detur absolutio.* V. *Ordinariæ interrogationes.* VI. *Casus filie prægnantis.* VII. *Casus, quo scit ex confessione vinum venenatum in Missa porrigendum.* VIII. *Alii casus.* IX. *Sententiæ generales.*

QUID aget Pastor rogatus, ut sacramenta administret infirmo, quem ex sola scientia confessionis cognoscit indignum?

R. Debet ei, si petat, administrare extrema Sacramenta SS. Viatici & Extremæ-Uctionis.

Similiter Confessarius ei, cui in confessione negavit absolutionem, propterea negare non potest sacram Communionem, quamvis occultè eam petat.

Item debet assistere matrimonio eorum, inter quos ex sola confessione novit intercedere impedimentum dirimens.

In confessione tamen eos deterrere debet a criminibus istis, eosque monere, ut Sacramenta non petant, imò nec acceptent, etiamsi Pastor vel alius extra confessionem offerat Sacramenta eis administrare.

An Confessarius potest absolvere sponsam, dum cognoscit ex sola confessione sponsi, quòd sponsa in confessione reticeat fornicationem habitam cum sponso?

R. Varias reperio opiniones: La Croix l. 6. p. n. 1969. existimat, sponsam non esse absolvendam, sed dissimulanter dicendum: *Misereatur tui, &c.* ita ut ipsa ignoret, sibi absolutionem negari.

Van Roy t. 5. c. 6. q. 5. putat prudenter agi, si absolutio detur sub conditione. Sed hi modi admittunt usum scientiæ confessionis in administratione Sacramentorum cum gravamine fortè pœnitentis vel complicitis: fortè etiam sine culpa omittit illud peccatum.

R. Rectius igitur dicitur cum Sylvio, Steyaert, Du Jardin, Pontas, &c. sponsam posse absolvi simpliciter, si ex alio capite non sit ratio negandi absolutionem

An equidem sponsa in generali desuper examinari non potest?

R. Interrogationes ordinariæ fieri possunt, non aliæ; ita v. g. prudentes Confessarii solent et statuunt regulariter inquirere ab omnibus sponis, utrum occasione futuri matrimonii occurrerint cogitationes quædam inhonestæ? utrum permiserint oscula, et alias majores libertates ad invicem ex eo, quod fortè putaverint jam sibi plura licere?

Cùm verecundia soleat magis corripere sponsam, propterea solemus priùs in confessione audire sponsum, ut sponsa postea confidentius exponat, quod novit jam esse notum Confessario.

Addunt aliqui, sponsum, qui priùs confitetur, posse induci, ut dicat sponsæ, se peccatum illud apertè esse confessum. Post confessionem sponsæ id non licet ampliùs.

Putarunt aliqui medium esse opportunum, si sponsus primò confitens det licentiam Confessario, ut super eo sponsam, si reticeat, interroget: id placuit aliquando Steyaertio, sed postea displicuit et revocavit. Aph. fol. 206. quia est odiosum confessioni sponsæ.

Similiter procedendum, dum due conjuges confitentur eidem Confessario.

Quid agendum Confessario, qui audit confessionem puellæ gravidæ et morti proximæ, quæ res omnibus ignota est?

R. Debet eam inducere, ut alicui extra confessionem prægnationem suam declaret, ut, si fortè moriatur, fœtus baptizetur; si recuset, non est absolvenda; neque tamen Confessarius, sine licentia penitentis, id ulli manifestare poterit, quamvis fœtus sine Baptismo sit extinguendus.

Quid aget Confessarius, qui ex sola confessione intellexit, sibi vinum venenatum propinandum in celebratione Missæ?

R. Talis confessio sæpe non erit sacramentalis, quia non intentione Sacramenti fit, sed animo injustæ comminationis, possetque Confessarius illi confitepti statim reponere, se istam declarationem non recipere tanquam sacramentalem confessionem.

Si autem supponatur sacramentalis (qualis facilius esse poterit, si ab alio quam a confitente, malum immineat) et confitens nullo modo consentire velit in usum scientiæ confessionis; resolvunt Neesen et Paawels, quòd

celebrationem Missæ Confessarius prætermittere non possit, si aliæ causæ omittendi non occurrant; nam id plurimum facit ad reverentiam Sacramenti, simul ad augendam apud omnes securitatem sigilli; ita ut in illo casu oporteat se committere Providentiæ Divinæ. Idque indubitanter sustinendum, si ex omissione Missæ persona criminis, vel persona pœnitentis revelaretur, vel eisdem gravamen obveniret.

Sylvius, Conink aliique docent, Confessarium licitè omittere Missam, prætextâ aliâ causâ. Et hæc resolutio videtur satis plausibilis in casu, quo nullus, ne quidem pœnitens advertere potest, Confessarium ex scientia confessionis omittere Missam; quia nulla confessionis fit revelatio, neque ulli gravamen, nec Sacramento odium generatur: imò aliqui existimant, quòd Confessarius eo casu teneatur abstinere à celebratione Missæ ad impediendum mala.

Juxta doctrinam præfatam resolvi possunt casus sequentes:

Utrùm Confessarius possit desistere ab itinere, in quo se occidendum novit ex sola confessione.

Utrùm Confessarius possit dimittere famulum, quem ex sola confessione cognoscit esse furem.

Similes plures quæstiones reperies apud Casuistas.

Notandæ sententiæ SS. PP. S. Aug. "audita in confessione Confessarius minùs scit, quàm quæ non scit."

S. Thom. Suppl. q. 11. a. 1. ad 1. quod sub confessione scitur, est quasi nescitum.

Verumtamen similes sententiæ quamdam, secundùm supra dicta, moderationem patiuntur, qualem etiam admittit S. Thomas ibidem.

No. 172. DE SATISFACTIONE

PRO PECCATIS IN GENERALI.

Conc. Trid. Sess. 14. c. 8. & 9. S. Th. Sup. q. 12.

I. *Definitio.* II. *Objectio.* III. *Quomodo per morbos satisfaciamus.* IV. *Objectio.* V. *Nostræ satisfactiones sunt applicatio satisfactionum Christi.* VI. *Satisfactio sacramentalis est personalis.* VII. *Divisiones.*

QUID est satisfactio?

R. Est voluntaria pœnœ toleratio ad compensandum injuriam Deo illatam.

Dicitur *voluntaria* per *acceptationem voluntatis*.

Obj. Per afflictionem morborum possumus satisfacere, atqui illi non sunt voluntarii; ergo, &c.

R. Nego cons. quia morbos patienter & pœnitentialiter tolerare, hoc est voluntarium; satisfacimus autem tunc per voluntariam tolerantiam eorum. S. Thom. Suppl. 15. a. 2. non solùm ratione actûs interioris, sed etiam per ipsam exteriorem seu realem passionem acceptatam. Suarez d. 36. S. 7. n. 50.

Conc. Trid. sess. 14. c. 9. definit, quòd satisfacere valeamus temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis.

Objiciunt Hæretici: Christus plenissime satisfecit pro nobis, ergo superflue sunt satisfactiones nostræ.

R. Nego conseq. Licet enim Christus plene satisfecerit, ejus tamen satisfactiones requirunt applicari nobis, ut prosint nobis, et ad hoc serviunt satisfactiones nostræ, et ita non sunt superflue.

Neque etiam satisfactionibus Christi injuriosæ sunt, nam nostræ satisfactiones omnem suam vim hauriunt ex satisfactionibus Christi.

Utilitas & usus operum satisfactoriorum probatur per exempla Ninivitarum, Davidis, & omnium Sanctorum novi Testamenti.

Reliqua quæ contra Hæreticos definita sunt circa satisfactionis opera, & errores damnatos, licet legere in Conc. Trident. sess. 14. c. 8. & Can. 12, 13, 14, 15.

An unus potest satisfacere pro altero?

R. Affirmat. idque fundatur in Communionem Sanctorum.

An similiter unus pro alio potest adimplere satisfactionem sacramentalem?

R. Neg. quia illa est personalis, nam satisfactio sacramentalis juxta Conc. Trid. Sess. 14. c. 3. est actus pœnitentis. Hinc damnata est ab Alex. VII. hæc propositio num. 15: *Pœnitens propria autoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.*

Utiliter interim imponitur pro pœnitentia sacramentali, ut pœnitens curet pro se fieri opera satisfactoria per alios: verùm illa per alios facta non sunt pars Sacramenti; sed actus ipsius pœnitentis curantis ea fieri pro se, est pars Sacramenti.

Quomodo dividitur satisfactio?

R. Dividitur primo, in sacramentalem & non sacramentalem. 2. In perfectam & imperfectam. 3. In publicam & privatam. 4. In satisfactionem pro pœna, & satisfactionem in pœna, quæ dicitur satis-passio, ut accidit in Purgatorio.

No. 173. DE SATISFACTIONE SACRAMENTALI IMPONENDA.

I. *Definitio.* II. *Confessarius debet imponere satisfactionem.*
 III. *Objectio.* IV. *Moribundis imponatur pœnitentia statim adimplenda.*

QUID est satisfactio sacramentalis ?

R. Est voluntaria pœnæ toleratio à Confessario injecta ad compensandam injuriam Deo illatam. Hæc satisfactio vulgariter vocari solet pœnitentia.

An Confessarius tenetur imponere satisfactionem sacramentalem ?

R. Tenetur sub gravi quando absolvit, quia hæc est voluntas Christi instituentis Sacramentum, et quia aliàs mutilaret Sacramentum suâ partē integrali: ob eandem rationem etiam tempore Jubilæi vel Indulgentiarum satisfactio sacramentalis omitti non potest, licet minor possit imponi.

Obj. Supponatur quòd non restent ullæ temporales pœnæ solvendæ, ergo in hoc casu satisfactio non est imponenda.

R. Nego cons. quia eo casu satisfactio etiamnum imponenda est ob alias rationes, ob integritatem Sacramenti, aliosque fines.

Moribundis vel infirmis imponitur aliqua pœnitentia, quam ante mortem vel statim impleant præsentē Confessario, ne obruti morbo obliviscantur, ut Sacramentum aliquo modo reddatur integrum. Si autem modò condignam præstare nequeant, injungi poterit alia conditionatè, si reconvalescant, implenda.

Hæc potestas obligandi ad satisfactionem, continetur in potestate ligandi à Christo data Sacerdotibus; ut notat Conc. Trid. Sess. 14. cap. 4.

Quid est satisfactio sacramentalis respectu Sacramenti Pœnitentiæ ?

R. Est ejus pars materialis integralis in executione, sed in proposito est essentialis cōditio contritionis. Vide dicta Num. 11. supra.

No. 174. DE SATISFACTIONE SACRAMENTALI RECIPIENDA ET IMPLENDA.

I. *Pœnitens tenetur acceptare pœnitentiam.* II. *Aliàs non absolvendus.* III. *Objectio.* IV. *Omittens pœn. peccat contra virtute religion. & pœnit. Omittens integram satisfactionem peccat mortaliter.* V. *Si pars levis omittatur, est veniale peccatum.* VI. *Si pars notabilis omittatur, est mortale.* VII. *Conclusio practica.*

AN pœnitens tenetur pœnitentiam Sacramentalem acceptare?

R. Tenetur sub gravi, quia debet Sacramentum reddere integrum, & quia debet obedire præcepto & sententiæ justæ Confessarii & satisfacere Justitiæ Divinæ.

Proinde nolenti acceptare rationabilem pœnitentiam neganda est absolutio, tanquam indisposito. Probat: quia nolens pœnitentiam acceptare, vult mutilare Sacramentum parte integrali, ergo vult committere sacrilegium mortale mutilationis, ergo est indispositus utpote actu peccans mortaliter. Accedit praxis Ecclesiæ negandi absolutionem nolenti acceptare rationabilem pœnitentiam.

Dico, *rationabilem* pœnitentiam, quia si sit irrationabilis, poterit pœnitens non velle recipere absolutionem nec pœnitentiam, & accedere alium.

Obj. Liberum est pœnitenti satisfacere Deo per alia opera, aut etiam in Purgatorio; ergo non tenetur acceptare pœnitentiam.

R. Hoc ipsi liberum non est, quando suscipit Sacramentum; tunc enim debet sequi institutionem & præceptum Christi, & reddere Sacramentum integrum.

Quale peccatum committit, qui sinè causa omittit adimplere satisfactionem sacramentalem?

R. Committit peccatum sacrilegii, quia mutilat Sacramentum parte integrali.

Peccat enim contra virtutem pœnitentiæ, ex cujus fine satisfactio imponitur.

Quantum peccatum idem committit?

R. Distinguendo: si omittat integram, peccat mortaliter peccato sacrilegii mutilando Sacramentum parte integrali.

Aliqui putant omissionem, etiam integræ pœnitentiæ, esse solùm veniale peccatum; quando ipsa in se est levis

materia, vel quando imposita est pro solis venialibus, aut pro peccatis ante confessis. Sed id non videtur admitendum, quia semper manet sacrilegium ratione formalis mutilationis Sacramenti, quæ mutilatio est res gravis contra institutionem & reverentiam Sacramenti; etsi fortè eo casu admitti posset, quòd peccetur solùm venialiter contra virtutem pœnitentiæ, ex cujus fine imposita est.

Quid si quis omittat solummodo partem satisfactionis impositæ?

R. Si pars illa omissa sit materia levis, videtur omissio ejus esse peccatum solùm veniale ex parvitate materiæ.

Si autem pars illa constituat materiam gravem pœnitentiæ, videtur peccare graviter, quia in re gravi transgreditur præceptum & sententiam justam Confessarii judicis: & etiam in notabili materia mutilat partem integram Sacramenti.

Practicè indicandum, quod ii, qui voluntariè negligunt adimplere pœnitentiam, mortaliter peccent, saltem contra conscientiam, quia communis populi apprehensio habet, quòd imposita pœnitentia magis et strictius obliget, quàm obligent præcepta Ecclesiæ jejunandi, audiendi Missam, &c.

No. 175. DE EFFECTIBUS ET FINIBUS SATISFACTIONIS SACRAMENTALIS.

Conc. Trid. Sess. 14. cap. 8.

I. *Fines imponendi satisfactionem.* II. 1. *In vindictam.* III. 2. *In Medicinam.* IV. 3. *In antidotum & præservationem.* V. 4. *Pro integritate Sacramenti.*

AD quos fines sive effectus imponitur satisfactio sacramentalis?

“R. cum Conc. Trid. 14. cap. 8. ubi monet Confessarios, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, et infirmitatis medicinam, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.”

Hinc dici solet, quòd satisfactio esse debeat *vindicativa, medicinalis & præservativa.*

Vindicativa quoad præteritum, & respicit peccata & pœnas peccatorum: & eatenus ejus effectus est remissio pœnæ temporalis restantis, ex opere operato.

Medicinalis sive curativa respicit præsens; & eatenus ejus effectus est tollere cæteras reliquias peccatorum, puta pravos habitus & consuetudines, noxias inclinationes & passiones, & potentiaram corruptiones, per medicinas opportunas, spirituales & corporales.

Tertio: dicitur præservativa pro futuro, quatenus præservat à peccatis futuris, præscribendo media efficacia, prohibendo occasiones, personas, loca, &c.

Denique satisfactio imponitur ad finem, ut Sacramentum pœnitentiæ sit integrum.

An satisfactio confert gratiam ex opere operato?

R. Satisfactio in proposito, quatenus auget dispositionem sive contritionem, eatenus concurrat ad collationem gratiæ, ex opere operato.

Satisfactio, prout est in executione post susceptum Sacramentum remittit pœnam temporalem ex opere operato, & auget gratiam ex opere operantis; suppositis cæteris conditionibus.

No. 176. DE QUALITATE ET QUIDDITATE SATISFACTIONUM.

S. Thom. Suppl. q. 15.

- I. *Satisfactiones sint salutares & convenientes.* II. *Quæcumque opera bona injungi possunt.* III. *Tria genera operum satisfactor.* IV. *Ratio triplex S. Thom.* V. *Ad genus orationum reducuntur.* VI. *Ad jejunium referuntur.* VII. *Eleëmosynæ.*

QUALES esse debent satisfactiones sacramentales?

R. cum Con. Trid. Sess. 14. c. 8. *Salutares et convenientes pro qualitate criminum et pœnitentium facultate; ut nimirum contraria contrariis curentur resecando radices peccatorum; & ut habeatur ratio statûs, conditionis, sexûs, ætatis & dispositionis pœnitentium; ne v. g. Pauperes onerentur gravibus eleëmosynis, operarii vel debiles severis jejunis, &c.*

Quæ opera injungi possunt pro satisfactione sacramentali?

R. Quæcumque opera bona virtutis christianæ; quia in statu naturæ lapsæ quodcumque opus bonum est pœnale & arduum naturæ corruptæ.

Quot sunt genera operum satisfactoriorum?

R. Tria: *oratio, jejunium et eleemosyna*. Ad hæc tanquam ad genera reduci possunt omnia cætera opera satisfactoria, S. Thom. q. 15. a. 3. ad 5. v. g. afflictio, morbi ad jejunium, sacra Communio et quicumque actus patriæ ad orationem.

Probat convenientiam hujus distinctionis in tria genera S. Thom. hîc a. 3. in c. tribus rationibus: 1. quia nos non habemus nisi tria bona, scilicet animæ, corporis et fortunæ: 2. quia 1. Joan. 2. tres ponuntur peccatorum radices: 3. quia peccata omnia committuntur vel in Deum, vel in seipsum, vel in proximum.

Ne Confessarius novellus hæsitet, quid fortè pro satisfactione injungat, subnectimus hîc individua opera satisfactionis hodie in Ecclesia usitatæ, juxta quod observant P. Tombeur & P. Bossuyt.

Ita in genere orationum injungi possunt, semel aut pluries aut per plures dies aut septimanas sequentia:

1. Dicere quinque *Pater Noster et Ave Maria*, in memoriam quinque Christi Vulnerum, vel flexis genibus, vel brachiis extensis, vel ante Crucifixum.

2. Recitare Rosarium, vel Litanias B. M. V. vel Sanctorum, &c.

3. Legere Psalmum *Miserere* vel septem Psalmos Pœnitentiales.

4. Audire Missas, vel Laudes, vel Concionem.

5. Legere Capitulum in Thoma à Kempis.

6. Visitare Ecclesias, orare ante Tabernaculum.

7. Statutis temporibus, manè, vesperi vel per diem, vel quotiescumque audierint sonitum horologii, renovent ore vel corde orationes jaculatorias, actus contritionis, vel charitatis: v. g. amo te Deus super omnia; detestor omnia peccata mea; nolo peccare amplius; Jesu crucifixe pro me, miserere mei, &c.

8. Præfixo die iterum confiteatur, vel saltem redeat ad confessarium.

Ad genus jejunii refertur quidquid ad mortificationem corporis pertinet: ita injungi potest vel jejunium perfectum, vel pars jejunii: v. g.

1. Jejunet Feriâ sextâ, aut sæpius.

2. Jejunet solum usque ad horam duodecimam.

3. Non bibat ante meridiem, vel post meridiem, nisi in prandio et in cœna, quamvis sitiât. Abstineat a vino vel a cerevisia forti.

4. Minus manducet, vesperi non nisi medietatem sumat.

Præfatæ abſtinentiæ congruè imponuntur operariis, quia cum labore conjungi poſſunt, qui aliàs ſe a jejuniis excuſare ſolent ob laborem.

Idem confirmat S. Hier. dicens: *Parcus cibus & venter ſemper eſuriens triduanis jejuniis præfertur.*

5. Citius è lecto ſurgat; genuſſectat frequentius & diutius, patiatur frigus, certo tempore ſilentium obſervet; abſtineat a luſibus & recreationibus, &c.

Ad genus eleëmoſynarum reducitur quodcumque in proximi utilitatem expenditur: v. g.

1. Largiri pecunias, veſtes, cibum, &c.

2. Præbere adjutoria personalia, ſervire ægrotis, orare pro peccatorum converſione, &c. Et alia miſericordiæ opera ſive corporalia ſive ſpiritualia.

N. 177. OPERA SATISFACTORIA ALIA DEBITA.

I. *Jejunium præceptum poſteſt injungi.* II. *Non convenit tamen.* III. *Sed pœn. intellig. de opere non præcepto.* IV. *Etiam orationes pro defunctis.*

AN opera aliàs debita poſſunt injungi pro ſatisfactione ſacramentali?

R. Affirm. quia illa opera habere poſſunt omnes conditiones requiſitas.

Ita imponi poſteſt jejunium, quod ex præcepto Eccleſiæ itidem obſervandum eſt, & quidem aliquando utiliter v. g. ne pœnitens in eo obſervando deficiat.

Obſervant tamen Doctores, id non convenire, niſi aliâ ratione concurrat, quia juſtum eſt, ut peccator ex novo peccato novum ſentiat onus & pœnam.

Propterea ſatisfactio, a Confessario injuncta, per ſe intelligitur de operibus aliàs non præceptis, niſi Confessarius aliud ſignificet. Ita Boſs.

Idem videtur dicendum de injungendis ſatisfactionis operibus pro defunctis in Purgatorio exiſtentibus: proderunt enim illa opera ex opere operantis defunctis, & quatenus conſtituunt partem Sacramenti valebunt pœnitenti ex opere operato.

No. 178. DE SATISFACTIONE CONDITIONATA.

I. *Prodeſt precatio poſt abſolutionem* II. *Ex opere operato.* III. *Exempla.* IV. *Infirmi pœnitent.* V. *Objectio.*

AD quid prodeſt pœnitenti hæc precatio quam Confes-

sarius subjungit absolutioni: *Passio Domini Nostri Jesu Christi, &c.* ? de qua supra n. 24.

R. Prodest ipsi tanquam pia & paterna precatio & oratio sacerdotalis.

Secundò proderit ipsi ad aliquem effectum sacramentalem satisfactionis, prout significat S. Th. quodlibet 3. quæstiunculâ 13. a. 1. quem sequitur Suarez dis. 38. S. 6. n. 6. f. 502. Si Confessarius intendat concedere, ut opera sequentiâ cedant in satisfactionem, & etiam pœnitens ea ad finem sacramentalem referat & perficiat simili modo, quo in Monasteriis quædam non præcipiuntur, sed commendantur seu proponuntur *cum merito obedientiæ*; & Religiosus ista faciens ex illa intentione lucratur meritum obedientiæ.

Simili modo agimus cum pœnitente, cui imponimus pœnitentiam, ex rationabili causa, justo minorem; nimium concedimus ei per modum præmii allicienda, ut quotiescumque sudiet Missam, vel jejunabit, vel alia bona operabitur, illa opera bona ipsi valeant per modum satisfactionis sacramentalis, dum eo fine & intentione illa perficiet.

Eodem modo animamus infirmos ad patientiam ut quodcumque molestias & afflictiones morbi patienter ex amore Christi patientis tolerabunt, valeant ipsis in satisfactionem vi Sacramenti suscepti.

Prudenter Bonacina non approbat, quòd infirmus pro pœnitentia absoluta injungatur, ut morbum patienter ferant; quia piis anxietates creat, & aliis adfert periculum transgressionis & duplicis peccati.

Obj. Ut opera valeant pro satisfactione Sacramentali, debent a Confessario esse præcepta sive injuncta, atque hic non sunt sic injuncta, ergo.

R. Sunt injuncta conditionatè, & pœnitens illa tanquam ex præcepto acceptat & operatur.

Catechismus Conc. Trid. hortatur pœnitentes, ut sæpius pœnitentiam a Confessario impositam reiterent.

No. 179. DE QUANTITATE SATISFACTIONIS INJUNGENDÆ.

- I. *Quantitas pœn.*
- II. *Pœnitentia pro peccato ebrietatis.*
- III. *Alia pœnitentia.*
- IV. *Pro pluribus peccatis pœnitentia longior.*
- V. *Pœnitentiæ non accumulentur.*
- VI. *Pœnitentia continuanda per annum.*
- VII. *Non expedit hodiedum pœnitentia Canonica.*
- VIII. *Pœnitentia blasphemæ.*

QUANTAM pœnitentiam imponere debet Confessorius?

R. Tantam, quæ sit proportionata peccatis & personis, ut per eam obtineantur fines & effectus præscripti supra n. 175. ex Conc. Trid. Sess. 14. c. 8. *Ne, ait, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.*

In dubio tutius est imponere pœnitentiam minorem debito, quàm majorem; quia talis defectus in Purgatorio supplebitur. Ita S. Thom. Opusc. 65. §. 4. & plures apud La Croix lib. 6. p. num. 1256.

Quam igitur pœnitentiam convenit injungere pro peccato mortali, v. g. pro voluntaria ebrietate sine scandalo?

R. Ut legat duobus diebus Psalmum *Miserere* flexis genibus, ut jejundet bis in hac hebdomada, & ut distribuat pauperibus duplum istius, quod consumpsit in potu.

Quid si iste sit pauper & operarius in labore gravi?

R. Per tres dies continuos recitet quinque *Pater & Ave* flexis genibus; duobus diebus non bibat antè meridiem, & vesperi non nisi medietatem manducet; duobus diebus Dominicis sequentibus non ingrediatur tabernam, sed post meridiem vadat ad Concionem et Laudes.

Generaliter cum Steyaertio §. 12. n. 8. statuere licet, ut pro aliquibus peccatis mortalibus neque gravibus admodum neque multis imponatur pœnitentia continuanda per plures dies, per unam aut plures septimanas vel usque ad sequentem confessionem.

Expedit ordinariè, ut prior pœnitentia finiatur cum sequenti confessione, ut pœnitentiæ pœnitentis non accumulentur, ne multis obruti earum obliviscantur, vel tædiosi negligenter eas omittant.

Pro multis et gravibus peccatis, præsertim dum confessio generalis instituitur vitæ sat vitiosæ, injungi potest pœnitentia continuanda per menses, medium annum vel integrum, aut diutiùs; et in hoc casu convenit ut pœnitentia sit disjunctiva, ita ut, si impediatur ab uno opere per aliud supplere possit: v. g. si aliquo die impediatur ab auditione quotidianæ Missæ, suppleat per eleëmosynam aut aliud opus. Dum ille pœnitens interea, durante illâ pœnitentia diuturna, sæpius confitetur, injungitur pœnitentia alia pro hoc Sacramento, breviùs iterum finienda.

An igitur non expedit pro uno adulterio imponere pœnitentiam septem annorum juxta Canones pœnitentiales antiquos?

R. Neg. quia pœnitentia ista illo tempore imponebatur, non ob solos fines à Conc. Trid. memoratos, sed maximè ob alios intrinsecos, ob terrorem & ædificationem aliorum.

Deinde ista pœnitentia publica secundùm se non erat sacramentalis, sed pertinebat ad Ecclesiasticæ disciplinæ rigorem, qui jam cessat.

Interim Conc. Trid. & S. Carolus Borr. hortantur Confessarios, ut noverint Canones illos, ut sic faciliùs reducant peccatores ad rationabilem pœnitentiam. Plurimos hos Canones collectos reperies ad calcem Instruct. S. Car. Borr.

S. Carolus Borr. Instruct. p. 2. cap. 20. monet Confessarios, *ut blasphemis pœnitentias graves & difficiles injungant.*

No. 180. DE CAUSIS IMPONENDI PŒNITENTIAM JUSTO MINOREM.

I. *Quatuor causæ dandi pœnitentiam justo minorem.* II. *Id indicandum pœnitenti.* III. *Pœnitentia justo major non imponitur.*

AN pœnitentia justo minor interdum imponi potest?

R. Affirm. ob rationabiles causas, prout significat S. Thom. Suppl. q. 18. a. 4. quia in hoc extenditur magis salus & emendatio pœnitentis quàm satisfactio pœnæ.

1. Ob impotentiam, putà ægritudinem, imbecillitatem, labores, &c.

2. Ex causa Indulgentiarum, quas lucratur pœnitens, potest imponi pœnitentia minor, quatenùs est vindicativa; propterea tamen pœnitentiæ medicinales & præservativæ non sunt minuendæ, ut observant Suar. d. 38. S. 10. & Bosco d. 7. cel. 15. n. 386.

3. Pœnitentia potest minui ob infirmitatem pœnitentis spiritualem, dum timetur, ne fortè non adimpleat pœnitentiam condignam: eo enim casu pœnitentia major non easset salutaris.

4. Similiter minor imponi potest, ne pœnitens dejiciatur in pusillanimitatem ob onera insolita, & refugiat citò reverti: quod maximè militat in initio conversionis: ut scilicet vinum novum non mittatur in utres veteres, Matth. 9. v. 17. Hinc refertur, S. Franciscum Xav. peccatori cuidam pro pœnitentia imposuisse, ut semel *Pater & Ave* recitaret; sed idem Sanctus adjiciebat, *Se pro illo satisfacturum Deo.*

Quando autem imponitur pœnitentia justo minor, docent S. Car. Borr. et S. Franc. Sales. idipsum indicandum esse pœnitenti, ut avidiùs leviozem adimpleat, et ad majorem postea satagat.

Hic recurrit casus injungendi opera illa, ad quæ ex præcepto alio obligatur, de quo supra n. 177. Item concedendi eidem, ut omnia bona opera sua serviant ei pro pœnitentia sacramentali, quando eadem ad eum finem referet, de quo supra Num. 178.

An aliquando licitum est injungere pœnitentiam justo majorem?

R. Nunquam, si fiat relatio ad omnes tres fines supra Num. 175. ex Conc. Trid. propositos: si autem fiat relatio ad unum solum finem, id licitum erit. Ita v. g. pueris in initio ob furtum leve imponitur restitutio rigida et pœnitentia severa et diuturnior in præservationem et frœnum contra relapsum; quamvis finis vindictæ vel pœnæ temporalis solvendæ tantam non exigeret pro veniali.

Ex his patet, quomodo pro veniali quandoque imponi possit gravis pœnitentia et major quàm pro mortali.

No. 181. DE TEMPORE SATISFACTIONIS IMPONENDÆ ET IMPLENDÆ.

- I. *Satisfactio rectiùs injungitur ante absolutionem.* II. *Impletur tempore designato.* III. *Aliàs primâ opportun.* IV. *Satisfactio convenientiùs impletur post absolutionem.*

QUANDONAM debet Confessarius imponere satisfactionem sacramentalem?

R. Moraliter eodem tempore cum administratione Sacramenti ante vel post absolutionem: convenientius autem injungitur ante absolutionem, quia ipsa expressa acceptio ejus confert ad majorem dispositionem, et evitatur periculum non acceptandi.

Quo tempore impleri debet satisfactio sacramentalis?

R. Tempore designato a Confessario; si autem tempus illud effluxerit, non liberatur pœnitens, quia tempus non adjicitur ad finiendam obligationem.

Si denique nullum tempus sit determinatum implere debet primâ opportunitate morali; id enim postulant moralis integritas Sacramenti, ratio medicinæ, et justa sententia Judicis.

An satisfactio impleri potest ante absolutionem?

R. Potest, si id habeat Confessarii præceptum: verum eo casu effectum ex opere operato duntaxat, sicut confessio, habebit, dum absolutio accedit. Convenientius secundum praxim Ecclesiæ hodiernam impletur post absolutionem.

No. 182. DE SATISFACTIONE IMPLETA IN STATU PECCATI MORTALIS.

S. Thom. quest. q. 14.

I. *Casus questionis.* II. *Satisfactio in affectu peccati mortalis non impletur.* III. *Nisi quoad effectum relictum.* IV. *Satisfactio impleta in habituali solum peccato, valet.* V. *Objectio.* VI. *Explicatur textus S. Thom.* VII. *Existenti in peccato habituali, pœna non remittitur.* VIII. *Sed probabiliter reviviscit.* IX. *Objectio.* X. *Datur disparitas à communionem sacrilega.*

CASUS est dum quispiam post absolutionem validè susceptam incidit in peccatum mortale, & in eo statu peccati mortalis opera satisfactionis sacramentalis persolvit. Quæritur: utrum satisfecerit, an verò opera illa iterare debeat in statu gratiæ?

R. Distinguendo: vel enim illa opera facta sunt in statu sive in affectu peccati mortalis; vel facta sunt, non in affectu: sed solum in statu habitualis peccati sive in macula peccati.

Si priori modo facta sint in affectu peccati mortalis, v. g. cum odio fraterno, cum voluntate non restituendi aliena, vel in voluntaria consuetudine aut occasione peccati mortalis, non satisfecit pœnitentiæ impositæ, quia nec verè nec substantialiter posuit opus satisfactionis injunctam, quia positivè exclusit finem intrinsicum injunctæ satisfactionis, qui est, ut ponatur ex motivo pœnitentiæ animo placandi Deum, quod ipse non fecit, cum habuerit animum mortaliter offendendi Deum. Ita Sylvius Suppl. q. 14. a 2 concl. I. Boss.

Illam tamen opera, ex quibus manet aliquis effectus in satisfaciendis, etiam postquam actus transiit, sicut ex jejuniis manet carnis maceratio, & ex eleemosynâ bonorum diminutio: si, deposito affectu peccati, secundum eum effectum relictum referantur in finem satisfactionis, possunt valere secundum eum effectum. S. Thom. Suppl. q. 14. a. 3. ad 3.

Igitur orationes et actus interiores facti in affectu peccati mortalis debent iterari, quia non relinquunt effectum: sed eleēmosynæ ac jejunia secundum effectum, quem relinquunt, non debent iterari, accedente actu interiori relationis ad finem pœnitentiæ.

Si quispiam impleverit opera injuncta existens in statu habituali peccati mortalis, non in affectu, videtur satisfacisse præcepto Confessarii, sive implevisse pœnitentiam sacramentalem, quia posuit opera à Confessario præcepta secundum substantiam & finem intrinsecum a Confessario præceptum: neque Confessarii intendunt obligare ut pœnitentia impleatur in statu gratiæ, cum non nunquam injungant pœnitentiam longo tempore continuandam præsertim recidivis. Responsio subsistit, sive opera sint eleēmosynæ, sive sint orationes, quæ non relinquunt effectum.

Ob. S. Th. Suppl. q. 14. art. 3. ad 3. docet, satisfactiones, quæ non relinquunt effectum, debere iterari.

R. Aliqui concedunt S. Thomam opinioni huic adversari: sed

Respondetur rectius, S. Thomam loqui de casu superiori, quando satisfactio impletur in affectu peccati mortalis, quia dicit: satisfactiones in peccatis factæ, ergo in affectu peccati.

Respondent alii, S. Thomam solummodo docere, quod pœna temporalis non remittatur eidem. Idque verum est pro tempore, quo est in statu peccati mortalis, licet habitualis dumtaxat, juxta S. Th. Suppl. q. 14. a. 2. quia sinè charitate non acceptatur à Deo satisfactio, nam indignus est recipere eum favorem.

Probabiliter tamen docetur, quòd illa satisfactio, quatenus sacramentalis est, recedente obice, id est, adveniente statu gratiæ reviviscat, quia est pars validi Sacramenti; sed quatenus valet ex opere operantis non reviviscit.

Obj. Qui sacrilegè communicat in statu peccati mortalis non implet præceptum Ecclesiæ, ergo nec iste, qui in statu peccati mortalis implet satisfactionem.

R. Disparitas est, quòd sacrilegè communicans actu peccet; sed satisfaciens in habituali solum peccato non peccet: si enim actu mortaliter peccaret, etiam non impleret pœnitentiam.

R. 2º. In Communionem sacrilega excluditur positivè totus finis intrinsecus, qui est unio cum Christo: sed satisfactione præfatâ non excluditur positivè finis intrin-

secus et proximus operis præcepti à Confessario, nam impletur ex fine et motivo pœnitentiæ; et duo fines alii medicationis et præservationis subsistere possunt.

Instabis; Remissio pœnæ temporalis est finis intrinsicæ satisfactionis, atqui illa excluditur, ergo, &c.

R. Supponatur in majori, quòd remissio illa sit partialis finis, sed negatur minor, quia recedente obice, pœna illa remittetur juxta supradicta.

No. 183. DE CAUSIS EX QUIBUS CESSAT OBLIGATIO SATISFACTIONIS SACRAMENTALIS.

I. 1. *Causa est nullitas absolutionis.* II. 2. *Impossibilitas.* III. 3. *Oblivio.* IV. *Expediit tunc aliam pœnitentiam petere.* V. 4. *Mutatio pœnitentiæ.*

QUÆ sunt causæ ex quibus cessat obligatio implendæ satisfactionis sacramentalis injunctæ?

R. Prima est defectus Sacramenti validi; id est, quando absolutio ex quocumque capite fuit invalida; quia sententia illo casu est nulla et irrita, ergo non ligat.

Verùm in hoc casu pœnitens, omittens satisfactionem, ordinariè peccaverit contra conscientiam, quia iste ignorans illud defectum putavit se obligari.

2. Causa est, si opus injunctum fiat impossibile, vel ipse fiat impotens ad implendum, quia ad impossibile nemo tenetur.

Hinc consultò Confessarius aliquando petit a pœnitente, utrùm illam pœnitentiam poterit adimplere.

3. Est oblivio: si scilicet pœnitens pœnitens sit oblitus pœnitentiæ injunctæ; sed reduci potest ad causam impotentis.

An pœnitens in his duobus casibus liber est, an verò postulare debet aliam pœnitentiam?

R. Suarez. d. 22. S. 7. n. 4. pag. 315. Neesen q. 6. d. 11. aliique eum liberant propter impotentiam, quæ liberat ab omni lege.

Bon. de pœn. q. 5. S. 3. p. 3. n. 9. & alii obligant eum ad petendam aliam pœnitentiam, ut Sacramentum reddatur integrum; et quidem, in casu præfato oblivionis requirunt, ut iterum præcipua peccata confiteatur, et duplicem pœnitentiam acceptet, unam pro hoc Sacramento, et unam pro integritate præcedentis Sacramenti. Idque La Croix lib. 6. p. 2. n. 1275, fatetur esse expe-

diens, si pœnitens accedat aliam Confessarium. De hoc latius Numero sequenti.

4. Causa liberans ab operibus pœnitentiæ impositis est, si illa mutata sint in alia opera. De quo Numero sequenti.

No. 184. DE MUTATIONE SATISFACTIONIS IN ALIAM.

- I. *Justa Causa.* II. *Alius Confessarius potest mutare.* III. *Objectio.* IV. *Quid, si injuncta sit pro casu reservato?* V. *An confessio repetenda pro mutatione pœnit.* VI. *R. Cum distinct.* VII. *Pœnitens ipse non potest mutare.* VIII. *Pœnitent. publicam non mutat Confessarius.*

QUID requiritur pro mutatione satisfactionis sacramentalis?

R. Requiritur justa causa, v. g. si sit irrationabilis, si ob mutatas circumstantias facta sit impossibilis, nimis difficilis, vel minus utilis, aut non amplius salutaris et conveniens, &c. Tunc autem a priori non plus recedendum, quam ratio causæ exigit. Remittere pœnitentiam undequâque æquam nemo potest.

Quis potest mutare satisfactionem sacramentalem?

R. Confessarius, qui eam injunxit et etiam alii ejusdem jurisdictionis Confessarii, quia eatenus sunt æquales ut Vicarii Christi.

Obj. Æqualis in æqualem non potest exercere jurisdictionem, ergo nec mutare pœnitentiam ab alio injunctam.

R. Neg. cons. quia secundus Confessarius mutando pœnitentiam non exercet jurisdictionem in priorem Confessarium, sed in pœnitentem solum et perficit judicium prioris Confessarii, ex eadem potestate; sicut Successor, mutans legem sui prædecessoris, non exercet in eum jurisdictionem.

Quid si pœnitentia injuncta sit in absoluteione a casu reservato, a quo secundus Confessarius non habet potestatem absolvendi?

R. Bonac. & Neesen respondent, quòd secundus possit ex causa mutare etiam pœnitentiam, quia reservatio est sublata per præcedentem absoluteionem.

Sed Saurez d. 38. S. 10. n. 14. cum aliis contrarium sustinet, quia sicut secundus Confessarius non habet potestatem in peccatum reservatum quatenus spectat primam absoluteionem a reservato, sic nec habet in illud, quatenus spectat primam satisfactionem impositam,

nemo enim potest satisfactionem sacramentalem imponere pro peccato, nisi à quo valet absolvere.

Sicut extra confessionem satisfactio sacramentalis imponi non potest, cum debeat procedere à potestate clavium, sic nec illa mutari potest, nisi pœnitens se iterum subiciat iudicio sacramentali.

An confessio peccatorum repetenda est, quando pœnitentia sacramentalis mutatur in aliam?

R. Distinguendo: si mutatio fiat ab eodem Confessario, qui memor est statûs pœnitentis, non videtur confessio repetenda, nec nova absolutio impertienda, quia continuando idem iudicium mutat pœnitentiam. Ita Bus.

Si mutatio petatur ab alio Confessario, variant opiniones: Wiggers q. 15. a. 2. n. 15. utitur hoc moderamine, si pœnitens petat mutari pœnitentiam tanquam irrationabiliter impositam, indubiè confessio prior repetenda est, quia secundus Confessarius non potest iudicare de iustitia, nisi cognitâ causâ, iterumque absolutio impertienda, et duplex pœnitentia pro duplici Sacramento imponenda est.

Si pœnitens fateatur pœnitentiam esse justam, sed ex alia causa rationabili petat mutationem, tunc secundus Confessarius, ex cognitione pœnitentiæ justæ præcedentis poterit satis iudicare in quam condignam et æquivalentem pœnitentiam, præcedens mutari possit sine confessionis præcedentis repetitione.

Pœnitens propriâ autoritate pœnitentiam sacramentalem mutare non potest, licèt evidenter in opus melius; quia pœnitentia, ut sit Sacramentalis, à potestate clavium debet procedere.

Pœnitentiam publicam ab Episcopo impositam Confessarius, vel quicumque inferior commutare non potest, quia pertinet ad jurisdictionem fori externi.

No. 185. DE PŒNITENTIA PUBLICA.

I. *Quæ pœnitentia publica imponi non debeat.* II. *Non prohibentur opera externa.* III. *Nec ea, ad quæ tenetur.* IV. *Pœnitentia publica fori externi.* V. *Quid liceat Pastoribus.*

RITUALE Romanum & Pastorale Mechl. quoad pœnitentiam publicam præscribunt Confessariis sequentia.

Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifestam pœnitentiam non imponant.

Manifestam intellige eam, ait Steyaertius § 11. n. 14. pag. 220, ex qua peccati gravitas aut qualitas colligi posset, vel per quam pœnitens in suspicionem veniat de gravi admissio delicto Steyaert App. n. 28. dum v. g. alicui in communitate imponerentur extraordinaria, quæ ab aliis non fiunt.

An ergo non licet injungere pro pœnitentia opera externa, jejunia, auditionem Missæ, aliaque pietatis opera, eaque manifesta?

R. cum Steyartio affirm. ea scilicet, quæ ibidem alii fidelibus sunt ordinaria, et quæ etiam aliter quam pro pœnitentia, usurpantur.

Insuper Confessarius exigere potest opera illa, sicut manifesta et publica, ad quæ pœnitens obligatur ex jure naturæ vel lege Ecclesiæ, vel quæ præscribunt statuta Episcoporum: v. g. ut amoveat publicam causam scandalii, ut revocet detractionem, ut derelinquat occasionem proximam peccati. Suarez d. 93. S. 7.

Pœnitentia publica quæ per modum publicæ pœnæ vel publicæ correptionis imponitur, pertinet ad jurisdictionem fori externi, et hæc dicuntur Episcopi Belgii per decretum anni 1697. sibi reservasse. Idque conformè est Conc. Trid. Sess. 24. cap. 8. de Reform.

Quapropter nec ipsi Pastores illud debent attentare; possunt tamen peccatori publico proponere pœnitentiam publicam sponte peragendam, sub comminatione deferendi eum aliàs Episcopo vel Officiali; v. g. ut publicè petat veniam vel Pastor vice ejus petat; ut locum in Templo designatum occupet, &c.

No. 186. DE PŒNITENTIA CANONICA.

1. *Quæ sit pœnitent. Can. 11. Initium. III. Sensim desiiit. IV. Desiit Canon. pœnitent. sæculo 13°. V. Pœnitentia publica pro publicis peccatis fuit. VI. Aliqui spontè assumebant. VII. Pœnitentiæ Canonicae per se non erant Sacram. VIII. Divisio in solemnem et non solemnem pœnitent.*

QUÆ dicitur pœnitentia canonica?

R. Ea quæ secundum Canones sive leges aut statuta Conciliorum, Episcoporum aut Ecclesiarum peragebatur: v. g. gestatio sacci cinere conspersi, statio ante fores Ecclesiæ, jejunia in pane et aqua, &c.

Canones pœnitentiales exordium sumpserunt, sæculo tertio occasione hæresis Montanistarum, & Novatianorum negantium pœnitentiam: quando etiam instituti sunt quatuor gradus pœnitentium, flentium, audientium, prostratorum & consistentium.

Observantia & usus illarum pœnitentiarum sensim desiit a sæculo nono admittendo redemptionem earum per eleemosynas, flagellationes, psalteria, &c.

Postea magis occasione expeditionis Hierosolymitanæ pro recuperanda Terra Sancta.

Deinde sæculo 12°. et tandem sæculo 13°. obligatio desiit per usum Indulgentiarum, quæ concedebantur ex causa grandis eleemosynæ aut alterius operis, ex quibus eo tempore magna Templum extracta et ædificata sunt.

Notandum pœnitentias illas canonicas fuisse impositas ordinariè solum pro magis enormibus peccatis, iisque publicis, vel de quibus publica fama aut suspicio percrebrescebat. In his tamen Diœceses variarunt aliquæ usque ad excœsum et abusum, ut etiam pro occultis publicas Pœnitentias exigent.

Quidam etiam homines absque peccatis sponte sine obligatione ex humilitate illas publicas pœnitentias assumebant.

Pœnitentiæ illæ publicæ, ut recte notat Chapeauville, pertinebant ad externam Ecclesiæ disciplinam et forum externum: nam et à Diacono poterant imponi et remitti; ita ut sacramentales non essent, nisi Confessarius pœnitenti concessit, easdem servire in sacramentalem pœnitentiam.

S. Thom. Suppl. q. 28. a. 3. in c. dividit pœnitentiam canonicam in solemnem, quæ semel dumtaxat in vita agi poterat; et in non solemnem, quæ sæpius reassumi poterat.

No. 187. CASUS PRACTICUS CONCERNENS SATISFACTIONEM SACRAMENTALEM.

JOANNES annos quinque consuetudinarius, v. g. in jurando quilibet indiscriminatim indies quinies aut sexies, omisit adimplere satisfactiones sibi a Confessario impositas illo tempore: idque modo exponit in confessione.

Primò, Confessarius inquiri, ex quibus causis omiserit?

Respondet pœnitens: ex negligentia.

Conf. An unquam omisit integram pœnitentiam ?

Pœn. Nunquam, sed semper, medietatem circiter.

Conf. Quoties sic est confessus & absolutus ?

Pœn. Quater annuè.

Conf. Quæ & quanta per singulas vices imponebatur pœnitentia ?

Pœn. Ordinariè, ut per unam septimanam singulis diebus recitarem quinque decades Rosarii, & ut ad singulos actus jurationis darem quadrantem pauperibus.

Conf. Ad quantam summam ascendunt ille eleëmosynæ prætermisæ ?

Pœn. Ad septem florenos annuè, ad minùs.

Conf. An confessus est illam negligentiam non adimpletæ pœnitentiæ ?

Pœn. Ter aut quater, quando recordabar.

RESOLUTIO CASUS PROPOSITI.

QUANDOQUIDEM omnes confessiones, illo tempore factæ, verosimiliter sint invalidæ & sacrilegæ ob voluntariam consuetudinem & negligentiam præfatam, verosimiliter obligatio implendi pœnitentias omissas cessat: ipse interim omittendo eas semper peccavit contra conscientiam.

Verùm pro securitate, si confessio aliqua fuerit valida, poterit partem aliquam pœnitentiæ omissæ, vel factæ in affectu peccati mortalis, adimplere; aut si videatur utile, Confessarius mutet in aliam; sed præmissâ generali confessione istius temporis, et forte totius vitæ, si antea in aliis forte peccatis hæserit. Simul admoneatur de quibus sacrilegiis, et transgressionibus præceptorum fidei, spei, charitatis, contritionis et Ecclesiæ, &c. se accusare debeat.

Igitur remittatur ad octo dies, et interea efficacioribus mediis utatur, scilicet occasiones jurandi evitet, quinies quotidie flexis genibus oret unum *Pater & Ave*, ad omnem horologii sonitum suspiret hæc verba: *Sit Nomen Domini benedictum in æternum*; item ad unumquodque jurationis verbum, quod forte excidet ore, percutiat pectus dicens altâ voce: *Detestor & retracto quod dixi, non dicam amplius*; sic etiam reparabit scandalum respectu audientium.

Tandem post octo dies, vel quando videbitur absolute dignus, institutâ confessione generali, ut supra, con-

tinuari poterit medicinalis pœnitentia præfata ad tempus emendationis necessarium.

Insuper pro peccatis præfatis satisfactio poterit imponi hæc: ut per sex menses indies audiat Missam flexis genibus; ut per idem tempus diebus Dominicis et Festis audiat concionem et laudes; si die aliquo impedimentum occurrat, ut Missam vel concionem commodè audire nequeat, pœnitentia in fine tantùm protrahatur: deinde in compensationem pœnitentiarum omissarum, vel in affectu peccati mortalis impletarum, inquantùm fortè opus est, recitet per mensem indies Rosarium quinque decimum, quod tempore Missæ injunctæ recitare poterit; et tempore unius anni singulis septimanis tres asses det pauperibus.

Denique quinque diebus Dominicis sequentibus redeat ad Confessarium.

No. 188. DE CLAVIBUS ECCLESIE.

I. *Dua claves scientiæ & potestatis.*

SANCTUS Thomas Suppl. q. 17, 18 & 19. agit de clavibus Ecclesiæ, per quas metaphoricè significatur potestas spiritualis à Christo data Ecclesiæ.

Assignat S. Thomas pro ministerio Sacramenti Pœnitentiæ duas claves, videlicet unam clavem scientiæ, quæ est jus cognoscendi peccata sive causam tanquam Judex:

Alteram clavem potestatis, solvendi et ligandi.

Potestas solvendi exercetur absolvendo; potestas ligandi exercetur primò directè imponendo satisfactionem, secundò indirectè neganda indignis absolutionem.

No. 189. TRACTATUS.
DE CASIBUS RESERVATIS.

Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. & S. Thom. Suppl. q. 20.

STATUERAM Tractatum hunc de casibus reservatis prætermittere, eò quòd omnia ferè in his sint dubia, & multis disputationibus, ne dicam acerbis contentionibus, subjecta; quæ tamen per illas contentiones definiri neque finiri possunt: sed per voluntatem Superioris. Legi Scriptores multos, quos reperire potui, multumque temporis insumpsi, & ferè nihil didici; dubitare noveram ante: sed dicam planè quid didicerim: didici jam dubitare cum pluribus fundamentis & argumentis. O Nimiùm vilis fructus laboris! Postulavit Sylvius, rogavit Bosco, precor & ego, ut Superiores declarent suam mentem in hac causa merè positiva, quæ dependet a voluntate eorundem: conticescerent contentiones, cessaret inutile studium, mitigaretur Confessariorum anxietas, quandoque extorquens sudorem in casibus occurrentibus.

Ob has aliasque rationes illustrissimus Dominus Episcopus Iprensis, cui anxietates praxeos intimè & experimentaliter cognitæ, diminuit & restrinxit casus reservatos. Multum rogavi ego Eminentissimum Dominum Archi-Episcopum nostrum, ut circa casus dubios sibi reservatos ederet declarationem; jamque consensum præbuerat, et manum operi admoverat; et ecce turbulenta Patriæ tempora impedimentum interposuere. *Quid igitur?* institerunt apud me, ut dictata anteriora prælo traderentur: judicavi autem esse conveniens, ut principales opiniones controversas proponam et exponam, ne forte quispiam, legens unum solummodo Scriptorem, decipiatur et erret putans ejusdem opiniones esse certas, quæ revera incertæ sunt et controversæ, aut è contra.

No. 190. DE DEFINITIONE ET DIVISIONE
CASUS RESERVATI.

I. *Descript.* II. *Ignorantia reservationis non eximit.* III.
Finis reservationis.

QUID intelligitur per casus reservatos?

R. Intelliguntur peccata quædam, quorum absolutionem sacramentalem Superior specialiter sibi reservat.

Hæc reservatio simplex non est censura, cum non sit proprie pœna; sed simplex negatio approbationis vel jurisdictionis.

Hinc etiam est, quòd peccatum non desinat esse reservatum, quamvis peccator invincibiliter ignoret, peccatum suum esse reservatum Stey. de Pœn. §. 14. n. 8. p. 237. Quando verò peccatum reservatur ratione censuræ tantum, tunc ignorantia, quæ excusat a censura, liberat a reservatione.

Hinc aliqui distinguunt reservationem in medicinalem & pœnalem.

Potestatem & rectum usum reservandi peccata describit Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. & Can. 11.

Finis reservandi peccatum est, ut populus apprehendat enormitatem peccati; et ut graviores causæ peritioribus committantur. Quapropter utiliter Parochus nonnunquam in concione notiores casus servatos discretè annuntiabit populo.

No. 191. DE CONDITIONIBUS PECCATI RESERVATI.

I. 1. *Ut sit mortale.* II. 2. *Ut sit externum.* III. 3. *Ut sit consummatum in sua specie.* IV. *Demonstratur per exempla.*

QUÆ conditiones requiruntur, ut peccatum aliquod censeatur reservatum?

Constanter authores respondent, nullum peccatum censi reservatum nisi concurrant hæ tres conditiones.

1. Ut peccatum illud sit mortale: proinde peccata quæcumque ex causa tantum venialia, practicè non censeatur esse reservata.

2. Ut sit mortale externum et internum; ita scilicet ut mortale sit secundum actum externum, et etiam secundum actum internum.

3. Ut peccatum illud sit consummatum in sua specie, nisi aliter exprimatur. Ratio omnium est, quòd reservatio sit strictæ interpretationis.

Ob defectum primæ conditionis, incendium, quod ex imperfecta deliberatione est venialiter solummodo malum, non est casus reservatus.

Ob defectum secundæ conditionis, hæresis merè internæ non est reservata. Et generaliter nullum peccatum merè internum, quantumcumque grave, est reservatum.

Ob defectum tertie conditionis, incestus attentatus sine seminatione viri, non subjacet reservationi.

Questiones illas : utrum peccatum veniale, vel mortale mere internum reservari possit, præterimus ; quia practicè certum est, quòd modò non reserventur.

No. 192. DE RESERVATIONE DUBIA.

I. *Opinio affirmans.* II. *Opinio distinguens.* III. *Opinio negans.*

UTRUM peccata dubia censi debeant esse reservata ?

R. Dissentiunt Authores. Pater Van Ranet in opusculo de Jubilæo Summo Pontifici dedicatio, q. 10. n. 10. cum P. Bonæ Spei, docet peccata, dubiè reservata, habenda tanquam reservata, quia in dubiis pars tutior est eligenda. Hæc opinio confirmatur ex decreto S. Congr. per Mandatum Clem. VIII. edito 9. Jan. 1601, in quo præcipitur : ne quis ab ullo ex casibus *clarè vel dubiè* in Bulla Cœnæ contentis, vel aliàs Sedi Apostolicæ reservatis, absolvere præsumat.

Respondet quidem La Croix Num. 1604. illud videri revocatum in secundo decreto anni 1602. sed legenti secundum decretum patet, illud non esse revocatum ; nam ibidem casus specificè solùm determinantur.

Nec etiam dici potest, illud specialiter fuisse decretum pro reservatione casuum *Bullæ Cœnæ*, quandoquidem in utroque decreto extendatur ad alios casus ; utrumque decretum refert Manigart in edit., qua utor, p. 1123.

P. Antoine, de Pœn. c. 3. a. 2. q. 2. apud me pag. 323. distinguendo resolvit, peccata dubia in dubio facti non reservari, sed in dubio juris, sive in dubio reservationis, eadem reservari, eò quòd non liceat absolvere cum potestate dubia.

Neesen, Bosco, Daelman, Van Vyve, aliique plures sustinent peccata dubia, sive sint dubia facti sive juris, non censi reservata, quia reservatio, tanquam odiosa, est restringenda. Et, quamvis ratio non sit convincens, fateri tamen oportet, hæc esse communem opinionem, quæ sustinetur ab eis super hoc fundamento, quòd Superiores in hæc praxim consentiant, quia sciunt hæc opinionem communiter doceri, et non contradicunt, cum facile possint ; adeoque Ecclesia in casu dubio det certam jurisdictionem, ut loquitur Neesen. Fusè in hæc questionem discurrit Bosco d. 8. S. 4. concl. 8. pag. 177.

Observant etiam, resolutionem suam intelligendam

esse, non de dubio levi aut privato alicujus Confessarii fortè minùs periti, sed de dubio communi eruditorum. Verùm quis hoc decernet? Invenio enim eruditos, qui asserunt aliquem casum certò esse reservatum, quem eundem alii eruditi dicunt, certò non esse reservatum: ergo inducitur dissensio perniciosa in praxi, cùm neuter admittat casum esse dubium.

No. 193. DE PECCATIS RESERVATIS IN CONFES- SSIONE EXPOSITIS.

I. *Peccatum reservatum semel ritè clavibus subject. non ma-
net reservatum.* II. *An absolutio invalida tollat reser-
vationem?* III. *Prima opinio.* IV. *Secunda opinio.*
V. *Tertius opinio.* VI. *Quid in Jubilæo.* VII. *Per ab-
solutionem validam tollitur reservatio.*

AN peccatum reservatum, semel directè in confessione expositum, & per absolutionem sacramentalem legitimè remis-
sum ab habente facultatem absolvendi à reservato illo,
manet materia reservata?

R. Neg. sed reservatio sublata est, & peccatum illud
manet materia libera, sufficiens pro recipienda absolu-
sione ab alio Confessario non habente facultatem à reser-
vatis.

Quid si in casu posito absolutio fuerit invalida, v. g.
propter indispositionem pœnitentis, an peccatum manet
sub reservatione?

R. 1°. Sylvius, Bosco, Chapeauville aliique resolvunt
reservationem sublatam esse; præcipua, quæ ab eis pro-
ducitur, ratio est quòd Superiores cognoscant, hanc
doctrinam ab aliquibus tradi & tamen non contradicant.
Sed timeo, ne hæc ratio frequens conficiat mare magnum,
quo extinguatur omnis tandem reservatio; quia rari sunt
casus reservati, quos aliqui Casuistæ non liberant à reser-
vatione.

R. 2°. Tournelly respondet distinguendo; nempe si
confessio fiat ipsis Superioribus reservantibus, tum re-
servationem tolli: si verò confessio instituatur apud alium
inferiorem, peccatum hoc casu manere reservatum, quia
hic non potest reservationem tollere, nisi per collationem
Sacramenti.

R. 3°. P. Antoine, pag. 332. & Bossuyt sustinent, pec-
catum illud manere reservatum, sicuti manet materia

confessionis necessaria, idque sive confessio superiori fiat sive inferiori; nam totum irritum est, & sententia absolutionis, & impositio pœnitentiæ. Hæc sententia practicè videtur retinenda.

Et quidem hæc ultima resolutio tanquam certa admittitur, etiam juxta Patronos præcedentium opinionum, dum quispiam absolvitur à reservatis vi *Jubilæi*; quia Pontifex non concedit ullos favores *Jubilæi* nisi verè pœnitentibus: proinde iste iteratò confiteri deberet Confessario habenti facultatem absolvendi à reservatis.

Nota tamen, quòd valida absolutio à peccatis vel censuris reservatis, data in *Jubilæo*, perseveret esse firma, quamvis fortè pœnitens postea, mutato animo, opera requisita non perficiat, neque indulgentias lucretur; quia absolutio non est data sub pœna reincidentia.

No. 194. ABSOLUTIO DATA A RESERVATIS SINE FACULTATE A RESERVATIS.

I. *Absolut. illicita & invalida.* II. *Monitum pro Confessario.* III. *Absolut. data super reservato sinè facultate est invalida, licèt per ignor. inculpab.* IV. *Quid in casu necessitatis communicandi.* V. *Prima opinio.* VI. *Secunda opinio.* VII. *Tertia opinio.*

QUALIS est absolutio à reservatis data ab eo, qui facultatem non habet absolvendi à reservatis, extra articulum mortis?

R. Est illicita et invalida, quia impenditur sine jurisdictione.

Hinc dicit Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. *Cum extra mortis articulum Sacerdotes nihil possint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad Superiores & legitimos Judices pro beneficio absolutionis accedant.*

Igitur quamprimùm Confessarius carens facultate absolvendi à reservatis intelligit pœnitentem obnoxium casui reservato, confessionem debet abrumpere, & eundem benignè remittere ad alium: nisi fortè necessitas vel utilitas postulet, ut ille Confessarius facultatem talem pro hac vice petat à Superiore.

Quid si pœnitens ritè dispositus, & bona fide procedens, inter cætera peccata, confiteatur unum peccatum reservatum, & tamen Confessarius carens facultate absolvendi ab illo reservato, eundem absolvat?

R. Extra articulum mortis non absolvit validè, ne quidem ab aliis peccatis non reservatis, quantumvis Confessarius ex ignorantia, aut bonâ fide procederet, quia absolutio est invalida: idipsum probant verba Conc. Trid. dicentis, quòd extra articulum mortis *nihil possint*, quæ locutio denotat, invalidè id fieri; nam *nihil posse*, plus importat, quàm *non licitè posse*.

Quid si quis gravatus casu reservato, habeat necessitatem communicandi, vel celebrandi, v. g. ne Parochiani careant Missâ die festo, & non adsit nisi Confessarius communis destitutus facultate pro reservatis, an poterit ab hoc absolvi extra articulum mortis?

R. Iterum dissensio inter Authores.

Quidam volunt, omissio peccato reservato, alia peccata non reservata exponi posse illi Confessario, ut directè absolvatur à non reservatis, & indirectè a peccato reservato voluntariè omissio. Verùm id adversari videtur juri divino præcipienti confessionem integram, cum nulla hic militet justa ratio omittendi.

Bonacina, Marchant, Coninck, aliique docent, quòd iste pœnitens exponere debeat peccatum reservatum cum aliis peccatis, & sic directè absolvi sacramentaliter a non reservatis, & indirecte à reservato; ita tamen, ut postea indigeat directè absolvi ab illo reservato per Confessarium valentem absolvere a reservato illo.

Sed advertit P. Antoine pag. 330. id non esse conforme Concilio Trid. quod dicit Confessarium illum *nihil posse*, et inanis foret sollicitudo relaxandi reservationem in articulo mortis, cum reservatio nulli posset esse occasio pereundi: nam manente reservatione, posset semper indirectè absolvi a reservato per quemcumque Confessarium.

Tertiò Steyaert in App. n. 38. p. 22. Sylvius, Pontas, Daelman, aliique respondent, quòd hujusmodi pœnitens censendus sit non habere copiam Confessarii approbati pro ipso, adeoque possit communicare vel celebrare, elicitâ contritione perfectâ, non confessus.

Denique Van Roy et Tombeur practicè hoc medium suppeditant, nimirum, ut pœnitens integre confiteatur, et Confessarius ille absolutionem proferat sub conditione hæc, *Si possum te absolvere*, absolvo te, etc. propter probabilitatem alterius opinionis.

No. 195. DE PECCATIS RESERVATIS OMISSIS IN CONFESSIONE.

I. *Omittens inculpabiliter casum reservatum validè absolvi-
tur.* II. *Probat.* III. *Objectio.*

CASUS est: Pœnitens rite dispositus, extra mortis articulum, confitetur Confessario, non habenti facultatem pro reservatis, omnia sua peccata non reservata, & ex inculpabili oblivione omittit aliquod peccatum reservatum, absolutionem percipit ab illo Confessario: quæritur an validè?

R. Saurez, Bonacina, Coninck, Pauwels, Boudart cum communi sententia respondent, pœnitentem illum in casu validè absolvi, a non reservatis directè, & a reservato indirectè, ita ut peccatum reservatum omissum teneatur, dum ejusdem memor erit, postea confiteri Confessario autoritate pro reservato illo. Voluit autem S. Carolus Borr. ut hæc sententia in Diœcesi sua teneretur; ut testatur P. Antoine pag. 328.

Ratio petitur ex rationabili voluntate Ecclesiæ, & ex inconvenientiis ingentibus aliter secuturis; nam si pœnitens ille totâ vitâ confiteretur Confessariis non habentibus facultatem pro reservatis cum contritione imperfecta sufficienti, nihilominus omnes ejus confessiones essent invalidæ, & tandem ea occasione posset perire, si in articulo mortis non absolveretur.

Obj. Juxta Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. communis Confessarius nihil potest in casibus reservatis; ergo, &c.

R. Loquitur Concilium, non de hoc casu, sed de casu illo, in quo peccatum reservatum innotescit Confessario, sive quando subjicitur clavibus, quod colligitur ex verbis Concilii sequentibus ibidem: *Id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores pro beneficio absolutionis accedant.* Jam autem nisi peccatum reservatum innotescat Confessario, non debet nec potest pœnitentem propterea remittere ad Superiores.

P. Antoine pag. 329. quamvis præfatam sententiam dicat communem, proponit tamen oppositam, quæ in praxi notabilem infert differentiam; nam in hac opposita confessiones forent repetendæ, non sic in priori nostra sententia; sed solum reservatum esset exponendum habenti facultatem pro reservato illo.

No. 196. DE DIMIDIATA CONFESSIONE.

I. *Superior non potest absolvere à solis reservatis, si alia peccata mortalia adsint.* **II.** *Nec communis confess. à solis non reserv.* **III.** *Superior reservans potest tollere reservationem extra sacram.* **IV.** *Non sic habens potestatem delegatam.*

AN Superior reservans, in confessione auditis solis peccatis reservatis, possit pœnitentem absolvere ab eis sacramentaliter, et pro absolutione a mortalibus non reservatis eum remittere ad alium Confessarium communem?

R. *Negativè: quia dimidiare sine causa confessionem sacramentalem est contra jus divinum præcipiens confessionem integram, cui derogare non potest Superior reservans. Itaque falsum venditant referentes id Romæ praticari.*

Ob eandem rationem non potest communis Confessarius absolvere sacramentaliter pœnitentem a solis peccatis non reservatis, et pro absolutione peccatorum reservatorum remittere ad Superiorem.

Nota tamen, quòd Superior reservans possit sine absolutione sacramentali et extra confessionem tollere reservationem, vel absolvere a censura sola reservata; et tunc remittere pœnitentem ad communem Confessarium ut per illum sacramentaliter absolvatur ab omnibus simul peccatis, quia eo casu peccata desinunt esse reservata.

Verumtamen idem non possunt illi, qui solam habent potestatem delegatam absolvendi a reservatis, quia eorùm potestas restricta est ad absolutionem sacramentalem, & propterea nequeunt tollere reservationem nisi in Sacramento Pœnitentiæ per absolutionem, nisi specialis eorùm commissio id contineat, uti aliquando conceditur pro absolutione a sola censura.

No. 197. DE PECCATIS RESERVATIS OMISSIS IN CONFESSIONE FACTA CONFESSARIO HABENTI FACULTATEM PRO RESERVATIS.

I. *Opinio affirmans.* **II.** *Opinio negans.* **III.** *Opinio disting.* **IV.** *Privileg. Jubilæi.*

CASUS est: *pœnitens ritè dispositus confitetur Confessario habenti facultatem absolvendi a reservatis, & inculpabiliter*

omittit peccatum reservatum, ac ita percipit validam absolutionem. Quæritur, utrum reservatio sublata sit ab illo peccato omissio, ita ut possit illud confiteri communi Confessario: et ab eo absolvi, an verò debeat accedere iterum auctoritatum pro reservatis?

R. Steyaert, Sylvius, Bosco, aliique respondent, reservationem esse sublata: iterum ratio maris magni adducitur, quia reservantes cognoscunt, id doceri et practicari et non contradicunt; ergo consentiunt.

R. Van Roy, Tournelly, et Antoine negant, quia adversatur fini reservationis, qui est, ut peritiores de illis peccatis reservatis cognitis judicent, et pœnitentiam ac medicinam convenientem adhibeant.

R. Saurez d. 31. S. 4. n. 12. Wigg. aliique distinguunt, nimirum: quando confessio et absolutio eâ intentione peraguntur, ut tollatur omnis reservatio et censura, tunc reservationem esse sublata, aliter non.

Denique alii dicunt reservationem auferri quando confessio fit Superiori, non quando fit illi, qui solum delegatam accepit potestatem.

Tandem in hoc conveniunt, reservationem in casu præfato obliti peccati reservati, cessare dum licentia absolvendi a reservatis data est in favorem et gratiam pœnitentis; et ita in Jubilæo per absolutionem legitimè factam cum intentione lucrandi Jubilæi, pœnitens liberatur a reservatione et censura reservata peccati inculpabiliter omissi, a quo scilicet absolvere licet vi Jubilæi. Saurez d. 31. S. 4. n. 20.

No. 198. DE POTESTATE RESERVANDI PECCATA.

I. *Quis possit peccata reservare.* II. *Divisio casuum reservatorum.* III. *Quæstio, an idem casus reservetur Pont. & Episcopis.* IV. *Sentent. affirmativa.* V. *Sentent. negativa.*

QUIS potest reservare peccata?

R. Ille Superior, cui competit concedere approbationem vel jurisdictionem absolvendum a peccatis.

Summus Pontifex decernit casus servatos pro universa Ecclesia; Episcopus pro sua Diœcesi; Superiores Regularium pro suis subditis casus reservare possunt, sed juxta limitationem Clementis VIII.

Hinc dividuntur casus reservati in Papales seu Pontificios, in Episcopales, et in Regulares.

Respectu Parochorum cessat usus reservandi casus, quia Episcopi cum approbatione solent hodieum concedere jurisdictionem, quam Parochus restringere non potest.

An idem casus potest esse reservatus et Summo Pontifici et Episcopo?

R. Iterum controvertitur: pro parte negativa adfertur declaratio S. Congregationis de Mandato Clementis VIII. ubi Episcopis prohibetur, ne sibi superflue reservent casus in Bulla Cœnæ contentos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reservatos. Apud Manigart pag. 1126. et per reservationem Pontificiam illud peccatum videtur subtractum jurisdictioni Episcopi. Ita Paradis.

Pro parte affirmativa adducuntur exempla contraria, sic enim hæresis quamvis reservata Pontifici, legitur inter casus reservatos Archi-Episcopo Mechliniensi et aliis. Potest autem concurrere specialis utilitas, ut in quadam Diœcesi idem peccatum etiam reservetur Episcopo, et ita non superflue reservetur; quo casu Pontifex non videtur impedire jus peccata reservandi Episcoporum. Chap. Neesen q. 5. d. 10. La Croix n. 1629.

Sed aliqui respondent, quod non sit idem casus hæresis, quæ reservatur Episcopis, sed ea solum, quæ sejuncta est ab excommunicatione reservata, v. g. ob ignorantiam censuræ; sola enim hæresis reservatur Pontifici, quæ conjuncta est excommunicationi reservatæ. Sed reservatio hæresis in Diœcesi Mechliniensi ordinata fuit ante decretum Clementis VIII.

No. 199. DE CASIBUS RESERVATIS SUPERIORIBUS REGULARIUM.

I. Clemens VIII. restrinxit & determinavit casus.

CERTUM est Superiores Regularium posse sibi reservare quædam peccata suorum subditorum.

Sed ne forte zelus indiscretus aliquorum Superiorum in eis excedat, propterea Clem. VIII. Constituit. *Sanctissimus Dominus*, anno 1593. 26 Maii, restrinxit eorum potestatem et determinavit casus, quoad numerum casuum et quoad modum, ut Superior ex eis sibi reservet vel omnes vel aliquos tantum, prout utilitati subditorum expedire judicaverit.

Si præter ea aliquod peccatum grave reservandum videatur, id non aliter fiat, quam generalis Capituli in toto

Ordine, vel Provincialis in Provincia, maturâ discussione et consensu.

Expressit autem præfatus Pontifex undecim casus reservabiles in dicta constitutione, quam integram refert R. Pater Pauwels de casibus res. tom. 2. parte 1. quos casus etiam luculenter et disertè explicat, uti et ampl. D. Braunman t. 2. dissert. 3. cùm verò scientia casuum Regularium non sit necessaria Theologis Seminarii; ideo explicationem eorum præterimus: et in casu necessitatis recursum habere poterunt ad præfatos Scriptores.

No. 200. DE CASIBUS RESERVATIS ARCHIEPISCOPO MECHLINIENSI.

I. *Undecim casus reservati Archiepiscopo.* II. *Recensio casuum reservatorum ex litteris admissionis.* III. *Casus de jure reservati Episcopo.*

QUOT et qui sunt casus reservati Archiepiscopo Mechliniensi?

R. Sunt undecim, qui exprimuntur in Synodo prima Provinciali Mechl. titulo de Sacramentis cap. 6. et in Diocesana Synodo tit. 5. c. 6. Item in Pastoralis Mechlin. sub tit. Sacram. Pœnit. et in litteris admissionis.

Quamvis in recensione illorum casuum reperiatur in prædictis locis quædam diversitas, mens tamen præsentis Præsulis reservantis magis cognoscitur ex præsentibus litteris admissionis; in his autem exprimuntur per hæc verba:

“ Meminerint Confessarii, casus Archiepiscopo Mechl. reservatos esse, sodomiam cum aliis delictis ejusdem generis gravioribus, raptum virginum, homicidium voluntarium, incendium ex deliberata voluntate procuratum, simoniam, hæresim, apostasiam, incestum cum consanguineis aut sanctimonialibus, injectionem manuum violentam deliberato proposito cum læsione in parentes factam, sortilegium, adulterium notorium, et omnia delicta, quæ excommunicationem Ordinario reservatam annexam habent.

“ Advertendum est insuper, quòd nullus Confessarius extra mortis periculum, licèt aliàs habeat potestatem, absolvere possit aut valeat a peccato quolibet mortali externo contra castitatem, complicem in eodem secum peccato, nec ad hoc sit approbatus: similiter quòd nullus, quamvis potestatem absolvendi a reservatis

“habeat, absolvere possit ab hæresi, neque à procura-
 “tione abortûs fœtus animati; pro quibus delictis
 “specialis facultas requiritur.

Prædicti casus memoriæ juvandæ causâ recensentur à
 P. Bossuyt. p. 227. his versibus :

Hæreticus, raptor, sodomita, incestus, adulter,
 Incendens, perimens, cum percussore parentum,
 Sortilegus, sic Simon, Apostata, denique complex.

Duo ex his referuntur ad vitia opposita fidei, scilicet
 hæresis et apostasia :

Duo ad vitia opposita virtuti Religionis, simonia et
 sortilegium :

Tres ad injustitiam, nempe homicidium, incendium,
 et percussio parentum :

Quatuor ad luxuriam, videlicet sodomia, raptus, in-
 cestus et adulterium.

Hoc ordine de singulis agemus.

Declaratur in Synodo præfata etiam esse reservata
 omnia delicta, quæ excommunicationem Ordinario reser-
 vatam annexam habent. Talia delicta specialiter pro
 hac Diœcesi non sunt determinata; et ut notat Boseo
 pag. 166. juxta consuetudinem hodiernam nulli casus
 jure scripto solent reservari Episcopis nisi abortus, de
 quo infra. sicut et de casibus Pontificiis dum fiunt Epis-
 copales.

Omnis censura, quæ dicitur *censura ab homine*, reser-
 vat Superiiori à quo lata est.

No. 201. DE HÆRESI RESERVATA.

- I. *Hæresis formalis externa.* II. *Quæ sit Hæresis externa.*
 III. *Casus hæresis externa sinè interna.* IV. *Hæresis*
sola privativa, non sufficit. V. *Credentes Hereticorum.*
 VI. *Simplices indocti.* VII. *Dubius in fide.*

AD præsens propositum, ex Tractatu de Fide in
 memoriam revocanda est definitio hæresis, ejusque divi-
 sio in internam et externam, in occultam et publicam aut
 manifestam, &c.

Quenam hæresis referenda est inter casus reservatos ?

R. Hæresis formalis externa, sive hæresis positiva
 externa cui interna conjungitur. Igitur interna sola seu
 mentalis non reservatur.

Quæ hæresis dicitur externa?

R. Quæ per talia signa prodit, ut ex iis signis dignosci possit, talem esse hæreticum. Ita. v. g. si quispiam solus in cubiculo, nullo audiente, proferat assentiendo hæc verba, *Christus non est Deus*, voce tam elatâ, ut si alius adfuisset, illa intelligere potuisset, dicitur esse hæreticus externus sed occultus, et incurrit casum reservatum.

Qui tamen consilii petendi vel instructionis gratiâ aperit hæresim suam Catholico, in casum reservatum non incidit; quia ille actus externus non est peccatum: neque est assertio hæresis formalis, sed materialis narratio,

Qui sinè *hæresi interna*, sive sinè errore interno seu assensu intellectûs, ex timore, ex joco, vel animi levitate negat fidem veram, vel profert verba hæretica, aut fingit se hæreticum vel spe lucri frequentavit conciones hæreticorum, non incidit in casum reservatum, quia non jungitur hæresis interna, quamvis agat contra fidem seu potiùs contra professionem fidei.

Dictum est, quòd requiratur *hæresis positiva*: propterea à casu reservato eximuntur, qui ex ignorantia licèt crassa, nesciunt, vel ex ignavia negligunt discere credenda necessitate mediî: quamvis enim hi fide careant, et peccent contra præceptum credendi, et addiscendi Mystera fidei, non censentur tamen ex pertinacia contra fidem, sed ex ignorantia peccare.

Qui in genere assentiuntur vel profitentur Sectam. v. g. Lutheranam vel Calvinisticam, licèt in particulari errores non cognoscant, censentur hæretici, et in *Bulla Pontificia* vocantur *credentes Hæreticorum*, saltem dum ad eam ætatem et capacitatem pervenerunt, ut audiverint esse fidem et Ecclesiam Catholicam, cui adversantur.

Simplices et indocti à reservatione liberi sunt, qui acceptant quosdam errores contra fidem, sed animo parati ad eos rejiciendos, si eosdem adversari fidei catholicæ; quia deest hic pertinacia.

Illi tamen excusandi non sunt, qui pertinaciter resistunt alicui articulo sufficienter sibi proposito; quamvis dicant, se bonâ et rectâ intentione procedere: sic enim loquuntur plerique hæretici.

Quandonam censeatur adesse pertinacia, examinatur in Tract. de Fide.

Pertinaciter dubius de fide, subjacet casui reservato; quia cap. 1. de Hæret. dubius in fidem dicitur infidelis. Consule etiam cap. unicum de Summa Trinitate.

No. 202. DE HÆRESI RESERVATA ARCHIEPISCOPO MECHLINIENSI.

I. *Prima sentent.* II. *Secunda sentent.* III. *Tertia sentent.*

QUÆ hæresis reservata est in Diœcesi Mechliniensi ?

R. Dissensio est inter Scriptores :

Chap. Boud. Stey. Neesen q. 5. d. 10. docent omnem hæresim externam, numero præcedenti descriptam, reservari, et eandem simul reservari Summo Pontifici, quando delinquens non fuit excusatus ab excommunicatione annexa ; ita ut tunc pro absolutione sacramentali ab illo casu hæresis impetranda requiratur facultas obtenta et à Summo Pontifice et ab Archi-Episcopo.

Paradis pag. 154. aliique distinguunt hæresim reservatam Pontifici ab hæresi reservata Episcopo, dicentes omnem hæresim externam reservari Pontifici in Bulla Cœnæ ; Episcopo autem nullam reservari, nisi illam, quæ excusatur à censura excommunicationis reservatæ.

Aliam distinctionem adfert Braunman 2. d. 1. a. 4. pag. 17. cum P. Fidelis. Nimirum, solam hæresim manifestam, vel ad forum contentiosum, saltem per citationem juridicam deductam, esse casum Pontificium ; sed hæresim externam occultam casum esse Episcopalem.

Ultimò, hoc concluditur esse certum, quòd omnis hæresis formalis externa sit reservata vel Summo Pontifici vel Episcopo.

No. 203. DE APOSTASIA RESERVATA.

I. *Apostasia à fide.* II. *Apostasia à religione.* III. *Apostasia ab ordine.* IV. *Prima sentent.* V. *Secunda.*

TRIPLEX apostasia distinguitur ; videlicet apostasia à fide catholica, apostasia à Religione approbata, et apostasia ab Ordine Sacro.

Apostasia à fide est, quâ quis, veram fidem Christianam professus, eandem totaliter deserit, et ad Judæismum aut Paganismum deflectit.

Hæc apostasia, si sit formalis et externa, reservatur Summo Pontifici in Bulla *Cœnæ Domini* ; et subjacet iisdem pœnis cum hæresi, cap. contra de Hæretic. in 6. et est in eodem genere deterior.

Apostasia a religione concernit solas personas in religione approbata professas, eamque committunt, dum

Religionem sine licentia deserunt animo non redeundi ad illam, nec ad aliam, sive id faciant, ut laicaliter vivant, sive clericaliter in sæculo; licet retineat habitum, ait Sylvius: non sic, si ex vanitate vel temeritate excurrant animo redeundi.

Apostasia ab ordine committitur, dum quis, Sacro Ordine insignitus, statim vel habitum Ordini competentem dimittit, animo laicaliter vivendi v. g. si se adscribat militiae. De his Sylvius aliiq. 2. 2. q. 12.

Si simplex Clericus, aut in minoribus constitutus idem faciat, non dicetur apostata, nisi fortè Beneficium Ecclesiasticum retinendo laicaliter vivat; ita P. Pauw. n. 242. March. Paradis. Clericus, sine causa habitum deserens, ipso facto privatur Beneficio, juxta Constat. Sixti. V. *Cum Saerosanctam* apud Chap. pag. 161.

Quæ apostasia ex illis est casus reservatus Episcopo?

R. Non conveniunt iterum Authores.

Steyaert, Van Vyve, Braunman, putant reservari solam apostasiam à fide, externam scilicet et formalem; et prout distinguitur ab hæresi; sed quòd hæc sit proprii nominis apostasia juxta S. Thomam.

Chapeauville, Boudart, Paradis, P. Pauw. aliiq. extendunt reservationem Episcopi, respectu subditorum suorum, ad omnes tres species apostasie præfatas, quia omnes tres sub nomine apostasie vere significantur; quæ explicationis gratiâ exprimentur in litteris admissionis Episcopi Ruremundensis.

No. 204. DE SIMONIA RESERVATA.

I. *Prima sentent.* II. *Secunda.* III. *Tertia.* IV. *Quarta.*

QUÆ simonia reponenda est inter casus Episcopales?

R. In memoriam revocanda sunt, quæ dicta sunt de simonia in Tract. de Relig. præsertim divisiones simoniæ Num. 199. & pœnæ Num. 210.

Quamvis omnes conveniant, simoniam pure mentalem seu internam non cadere sub reservationem; in aliis tamen iterum non conveniunt.

Steyaert. de Pœn. § 15. p. 238. & Chap. dicunt illam solam reservari Episcopo, quæ pœnas annexas habet, quæque etiam reservatur Summo Pontifici, scilicet quæ committitur in triplici materia; 1. in collatione & susceptione Ordinum; 2. in ingressu Religionis; 3. & in collatione vel acquisitione Beneficiorum Ecclesiastico-

rum, sub qua continetur simonia *confidentialis*, non autem simonia in aliis materiis, ita ut simonia, quâ v. g. venditur SS. Eucharistia, non veniat inter casus reservados.

Paradis p. 569. Brunman t. 2. pag. 57. extendunt hunc casum reservatum ad simoniam externam in omni materia commissam, etiam in administratione Sacramentorum, dispensationibus, &c. sed excipiunt eam, quæ ob excommunicationem annexam et actu contractam reservatur Pontifici; sicut alii quidam distinguunt simoniam reservatam Pontifici à simonia reservata Episcopis.

Van Vyve, cui accedit P. Fidelis pag. 86. comprehendit sub reservatione Episcopali simoniam pure conventionalem; addit Daelman: modo alterutrum datum sit temporale vel spirituale, sed alii requirunt ut spirituale sit datum.

Ratio duarum ultimarum opinionum redditur, quòd simonia simpliciter posita, sine addito, significet præfatos simoniæ modos.

Quarta sententia sustinet reservationem Episcopalem extendi ad simoniam in omni materia, sed quia reservatio est res odiosa, eam restringi ad simoniam realem utrimque completam, id est, quando et spirituale datum est et temporale saltem partialiter; addenda est simonia *confidentialis* ex una parte impleta, et realis completa reservata Pontifici, dum separata est censura excommunicationis.

Hanc sententiam defendit P. Pauw. t. I. n. 835. putatque eam retinendam practicè, citatque Authores multos, sed plerique loquuntur de pœnis simoniæ in triplici materia supradicta, non de casu Episcopali reservato, nisi forte valeat ratio paritatis.

Extendit reservationem etiam ad simoniam Juris Ecclesiastici realem utrimque completam.

Juste P. Pauw. t. 3. impugnat doctrinam, quâ asseritur collationem invalidam Sacramenti non esse simoniam, nam actio Ministri est spiritualis.

No. 205. DE CASU RESERVATO SORTILEGII.

I. *Prima opinio.* II. *Secunda.* III. *Tertia.* IV. *Quale pactum cum dæmone.* V. *Maleficium.*

QUID per sortilegium, prout est casus reservatus, intelligatur, obscurum est; eò magis, quòd aliqui Scrip-

tores illum terminum sortilegii non accipiant in eadem significatione, nec aliqui in eadem cum sancto Thoma. Utile erit revidere ea, quæ scripsimus in Tractatu de Religione, de superstitione, sub quâ continetur sortilegium. Num. 180. & sequentibus.

P. Fidelis, cum Van Vyve et Florent. intelligit sortilegium proprie et stricte sumptum pro inquisitione rei occultæ ope dæmonis, cum pacto explicito, quia Clemens VIII. distinguit sortilegium a veneficiis et incantationibus, Constit. *Sanctissimus*: Verùm sic gravissima peccata magiæ non reservarentur.

Propterea Paradis pag. 471. accipit quidem sortilegium proprie dictum; sed dicit, alia peccata magiæ comprehendi tanquam peccata ejusdem generis graviora.

Stey. pag. 231. et Bossuyt per sortilegium intelligunt magiam ejusque species: quia Magi et Sagæ vocantur sortiarum. Solum maleficium, vel veneficium exprimitur in aliquibus Diocæsisibus.

P. Pauwels n. 543. & Braunman t. 2. p. 73. dicunt speciem poni pro genere; et ita sub reservatione videntur comprehendere magiam, et divinationem et observantiam sanitatum, &c. quando ex pacto cum dæmone peraguntur: v. g. dum ex jactu aleæ, vel quibusdam signis adhibitis revelant occulta, vel futura prædicunt, vel dum per verba, chartas, characteres, ollas, figuras, stramina, aut aliæ signa sanant morbos hominum vel animalium, aut insecta vel mures adducunt in agros, vel abducunt, &c.

Quæritur an pactum illud cum dæmone debeat esse explicitum, an verò sufficiat implicitum?

R. Van Vyve et P. Fidelis requirunt pactum explicitum, ita scilicet ut fiat cum ipso dæmone visibiliter apparente, vel cum homine sortilego tenente vices dæmonis et acceptante pactum, quia aiunt, alias peccata innumera et communia caderent sub reservationem.

Braunman & P. Pauwels docent sufficere implicitum pactum, dum quispiam satis cognoscens illa signa esse superstitiosa, aut etiam ex ignorantia crassa utitur illis signis; tunc enim censetur expectare effectum per artem et pactum dæmonis.

In Pastoralis Gandavensi sortilegium restringitur ad maleficia, per quæ maleficus pacto expresso, vel implicito, cum dæmone immediate vel mediate, scienter inito, alicui reipsa nocet.

Eadem restrictio ad maleficia omissâ voce *sortilegium*, invenitur in Diœcesi Ruremundensi.

Nota, pro contrahendo casu reservato, non sufficere solum pactum, sed insuper requiri, ut ex eo actum aliquem exercuerit, ut scilicet habeatur actus completus in sua specie.

No. 206. DE HOMICIDIO RESERVATO.

I. *Homicidium reservatum describitur.* II. *Exceptio prima.* III. *Secunda.* IV. *Tertia.* V. *Quarta.* VI. *Requiritur voluntarium directum.* VII. *Occidens in vasorem bonorum incurrit casum.* VIII. *An mandantes homicidium comprehendantur.*

QUID significatur per homicidium, quatenus recenseatur inter casus servatos?

R. Significatur voluntaria hominis occisio, quæ secundum actum internum et externum est peccatum mortale contra justitiam, ita ut mors ex ea sit vere secuta.

Conclude primo, quod homicidium, ob indeliberationem excusatum a mortali, non reservetur.

Secundò, quod tortor, occidens reum justè damnatum, non incurrat casum, quamvis ex interno odio mortali sententiam exequeretur, quia actus externus non repugnat justitiæ.

Tertiò, quod, si ex vulnere lethali deliberatè dato mors non sequatur, reservatio locum non habeat, cum non sit opus consummatum.

Quartò, quod, si vulnus inflictum non sit lethale, læsus tamen moriatur ex alia causa, v. g. negligentia vel imperitiâ Medici, peccatum illud non reservetur; quia mors non est verè secuta ex læsione, sed per accidens respectu vulneris.

Quid, si vulnere lethali dato, ipse lædens facti pœnitens confiteatur communi Confessario antequam læsus moriatur?

R. Potest ab illo Confessario absolvi, quia necdum contraxit reservationem, cum mors necdum secuta sit; neque etiam obligatur, læso mortuo, postea idem denudò confiteri Confessario approbato pro reservatis: irregularitatem tamen incurret.

Utrùm homicidium, ut reservetur, debet esse directè voluntarium, an verò voluntarium indirectum et in causa sufficit?

R. Communior sententia requirit voluntarium directum, ita scilicet ut in actu exercito saltem sit volita mors adhibendo deliberatè actum occisivum, quamvis in actu signato non intenderit mortem per modum finis.

Hinc concluditur, quòd homicidium in causa solummodo voluntarium, vel in ignorantia, v. g. dum imprudenter projiciuntur ligna in plateam, non subiaceat reservationi; etiamsi forte projiciens peccaverit mortaliter.

Propterea præfata conditio in Diocesi Antverpiensi exprimitur *homicidium directè voluntarium*.

Ratio responsionis datur, quòd frustra diceretur *homicidium voluntarium*, nisi intelligatur *directum*, cum in aliis casibus reservatis hoc non adjungatur.

Pastorale Gandense notat reservari homicidium casuale ex culpa lata, aut in negligentia mortale: qui tenor ibidem observandus est.

Qui occidit injustum invasorem vitæ servato modamine inculpatæ tutelæ non committit casum reservatum; qui tamen occidit invasorem bonorum vel famæ incidit in casum reservatum; aliqui adjungunt occisionem invasoris pudicitiae.

An mandantes et consulentes homicidium incurrunt casum reservatum?

R. Marchant pag. 204. & P. Fidelis negant, quia non exprimuntur, et in aliis casibus non comprehenduntur. Aliud dicendum in Dioc. Cam. et Rurem. ibi exprimuntur speciatim. Chap. & Par. affirmant, nixi cap. *Mulieres de Sent. excom.*

Idque admitti debet de illo, qui immittit canes in hominem, quem occidunt, quia naturaliter, et instrumentaliter agunt non liberè. Idem est de isto, qui hominem conjicit in carcerem, ubi fame enecatur.

No. 207. DE ABORTU.

I. *Descriptio abortûs.* II. *Bulla Greg. XIV.* III. *Procuratio abortûs specialiter reservatur.* IV. *Requiritur specialis facultas.* V. *Procuratio abortûs fœtus 40°. die post conceptionem, est casus reservatus.* VI. *Etiam juxta sentent. aliorum.* VII. *Mandantes et positivè cooperantes incurrunt casum reservatum.* VIII. *Exemplum.* IX. *Est casus licèt fœtus supervivat.* X. *Merè negativè cooperantes non videntur incurrisse casum.*

QUID est abortus?

R. Est ejectio fœtus humani immaturi ex utero mulieris.

Fœtus ille dicitur inanimatus, antequam ei unitor anima rationalis: dum autem sufficienter organizatus est, ut habeat formam corporis humani, illico Deus creando animam, eandem unit illi fœtui, & tunc dicitur fœtus animatus.

Gregor. XIV. Constit. 8. *Sedes Apostolica*, anno 1591, 31 Maii in Bullario Cherub. t. 2. pag. 709, moderans constitutionem Sixti V. *effrœnatam*, & reyocans reservationem Pontificiam, fecit abortum fœtus animati, cum excommunicatione annexa, casum reservatum Episcopo, ita ut Episcopus, vel ab ipso specialiter deputatus, absolvere possit à præfato abortu in foro conscientiæ. Igitur pœnæ excommunicationis & irregularitatis præfato delicto annexæ non sunt sublatae.

Exprimitur reservatio prædicti casûs in litteris approbationis Mechliniensibus his verbis: *Advertendum, quòd nullus extra mortis periculum, quamvis potestatem absolvendi à reservatis habeat, absolvere possit ab hæresi, neque à procuratione abortûs fœtus animati, pro quibus delictis specialis facultas requiritur.*

Conceditur autem hæc facultas aliquando ad unum casum, aliquando ad plures, ita tamen, ut tunc specialiter exprimatur facultas concessa ad absolvendum à procuratione abortûs. Bert. Loth. pag. 511, docet per Jubilæum dari potestatem absolvendi à delicto abortûs.

In præfata expressione innuitur, quòd, quamvis aliquis procurans abortum non contraxisset excommunicationem propter ignorantiam censuræ, equidem stringatur reservatione Episcopali. Ita P. Pauw. t. 1. n. 183.

Quanto tempore post copulam sive post conceptionem censi debet fœtus animari?

R. Communis sententia dicit cum Aristotele, fœtum masculinum animari quadragesimo, feminam octogesimo die post conceptionem; in dubio autem, utrùm fœtus sit masculinus an femininus, judicatur animatus, adeoque ejusdem abortus est casus reservatus, juxta praxim Sacræ Pœnitentiariæ Romanæ, teste Navarro t. 2. p. 2. consilio 46. sol. 161. Nat. Alex. lib. 4. decal. c. 7. a. 4. Reg. 13.

Inde practicè concludere, quòd procuratio abortûs post quadragesimum diem à conceptione sit semper casus reservatus, si enim fœtus sit ita organizatus, ut distingui possit sexus, certò est reservatus, si non possit distingui

sexus, equidem ejus abortus post quadragesimum diem, est reservatus ob dubium juxta praxim S. Pœnitentiariæ; ergo, &c.

Nota bene, quòd plerique Scriptorum, qui docent casum dubium non esse habendum ut reservatum, conveniant, quòd hic casus abortûs fœtûs dubiè animati certò sit reservatus, veluti exceptio à regula. Contradicere videtur P. Pauw. t. 1. n. 179. fol. 107.

Procuratio abortûs fœtûs inanimati non reservatur in hac Diœcesi Mechl.

Quinam incurrunt hunc casum reservatum?

R. Omnes procurantes abortum, sub quibus comprehenduntur non solùm, *prîncipalis*, sed & *socîi*, qui *opem, consilium, favorem, potionem vel alia cujuscumque generis medicamenta scienter dederint, ac etiam scribendo litteras privatas, vel aliàs verbis vel signis juverint, vel consuluerint*. Ita Constit. Sixti V. *effrænata* edita 1588. 29 Octob. eatenus non revocata sed confirmata a Greg. XIV.

Filia gravis petita a matre abortionis medium, mater rogat Pharmacopolam, hic præparat, ancilla rei conscia dat potionem filiæ, & abortus fœtûs animati sequitur: illæ quatuor personæ incurrunt casum reservatum.

Nota quòd ipse abortus reipsa debeat esse secutus; propterea si potiones abortionis sint sumptæ, non secuto abortu, non est casus pro sæcularibus.

Si tamen abortus sequatur post unum vel duos menses vi medicamentorum, erit casus.

Quid si fœtus abortivus supervivat & baptizetur?

R. Chap. & P. Pauw. docent procurantes illum abortum equidem esse obnoxios peccato reservato, quia abortus completus est: P. Fidelis eos liberat.

An procuratio abortûs, ut reservetur, requirit directam intentionem?

R. Loth. Tr. 17. a. 6. excusat a censura abortum factum ex ignorantia etiam crassa & supina, quia adjicitur *scienter*; & quia verbum *procurare* indicat, aliquid agere studio & intentione. Alij plerique docent sufficere voluntarium indirectum, modò noverint ex tali actione posse sequi abortum; tunc enim censentur satis intendere in actu exercito: & ita juxta eos casum reservatum incurrit femina gravis, quæ experta est, se pati abortum portando gravis onera, si idem rursus committat; item vir tam graviter percutiens mulierem gravidam, ut abortus sequatur. Sylvius, Chapeauville, Paradis, &c.

Qui sterilitatem procurat non incurrit hunc casum.

An incurrunt casum reservatum, qui negativè vel privativè consentiunt in abortum ?

R. Lugo & Diana apud Loth. Tract. 17. a 6. negant, quia supponitur, eos nullo modo positivè cooperatos esse.

No. 208. DE INCENDIO CASU RESERVATO.

I. *Quæ res intelligatur.* II. *Peccatum contra justitiam requiritur.* III. *Effectu secuto.* IV. *Ex proposito & intentione procuratum.* V. *Comprehenduntur mandantes & positivè influentes.*

CASUS hic exprimitur in litteris approbationis Mechliniensibus his terminis : *Incendium ex deliberata voluntate procuratum.*

Per terminum *incendium*, intelligitur incendium Ecclesiæ, sacelli, domûs, stabuli, horrei, segetum, struis lignorum vel granorum, aut similis rei stabilis. Utrùm combustio rei mobilis comprehendatur non satis explicatur : vox *incendium* videtur afficere res quasi stabiles : si enim quispiam combusserit vestem pretiosam alterius, non vocabitur incendiarius.

Qui incendit propriam domum non incurrit casum reservatum, quia non committit peccatum contra justitiam ; aliud fortè judicari posset, si elocasset domum suam alteri, qui eam inhabitat.

Sufficit etiam si notabilis pars domûs comburatur, licèt non tota consumatur. Leve interim damnum non facit casum reservatum, nec etiam si ignis sit applicatus, sed tempestivè ab alio extinguitur, quia effectus non est secutus.

Quandoquidem in reservatione dicatur : *Ex deliberata voluntate procuratum*, incendium supponitur directè voluntarium, & ex proposito & intentione patratum, proinde ex ignorantia & negligentia causatum non reservatur, quamvis fortè in causa mortaliter peccatum sit.

In verbo, *procuratum*, indicatur, quòd mandantes, consulentes & adjuvantes, incurrant casum reservatum effectu secuto : requiritur tamen ut influant ex proposito positivè ; unde non comprehenduntur causæ negativæ, v. g. si quidam mere non impedierint incendium, aut causatum non extinxerint, etiamsi potuerint & debuerint facere id ex charitate vel justitia.

No. 209. DE PERCUSSIONE PARENTUM.

I. *Expressio in litteris.* II. *Quid per manus intelligatur.*
 III. *Læsio.* IV. *Excusat ex ignorantia crassa.* V. *An mandantes non comprehendantur.* VI. *Quinam intelligantur nomine parentum.*

RESERVATIO hujus peccati in Litteris approbationis Mechliniensibus exprimitur his verbis: *Injectio manuum violenta deliberato proposito cum læsione in parentes facta.*

Dicitur: *Injectio manuum*, quia manus sunt ordinarium læsionis instrumentum: igitur comprehenditur læsio per pedes, brachia, quamvis mediante baculo, lapide, bombardâ, aut immissione canum, &c.

Censetur *violenta*, dum est injuriosa contra justitiam & mortaliter mala respectivè ad parentes. Proinde excusatur, qui patri furioso eripit gladium è manu, aut aliter eum piè ab interitu trahit.

Additur, *cum læsione*, sub qua intelligitur mutilatio, fractura membrorum, vulneratio vel scissura. Item dislocatio juncturarum; notabilis contusio aut livor carnis, quamvis sine sanguinis effusione. Eximit P. Pauwels productionem sanguinis è naribus per pugnam, nam sine gravi læsione id contingere potest; magis eximuntur à reservatione minæ percutiendi, contumeliæ verborum uti & conspuere in faciem parentum, injicere pulveres aut aquam in caput eorum, vestes à corpore dilacerare, occidere aut detinere equum, quo vehuntur, &c. Sed hæc omnia in Dicecesibus aliis, v. g. Leodiensi juxta Chap. non subtrahuntur reservationi, ubi non additur *cum læsione*: uti nec additur in casu percussione Clerici.

Cùm dicatur, *deliberato proposito*, significatur voluntarium directum; unde à reservatione excluditur percussio facta ex ignorantia etiam crassa, non affectata, vel ex subita ira excusante a mortali.

An filii, mandantes & consulentes percussione præfata, ligantur casu reservato?

R. Marchant & P. Pauw. negant, quia in nullo verbo comprehenduntur; sed Chap. & Paradis affirmant juxta cap. *Mulieres* de Sentent. excom. eò quòd dicatur *Injectio manuum*, non verò *si quis injecerit manus*. Chap. pag. 224.

Quid si pater sine causa priùs percusserit filium & filius repercutiat?

R. Sicut filius non liberatur a peccato mortali, sic nec a reservatione excusatur; nisi ageret defendendo vitam suam.

Quinam hic nomine parentum intelligendi veniunt?

R. Pater & mater naturalis, & ascendentes in linea recta, avus & avia, &c. Ita docet communis sententia.

Juxta Marchant & P. Pauw nullæ aliæ personæ nomine parentum intelliguntur.

Sed Braunman adjungit vitricum & novercam; è contra Van Vyve & Schoon. excludunt vitricum & novercam, & adjungunt socerum & socrum.

Denique Chap., Paradis, Billuart comprehendunt omnes personas præfatas, quia, aiunt, illæ personæ etiam intelliguntur sub præcepto honorandi parentes, et quia appellantur pater et mater.

No. 210. DE SODOMIA RESERVATA.

I. *Sodomia strictè dicta reservatur.* II. *Non Pollutio,*
 III. *Neque Sodomia minor.* IV. *Reservatur bestialitas,*
 &c.

CASUS hic in litteris approbationis Mechliniensibus sic legitur: *Sodomia cum aliis delictis ejusdem generis gravioribus.*

Sodomia propriè dicta est congressus carnalis inter personas ejusdem sexûs, videlicet inter duos masculos, vel duas feminas, in quocumque vase fiat.

Hoc nefandum scelus detestatur Script. Sac. Gen. 13. 18. & Lev. 18. & 20. ad Rom. 1. & est casus reservatus Episcopo.

Observat Steyaertius pag. 238. peccata luxuriæ reservata intelligi ita completa, ut ad resolutionem carnis seu seminis pervenerint: contrahunt autem reservationem tam agens quàm patiens.

Non comprehenduntur sub hac reservatione fœda peccata pollutionis, quamvis per tactus ejusdem sexûs vel bestiarum, quia fieri supponuntur extra concubitum.

Deinde Chapeauville, Braunman, P. Pauw. t. 1. n. 846. p. 478. contra Marchant pag. 207. aliique excludunt a reservatione sodomiam minorem, quæ scilicet committitur inter personas diversi sexûs, quâ v. g. vir congregitur cum uxore in vase præpostero: quia juxta S. Thomam non est sodomia strictè & propriè dicta. In Diocesi Namurc. expressio est largior.

Observent juniores Confessarii, quòd, dum Maritus confitetur congressum cum uxore à retro, non semper significetur sodomia minor, sed ordinariè copula in debito vase muliebri, quamvis indebito modo.

Cum in lege adjungatur: *cum aliis delictis ejusdem generis gravioribus*, deducitur, reservari bestialitatem sive carnalem congressum cum alia specie, sive cum bestia; et cum dæmone in assumpto corpore sive sub specie humana sive brutali, quales congressus adscribunt Magis et Sagis.

Pœnæ sodomiæ sunt infamia et mors: Clericus privatur omni officio et Beneficio.

No. 211. DE RAPTU VIRGINUM CASU RESERVATO.

- I. *Persona raptu sit mulier Virgo.* II. *Species Luxuriæ.*
 III. *Requiritur copula carnalis.* IV. *An requiratur abductio localis, controvertitur.* V. *Descriptiones raptus.*
 VI. *An sufficit violentia illata parentibus.*

CIRCA reservationem hujus casus tanta occurrit varietas opinionum, ut tædiosum foret omnes referre.

Certum est pro Diœcesi Mechliniensi, quòd persona rapta debeat esse mulier virgo, si autem ignoretur vel dubitetur, utrum sit virgo, supponi debet esse virgo, adeoque peccatum haberi debet tanquam reservatum.

Hic raptus omnino videtur distinguendus à raptu impedimento matrimonii, quia ea sunt peccata contra justitiam, et tunc non debuisset restringi ad solas virgines: raptus verò, qui Mechliniæ est casus reservatus, esse debet species luxuriæ.

In Diœcesi Gadensi Pastorale extendit ad impedimentum Matrimonii.

An requiritur ad raptum reservatum, ut perficiatur copula carnalis?

R. Negant Preinguè et P. Pauw. sed affimant Van Vyve, Chap., Braunman, P. Fidelis aliique juxta principium ab omnibus admissum supra Num. 191, scilicet, ut peccatum reservatum sit consummatum in sua specie; atqui raptus virginis Mechliniæ reservatur tanquam species luxuriæ, ergo debet esse consummatus in specie luxuriæ; ergo, &c. et Braunman quidem t. 2. p. 70. requirit ut copula habeatur per violentiam, videlicet realem, vel ex metu gravi.

An ad raptum reservatum requiritur violenta abductio de loco in locum, an verò sufficit, quod virgo in loco, ubi reperitur, violentè defloretur?

R. Iterum controvertitur: Steyaert et Van Vyve docent sufficere violentam deflorationem: Braunman, et P. Pauwels sustinent requiri abductionem virginis e loco in locum: hi enim volunt raptum definiri, quod sit *violencia abductio virginis causâ libidinis*. Aliis autem sufficit, quòd *violentiè arripiatur virgo cum ejusdem defloratione*.

An pro raptu reservato sufficit, si consentiente virgine, violentia inferatur parentibus vel tutoribus?

R. Nec id certum est: P. Pauwels, affirmat, eo quod violentia illata parentibus vel tutoribus sufficiat pro constituendo raptu specie luxuriæ.

Negant Braunman, P. Fidelis et Van Vyve, quia non quodcumque peccatum raptus est reservatum, sed solum crimen, quo injusta violentia infertur directè virginitati seu virgini quatenus tali; propterea directè exprimitur qualitas *virginis*. Idque pro Diœcesibus Gandensi, et Brugensi indubitatum est.

No. 212. DE INCESTU CASU RESERVATO.

I. *Incestus inter consanguineos*. II. *Intra quartum gradum, non inter affines*. III. *Sacrileg. cum moniali professâ*. IV. *Copula cum seminatione viri*. V. *Impuberes possunt incurrere reservationem cujuscumque casus*.

IN Diœcesi Mechliniensi reservatur *incestus cum consanguineis aut sanctimonialibus*.

Intelliguntur sibi consanguinei intra quartum gradum, non ultra, nempe inter quos intercedit impedimentum consanguinitatis dirimens matrimonium contrahendum.

Nota, quod in Diœcesi Mechliniensi non reservetur incestus patratus cum affinibus vel cognatis spiritualibus: unde incestus privigni cum noverca non reservatur.

Per sanctionialem significatur monialis solemniter professâ.

Proinde copula cum novitia, vel cum Beggina, vel alia voto simplici castitatis obstricta, non constituit casum reservatum: neque vir religiosus aut Sacerdos comprehenditur: adeo ut persona libera peccans cum Religioso Sacerdote, non incurrat hunc casum.

Supponitur iterum opus consummatum, nimirum copula carnalis cum seminatione ex parte viri in vase muliebri

debito. Pollutiones non sufficiunt. Non attenditur hic, utrum sint virgines vel non virgines.

An impuberes attentantes incestum incurrunt hanc reservationem?

R. Cùm illi non ponant opus consummatum in sua specie, excusantur.

Si tamen malitia suppleat ætatem, et perficiat copulam cum seminatione masculi, incurrunt casum reservatum, quia verè committunt peccatum reservatum.

Generaliter impuberes incurrunt reservationem cujuscumque casus, si committant peccatum mortale externum consummatum, vel taliter, prout in lege reservatur; quia subsunt disciplinæ et legibus Ecclesiæ, sicut alii homines. Ita P. Pauw. tom. 1. Num. 467.

No. 213. DE ADULTERIO NOTORIO CASU RESERVATO IN DIÆCESI MECHLINIENSI.

I. *Adulterium consummatum.* II. *Formale et materiale simul.* III. *Exemplum.* IV. *An sufficiat si sit publicum famâ.* V. *Sufficit si sit alibi publicum.* VI. *Quamdiu adulterium occultum est, non reservatur; factum postea publicum, reservatum est.* VII. *Casus.*

INTELLIGITUR iterum adulterium consummatum cum seminatione viri in vase femineo debito.

Secundò: intelligitur adulterium materiale et formale simul: sufficit tamen si alterutra pars sit matrimonio juncta, ut utraque incurrat reservationem.

Conjugatus fingens se liberum consummat copulam carnalem cum libera ignorante ejus matrimonium, quod postea innotescit?

R. Ipse commisit peccatum reservatum, non ipsa, quia per ignorantiam excusatur à formali adulterio, et formaliter simplicem fornicationem admisit.

Adulterium cum consensu mariti, non eximitur à reservatione.

Quod adulterium dicitur esse notorium?

R. Triplex solet distingui publicitas, nimirum *juris, facti, et famæ.*

Notorium juris dicitur, quod per sententiam Judicis declaratur esse commissum; citationes et accusationes coram Judice ante sententiam potius reducuntur ad formam notorietatis factorum.

Notorium facti dicitur, quod ratione facti cognitum est majori parti communitatis, vel civitatis, vel parochiæ,

viciniæ, vel collegii, aut congregationis, in qua sunt, ut minus decem homines. Hæc est communis descriptio.

R. Omnes conveniunt notorium notorietate juris, vel facti sufficere pro reservatione.

Quæstio agitur: an pro reservatione adulterii sufficiat, illud esse publicum *famâ* (quamvis non sit notorium jure vel facto) v. g. rumor vel fama orta ex garrulitate unius alteriusve, qui viderant, vel ex circumstantiis aliisque indiciis, aut violentis præsumptionibus, jam pervasit majorem partem Communitatis, Congregationis, &c.

P. Pauwels videtur responsionem negativam sustinere.

Sed La Croix lib. 6. p. 2. n. 1656, alique docent tale adulterium, vere commissum et publicum famâ, constituere casum reservatum; quia in verbis reservationis *Notorium* accipitur, prout opponitur *occulto*; atqui quod est publicum famâ non est occultum; ergo est reservatum: id est conforme Concilio Trident. Sess. 34. cap. de Ref. Adde, quod finis et ratio reservandi adulterium notorium æque obtineat in casu, quando est publicum fama, quàm dum est publicum facto.

Nullo modo videtur admittendum, ad reservationem adulterii notorii facto, requiri, ut sit ita notorium, ut *nullâ possit tergiversatione celari, nullo juris suffragio excusari*, quia finis reservationis redditur inanis, et quicumque nequam negando liberabitur a reservatione.

Non censetur satis notorium pro reservatione, si duo aut pauci sciant, aut viderint, licet in jure probari posset, modo illi occultent, et non perveniat ad notitiam majoris partis.

Quid si adulterium sit notorium in Flandria, sed hic occultum?

R. Est etiam hic reservatum, cum habeat conditionem notorii alibi.

Similiter sufficit, si sit publicum in hac Parochia vel in hoc Vico, licet non sit publicum in tota Civitate.

Filia peperit ex adulterio, sed publice putatur ex sola fornicatione concepisse?

R. Plures liberant eam a reservatione, quia publicitas formaliter non est de adulterio.

Adulterium uno mense occultum, postea redditur notorium?

R. Primo mense non subjacet reservationi, ita ut adulteri illi occulti a communi Confessario absolvi possint, nec postea quidquam iterandum est: non liberantur

tamen a pœnis fori externi, sed in foro conscientiaë tantum. Si autem solùm post mensem confiteantur, adulterium factum publicum, factum est casus reservatus.

Conjugata adultera publice parit, sed adulteri nomen occultum manet?

R. P. Fidelis liberat eum a reservatione casus, non illam, sed tenor legis reservantis videtur eum comprehendere, quia ejus adulterium est vere publicum sive notorium.

No. 214. DE PECCATIS CUM ANNEXA EXCOMMUNICATIONE ORDINARIO RESERVATA.

I. *Tenor reservationis.* II. *Excommunicatio ab homine reservatur.* III. *Non datur excommunicatio à jure Episcopo reservata suo jure.* IV. *Clausula est mutata.*

ULTRA casus præcedentes, in Litteris admissionis Archi-Episcopo Mechliniensi reservantur *Omnia delicta, quæ excommunicationem Ordinario reservatam annexam habent.*

Latiores quidem erat expressio reservationis in Synodo prima Prov. Mechl. Tit. de Sacram. c. 6. sed in Synodo Diœcesana Tit. 5. c. 6. et in Litteris approbationis modernis restrictio facta est ad excommunicationem Ordinario reservatam: quæ etiam in praxi sequenda, utpote continens ultimam Archi-Episcopi voluntatem.

Nota, quod omnis excommunicatio per sententiam Superioris specialem lata, quæ vocatur excommunicatio ab homine, sit reservata; non sic excommunicatio à jure lata, nisi exprimatur.

Excommunicatio à jure lata, per Archi-Episcopi ordinariam potestatem, et reservata, non datur in Diœcesi Mechliniensi.

Sed excommunicatio reservata Episcopis per potestatem Pontificiam, est ea, quæ annexa est procurationi abortûs foetus animati: de qua supra Num. 207. Quomodo casus reservati Pontificii fiant Episcopales quoad absolutionem, dicetur infra Num. 282.

Nota, quod hæc clausula reservationis, *et omnia delicta prædictis graviora*, quæ in prima Synodo collata erat post recensionem omnium casuum, mutata sit in Synodo Diœcesana, et in Litteris approbationis, et translata post expressionem casus sodomie, ita ut jam afficiat solum sodomie casum.

No. 215. DE ABSOLUTIONE COMPLICIS.

1. *Tenor litterarum admissionis.* 11. *Absolutio, est invalida.* III. *Pontifex extendit ad universam ecclesiam.* IV. *Ab-solvens excommunicationem reservatam incurrit.* V. *Dif-fert à casibus reservatis.* VI. *Comprehenditur complex masculus.* VII. *Peccatum venereum utrimque mortale.* *Sufficiunt oscula et tactus libidinosi.* VIII. *Casus du-bius comprehenditur.* IX. *Non peccata in alia materia.*

LITTERÆ admissionis Mechlinienses habent n. 12. sequentia :

“ Advertendum, quod nullus Confessarius, extra mor-tis periculum, licet alias habeat potestatem absolvendi “ à reservatis, absolvere possit aut valeat à peccato quo- “ libet mortali externo contra castitatem, complicem “ in eodem secum peccato, nec ad hoc sit approbatus.”

Notat Neesen, hoc decretum promanasse ab Illustris-simo Domino Creusen, Archi-Episcope pro Diocesi Mechliniensi ; quod Summus Pontifex Bened. XIV. ex-tendit ad universam Ecclesiam in Constit. *Sacramentum Pœnitentiæ*, 1 Junii 1741. “ Ita ut, ait, absolutio, si “ quam ipse impertierit, nulla atque irrita omnino sit, et “ ipse Confessarius, si absolvere ausus fuerit complicem, “ majoris excommunicationis pœnam, Summo Pontifici “ reservatam, ipso facto incurrat, etiam tempore Jubilæi, “ nisi in ipso mortis articulo, et deficiente tunc quocum- “ que alio Sacerdote, &c.” Vide etiam Epistolam circu-larem Bened. XIV. *Inter labores*. Num. 37. pag. 66.

Hic casus complicis non collocatur inter casus reser-vatos, quia Episcopus non reservat sibi absolutionem, sed quilibet alius Confessarius potest ab eo absolvere, præterquam Sacerdos complex, qui pro eo non est ap-probatus, imo positivè reprobatus extra articulum mortis solum.

An comprehenditur masculus complex in peccato vene-reo, v. g. per tactus ?

R. Affirm. quia Pontifex extendit *ad qualemcumque personam*.

Peccatum venereum intelligitur utrimque mortale, ut docent Steyaert, Preinguè, Bill. P. Pauw. quia, si alter-uter non peccaverit mortaliter, non erit complex in peccato exprimendo in confessione. Non requiritur ta-men opus consummatum, sed sufficiunt libidinososa oscu-

la, vel tactus manuum, amplexus, aut aspectus libidinosi invicem conspiciendi ut tales & communicati, uti & turpiloquia mutua. Vide hæc latè deducta a P. Pauw. t. 3. c. 9. §. 5. n. 432. & seq.

Propterea explicationis gratiâ in Litteris Iprensibus adjungitur: *Sub quo, scilicet, peccato complicitis, tactus & quælibet alia comprehenduntur.*

Non requiritur, ut hoc peccatum complicitis patratum sit in confessione, vel occasione confessionis; quocumque enim loco vel tempore factum est, etiam antequam esset Confessarius, facit casum complicitis.

Preinguè & P. Fidelis, quamvis doceant casum dubium non censi reservatum, dicunt tamen casum dubium complicitis haberi tanquam talem, a quo Confessarius non possit absolvere.

Nota ultimò: cum restrictio fiat ad peccata carnis, poterit Confessarius complicem in aliis peccatis, v. g. in furto, homicidio, &c. validè absolvere, quamvis id non deceat, prout ex S. Augustino docet S. Thom. Suppl. q. 20. art. 2. ad. 1.

NO. 216. DE CONFESSARIO SOLLICITANTE AD INHONESTA ET TURPIA.

I. *Bulla Gregor. XV.* II. *Benedicti XIV.* III. *Datur iudicibus facultas procedendi cum testibus etiam singulis.* IV. *Propos. damn.* V. *Comprehenditur Mascul. sollicitatus.* VI. *Inhonestas intelliguntur venerea.* VII. *Si extra omnem occasionem confessionis non est denuntiandus.* VIII. *Pœnitens interrogandus.* IX. *Quid, dum pœnitens sollicitat Confessarium.* X. *Sollicitans, licet Religiosus exemptus, debet denuntiari Episcopo.* XI. *Casus dubius.* XII. *Correptio fraterna non est præmittenda.*

CIRCA Sacerdotes sollicitantes in confessione pœnitentes ad inhonesta Gregorius XV. in Bulla 34. *Universi Dominici*, anno 1622. in Bullario Cher. t. 3. pag. 432. statuit sequentiâ:

“ Qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta,
 “ sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda
 “ in actu sacramentalis confessionis, sive antea vel post
 “ immediatè, seu occasione, vel pretextu confessionis
 “ hujusmodi etiam ipsâ confessione non secutâ, sive extra
 “ occasionem confessionis in confessionario, aut in

“loco quocumque ubi confessiones sacramentales audi-
 “antur, seu ad confessionem audiendam electo, simultan-
 “tes ibidem confessiones audire, sollicitare, vel provo-
 “care tentaverint, aut cum eis illicitos & inhonestos
 “sermones, sive tractatus habuerint...severissimè...
 “puniantur. Ordinarii decernant in eos suspensionem
 “ab executione ordinis, privationis Beneficiorum, digni-
 “tatum, & officiorum quorumcumque, ac perpetuæ in-
 “habilitatis ad illa, nec non vocis activæ & passivæ, si
 “Regulares fuerint, exilii, damnationis ad triremes, &
 “carceres etiam in perpetuum, absque ulla spe gratiæ...
 “Mandamus omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes,
 “quos noverint fuisse ab aliis ut supra sollicitatos, mo-
 “neant de obligatione denuntiandi sollicitantes Inquisi-
 “toribus seu locorum Ordinariis.”

Benedictus XIV. præfatam Bullam confirmavit & ex-
 “plicavit Const. *Sacramentum Pœnitentiæ*, 1. Junii, 1741.
 “Declarans comprehendere eos, qui tentaverint sollicitare,
 “vel provocare, sive verbis, sive signis, nutibus, sive
 “tactu, sive per scripturam, aut tunc, aut post legendam ;
 “etiamsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem
 “validè impertiendam careat ; sive sollicitationi pœnitens
 “consenserit, sive non ; vel longum tempus post ipsam
 “sollicitationem jam effluxerit, aut sollicitatio a Confes-
 “sario, non pro seipso, sed pro alia persona peracta fue-
 “rit...Caveant Confessarii ne pœnitentibus, quos nove-
 “rint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem
 “impertiant, nisi priùs denuntiationem ad effectum per-
 “duxerint, vel saltem se delaturos spondeant.”

Hinc evidenter concluditur, quòd pœnitens obligetur
 sub gravi ad denuntiationem præfatam.

Conceditur insuper Judicibus facultas procedendi cum
 testibus etiam singularibus.

Hæc Ben. XIV. Constitutio integra cum notis super
 ea, legi potest tom. 4. Theol. P. Antoine editionis Dua-
 cenzæ p. 413. Plurimos etiam casus resolvit Card. Gozza
 in opusculo de hac materia.

Deinde Bened. XIV. in decreto de 15. Aug. 1745, sta-
 tuit quòd sollicitantes præfati incurrant perpetuam inha-
 bilitatem ad celebrationem Sacrificii Missæ.

Alexander VII. circa hanc causam damnavit duas pro-
 positiones sequentes : “ Confessarius, quia in sacramen-
 “tali confessione tribuit pœnitenti chartam postea le-
 “gendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sol-

“licitasse in confessione, ac proinde non est denuntiandus. Est 6.”

“Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi. Est 7.”

An Confessarius sollicitans masculinum ad inhonestam denuntiandus est?

R. Post præfatam Bullam Greg. XV. respondendum est affirmativè, quia dicit: *Personas, quæcumque illæ sint.* Similiter loquitur Ben. XIV. *aliquem penitentem, quæcumque persona illa sit.*

Hoc, quod dicitur: *Sollicitare ad inhonestam & turpia,* Authores communiter explicant, ad carnalia seu venerea. Ita ut sollicitatio ad alia peccata v. g. furta, rixas, &c.: non comprehendatur. P. Antoine t. 4. pag. 435.

Interim putat sufficere turpiloquia, sive obscænos sermones habitos sinè sollicitatione ad alia; certò sufficient ipsi actus inhonesti, licèt sinè verbis peracti in confessionali vel occasione confessionis.

Confessarius sollicitavit penitentem ad turpia, non in confessione nec occasione confessionis, sed ex alia occasione extraordinaria: An est denuntiandus?

R. Negativè. Aliud foret, si ex scientia confessionis sollicitaret, quia v. g. ex confessione novit, illam personam deditam tali peccato venereo. P. Antoine. t. 4. pag. 430.

Propterea monet Steyaertius, quòd Confessarius penitentem, qui confitetur se peccasse cum Sacerdote, vel sollicitatum ab eo ad turpia, interrogare possit utrùm ille Sacerdos sit ejus Confessarius, an in confessione sollicitaverit, etc.

Quid si Confessarius sollicitetur in confessione ab ipso penitente ad inhonestam?

R. Si nullo modo externe consentiat, non potest denuntiari.

Si externe consentiat, denuntiandus est, quia nutibus vel signis inhonestos sermones vel tractatus habuit cum penitente in confessione. Ita Cozza dub. 10. pag. 46.

Confessarius sollicitans, quantumvis Religiosus exemptus et vir præclaræ famæ, debet in hac patria denuntiari *Ordinario loci,* quo termino significatur Episcopus vel Vicarius Sede vacante.

Non satisfit præcepto præfato Ecclesiæ per denuntiationem factam Superiori Regulari Abbati, Provinciali

vel Priori; attamen et illis etiam sæpius, ex obligatione juris naturæ, quædam denuntiatio facienda est, tanquam iis, qui possunt impedire peccatum.

An denuntiatio fieri debet, quando dubium est, utrùm fuerit vera et sufficiens sollicitatio ad turpia?

R. Quidam negant, sed Card. Cozza cum aliis, quos citat dub 25. affirmat, si dubium non sit leve, dicens, examen illud relinquendum Episcopo sive Ordinario.

An Confessarius sollicitans potest denuntiari absque eo, quòd præcedat fraterna correptio?

R. Affirm. quia, dum Confessarius ad talem perversitatis abyssum pervenit, non censetur superesse spes emendationis ex fraterna correptione, vel censebitur ficta; insuper quia crimen illud vergit in detrimentum Ecclesiæ; denique quia illa denuntiatio præcipitur in pœnam et terrorem. ita Bonacina pag. 641. n. 9. tom. 1.

Et ideo denuntiationem putant esse prosequendam, licet sollicitans supponeretur emendatus; in hoc casu tamen quidam putant moderandum, et considerandas esse circumstantias frequentiæ, periculi, etc. Vide utriusque partis citatos Authores a P. Pauwels t. I. c. 17. q. 3. pag. 458.

P. Antoine p. 425. t. 4. refert Decretum Cong. S. Inquisit. coram Alex. VII. quo decernitur, teneri pœnitentem ad denuntiandum, *Etiam si nulla fraterna correptio, vel alia monitio præmissa fuerit.* Et quamvis sub secreto naturali vel sub juramento, quæ non obligant, occultare promiserit. P. Antoine pag. 440.

Non cessat etiam obligatio denuntiandi per lapsuram trium annorum, vel longi temporis, ut loquitur Pontifex Benedictus XIV. apud P. Antoine pag. 437.

No. 217. DE MODO DENUNTIANDI SOLLICITANTEM PRÆFATUM.

- I. *Modus denuntiandi.* II. *Secundus.* III. *Tertius.* IV. *Denuntians non debet peccatum proprium revelare.* V. *Præcautio sumenda.* VI. *Falsò denuntians incurrit casum reservatum Pontifici.* VII. *Cui Epis. facienda denunt. sollicitantis.*

PRIMUS modus magis conveniens est, si ipsa persona sollicitata immediatè, nulli alteri revelando, accedat Episcopum, sive Ordinarium.

2. Potest Episcopo scribere epistolam clausam et sig-

natam sub hac forma : *Ego Catharina N. habitans Mechliniæ in platea N. sub signo N. hisce declaro, me 6 Martii anni 1758 occasione confessionis fuisse sollicitatam ad inhonestam à Confessario N. N. excipiente confessiones Mechliniæ in Ecclesia N. quod juramento confirmare parata sum.*

S. Si autem scribere nequeat, similis epistola scribatur ab alio, v. g. à secundo Confessario cum licentia pœnitentis, et nomen pœnitentis seu personæ sollicitatæ exprimitur ut supra : sed nomen Confessarii sollicitantis, ut occultum maneat scribenti, non exprimitur, verùm a tertio aliquo, rei ignaro, in chartula aliqua nomen ejus scribatur sub alio prætextu, quæ chartula epistolæ præfatæ includatur.

Porro persona sollicitata non debet manifestare se peccasse, sed solum se fuisse sollicitatam occasione confessionis, etc. quamvis enim pœnitens non consensisset sollicitationi, equidem sollicitans denuntiandus est.

Monentur interea Confessarii, ut mulierculis quibuscumque accusantibus priorem Confessarium, fidem leviter non adhibeant ; sed prius scrutentur accusationis finem et causam, examinent earum mores, conversationem, etc.

Quocirca observa, quòd quæcumque persona, quæ per se vel per aliam falsò denuntiat Sacerdotem tanquam sollicitatorem, incurrat casum reservatum Summo Pontifici. Ita Benedictus XIV. Const. *Sacramentum Pœnitent.* apud Antoine pag. 418.

Denique secundus Confessarius non potest in se suscipere onus denuntiationis, ne suspicio violati sigilli suboriatur. Consilium et auxilium præbere potest.

Cui Episcopo denuntiandus est sollicitans præfatus, si ipse ex hac Diœcesi, v. g. Mechliniensi, ubi casus accidit, migraverit, habitetque jam in alia, puta Antverpiensi ?

R. Preingue tom. 10. pag. 302. putat, eum denuntiantum Archi-Episcopo Mechliniensi, quia fortè hic perceperit plures accusationes, quas simul transmittere poterit ad Episcopum Antverpiensem.

Verùm cum Archi-Episcopus Mechliniensis nullam possit correctionem, aut pœnam secundum leges exequi circa illum habitantem in alia Diœcesi, fortè rectius dicitur, quòd denuntiatio possit fieri Episcopo Antverpiensi, qui potest requirere informationes ab Archi-Episcopo Mechliniensi, et malum efficaciter impedire et punire.

Nº. 218. DE CASIBUS RESERVATIS SUMMO PONTIFICI.

I. *Regulariter peccata reservantur Pontifici propter censuram annexam.* II. *Differentia inter casus Papales et Episcopales.* III. *De numero casuum Pontifici reservatorum.*

PRÆNOTANDUM, peccata Summo Pontifici regulariter non reservari; nisi ob censuram reservatam annexam, ita ut, si quis per ignorantiam aut aliam causam non contraxerit censuram annexam, is regulariter censeatur casum reservatum Pontificium non incurrisse, quamvis peccatum mortale externum et consummatum commiserit: similiter si censura annexa sit sublata, peccatum non manat reservatum: prout Doctores omnes docent. Suarez t. 4. disp. 29. S. 2. pag. 390.

Dixi *regulariter*, quia Braunman cum aliis existimat hæresim manifestam, independentem à censura, reservari Pontifici per Cone. Trid. Sess. 24. de Reform. c. 6. eò quòd ibidem dicatur: *In hæresis crimine*; verùm Concilium ibidem non videtur novam reservationem facere, sed aliam priorem supponere. Aliquando interim Pontifex casus sibi reservat, nullâ factâ censuræ mentione, et sic Benedictus XIV. in Constit. citata numero 216. reservavit sibi et successoribus peccatum falsæ denuntiationis Confessarii sollicitantis ad turpia, sed sinè censura.

Quæ est differentia inter casus reservatos Summo Pontifici, et casus reservatos Episcopis?

R. Quòd casus Pontifici regulariter reserventur ob censuram annexam; Episcopales autem reserventur etiam sinè censura.

Secunda differentia est, quòd casus Episcopales sint pro sola Diocesi; Pontifici extendantur ad universalem Ecclesiam, nisi per legem, consuetudinem aut aliter restringantur.

Qui et quot casus reservantur Summo Pontifici?

R. Illi sunt plurimi, qui partim continentur in Bulla Censuræ Domini, partim in jure scripto, seu volumine juris Canonici, quos singulatim inquit P. Pauwels tom. 2. p. 2. à cap. 2. usque ad finem: reliqui inveniuntur in Bullis et Decretis Pontificiis; per quæ successu temporis eorum numerus augetur; quicumque enim aliquam pro-

positionem docuerit, defenderit, aut dederit inter damnatas ab Alex. VII., ab Alex. VIII., ab Innocent. XI., &c. incidit ipso facto in excommunicationem reservatam Summo Pontifici. Vide Steyaert in *Damn.* alii casus adhuc accesserunt per illa Decreta. Fillucius t. 1. Tract. 15. c. 9. p. 467. suo tempore numeravit casus Pontifici servatos 84. sed numerus jam excrevit.

No. 219. DE BULLA CŒNÆ DOMINI.

I. *Bulla Cœnæ Domini.* II. *Casus reservati in Bulla Cœnæ Domini.* III. *Pars affirmativa.* IV. *Opinio negans.* V. *Tertia resolutio aliquorum.* VI. *Sentent. auctoris.*

BULLA Cœnæ Domini, sic dicta, quia quotannis solemniter Romæ publicatur in die Cœnæ Domini, quæ sub Martino V. dicitur emanasse circa annum 1420, aucta sub Leone X., Paulo III. & IV. continet nunc casus 20. juxta Boudart, t. 5. pag. 333. Eam integram refert La Croix lib. 6. p. 2. n. 2054. Bonac. prolixè eam explicat tomo tertio in initio, ubi etiam summarie proponit casus sive excommunicationes reservatas: evibratas

1. Contra Hæreticos et Apostatas à fide, eorum credentes, fautores, receptatores, &c.

Item contra legentes scienter, retinentes, &c. libros Hæreticorum continentes hæresim, vel de Religione tractantes.

Item contra Schismaticos.

2. Contra appellantes à Papa ad futurum Concilium generale; et contra dantes auxilium et favorem.

3. Contra piratas, cursarios, &c. discurrentes mare Summi Pontificis.

4. Contra surripientes bona Christianorum naufragantium ubique.

5. Contra imponentes nova pedagia seu gabellas.

6. Contra falsificantes, vel falsò signantes litteras Summi Pontificis, &c.

7. Contra deferentes seu transmittentes arma, equos, &c. ad Turcas aut alios christiani nominis hostes; item contra dantes prædictis auxilium, consilium, &c.

8. Contra impediētes, &c. eos, qui victualia et alia ad usum Romanæ Curis adducunt.

9. Contra interficientes, mutilantes, detinentes, spoliantes, &c., eos, qui ad Sedem Apostolicam veniunt, aut inde recedunt.

10. Contra mutilantes, deprædantes, &c. eos, qui causâ devotionis ad urbem accedunt, aut ab ea recedunt.

11. Contra vulnerantes, percutientes, insequentes Cardinales, Episcopos, aut eos ejicientes à suis Diocesisibus.

12. Contra percutientes aut vulnerantes eos qui pro negotiis ad Curiam Romanam recurrunt.

13. Contra eos, qui impediunt executionem Litterarum Apostolicarum, aut ab eis appellant ad laicam potestatem.

14. Contra eos qui causas beneficiales, &c. à Judicibus Ecclesiasticis avocant.

15. Contra lædentes libertatem Ecclesiasticam.

16. Contra impediendes jurisdictionem Ecclesiasticam.

17. Contra eos, qui usurpant fructus vel proventus Ecclesiasticos.

18. Contra imponentes collectas aut alia onera Ecclesiasticis Personis, Ecclesiis, vel Monasteriis sinè licentia Pontificis.

19. Contra judices sæculares, qui in causis criminalibus procedunt contra Ecclesiasticos absque licentia.

20. Contra eos, qui invadunt terras aut loca Ecclesiæ Romanæ mediatè vel immediatè subjecta.

Addit Boudart contra raptores suppellectilis et bonorum Camerae et Palatii Apostolici tempore infirmitatis Pontificis, aut Vacationis Sedis Apostolicæ.

An præfata Bulla *Cœnæ Domini* in Belgio debet observari?

R. Affirmat Henno t. 2. de Pœn. d. 8. c. 8. a. 2. Van Roy et Boudart propendent in eandem partem; quia Bulla illa edita pro universali Ecclesia et Romæ legitimè promulgata pervenit ad certam notitiam nostram, quod sufficit saltem pro foro pœnitentiali.

Accedit condemnatio per Congregat. univers. Inquis. hujus propositionis: *Bullam Cœnæ in iis Regionibus*, scilicet in Belgio, *in quo promulgatam non esse testantur multi, non obligare, probabilis est multorum sententia.* Damnata est autem tanquam falsa.

Hinc Lessius in Auctario ad l. 2. verbo *Bulla Pontificia* n. 7. casu 4. pag. 170. dicit, se non dubitare, quin Bulla Cœnæ sit recepta in Belgio.

Illustrissimus Lindanus testatur, Bullam *Cœnæ Domini* esse promulgatam suo tempore anno 1568. in Epistola

quadam, quam refert Havensius in Libro de erectione Episcopatum in Belgio. pag. 143.

Pater Fidelis pag. 7. et alii quidam putant Bullam illam non obligare in Belgio, etiam si Nuntius Bentiveglius eam in hunc fidem ad Episcopos miserit, Pontifex autem in Bulla requirit publicationem.

Ad propositionem damnatam reponunt, eam condemnationem non immediatè processisse a Summo Pontifice; adeoque non satis constare de voluntate Pontificia, quòd absolutè velit, Bullam illam obligare sine promulgatione hic factâ.

Hinc alii quidam concludunt, casus Bullæ *Cœnæ Domini* censendos non esse hic reservados Pontifici, quia, cum super eorum reservatione disputetur, censendi sunt tanquam casus *dubiè* reservati, adeoque non reservati, secundùm eorum principia relata supra Num. 192.

Prætermisissis disputationibus illis, evidens nobis est, Bullam *Cœnæ Domini*, in Diocesi Mechliniensi, quoad aliquos in ea contentos casus esse receptam et in observantia; idque probant Judicia Archi-Episcoporum et praxis Confessariorum timoratorum; putâ quoad hæresim, apostasiam, et quoad lectionem librorum hæreticorum, &c. Plerique verò casus Bullæ *Cœnæ* cessant in hac Patria, quia materia transgressionis non occurrit.

No. 220. DE ALIIS CASIBUS PONTIFICI RESERVATIS.

I. *De constitutione Clement. VIII.* II. *Objectio.* III. *Ignorantia excommunicationis annexæ excusat.* IV. *Casus reservati ordinarii in hac patria.*

NEESEN de Pœnit. Tr. 5. q. 4. d. 3. quem sequuntur Boud. Braunm. alique plures, docet per Clem. VIII. casus Pontifici reservados, extra Bullam *Cœnæ*, redactos esse ad quinque, qui sunt: violatio immunitatis Ecclesiasticæ, et Clausuræ Monialium, duellum, percussio Clerici, et simonia realis in triplici materia, et confidentialis in Beneficiis.

Verùm legenti decreta Congregat. et Clementis VIII. evidenter innotescit, ibidem sermonem dirigi ad solos privilegiatos; statuitur enim, ut privilegiati, licèt eis concessa videatur facultas pro reservatis Pontifici per sua privilegia, non possint tamen vi illorum absolvere, nec pœnitentes absolvi a casibus Bullæ *Cœnæ*, nec à

quinque casibus præfatis: nam expressè additur in Declaratione Decreti Congregat. Episc. de 26 Nov. 1602. apud Manigart pag. 356. *Aliis verò Sacerdotibus hujusmodi privilegia non habentibus nihil de novo concedi.* Idem circa privilegiatos postea 7 Septemb. 1604. confirmavit Clemens VIII. in Bulla, *Quæcumque*, quæ legitur tomo 3. Bul. Cherub. pag. 160.

Obj. Si illa subsistant, casus Pontificii erunt tam numerosi, ut nullus Confessarius possit eos scire et retinere; ergo, etc.

R. Confessarii non debent cognoscere omnes casus Pontificios reservados; sed satis est, si cognoscant illos, qui in illa patria, ubi excipiunt confessiones, solent occurrere; et qui ibidem usu recepti sunt.

Multùm sublevat et diminuit casus Pontificiæ reservationis, doctrina hodie dum communis, quòd invincibilis, et etiam strictè vincibilis ignorantia excommunicationis annexæ eximat ab incursione excommunicationis, adeoque a reservatione Pontificia, eò quòd absit contumacia: juxta cap. 2. tit. 2. lib. 1. in 6. *Ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis, ligari nolumus ignorantes; dum tamèn eorum ignorantia crassa non fuerit aut supina.*

Imò multi apud Bonac. q. n. 11. P. Pauwels t. 2. p. 2. n. 63. existimant, ignorantiam etiam crassam excusare ab excommunicationis censura, quando lex temeritatem aut scientiam exigit: v. g. si in lege dicatur: *Qui scienter, temerario ausu præsumpserit id facere, etc. sit excommunicatus.*

Cùm autem plerique homines inculpate ignorent excommunicationes illis delictis esse annexas, plerique homines liberi erunt a censura reservata, etsi non semper a peccato.

Qui igitur sunt ordinarii casus Pontifici reservati in hac patria, quos Confessarii scire debent?

R. Illi a Bossuyt aliisque recenseri solent his versibus;

Hæresis, hæretici libri, violator azyli,
Clansuræ, Cleri, Simon, temerè que duellans:
Mors absit, Monachus si Sacramenta ministret.

De singulis pauca libabimus.

No. 221. DE HÆRESI RESERVATA SUMMO
PONTIFICI ET EJUSDEM ABSOLUTIONE.

I. *Hæresis externa etiam occulta reservatur in Bulla.* II. *Controversia proponitur.* III. *Responsio affirmativa.* IV. *De privilegio concesso Episcopis Belgii per Gr. XIII.* V. *An privilegium adhuc perseveret.* VI. *Responsio affirmativa probatur.*

SUPRA Numero 202. vidimus sententiam magis communem docere, quod omnis hæresis externa etiam occulta (nisi fortè ea, quæ excusata vel separata fuit ab excommunicatione per ignorantiam) reservata sit Pontifici in Bulla *Cænæ Domini*, sicut & apostasia N. 208.

Quis potest absolvere ab hæresi reservata?

R. Summus Pontifex, & alii ab eo deputati, vel de jure authorisati.

Disputatur, utrùm Episcopi hodiedum possint absolvere ab hæresi occulta aliisque casibus occultis Bullæ *Cænæ Domini*, vi Conc. Trid. Sess. 24. cap. 6. de Refor., ubi eis conceditur facultas absolvendi ab omnibus casibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis.

R. Bertr. Loth, Tract. 1. a. 1. p. 2. Bosco, aliæque sustinent Episcopis illam facultatem competere; quia Concilium Trid., quod est posterius Bullæ *Cænæ*, voluit eatenus derogare Bullæ *Cænæ*.

Alii, inter quos Suarez t. 4. de Pœn. d. 30. §. 2. art. 11. pag. 399. & Card. Lugo, item Bened. XIV. de Synod. lib. IX. n. 6. & seq. pag. 294. edit. Rom. negant hodiedum illam facultatem Episcopis; quia Pontifices post Concilium Trid. videntur revocasse illam facultatem datam Episcopis, eò quod in Bulla *Cænæ* ab eis adjecta videatur revocatio hujus facultatis concessæ, *Per cunctis Concilii decreta, in genere vel in specie*: quamvis priores respondeant decretis Concilii generalis non derogari, nisi ejusdem Concilii specialis fiat mentio.

Hanc controversiam historicè & criticè discussam reperies apud Bosco tom. 4. de Pœn. d. 8. §. 5. Concl. 8. pag. 221. Item apud P. Pauwels t. 1. N. 114. pag. 65.

Interea præfata quæstio videtur cessare respectu Episcoporum Belgii per sequentem quæstionem.

An Episcopi Belgii specialem habent potestatem absolvendi ab omni hæresi etiam manifesta, cæterisque omnibus, licèt manifestis, casibus Pontifici reservatis

etiam in Bulla *Cœnæ Domini* contentis, a suspensione ac a pœnis inde resultantibus, per se & suos deputatos, & in irregularitatibus dispensandi?

Certum est, quòd olim ea facultas competeret Episcopis Belgii, per Bullam Greg. XIII. ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis, datam 25. Febr. 1576. quam Bullam integram refert Loth. pag. 18.

An Episcopi Belgii hoc tempore possunt adhuc uti facultatibus præfatis a Greg. XIII. concessis in Bulla prædicta?

R. Zypæus de jure Pont. lib. 5. de Pœnit. & Rem. n. 7. dabitur, maxime ex eo, quòd in illa Bulla facultas concedatur tantùm sub hac restrictione, *Donec aut quousque inferior Germania prædicta in pristina Regis prædicti (Hispaniarum) obedientia plenariè et integraliter restituta et reposita fuerit.* Jam autem illa præfixio temporis videtur cessare & facta impossibilis per pacem, in qua Rex cessit jus suum statibus Hollandiæ.

Verumtamen Bert. Loth Tract. 1. quæst. 1. art. 8. pag. 15. quem sequitur P. Pauw. t. 1. n. 131. p. 75. sustinet, quòd Episcopi Belgii hodièdum possint uti eisdem facultatibus; quia conditio rigorosè necdum impleta & terminata est; necdum enim Germania inferior Regi Catholico integraliter restituta est.

Secundò, quia finis privilegii et concessionis facultatum hucusque perseverat, ut scilicet Hæretici, volentes redire ad obedientiam, haberent *opportunum & celere remedium*, ut loquitur Bulla.

Eidem sententiæ assentiuntur Sylvius, Marchant, Braunman, et Boudart, qui asserit usum Episcoporum. T. 5. pag. 501.

Observat deinde Bert. Loth. Tr. 1. q. 1. a. 12. pag. 24. quòd Episcopi Belgii, inquantùm funguntur officio Inquirentis etiam possint absolvere ab omni hæresi in utroque foro, saltem quando causa ad eorum forum delata est, vel quando Hæreticus spontè coram Episcopo comparet. Ita Bened. XIV. de Syn. lib. 9. cap. 4. num. 3. pag. 293.

Notent Confessarii, quamvis polleat potestate absolvendi a reservatis etiam in Bulla Cœnæ, non censeantur deputati ad absolutionem ab hæresi, nisi specialiter exprimatur, nequidem in Jubilæo universali. Bened. XIV. lib. 9. cap. 4. n. 5. pag. 292. et Instit. IV. n. 15. pag. 16.

Tertiò notandum, quòd Episcopi hujus patriæ soleant à Pontifice petere et obtinere speciales quosdam facultates

tes, singulis quinquenniis renovandas, quas descripsi ex litteris Eminentissimo Domino Archi-Episcopo nostro transmissis, et utiliter hic inserendas judicavi, ut unusquisque cognoscere possit in quibus causis recursum habere possit ad præfatum eminentissimum Dominum Archi-Episcopum. Sunt autem tenoris sequentis: La Croix lib. 6. p. 3. n. 849. easdem facultates eisdem ferè terminis refert.

No. 222. FACULTATES CONCEDI SOLITÆ EPISCOPIS BELGII.

1. ABSOLVENDI ab hæresi et apostasia à fide et à Schismate quoscumque etiam Ecclesiasticos tam sæculares quàm Regulares, non tamen eos, qui ex locis fuerint, ubi S. Officium exercetur, nisi in locis missionum, in quibus impunè grassantur hæreses, deliquerint; nec illos qui judicialiter abjurerint, nisi isti nati sint, ubi impunè grassantur hæreses, et post judicialem abjurationem illuc reversi in hæresim fuerint relapsi, et hos in foro conscientiæ tantùm.

2. Tenendi et legendi libros prohibitos Hæreticorum, ad effectum eos impugnandi, et alios quomodolibet prohibitos, præter opera Caroli Molinæi, et Nicolai Macchiavelli, et libros de Astrologia judiciaria principaliter, aut incidenter, vel aliàs quovis modo de ea tractantes: ita ut libri ex illis Provinciis non efferantur.

3. Dispensandi in tertio et quarto simplici et mixto tantùm cum pauperibus in contrahendis, in contractis verò cum Hæreticis conversis etiam in secundo simplici et mixto; dummodo nullo modo attingat primum gradum, et in his casibus prolem susceptam declarandi legitimam.

4. Dispensandi super impedimento publicæ honestatis justitiæ ex sponsalibus proveniente.

5. Dispensandi super impedimento criminis, neutro tamen conjugum machinante; ac restituendi jus petendi dicitum amissum.

6. Dispensandi in impedimentis cognationis spiritualis præterquam inter levantem et levatum. (Ergo in Baptismo.)

7. Hæ verò dispensationes matrimoniales, videlicet 3, 4, 5 et 6, non concedantur nisi cum clausula, dummodo mulier rapta non fuerit, et si rapta fuerit, in potestate raptoris non existat, et in dispensationibus hujusmodi declaretur expressè illas concedi, tanquam a Sedis Apostolicæ delegate, ad quem effectum etiam tenor hujus-

modi facultatum inseratur cum expressione temporis, ad quod fuerint concessæ, aliàs nullæ sint.

8. Dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto tantam provenientibus; exceptâ eâ, quæ ex homicidio voluntario contrahitur.

9. Dispensandi et commutandi vota simplicia in alia pia opera, exceptis votis castitatis et Religionis.

10. Absolvendi ab omnibus casibus reservatis, etiam in *Balla Cœnæ*, in locis tamen ubi impune grassantur hæreses.

11. Delegandi simplicibus Sacerdotibus potestatem benedicendi paramenta et alia utensilia ad Sacrificium Missæ necessaria, ubi non intervenit S. unctio et reconciliandi Ecclesias pollutas aquâ ab Episcopo benedictâ, et in casu necessitatis etiam aquâ non benedictâ ab Episcopo.

12. Conferendi ordines extra tempora, et non servatis interstitiis usque ad Sacerdotium inclusivè.

13. Dispensandi super defectu ætatis unius anni ob operariorum penuriam, ut promoveri possint ad Sacerdotium, si aliàs idonei fuerint.

14. Consecrandi olea cum quinque saltem Sacerdotibus, non tamen extra diem Cœnæ Domini, nisi necessitas aliud urgeat.

15. Celebrandi bis in die, si necessitas urgeat, ita tamen, ut in prima Missa non sumpserit ablutionem; per unam horam ante auroram, et aliam post meridiem; sine Ministro; sub Dio, et sub terra, in loco tamen decenti, etiamsi altare sit fractum vel sinè Reliquiis Sanctorum et præsentibus hæreticis, schismaticis, infidelibus et excommunicatis, et aliter celebrari non possit. Caveat verò ne prædictâ facultate seu dispensatione celebrandi bis in die aliter quàm ex gravissimis causis et rarissimè utatur, in quo graviter ipsius conscientia oneratur. Quod si hanc eandem facultatem inferiùs apponendam communicare, aut causas eâ utendi alicui, qui à S. Sede hanc facultatem obtinuerit, approbare visum fuerit, serid ipsius conscientia injungitur, ut paucis dumtaxat, iisque maturioris prudentia ac zeli, qui absolutè necessarii sunt, nec pro quolibet loco, sed ubi gravis necessitas tulerit, et ad breve tempus eandem communicet, aut respectivè causas approbet.

16. Deferendi SS. Sacramentum occultè ad infirmos sinè lumine, illudque sinè eodem retinendi pro eisdem

infirmis in loco tamen decenti, si ab Hæreticis aut infidelibus sit periculum sacrilegii.

17. Induendi vestibus sæcularibus, si aliter vel transire ad loca eorum curæ commissa, vel in eis permanere non poterunt.

18. Recitandi Rosarium vel alias preces, si Breviarium secum deferre non poterunt, vel divinum officium ob aliquod legitimum impedimentum recitare non valent.

19. Dispensandi, quando expedire videbitur super esu carniū, ovorum et lacticiniorum tempore jejuniorum et præsertim Quadragesimæ.

20. Communicandi has facultates in totum vel in parte, prout opus esse secundum ejus conscientiam judicaverit, sacerdotibus idoneis in conversione animarum laborantibus, et præsertim tempore sui obitūs, ut Sede vacante sit qui supplere possit, donec Sedes Apostolica certior facta, quod quamprimum fieri debebit, per Delegatos, aut per unum ex eis alio modo provideat.

21. Et prædictæ facultates gratis et sine ulla mercede exercentur, et ad quadriennium tantum concessæ intelligantur.

22. Utendi eisdem facultatibus in civitate et Diœcesi ad quinquennium tantum.

Feriâ quintâ die 30. April. 1716. "Sanctissimus D. N. "D. Clemens divinâ Providentia PP. XI. in particulari "audientia data rever. Assessori S. O. prout ipse retulit, concessit retrospectas, et retrospectas facultates R. P. D. Philippo Thomæ ab Alsatia, de Boussa, "Archi-Episcopo Mechliniensi in Belgio ad quinquennium, ita tamen, ut iis nullo modo uti possit extra fines "sue Diœcesis. Signatum erat: Cardinalis Spada, et "inferius Joseph Bartolus S. Romanæ et universalis Inquisitionis Notarius, et appositum erat sigillum Sanctissimi D. ad latus in hostia rubra."

Notandum, quod illa facultatum prædictarum concessio non cesset per annuam Bullæ *Cenæ Domini* promulgationem, in qua revocantur omnes facultates concessæ, quia non revocantur facultates, quæ concessæ sunt à sancto Officio, neque quæ datæ sunt ex fine præveniendi annuam promulgationem Bullæ *Cenæ*. Ita La Croix lib. 6. p. 3. n. 848.

No. 223. DE LECTIONE LIBRORUM RESERVATA SUMMO PONTIFICI.

- I. *Textus Bullæ.* II. *Ignorantia crassa excusat.* III. *Libri non Hæretici excluduntur.* IV. *Retinens comprehenditur.* V. *Proposit. damn.* VI. *Libri de Religione tractantes.* VII. *Datur parvitas materiae.* VIII. *Audiens lectionem libri prohibiti.* IX. *Sub libro intelliguntur alia scripta.* X. *Originali prohibito prohibentur translationes.* XI. *Liber scriptus à Catholico, qui postea sit Hæret.*

IN Bulla *Cœnae Domini* excommunicantur excommunicatione Pontifici reservatâ, *Scienter legentes aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet deferentes libros Hæreticorum, et Apostatarum hæresim continentes, vel de Religione tractantes.*

Nota, quod ignorantia etiam crassa hic excuset a censura & reservatione, propter particulam *scienter*, scientiam enim excludit ignorantia. La Croix lib. 7. n. 245. imò ignorantia affectata excusat, ait La Croix ibid. 7. n. 345. cum Bonac. t. 3. pag. 9. contra Suarez, modo non sit temeraria, uti dum novit publicam famam, et tamen nec credere vult nec inquirere.

Cùm dicatur: *Hæreticorum et Apostatarum legentes*, non comprehendantur legentes libros Ethnicorum, vel Catholicorum Scriptorum, quamvis hæresim contineant. La Croix 7. n. 334.

Si tamen isti libri sint prohibiti specialiter ob hæresim vel falsi dogmatis suspicionem, eosdem legens incurrit excommunicationem latam in Regula 10. Indicis Concilii Trid. at non reservatam: verum prohibitioni talis libri aliquando annectantur speciales pœnæ et censuræ etiam reservatæ, proinde tenor decreti prohibentis inspiciendus est.

An retinens librum hæretici, hæresim continentem, animo non legendi eum, subiaceat censuræ *Cœnae Domini*?

R. Affirm. retinens enim in Bulla distinguitur à legente. Videtur tamen innoxius, qui librum illum tradit sub aliena potestate alterius habentis facultatem retinendi, donec vel eum vendere poterit, vel licentiam retinendi acquisiverit.

Nota prop. damn. ab Alex. VII. *Libri prohibiti donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibitâ diligentia corrigantur. Est 45.*

Qui libri dicuntur de Religione tractare?

R. Qui tractant de Fide, de Ecclesia, de Ritibus Ecclesiæ, item qui continent commentaria in Scripturam Sacram; vel conciones aut Theologiam, quibus annumerantur libri morales et precum.

Non comprehenduntur in Bulla *Cœnæ* libri Hæreticorum Politici, Medici, Juridici, Historici, &c. nisi hæresim contineant. La Croix lib. 7. n. 331. 332.

Datur parvitas materiæ in lectione libri, sicut et temporis in ejus retentione.

Qui comburit librum, videtur satisfacere, in locis ubi non viget S. Inquisitio.

Audiens lectionem libri prohibiti incurrit pœnas, ait Suarez, et P. Fidelis; sed Sylvius, La Croix, aliique restringunt ad mandantem, sive ad eum, qui petit suo nomine legi; quia censetur legere per alium.

Sub prohibitione libri videntur intelligi conciones, theses, quæstiones, epistolæ, licet manuscriptæ, quia æquivalent parti libri, præsertim cum hodie dum indigeant approbatione: et prohibitio librorum censi debeat, non res odiosa, sed favorabilis Fidei et Ecclesiæ, adeoque extendenda. La Croix lib. 6. n. 337.

Prohibito libro originali, censentur prohiberi translationes ejusdem in alias linguas, (non semper è contra) soletque id inseri in decreto prohibitionis; in quo etiam solet explicari locus editionis et integer titulus, non ad excludendum alias editiones sub aliis titulis, sed ad significandum quo exemplari usi sint censores, ait Steyaertius. La Croix lib. 7. n. 370. citat declarationem Clementis VIII.

An liber hæresim continens, compositus à Catholico, qui postea prolapsus in hæresim in ea moritur, annumerandus sit libris hæreticorum in Bulla *Cœnæ Domini* prohibitis?

R. Negat quidem Bonac. t. 3. p. 12. n. 21. sed La Croix lib. 7. n. 336. aliique affirmant, quia militant idem periculum et odium Authoris, ac si scriptus foret in statu hæresis, et verè nuncupari potest liber hæretici hominis, saltem quando scriptus est spiritu hæretico. Sic scripta Lutheri contra Indulgentias, antequam fieret hæreticus, jam habentur tanquam scripta hæretici.

Vocatur autem hic hæreticus, qui ut talis denunciatus est, vel condemnatus, vel communi iudicio ut talis habetur.

No. 224. COROLLARIUM.

I. De libro Jansenii prohibito. II. Legens librum III. Quesnelli incurrit excomm. Bullæ Cæne Domini. IV. Item rejiciens pertinaciter Bullam Unigenitus. V. Prohibitio libri Romæ promulgata sufficit. VI. Episcopi prohibent libros, VII. Et dant licentiam legendi. VIII. Cum licentia legens ex curiositate. IX. Legens libros Guil. van Roost incurrit excommunicationem Bullæ Cæne. X. Etiam habitantes Antwerp. XI. Objectio. XII. Resp.

AN legens vel retinens, &c. librum Jansenii prohibitum incurrit excommunicationem reservatam in Bulla Cæne?

R. Negativè: quia non est liber hæretici; Jansenius enim hæreticus non fuit habitus. Incurrit tamen excommunicationem latam in Regula X. Indicis Conc. Trid. imò, si aliquam ex 5. propositionibus teneat pertinaciter, idque signo prodat, incurrit excommunicationem servatam in Bulla Cæne tanquam hæreticus externus; sunt enim Propositiones illæ damnatæ tanquam hæreticæ.

An legens vel retinens, &c. librum Quesnelli prohibitum, obnoxius est excommunicationi reservatæ in Bulla Cæne Domini?

R. Affirmativè: quia est liber hæretici continens hæresim: perstitit enim ipse in hæresi in suo libro damnatâ, usque ad finem vitæ, et in appellatione a constitutione Unigenitus ad futurum generale Concilium; prout constat ex ejus protestatione in lecto mortis die 28. Noy. 1719. idque publicè notum est, et in relationibus publicis seu gasulis, divulgatum fuit.

Illi etiam, qui Bullam Unigenitus pertinaciter rejiciunt, vel unam ex propositionibus damnatis hæreticam tenent, docent, defendunt, &c. idque signo externo ostenderunt, subjacent tanquam rei hæresis externæ, excommunicationi reservatæ in Bulla Cæne Domini.

Interim certum est, quòd Clemens XI. per speciale Breve, *Universi Dominici gregis cura*, de 13 Julii 1708. præfatum librum Quesnelli damnaverit tanquam sapientem hæresim, eundem prohibuerit sub excommunicatione Summæ Pontifici reservatâ. La Croix lib. 6. n. 3 67.

Providè. notat Steyaertius Tr. de Fide disp. 22. n. 8.

pag. 77. quòd prohibitio libri, Romæ publicata, obliget absque promulgatione in Diocesisibus singulis aut placito Regio; quia decreta librorum prohibitoria non condunt jus novum, sed supponendo jus vetus et receptum regularum Indicis Concilii Trid., determinant modò, quis liber et quo ordine haberi debeat juxta easdem Regulas. Regulæ autem Indicis in Belgio receptæ sunt. Steyaert ibidem n. 5. pag. 75.

Episcopi in suis Diocesisibus libros prohibere possunt, ut notatur in Regula decima Indicis Conc. Trid. adeoque et propositiones censurare saltem provisionaliter. La Croix lib. 7. n. 394.

Episcopus similiter concedere potest licentiam legendi libros à se prohibitos; addit Bonac. t. 3. fol. 9. n. 10. et vetitos tantummodo per Indicem Concilii Trid. sed non legendi libros hæreticorum; solent interim Episcopi habere speciales facultates à Pontifice permittendi etiam illorum lectionem. Vide supra Num. 222. La Croix lib. 7. n. 389. disputat, utrùm Superiores Regulares possint suis dare licentiam legendi libros prohibitos.

In litteris illius licentiæ permittitur lectio *ad effectum libros illos impugnandi.*

Notant circa hoc Authores, quòd, si quispiam habens licentiam illam, legat ex curiositate, peccet quidem, sed non incurrat tamen excommunicationem, quia illa clausula non est revocatoria licentiæ, cum talis restrictio non adjungatur. La Croix lib. 7. n. 346. Braunman.

An legens vel retinens, &c. libros *Guilelmi Van Roost*, quondam Plebani Mechliniæ, prohibitos ab Eminentissimo Domino Archi-Episcopo Mechliniensi, incurrit excommunicationem reservatam in *Bulla Cænæ Domini*?

R. Affirmativè: ratio est, quòd illi sint libri hominis hæretici continentes hæresim. In decreto enim de 29 Augusti 1728. declarantur illi libri continere errores Calvinii, Jansenii, Baii et Questnelli, &c. et in sententia de 20 Augusti declaratur esse hæreticiens; ergo, &c.

An habitantes in Diocesi Antverpiensi vel alia, ibique legentes præfatos libros damnatos *Guil. Van Roost*, incurrant excommunicationem reservatam in *Bulla Cænæ Domini*?

R. Affirm, quia legunt librum hæretici continentem hæresim.

Obj. Damnatio et sententia Archi-Episcopi Mechliniensis non obligat homines alterius Diocesis; ergo illi non ineurrunt pœnas vel excommunicationem.

R. Concedo antecedens et nego consequens. Verum enim est, quòd Antverpienses non incurrant pœnas vel excommunicationem latam ab Archi-Episcopo Mechliniensi, sed quòd incurrant excommunicationem latam à Pontifice in Bulla *Cœnæ Domini*. Nimirum per sententias Archi-Episcopi Mechliniensis legitimè et notorietate juris constat, quòd dictus *Guil. Van Roost* sit hæreticus, et quòd ejus libri contineant hæresim: his suppositis, obligat lex Bullæ *Cœnæ Domini* quoscumque alterius Diœcesis. Hæc dicta subijcio correctioni, quia Scripturam non inveni, quem sequar.

Prudens Pastor circa retentionem alicujus libri prohibiti quandoque paulisper dissimulat cum eis, qui eundem retinent bonâ fide, ne ex peccato materiali faciat formale.

Latius in Tractatu de Fide agitur de libris prohibitis, et lectione Scripturæ Sacræ in lingua vulgari.

No. 225. DE VIOLATIONE IMMUNITATIS ECCLESIASTICÆ.

IN Bulla *Cœnæ Domini* Num. 14. 15. et sequentibus fertur excommunicatio reservata contra Judices violantes libertatem ecclesiasticam, et Clem. VIII. in Bulla *Quæcumque* 1604. t. 3. Bullarii pag. 160. declarat generali locutione, reservari violationem immunitatis et libertatis ecclesiasticæ: sed hodièdum respicere oportet locorum usum et observantiam. De quibus egimus in Tract. de Relig. Num. 196.

Similiter ibidem resolvimus idem de immunitate reali.

Ibidem etiam Num. 198. explicuimus moderationem immunitatis localis sive privilegii azyli, et qui criminosi eodem non gaudeant.

No. 226. DE VIOLATIONE CLAUSURÆ MONIALIUM.

Conc. Trid. Sess. 25. de Reg. c. 5.

I. An requiritur, ut ingressus fiat ob malum finem? II. Mulier ingrediens Claustra Monast. virorum incurrit excomm. reserv. III. Quæstio. IV. Exceptiones.

HÆC violatio Clausuræ Monialium annexam habet excommunicationem reservatam Summo Pontifici.

Juxta Bullam 28. Greg. XIII. quæ incipit; *Ubi Gratia* in Bullario Cher. pag. 393,

Quid significatur per violationem Clausuræ Monialium?

R. Significatur ingressus illicitus intra Claustum Monasterii Monialium. In idem recidit, sive Claustum illud dicatur Papale, vel Episcopale, aut Regulare.

R. Addunt passim Authores: *Ingressus ob malum finem*, eò quòd quædam declaratio Card S. Congreg. de 26. Nov. 1602 apud Manigart pag. 1125. ita respectu privilegiatorum loquatur; quem ingressum Daelman fol. 133. interpretatur ad finem libidinis: sed nec Clemens VIII. in Bulla 115. *Quæcumque* anno 1604. neque Greg. XIII. in Bulla 18. *Ubi gratiæ*, præfatas restrictiones exprimunt; hic enim directè dicit: *Sanctimonialium quieti et tranquillitati consulere cupientes*: mentionem non facit *mali finis* aut *libidinis*; voluerunt enim Pontifices consulere non solum castitati Monialium, sed etiam quieti et tranquillitati earum.

Constringitur censurâ, non solum is, qui infringit clausuram, sed etiam qui portâ patente intrat.

An excommunicatio reservata afficit solas illas personas, quæ prætextu privilegiorum præsumunt ingredi Claustra Monialium.

R. Suarez de excom. disp. 22. Sect. 6. n. 14. cum aliis respondet affirmativè, quia id habent verba legis, quibus standum est.

Sed Filiucius t. 1. Tr. 15. c. 5. n. 118 & 119. pag. 552. docet, quascumque personas, ingredienti illicitè Claustum Monialium, etsi non prætextu privilegiorum, subijci excommunicationi reservatæ, idque servare usum Sacræ Pœnitentiariæ. Accedit declaratio S. Congregat. de 13 Julii 1632. Adjungit Bertr. Loth. Tract. 23. de Mon. q. 3. a. 12. pag. 716. Gregorium XIII. vivæ vocis oraculo declarasse, mentem suam fuisse prohibere ingressum omnem inordinatum. Ratio accedit, non fuisset satis provisum quieti Monialium, si personæ solæ privilegiatæ exclusæ fuissent, non aliæ, quæ intrant sine prætextu privilegiorum aut facultatum.

An igitur quispiam ingrediens Claustum Monialium ex petulantia, vanitate vel curiositate, eximitur ab excommunicatione reservata?

R. Ex prædictis patet, id non esse certum, cùm opiniones super eo sibi opponantur.

Certum est interim, quòd sic ingredienti incurrant excommunicationem latam in Conc. Tr. Sess. 25. de Reg. c. 5. sed hæc non est reservata.

In eadem Bulla Greg. XIII. *Ubi Gratia*, eadem excommunicatione reservatâ percutiantur superiores Moniales admittentes in Claustum sinè causa aliquam personam. Bened. XIV. Institut. 85. pag. 550.

Præfatus ingressus in Claustra Monialium prohibetur tam mulieribus quàm masculis, etiâ Monialibus alterius Ordinis,

An etiam Reges et Regum filii comprehendantur?

R. Dubitat Bonac. quia expressio legis est generalis; negat Loth a. 13. pag. 717. quia non exprimuntur illæ personæ, quæ tamen dignæ sunt specialiter nuncupari.

An pueri possunt intrare Claustra Monialium?

R. Usus id tolerat, antequam venerint ad usum rationis. Bonac. t. 1. q. 3. p. n. 5. Negat tamen Comitulus apud Loth q. 3. a. 13. p. 218. amentes puberes non licet admittere, quia sunt objectum libidinis.

Inspicienda ubique sunt statuta Monasterii & consuetudo, alibi enim in Claustrum recipiuntur puellæ ad instructionem, absque intentione amplectendi statum Religionis. Manigart p. 1. c. 11. de Cens. p. 371. Bonac. t. 1. de Claus. q. 4. puncto 4. n. 15. fol. 539.

Nigræ Sorores, & Moniales Hospitalium non solent vivere sub Clausura.

Sub Clausura solent comprehendere dormitorium, refectorium, ambitus, hortus conventualis, &c.

Quæ sunt causæ, ob quas licitus est ingressus intra Claustrum Monialium?

R. Prima est necessitas; sic ingrediuntur Medici, Confessarii in ægritudine Monialis, operarii ex causa præstandi operis.

Secunda est licentia Summi Pontificis vel Episcopi, item Provincialis respectu Monasterii sibi subjecti: non sufficit licentia Abbatissæ vel Priorissæ.

Hæc licentia non debet concedi sinè justa causa; non licet enim ipsi Episcopo Claustrum Monialium ingredi sinè justa ratione, Gregor. XIII. Bulla *Dubiis* in Bulla Cher. fol. 393. vide Bonac. t. 1. de Claus. q. 4. p. 2, 3 & 4. fol. 536.

Usus solet permittere ingressum in Monasterium, quando Septa Claustrum sunt diruta, donec sint restituta. Ex causa visitationis potest Superior intrare. Loth pag. 721. cap. 2. l. 70. Per Constit. Pii V. *Decori & honestati* in Bulla Cher. t. 2. pag. 184. prohibetur Moniali, egressas è Claustrum sub pœna excommunicationis reservatæ

Summo Pontifici; *nisi ex causa magni incendii, vel infirmitatis lepræ aut epidemiæ*: quibus Scholastici solent adjungere aquarum eluvionem, hostium incursum, ædificiorum imminentem ruinam. Addunt aliqui morbum quemcumque, ex quo secundum iudicium Medici Monialis erit moritura, si non mutet aërem: nisi specialia instituta vel consuetudo obstent; sed hunc ultimum morbi non contagiosi casum non admittit Bert. Loth. Tract. 23. art. 10. pag. 713. cum aliis ab ipso citatis, eò quòd non spectet bonum commune, sed privatam incertum cum detrimento frequenti clausuræ.

Mulier violans, sive ingrediens illicitè Clastrum Monasterii virorum Religiosorum, incurrit excommunicationem reservatam Summo Pontifici juxta Bullam Pii V. *Regularum personarum*; & Greg. XIII. *Ubi Gratia*. Superiores & Religiosi eam admittentes insuper incurrunt privationem officiorum & suspensionem a Divinis ipso facto.

Recurrit iterum quæstio, utrùm illa excommunicatio afficiat solas mulieres, quæ præsumunt ingredi titulo privilegiorum, quod affirmat Suarez, sed opponitur constitutio motus proprii Pii V. quæ incipit: *Decet Romanum Pont.* ubi declarat mentem & intentionem suam fuisse, quòd præfate Litteræ regularium Pers. non solum comprehenderent mulieres habere prætendentes facultates ingrediendi Monasteria, sed etiam quascumque mulieres alias, tam in genere quàm in specie. Bullar. Cher. t. 2. fol. 198. Mirum, quòd Suarez istius mentionem non faciat.

Idem Pontifex ibidem quasdam exceptiones admittit, nempe quando mulieres comitantur processiones, vel corpora ibidem sepelienda, vel Missæ aut Conciones celebrantur.

No. 227. DE PERCUSSIONE CLERICI.

- I. Tenor reservationis. II. Explicantur verba Si quis. cooperantes comprehenduntur. III. Objectio. IV. Quid significetur per verba, Suadente Diabolo? V. Jocus excusat. VI. Item ignorantia. VII. Excusatur, qui vim vi simili repellit. VIII. Qui intelligantur sub nomine Cleric. IX. Qui sub nomine Monachi. X. Quid per violentas manus significetur. XI. Clericus non potest cedere privileg. Canonis. Episcop. absolvit à percussione levi. XII. Item à mediocri Seminaristas.

ALIUS casus Summo Pontifici reservatus per Innoc. III. in Conc. Later. c. 15. legitur in Decreto Gratiani, Caus. 17. q. 4. Can. 29.

Si quis suadente diabolo hujus sacrilegii reatum incurrit, quòd in Clericum vel Monachum violentas manus injece- rit, Anathematis vinculo subjaceat : & nullus Episcoporum illum præsumat absolvere. (nisi mortis urgente periculo, &c.)

Vocatur hoc Privilegium Canonis.

Singula hujus Canonis verba explicant Neesen Tract. 5. de Cons. q. 2. d. 4. Bonac. de Excom. disp. 2. q. 4. fol. 335. Tol. Instr. Sac. lib. 1. c. 31. Binsf. P. Pauwels t. 2. part. 2. cap. pag. 154. aliique. Filliuc. t. 1. Tr. 15. & 5. de Cens. n. 4. concinnavit ejusdem Tabellam p. 541. Summa- riè notamus sequentia.

Sub verbis, *Si quis*, comprehenduntur omnes, qui censuræ sunt capaces per Baptismum & usum rationis sufficientem, viri & mulieres, etiam impuberes. Doctores extendunt ad mandantes, & consentientes consulendo aut cooperando, quamvis solùm privativè, putà si pater non impediatur filium percutientem Clericum ; idque deducunt ex aliis capitulis *quantæ*, & *mulieres* lib. 5. t. 39. de Sent. excom. dum nempe effectus percussione ex eo consensu sequitur.

Quid si hujusmodi mandans vel cooperans confiteatur ante effectum secutum ?

R. Potest absolvi à communi Confessario, quia necdum contraxit censuram : si postea percussio ex ejus coope- ratione ponatur, tunc incurret excommunicationem reser- vatam, a qua deinde absolvendus est per Superiorem ; non implicat enim justum subjacere pœnæ excommunica- tionis.

Sub verbis, *Suadente Diabolo*, significatur peccatum mortale in ratione Sacrilegii.

Hinc non comprehenditur percussio Clerici correctionis vel correptionis gratiâ per parentem aut magistrum : dum tamen majoribus Ordinibus insignitus est, reverentia & dignitas Ordinis non videtur permittere tam servilem cor- reptionem ; dantur alii modi corripiendi.

Eximitur insuper ab excommunicatione percussio joci vel ludi causâ.

Excusat etiam ignorantia invincibilis statûs clericalis vel Monachalis, cum excuset a circumstantia Sacrilegii.

Quid si quis percutiens Joannem Clericum, putet se percutere Petrum Clericum ?

R. Incurrit casum, quia formaliter et materialiter per- cutit Clericum, ejusque actio est injuriosa statui cleri- cali. Aliud dicendum, si intendens percutere Joannem,

erret, & ictus per infortunium attingat Petrum Clericum adstantem, quia percussio Petri est involuntaria.

Denique evadit excommunicationem reservatam, qui vim vi simili repellit, juxta cap. 2. *Si verò de Sent. excomm.* ad defensionem vitæ, honorum, aut pudicitie: v. g. si filia Clericum eam inhonestè attractantem percutiendo a se repellat.

Ob sola verba injuriosa non licet Clericum percutere, quia non est vis similis.

Plures exceptiones describit P. Pauwels loco cit. et a n. 25 ad n. 265. enumerat octo casus, in quibus Tonsurati privantur privilegio Canonis, quæ omnia summarie in Schemate proponit Filiuc. t. 1. Trid. 15. & 5. de Cens. n. 45. pag. 441.

Per *Clericum* intellige, non solos insignitos Ordine Sacro, sed et solùm Tonsuratos (si non sint privati privilegio Canonis) saltem dum Clericalem Habitum et Tonsuram deferre soliti deserviunt alicui Beneficio vel Ecclesie, aut in Seminario vel Universitate versantur. Id enim requirit Concilium Trid. Sess. 23. cap. 6. de Ref. pro privilegio fori. Ita Neesen. Navarrus tamen latius extendit ad alios Clericos apud P. Pauwels num. 260.

Sub nomine *Monachi* veniunt Religiosi professi, etiam Conversi, qui Fratres nuncupantur, et ipsi Novitii; item Moniales cum suis Conversis et Novitiis.

Per verba *violentas manus injecerit*, intelligitur quælibet actio injuriosa externè et internè mortaliter mala, illata præfatis personis aut rebus ipsis personaliter adhærentibus: v. g. si quis eas personas manu, pede, ense, baculo, lapide, &c. lædat aut percutiat, in carcere retineat, vestes a corpore dilaceret, sputa in faciem ejiciat, caput luto, cinere, aquâ vel sordibus conspurcet, equum cui insident occidat vel violentè retineat; hæc enim sunt gravia comparative ad honorem eis debitum.

Iste tamen evadit censuram, qui clanculò clepit marsupium Clerici vel Monachi, aut alia furtivè capit: uti et ille qui sola verba injuriosa jactat in eosdem.

An percutiens liberatur a censura, si Clericus dederit licentiam et cesserit privilegio Canonis?

R. Nullo modo, quia Clericus invalidè et illicitè cedit illi privilegio, quia statutum est pro honore et reverentia totius Cleri, cui ipse cedere non potest.

Doctores solent distinguere Clerici percussorem, in enormem; mediocrem, et levem attamen mortalem: et attribuunt Episcopo potestatem in utroque foro absol-

vendi a percussione levi suos juxta Cap. 17. *Pervenit* de Sent. excom. item absolvendi a mediocri percussione patrata inter Clericos, qui simul vivunt in Seminario Episcopi juxta Cap. 9. quoniam de vita et honest. Cler. Addit Neesen etiam ab enormi, quod negat P. Pauwels, quia in fine capituli subjungitur: "nisi atrocitas facti graviolem pœnam exspectet."

No. 228. DE SIMONIA RESERVATA SUMMO PONTIFICI.

I. *Simonia circa tres materias reservatur Pontifici.*

SUMMO Pontifici reservatur simonia realis, quæ excommunicationem habet annexam, adeoque ea sola, quæ committitur circa triplicem materiam, de qua supra n. 204. videlicet circa collationem Ordinum et collationem Beneficiorum juxta Extrav. *Cùm detestabile.*

Ut etiam simonia confidentialis circa Beneficia juxta Bullas Pii IV. *Romanum*, et Pii V. *Intolerabilis.*

Item simonia circa ingressum Religionis juxta Extrav. *Sanè de Sim.*

Plura huc spectantia explicuimus supra n. 204. p. 334. et in Tract. de Religione Num. 210 et 211.

No. 229. DE DUELLO CASU RESERVATO.

I. *Duellantes.* II. *Item provocantes et cooperantes.* III. *Descriptio Duelli.* IV. *Qui excusentur.*

DUELLUM annexam habet excommunicationem reservatam Summo Pontifici per Bullam Clementis VIII. *Quæcumque*, juxta tenorem Bullæ illius vices, et Bullam Greg. XIII. *Ad tollendum*: quas omnes Constitutiones Bened. XIV. anno 1752. in Constitutione *Detestabilem* confirmavit et ampliavit. Legatur Decretum Concilii Trid. Sess. 28. de Reform. cap. 19.

Casum hunc reservatum incurrunt, non solum ipsi duellantes, sed etiam ad duellum provocantes, et illud acceptantes, licet duellum non subsequatur: item mandantes et consulentes, nisi tempestivè efficaciter revocerint: et omnes cooperantes aut se immiscentes; item ex composito spectatores; etiam Duces militum et Domini locorum non impediētes, &c.

Duellum hoc describi solet: duorum pluriumve singulare certamen privatis auspiciis ex composito, designato loco et tempore, initum, cum periculo occisionis; addunt Bonac. et Filliuc. mutilationis aut vulneris.

Hinc non incurrunt casum, qui ex ira vel rixa continuo procedunt ad pugnam: neque illi, qui solum pugnis aut levioribus bacillis congregiuntur.

Prolixiora videbis apud Bonac. t. 2. de Excom. disp. 2. q. 6. fol. 346. Filliuc t. Tract. 15. fol. 559. Marchant, &c.

No. 230. DE EXCOMMUNICATIONE RESERVATA LATA CONTRA RELIGIOSOS EX CAUSA ADMINISTRATIONIS SACRAMENTORUM.

I. *Verba Legis.* II. *Sacerd. sæculares non comprehenduntur.* III. *Comprehenditur Minist., licet non per modum Viatici.*

HÆC lata est à Clement VIII. in Concilio Viennæ. et legitur inter Clementinas l. 5. tit. 7. cap. 1. sub his terminis.

*Religiosi, qui Clericis aut Laïcis Sacramentum Extrema-
Uctionis, vel Eucharistiæ ministrare, Matrimoniiave solemnizare, non habitâ super his Parochialis Presbyteri licentiâ speciali, aut qui excommunicatos à Canone, præterquam in casibus à jure expressis, vel privilegiis Sedis Apostolicæ concessis eisdem, vel à sententiis per statuta Provincialia aut Synodalia promulgatis, seu à pœna et culpa absolvere quemquam præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat absolventi; quos etiam locorum Ordinarii (postquam de hoc eis constiterit) excommunicatos faciant publicè nuntiari, donec de absolutione ipsorum eis fuerit facta fides, nullo Religiosis eisdem super hoc exemptionis, vel alio Privilegio suffragante. Quibus etiam in virtute sanctæ obedientiæ et interminatione maledictionis æternæ districtius inhiabemus, ne in sermonibus suis Ecclesiarum Prælati detrahant: aut etiam retrahant Laïcos ab Ecclesiarum frequentia vel accessu.*

Ex Textu præfato concluditur, quòd Sacerdotes sæculares eosdem præfatos excessus committentes præfatis pœnis non constringantur, quia restrictio fit ad Religiosos.

Dubium quondam exortum fuit, utrum sub excommu-

nicatione reservata comprehendatur administratio Eucharistiæ, non per modum Viatici, sed causâ devotionis solum.

Responderunt Doctores Lovan. anno 1644. 23 Junii, non esse distinguendum, cum Pontifex non distinguat. Videri etiam potest P. Pauw. tom. 3. parte 2. cap. 2. pag. 437.

Consuetudo et privilegia permittunt Religiosis administrare SS. Eucharistiam in ipsorum Ecclesiis, excepto primo die Paschatis.

No. 231. DE ABSOLUTIONE A CASIBUS RESERVATIS.

I. *Summus Pontifex potest dare facult. absolventi à reservatis Episcopo.* II. *Facultas pro casibus Pontificiis non extenditur ad Episcopales.* III. *Proposit. damn.* IV. *Quid possint privilegiati circa casus Pontifici reservatos.*

QUIS potest absolvere à casibus reservatis?

R. Superior reservans, reservantis Superior in eodem foro, eorum Successores; iique omnes id possunt potestate ordinariâ: item absolvere possunt Delegati ab aliquo eorum, vel a jure authorisati.

Proinde potest Summus Pontifex concedere potestatem delegatam absolventi a casibus Episcopo reservatis; verum non solet nec censetur id facere, nisi specialiter exprimat (quo casu Litteræ potestatis concessæ ostendi debent Ordinario loci) ita ut Confessarius, etiam regularis et privilegiatus, licet præditus sit facultate absolventi ab omnibus casibus Pontifici reservatis, etiam in *Bulla Caneæ*, non ideo valeat absolvere a reservatis Episcopo; imò si idem casus supponatur reservatus Pontifici et Episcopo, requiritur facultas ab utroque obtenta. Ita La Croix lib. 6. p. 2. n. 1629. Manig. c. 10. n. 4.

Neesen de Pœn. Tract. 5. q. 4. dub. 11. probat per multa Pontificum Decreta, quòd Regulares vi privilegiorum absolvere non valeant à casibus Episcopo reservatis.

In hanc rem Alexander VIII. proscribit has propositiones:

“*Prælati Regulares possunt in foro conscientie absolvere quoscumque seculares ab hæresi occulta, et ab excommunicatione propter eam incursâ.*” Est. 4.

“*Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtentâ ad id Episcoporum facultate.*” Est. 12.

Quamvis aliqui ante vel circa condemnationem harum propositionum contrarium docuerint, non reperi tamen ullum modernum Scriptorem, qui audeat contradicere; ita ut hæc res modo ab omnibus habeatur practicè certa.

Quid et quantum valeant privilegia Religiosorum ad absolvendum a reservatis Pontifici, directè non concernit Seminaristas nostros: ea multum restrinxit Urbanus VIII. revocando indulta omnia vivæ vocis oraculo concessa per Const. *Alias*. Et Clemens VIII. Const. 115. anno 1604. *Quæcumque à Sede* §. 9. in Bulla Cher. t. 3. fol. 169. exceptit casus Bullæ *Cænæ* et percussionis Clerici ac Duelli, &c.

Nec eos juvat, quod eorum privilegia fortè postea sint rursum confirmata, quia Privilegia revocata non confirmantur, sed sola non revocata; conformiter ad declarationes Card. de 17. Novemb. 1628. et sub Innoc. X. ad instantiam illustrissimi Domini Boonen, Archi-Episcopi Mechliniensis, quam ipse publicavit 3 Oct. 1648. Bosco t. 4. d. 8. S. 5. n. 266.

Legitur in La Croix lib. 6. pag. 2. n. 1578. & 1618.: videtur dicendum cum adversa, quod à casibus, qui vere sunt Bullæ *Cænæ*, absolvere non possint ulli Regulares.

No. 232. DE CASIBUS PONTIFICIIS FACTIS EPISCOPALIBUS.

I. 1. *Epis. absolvit à casibus reservatis Pont. occultis, II. Nisi fortè in Bulla Cænæ contentis. III. A quibus Episcopi Belgii absolvunt. IV. 2. Ex causa impedimenti absolvant Episcopi. V. Pœna reincidentiae. VI. Questio, dum adest delegatus. VII. Non debet mitti epistola. VIII. Cessant disputationes. IX. Requiritur specialis facultas pro absolutione.*

AN Episcopus aliquando potest absolvere à casibus Summo Pontifici reservatis?

R. Affirmative: et primo id eis attribuitur pro casibus occultis juxta Conc. Trid. Sess. 24. c. 6. de Reform. *Liceat Episcopis in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in Diœcesi sua per seipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis absolvere impositâ pœnitentia salutari. Idem et in hæresis crimine in*

eodem foro conscientiae eis tantum, non eorum Vicariis, sit permissum.

Bonacina T. 1. de Cens. disp. 1. q. 3. puncto 2. n. 1. p. 302. docet esse probabile, quod eadem facultas competat Capitulo, sede vacante; quia succedit in jurisdictionem Episcopi ordinariam.

Verumtamen controvertitur, utrum praedicta facultas, per Concilium Trid concessa Episcopis revocari censeatur quoad casus in Bulla *Cænæ* contentos, per annuam promulgationem ejusdem Bullæ. Hanc controversiam proposuimus supra Num. 221. et quamvis pars affirmativa sit tutior, ibidem tamen ostendimus, Episcopis Belgii concessam esse eam facultatem ex speciali Bulla Gregorii XIII. Vide supra Num. 221.

Secundo, Episcopi absolvunt à casibus etiam manifestis Papæ reservatis, illos qui sedem Apostolicam, vel ejus legatum adire non possunt ob impedimentum aliquod corporale vel Canonicum, aut juris privilegium; cujusmodi esse solent infirmi, pauperes, senes, impuberes, mulieres, Religiosi; personæ, quæ sui juris non sunt, ut filii-familias, pupilli, &c. idque deducitur ex libro 5. Decretalium tit. 39. de Sent. excomm. Capitulis 6, 26, 32, 58 & 60. Consule Neesen Tract. 5. q. 4. dub. 4. pag. 581. Item P. Pauwels t. 2. part. 2. n. 252.

Quamvis autem citati Canones loquantur solum de excommunicatione contracta ob percussione Clerici, Docteres tamen extendunt eos ad alios casus reservatos propter identitatem rationis legis latae. Praefata absolutio valet solum pro foro conscientiae, sed non tollit actionem fori externi.

Observe hic c. 11, 26, & 58. Decretal. lib. 5. tit. 39. c. 22. tit. 11. lib. 5. in 6. ubi decernitur, eos, qui à sententia Canonis vel hominis propter mortis articulum, aut aliud impedimentum accedendi Superiorem, quando impedimentum est temporale, non perpetuum, ab alio absolvuntur, recidere in eandem sententiam ipso jure, si, cessante articulo vel impedimento temporali contempserint se praesentare Superiori mandatum ejus recepturi. Porrò ut hoc onus evadatur, praestat postea confiteri alicui habenti facultatem delegatam absolvendi à casibus Pontificiis: quales plurimi sunt in hac Patria. Vide Bosco t. 4. d. 8. Sect. 5. Concl. 11. n. 228. pag. 235.

Pueri eximuntur ab illo onere, et possunt absolvi per Episcopum à casu in pueritia commisso, etiamsi post pu-

bertatem eum confiteantur juxta cap. 60. *Pueris* lib. 5 tit. 39.

An in casibus præfatis impedimenti adeundi Sedem Apostolicam, Episcopus vel ejus Delegatus possit uti illa potestate per præfatos Canones concessa absolvendi à reservatis Pontifici, quando adest, vel commodè haberi potest alius Confessarius habens potestatem delegatam absolvendi ab iis?

R. Negat Bonacina t. 1. de Cens. d. 1. q. 3. puncto 2. n. 4. fol. 303. sed quidam apud Avilam p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. respondent affirmativè, quia occurrente impedimento adeundi Sedem Apostolicam, Canones absolutè tribuunt Episcopo potestatem absolvendi, adeoque pro tali casu Episcopus habet etiam potestatem delegatam, vel potiùs ordinariam à jure. Hæc latius proposita reperies apud Bosco.

Bonacina ibidem requirit, ut in casibus præfatis impedimenti adeundi personaliter Sedem Apostolicam, si tempus permittat, mittatur Epistola Romam pro obtinenda absolutione; sed Henriquez lib. 6. c. 9. n. 7. p. 280. meritè id rejicit; jura enim istius non faciunt mentionem.

Verùm hæc disputationes cessant pro hac patria, ubi Episcopi solent accipere à Pontifice speciales facultates absolvendi, et delegandi absolutionem à reservatis Pontifici. Vide has facultates supra Num. 222.

Observant Doctores, quòd Confessarius, licèt habeat facultatem absolvendi à reservatis Episcopo, non possit propterea absolvere ab ullis casibus Pontificiis jam factis Episcopalibus, nisi specialiter pro eis facultatem obtinerit.

No. 233. OBSERVANDA CIRCA FACULTATES ABSOLVENDI A RESERVATIS.

I. *Requiritur specialis licentia pro absolutione à reserv. specialis expressa pro Hæresi & abortu.* II. *Item pro Pontificiis casibus.* III. *Item specialis expressa pro casibus Bullæ Cænæ.* IV. *Insuper pro Hæresi.* V. *Etiam tempore Jubilæi.* VI. *Vagi et Peregrinantes absolvuntur juxta reservationem loci, ubi confitentur.*

1. APPROBATUS simpliciter ab Episcopo non est approbatus pro reservatis; quia juxta Regulam juris 81. in 6. in generali concessione non veniunt specialia re-

servata, sed specialiter excepta requirunt specialem concessionem. *La Croix* 6. p. 2. n. 1616 & 1930. P. Pauw. t. 1. p. 33.

2. Qui obtinuit ab Episcopo facultatem absolvendi à casibus reservatis, non ideo habet facultatem absolvendi ab abortu vel hæresi, neque à casibus Pontificiis, etsi jam factis Episcopalibus, juxta dicta Num. 232.

Et è contra, qui habet potestatem absolvendi à casibus Pontificiis, non ideo habet facultatem à casibus Episcopo reservatis. Benedictus XIV. de Synod. l. 5. c. 5. n. 9. p. 126.

3. Cui conceditur simpliciter facultas absolvendi à casibus Pontifici reservatis, non idcirco eidem conceditur facultas absolvendi à contentis in Bulla *Cænæ Domini*; nisi specialiter dicatur: etiam à casibus in Bulla *Cænæ Domini* contentis.

4. Imò, quantumvis quis habeat potestatem delegatam ad absolvendum à casibus in Bulla *Cænæ Domini* contentis, indiget tamen adhuc magis speciali pro absolutione ab hæresi externa licèt occulta, prout declaravit Benedictus XIV. in Bulla *Convocatis* §. 43. et in Epistola Circ. *Inter labores* n. 134 & 135. ita ut tempore Jubilæi facultas absolvendi ab hæresi non censeatur concessa, nisi in Litteris specialiter exprimat, *La Croix* lib. 6. p. 3. n. 852. P. Pauw. tom. I. Prol. n. 61. p. 34. Sylvius tamen in 2. 2. q. 11. a. 3. quæst. 2. in fine existimat: quando in Litteris Jubilæi excipitur sola hæresis manifesta, tunc sufficienter concedi facultatem absolvendi ab hæresi occulta.

Nota, quòd facultas absolvendi complicem in peccato carnis, numquam, ne quidem in Jubilæo, concedatur, cùm solus casus necessitatis in articulo mortis id permittat. Vide dicta supra n. 215.

Dum vagi, peregrinantes, vel itinerantes alibi continentur, attenditur ad reservationem casuum Diœcesis, in qua confessio instituitur, conformiter ad declarationem Clementis X. Constitut. *Superna*, §. 7. apud *La Croix* lib. 7. p. 2. n. 502. Ita Diœcesanus Mechliniensis confessionem instituens in Diœcesi Antverpiensi de labaismo, etiam commissò in Diœcesi Mechliniensi, non potest absolvi à Confessario communi, è quòd labaismus ibidem inter casus reservatos recenseatur; sed Antverpiensis confitens in Diœcesi Mechliniensi, potest à labaismo, licèt commissò in Diœcesi Antverpiensi absolvi, nisi fortè

in fraudem legis agat, quia ~~haba~~ismus non reservatur in Diocesi Meehliniensi. Vide dicta supra n. 103. La Croix l. 6. p. 2. n. 1631.

A quo et quomodo in mortis articulo quis absolvi possit, expositum est supra Num. 107.

No. 234. CASUS PERPLEXUS.

QUID aget Confessarius, qui publicè cum SSmo. Viatico pervenit ad infirmum, cujus confessionem excipiens intelligit, ipsum esse obnoxium peccato reservato, à quo non habet absolvendi potestatem?

R. Si timeatur mors, vel impotentia integrè confitendi, antequam alius Confessarius, habens facultatem absolvendi ab illo reservato, accersiri, vel ipse eam facultatem obtinere posset, absolvet eum; quia est casus articuli mortis, in quo nulla est reservatio, de quo Conc. Trid. sess. 14. cap. 7. Consule dicta Num. 107.

Si hujusmodi mortis vel impotentiae periculum interea non timeatur, neque adsit approbatus pro reservato illo, manifestet causam perplexam infirmo, eique suggerat, ut ipse spontè petat dilationem administrationis ex alio prætextu, v. g. instituendi confessionem generalem, vel examinandi melius conscientiam suam; aut dicatur, nullam administrandi necessitatem instanter urgere.

Demum: si attentatis omnibus mediis nihilominus videantur scandala, vel infamia, &c. secutura ex dilatione, poterit eum absolvere sub hac conditione: si facultatem habeo, ego te absolvo, &c. sed sub onere, ut infirmus quamprimùm denuò eadem peccata confiteatur alicui habenti facultatem absolvendi ab illo reservato: ac deinde poterit ei administrare Eucharistiam, inquantùm necessitas requirit ad evitanda mala.

Eadem perplexitas recurrit, dum in casu infirmus reperitur indispositus occultè (si enim publica sit ejus indispositio, publicè negari potest Sacramentum) et nullâ industriâ ad veram poenitentiam induci potest; nimirum Confessarius ei suadebit, ut ex alio prætextu ipse petat dilationem administrationis, ut supra.

Ad præcavendas præfatas perplexitates sollicitè moventur Confessarii, ut, si fieri possit, confessio infirmi excipiat priusquam extrema Sacramenta ad eundem deferantur.

Eminentissimus Dominus Archi-Episcopus noster subvenit priori præfatæ perplexitati per Decretum suum sequens.

No. 235. COPIA DECRETI

EMINENTISSIMI DOMINI

ARCHI-EPISCOPI MECHLINIENSIS.

THOMAS PHILIPPUS, *miseratione divina Tituli S. Laurentii in Lucina S. R. D. Presbyter Cardinalis de Alsatia de Boussu, Archi-Episc. Mechliniensis, Primas Belgii, &c. &c. omnibus has visuris SALUTEM IN DOMINO.* Ad Nos delatus est casus perplexus, nonnunquam intimè angens Vice-pastores aut Pastores, dum cum SS. Viatico subditò vocati, pervenerunt in domum infirmi; cujus confessionem excipientes intelligunt eundem gravatum peccato reservato, à quo absolvendi facultatem non habent, et necdum urgere videtur casus articuli mortis, in quo nulla est reservatio juxta Conc. Trid. Sess. 14. cap. 7. Verumtamen ager videtur satis periculose infirmari pro suscipiendo SS. Viatico; quapropter ejusdem administratio ordinariè differri nequit sine infamia aut suspicione, vel aliis fortè timendis incommodis.

Nos igitur, huic perplexitati succurrere volentes, concedimus, in hujusmodi casu, Confessario deferenti SS. Viaticum, ut præfatum infirmum pœnitentem valeat absolvere ab omnibus casibus Nobis Vel Summo Pontifici reservatis, etiam in Bulla *Cœnæ Domini* contentis, ab abortu et hæresi, et Censuris annexis, servatis servandis.

Hortamur interim in Domino omnes curam animarum exercentes, ut hujusmodi casus præcaveant, et præveniant; et priusquam SS. Viaticum ad infirmum deferatur, illam accedant, ejusque confessionem excipiant; ut si fortè casui reservato obnoxius inveniatur, recurri possit ad Superiorem vel ad alium approbatum pro illo casu: ne hæc nostra indulgentia fraudi et negligentiae januam pandat cum vilipendio reservationis; etiam ut, si forsitan confessio generalis prolixior instituenda sit, ordinatè et sine offensione omnia peragantur. Datum Mechliniæ in Palatio nostro Archi-episcopali die 1. Februarii, 1758.

THOMAS CARDINAL. Archi-Ep. Mechl.

Locus (+) Sigilli.

DeMandato Eminent. Suae
L. DEUDON, Secret.

Potuit Eminentissimus Dominus istud decretum edere
ex multis Capitibus expositis supra Numeris 221, 222, 232.

SCHEMATA PRACTICA
AD USUM
CONFESSARIORUM,
CUM NOTIS ET EXPLICATIONE.

In gratiam & commodum Confessariorum proponuntur quædam Schemata practica, digesta per interrogationes Confessariorum & responsiones confitentium seu pœnitentium : non debent quidem omnes illæ interrogationes circa omnes pœnitentes indiscriminatim institui ; plures tamen hæc ordine in singulo Schemate proponuntur : ut Confessarii ex eis summarie cognoscant, de quibus aliquando pœnitens quosdam in illa materia interrogare possint & debeant ; quando scilicet peccata ipsa, aut eorum numerus, species, objectum individuum & circumstantiæ non satis intelliguntur. Exaravimus autem hæc Schemata in charta, ut commodius memoriæ imprimantur, & methodum paratam præsentent interrogandi necessaria.

SCHEMA I.

No. 260. METHODUS INTERROGANDI PŒNITENTEM,

Qui confitetur rudi modo, non satis explicando objectum, numerum & circumstantias.

CONFITETUR PŒNITENS: Juravi.

CONFESSARIUS: Quæ verba dixisti ?

PŒN. *Per animam meam, verum est quod assero : aliis jurandi formulis non sum usus.*

CONF. Quoties ?

PŒN. Septies à tempore ultimæ confessionis factæ in Festo Nativitatis Domini.

CONF. An dixisti ex consuetudine ? an ex motu indeliberato ? an autem deliberatè ?

PŒN. Satis deliberatè, sed non ex consuetudine.

EXAMEN CIRCA COMITEM VERITATIS.

CONF. An jurasti contra veritatem?

PÆN. Semel falsum confirmavi juramento assertorio.

CONF. An sciebas esse falsum, quando jurabas?

PÆN. Ita, sciebam.

CONF. Grave peccatum perjurii commisisti, deinde si potuisti, et debuisti prævidere aut timere damna, scandala vel mala aliqua secutura, expone ea, et dic, quæ ex eis secuta jam sunt: damna illata restitue, mala tolle, et si quæ fortè adhuc sunt secutura, impedire debes.

PÆN. Nihil horum, nam erat mendacium jocosum, quod juramento confirmavi.

CONF. An adimplevisti juramenta tua promissoria, quibus jurasti te aliquid facturum?

PÆN. Semel non adimplevi ex negligentia.

CONF. Quid juraveras?

PÆN. Juraveram solvere debitum 10 florenorum intra tres dies, & distuli ultra mensem.

CONF. An alter non consensit in dilationem saltem implicitè? an te non excusaverunt alii tituli, ex quibus aliquando cessat obligatio juramenti?

PÆN. Non.

CON. Graviter peccasti, et quamprimùm solves debitum.

PÆN. Faciam.

CONF. An damna aliqua vel alia mala prævideri potuerunt secutura?

PÆN. Nulla.

CONF. An, quando jurabas, habebas intentionem adimplendi juramentum?

PÆN. Cogitabam id futurum impossibile intra tres dies.

CONF. Igitur accusa te ulteriùs de perjurio formali ex defectu veritatis formalis.

EXAMEN CIRCA COMITEM JUSTITIÆ.

CONF. An jurasti aliquid illicitum aut non honestam, v. g. quòd inferres malum alicui?

PÆN. Ita semel.

CONF. Quid illud?

PÆN. Juravi, quod vicino meo frangerem brachium.

CONF. An habebas voluntatem id faciendi, quando jurabas?

PÆN. Ita.

CONF. Graviter deliquisti contra Religionem et contra justitiam: non licet tibi implere quod jurasti: insuper explica, quanto tempore perduraveris in illa mala voluntate nocendi, quæque damna et mala inde secutura timenda fuissent.

PÆN. &c.

NOTA. Generatim: Si cum juramentis quædam damna vel mala concurrant, recurrere oportet ad principia, quæ traduntur la. 3da. 2da. in Tract, de Restitutione, et ex iis resolvere, an et quantum illa aggravent peccatum, et quæ restitutio facienda sit.

EXAMEN CIRCA COMITEM JUDICII.

CONF. An reliquis casibus, quando jurasti verum, licitum et honestum, habuisti justas causas jurandi?

PÆN. Negativè.

CONF. Peccasti saltem venialiter.

Obj. Si omnes illæ interrogationes fieri debeant, oportebit impendere horam integram pro confessione unius pœnitentis.

R. 1. Tantum tempus quandoque meritò impendi, dum aliqui penitus examinati in diversis generibus peccatorum deprehenduntur commisisse peccata mortalia centena et millena. Ex scientia et experientia, credite mihi, loquor.

R. 2. Ante monuimus id, Schema proponi per modum loci communis, ex quo assumi possunt interrogationes aliquæ plures vel pauciores secundum exigentiam casus: nam ordinariè per tres quatuorve interrogationes cognoscuntur omnia; quando enim petitur, quid juraverit, et quoties, inde cognoscuntur objectum et numerus peccatorum et consuetudo, si adsit: deinde cognoscet defectum circa comites et circumstantias damni, &c. petendo: ex qua causa et occasione jurasti; tunc enim homines explicant peccata sua sicuti facta sunt: v. g. respondebit pœnitens: dum vendo merces in officina mea, et emptores offerunt infra justum pretium, tunc et nunquam aliter juro pretium oblatum esse infra justum. Reliquæ circumstantiæ scandali, &c. cognoscuntur, si conditiones pœnitentis sint notæ Confessario; quod accidit, quando pœnitens retinet eundem Confessarium tanquam patrem et ducem vitæ spiritualis.

EXPLICATIO.

QUARE petit Confessarius: quæ verba dixisti?

R. Quia verba quædam continent specialem malitiam, putâ, blasphemiam, execrationem, &c. Consule Num. 261. sequentem.

Nota, quòd sint tres comites juramenti, et ex defectu uniuscujusque juramentum possit esse vitiosum.

Quare præter damna secuta et secutura petit Confessarius ulteriùs, quæ damna aut mala potuerit et debuerit timere?

R. Quia peccator fit reus, non solùm malorum et damnorum, quæ revera secuta sunt vel sequuntur, sed etiam eorum, quorum periculo se exposuit, seu causam posuit, quamvis postea illa non eveniant; adeoque ratione periculi peccavit coram Deo, et debet se de eo accusare in confessione.

COROLLARIUM.

Varie passim audiuntur formulæ, quæ aliquando haberi debent tanquam juramenta, nimirum quando assumuntur ad aliquid affirmandum vel negandum; & ita.

1. **JURAMENTUM** execratorium important hæ formulæ: *Op myn Ziel, men Ziel, 'k wil bersten, 'k wil myn leven van hier niet gaen, by den blixen, diable m'emporte, Anglicè God dam me, Latinè sic me Deus adjuvet & omnes Sancti ejus, &c.*

2. Juramentum simplex contestatorium significant hæ formulæ: *Par Dieu, by God, be Godt, testis est mihi Deus, &c. Zoo waer als Godt,* referunt aliqui ad blasphemiam.

3. Insuper blasphemiam semper continent hæ formulæ: *Mort Dieu, Sacre Dieu, tête Dieu, je renie Dieu, Godt Bloed, Godt Sacrament, hondert tausend Sacramenten, &c.*

4. *Op myn trouw, op myn woord, par ma foi, in conscientia, waeragtig, in veritate, &c.* non sunt secundùm se juramenta.

5. *Mort bleu, mardi, mort dien, belodt, begudt, seldermerten, &c.* sunt verba malè sonantia et vitanda, non tamen juramenta, (sed absit conscientia erronea) uti et hæc ad animalia directa: *Hecc, Tooveresse, gy duvel, gy donder,*

dondersche Prye, duyvelsche Beest, &c. hæc autem dictio, *Sacramentschen Hond*, blasphemiam continet.

6. *De duvel voret u weg, dat u den blixen slaet, le diable t'emporte, loopt voor den duvel, &c.* non sânt juramenta, sed verba imprecationum.

Præfatas formulas earumque sensum latè exposuimus, uti et modum discernendi, utrùm quis in iis peccaverit contra conscientiam, in Tractatu de Religione à Num. 132 ad 139.

SCHEMA II.

No. 262. DE CONSUEUDINARIIS.

PÆN. JURAVI dicendo: *Par Dieu,*

CONF. Quoties?

PÆN. Ducenties plus minusve tempore duorum mensium, quibus non sum confessus.

CONF. Igitur laboras consuetudine jurandi?

PÆN. Affirmativè.

CONF. An jurasti utendo aliis verbis vel formulis?

PÆN. Non.

CONF. An iuras indiscriminatim verum et falsum, licitum et illicitum?

PÆN. Ex consuetudine dico plerumque, antequam illa maturè examinem.

CONF. Igitur pleraque juramenta tua sunt peccata mortalia ob periculum jurandi falsum vel illicitum.

Quoties jurasti contra veritatem?

PÆN. Certò bene decies, et semel scienter falsum juravi juramento assertorio.

CONF. An ea, quæ jurasti te facturum, implevisti?

PÆN. Quinies non implevi in re parva, sed homines non acceptarunt mea juramenta, quia sciebant me jurare ex consuetudine.

CONF. Quoties contra comitem justitiæ jurasti illicitum, aut non honestum?

PÆN. Circiter sexies, nempe jurando, quòd me vindicarem recusando alteri communia charitatis officia.

CONF. An secuta sunt, et quæ timenda fuerunt damna vel mala, et speciatim an scandalum respectu infantium et domesticorum, qui audire et imitari solent?

PÆN. Nulla, nisi fortè generale scandalum in audientibus; infantes verò vel domestici mihi non sunt.

CONF. Quanto tempore duravit illa consuetudo?

PŒN. Jam quinque annis.

CONF. Quoties illo tempore confessus es ?

PŒN. Ter singulis annis.

CONF. Quæ media tibi præscripserunt Confessarii ?

PŒN. Ut legerem unum *Ave Maria*, quandocumque jurarem.

CONF. An observasti illud ?

PŒN. Quando recordabar: sæpissime.

CONF. S. Franciscus Salesius *differendam esse absolutio-
nem, quia omnes nervos non intendis, ut eradices vitiosum
habitum. Igitur post octo dies revertere, et interea utere
mediis efficacioribus his, &c. Deinde præcedentes confes-
siones sunt mihi valdè suspectæ de valore, adeoque reiteran-
dæ, quia toto tempore voluntariæ consuetudinis perseverasti
in voluntate et affectu peccandi de cætero, adeoque in statu
peccati non solum habitualis, sed et actualis, et ita tot
sacrilegia fecisti, quot Sacramenta suscepisti, et præcepta de
actibus supernaturalibus non implevisti. Igitur super illis
conscientiæ examen institues, et confessionem generalem à
tempore inchoatæ consuetudinis.*

An equidem aliquando post confessionem notabili aliquo tempore te non emendasti ex singulari cura eradicandæ consuetudinem ?

PŒN. Specialem curam non impendi.

Reliqua resolvi debent secundum communia principia, quæ traduntur in Tract. de Sacramento Pœnitentiæ circa consuetudinarios et recidivos. Supra. Num. 145. et seq.

No. 263. MEDIA EFFICACIORA CONTRA JU- RANDI CONSUETUDINEM.

SUNT ea, quæ tollunt præcipationem, et pariunt deliberationem: v. g.

1. Ad singula juramenta *mox* dicat palam: *Retracto dictum, pœnitet me, malè dixi, non dicam amplius.* &c. præstat semper omnibus hoc injungere, quia sic publicè retractando, jurans reparat scandalum, quod dedit.

2. *Mox* recitet *Pater noster* & *Ave Maria*, genuflectat, aut aliud opus pœnale faciat.

3. *Mox* sine dilatione reponat quadrantem vel assem ex uno sacco in alium, ut pauperi primo occurrenti eum tribuat.

4. Petat, ut alii socii, aut famuli, eum *mox* corripiant.

5. Singulis septimanis redeat ad Confessarium eundem.

Hæc magis explicuimus in Tractatu de Religione Num. 169.

No. 264. NOTÆ IN SCHEMA II.

I. *Tria ab omni consuetudinario sunt inquirenda.* II. *Media Mox adhibenda.*

OBSERVA in hoc Schemate, quomodo Confessarius à consuetudinario generaliter quocumque inquirere debeat semper hæc tria:

1. Quanto tempore duraverit consuetudo; quia tanto tempore perduravit consuetudinaris in affectu peccandi; et consequenter eodem tempore consuetudinis mortalis non adimplevit præcepta actuum supernaturalium, prout supra dictum est.

2. Quoties sit confessus, sive quæ et quot Sacramenta suscepit eo tempore, quia tot sacrilegia commisit.

3. Quæ remedia sit præscripta à Confessariis; an ea observaverit? an verò fidem fregerit? Consule dicta supra Num, 145.

Insuper observa, quòd ulterius à jurante consuetudinario inquire debeat, utrum juret indiscriminatim verum et falsum, licitum et illicitum: quia hoc casu in singulis istis actibus reus est perjurii, eò quòd periculo illius se exponat.

Quare ad singula media, superius præscripta, adjicitur: *Mox*, adimplenda?

R. Quia, dum media *mox* adhibentur, corrigunt inadvertentiam et præcipitantiam ex qua juramenta prorumpunt, et frequens et instans retractatio deliberata frangit consuetudinem.

An igitur is, cui Confessarius injunxit, ad singulas jurationes dicere *Pater noster*, vel dare quadrantem, non satisfacit, si vesperi legat tot *Pater noster*, vel postea det tot quadrantes unicà vice?

R. Negativè: sic enim redditur medium inefficax, quia non tollit inadvertentiam in actibus, et non habetur illa frequens retractio.

SCHEMA III.

DE BLASPHEMIIS.

PŒN. DIXI: *Mort Dieu et Sacre Dieu.*

CONF. An ex consuetudine, et quoties?

PÆN. Utrumque ter, non ex consuetudine, sed ex levitate.

CONF. Commisisti sex crimina blasphemiae.

PÆN. Audivi aliquando dici, quod illa sint enormia juramenta.

CONF. An illa dixisti per modum juramenti ad aliquid affirmandum vel negandum, idque contra comites veritatis et justitiae?

PÆN. Negativè.

CONF. An scandalum vel illud malum secutum est, vel timendum saltem fuit?

PÆN. Non.

Si autem poenitens ille inveniatur esse consuetudinarius, tunc procedendum sicuti in Schemate secundo dictum est; si verò secuta sint mala, &c. agendum prout in primo Schemate.

APPENDIX.

PÆN. DIXI: *Par Dieu et Mort Dieu.*

R. Tunc singula singulatim sunt examinanda; nam *Par Dieu* simplex juramentum denotat: *Mort Dieu* & blasphemiam continet; ideo petet:

CONF. Quoties dixisti *Par Dieu*? Quoties *Mort Dieu*? &c.

Si autem iste jurans sit talis, ut indifferenter effutiat *Mort Dieu* vel *Par Dieu*, quod primum in buccam venit sine discrimine, erit reus Blasphemiae in singulis actibus, etiam quando profert solum *Par Dieu*, quia in omnibus actibus paratus est ad utrumlibet.

SCHEMA IV.

No. 266. CONCERNENS PECCATORUM PERICULUM ET OCCASIONEM PROXIMAM.

PÆN. FUI ebrius.

CONF. Quoties?

PÆN. Quinies aut sexies in mense soleo esse ebrius.

CONF. An fuisti plenè ebrius destitutus usu rationis?

PÆN. Ita ut fuerim incapax ad negotia etiam communia.

CONF. Ex qua occasione accidunt illae ebrietates?

PÆN. Ex frequentatione tabernæ.

CONF. Frequentatio tabernæ est tibi occasio proxima peccandi.

Quoties sic intrasti tabernam, etiamsi non fueris ebrius?

PÆN. Circiter decies per mensem; soleo enim singulis mensibus intrare tabernam decies sexies & ex illis soleo esse ebrius, sexies plus minusve.

CONF. Etiam illis decem vicibus coram Deo reus es peccati ebrietatis, quia te periculo exposuisti. Et super illis elicias novam contritionem, & accusa te desuper in confessione.

CONF. An mala sunt secuta vel secutura, vel saltem timenda erant, quæ poteras & debebas prævidere? vel equidem an aliqua solebant sequi?

PÆN. Non: sum enim bonus & pacificus ebrius.

CONF. Quanto tempore frequentasti occasionem proximam?

PÆN. Jam per annum.

CONF. Ergo per annum vixisti in affectu seu voluntate peccandi mortaliter; proinde institues confessionem generalem istius temporis, accusabis te insuper de susceptis sacrilegè Sacramentis, & de præceptis actuum supernaturalium non adimpletis.

OCCASIO VOLUNTARIA.

CONF. An frequentas ex necessitate, an verò absque ulla justa causa?

PÆN. Inde mihi lucrum, sum enim alterius negotiorum gestor, quæ in taberna debent tractari.

CONF. An præcedentes Confessarii tibi præscripserunt efficacia media, ut occasio fieret remota?

PÆN. Ita: sed per experientiam scio quòd ego ab illis ebrietatibus retineri non possim ullis mediis.

CONF. Igitur absolutè omittes frequentare tabernas; propterea deseres illud officium, et aliud exercitium assumes ad lucrandum victum; si nolis, non possum te absolvere. Insuper confessionem generalem institues à tempore, quo voluntariè retinuisti occasionem proximam, &c.

PÆN. Debeo ergo diminuere statum meum?

CONF. Diminuas, quia non possunt dari justæ causæ ad retinendam occasionem proximam voluntariam.

OCCASIO IN VOLUNTARIA MORALITER.

CONF. An frequentas ex necessitate, an verò absque ulla justa causa?

PÆN. Ex necessitate, quia sum negotiorum gestor, & hoc unico medio scio lucrari necessarium victum uxori & proli, ita ut sine peccato nequeam illud deserere; & incidam in pericula fortè majora.

CONF. An interea confessus es, & tibi præscripta sunt media?

PÆN. Non.

CONF. Utere igitur mediis, quibus occasio fiat remota: non bibes in taberna, vel non bibes nisi unam pintam, & miscebis, si possis commodè, amarulenta, vel bibes aquam sub alio prætextu. Si offeratur ab aliis potus, recusabis, vel finges te bibere.

Redibis post octo dies. Interea instanter ora Deum, &c. Plura vide supra Num. 140.

No. 267. NOTÆ IN SCHEMA IV.

OBSERVET Confessarius, quomodo eadem tria, quæ inquirere debuit à consuetudinario supra Num. 263. similiter inquirere debeat ob omni, qui invenitur frequentasse aut retinuisse occasionem proximam, nimirum:

1. Quanto tempore frequentaverit occasionem proximam, quia toto illo tempore hæsit in affectu peccati mortalis, & consequenter non adimplevit præcepta actuum supernaturalium, &c.

2. Quot et quæ Sacramenta susceperit eo tempore, quia tot sacrilegia commisit.

3. Quæ remedia præscripta sint à Confessariis, etc.

Quæ sunt illa præcepta actuum supernaturalium, quæ non adimplevit hærens in affectu peccati mortalis?

R. Sunt præcepta fidei, spei, charitatis, pœnitentiæ et religionis; item præcepta Ecclesiæ annuæ confessionis et Communionis, et audiendi reverenter Missam diebus Festivis. Hæc discussa et probata sunt in Tractatu de Relig. Num. 61.

Nota insuper generaliter, quòd iste, et consuetudinarii, aliique omnes, qui diu perseverant in statu peccati mortalis, peccent, exponendo se periculo damnationis et multorum peccatorum.

Notatur in Schemate hoc, quanda iste ebriosus fit reus ebrietatis etiam istis vicibus, quibus non fuit ebrius; item sit reus malorum, quæ ex ebrietate solebat ipse facere, vel sequi solebant, etiamsi secuta non sint: ratio illorum est, quòd periculo illorum se exposuerit.

Obj. Quomodo iste peccavit peccato ebrietatis contra temperantiam, istis vicibus, quibus non fuit ebrius, cum nullam excessum commiserit contra temperantiam?

R. Licet non commiserit ebrietatem in effectu, eam tamen commisit in voluntate paratâ ratione periculi.

Plura de occasione proxima examinavimus supra Num. 127. et seq.

SCHEMA V.

No. 268. DE DETRACTIONE.

Methodus interrogandi in peccatis detractionis pœnitentem, qui confitetur sinè expressione objecti vel circumstantiarum.

PŒN. Locutus sum detractionem.

CONF. An est verum, an falsum, quod dixisti?

EXAMEN CIRCA FALSUM.

PŒN. EST falsum, quod dixi.

CONF. An est defectus graviter probrosus: sive an est notabiliter contra famam vel bonam reputationem istius personæ?

PŒN. Ita existimo.

CONF. Quid ergo dixisti.

PŒN. Quòd filia quædam honesta sit fornicata.

CONF. Quot vicibus id dixisti? et quot hominibus?

PŒN. Tribus hominibus unicâ vice.

CONF. An illi divulgarent aliis?

PŒN. Sic est, nam sunt garruli et loquaces; et avidè exceperunt detractionem.

CONF. Quot hominibus?

PŒN. Nescio, fortè decem hominibus.

CONF. Statim impedies ulteriorem infamiam, et restituas famam per te vel per alios apud omnes illos, quibus tu vel alii divulgarent.

PÆN. Quomodo id faciam ?

CONF. Revocando, et asserendo, te falsum dixisse, et te paratum esse desuper juramentum præstare, et testes adducere, &c. An facies ?

PÆN. Faciam.

CONF. An quædam damna vel alia mala prævideri et timeri poterant et debebant secutura ? et an reipsa aliqua sunt secuta vel adhuc secutura ?

PÆN. Ita.

CONF. Explica, quæ ista sint, et etiam illa, quæ non sunt secuta nec secutura, quæ tamen poteras et debebas timere secutura ; quæ autem secuta sunt, restitue, et mala tolle, sicut et secutura restituere debebis, nisi impediās : interim da operam, ut impediās.

PÆN. Bene est, &c.

CONF. An alia detractio vel infamia extendebatur ad quosdam alios, ita ut infamarentur etiam ?

PÆN. Affirmativè, scilicet complicem indicavi, quocum fornicata fuisset.

CONF. Cujus conditionis, qualitatis et famæ erat iste complex ?

PÆN. Non erat in dignitate constitutus, sed conjugatus, probus civis communis sortis, habens honestam uxorem et prolem.

CONF. Hæc est alia detractio. Restituas, &c. Reliqua indagari debent ut supra.

EXAMEN CIRCA VERUM.

CONF. AN est verum, an falsum, quod dixisti ?

PÆN. Est verum, quod dixi.

CONF. Eratne publicum publicitate facti vel juris ? An habuisti justas causas revelandi ?

PÆN. Non.

CONF. Estne defectus graviter probrosus respectu istius personæ ?

PÆN. Videtur.

CONF. Quid ergo dixisti ?

PÆN. Quod filia quædam sit fornicata.

CONF. Estne filia honesta seu integræ famæ in illa materia ? an verò habetur tanquam infamis in re tali, quæ sæpius id commisit ? vel meretrix est ? &c.

PÆN. Agnoscitur ut honesta.

CONF. Quot personis manifestasti ?

PÆN. Tribus unicâ vice.

CONF. An illæ revelaverunt aliis? vel an saltem illud periculum non debuisti timere?

PÆN. Non, quia cognoscebam eas esse prudentes, et illæ me corripuerunt.

CONF. Eo non obstante peccasti contra justitiam respectu filiæ, et contra charitatem respectu audientium, dando illis, quantum ex parte tua, scandalum seu occasionem, ut peccarent audiendo tuam detractionem. An damna realia vel alia mala prævideri potuerunt secutura?

PÆN. Non.

CONF. Restituas famam læsam.

PÆN. Jam factum est publicum et notum ubique.

CONF. Si sit publicum factum per injuriam, adhuc obligaris ad restitutionem.

An fortè aliâ viâ factum est publicum?

PÆN. Est publicum, quia notoriè nata est proles.

CONF. Liberaris ob onere restitutionis, sed equidem peccasti, quia eo tempore, quo tu revelasti factum erat occultum, nec sciebatur publicandum.

NOTA primò: Si pœnitens ad primam interrogationem, an sit verum, an falsum: respondeat, se nescire vel dubitare, eisdem modis mixtis procedendum est.

Secundò: Si pœnitens respondeat, se id audivisse ab aliis, invenietur fortè insuper peccasse audiendo detractionem; super quo examinandus est.

Pro quo examine servit Schema sequens p. 343.

No. 269. NOTÆ IN SCHEMA V.

- I. *Gravitas detractionis desumitur ex probrositate.* II. *Pecatum mortale non est semper Materia gravis detractionis.* III. *Respective.* IV. *Abbreviantur interrogationes.* V. *Causæ excusantes à detractione.* VI. *Publicitas per injuriam non excusat.* VII. *Numerus audientium exponi debet ob duas rationes.* VIII. *Ad quæ peccata detrahens inducat audientes.* IX. *Etiamsi audientes non peccaverint.* X. *Detrahens semper peccat dupliciter.*

QUARE petitur: an est falsum, quod dictum est?

R. Quia continet calumniam.

Quare petitur: an est defectus graviter probrosus respectu istius personæ?

R. Quia inde desumitur gravitas peccati detractionis; probrositas enim defectus est objectum formale proximum peccati detractionis.

An ergo revelatio occulti peccati mortalis alterius non est materia gravis detractionis respectu cujuscumque hominis ?

R. Negativè: sic acceptatio duelli, etiamsi sit peccatum mortale, non est tamen materia gravis detractionis respectu militis, quia respectu ejus non est defectus graviter probrosus; similiter ebrietas in hac patria respectu hominis plebei non censetur defectus graviter probrosus.

E contra peccata venialia possunt constituere materiam gravem detractionis, si respectu alicujus constituent defectum occultum graviter probrosum.

Imò defectus occulti naturales, qui non sunt peccatum, possunt esse defectus graviter probrosi, v. g. respectu hominis honorati, quòd sit spurius.

Nota, quòd probrositas defectus considerari debeat respectivè ad qualitatem personæ; quod enim respectu unius probrosum est, non est sic semper respectu alterius; quo modo v. g. fornicatio est graviter probrosa respectu filiæ honestæ, non respectu meretricis, aut militis.

Hinc observa, quòd Confessarius inquiret qualitatem personæ, petendo: de *quali* persona detraxisti; non verò: de *qua* persona detraxisti, quia non licet personam ipsam nominare seu revelare in confessione, saltem quando defectus est verus.

Ob præfatas rationes Confessarius practicè abbreviandò semper petit: *Quid* dixisti: et de *quali* persona? etiam quia detractiones aliquæ possunt distingui specie; alia est enim probrositas fornicationis, alia, furti; sicut alia est honestas famæ in materia castitatis, alia in materia justitiæ.

Quare petit Confessarius: *eratne publicum?* &c.

R. Ut cognoscat, utrùm poenitens habuerit rationes eximentes vel excusantes eum à peccato detractionis; ejusmodi autem in Schemate assignantur tres: 1. publicitas juris, 2. publicitas facti, 3. et justa causa revelandi occultum defectum alterius, et hujusmodi causæ assignantur quinque infra Num. 275.

Nota, quòd publicitas famæ, sive quæ per injuriam facta est, non excuset à detractione, quia verè continuatur et augetur injuria.

Quare petit Confessarius: quot hominibus dixisti?

R. Ob duas rationes; prima est, quia, quòd plures sunt

homines audientes, tantò extensivè major est læsio famæ, adeoque detractio gravior.

Secunda est; quia detrahens tot peccata scandali committit, sive tot animas occidit spiritualiter, præbendo eis occasionem peccandi.

Quorum igitur peccatorum occasionem præbet audientibus detrahens?

R. Præbet eis occasionem audiendi illicitè et libenter detractioem, et divulgandi aliis, seu detrahendi ulterius. Qualiter autem peccare possit audiens detractioem, dicitur in sequenti Schemate Num. 272.

An detrahens est reus illorum scandalorum, quando audientes non peccarunt, sed è contra virtuosè detrahentem corripuerunt?

R. Affirmativè, quia quantum in se est, posuit causam sufficientem, seu scandalum activum, licèt passivum non sit secutum.

Observa: quomodo detrahens semper dupliciter peccet, et contra justitiam respectu personæ, cui detrahit; et contra charitatem respectu personarum audientium ratione scandali.

Observa itidem, quòd detrahens coram eis, quos novit garrulos, gravius peccet ob periculum ulterioris detractiois per illos.

In Schemate notatur: quomodo detrahens fiat coram Deo reus omnium damnorum et malorum, quæ potuit et debuit timere forte secutura: item quomodo ad restitutionem obligetur.

NO. 270. MODI RESTITUENDI FAMAM LÆSAM PER REVELATIONEM CRIMINIS VEL DEFECTUS VERI.

1. DICENDO se injustè, sive directè contra justitiam egisse, hoc dicendo, et se alteri intulisse maximam injuriam, de quo coram Deo respondere non poterit: et proinde non debeant malam opinionem de altero concipere, ne augeant injustitiam.

2. Se errasse, et se jam cognoscere suum errorem, et ideo dicta velle habere pro non dictis, et se ea revocare.

3. Se esse mendacem; et propterea non debent ei credere, monendo, ut caveant ab omni temerario judicio.

4. Famam alterius augendo in alia materia, laudando, honorando, &c. Hoc tamen non sufficit, dum fama læsa in propria materia restitui potest.

5. Compensando per pecunias vel alios favores, si læsus consentiat.

6. Petendo veniam sive remissionem restitutionis debitæ.

No. 271. MODI RESTITUENDI FAMAM LÆSAM PER IMPOSITIONEM CRIMINIS VEL DEFECTUS FALSI.

1. **APERTE** declarando defectum vel crimen esse falsò vel fictè impositum.

2. Juramentum desuper offerendo, et, si opus est, præstando.

3. Adducendo testes, aut demonstrando aliis mediis falsitatem.

4. Adhibendo modos suprascriptos, nempe compensando per pecunias, postulando remissionem, famam augendo in aliis, &c.

EXCUSANTIA A RESTITUTIONE FAMÆ.

1. **IMPOTENTIA.**

2. Si restitui nequeat, nisi cum jactura vitæ.

3. Condonatio alterius valida.

4. Si aliâ viâ sine injustitia sit factum publicum.

5. Si aliâ viâ fama sit redintegrata, vel infamia oblitterata.

6. Mutua infamatio per modum compensationis sive mutuæ remissionis, post factam scilicet utrimque detractionem.

SCHEMA VI.

No. 272. DE AUDIENTIBUS DETRACTIONEM.

PŒN. AUDIVI detractionem.

CONF. An corripuisti detrahentem? vel alio modo impeditivisti detractionem? an alii hoc non fecerunt?

PŒN. Non.

CONF. An habuisti justas causas non corripiendi vel non impediendi, v. g. quia publicum erat; vel quia nulla spes boni effectus apparebat; vel quia alia damna aut mala timebas; vel quia denuntiabatur licite ad impediendum malum? &c.

PÆN. Non habui ullas rationes excusantes.

CONF. An erat defectus graviter probrosus respectu talis personæ? quid narrabatur? et quæ mala et damna secutura timenda erant?

PÆN. Narrabatur de famulo nobis noto, quod semel furatus fuisset pixidem argenteam, sed nullum periculum damni vel mali ex narratione illa timendum videbatur.

CONF. Quomodo te gessisti in illa detractioe? an tacuisti? an libenter audivisti et delectatus es internè? an influxisti externè interrogando, colloquendo, ridendo? &c.

CONTRA JUSTITIAM.

PÆN. Curiosè interrogavi circumstantias et argumenta veritatis facti, quæ et addidit detractor.

CONF. Quot homines aderant audientes?

PÆN. Eramus quatuor audientes.

CONF. Nulli ulterius id communicasti? neque alii audientes id fecerunt?

PÆN. Non.

CONF. In primis peccasti contra charitatem respectu detrahentis et audientium in ratione scandali. Secundò peccasti contra justitiam tanquam cooperans respectu ejus, cui detrahebatur; et idcirco teneris ad restitutionem famæ, damnorum, &c. si detrahens vel principales deficiant, seu non restituant.

CONTRA CHARITATEM.

CONF. An influxisti externè interrogando, colloquendo, ridendo? &c.

PÆN. Nullo modo, sed tacui et negativè me habui.

CONF. An obligabaris ex officio vel ex justitia impedire illa peccata vel infamiam?

PÆN. Non.

CONF. Peccasti equidem contra charitatem; primò respectu detrahentis et audientium, quia non impedisti peccata; secundò, respectu ejus, cui detrahebatur, quia

infamiam et damnum proximi non impedisti, quæ omnia poterás et debebas ex charitate impedire.

No. 273. NOTÆ IN SCHEMA VI.

OBSERVA in Schemate designari triplex genus audientium illicitè detractorem :

Primum genus est eorum, qui influunt sive cooperantur detractiōni interrogando, mandando, laudando, ridendo, &c. et illi peccant sicut ipse detractor; adeoque rei sunt omnium malorum et damnorum quorum detractor reus est, juxta Schema V. et ad restitutionem obligantur suo ordine.

Secundum genus est illorum, qui nullo modo influunt in detractiōnem, in animo tamen gaudent detractiōne : et sic etiam efficiuntur rei, uti ipse detrahens, peccatorum contra charitatem, et contra justitiam; quia objectum delectationis, quod est detractio detrahentis, continet omnes illas malitias. Liberatur tamen à restitutione, quia, etsi internè peccaverit contra justitiam per affectum, nullo tamen modo influxit in damnum.

Tertii generis sunt audientes, qui nec externè influunt, nec internè delectantur de detractiōne; sed qui audiunt negativè se habendo, et hi quidem peccant contra charitatem respectu detrahentis et audientium; et respectu istius, cui detrahitur, prout notatur in Schemate; sed non peccant contra justitiam, neque ad restitutionem tenentur: nisi ex justitia vel officio obligati fuerint impedire detractiōnem; verùm hoc casu referendi sunt ad primum genus tanquam privativè cooperantes.

No. 274. MODI IMPEDIENDI DETRACTIONEM.

1. PER autoritatem compescendo.
2. Fraternaliter corripiendo.
3. Convincendo falsitatis si possis, vel aliter efficiendo, ut fides non adhibeatur dictis detrahentis.
4. Per vultum tristem, et divertendo sermonem ad alia.
5. Bona referendo.

An valet hic modus impediendi detractiōnem, sive corripiendi: fortè non est verum, quod dicitur de tali homine, fortè ipse non fecit? &c.

R. Quando iste detrahens est eruditus et bonæ conscientie, sufficit hic modus; quia isti statim suam detrac-

tionem confirmabunt novis argumentis: propterea oportet tales corrigere dicendo directè: non licet hoc dicere de proximo, quando non est publicum, &c.

No. 275. APPENDIX.

An licet aliquando revelare occultum crimen vel defectum alterius, absque vitio vel culpa detractionis?

RESP. affirmativè: præcipuè his quinque in casibus:

1. Si crimen vel defectus vergat in detrimentum Fidei vel Religionis: v. g. si quis hæreses spargat; si artem magiæ vel divinationis superstitiosæ exerceat.

2. Si crimen vergat in detrimentum Reipublicæ sive Communitatis: v. g. si quis velit prodere patriam.

3. Idem aliquando licet, dum crimen tendit in damnum spirituale vel temporale alicujus particularis, ita tamen, ut damnum illud judicetur notabile cum relatione et respectu ad partem famæ, quam perderet ille, cujus occultum crimen revelatur...v. g. si quis intendat incendere domum alterius; si quis pertrahat alios ad peccatum, vel ad occasiones peccati; si bonos seducat, innocentes corrumpat, &c. licebit idipsum indicare alicui alteri, qui malum illud potest, si tu non possis, efficaciter impedire.

4. Quando revelatio criminis tendit ad procurandum bonum, vel evitandum malum ipsius delinquentis; si iterum sit satis notabile: v. g. sic peccata subditorum manifestantur superioribus, ut efficacius impediatur, et peccantes corrigantur; sic in correptione fraterna adhibentur testes juxta ordinem à Christo præscriptum Matth. c. 18. v. 16. &c.

Supponitur in prædictis, quòd mala illa aliis modis convenienter evitari non possint, nisi manifestando crimen.

5. Si Confessarius in confessione sollicitaverit pœnitentem ad turpia, debet pœnitens eum denunciare Episcopo seu Ordinario. Ita mandavit Gregor. XV. in Bulla *Universi Dominici*. Bullam illam reperies supra N. 216. cum deductione scholastica.

No. 276. SENTENTIÆ SS. HIC NOTANDÆ.

JUDICIUM morale practicum circa præfata adjuvabit hæc sententia verè aurea S. Thom. 2. 2. q. 60. a. 4. ad 3. *Cum debemus aliquibus malis adhibere remedium,*

sive nostris, sive alienis, expedit ad hoc, ut securius remedium apponatur, quòd supponatur id, quod est deterius: Nimirum ubi agitur de peccato vitando, licet dubia proximi interpretari in deteriore[m] partem, non per iudicium temerarium, sed per suppositionem; et ex hac licet etiam sic agere.

S. Franc. Sales. Conferent. 18. *Hæc regula est prope-modum generalis, quòd quando toties in eundem labimur defectum, signum est, deesse corrigendi se affectum.*

S. Thom. in 4. dist. 19. in Exposit. Text. *Sacerdos debet perscrutari conscientiam peccatoris in confessione quasi Medicus vulnus, et Judex causam; quia frequenter, quæ præ confusione confitens taceret, interrogatus revelat. Sed tamen interrogationibus faciendis tria sunt attendenda:*

1. *Ut quilibet peccator interrogetur de peccatis, quæ consueverunt in hominibus illius conditionis abundare.*

2. *Ut non fiat explicata interrogatio de peccatis, nisi de illis, quæ omnibus manifesta sunt: de aliis autem adinventi-onibus peccatorum ita debet à longinquo fieri interrogatio, ut si commisit, dicat, et si non commisit non addiscat.*

3. *Ut de peccatis, præcipuè carnalibus, non descendat nimis ad particulares circumstantias, ne sibi et confitenti noceat. Hæc latiùs explicata sunt supra Num. 90.*

SCHEMA VII.

No. 277. MODUS EXAMINANDI PÆNITENTEM CIRCA COMMISSUM FURTUM VEL INJUSTITIAM.

PÆN. FURATUS sum.

CONF. Quid furatus es?

PÆN. Septem florenos.

CONF. An ex necessitate, vel ex alia causa accepisti?

PÆN. Non; sed injustè accepi ab herò, cui famulor.

CONF. An unicâ vice, an pluribus per minuta furta surriquisti?

PÆN. Pluribus vicibus tempore quatuor septimanarum.

CONF. Quot vicibus?

PÆN. Nescio.

CONF. Quantum singulis vicibus accepisti? vel quoties in septimana?

PÆN. Singulis vicibus unum solidum.

CONF. An singulis vicibus aderat affectus seu voluntas plus surripiendi, si occasio tulisset?

PÆN. Non, sed solidum tantum singulis vicibus capere volui.

CONF. An equidem ab initio habuisti intentionem perveniendi per parva furta ad notabilem summam?

PÆN. Ita.

CONF. Ad quantam summam?

PÆN. Ad summam 6 aut 7 florenorum, ut emere potuissem novum pileum et caligas.

CONF. Ergo à prima vice peccasti mortaliter. An illo tempore actus interni voluntatis ad surripiendum fuerunt sæpe repetiti seu renovati non secuto opere?

PÆN. Ita, fortè quinquagesies, sed ne deprehensus fuisset, omisi.

CONF. An alia damna vel mala secuta sunt; vel fortè secutura debebas timere et prævidere, vel aliæ circumstantiæ malæ tibi innotescunt?

PÆN. Nihil horum.

CONF. An restituisti?

PÆN. Non restitui, nec habeo quod restituam nisi pileum emptum.

CONF. Peccasti etiam in eo, quòd te feceris impotentem: interim vide, an possis recipere pretium reddendo pileum: alioquin indies aliquid seponas ex stipendio diurno, et popinam non intrabis, nisi priùs restitueris.

PÆN. Faciam.

CONF. Quanto tempore permansisti in illo statu sine interruptione, vel sine voluntate restituendi?

PÆN. Per ex septimanas, nempe usque ad hesternum diem.

CONF. Interea non es confessus?

PÆN. Non.

CONF. Tanto tempore in affectu peccati mortalis perstitisti, quod continuè auctum fuit; præterea toto illo tempore non satisfacisti pluribus præceptis et obligationibus actuum supernaturalium, præcipuè conterendi de peccatis, diligendi et colendi Deum, audiendi Missam; insuper exposuisti te periculis incidendi in plura peccata, super quibus elice contritionem, &c.

NOTÆ IN SCHEMA VII.

NOTA, circa furtum semper examinandas esse has præcipuè quatuor circumstantias: 1. quantitatem objecti; 2. intentionem furandi plus et quantum plus, vel unico actu vel pluribus actibus; 3. damnum emergens et lucrum cessans; 4. durationem intentionis, et neglectæ restitutionis; quia tamdiu perseveravit in affectu sive in actuali peccato.

Igitur insufficienter confitetur, qui dicit, se furatum esse unum solidum, cum intentione auferendi plus, aut capiendi rem notabilem: quia non explicat quantitatem intentam; utrum scilicet intenderit furari decem aut centum florenos. Deinde omittit durationem intentionis, et an per plures actus voluerit furari, &c.

SCHEMA VIII.

No. 278. MODUS EXAMINANDI PŒNITENTEM PRUDENTER CIRCA COGITATIONES IMPUDICAS.

PŒN. HABUI cogitationes impudicas.

CONF. An dedisti eis causam vel occasionem per aspectum, alloquium? &c.

PŒN. Non.

CONF. An conatus es eas rejicere?

PŒN. Non.

CONF. Quamdiu in eis hæsisisti voluntariè?

PŒN. Per quinque Pater et Ave.

CONF. Quoties id accidit?

PŒN. Semel.

CONF. An in eis delectationem aliquam habuisti?

PŒN. Ita.

CONF. An etiam præbuisti consensum in opus malum, sive, an adfuit desiderium vel voluntas faciendi opus malum, sive, an adfuit desiderium vel voluntas faciendi opus malum, si occasio oblata fuisset?

PŒN. Negativè, sed erat tantum delectatio morosa, cui consensum præbui.

CONF. Circa quod objectum, et circa quod opus erat delectatio?

PŒN. Circa copulam cum filia honesta libera, mihi nullâ cognatione vel affinitate juncta.

CONF. Qualis es tu, liber, conjugatus, an voto obstrictus?

PŒN. Sum liber adolescens.

CONF. An inde secutæ sunt aliquæ commotiones carnales in corpore?

PŒN. Ita.

CONF. An es conatus resistere illis motibus, eosque repellere?

PŒN. Non, sed simpliciter permisi.

CONF. An secuta est pollutio.

PŒN. Ita.

CONF. An deinde perrexisti in cogitationibus et delectationibus?

PŒN. Negativè, sed statim exhorruì, motus compressi, et cogitationes abjeci, meque converti ad Deum, et Nomina *Jesu Maria* invocavi.

No. 279. NOTÆ IN SCHEMA VIII.

I. *Primò inquirendum, utrùm peccaverit.* II. *Circumstantiæ ordinariæ in peccatis carnis examinandæ.* III. *Regulæ discernendi consensum, quando pœnitens dubitat de consensu.* IV. *Inhærens diu cogitationi, præsumitur peccasse,* V. *Nisi reluctatus fuerit.*

QUARE Confessarius primò inquit: an pœnitens causam dederit cogitationibus, eas rejecerit, vel diu inhæserit?

R. Ut Cognoscat, utrùm pœnitens in eis peccaverit; quamvis fortè directè non præbuerit plenum consensum.

Quando autem cognoscitur, quòd pœnitens nec directè nec indirectè consenserit, non peccavit; adeoque non oportet progredi inutiliter ad alias interrogationes et circumstantias.

Circumstantiæ hic examinandæ ordinariæ in peccatis carnis sunt matrimonium, votum, cognatio, affinitas, effectus commotionum carnis, et duratio.

Nota, semper in peccatis internis durationem exprimendam esse, eò quòd in eis per se nulla duratio subintelligatur; in actibus verò externis subintelligitur duratio ordinaria, non extraordinaria.

Nota secundò, quòd in dubio, utrùm pœnitens consenserit, eadem circumstantiæ examinari debeant.

An quotiescumque poenitens confitetur, se dubitare de consensu in malas cogitationes vel delectationes internas, Confessarius eidem credere et acquiescere possit?

R. Non semper. Pro discerniculo solent proponi hæ Regulæ à Scholasticis, Steyaert. de Pecc. disp. 28. n. 6. pag. 89. Daelman de Pecc. q. 6. obs. 4. fol. 48. Sylv. 1. 2. q. 88. a. 2. concl. 3. Herinx P. 2. disp. 7. q. 6. p. 196. Boudart, &c.

1. Si quis pius et timoratus dubitet de consensu, præsumitur non plenè deliberatè consensisse: à contra si quis laxæ et liberioris conscientiæ dubitet de consensu, præsumitur consensisse.

2. Si quis dubitet de consensu interiori, qui nunquam solet prolabi in actum externum, etiam ubi occasio offertur, neque internè solet deliberatè consentire: præsumendum est, quòd non consenserit plenè. Contrarium præsumendum, si quis faciliè labatur in actus externos; vel internè soleat deliberatè illis indulgere.

3. Dubitans de consensu præsumitur non dedisse consensum plenum, si statim ac plenè advertit ad cogitationem turpem, horrorem et aversionem conceperit, et mox evitatus fuerit eam repellere, causamque abstulerit, et se ad Deum converterit. E contra præsumitur peccasse, si, cum plene advertit, non abhorruerit, vel parùm curaverit delectationem exortam extinguere, causas et occasiones vitare.

4. Daelman adjungit, consensum non esse præsumendum, si quis brevissimo tempore et tantùm obiter hæserit in delectatione: Sylvius autem dicit, quòd delectationis diuturnitas non faciat sufficiens argumentum consensûs.

Sed hæc per se non faciunt regulam, nisi respiciatur ad præcedentes regulas; si enim quispiam sine causa diu, v. g. per medium quadrantem hæserit in cogitatione vel delectatione, præsumitur facile potuisse et debuisse advertere malitiam, ut constatum adhibere debuisset ad eas repellendas.

Verumtamen contingere potest, ut malæ cogitationes in phantasia, et delectationes in appetitu sensitivo diu hæreant sine consensu, invitis hominibus, dum contra eas luctantur, et repellere eas conantur omni modo, quod nonnunquam accidit in piis hominibus ex speciali complexione corporis, ex timore vel tentatione diaboli: aliquæ enim personæ multis vexantur tentationibus, aliquæ ferè nullis.

No. 280. AUCTARIUM AD SCHEMA VIII.

NOTA. Accidit aliquando, ut adolescentes filii aut filiæ, circa ætatem 20. annorum modo mundano et satis vano compti, voluptatibus et deliciis dediti, nihil confiteantur de luxuriæ tentationibus, quibus tamen ordinarie hujusmodi hominum genus solet impugnari. Igitur Confessarius, ut prudenter et à longinquo (prout monet sanctus Thom.) interroget, et à generalioribus incipiat, petet :

CONF. An aliquando non incidunt tibi cogitationes inhonestæ?

Si affirmet, prosequi potest Confessarius juxta Schema superius.

Si neget, forte ex ignorantia malitiæ, potest ulterius examinari circa externa, magis ipsi nota, hoc modo :

CONF. An aliquando frequentas personas alterius sexûs vel consortia?

PŒN. Ita.

CONF. An aliquando ibidem miscentur sermones sive verba impudica?

PŒN. Sic est ; de concubitu et partibus pudendis.

CONF. Quas partes tu egisti?

PŒN. Ego risi cum aliis, et quandoque verbum addidi.

CONF. Quoties id accidit? Id petitur, ut numerus peccatorum, qui est ex actibus, cognoscatur.

CONF. Coram quot hominibus? Hoc petitur, quia tot animas occidit, dando ipsis tot scandala, vel saltem his cooperando positivè, ridendo et loquendo.

CONF. Coram qualibus personis? Id inquiritur, ut exponantur circumstantiæ scandalorum ; si enim adfuerint personæ voto obstrictæ accedunt circumstantiæ sacrilegii ; si matrimonio junctæ, accedunt circumstantiæ justitiæ : eò quod ipse fiat reus talium peccatorum, ad qualia ratione scandalorum poterat induci,

CONF. An subsequuta quædam desideria, commotiones carnales, aut libertates actionum, oscula? &c. Hæc inquiruntur, quia sæpe connexa sunt præcedentibus peccatis.

Impuberes solent in hac materia interrogari sub his terminis :

An luserint lusus turpes secum vel cum aliis? &c.

SCHEMA IX.

No. 281. EXAMEN CIRCA DISTRACTIONES IN ORATIONE.

PŒN. SUM confessus ab uno mense.

CONF. Valde bene: quid interea accidit?

PŒN. Fui sæpe distractus in oratione.

CONF. An distractiones fuerunt directè voluntariè vel indirectè præbendo occasionem vel causam?

PŒN. Ita causam præbui per divagationem oculorum.

CONF. An fuisti distractus in oratione obligationis?

PŒN. Semel in Missa obligationis diè Dominicâ.

CONF. Quanto tempore duravit distractio illa?

PŒN. Per dimidium Missæ tempus.

CONF. An equidem non es conatus attendere ad principales partes Missæ, scilicet ad Offertorium, Consecrationem, et Sumptionem? An non es conatus abrumpere distractionem, et quoties?

PŒN. Tepidè bis vel ter, sed non satis efficaciter.

CONF. An aliam Missam eo die non audivisti?

PŒN. Non, quia erat ultima Missa.

CONF. An ergo soles esse negligens in oratione et officiis divinis, et in frequentandis concionibus?

PŒN. Non; sed tantum id accidit unicâ vice, alias semper frequento Conciones in Parochia mea, et obligationes mei statûs conor adimplere.

CONF. Nihil aliud gravat conscientiam tuam?

PŒN. Nihil.

CONF. Debes in Templo vitare loca illa et causas distractionum.

PŒN. Faciam.

CONF. Igitur doles, quòd Deum, quem super omnia diligis, offenderis, cum proposito non peccandi de cætero?

PŒN. Doleo.

CONF. Elicias actum contritionis.

Deinde tempore quo pœnitens contritionem renovat, Confessarius dicit: *Misereatur tui, &c. Indulgentiam &c.*

CONF. Accusas te de omnibus, inquantum reus es coram Deo?

CONF. Pro sacramentali pœnitentiâ tempore opportuno audies Missam, et dabis pauperibus unum assem.

His peractis absolvit pœnitentem sacramentaliter.

NOTA: Quòd rudes ac dissoluti, rariùs de distractionibus se accusent, si modò corporaliter fuerint præsentes in Missa, à quibus meritò inquiritur, an satis instructi sint in Mysteriis fidei.

Observa, ut si pœnitens spontè non declaret tempus elapsum ab ultima confessione, Confessarius semper illud inquirat conformiter ad Ritualia; ex eo enim cognosci solet, utrùm pœnitens sit circa salutem suam sollicitus, an incurius et negligens, et ita obnoxius multis, quæ ignorat.

SCHEMA X.

No. 282. EXAMEN OPERABIORUM.

PÆN. SOLENT me Confessarii interrogare.

CONF. Amice mi, an non examinasti conscientiam tuam?

PÆN. Ita, sed meliùs recordor, quando interroger.

CONF. An rite et integrè aliàs confessus es? An aliqua omisisti, de quibus fortè non interrogaberis?

PÆN. Nunquam scienter aliquid omisi.

CONF. A quo tempore es confessus?

PÆN. A tribus mensibus.

CONF. Cujus es status, conditionis vel artis?

PÆN. Sum latomus et ocelebs.

CONF. An, quando laboras ex stipendio diurno, opus debitum præstas? an verò tempus aliquando inutiliter transigis?

PÆN. Aliquando, garriendo.

CONF. Quàm sæpe, et quantum tempus sic transegisti?

PÆN. Propemodum singulis diebus quater aut quinies, ita ut indices id tempus simul ascendat ad horam, uno die plus, altero die minus.

CONF. Quantum stipendium lucraris indices?

PÆN. Unum florenum.

CONF. Ergo singulis diebus commisisti injustitiam ad duos circiter asses?

PÆN. Sic est.

CONF. An sic quotidie laboresti ex stipendio diurno pro aliis?

PÆN. Ita singulis diebus feriatis, jam sic per tres annos.

CONF. An fuisti etiam causa aliis operariis, quòd similiter neglexerint tempus sicut tu?

PÆN. Ita, idque respectu duorum; soleo enim ego narrare quædam nova vel ridicula, alii auscultantes cesarunt ab opere.

CONF. Scisne, quòd peccaveris in ratione scandali, dando eis occasionem peccandi? Deinde quòd peccaveris contra justitiam, et quòd tenearis ad restitutionem vel ad compensationem per alias operas secundum proportionem temporis neglecti? insuper socios alios monere debes: si autem illi negligent restituere, tu obligaris.

PÆN. Verum est, aliquando fui reprehensus à Magistro desuper.

CONF. Acciditne idem illud ante ultimam confessionem?

PÆN. Ita.

CONF. An es confessus illud?

CONF. Non, quia Confessarii me desuper non interrogarunt.

CONF. Quanto tempore in hoc statu permansisti?

PÆN. Tribus jam annis.

CONF. Amice, toto illo tempore fuisti in continuo peccato, et confessiones tuæ fuerunt invalidæ; quapropter debes instituire confessionem generalem istius temporis. Quoties illo tempore confessus es, et communicasti?

PÆN. Ter in anno.

CONF. Toties indignè Sacramenta suscepisti; igitur exactiùs examina conscientiam tuam circa alia peccata, quibus verosimiliter gravatus es, et accusa te de omnibus, sicut et de omissione actuum præceptorum supernaturalium, præcipuè charitatis, contritionis et Religionis, annuæ confessionis et communionis. Redibis post octo dies, intèrea emenda te, et ora Deum quotidie. Monebis etiam alios de restitutione facienda.

NOTÆ IN SCHEMA X.

NOTA, quomodo interrogationes ex Pastoralis supra Num. 91. recensitæ hic aptæ mandentur executioni.

Observe etiam, quòd persona nihil habens confiteri, non statim sit asperè tractanda; cùm possit illud contingere aliquando, non ex negligentia, sed ex simplicitate aut naturali et incultâ ruditate, ut notavimus supra Num. 90. Hujusmodi autem indigent adjutorio Confessarii.

SCHEMA XI.

Methodus examinandi prudenter absque offensione penitentem; num in rebus fidei sufficienter instructus sit?

N. 288. EXAMEN VIRI HONORATI.

CONF. AN soles frequentare Conciones, et legere quandoque spirituales libros?

PEN. Non.

CONF. An recordaris Mysterii, quod recolimus hoc tempore Paschali?

PEN. Non recordor.

CONF. Quod Mysterium in Christo impletum est primo die Paschæ post Passionem ejus?

PEN. Ego non scio hoc.

CONF. Quid credis de Christo, quomodo natus est, et quomodo mortuus, et ubi nunc est?

PEN. Natus est ex Maria, et crucifixus est.

CONF. Quot naturas habet Christus?

PEN. Nescio.

CONF. An Christus est Deus et Homo simul?

PEN. Ita, sic est.

CONF. Quot sunt Personæ Divinæ?

PEN. Una tantum, quia tantum est unus Deus.

CONF. An igitur non credis Mysterium Sanctissimæ Trinitatis? In quo illud consistit?

PEN. Pueri illa sciunt, ego illorum oblitus sum.

CONF. Domine mi, pueri illa discunt, quia sunt necessaria ad salutem necessitate mediæ, et nisi illa explicitè credas, non potes salvari, quamvis invincibiliter nescires; tu autem homo litteratus culpabiliter ea ignoras.

A quo tempore incepisti ita negligentem vivere?

PEN. Ab anno ætatis vigesimo per 10 annos usque in præsens tempus.

CONF. Oportet, ut instituas ab anno ætatis vigesimo confessionem generalem; nam toto illo tempore fuisti in statu peccati mortalis, et confessiones institutæ fuerunt invalidæ, nec adimplevisti præcepta annuæ confessionis et communionis, nec alia de actibus supernaturalibus, fidei, charitatis, contritionis et religionis; sed antequam absolvi possis, prius oportet discere fidei rudimenta necessitate mediæ credenda.

Quapropter emas Catechismum Mechlinsiensem, et in eo quotidie pervolves quatuor Lectiones, et redibis post octo dies.

EXAMEN HOMINIS ET PLEBE.

CONF. AN soles frequentare Conciones, et legere quandoque spirituales libros?

PŒN. Non.

CONF. Quare non soles frequentare?

PŒN. Quia sum famulus, non datur mihi tempus frequentandi Conciones; et litteras non calleo.

CONF. Quot sunt Dii?

PŒN. Unus est Deus.

CONF. Quot sunt Personæ Divinæ?

PŒN. Tres, scilicet Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus.

CONF. Quæ Persona ex illis est incarnata, et pro nobis passa mortem Crucis?

PŒN. Secunda Persona, quæ vocatur *Jesus Christus*.

CONF. Quam remunerationem post hanc vitam recipient boni, quam mali?

PŒN. Deus bonis dabit vitam æternam Regni Cœlestis; mali autem mittentur in infernum.

CONF. Quare credis hæc omnia?

PŒN. Ut salvus fiam.

CONF. Non peto rationem finalem, sed formalem fidei tuæ; nempe quare credas illa esse vera?

PŒN. Quia Pastor noster sic me docuit.

CONF. Unde Pastor scit illa esse vera?

PŒN. Ex suis libris, habet enim valde magnos.

CONF. Sed unde illi libri vel Scriptores illa Mystéria noverunt? An finxerunt ea?

PŒN. Illa habuerunt ab antiquo tempore ab Ecclesia.

CONF. Quis illa manifestavit et revelavit Ecclesiæ,

PŒN. Deus.

CONF. Quare tu credis Deo revelanti?

PŒN. Quia est summa et æterna Veritas.

CONF. Quot et quæ sunt Sacramenta in Ecclesia Catholica?

PŒN. Sunt Baptismus, Euchristia et confessio reliqua; ignoro.

CONF. An calles et aliquando recitas *Pater Noster, Ave Maria, Credo*? &c.

PŒN. Recito quotidie, sicut didici.

CONF. Desere illum famulatum, nisi concedant tibi tempus discendi ea, quæ scire decet hominem Christianum. Insuper proponis reliqua scienda quamprimum ad-discere, et majorem curam gerere pro animæ tuæ salute, numquid?

PŒN. Ita faciam.

CONF. Prosequere in confessione peccatorum, ut absolvaris.

No. 284. NOTÆ IN SCHEMA XI.

OBSERVA 1°. quomodo ignorantes Mysteria illa, quæ sunt explicitè credenda necessario necessitate medii, absolvi non possint quamdiu illâ ignorantia laborant; sive illa sit vincibilis sive invincibilis; et quòd confessiones omnes in tali ignorantia factæ sint invalidæ et repetendæ, quia *sine fide impossibile est placere Deo.* Ad Hæbræos cap. 11.

Ignorantia autem aliorum articulorum fidei inculpabilis non sic invalidam reddit absolutionem sacramentalem.

Si tamen hæc ignorantia fuerit mortaliter mala, confessiones fuerunt invalidæ et sacrilegæ ob defectum contritionis, quæ simul non potest consistere cum negligentia mortaliter mala, sive cum peccato actuali mortali.

Observa 2°. quomodo homines honoratiore examinentur incipiendo interrogationes quasi ab altioribus ad communiora, ut non detur eis occasio fucatæ indignationis, si viderent se in Catechisticis examinari. Unde

Nota, quòd Confessarius possit examen illud respectu quorumcumque inchoare per hanc aut similem petitionem:

CONF. Per cujus merita speras remissionem peccatorum?

Si pœnitens aptè respondeat, v. g. dicat: Per merita *Jesu Christi, Filii Dei*, in ara Crucis oblatis, ut pro nobis peccatoribus satisfaceret; cognoscis ex ungue leonem, eum satis instructum.

Si autem respondere nequeat, ad minora descendit modis suprascriptis.

Nota 2°. quòd hoc examen ineptè instituat per interrogationes hujusmodi:

Credisne esse unum Deum? Trinum in Personis? Credisne secundam Personam pro nobis incarnatam? &c.

Quia id ipsum, quod respondendum quaeritur, manifestatur, et ita inutilis redditur petitio.

No. 285. COROLLARIA.

DE INTERROGATIONIBUS.

INTERROGATIONES ordinariæ per Confessarium aliquando instituendæ describuntur in Rituali Romano et in Pastoralis Mechliniensi.

1. Quampridem pœnitens sit confessus.
2. Cujus sit status, ut de peccatis, in eo statu committi solitis, interrogetur.
3. An impositam pœnitentiam adimpleverit.
4. Num ritè atque integrè aliàs confessus fuerit.
5. Num conscientiam suam, ut debet, prius diligenter examinaverit.
6. An noverit rudimenta fidei, aliaque scitu necessaria :
7. Si pœnitens numerum et species et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget.

DE ABSOLUTIONE NEGANDA.

QUIBUS absolutio neganda est ob defectus sufficientis dispositionis ; ii recensentur à Rituali Rom. et à Pastoralis Mechl. sequentes :

1. Qui nulla (vel non sufficientia) dant signa doloris.
2. Qui odia et inimicitias deponere nolunt.
3. Qui aliena, si possint, restituere nolunt.
4. Qui proximam peccandi occasionem deserere nolunt.
5. Qui alio modo peccata derelinquere, et vitam in melius emendare nolunt.
6. Qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, et scandalum tollant.
7. His Lovanienses adjungunt eos, qui ignorant necessarios articulos Fidei ; sed hanc causam Ritualia subinde exprimunt.

No. 286. *Cùm quidam Confessarii hæsitent perplexi, quid circa peccatum expositum interrogare possint et debeant, juvabit consideratio eorum, quæ in peccato concurrere possunt, et exponi debent.*

1. **ACTUS** externus, actus internus qualis ; et quale voluntarium.

2. Species peccati cum expressione objecti particularis seu individui.

3. Numerus actuum et objectorum ; consuetudo et occasio proxima peccandi.

Deinde inquiri potest ratione circumstantiarum.

1. *Quis*, Qualitas sive conditio personæ operantis.

2. *Quid*, Qualitas objecti, Quantitas objecti, et effectus accidentales damni, scandali, periculi, &c.

3. *Ubi*, Qualitas loci, nempe sacri vel publici.

4. *Quibus auxiliis*, instrumenta, media, socii.

5. *Cur*, finis et intentio operantis.

6. *Quomodo*, ignorantia, passio, intensio, contemptus ; *jussio, consilium, consensus, &c.*

7. *Quando*, qualitas temporis, et quantitas temporis, seu duratio peccati extraordinaria.

Item duratio affectûs erga peccatum, ante et post illud.

FINIS.

DECRETUM

SACRÆ CONGREGATIONIS INDULGENTIIS ET SACRIS RELIQUIIS PRÆPOSITÆ.

QUUM Sacra congregatio Indulgentiis et Sacris Reliquiis præposita die 31 mensis Martii anno 1759, fuerit in voto confessionem sacramentalem, quando in Brevibus apponitur pro Indulgentiæ consecutione, peragi omnino debere, etiam ab his, qui sibi lethalis peccati conscii non sunt, nec non præfatam confessionem suffragari etiam posse, si in Vigilia Festivitatibus expleatur, votumque Congregationis Sanctissimus Dominus Noster CLEMENS PP. XIII. benignè approbaverit, illudque typis publicari sub Datum 19 Maii prædicti anni mandaverit; quamplures supplices libelli tum Regularium Communitatum, et præsertim Monialium; tum etiam Parochorum et nonnullorum Episcoporum pro suis Diocesis porrecti sunt, quibus maxima exponebatur difficultas, quæ interdum, imò persæpe incidit pro sacramentali confessione, sive in Festo, vel ad minus in Vigilia peragenda. Quamobrem, ut adeo proficuus Indulgentiarum Thesaurus reddatur Fidelibus accommodè comparandus, enixis precibus supplicabant Sanctitati Sux, ut opportuno aliquo remedio Apostolicâ benignitate providere dignaretur: quibus precibus ad prædictam Sacram Congregationem remissis, propositum in ea fuit Dubium: *An, & quomodo sit consulendum Sanctissimo super præfati Decreti executione, vel declaratione in casu, &c.* et responsum fuit: *consulendum Sanctissimo Domino Nostro, ut concedere dignetur Indultum omnibus Christi fidelibus, qui frequenti peccatorum confessione animum studentes expiare, semel saltem in hebdomada ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere, nisi legitime impediuntur, consueverunt; et nullius lethalis culpæ à se post peractam ultimam confessionem commissæ sibi conscii sunt, ut omnes et quascumque indulgentias consequi possint, etiam sine actuali confessione, quæ cæteroquin juxta præfati Decreti definitionem ad eas lucrandas necessaria esset. Nihil tamen innovando circa Indulgentias Jubilæi, tam ordinarii, quàm extraordinarii, aliasque ad instar Jubilæi concessas, pro quibus assequendis, sicut et alia opera injuncta, ita et sacra-*

mentalis confessio, tempore in earum concessione præscripto, peragantur. Et facta per me infrascriptum ejusdem Sacræ Congregationis Secretarium de præmissis omnibus Sanctissimo Domino Nostro relatione, Sanctitas Sua piis Bonorum desideriis ac votis satisfacere, et Indulgentiarum gratias, iis potissimum, qui piè sanctèque vivendo donis Divinæ Misericordiæ digniores efficiuntur, elargiri quàm maximè cupiens, benignè annuit, et præfatum Indultum in forma suprascripta, expediri et publicari mandavit; quibuscumque in contrarium non obstantibus.

Datum ex Secretaria Sacræ congregationis Indulgentiarum die nonâ Decembris 1763.

**N. CARDINALIS ANTONELLUS, Præfectus.
J. de Comitibus S. Congreg. Indulgent. Secret.**

TRACTATUS

DE

CENSURIS.

DE CENSURIS SECUNDUM SE.

No. 1. DE DEFINITIONE ET DIVISIONE CENSURÆ.

I. *Etymologia nominis Censura*, II. *Ejusque definitio*.
III. *Ejusdem explicatio*. IV. *Dividitur* V. *In eam quæ est à jure, et ab homine*. VI. *Sententiæ latæ et ferendæ*. VII. *Ejus distinctio noscitur ex verbis*. VIII. *In reservatam et non reservatam*, IX. *In publicam et occultam*, X. *In justam et injustum*.

CENSURA secundùm nominis etymologiam dicitur à *censere*, id est, monere et punire: unde olim apud Romanos illi, qui in mores populi animadvertebant, eosque puniebant, *censores* appellabantur, estque vocabulum illud adhuc hodiedum notum in ipsis puerorum scholis.

Censura, prout hic sumitur, nempe Ecclesiastica, definitur: *Pœna spiritualis et medicinalis, privans aliquem quorundam bonorum spiritualium usu, ad tempus inflicta per potestatem Ecclesiasticam*.

Dicitur *Pœna*; quia non infligitur nisi ob peccatum: *spiritualis*, ratione bonorum spiritualium, quibus animam privat: *Et medicinalis*; quia per eam Ecclesia intendit sanitatem spiritualem peccantis seu ipsius emendationem.

Privans bonorum spiritualium usu, putà Sacramentorum, jurisdictionis, publicorum Ecclesiæ suffragiorum, &c.

Ad tempus; nempe correctionis.

Inflicta per potestatem Ecclesiasticam; et indigitatur, à quo et cui possit infligi censura: de quibus latius in sequentibus.

Pâtet, censuram distingui ab irregularitate, degradatione et depositione, quæ sunt de se perpetuæ.

Quotuplex est Censura?

R. Triplex: nempe excommunicatio, suspensio et interdictum, juxta cap. 20. *de verborum significatione*.

Quælibet subdividitur 1°. in eam, quæ est à jure, et in eam, quæ est ab homine lata.

Censura à jure est ea, quæ per legem vel statutum fertur generaliter in omnes, qui legem fuerint transgressi. Censura ab homine vocatur, quæ per modum mandati particularis lata est.

Differunt hæc duæ: primò, quòd hæc posterior (non prior) morte ferentis evanescat, ut deinceps non incurratur; qui tamen ante incurrit, ligatus permanet, donec absolvatur. Secundò, censura ab homine semper est reservata; non autem illa, quæ est à jure, nisi exprimatur.

2°. Censura alia est sententiæ latæ, quam reus sine alia Judicis sententia ipso facto, seu admissione criminis incurrit. Alia est sententiæ ferendæ, quæ etiam *comminatoria* vocatur, et non contrahitur statim à peccato commisso, sed accedente novâ Judicis sententiâ condemnatoriâ.

An autem censura sit sententiæ latæ vel ferendæ, colligendum est ex ipsis verbis, quibus fertur: v. g. censura est sententiæ latæ, si dicatur: *Excommunicamus, excommunicatus est, decernimus, vel noveris te excommunicatum, ipso facto, vel ipso jure excommunicationi subiaceat, sub excommunicatione ipso facto vel ipso jure incurrenda, &c.* Erit verò sententiæ ferendæ, si feratur per sola verba futuri temporis, vel comminatoria aut exigentia ulteriorem actionem Judicis: v. g. si dicatur: *Excommunicabitur, excommunicationem se noverit incursum, excommunicetur, sub interminatione excommunicationis, &c.* nisi ex adjunctis aliud colligatur.

Dum autem verba sunt ambigua, censebitur censura sententiæ ferendæ, juxta communem sententiam Theologorum; quia juxta regulam 49. juris in 6. *In pœnis benignior est interpretatio facienda.*

3°. Censura alia est reservata, alia non reservata.

4°. Alia est publica, alia occulta: alia publicè denunciata, alia non denunciata.

5°. Dividitur in justam et injustam, validam et invalidam, seu nullam: hæc divisio solum respicit censuras ab homine, cum omnis censura à jure semper sit justa, utpote vera lex.

No. 2. DE POTESTATE FERENDI CENSURAS.

I. *In Ecclesia est potestas ferendi censuras.*

IN Ecclesia esse potestatem instituendi et ferendi censuras, definitum est contra Wicleff, Joannem Hus et Lutherum. Probatur etiam ex Matth. cap. 18. v. 18. *Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in celo:* &c. Christus dat ibi potestatem ligandi et solvendi, non tantum in foro sacramentali, sed etiam in foro externo et contentioso, sive per censuras: quia v. 17. agit de iis pœnis, quæ sequuntur denuntiationem Ecclesiæ factam, et quæ ita publicæ sunt, ut qui eas incurrit, sit habendus tanquam Ethnicus et Publicanus, qui tunc erant à communicatione Judæorum exclusi.

Idem probatur ex praxi Ecclesiæ, quæ semper potestatem illam in se agnovit, et exercuit à temporibus Apostolorum, ut liquet ex Epist. 1. ad Cor. cap. 5. ubi Apostolus hæc potestate usus est, incestuosum tradens satanæ in interitum carnis: & 1. ad Timot. cap. 1. v. 20. dicet, se Hymenæum et Alexandrum tradidisse satanæ, ut discant non blasphemare.

Obj. Potestas Ecclesiæ data est ad ædificationem, non ad destructionem; atqui aliquem privare bonis spiritualibus est ad destructionem: ergo, &c.

R. Disting. minorem; si privatio illa in se consideretur, conc. minorem; si fiat ad salutem peccatoris et ad bonum commune Ecclesiæ, prout in censuris, ut nempe separetur ovis putrida, ne alias inficiat, nego minorem; sicut in corporalibus Medicus v. g. sectionem secundum se nocivam rectè ordinat ad finem sanitatis.

Inst. Per censuram, signanter per excommunicationem, aufertur medium conversionis: atqui subtractio medii sanativi non est medicinalis: ergo, &c.

R. Dist. majorem: aufertur aliquod medium, conc. majorem: omne medium, nego majorem, ut infra constabit ex effectibus censurarum: subtractio autem aliqujus medii sanativi quandoque est medicinalis, ut iterum patet in corporalibus; sic infirmus, qui non vult obedire Medico, ab eo deseritur, ut desertus, premente

necessitate, ipsam requirat et obediat: unde patet, ipsam medii subtractionem, esse sanationis medium.

NO. 3. DE IIS, QUI POSSUNT FERRE CENSURAS.

I. *Censuras ferre possunt, qui habent jurisdictionem in foro externo.* II. *Potestas ferendi censuras delegata.* III. *Potest committi simplici Clerico.*

QUIBUS competit potestas ferendi censuras?

R. Jure ordinario competit omnibus et solis illis, qui habent jurisdictionem spiritualem ordinariam in foro judiciali sive externo.

Unde nota, potestatem jurisdictionis aliam esse fori interni, quæ primariò versatur circa solvenda vel liganda peccata quoad culpam: aliam fori externi, quæ et contentiosa dicitur, eò quòd exerceatur in invitos, aut inter partes contradicentes.

Hinc potestas illa jure ordinario competit Summo Pontifici et Concilio generali respectu totius Ecclesiæ.

Competit Concilio Provinciali respectu totius Provinciæ.

Competit Episcopo respectu diocesis suæ, idque licèt nondum foret consecratus, modò sit confirmatus à Pontifice; quia potestas hæc non ordinis sed jurisdictionis est; et ideo, si exauctoretur Episcopus, nihil efficiet, neque aliquid potest, licèt maneat character Episcopalis, inquit Steyaert.

Nomine Episcopi venit ejus Vicarius Generalis; quia unum est Episcopi et Vicarii tribunal: item sede vacante Capitulum Cathedrale et ejus Vicarius.

Competit eadem potestas majoribus Prælatibus Regularium, ut sunt Generales, Provinciales, Abbates, &c. respectu suorum; non tamen Abbatissæ, Priorissæ, &c. quia non habent jurisdictionem spiritualem, sed tantum potestatem quamdam œconomicam et domesticam.

Parochi de jure communi ferre censuras nequeunt, cùm non habeant forum contentiosam: olim tamen poterant Parochi in aliquibus casibus particularibus ferre censuras, ut patet ex S. Thom. Suppl. q. 22. art. 1. in Corp. sed hoc in dissuetudinem abiit.

Ex potestate delegata ferre censuras possunt illi, quibus hæc potestas legitimè delegata est ab habente potestatem ordinariam, servatâ tamen limitatione ad tempus, personas, crimina et condiciones, quibus delegatio circum-

scribitur: potest autem hæc potestas delegari cuivis Clerico clericalibus privilegiis gaudenti; quia hic est capax jurisdictionis spiritualis: Laïco committi potest à solo Summo Pontifice, non tamen feminæ; quia femina jure divino incapax est jurisdictionis exercendæ per claves, tam quoad forum externum, quàm internum.

Notandum, quod censuræ ab Episcopo inflictæ vel ab alio, sortiantur suum effectum pro universa Ecclesia; et ita excommunicatus v. g. ab Archi-Episcopo Mechliniensi debet haberi talis in aliis diœcesibus: ratio est, quòd Summus Pontifex instituerit censuras pro universali Ecclesia.

Hucusque dicta intelligenda sunt de potestate ferendi censuras jam institutas; instituere autem sive condere censuras competit soli Rom. Pontifici.

No. 4. DE SUBJECTO CENSURÆ.

- I. *Subjectum censuræ.* II. *Quomodo mortuus excommunicatur,* III. *& absolvatur.* IV. *Idem potest incurrere plures censuras.* V. *Non potest communitas excommunicari.* VI. *Exempti an subjiciantur censuris?* VII. *Censura Episcopi per legem lata juxta multos non afficit delinquentes extra diœcesim.* VIII. *Eos tamen afficit censura lata per præceptum vel sententiam.* IX. *Ubivis delinquens incurrit censuras pontificias ipsum concernentes.* X. *Peregrinus ligatur censurâ.*

QUINAM possunt ligari censurâ?

R. Omnis et solus homo viator baptizatus, qui pervenit ad usum rationis, et subditus est ferenti censuras.

Unde quando leguntur aliqui post mortem anathemate percussi, nil aliud importatur, quàm declaratio, tales à communione fidelium segregatos ex hac vita migrasse, precibusque publicis, Sacrificiis et sacrâ sepulturâ privandos esse; vel etiam eos dignos esse abominatione et execratione eo modo, quo anathema dicitur erroribus.

Similiter excommunicatum mortuum absolvere, est declarare, eum ante mortem à contumacia recessisse, jamque gaudere posse Ecclesiasticâ sepulturâ, et licitum esse pro eo publicè orare et sacrificare.

An idem homo potest pluribus censuris ligari?

Affirmativè: sive sint censuræ ejusdem, sive diversæ speciei: quia qui jam censurâ est irretitus, potest eandem vel diversam transgredi legem, cujus violationi illa est

annexa censura: & hinc qui uno ictu tres occideret Clericos, tres incurreret censuras: ita S. Th. Suppl. q. 22. a. 6.

An censura ferri potest in totam communitatem, putâ Collegium, urbem, &c.

R. Excommunicatio in totam Universitatem vel Collegium ferri nequit; id enim vetuit Innocentius IV. quia, inquit, aliquando contingeret, innoxios hâc sententiâ irretiri. Singuli tamen de Communitate excommunicari possunt; item integra Communitas suspendi & interdicti potest, ut docet S. Thom. Suppl. quæst. 22. a. 5. ad. 2.

An privilegiati seu exempti subjiciantur censuris ab Episcopo loci latis?

R. Distinguendo: si causa illa sit exempta a jurisdictione Episcopi, non subjiciuntur: si autem causa ob quam lata est censura, non sit exempta, delinquentes obnoxii sunt censuris ab Episcopo latis: & ita non tantum sæculares, sed etiam Regulares audientes confessionem a parte anteriori confessionalis personarum feminei sexûs, incurrunt ipso facto suspensionem ab auditione confessionum, & privationem approbationis latam per decretum Eminentissimi Domini Thomæ Philippi de Alsatia, Archi-Episcopi Mechlin., de die 21 Mart. anni 1724, (quod decretum adhuc hodiedum obligat): nam Clemens X. *const. SUPERNA* de anno 1670. expressis terminis dicit: Religiosos non esse exemptos in iis, quæ spectant ad confessionem.

An subditus delinquens extra Diocesim ligatur censuris Episcopi propriæ Diocesis?

R. Juxta Suarez, Antoine & alios, non ligatur censurâ per legem vel statutum lata; quia statutum sive lex afficit solum territorium: unde Bonifacius VIII. *cap. Ur ANIMARUM de constit. in 6*, ita dicit: "Statuto Episcopi, quo in omnes, qui factam commiserint, excommunicationis sententia promulgatur, subditi ejus factam extra ipsius Diocesim committentes, minime ligari noscantur: cum extra territorium jus dicenti non pareatur impunè."

Prætendit P. Pauwels, quod, si sit Archi-Episcopus, qui fert censuram, statutum seu lex afficiat etiam territorium Suffraganeorum & totius Provinciae; sed hoc ab aliis communiter restringitur ad statutum conditum in Concilio Provinciali.

Censura autem lata per sententiam vel præceptum, subditum delinquentem extra Diocesim afficit, ut dicunt

communiter Theologi; quia præceptum vel sententia immediatè personas afficit, easque sequitur, quocumque ierint.

Omnes admittunt, quòd Episcopus infligere possit censuras subdito suo existenti extra Dioccesim, si delictum commiserit intra Dioccesim: sic v. g. potest suspendere Pastorem, commisso delicto, aufugientem; item Canonicum non residentem; quia fictione juris censetur quis peccare eo in loco, ubi non facit id, quod ibidem facere debet.

Nota, quòd Superior Regularis tam per statutum, quàm per præceptum possit censurâ ligare subditum suum ubicumque delinquentem; quia ejus jurisdictio est omnino personalis, neque territorio aliquo circumscribitur.

Patet, Christianum quemlibet ligari censurâ quâcumque Pontificiâ ipsum concernente, ubicumque degat vel delinquat; quia semper est in loco jurisdictionis Pontificiæ.

An peregrinus subjicitur censuris Episcopi Diocesis, in qua per tempus moratur?

R. Communis affirmatur, dum est censura per statutum lata, si moram trahat censuræ contrahendæ proportionatam; quia peregrini, vagi, &c. tententur legibus territorii, in quo morantur: ergo etiam censuris, quæ harum legum violationi annexæ sunt: vide *Traet. de Legibus*.

Si sit censura per modum sententiæ lata, non obligat eos, qui territorium nondum erant ingressi, dum lata est: secus videtur dicendum, si jam essent in Diocesi: cum talis fertur sententia, si moram sufficientem trahant.

No. 5. DE CAUSA CENSURÆ.

I. *Peccatum mortale, si censura sit gravis*, II. *Externum*, III. *Consummatum*. IV. *Junctum contumaciæ*. V. *An afficiat mandantes*, VI. *Vel cooperantes*.

OB quam causam infligi potest censura?

R. Ad censuram requiritur peccatum grave ad gravem censuram, peccatum leve ad levem; debetque esse externum, consummatum, conjunctum contumaciæ, nisi aliud significetur.

1°. Requiritur peccatum, quia est pœna, pœna autem supponit culpam.

2. Ad censuram gravem requiritur peccatum mortale,

quia censura pœna est & medicina; sed pœna debet esse proportionata culpæ, & medicina morbo: sufficit tamen, si ipsa contumacia contra legem sit mortalis.

Unde nota, quod, si aliquid præcipiatur aut prohibeatur sub gravioris censuræ pœna, licèt id de se non mortaliter malum, obliget tamen transgressores sub mortali.

Hinc si accidat, peccatum esse veniale propter levitatem materiæ vel indeliberationem actûs, non censetur contracta gravis censura. Levis tamen censura v. g. excommunicatio minor vel suspensio ab aliquo officio ad unum vel alterum diem, infligi potest propter peccatum veniale.

3°. Requiritur, ut peccatum sit externum, nempe internum simul & externum: non sufficit merè internum; quia Ecclesia non judicat de merè internis in foro externo; nec sufficit solum externum; quia non est peccatum formale: requiritur autem, ut sit mortale quatenus externum: unde si quis leviter vel joci causâ protruderet Clericum, quamvis ex intentione interna mortaliter mala, non incurreret censuram.

4°. Requiritur, ut peccatum sit in sua specie consummatum; quia verba, utpote in odiosis, strictè sunt accipienda: unde si censura feratur in homicidam, & quis alteri inflixerit vulnus lethale, non contrahit censuram, si quomodocumque mors non sequatur: lex tamen aliquando significat, ad censuram, consummationem criminis non requiri; & sic ad duellum provocantes & illud acceptantes sunt ipso facto excommunicati, quamvis non sequatur conflictus.

5°. Requiritur in delinquente contumacia in Superiorem Ecclesiasticum aut ejus præceptum; quia censuræ constitutæ sunt, ut frangatur subditorum rebellio, contumacia & inobedientia contra Ecclesiam: porrò ad hanc contumaciam non requiritur inobedientia directa, seu contemptus formalis, sed sufficit interpretativus, quem consetur habere, qui voluntariè transgreditur legem, cui scit annexam esse censuram.

Hinc deducunt Authores, quod censura non feratur ob solum peccatum contra jus divinum aut naturale, sed quòd requiratur, ut reus aliquo modo delinquat contra præceptum Ecclesiæ.

Deducunt 2°. censuram propriè dictam non posse infligi ob peccatum omnino præteritum, sed, si propter peccatum omnino præteritum infligatur, requiri, ut aliquo

nodo pendeat in futurum, vel quia res in eo perseverat, vel quia non vult scandalum tollere.

Observe tamen, quòd pro peccato omnino præterito aliquando infligatur suspensio vel interdictum (non tamen excommunicatio); sed hoc non habet rationem censuræ propriè dictæ, sive pœnæ medicinalis, sed simplicis pœnæ vindicativæ.

An lex vel præceptum ferens censuram in facientem aliquod crimen, etiam afficiat mandantes, consulentes, &c. crimen illud?

R. Negativè; nisi lex vel præceptum expressè vel tacitè mandantes, consulentes, &c. comprehendant; tum quòd odiosa sint restringenda, tum quòd mandans, consulens, &c. propriè non dicatur crimen facere: accedit, quòd Superiores, dum censuram ad cooperantes extendunt, soleant eorum facere mentionem expressè vel tacitè: ergo dum non extendunt, non comprehenduntur.

Exceptionem ab hac resolutione faciunt Sanchez, Navarrus, De Coninck & P. Pauwels, dicuntque, legem latam in facientes tunc esse ad mandantes, consulentes, &c. extendendam, quando alioquin ferè redderetur inutilis & frustranea.

An, dum lex vel præceptum ferens censuras comprehendit facientes et cooperantes, mandans, consulens &c. censuram incurrant, licèt mandatarius, consiliarius, &c. crimen non committant?

R. cum P. Pauwels sub distinctione: si lex vel præceptum directè et principaliter respiciat executorem, cooperantes autem tantùm indirectè et accessoriè, mandans, consulens, &c. non incurrunt censuram, nisi sequatur effectus: sic v. g. mandans, consulens, &c. alicui percussionem Clerici non excommunicatur, si non sequatur percussio.

Si autem censura æque principaliter afficiat cooperantes ac executorem, incurritur censura a mandante, consulente, &c. licèt non sequatur effectus; idque etiam, licèt mandatum, consilium, &c. postea fuisset revocatum: v. g. qui mandat aliquem interfici per assassinos, statim excommunicatus est, quamvis non sequatur occisio, ut habetur cap. 1. *de homicidio in 6.*

Porro censura directè et principaliter fertur in ipsum executorem, et accessoriè tantùm in ipsos cooperantes, quando Superior movetur præcipue ab ipsa turpitudine actûs, vel effectûs, quem, quia vult impedire, ideo indi-

rectè prohibet mandari, consuli, &c. tunc verò censura æquè principaliter fertur in cooperantes, quando Superior movetur a propria mandati, consilii, &c. turpitudine, etiam sine ordine ad ipsam executionem; seu quando directè et gratiâ sui mandatum consilium &c. sub censura prohibetur.

DE MONITIONIBUS PRÆVIIS.

I. *Censuram præcedere debet monitio.*

CUM censuræ tantùm ferantur in contumaces, eamque ad contumaciam requiratur prævia correptio, ideo secundùm canones inflectionem censuræ præcedere debet monitio.

Unde pro quacumque censura requiritur monitio, non tamen in quacumque eodem modo facta; pro aliquibus etiam requiritur expressa et formalis, pro aliquibus sufficit virtualis et implicita.

Non requiritur formalis monitio pro censura latæ sententiæ, sive a jure, sive ab homine in delictis futuris; quia lex vel præceptum cognitum censetur subditos continuò monere de sua obligatione et pœna a transgressoribus incurrenda.

Expressa et formalis monitio requiritur ad censuram ab homine pro peccato præterito et præsentem, et quidem triplex cum aliquo temporis intervallo: sufficere tamen potest unica monitio, modò exprimat, quòd hæc valeat pro tribus; sufficit etiam, quando monitio delinquenti intimari non potest, quòd illa publicetur loco debito. Vide cap. ROMANA. et cap. CONSTITUTIONEM. *de sententia excommunicationis* in 6. Item cap. OMNES DECIMÆ, *causa* 16. q. 7.

Dum autem censura sive a jure, sive ab homine pro delictis est sententiæ tantùm ferendæ, disputant Authores, utrùm Judex in contrarium procedere possit per censuræ declarationem et executionem sine alia monitione. Affirmat Sanchez et alii dicentes, Legem vel præceptum etiam in casu esse loco admonitionis; negant Suarez, Billuart, &c. quia sic censura aliquando ferri posset ob crimen omnino præteritum et emendatum: fundant se in cap. REPREHENSIBILIS. *de Appellationibus* lib. 2. *decret. tit. 28.*

No. 7. DE HIS, QUÆ EXCUSANT A CENSURA.

I. *Causæ excusantes à censura* : II. *Impotentia*, III. *Metus gravis*, IV. *Appellatio*, V. *Consensus illius, in cujus favorem censura fertur*.

QUINQUE causas obvias excusantes à censura allegat Bonacina *de Censur. in communi disp. 1. q. 2. & P. Pauwels de casibus reservatis, tom. 2. part 2. fol. 8.* scilicet ignorantiam, impotentiam, metum, appellationem, et consensum illius, in cujus favorem fertur censura. De ignorantia dicetur Num. sequenti, de aliis quatuor agitur in præsentia.

1°. Excusat à censura impotentia, sive physica, sive moralis faciendi quod sub censura præceptum est ; quia quod excusat à peccato, excusat à censura ; deinde nemo tenetur ad impossibile : hinc à censura excusatur, qui v. g. graviter æger jubetur personaliter comparere, item qui jubetur debitum conjugale reddere comparti, quæ talis judicatur secundum allegata, et probata, et tamen scit à parte rei non esse.

2°. Metus gravis, seu cadens in constantem virum, putà mortis, infamiæ vel alterius jacturæ notabilis, dum res est solum jure Ecclesiastico prohibita, excusat à censura ; quia leges humanæ sub tanto incommodo obligare non solent. Excipe, nisi metus incutiatur in contemptum Ecclesiæ, fidei, &c. quia qui legem Ecclesiæ in contemptum violat, non ideo immunis est à gravi peccato, ergo nec à censura contra hoc peccatum lata.

Sed quid si censura respicias materiam jure naturali et divino prohibitam ?

R. Collet affirmat, tali casu esse locum censuræ ; quia lex illa in casu metus gravis obligare non desinit : ergo nec ligare desinet Ecclesiæ censura.

Alii, ut Bonacina, Steyaert, &c. negant esse locum censuræ ; quia licet in casu metus non excuset actum quatenus intrinsecè malum, excusat tamen quatenus jure Ecclesiastico prohibitum, sicque tollit contumaciam : hinc excommunicationem non incurrunt Christiani à Turcis capti præliantes ex metu mortis in bello contra Christianos, etiam in supposito, id esse contra jus naturæ.

3°. Legitima ad Superiorem appellatio suspendit censuram ferendam seu conditionalem, facta ante lapsum temporis ad conditionem implendam concessi ; lata tamen

per appellationem non suspenditur, sed perseverat, donec per Judicem, ad quem appellatum est, aut aliam tollatur: sententia tamen declaratoria censuræ per legitimam appellationem suspenditur, licet non censura ipsa.

4º. Censuram suspendit consensus illius, in cujus favorem censura fertur: v. g. Petrus obtinet à Summo Pontifice excommunicationem contra suos debitores, si intra sex menses non restituant; Petrus autem creditor prolongat, inscio Pontifice, tempus ad annum integrum: debitores non selvontes non incurrunt censuram elapso semianno, sed demum elapso anno integro, ut contra Navarrum et alios docent Saurez, Bonacina, De Coninck et P. Pauwels.

Obj. Censuram suspendere est actus jurisdictionis: ergo, &c.

R. Suspendere, directè, concedo; indirectè, ut in casa, nego.

No. 8. DE IGNORANTIA EXCUSANTE A CENSURA.

I. *Ignorantia* II. *Vincibilis & invincibilis.* III. *Ignorantia Juris & facti.* IV. *Ignorantia censuræ.* V. *Quæ ignorantia excusat à censura.* VI. *Observatio.* VII. *Cusus primus.* VIII. *Secundus.* IX. *Tertius.*

QUID et quotuplex sit ignorantia, repetendum est ex *Tractatu de Actibus Humanis*: hic notanda divisio ignorantie in vincibilem et invincibilem; item ignorantie vincibilis subdivisio in vincibilem strictè, crassam, supinam et affectatam.

Invincibilis est, quæ superari non potest, adhibitâ diligentie debitâ: strictè vincibilis, quæ difficulter; crassa, quæ facilè; supina, quæ facillimè superari potuit; affectata est, quæ directè est volita et intenta, ut liberiùs quis peccet.

Notanda etiam divisio in ignorantiam juris et facti: ignorantia juris versatur circa Legem, Canonem, statutum vel præceptum; ut quando quis percutit Clericum, nesciens percussorem ab Ecclesia esse prohibitam; ignorantia facti respicit factum vel aliquam ejus circumstantiam, ut si quis percutiat Clericum ignorans esse Clericum.

Ad ignorantiam juris reducitur ignorantia poenæ sive censuræ, estque, quando ignoratur poena lata in transgressores: ut si quis percussit Clericum, ignoret per-

cussionem esse prohibitam sub excommunicatione, licet fortè non ignoraverit ipsam prohibitionem, neque quod persona percussa esset Clericus.

De ignorantia solius censure dicitur Numa sequenti, hic de ignorantia juris et facti.

An et quæ ignorantia, sive juris, sive facti, excusat à peccato.

R. 1°. Excusat ignorantia invincibilis; quia excusat à peccato.

2°. Excusat pariter à censura saltem graviori, ignorantia strictè vincibilis.

An autem ista ignorantia debeat excusare à mortali, disputatur; affirmat Collet &c. quia ignorantia quæcumque mortaliter mala in jure reputatur crassa vel supina, quæ non excusat; sed Preingue, Daelman, Neesen et alii videntur negare; quia sufficit, quod desit contumacia, ut excuset à censura.

3°. Non excusat ignorantia crassa vel supina, multò minus affectata, quæ crassâ et supinâ gravior est: constat ex cap. 2. de Const. in 6. ubi Bonifacius VIII. ita dicit: "Ut animarum periculis obvietur, sententiis per statuta quorumcumque Ordinariorum profatis ligari nolumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit aut supina:" quod Capitulum passim extenditur etiam ad censuras Pontificias; tum quod Pontifex sit Ordinarius in tota Ecclesia, tum propter eandem rationem, nempe ut animarum periculis obvietur, imò majorem, inquit P. Pauwels, eò quod censura Pontificiæ minus soleant esse notæ.

Observa tamen, ignorantiam crassam et supinam etiam excusare à censura, quando in lege exprimiuntur particulæ requirentes scientiam in delinquente, ut dum dicitur, qui hoc vel illud fecerit scienter, consulto, ausu temerario, qui præsumpserit, contempserit, &c. Licet autem similes particulæ apponantur, non excusat ignorantia affectata; quia ignorantia affectata æquiparatur scientiæ: hinc v. g. legens librum Authoris hæretici hæresim continentem, ex ignorantia, licet crassa vel supina, non excusante à mortali, excusatur tamen ab excommunicatione in Bulla *Cœnæ* reservata, (non tamen ab excommunicatione non reservata lata per regulam 10 Concilii Tridentini, aut fortè etiam reservata per speciale aliquod Decretum, in quo dictæ particulæ non reperiuntur) quia in Bulla dicitur scienter legentes: non excusabitur tamen, si legat ex igno-

rantia affectata, putâ si dubitans, an sit liber hæretici, vel heresim contineat, expressè nolit inquirere, etiam oblatâ occasione, ut tanto liberius librum legat.

Quid dicendum de his casibus?

Joannes volens percutere Petrum laicum, eundem verberans inculpabiliter tangit Paulum Clericum.

R. Joannes non incurrit excommunicationem; quia actus, prout est consummatus, est involuntarius.

Titius putans, quòd percutiat Pastorem, percutit Vice-Pastorem.

R. Titius incurrit excommunicationem reservatam Summo Pontifici, si aliunde nihil desit; quia actus consummatus est formaliter injuriosus statui Clericali, circa quem Titius non erravit.

Paulus percutit laicum, credens huic percussioni annexam esse censuram.

R. Paulus eximitur à censura, quia conscientia erronea non inducit censuram, sed superior legitimus.

No. 9. DE IGNORANTIA SOLIUS CENSURÆ.

I. Ignorantia solius censuræ excusans.

AN ignorantia solius censuræ, non legis aut facti, excusat à censura? Casus v. g. est: aliquis percutit Clericum, sciens esse Clericum, sciens etiam, quod Ecclesia percussorem Clerici prohibeat; sed ignorat, eam prohiberi sub excommunicatione.

R. Neesen, Daelman et P. Pauwels insinuant, ignorantiam censuræ perinde excusare à censura, sicut ignorantia juris, de qua Num. 8, eò quòd ad censuram requiratur contumacia non tantum in legem, sed etiam in pœnam: Saurez, Sylvius, alique magis restrictè loquuntur, et dicunt, ignorantiam invincibilem censuræ à censura excusare, estque hac sententia communis, eamque admittit Steyaert quantum ad ignorantiam inculpabilem excommunicationis, non tamen aliarum censurarum.

Ob. I. Supponitur, quod lex prohibens sit cognita; atqui lex ipsa monet: ergo licet ignoretur censura, idque etiam invincibiliter, monitio tamen præcedit, et in transgrediente est contumacia.

R. Lex illa non monet sub pœna censuræ, cum censura ignoretur; jam autem non sufficit qualicumque monitio aut contumacia, sed prærequiritur monitio sub comminatione censuræ, et contumacia in censuram ipsam,

quæ monitio, si præcederet, prohiberet forte transgressionem.

Obj. II. Fur incurrit pœnas inferni et suspendii, licèt pœnas illas ignoret : ergo ignorans pœnam potest illam incurrere.

R. Dist. conseq. ergo ignorans potest incurrere pœnam medicinalem, quæ in delinquente requirit contumaciam post admonitionem, nego conseq. ergo potest incurrere alias quasdam pœnas, concedo totum.

Nota, quod ex ignorantia, crassa saltem et supina, agendo contra legem virtualiter eam contemnat et violet contumaciter, pro censura incurrenda, nisi censura lata sit contra scienter, consultò, ausu temerario, tale quid præsumentes ; tunc enim, si lex aut pœna ignoretur, quæcumque sit ignorantia, modò non sit affectata, non incurritur censura ; quia contumacia prærequisita debet tunc provenire ex certa scientia legis vel pœnæ.

Ex dictis intellige, quomodo plurimi delinquentes non incurrant casus Summo Pontifici reservatos, qui regulariter sine censura annexa non reservantur.

Si autem solummodo ignoretur censuræ reservatio, non autem censura ipsa, id neque à censura, neque à reservatione excusat.

Quæ hoc et præcedenti Numero dicta sunt de ignorantia, applicari possunt oblivioni et inadvertentiæ.

No. 10. DE CENSURA INJUSTA.

I. *Quatuor conditiones ad justam censuram. Censura injusta & valida, Injusta & invalida. II. Invalida alia publica, alia occulta. III. Quomodo unaquæque sortiatur suum effectum. IV. Censura lata contra innocentem juridicè probatum reum, est invalida.*

QUATUOR conditiones requiruntur, ut censura sit justa.

1º. Ut feratur ab habente potestatem.

2º. In hominem subditum.

3º. Ex causa sufficienter probata.

4º. Servato juris ordine, tum substantiali, tum accidentali: erit vero censura injusta, si aliqua ex illis quatuor conditionibus desit.

Censura injusta alia dicitur injusta et simul valida, v. g. quæ fertur, omisso tantùm accidentali ordine juris.

Alia est injusta et simul invalida, idque fieri potest vel defectu potestatis, vel defectu ordinis substantialis juris.

Invalida vel est publicè talis, vel publicè reputatur valida, licèt in se sit invalida.

An censura injusta habeat suum effectum?

R. 1°. Censura injusta, sed valida producit suos effectus, tam in foro interno quàm externo; quia nihil deest essentielle.

2°. Si censura sit injusta, et simul invalida, sic ut illa injustitia et illa invaliditas sit publica et notoria, non producit effectum, sive in foro interno, sive externo.

3°. Si invaliditas sit occulta, censura non obtinet suos effectus in foro interno, sed eos obtinet in foro externo ratione scandali vitandi, ne videatur contemni Auctoritas Ecclesiastica, &c. Unde qui censurâ taliter injustâ et invalidâ percussus, tenetur quidem publicè, aut coram iis, qui censuram sciunt, et invaliditatem nesciunt, abstinere ab omnibus iis, quæ censurâ prohibet, non tamen occultè, aut coram eis, quibus invaliditas nota est; neque taliter excommunicatus privatur suffragiis Ecclesiæ, neque impeditur à functionibus suis obeundiæ, Missâ celebrandâ, &c.

Tenetur à præfatis publicè abstinere, non in vim censuræ, quæ invalida est, seu vi legis naturalis dictæ, vitandum esse scandalum, &c. talis proinde debet ad alia juris remedia procedere, ut ad Superiorem recurrere, &c.

Hinc S. Gregorius Homiliâ 26. in Evangelia rectè dicit: *Sententia Pastoris, sive justa fuerit, sive injusta, timenda est.*

Ex dictis deducit P. Pauwels, taliter censuratum exercentem actum Ordinis, licèt publicè, non fore irregularem (licèt tamen iterum se publicè pro irregulari gerere deberet); quia non violat censuram, utpote invalidam: exercento tamen publicè actum Ordinis, aut quid aliud agendo, quod censura prohibet, peccat, et pro peccato illo censurâ puniri posset.

An valida sit censura lata contra aliquem innocentem, qui in judicio est probatus nocens?

R. Quantumvis quidam Jurispositi doceant, illam censuram esse validam; communior tamen Theologorum sententia habet, talem esse invalidam: quia Ecclesia accipit potestatem ferendi censuras in ædificationem, non in destructionem, in rebelles et contumaces, non innocentes:

ergo Ecclesia non potest, aut saltem non vult uti sua potestate contra innocentes qualescumque.

In dubio tamen non debet quis præsumere, se esse innocentem, sed standum est Superioris iudicio; talis interim debet se in publico et coram eis, quibus innocentia ejus non est nota, se gerere tanquam censuratum.

Obj. S. Thom. Suppl. quæst. 21. art. 4. in *Corp.* dicit: "Cum aliquis pro falso crimine in iudicio probato excommunicatur, si humiliter sustinet, humilitatis meritum recompensat excommunicationis damnum:" ergo supponit, eam excommunicationem esse validam.

R. Neg. conseq. quia S. Thom. ibi intelligit damnum, quod patitur abstinendo publicè ab eis, quæ excommunicatio prohibet, v. g. à publica susceptione Sacramentorum, &c. per quæ excommunicatus ille potest proficere in via salutis, non autem de privatione suffragiorum Ecclesiæ, quæ non fit in casu.

No. 11. DE ABSOLUTIONE A CENSURIS.

- I. *Censura non tollitur nisi per absolutionem.* II. *Quis absolvat à censuris reservatis.* III. *Quis a non reservatis.* IV. *Quis in articulo mortis.*

PRÆNOTANDUM, quod censura non tollatur nisi per absolutionem, ut publicâ auctoritate, quâ contracta est, etiam solvatur: unde non tollitur censura per mortem Superioris, eam ferentis, ut constat *ex causa* 11. *quæst.* 3. *can.* 40. neque quoad omnem effectum tollitur post mortem delinquentis, ut constat *ex cap.* A NOBIS 2. *de sententia excommunicationis*: neque cessat per emendationem delinquentis, ut constat *ex cap.* CUM DESIDERES, *de sententia excommunicationis*, et *ex hac propositione* 44. per Alexandrum VII. damnata: "Quoad forum conscientiæ, reo correcto, ejusque contumacia cessante, cessant censuræ:" hinc excommunicatus v. g. eliciens actum contritionis perfectæ, licèt justificetur, manet tamen excommunicatus et privatus communione Ecclesiæ: ex qua propositione condemnata etiam patet, quòd, licèt requiratur contumacia ad censuram in fieri, non tamen ad censuram in conservari; quemadmodum ad pœnam quameumque incurrendam requiritur culpa, quæ tamen remanere potest, remissâ culpâ.

Quis potest absolvere à censuris reservatis?

Qui habet potestatem ordinariam vel delegatam ad absolvendum ab illis.

Potestas illa ordinaria competit ei, qui censuram tulit, ejus Superiori, cujus jurisdictioni subordinata est jurisdictio prioris, item ejus legitimo successori in eodem munere et officio.

Potestas delegata competit illi, cui ab aliquo illorum hæc potestas legitime delegata est.

Observe, censuram latam ab homine per sententiam particularem contra particularem personam specialissimè esse reservatam, ne perturbetur ordo judicandi; unde si v. g. excommunicatus ab Archi-Episcopo Mechliniensi transferat domicilium ad aliam Diocesim, non potest in illa Diocesi absolvi, nequidem ab Episcopo istius Diocesis, nisi facultate obtentâ ab Archi-Episcopo Mechliniensi: censura autem ab homine lata per sententiam generalem quantum ad absolutionem æquiparatur censuræ juris.

A censuris non reservatis præter præfatos absolvere potest quilibet Confessarius, qui absolvit à peccatis, ut colligunt Authores ex cap. NUPER. de sententia excommunicationis; idque præstat formula: *Absolve te ab omni vinculo excommunicationis, &c.* quæ absolutioni sacramentali præmittitur.

Interim, dicit Collet in suspensione, quam incurrit quis falsum aut collusorium titulum exhibendo, non ausim absolvere.

A censuris etiam reservatis in articulo mortis absolvit quicumque Sacerdos, juxta Conc. Trid. sess. 14. cap. 7. sed observe desuper, quæ docentur Num. 107. de Pœnitentia.

Nota, quòd simplex Sacerdos in articulo mortis tantam possit absolvere ab iis censuris, quarum occasione moribundus gratiam Dei consequi non possit; quia Tridentinum dat ideo tantum potestatem, ne aliquis pereat; sique non est necesse, uti ei relaxetur irregularitas, suspensio ab ordine, &c.

A censuris Summo Pontifici reservatis quandoque absolvere potest Episcopus. Vide N. 232. de Pœnitentia.

Tempore jubilæi possunt Sacerdotes omnes, modò ab Ordinariis sint approbati; absolvere in foro Pœnitentiæ à censuris Papæ reservatis: ut autem sciatur, à quibus, videndus est tenor Bullæ.

Habens potestatem ordinariam à censuris absolvendi, potest ab eis absolvere extra confessionem sacramenta-

lem, non sic semper delegatus; sed hic debet sequi commissionem sibi datam.

Potest quispiam absolvi ab una censura, et non ab alia.

Observa, quod absolutio ab excommunicatione præcedere debeat absolutionem à peccatis: si tamen inculpabiliter aliter factum sit, docent Suarez, P. Pauwels; Billuart et alii contra Silvestrum et alios quosdam, absolutionem illam a peccatis propterea non esse invalidam, sicut reliqua Sacramenta ab excommunicato suscepta non sunt invalida: neque Confessarius ob excommunicationem penitentis privatur jurisdictione absolvendi ab ejus peccatis, et ex parte penitentis adsunt materia proxima et remota: ergo nihil deest ex essentialibus Sacramenti.

No. 12. DE EXCOMMUNICATIONE.

S. Thom. Suppl. quest. 21.

I. *Definitur excommunicatio major.*

EXCOMMUNICATIO alia dicitur major, alia minor; dum autem simpliciter ponitur excommunicatio, intelligitur major, juxta c. **SI QUEM.** *de sententia excommunicationis* Primò agendum de majori, infra de minori.

Excommunicatio apud SS. Patres et in jure varia sortitur nomina; sic aliquando vocatur *mors*, *micro Episcopi*, *nervus Ecclesiasticæ potestatis*, *Anathema*, &c. Porro, licet vox *Anathema* sæpius significet excommunicationem majorem et solemniolem, aliquando tamen solum significat anathema execrationis, non excommunicationis.

S. Paulus 1. ad Corinth, cap. 5. excommunicationem exprimit his terminis: *tradere satanæ*, a quo excommunicati corporaliter et visibiliter sæpe vexabuntur, ut notat S. Th. *Suppl. q. 21. art. 2. ad 3.*

Quid est excommunicatio major?

R. Est censura Ecclesiastica privans aliquem communionem fidelium ex toto; vel ut alii definiunt, est censura privans communi victu fidelium, communionem activam et passivam Sacramentorum, et suffragiorum Ecclesiæ generalium.

Ad cujus intelligentiam observandum est, triplicem esse communionem fidelium, unam purè internam, quæ fideles per gratiam, et charitatem inter se et cum Christo

uniuntur; secundam purè externam consistentem in convictu, colloquio, commercio, cæterisque actionibus ad humanam societatem pertinentibus; tertiam mixtam, consistentem in actionibus et cæremoniis exterioribus, sed interiorem et spiritualem fructum habentibus ex propria institutione, ut sunt usus Sacramentorum, suffragia Ecclesiæ, &c. Primam communionem non tollit excommunicatio, sed supponit sublatam per peccatum ob quod infligitur eamque compatitur, si excommunicatus ante absolutionem justificetur; secundam et tertiam tollit, ut infra patebit ex ejus effectibus in particulari: quomodo autem illa privatio sit medicinalis, collige ex dictis.

No. 13. DE EFFECTIBUS EXCOMMUNICATIONIS.

- I. *Effectus excommunicationis majoris.* II. *Inhabilitas ad beneficia.* III. *Privatio jurisdictionis Ecclesiasticæ.* IV. *Nullitas rescriptorum solius Papæ.* V. *Privatio Ecclesiasticæ sepulturæ.* VI. *Privatio communicationis forensis.* VII. *Privatio communicationis civilis.* VIII. *Casus 5. illicitæ communicationis.* IX. *Os.* X. *Orare.* XI. *Vale.* XII. *Communio.* XIII. *Mensa.* XIV. *Obligatio non communicandi est reciproca.*

QUINAM sunt effectus excommunicationis majoris?

R. Effectus per se adæquatus, est totalis privatio communionis Ecclesiæ, partiales sunt quamplures; præcipui autem sunt: primus, privatio publicorum Ecclesiæ suffragiorum et orationum, quæ a Ministris Ecclesiæ fiunt nomine Ecclesiæ pro fidelibus; hujusmodi sunt Sacrificium Missæ, Horæ Canonice, supplicationes seu processiones, &c. item et fructus satisfactionum, qui ex communi Ecclesiæ thesauro applicantur; in privatis tamen orationibus orare licet pro excommunicatis; sic potest Sacerdos pro eis privatim orare in *Memento*, modò eos exterius non nominet; imò etiam Ecclesia pro eis publicè orat feriâ sextâ Parasceves: ut sponsum suum imitetur, qui eadem die oravit pro inimicis suis; dicit quidem Billuart, licitum esse publicè pro excommunicatis orare aut sacrificare, modo id non fiat pro ipsis tanquam Ecclesiæ membris; sed communis sententia hanc distinctionem non facit: vide *Tract. de Sacrificio Missæ* N. 12.

Secundus effectus est privatio usûs passivi, sive susceptionis Sacramentorum: suscepta tamen ab excommunicato Sacramenta valida sunt, si aliunde nihil desit, præter Sacramentum Pœnitentiæ; eò quòd deficiat sincerus de peccatis dolor, nisi fortè inculpabiliter ageret.

Tertius est privatio usûs activi, sive administrationis Sacramentorum: excommunicatus tamen per se validè confert quodcumque Sacramentum, etiam Pœnitentiæ: excommunicatus autem vitandus, licèt Sacramenta, quæ jurisdictionem non requirunt, validè conficiat; non tamen Sacramentum Pœnitentiæ, cùm jurisdictione careat; excipitur casus articuli mortis, aut tituli colorati, cum communi; errore populari: vide N. 104, 105, 106, & 107, de Pœnitentiâ.

An, et quæ Sacramenta, et quandonam liceat petere à ministro excommunicato, docetur in *Treat. de Sacramentis in genere*.

Quartus effectus est privatio Divinorum Officiorum sic, ut ea neque celebrare, neque eis interesse possint excommunicati: cap. NUNQUA. de sententia excommunicationis et cap. ALMA MATER, eodem titulo in 6.

Divina officia dicuntur sacræ functiones, quæ ab Ecclesia solemniter fiunt ut Sacrificium Missæ, publica recitatio Horarum Canoniarum, aut alia oratio publica: Item Processio, Consecratio Chrismatis, sollemnis Benedictio Aquæ, Palmarum, Cinerum, &c.

Non prohibetur excommunicatus privatim orare; unde obligatus ad Horas Canonicas ratione ordinis, professionis vel Beneficii tenetur eas privatim recitare, etiam ratione excommunicationis fructibus Beneficii privetur: sed non potest sibi adhibere socium, idque sub veniali juxta P. Pauwels, Collet et alios; neque dicere debet, *Dominus vobiscum*; sed loco ejus, *Domine, exaudi orationem meam*: potest excommunicatus etiam audire Concionem, quæ non venit nomine Officii Divini.

Quid agendum, si excommunicatus ingrediatur Ecclesiam tempore Missæ, ut eam audiat, et exire nolit, nec expelli possit?

R. Si excommunicatus vitandus ingrediatur ante Consecrationem, vel, ut alii dicunt, ante Canonem inchoatum, Missa abrumpenda est et omittenda; si post adveniat, debet Sacerdos, ministro remanente, eunte populo ex Temple, proseguere Missam usque ad communionem inclusivè, et tunc recedere ab Altari, ac reliquas orationes persolvere in Sacristia.

Propter præsentiam excommunicati tolerati nihil est omittendum.

An qui voluntariè remanet in excommunicatione, dum potest ab ea absolvi, peccet contra præceptum Ecclesiæ non audiendo Missam diebus Festis?

R. P. Pauwels et plures alii amplectuntur sententiam negativam; sed affirmativa tanquam tutior practicè est tenenda cum Billuart, Collet et aliis; quia lex præcipiens auditionem Missæ videtur simul obligare ad removenda impedimenta, quæ obstant auditioni adeoque ad remotionem censuræ. Communissima interim est sententiâ, quòd talis absolutionem negligens peccet contra præceptum Confessionis et Communionis annuæ; quia illud præceptum est divinum, licèt quoad tempus ab Ecclesia determinatum.

5°. Inhabilitas ad suscipiendam quodvis Beneficium, dignitatem aut munus Ecclesiasticum: ita definiit Innocentius III. cap. *POSTULASTIS. de Clerico excommunicato ministrante.*

Si tamen concedatur ei Beneficium a Summo Pontifice, etiam censuram ignorante, valet concessio, quia in provisionibus apponit clausulam absolutionis a censura ad effectum gratiæ consequendum: excipe, nisi sit excommunicatus ob hæresim; quia tunc jus renititur.

Beneficium ante legitimè acquisitum ipso facto non amittit excommunicatus, nisi crimen, ob quod censurâ percussus est, ex his sit, quæ per se Beneficii vacationem inducunt.

Utrùm verò ipso facto privetur fructibus ejusdem, non convenit inter Authores: Suarez et alii affirmant; sed negant, idque probabiliùs, Herinx, Collet, &c. quia pœna tam gravis non est imponenda, nisi certò expressa sit in jure, quod hîc locum non habet.

6°. Privatio usûs liciti jurisdictionis Ecclesiasticæ, non tamen validi, nisi sit excommunicatus vitandus. *Can. AUDIVIMUS. caus. 24. q. 1. vide etiam Num. 104. de Penitentia.*

7°. Nullitas rescriptorum Papæ, non tamen aliorum Prælatorum: cap. 1. *de rescriptis in 6.* et ideo solet inseri absolutio ad cautelam, ut vocant, hoc est, ad effectum tantùm rescripti consequendum.

8°. Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ, si excommunicatus vitandus moriatur in excommunicatione: cap. *SACRIS. de sepultur.* Si tamen ante mortem signa pœni-

tentiæ dederit, debet post mortem absolvi et sepultura donari.

Excommunicatus toleratus hodie ratione censuræ non est privandus sepulturâ Ecclesiasticâ juxta Authores communiter; qui tamen addunt, excommunicatum etiam toleratum eâ privandum esse, si excommunicatio sit publica ratione finalis impœnitentiæ, conformiter ad Rituale Romanum et Pastorale.

9°. Privatio communicationis forensis: cap. AD PROBANDUM. *de sententia & re judicata.* et cap. DECERNIMUS. *de sententia excommunicationis in 6.* ita ut excommunicatus non possit esse Judex, Advocatus, testis, actor, &c. quæ tamen Authores tradunt cum quibusdam limitationibus.

10°. Privatio communicationis privatæ seu civilis, quæ consistit in commercio civili, quod homines inter se exercent simul vivendo, manducando, &c. cap. EXCOMMUNICATOS. cap. QUI communicaverit. *caus. 11. quæst. 3.* et cap. SI QUEM. *de sententia excommunicationis.*

Casus communicationis hujus illicitæ exprimuntur his versibus:

*Si, pro delictis anathema quis efficiatur,
Os, orare, vale, communico, mensu negatur.*

Per *Os* intelligitur osculum, amplexus, colloquia, litteræ, munera, et generatim quælibet benevolentis et amicitis signa, inquit P. Pauwels.

Orare denotat participationem in Officiis Divinis, Sacrificio Missæ, Sacramentis, Orationibus etiam privatim factis cum tali excommunicato.

Per *vale* intelligitur omnis honorifica salutatio, conformiter ad illud Joan. Epist. 2. V. 10. *Nec Ave ei dixeritis.*

Per *Communicatio* intelligitur communicatio quæcumque, non tantum in spiritualibus, ut explicatum est ante, sed etiam in civilibus, per contractus, cohabitationem, iter, &c.

Per *Mensa* intelligitur participatio in cibo et potu, conformiter ad illud Apost. 1. ad Corinth. cap. 5. V. 11. *Cum ejusmodi nec cibum sumere;* quinimò intelligitur etiam mensæ communicatio, licet non eisdem ferculis vescaris.

Est porrò obligatio illa non communicandi reciproca, excommunicatum directè quidem, sed fideles indirectè efficiens, non tamen eodem modo, ut constabit Num. sequenti.

No. 14. DE LICITA ET ILLICITA COMMUNICATIONE CUM EXCOMMUNICATO.

I. *Omnis excommunicatus vitare debet fidelium communicationem.* II. *Communicans cum non tolerato non semper peccat mortaliter.* III. *Causæ excusantes :* IV. *Utile,* V. *Lex,* VI. *Humile,* VII. *Res ignorata,* VIII. *Necesse.*

QUAMVIS excommunicatus omnis, sive toleratus, sive non toleratus, debeat vitare quamcumque cum fidelibus communicationem, ita ut se ultrò in eam ingerere nequeat, tamen fideles non tenentur vitare communicationem cum excommunicato tolerato, sed tantum cum non tolerato, qui idè excommunicatus vitandus dicitur; nam *Ecclesia* per bullam Martini V. AD EVITANDA SCANDALA, non intendit ullo modo suffragari aut favere excommunicatis, sed tantum fidelibus.

Quantum peccatum committit communicans sine justa causa cum excommunicato vitando?

R. S. Thom. *Suppl. quest. 23. art. 3. in Corp.* "Probabilius videtur, quòd non semper peccet mortaliter, sed solùm quando in crimine illi participat, vel in divinis, vel in contemptum *Ecclesie*."

Observandum cum *Authoribus*, communicationem in divinis posse fieri venialem ex parvitate materiæ, et communicationem in civilibus, independentem a contemptu *Ecclesie*, posse fieri mortale ratione circumstantiarum, scandali, &c.

Deinde participans, sive in divinis, sive in civilibus, incurrit pœnam excommunicationis minoris, ut docet S. Thom. *quest. cit. art. 2. in Corp.*

Facilè hinc colligitur, quomodo peccet excommunicatus communicans cum fidelibus, de quibus in confessione examinandus.

Quæ causæ excusant à peccato, adeoque et à pœna, communicantem cum excommunicato licèt vitando?

R. S. Th. *Suppl. q. 23. a. 1. in Corp.* et Doctores communiter causas illas ex Gregorio VII. Can. 6. QUONIAM MULTOS. *causâ* 11. *quest. 3.* reducunt ad quinque expressas hoc versiculo:

Utile, lex, humile, res ignorata, necesse.

1º. Per *utile* intelligitur utilitas, tam temporalis quàm spiritualis ipsius communicantis, vel alterius tertii, quæ non ita posset aliter procurari; hinc licet ab eo exigere et recipere debita, eleēmosynam petere, et si sit Medicus, ipsum consulere pro se vel pro aliis, item si sit Casuista, ipsum consulere in spiritualibus pro se vel pro aliis: item utilitas ipsius excommunicati; unde licet ei elargiri eleēmosynam, et dare consilia in ordine ut convertatur: Authores tamen varii utilitatem excommunicati restringunt ad solam spiritualem.

Nota, prædicta omnia exempla esse intelligenda hoc sensu, modò non adsint alii non excommunicati, qui æquè valerent hoc præstare, &c.

Per particulam *lex* intelligitur matrimonium, vi cuius possunt conjuges, quorum alteruter est excommunicatus, licet vitandus, sibi mutuò communicare non tantum in redditione et petitione debiti conjugalis, sed etiam in convictu, cohabitatione et obsequiis domesticis, imò et in colloquio familiari, modò tamen non omittatur correptio fraterna.

Duo casus excipiuntur à Pauwels: primus, quo excommunicatio matrimonium præcessit, nisi forte pars innocens bonâ fide matrimonium contraxerit, quo ultimo casu pars innocens jure communicationis non privatur.

Secundus, quo conjuges divortio separati sunt.

Per *humile* intelligitur subjectio; hinc a peccato excusantur liberi (juxta S. Thom. *Suppl. quest. 23. art. 1. in Corp.* nondum emancipati) communicantes cum parentibus excommunicatis, famuli et ancillæ cum Dominis, subditi cum Superioribus.

Per famulos, ancillas, &c. ipsius excommunicati intelligit S. Thom. loco præcitato, si ante excommunicationem se ei subdiderint, non autem si post.

Sub liberis comprehendunt aliqui generum et nurum respectu soceri et socrûs, privignum et privignam respectu vitrici et novercæ, item pupillos et minores respectu tutorum et curatorum; quia hi omnes intelliguntur nomine filiorum in favorabilibus.

Particulis *res ignorata* intelligitur ignorantia, sive juris, sive facti, quæ tamen non sit crassa et supina, multò minùs affectata.

Per particulam *necesse* intelligitur necessitas, sive corporalis, sive spiritualis, sive communicantis sive excommunicati, sive aliorum: non requiritur extrema, sed sufficit quæcumque notabilis.

No. 15. DE EXCOMMUNICATIONE MINORE.

I. *Excommunicatio minor.* II. *Effectus triplex;* III. *Privatio receptionis Sacramentorum,* IV. *Privatio administrationis Sacramentorum,* V. *Privatio electionis passivæ ad beneficia Ecclesiastica.* VI. *Ejus causa nunc est unica.*

QUID est excommunicatio minor?

R. Est censura Ecclesiastica privans usu passivo seu susceptione Sacramentorum.

Triplex est excommunicationis minoris effectus.

Primus, qui secundum omnes est proximus et directus, est privatio usûs passivi sive susceptionis Sacramentorum, ita ut talis aliquod Sacramentum suscipiens juxta omnes mortaliter peccet: colligitur ex cap. SI CELEBRAT. de Clerico excommunicato ministrante. Sacramenta tamen suscepta a tali sunt valida, exceptâ pœnitentiâ defectu dispositionis, nisi forte bonâ fide procederet, aut nisi prius absolutionem censuræ petat.

Secundus excommunicationis minoris effectus, sed remotus et indirectus, a plerisque assignatur privatio usûs activi, sive administrationis Sacramentorum, quatenus indecens foret, quod administraret Sacramenta, qui illa ipse suscipere non potest; si tamen administraret, non videtur graviter peccare, ut communior habet sententia, et colligitur ex citato c. SI CELEBRAT. Excipe si Missam celebret; quia tunc communicare debet.

Tertius excommunicationis minoris effectus, sed iterum indirectus, est privatio electionis (similiter præsentationis et collationis) passivæ ad beneficia Ecclesiastica: constat ex cap. SI CELEBRAT. Ratio est, quod minori excommunicatione ligatus a cujusvis Sacramenti susceptione remotus sit; beneficium autem suâ institutione ordinatur ad sacros Ordines suscipiendos, et Missam celebrandam; ita ut mortaliter peccet, inquit P. Pauwels, qui sciens hujusmodi excommunicatum ad beneficium eligit, præsentat, &c. quia Legem Ecclesiasticam violat in materia gravi: non videtur tamen præsentatio, &c. ipso jure nulla juxta communiorem sententiam; si tamen, inquit citatum Capitulum, scienter talis electus fuerit, ejus electio est irritanda.

Ob quam causam incurritur excommunicatio minor?

R. Unica causa, ob quam à jure infligitur, est illicita communicatio cum excommunicato vitando: cap. STATUIMUS. de sententia excomm. in 6. posset quidem ab homine infligi, sed id non solet.

Porro perinde est ad minorem excommunicationem incurrendam, sive communicatio cum excommunicato vitando fiat in divinis, sive in civilibus, sive in ea peccatar mortaliter, sive venialiter, sive fiat ante, sive post mortem excommunicati vitandi: unde eam incurrit, qui excommunicatum vitandum priusquam absolutus sit comitatur ad sepulturam, &c.

Hæc minor excommunicatio non est reservata respectu ullius Confessarii.

Nota, quodd excommunicatus minor possit Divinis Officiis interesse, suffragiis frui, absolvere à censuris, actus jurisdictionis exercere, &c.

DE SUSPENSIONE.

No. 16. DE DEFINITIONE ET DIVISIONE SUSPENSIONIS.

I. Suspensionis objectum est solus Clericus. II. Divisiones suspensionis. III. Suspensus ab Officio simpliciter non ideo suspensus est à Beneficio, nec è contra. IV. Suspensus ab Ordine non ideo est suspensus à Jurisdictione nec è contra. V. Suspensus ab uno actu non ideo suspenditur ab aliis. VI. Suspensus simpliciter ab Ordine & jurisdictione est suspensus ab omni Ordine vel jurisdictione. VII. Suspensus ab officio est suspensus ab Ordine & jurisdictione. VIII. Suspensus à Beneficio privatur omnibus fructibus.

SICUT per excommunicationem generatim fideles, ita per suspensionem Clerici spectatim, et non alii ligantur: est autem suspensio censura privans Clericum usu potestatis Ecclesiasticæ.

Collige 1º. suspensionem non auferre ipsum beneficium vel officium, sed solummodo usum et exercitium eorum.

2º. Impedimentum ab exercitio ordinis ob peccatum

mortale, senectutem vel infirmitatem proprie non esse suspensionem.

Quomodo dividitur suspensio?

R. Imprimis dividitur modis omnibus, quibus censura in generali, de quibus Num. 1. Speciatim autem dividitur suspensio juxta diversum usum potestatis Ecclesiasticæ, quo privat,

1°. In suspensionem ab officio tantum, in suspensionem à beneficio tantum, et in suspensionem ab utroque, quæ ultima totalis dicitur, aliæ partiales.

2°. Suspensio à beneficio vel est à toto beneficio, vel à parte beneficii tantum v. g. a quotidianis distributionibus.

3°. Similiter suspensio ab officio vel est a toto officio, ordinis scilicet & jurisdictionis, vel a parte officii tantum, puta à solo officio ordinis, vel à solo officio jurisdictionis.

4°. Similiter suspensio ab ordine vel est ab omni ordine, vel ab aliquo ordine tantum.

5°. Item suspensio à jurisdictione vel est ab omni actu jurisdictionis, vel ab aliquo actu tantum.

Cùm suspensio sit pœna, adeoque odiosa, verba legis vel sententiæ eam infligentis sunt strictè interpretanda, neque ultra terminorum significationem amplianda. Hinc deducuntur sequentia :

1°. Suspensus simpliciter ab officio non ideo suspensus est a beneficio, et contra: ratio est, quòd pœnæ illæ sint disparatæ, et ubi Superior ab utroque suspendere vult, etiam utrumque exprimat: unde simpliciter suspensus à Beneficio, licèt fructus non percipiat, (nisi qui ei assignantur ad sustentationem, quod fieri solet, dum indiget) potest et tenetur ea, quæ officii sui sunt, adimplere; cùm Beneficii titulo non privetur: fructus autem, quibus privatur, convertendi sunt in utilitatem Ecclesiæ.

2°. Pari ratione suspensus ab ordine non ideo est suspensus à jurisdictione, nec è contra: unde suspensus ab ordine potest exercere actum jurisdictionis, qui non requirit simul actum ordinis. v. g. Episcopus suspensus ab ordine potest censuras ferre, &c. è contra suspensus à jurisdictione potest exercere actum Ordinis, qui simul non requirit actum jurisdictionis, v. g. sacrificare &c.

Patet, quòd suspensus sive a solo ordine, sive à sola jurisdictione, sive ab utroque, non possit absolvere a peccatis, pro quo utraque potestas requiritur, licet tamen

non semper absolvat invalidè, ut constat ex Num. 104, 105 et 106. de *Pœnitentia*.

3°. Ob eandem rationem suspensus ab aliquo actu tantùm ordinis vel jurisdictionis, potest alios exercere: sic v. g. suspensus a sola celebratione Missæ potest excipere confessiones, et è contra.

4°. E contra, qui suspensus est simpliciter a jurisdictione, aut simpliciter ab ordine, suspensus est ab omni actu cujuscumque jurisdictionis, aut cujusvis ordinis; ratio est, quòd similes propositiones indefinitæ æquivalent universalibus, neque sit ratio restringendi potius ad unam, quàm ad alium actum.

5°. Ob eandem rationem suspensus simpliciter ab officio censori debet suspensus ab ordine et jurisdictione simul; utraque enim potestas, scilicet ordinis et jurisdictionis, sub officio comprehenditur, idque æquè principaliter.

6°. Pari ratione suspensus simpliciter a Beneficio privatur et grossis et distributionibus.

7°. Pariformiter sequitur, quòd, qui nudè et simpliciter suspenditur, sit suspensus totaliter, nempe ab officio et beneficio simul.

An suspensus simpliciter ab ordine inferiori sit etiam suspensus ab ordine superiori?

R. Steyaert, Neesen, Antoine et Collet contra Billuart affirmativè, quorum sententia practicè tenenda est; ratio est, quòd, cui prohibetur minus, a fortiori censeatur prohiberi majus ejusdem rationis: hinc suspensus simpliciter a Subdiaconatu etiam suspensus est a Diaconatu et Sacerdotio; admittant interim Authores, aliquem suspendi posse ab ordine inferiori, qui tamen non sit suspensus a superiori, sed hoc non est præsumendum, nisi in lege vel sententia exprimatur.

E contra suspensus simpliciter ab ordine superiori non ideo suspensus est ab ordine inferiori: quia, cui interdicitur majus, non statim interdictum censeatur minus: unde v. g. suspensus ab Ordine sacerdotali non ideo vetitum est fungi diaconali Ordine aut alio inferiori.

No. 17. DE CASIBUS SUSPENSIONIS MAGIS OBVIIS.

I. *Casus primus*, II. *Secundus*, III. *Tertius*, IV. *Quartus*, V. *Quintus*, VI. *Sextus*, VII. *Septimus*. VIII. *Octavus*, IX. *Nonus*, X. *Decimus*, XI. *Undecimus*.

ASSIGNA casus aliquos, quibus annexa est poena suspensionis?

R. Casus magis obvii, et præ cæteris nati evenire, sunt sequentes:

Dum quis suscipit Sacros Ordines sub ficto titulo, sive patrimonii, sive beneficii, ex Bulla Pii V. ROMANUS PONTIFEX, incurrit suspensionem ab Ordine sic suscepto.

Dum quis intrudit titulum verum quidem et realem, sed quem præcessit pactum de non petenda sustentatione ab eo, qui bona sua pro alicujus Clerici titulo obligavit, Clericus ille incurrit suspensionem ab ordine sic suscepto Summo Pontifici reservatam, ut colligitur ex cap. SI QUIS ORDINAVERIT, *de simonia*. Si tamen solum promittat, se extra casum magnæ necessitatis, nihil exacturum esse ab eo, qui sibi titulum constituit, probabilius non subjacet suspensioni; quia Ecclesia non exigit titulum, nisi ut Clericus in necessitate vitam decenter sustentet.

Qui sciens se innodatum censurâ aliquem Ordinem suscipit, suspenditur ab illo juxta cap. CUM ILLORUM, *de sententia excommunic.*

Dum quis sine, vel non nisi cum fictis Episcopi sui dimissorialibus ordinatur ab aliendo Episcopo: juxta constitutionem 7. Pii. II. CUM EX SACRORUM, et 9. Sixti V. SANCTUM ET SALUTARE.

Qui suscipit Ordinem Sacrum sine ætate legitima, ut patet ex constitutionibus ante citatis: suspensionem tamen non incurrit, inquit Collet, qui bonâ fide, ratus se ætatem habere canonicam, Sacris initiatur.

Quando non admissus ad Ordines simul cum aliis vocatis se intruderit et ordinatur: colligitur ex cap. I. *de eo, qui furtivè Ordinem suscepit*.

Qui aliquem ordinem recepit per simoniam: extrav. 2. *de simonia*, et Can. PRÆSENTIUM causâ I. quæst. 3.

Suscipiens ordines post matrimonium contractum: extravag. ANTIQUÆ. *de voto*.

Exprimitur a Concil. Trid. Sess. 24. *de Reform. Matri-*

monii cap. 1. his verbis: " Si quis Parochus vel alius
 " Sacerdos, sive regularis, sive sæcularis sit, etiamsi id
 " sibi ex privilegio vel immemorabili consuetudine licere
 " contendat, alterius parochiæ sponso sine illorum Pa-
 " rochi licentia matrimonio conjungere aut benedicere
 " ausus fuerit, ipso jure tamdiu suspensus maneat,
 " quamdiu ab ordinario ejus Parochi, qui matrimonio
 " intercesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda
 " erat, absolvatur."

Habetur in decreto Eminentissimi Domini Thomæ
 Philippi de 21. Martii anni 1724. quæ suspensio lata est
 in eos, qui confessionem personæ feminæ audiunt ab
 anteriori parte confessionalis. Vide tenorem decreti
 Num. 24. *de Pœnitentia.*

Casus alios, quibus suspensio ipso jure annexa est, vide
 apud Suarez, Neesen, Bonacinam, &c.

Habetur in Epistola Pastoralis ejusdem Eminentissimi
 Domini piæ memoriæ Archi-Episcopi Mechl. de 5 Aprilis
 anni 1725. et in decreto ejusdem de 11. Junii 1739. his
 verbis: " Renovandum duximus prædecessorum nostro-
 " rum, statutum & signanter Illustrissimi Domini Humb.
 " Gulielmi a Præcipiano, piæ memoriæ Prædecessoris
 " nostri, circa intolerabilem licentiam, & quod inde resultat
 " enorme scandalum nonnullorum, qui in certis locis
 " Diœcesis nostræ promiscuas instituunt potitationes in
 " tabernis contra iteratas prohibitiones: caveat igitur
 " Clerus, tam regularis, quàm sæcularis, ne tabernam
 " ingrediatur, nisi necessitatis vel peregrinationis causâ,
 " sub pœna suspensionis, non tantum ab audiendis Con-
 " fessionibus, sed etiam a divinis, ac aliâ arbitrio nostro
 " infligendâ: ne verò quis excusationes quærat in pec-
 " catis, declaramus illos omnes præcepti nostri trans-
 " gressores, et dictâ suspensione ipso facto innodatos
 " existere et extituros, qui edendi vel bibendi causâ
 " tabernam ingredientur, extra casum dictæ necessitatis
 " aut peregrinationis."

Hoc decretum putatur locale, eò quòd dicatur: *Qui in
 certis locis Diœcesis nostræ promiscuas instituunt, &c.*

Idem præfatum decretum confirmavit Excellentissimus
 Dominus Joannes-Henricus per decretum datum Brux-
 ellis de 12. Januarii anni 1765. his verbis:

JOANNES-HENRICUS, &c. &c. &c. " Summa cum
 " admiratione percepimus, quòd plurimi Ecclesiastica

“ decreta nostra vniuersè interpretantes sibi persuaserint,
 “ suspensionem pro Ecclesiasticis ingressui tabernarum per
 “ Eminentiss. Dominum Cardinalem Prædecessorem nos-
 “ trum piæ memoriæ annexam à nobis revocatam fore:
 “ cui abusu et errori obviare volentes declaramus per
 “ præsentem, nos hujusmodi ingressui, non minùs quàm
 “ præfatus noster Prædecessor, suspensionem strictè an-
 “ nexam velle: ac cum inaudiamus, quòd Religiosi illas
 “ promiscuè frequentent eo titulo, quod prætendant, se
 “ nostræ jurisdictioni non esse subjectos, cum tamen certò
 “ quoad jurisdictionem pro excipiendis Confessionibus in
 “ nostra Diocesi, quæ per Ordinarium tantum concedi
 “ potest, jurisdictioni nostræ subjiciantur, declaramus pro
 “ admissis ad confessiones, nos eorum admissionem ipso
 “ facto revocatam velle: pro non admissis vero (si inno-
 “ tescat) omni spe similis admissionis obtinendæ privatos.
 “ Datum Bruxellis 12. Januarii 1765.”

*Subjungimus hic aliud Decretum datum Mechliniæ 11.
 Maii anni 1772. ab eodem Excellentissimo Domino.*

JOANNES-HENRICUS, &c. &c. &c. “ Cum dedecet
 “ omnino Ministros Christi et dispensatores Mysteriorum
 “ Dei scenicis interesse spectaculis, et præsentia suâ sæ-
 “ cularibus hominibus quodammodo animos addere, ut
 “ magis ac magis hujusmodi periculosus inbient oblecta-
 “ mentis, quæ non nisi voluptates mundique illecebras
 “ christiano homine indignas præ se ferunt, se suapte na-
 “ turâ in peccata plurima incautas animas pertrahere con-
 “ sueverunt: hinc sanctitati Ecclesiastici Ordinis consu-
 “ lere cupientes, omnibus et singulis Clericis Diocesis
 “ nostræ, aliisque in ea quacumque de causa degentibus,
 “ tam sæcularibus, quàm regularibus, sub pœna suspensi-
 “ onis à Divinis, ipso facto absque alia declaratione incur-
 “ renda, cujusque absolutionem Nobis specialiter reser-
 “ vamus, ingressum Theatrorum publicorum interdici-
 “ mus, ac eâ, quâ par est, severitate prohibemus; declarantes
 “ insuper, Sacerdotes illos, qui in Diocesi nostrâ ad con-
 “ fessiones audiendas admissi sunt, per hujusmodi ingres-
 “ sum eo ipso omni jurisdictione privari.

“ Nolumus tamen hoc Decreto prohibere ludos illos qui
 “ in Gymnasiis, exercitii gratiâ a studiosa juventute inno-
 “ center exhiberi solent, exhortantes studiorum Modera-
 “ tores, ut sedulò diligenterque invigilent, ne unquam
 “ in eisdem quidquam se immisceat, quod morum innocentis

“ obesse, aut spectatorum aures vel oculos offendere ullâ
 “ ratione possit.

“ Insuper renovandum duximus hâc occasione Synodo-
 “ rum Provincialium, Prædecessorum nostrorum ac Nostrî
 “ ipsius statutum circa intolerabilem licentiam, et quod
 “ inde resultat enorme scandalum nonnullorum, qui in cer-
 “ tis locis Diœcesis nostræ promiscuas instituunt potitati-
 “ ones in tabernis contra iteratas toties prohibitiones.
 “ Interdicimus itaque omnibus et singulis Diœcesis nos-
 “ tra Clericis, etiam exemptis ac aliis in ea quacumque
 “ de causa degentibus, tam sæcularibus, quàm Regulari-
 “ bus ne edendi, bibendi vel ludendi causâ tabernas
 “ ingrediantur, nisi necessitatis vel peregrinationis causâ,
 “ sub pœna suspensionis a Divinis, ipso facto absque
 “ ulteriori declaratione incurrenda, cujus absolutionem
 “ nobis, ut supra, reservamus, qui in Diœcesi nostra ad
 “ excipiendas Fidelium confessiones admissi sunt, per
 “ huiusmodi ingressum eo ipso omni jurisdictione privari.

“ Præcipimus etiam omnibus sæcularium ac regularium
 “ Ecclesiarum aut sacellorum Diœcesis nostræ Pastoribus,
 “ Rectoribus, Superioribus, Sacristis et custodibus, ne
 “ quem vagum, ignotum, advenam aut peregrinum Sacer-
 “ dotem, sine nostra vel Archipresbyteri loci licentia, in
 “ scriptis obtenta, ad celebrationem Missæ, vel Sacra-
 “ mentorum administrationem admittant, sub pœna sus-
 “ pensionis a divinis, vel ab officio, et ulteriori arbitraria,
 “ incurrenda tam a permittente, quam ab ipso celebrante
 “ sive administrante Sacramenta. Porrò paternè mone-
 “ mus, et enixè hortamur omnes supradictos Rectores,
 “ ut admissorum litteras singulis mensibus revideant, et
 “ de illorum conversatione sollicitè inquireant: suspectos
 “ autem, indecenter vestitos, præcipientes in legendis Sa-
 “ cris, cæremoniarum negligentes, ad Altare non sinant
 “ accedere.

“ Mandamus ulteriùs omnibus ac singulis, qui sunt Sa-
 “ cris initiati Ordinibus, vel Beneficium Ecclesiasticum
 “ obtinent, et in civitatibus habitant, ut semper vestem
 “ deferant talarem, nec sine ea admittantur ad Sancti
 “ Missæ Sacrificii celebrationem. Qui verò ruri habitant,
 “ servabunt statutum Synodi nostræ Provincialis II. tit.
 “ 18. cap. 4. Dum verò ad Aras faciunt, vel dicunt ad po-
 “ pulum, vel in choro divinas Laudes decantant, vel alias
 “ obeunt intra Ecclesiæ septa functiones, togâ pariter
 “ induantur talari. Porrò clerici viatores aut peregri-

“ nantes ita se decenter suâque professione dignè gerant,
 “ ut eorum moribus, verbis habituque modesto per omnia
 “ glorificetur Deus.

“ Et ne quis successu temporis præsentis nostri edicti
 “ ignorantiam prætexere queat: volumus, ut in omnibus
 “ sacrariis seu sacristiis affixam maneat: mandantes pro-
 “ motoribus curiarum nostrarum Ecclesiasticarum, ut in
 “ executionem ejusdem sedulo invigilent. Datum Mech-
 “ linæ in palatio nostro Archi-Episcopali die 11. Maii
 “ 1772.”

Nota, quòd juxta cap. *QUIA PERICULUM. de sententia excommunicationis* in 6. Episcopi non incurrant ipso jure suspensionem vel interdictum latum per constitutionem vel sententiam, nisi in iis de Episcopis expressa mentio habeatur: Aliud tamen est de excommunicatione ob diversam juris dispositionem.

DE INTERDICTO.

No. 18. DE DEFINITIONE ET DIVISIONE INTERDICTI.

I. Definitio interdicti. II. Ejus distinctio ab excommunicatione & suspensione. III. Dividitur in locale, IV. Personale, V. Mixtum. VI. Locale generale, VII. Locale particulare. VIII. Personale generale, IX. Personale particulare. X. Interdictum generale non fertur nisi ob grave delictum, neque ob delictum particulare.

QUID est interdictum?

R. Est censura privans usu certarum rerum spiritualium, quatenus esse a fidelibus possideri possunt: quibus autem rebus privet, dicetur Num. sequenti.

Hinc licet excommunicatio, suspensio, et interdictum privent iisdem aliquibus bonis materialiter, formaliter tamen distinguuntur: etenim excommunicatio iis privat, quatenus important communicationem et societatem cum fidelibus; suspensio eis privat, quatenus continent usum potestatis cujusdam in Ecclesia; interdictum autem eis privat, quatenus sunt bona a fidelibus possidenda.

Quomodo dividitur interdictum?

R. In locale, personale et mixtum. Locale est illud, quod proximè et directè respicit certum locum, in quo

nempe præfatus usus rerum spiritualium prohibetur, et sic mediatè afficit personas, et sub eo respectu vera est censura: unde dum interdictum est locale tantùm, possunt incolæ loci interdicti alibi ad divina admitti: excipiuntur, qui causam interdicto dederunt, juxta cap. 16. *de sententia excommunicationis in 6.*

Personale est, quod proximè et immediatè afficit personas, sive quo certis personis interdicitur præfatus usus: unde personaliter interdicti carere debent ubique iis, quibus interdictum privat.

Mixtum est, quod personas et locum afficit.

Interdictum locale item subdividitur in generale et particulare.

Locale erit generale, si sit latum in locum aliquem communem et generalem, putà Regnum, Provinciam, Urbem, &c.

Erit autem locale particulare, si interdicator tantùm locus aliquis particularis, v. g. una vel plures Ecclesiæ ex iis quæ sunt in civitate.

Observata juxta cap. 17. *de sententia excommunicationis in 6.* quod interdictâ civitate, castro aut villa, etiam interdicta sint suburbia et continentia ædificia, licèt forent alterius Diœcesis: Similiter quòd, interdictâ Ecclesiâ interdicta sit capella contigua, item interdictum cœmeterium contiguum: secùs, si ei contigua non existant.

Si tamen è contra interdictum sit cœmeteriam aut capella, non propterea interdicta censetur Ecclesia contigua; quia accessorium sequitur quidem principale, sed non è contra.

Personale dicitur generale, quando fertur in aliquam hominum communitatem, prout constituunt unum corpus, v. g. in omnes personas alicujus Regni, Provinciæ, Civitatis, &c. Hinc qui fit membrum illius corporis, subjicitur interdicto, et qui desinit esse de illo corpore, liberatur ab interdicto, nisi sua culpa fuisset illius causa, quæ exceptio colligitur ex citato cap. 17.

Interdictum personale dicitur particulare, quando infligitur uni vel pluribus personis particularibus qua talibus.

Nota 1°. quod, interdicto clero, non intelligatur interdictus populus, et contra; imò, interdicto Clero, non interdiciuntur Religiosi; quia in odiosis non veniunt nomine Cleri: si tamen, inquit Collet, Religiosus Pastorum vel simile officium habeat in civitate interdicta, is interdicto sicut sæcularis ligabitur.

2º. Nota circa interdictum generale, sive locale, sive personale, quod pro delicto unius particularis infligi non possit, sed solum propter peccatum communitatis, Domini loci, aut Magistratus; ut colligitur ex extravag. 2. *de sententia excommunicationis*; imò cum interdictum illud plurima, eaque gravissima sequi soleant mala, ut patet ex extravag. citata, et cap. 24. *de sententia excommunicat. in 6.* non nisi ob gravissimas causas infligi potest: talesque, inquit Steyaert et Daelman, quæ sufficerent ad excommunicationem, non statim sufficerent ad hoc interdictum.

No. 19. DE EFFECTIBUS INTERDICTI.

- I. *Effectus interdicti localis.* II. *Privatio divinarum Officiorum.* III. *Privatio administrationis & susceptionis aliquorum Sacramentorum.* IV. *Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ.* V. *Effectus interdicti personalis.* VI. *Potest infligi interdictum quoad unum tantum effectum.* VII. *Violatio censuræ est ex genere suo mortalis.* VIII. *Pœna violationi interdicti annexæ.*

QUINAM sunt effectus interdicti localis?

R. Enumerantur hi tres; 1. privatio Officiorum Divinorum: 2. privatio aliquorum Sacramentorum: 3. privatio sepulturæ Ecclesiasticæ.

Primus igitur est, quòd in loco interdicto non possint celebrari vel audiri Divina Officia, puta Sacrificium Missæ, cantus Horarum Canoniarum, &c. et ita generaliter fuit observatum usque ad tempora Bonifacii VIII. unicam tantum restrictionem fecerat Gregorius IX. cap. 16. *de Sent. Excomm.* ubi sic legitur: *Permittimus Ecclesiarum Ministris semel in hebdomada tempore interdicti, non pulsatis campanis, voce submissâ, januis clausis, excommunicatis & interdictis exclusis, Missarum solemniam celebrare causâ conficiendi Corpus Domini, quod decedentibus in pœnitentia non denegatur.*

Id porro solis Clericis concessum fuit, idque in interdicto locali, tum generali, tum speciali seu particulari ut observat Bonacina, scilicet respectu earum Ecclesiarum, in quibus Eucharistia pro infirmis asservabatur.

Deinde Bonifacius VIII. considerans ingentia mala, quæ ex generali interdicto sequuntur, statuit cap. ALMA MATER. *de Sent. excomm. in 6.* "Quid singulis diebus in Ecclesiis et Monasteriis Missæ celebrentur, et alia

“dicantur Divina Officia, submissa tamen voce sicut prius, & januis clausis, excommunicatis & interdictis exclusis, & campanis etiam non pulsatis.” Quod iterum intelligendum est de solis Clericis; item de interdicto generali tantum, non speciali, ut notant Steyaert, Bonacina & alii.

Pergit Bonifacius VIII. citato cap. ALMA MATER. “In Festivitatibus verò Natalis Domini, Paschæ ac Pentecostes, et Assumptionis Virginis Gloriosæ campanæ pulsentur, et januis apertis, altâ voce Divina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis prorsus exclusis, sed interdictis admissis...sic tamen quòd illi, propter quorum excessum interdictum hujusmodi est prolatum, altari nullatenus appropinquent.”

Festis quatuor recensitis addidit Martinus V. Bullâ INEFFABILI, Festum Corporis Domini cum ejusdem octava; et Leo X. diem Conceptionis Beatæ Mariæ simul cum octava.

Id iterum intelligendum de interdicto generali, non particulari, ut observant Bonacina et alii: hoc autem casu admitti possunt non tantum Clerici, sed etiam Laici, ut observant Suarez et alii: addit Steyaert, quòd illi, qui non dederunt causam interdicti, possint tunc etiam Sacramenta suscipere: sed Bonacina et alii hoc negant de Sacramentis, quæ alio tempore suscipere non possunt: quia cap. ALMA MATER, tantum agit de Officiis, quo nomine dicunt Sacramenta non intelligi.

Secundus effectus est privatio usûs activi et passivi Sacramentorum Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, Ordinis et Matrimonii. Administrare tamen possunt Baptismum et Confirmationem: quia autem in Sacramentis illis Chrisma adhibetur, id die Cœnæ Domini conficere licet, juxta cap. QUONIAM. item tempore interdicti administrari potest Sacramentum Pœnitentiæ juxta c. ALMA MATER: si tamen ad Sacramentum Pœnitentiæ veniant, qui participarunt in crimine, propter quod latum est interdictum, debent prius delicto satisfacere, aut satisfaciendi cautionem dare: et alia præstare, quæ exigit Pontifex eodem cap.

Item administrari potest Eucharistia per modum Viatici.

Tertius effectus est: quòd in loco interdicto nemo possit sepeliri, nequidem parvulus ante usum rationis:

cap. QUOD IN TE. *de pœnitentiis & remissionibus*; unica hæc apponitur exceptio cap. citato, ut Clerici decedentes, qui tamen servarunt interdictum, in cœmeterio Ecclesiæ sine campanarum pulsatione, cessantibus solemnitatibus omnibus, cum silentio tumulentur.

Effectibus, quibus interdictum locale subjicit certum locum, iisdem interdictum personale subjicit certam personam vel personas: si interdictus non potest peragere nec audire Officia Divina, neque administrare vel suscipere dicta Sacramenta, neque gaudere Ecclesiasticâ sepulturâ.

Observa tamen, quod Superior infligere possit interdictum, sive locale, sive personale, quoad unum vel alterum effectum.

Nota cum Suarez, Bonacina & aliis, quod post Constitutionem AD EVITANDA, nemo servare teneatur interdictum locale, nisi sit denunciatum: sic etiam personaliter interdictus non debet privari Ecclesiasticâ sepulturâ, nisi sit denunciatus, conformiter ad Rituale Romanum. Similiter interdictus non denunciatus repelli non debet ab Officiis Divinis, quamvis tamen ille se iis ingerere non possit.

Delicta, ob quæ incurritur interdictum, & quale, latè explicat Bonacina *de interdicto disputat. 5. puncto 8.* videri etiam potest Collet *in suo Compendio de Censuris part. 2. c. 3. a. 2.*

Nota, quodd, licet Confessarii absolvant ab interdicto personali particulari, respectu ipsorum non reservato, non absolvant tamen ab interdicto locali quocumque, neque a personali generali; quia locus vel communitas non est subjectum fori pœnitentiæ.

Observa circa tres prædictas species censuræ, scilicet excommunicationem, suspensionem & interdictum, violationem earum ex genere suo esse peccatum mortale; quia est contra justum Superioris mandatum, & materia potest esse gravis.

Quas pœnas incurrunt, qui violant interdictum?

R. 1°. Juxta Collet, Clericus, qui scienter celebrat in loco interdicto denunciato, irregularitatem incurrit, & fit passivè & activè ineligibilis ad dignitates Ecclesiasticas; insuper suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, donec ei satisfecerit, cujus sententiam violavit.

2°. Qui personaliter interdictus Ordinis sacri functionem exercet, irregularitatem incurrit.

3°. Qui coram interdictis non toleratis celebrat, vel celebrari facit, vel ipsos ad Divina Officia vel Ecclesiastica Sacramenta, vel sepulturam admittit, suspenditur ab ingressu Ecclesiæ.

4°. Qui sepeliunt interdictos in loco sacro, vel non interdictos in loco interdicto, excommunicantur.

5°. Excommunicantur Religiosi, etiam exempti, qui non servant interdictum, quod Ecclesia Parochialis servat.

6°. Item excommunicantur Domini temporales, qui cogunt aliquos in locis interdictis celebrare Divina.

7°. Vel impediunt, ne nominatim excommunicati vel interdicti, jussi egrediantur è Templo.

8°. Aut demum si exire nolint excommunicati et interdicti, nominatim moniti ut ab Ecclesia exeant: atque hæc istorum excommunicatio Papæ reservata est: vide Clementinam II. *de sententia excommunicationis*.

FINIS TRACTATUS DE CENSURIS.

TRACTATUS

DE

IRREGULARITATE.

No. 20. DE NATURA IRREGULARITATIS.

I. *Definitur* II. *Estque impedimentum* III. *Canonicum*
IV. *De se perpetuum.* V. *Directè impediens* VI. *Susceptionem Ordinum et susceptorum usum.*

PROPTER affinitatem cum Censuris hic etiam tractandum de irregularitate.

Quid est irregularitas?

R. Est impedimentum canonicum de se perpetuum, directè impediens Ordinum susceptionem, et secundariò susceptorum usum.

Dicitur *impedimentum*, id est moralis inhabilitas ex aliqua indecentia, non tamen semper ex culpa proveniens, quâ ratione distinguitur a censura: aliquando quidem ob delictum infertur, sed quia primariò non intenditur peccantis correptio, sed honor sacri Ministerii: etiam irregularitas ex delicto non est censura; deinde irregularitas quæcumque a censura distinguitur, quia de se perpetua est.

Hinc ignorantia, licet invincibilis solius irregularitatis, etiam ex delicto, non excusat ab eadem.

Item contrahitur ante omnem sententiam, etiam ob defectum vel crimen occultum.

Canonicum; quia solo jure Ecclesiastico, eoque communi introducitur irregularitas; unde nulla irregularitas adstruenda est, nisi sit in jure expressa, aut saltem introducta generali consuetudine, quæ habeat vim legis. Vide cap. 18. *de sententia excommunicationis* in 6.

Nomine autem juris, inquit Neesen, non tantùm intelligitur Corpus juris Canonici, verum etiam Bullæ Pontificiæ & Concilia generalia: hinc neque mulier, neque non

baptizatus propriè sunt irregulares, quia non jure Ecclesiastico, sed Divino ad ordines Ecclesiasticos sunt inhabiles.

De se perpetuum; unde defectus ætatis propriè non est irregularitas.

Directè impediens: Ordinum susceptionem prohibet, non irritat; unde irregularis valide suscipit Ordines, si nihil aliud desit, et eos exercet; illicitè tamen, imò non sine peccato mortali, inquit P. Antoine: quia violat præceptum Ecclesiæ in re gravi; idem dicit ob eandem rationem de irregulari suscipiente primam tonsuram.

Ordinum susceptionem, et secundariò susceptorum usum: unde specialiter differt irregularitas a depositione et suspensione, quæ per se et directè tantum respiciunt exercitium Ordinis suscepti: deinde depositio et suspensio tantum afficiunt Clericos, irregularitas indifferenter et Clericos et Laicos.

Sub Ordine hic etiam comprehenditur prima Tonsura, vel tanquam Ordo, vel saltem tanquam præparatio et dispositio ad Ordines.

Irregularitas non prohibet usum jurisdictionis, qui simul non requirit usum Ordinis: unde et valide et licite irregularis potest v. g. ferre censuras; illicitè tamen absolvet sacramentaliter, quia ubi intervenit actus Ordinis, valide tamen, ut constat ex dictis.

Generatim Clericus irregularis obire potest munia omnia, quæ Laïco competere possunt: unde potest Sacramenta quævis suscipere præter Ordinem, cum aliis communicare, in loco sacro sepeliri, Minorum Ordinum officia exercere; quia hæc nunc passim à Laïcis peraguntur; potest absolvi à quovis peccato, etiam ab eo, ob quod irregularitatem incurrit.

No. 21. DE DIVISIONE IRREGULARITATIS.

I. *Alia ex delicto, aliq̄ ex defectu.* II. *Alia totalis, alia partialis.*

QUOMODO dividitur irregularitas?

R. In irregularitatem ex delicto, et ex defectu, qui scilicet delictum non sit: irregularitas ex delicto non contrahitur nisi ob peccatum mortale, per se loquendo externum et in sua specie consummatum; unde si fiat, ut possit à mortali excusari ratione ignorantix vel aliter, irregularitas non incurritur.

Sufficit delictum occultum, ut clarè supponit *Frid. Sess. 24. de reform. cap. 6.*

Irregularitas ex defectu non supponit delictum, sed contrahitur ob defectum naturalem; vel aliter, etiam inculpabilem: quintuplicem defectum allegat *Steysert*, nempe defectum natalium, corporis, Sacramenti, lenitatis et famæ.

Irregularitas alia est totalis, quæ absolutè et totaliter excludit ab omni ordine, ordinis usu, et secundum plerosque à Beneficio; alia est partialis, quæ omnes istos effectus non parit, sed aliquem aut aliquos tantum. Ceterum irregularitas in jure simpliciter posita intelligitur totalis, nisi aliud ex circumstantiis colligatur.

No. 22. DE IRREGULARITATE EX DELICTO.

I. *Ex delicto irregulares sunt instituti homicidæ & mutilatores.* II. *Rebaptizati, rebaptizantes & assistentes.* III. *Baptizati ab hæreticis.* IV. *Hæretici eorumque fautores & filii.* V. *Apostata à fide.* VI. *Suscipientes Ordines sacros furtivè, aut durante matrimonio.* VII. *Exercentes Ordinem, quem non habent.* VIII. *Violantes censuram per actum Ordinis.*

QUINAM sunt irregulares ex delicto?

R. Injusti homicidæ vel mutilatores, et omnes in homicidium vel mutilationem culpa mortali influentes mandato, consilio vel aliter, saltem positivè, etsi directè mortem vel mutilationem non intenderint: imò juxta aliquos, qui negativè influant, dum ex justitia impedire tenentur: ita juxta *Collet* irregularis foret, qui puellam, quam deceptam, abortum proponenti non contradicit: vide cap. SIGNIFICASTI. de homic. et cap. Is qui eodem tit. in 6.

Utrùm sit irregularis, qui dans operam rei illicitæ est causa mortis, quam securam non potuit prævidere, disputatur: affirmant plures, maximè dum res illicita non parum est periculosa, pro quibus facit cap. 13. & 23. de homicidio, item *S. Thom. Suppl. quest. 39. art. 4. ad 3.* equidem in foro externo facillè præsumeretur culpa et irregularitas.

An occidens pro conservandis bonis temporalibus, fama, honore, &c. fiat irregularis?

R. Affirmativè: colligitur ex cap. 12. de homicid.

An irregularis fit, qui vitam suam defendit cum morte injusti inuasoris, servato moderamine inculpate tutelæ.

R. Sententiam affirmativam amplectitur S. Th. a. 2. *quest. 64. art. 7. ad 3.* relinquitque colligendam, quòd id fundamentum habeat in *can. 6. dist. 50.* similiter affirmat *Suppl. loco citato.*

Sententiæ negativæ favet quamplurimum Clementina *de homic:* in qua ita Clemens V. "Si furiosus, aut infans, seu dormiens hominem mutilet vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit: et idem de illo censemus, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invasorem." Hoc jure novo, inquit Billuart, explicatur aut emendatur jus antiquum, si quod fuerit.

Quidam monent, in casu petendam esse dispensationem pro tiori; tum quòd posterior sententia non sit omninò certa, tum quòd facilè excedatur moderamen inculpate tutelæ.

2°. Ex delicto irregulares sunt rebaptizans, ei assistentes seu ministrantes, et ipse rebaptizatus, nempe adultus; de rebaptizato constat. *Can. 65. distinctione 50 de assistente seu ministrante constat ex cap. EX LITTERARUM. de apostatis et reiterantibus Baptisma;* ex quò à fortiori, et signanter ex usu et consuetudine, ac communi doctrina Theologòrum et Canonistarum idem inferitur de rebaptizante.

Rebaptizatus juxta *Cap. QUI IN QUALIBET. causà 1. quest. 7.* incurrit irregularitatem totalem; quia impeditur alteriores ordines suscipere, et in susceptis ministrare, idque sive delictum sit occultum, sive publicum.

Ministrans rebaptizanti juxta *Cap. cit. EX LITTERARUM.* tantùm incurrit irregularitatem ad Ordines ulteriores suscipiendos, non ad ministrandum in susceptis: unde deducunt Daelman, Billuart et alii, majorem irregularitatem non esse imponendam rebaptizanti, cum ejus irregularitas alibi non exprimitur: sed alii, ut patet ex *Num. 33. de Baptismo* volunt incurri irregularitatem totalem à rebaptizante.

Dicitur etiam *cit. Cap. EX LITTERARUM.* ministrantem rebaptizanti non fieri irregularem, nisi ejus crimen sit notorium, ex quo multi idem inferunt quoad rebaptizantem, quam illationem plures non admittunt; quinimò prætendit Sylvius, incurri irregularitatem ex consuetu-

dine, tum à rebaptizante, tum à ministrante rebaptizanti, licèt delictum sit occultum.

An irregularitas incurritur, dum Baptismus iteratur sub conditione?

R. 1°. Sine periculo irregularitatis sub conditione iteratur, dum Baptismus verè dubius est.

2°. Si vero Baptismus iteretur, licet sub conditione tantum, nullo cogente rationabili dubio, tenendum cum Catechismo Romano *de Baptismo num. 56.* irregularitatem incurri.

3°. Irregulares sunt in qualibet ætate citra necessitatem baptizati ab hæreticis declaratis: causâ 1. quæst. 7. can. 10.

4°. Ex delicto hæresis externæ irregulares sunt hæretici, eorumque quæ talium receptatores et fautores: cap. *QUICUMQUE. de hæreticis in 6.* item hæreticorum filii usque ad secundam generationem in linea paterna; sed in materna usque ad primam tantum: cap. 15. eodem titulo: excipiuntur, ibidem, hi quorum parentes ante mortem fuerunt conversi; item illi excipiuntur, inquit Steyaert, quorum parentes demum post filiorum ex iis nativitatem in hæresim lapsi sunt.

Ipsi verò hæretici, licèt conversi, manent irregulares, donec cum ipsis dispensetur.

Putant aliqui, hanc irregularitatem non esse in usu in partibus, ubi Catholici vivunt permixti cum hæreticis, aut quæ hæreticis sunt vicinæ, quod saltem verum est pro hac Patria, inquit Preinguè et Neesen, ut patet ex praxi, saltem quoad filios hæreticorum, qui sine ullo scrupulo ab Episcopis ordinari solent, sciente et dissimulante Ecclesiâ.

Irregularitatem etiam incurrunt Apostatæ à fide, et meritò; cum illi in omnibus fidem rejiciant, quam hæreticus non nisi in quodam puncto abjicit.

5°. Irregularitas contrahitur, si quis furtivè, v. g. sine examine sacros Ordines suscipiat: cap. *VENIENS. de eo, qui furtivè Ordinem suscepit;* item si sacros Ordines suscipiat, durante matrimonio, etiam nondum consummato, extra casus in jure permissos; extravag. *ANTIQUÆ. de voto et voti redemptione;* casus autem in jure verè permissi sunt hi, si quis, stante matrimonio rato tantum, profiteatur solemniter in Religione approbata: item si quis habeat consensum uxoris solemniter, vel saltem perpetuam castitatem voventis, item si declaratum esset divortium,

6°. Fit irregularis scienter et quasi ex officio exercens Ordinem sacrum, quem non habet: cap. 1. *de Clerico non ordinato ministrante lib. 5. Decretal. tit. 28.* et hoc quidem certum est de Clerico; de Laïco autem inter Authores disputatur.

Cum dicatur in dicto cap. *ob temeritatem, &c.* docent multi, irregularitatem non contracturum, qui bonâ fide et ex ignorantia non affectata exerceret ministerium, quod putabat esse sui Ordinis.

Observant Authores quidam, hanc irregularitatem non incurrere eos, qui in Missa Subdiaconum agunt sine manipulo, vel Diaconum sine transversa stola, qui tamen dictis Ordinibus respectivè carent; sed rectè hic monet Steyaert et Daelman, praxim illam tolerari posse apud Regulares, ubi invaluit respectu Professorum non tamen apud Sæculares, neque apud Regulares respectu Novitiorum, ne, qui hodie conspicitur in Altari Diaconum agere, cras cum scandalo conjugio copulatus prodeat; populus enim parum vel nihil ad manipulum respicit.

7°. Incurritur irregularitas ab eo, qui actum Ordinis exercendo violat aliquam censuram, puta excommunicationem majorem, suspensionem vel interdictum: constat ex toto titulo *de Clerico excommunicato ministrante*; item cap. 1, 18 et 20. *de sententia excommunicationis in 6.* et ex communi Doctorum sententia

Violans excommunicationem minorem non incurrit irregularitatem, ut constat ex cap. ult. *de Clerico excommunicato ministrante.*

Similiter hodie hæc irregularitas non incurritur exercendo minores Ordines juxta communem sententiam; quia actus illi hodiedum exercentur per Clericos et Laïcos indistinctè.

Observa, quod licèt per absolutionem sublata sit censura, ex cujus violatione irregularitas est contracta, non ideo sublata sit irregularitas, quæ utique dispensatione indiget.

No. 23. DE IRREGULARITATE EX DEFECTU NATALIUM.

I. *Illegitimi sunt irregulares.*

DEFECTU natalium irregulares sunt illegitimi, quorum alii sunt physicè tales, qui scilicet ex parentibus vero matrimonio non conjunctis procreati sunt, sive sint

naturales, sive spurii: alii sunt canonicè illegitimi; qui suscepti sunt ex vero et legitimo conjugio, sed cujus usus evasit illicitus per professionem solemnem in Religione vel Ordinis majoris susceptionem.

Irregulares itaque sunt tam physicè illegitimi, ut liquet cap. 1. et ult. *de filiis Presbyterorum*, quàm canonicè illegitimi, ut colligitur ex cap. 14. *de iisdem*; sive illi illegitimi sint occulti, ne filius paterni delicti sit imitator, sive sint notorii, scilicet ob quoddam dedecus; quia obscuratur hominis claritas, inquit S. Th. ex vitiosa origine.

Illegitimi naturales, sive qui nascuntur ex parentibus, inter quos tempore copulæ non erat impedimentum dirimens, legitimantur, et irregularitas desinit per subsequens matrimonium parentum: cap. TANTA EST. titulo *qui filii sint legitimi*; hoc etiam verum est, etsi adhuc fuissent nuptiæ intermediæ: v. g. solutus filium suscipit ex Anna concubina, postea init matrimonium cum Catharina, quæ defunctâ, ducit Annam: filius Annæ, non obstante cum Catharina intermedio conjugio, fiet legitimus.

Spurius legitimari non potest per subsequens matrimonium, juxta cap. TANTA EST. unde si vir, vivente uxore suâ, aliam cognoverit, et ex ea prolem susceperit, licet post mortem uxoris eam duxerit, non legitimitur proles.

Pariter Suarez et alii communiter contra Bonacinam sustinent, quòd si consanguinei vel affines intra gradus ab Ecclesia prohibitos rem habuerint, filius inde natus non legitimetur per matrimonium deinde initum, etsi tempore nativitatis filii ablatum foret impedimentum per dispensationem.

Excipiunt pleriquo casum, ubi alteruter tempore conceptionis nesciret impedimentum.

Tam spurii quam naturales legitimantur Professione Religiosâ quoad Ordines et Beneficia simplicia, non tamen quoad Prælaturam: cap. 1. *de filiis Presbyterorum*.

Nota, quòd juxta cap. 14. tit. *Qui filii sint legitimi*, qui nascuntur ex matrimonio nullo, modò in facie Ecclesiæ bonâ fide ab una saltem parte contracto censeantur legitimi: quod etiam verum est, etsi impedimentum postea innotuerit, et partes per sententiam Judicis a se invicem separatæ fuerint.

Etsi quoad exposititios speculativè possit esse dubium, an pro illegitimis haberi debeant, practicè tamen tenen-

dam, tales præsumentos esse ut illegitimos ob vehementem suspicionem, et aliquale etiam dedecus, inquit Steyaert.

Sed, an filius pro legitimo habitus tenetur credere patri vel matri, qui est in extremis, declaranti, ipsum esse illegitimum?

R. Negativè; nisi rationibus validis convincatur; quia alleganti etiam cum juramento propriam turpitudinem in præjudicium alterius non est credendum, nisi mater v. g. demonstraret, maritum toto conceptionis et nativitatis filii tempore abfuisse.

No. 24. DE IRREGULARITATE EX DEFECTU CORPORIS.

I. *Irregulares ex defectu corporis.* II. *In dubio recurrendum ad Ordinarium.* III. *Dicta irregularitas susceptionem impedit cujuscumque Ordinis.* IV. *Non tamen ab omni usu cujusvis Ordinis.*

EX defectu corporis generaliter irregulares sunt, qui laborant tali corporis defectu, deformitate vel morbo, ut vel nullatenus possint, vel non sine magna indecentia, periculo, spectantium horrore vel offensione exercere actus Ordinum: toto titulo *de corpore vitiatis*, et titulo *de Clerico agrotante*, item variis Canonibus *dist. 55.*

Sic secundum jura irregularis est mutilatus, vel uti non valens manu, pollice vel indice vide cap. 6. & 7. *de corpore vitiatis*, et cap. 2. *de Clerico agrotante.*

Irregularis est, qui est corpore multum deformis v. g. naso destitutus, facie turpiter maculatus, enormiter gibbosus, extraordinariè claudicans, putà qui sine baculo Altare accedere non posset, aut in eo se sustinere. Similiter irregularis est, qui non videt, sive oculi eruti sint, sive non: pariter cui est erutus alteruter oculus. Canone *SI EVANGELICA. distinctione 55.*

Si autem oculus non sit erutus, sed tantum careat virtute videndi, non inducit irregularitatem, si sit oculus dexter, secus, si sit sinister dictus *Canonicus*, eo quod Canon Missæ oculo illo sit legendus: quinimo juxta multos non efficitur irregularis, cujus oculus sinister caret virtute videndi, dummodo sine magna contorsione faciei Canonem legere possit, in quo juvari potest ex aptatione libri. Vide cap. 2. *de corpore vitiatis.*

Ratione morbi irregularis est, qui laborat epilepsia, sive morbo cadueo, aut simili, cui obnoxius non potest celebrare securè, ut loquitur c. 2. de Clerico *ægotante*, sive non sine periculo impotentia perficiendi Sacrificium.

In dubio, an aliquis ex prædictis defectibus, aut alius similis inducat irregularitatem, ad iudicium Ordinarii incurrendum est, juxta cap. de *corpore vitiatis*.

Nota, quòd irregularis ob defectum corporis impediatur à quocumque Ordine suscipiendo, licet defectus solummodo repugnet officio Ordinis superioris; quia Ordines inferiores ad superiores ordinantur: unde si quis careat oculo sinistro seu Canonico, vel si eodem non possit videre, nequidem Diaconus ordinari potest; quia Diaconatus ad Presbyteratum ordinatur.

Si autem alicui post Ordinem susceptum defectus superveniat, non debet ideo statim ab omni cujusvis Ordinis exercitio abstinere, sed a solo illo, quod non potest amplius securè aut sine offensione, horrore, &c. videntium decenter obire: constat ex cap. 2. de Clerico *ægotante*; unde si quis post susceptum Presbyteratum oculo sinistro videre non possit, non potest celebrare; sed potest agere Diaconum vel Subdiaconum, absolvere, &c.

No. 25. DE IRREGULARITATE EX DEFECTU SACRAMENTI.

I. Irregularitas ex defectu Sacramenti, II. Oritur ex Bigamia vera, III. Interpretativa, IV. Similitudinaria.

EX defectu Sacramenti seu significationis irregulares sunt Bigami: toto tit. 21. de *Bigamis non ordinandis lib. 1. decretalium*; defectus autem hic Sacramenti situs est in eo, quòd Bigamus non satis repræsentaret Christum, unicum sponsum unius Ecclesiæ; Vide cap. 5. de *Bigamis*.

Triplex est Bigamia hanc irregularitatem inducens, scilicet vera, interpretativa et similitudinaria.

Bigamia vera et propriè dicta est, dum quis cum duabus matrimonium contraxit et consummavit, quod hic semper subintelligitur, aliàs non foret Bigamia, juxta cap. DEBITUM de *Bigamis*.

Irregularitas inde resultans est institutionis Apostolicæ: de ea enim neminit Apost. 1. ad Timoth. cap. 3. v. 2.

Oportet Episcopum...esse unius uxoris virum; & v. 12. Diaconi sint unius uxoris viri.

Bigamia interpretativa, quæ propriè Bigamia non est, sed juris interpretatione talis reputatur, est quando quis contraxit et consummavit matrimonium cum unica, sed ab alio corruptâ, sive licitè, sive illicitè, per copulam: hinc taliter Bigamus est, qui contraxit et consummavit matrimonium cum vidua, quæ priùs matrimonium consummaverat: cap. DEBITUM. *de Bigamis*; est perinde, sive eam viduam, sciverit, sive non: item qui contraxit et consummavit matrimonium cum ea, quæ ante matrimonium fuit corrupta ab alio (non si ab ipso) per copulam fornicariam. Can. CURANDUM. *dist. 34.* et Can. PRÆCIPIMUS. Perinde est, sive eam sciverit corruptam, sive non, sive etiam voluntariè, sive per vim corrupta fuerit: itè qui cognovit uxorem suam post adulterium ab ipsa commissum: Canone SI QUIS. & Can. SI LAÏCI. *dist. 34.* idque sive vir adulterium uxoris sciverit, sive non, sive uxor volens, sive invita cognita fuerit, imò licèt maritus per censuras coactus ad eam accederet.

Ex Bigamia interpretativa, juxta cap. NUPER *de Bigamis*, irregularis efficitur, qui post consummatum matrimonium, uxore defunctâ, Sacris initiatus cum secunda defacto, licèt invalidè contrahit et consummat matrimonium: item juxta cap. A NOBIS, qui constitutus in Sacris cum vidua matrimonium contraxit invalidè et consummavit.

Hanc irregularitatem varii extendunt ad laicum matrimonium cum duabus contrahentem, sed cum alterutra vel utraque invalidè: item ad laicum matrimonium contrahentem, licèt invalidè, cum vidua: Sunt tamen, qui contradicunt: hinc monet Boudart, in similibus casibus ad cautelam petendam esse dispensationem.

Bigamia similitudinaria irregularitatem etiam inducens oritur ex attentatione et consummatione matrimonii, licèt invalidi, post votum solemnè castitatis: c. MONACHO, *causâ 27. quest. 1.*

Dicitur similitudinaria: quia votum istud similitudine quâdam pro matrimonio reputatur.

Utrum autem similitudinaria hæc Bigamia, et irregularitas ex eadem afficiat Clericos sacris Ordinibus initiatos, qui similiter matrimonium attentant et consummant, disputant Anthores: unde ad cautelam, dicit Daelman, petendam esse dispensationem.

Dicta similitudinaria Bigamia non afficit Clericum minorum Ordinum, neque adstrictum voto castitatis simplici.

Notandum, quod omnis Bigamia supponat matrimonii consummationem.

No. 26. DE IRREGULARITATE EX DEFECTU LENITATIS.

I. *Irregulares ex defectu lenitatis.* II. *Requiritur à baptizato.* III. *Cum concursu voluntario mortis, &c.* IV. *Actus consummatus.*

EX defectu lenitatis seu mansuetudinis irregulares sunt omnes Baptizati, qui voluntariè, quamvis justè, concurrunt proximè ad mortem vel mutilationem, hac vel illa secuta.

Introducta est ea irregularitas, eò quòd tali defectu laborantes repræsentare non possint Christum Dominum mansuetissimum, cujus tamen ut principalis offerentis Ministri sunt et personam gerunt: unde Sacerdotes celebrantes homicidæ magis conformantur occidentibus Christum, quàm ipsi Christo occiso, inquit S. Thom.

Ut quis hanc irregularitatem incurrat, requiritur 1°. ut sit baptizatus; quia jura de eo solo loquuntur.

2°. Ut quis ad mortem vel mutilationem concurrat voluntariè: unde concurrens inadvertenter eam non contrahit; hinc juxta Clementinam unicam *de homicidio*: "Si furiosus aut infans seu dormiens hominem mutilet vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit."

Sufficit, quòd concurrat justè; si autem concurrat injustè, erit etiam ex delicto irregularis, ut dictum est Num. 3.

3°. Debet esse actus consummatus; lex enim factum requirit; hinc non sufficit sola intentio occidendi, vel mutilandi, nec solus conatus, effectu non secuto.

Infer, quòd irregulares fiant Scabini, Judices ferentes sententiam mortis, &c. Item eam incurrunr accusator, testes in causa sanguinis, Advocatus et Procurator accusatoris, Scriba omnesque alii cooperantes proximè ad sententiam, uti etiam sententiæ executores, et ad executionem proximè concurrentes, ut tortor, ejus famuli, stellites; item in loco supplicii rotam vel patibulum applicantes ad aliquem in particulari plectendum; item projiciens

vel deferens lignum, ut comburatur: pariter irregulares sunt secundum multos, qui, licet bono et misericordiam animo, rei mortem directè accelerant: unde irregularitatis periculo se exponit, qui tortorem hortatur, ut reum citius interficiat, ne diu vexetur; ut omnino eum suffocet, qui necdum satis strangulatus apparet: non tamen irregularis fit, qui tantum per accidens et præter intentionem est causa, cur reus citius moriatur, v. g. quis à Judice impetrat, ut reus per viam solito brevior ducatur, ne ita matris suæ domum transeat.

E contra irregulares non fiunt, qui tantum remotè concurrunt ad sententiam vel ejus executionem, v. g. Prælati jurisdictionem suam temporalem delegando, aut etiam Balivo suo injungendo, ut super maleficio commisso veritatem inquirens justitiæ debitum exequatur, ut constat ex cap. finali tit. *ne Clerici vel Monachi in 6*. Princeps condendo leges capitales, constituendo Judices aliosque in maleficos animadvertentes, Episcopus tradens degradatum brachio sæculari, Doctor, Concionator, Confessarius docens, malefactores esse puniendos, si tamen non dicant, hunc in particulari esse puniendum: similiter potest Confessarius Judicis sine irregularitate ei injungere, ut circa reum particularem agat suum officium non tamen dicendo, ut condemnet: potest similiter Confessarius rei sine irregularitate ei injungere, ut legitimè interrogatus crimen fateatur, item ut justæ sententiæ acquiescat.

Nota, quòd juxta cap. 2. *de homicidio in 6*. Clericus (à fortiori Laicus) sine metu irregularitatis possit contra suum malefactorem apud Judicem querelam deponere, etiam in casu, quo de jure debet pœna sanguinis irrogari: verum expressè protestari debet, quòd vindictam seu pœnam sanguinis non intendat, sed petat emendam seu redintegrationem sibi fieri, et in futurum provideri; rationem addit Pontifex: "Aloquin...daretur plerisque " materia trucidandi eosdem, et ipsorum bona liberè de- " prædandi."

Non potest Clericus accusare reum criminaliter, aliàs irregularis fit, etsi protestetur.

Protestatio secundum multos præviè requisita, dum scilicet Clericus agit contra suum aggressorem, debet esse sincera, nec sufficit ficta.

Notant hic communiter Authores, quòd Judices, Advocati, et alii Officiales in causa sanguinis, etiam affectu

non secuto, sint irregulares, non quidem simpliciter, sed quamdiu durat eorum officium, effectu autem secuto, etiam post officium dimissum manent irregulares.

Qui in bello aliquem necavit vel mutilavit, pro irregulari se gerere debet; imò sufficere videtur, quòd interfuerit pugnae, in qua adversariorum aliqui occisi sunt; quod certò verum est dum bellum est injustum, ut constat ex cap. SICUT DIGNUM. §. ultimo *de homicidio*.

Quoad Medicos et Chirurgos dicunt Authores, quòd, si Laici medicinam vel chirurgiam exercent secundum regulas artis, non sint irregulares, morte etiam secuta, licet membrum abscindant; si verò culpà vel imperitià Medici vel Chirurghi mors sequatur, incurrunt irregularitatem ex delicto.

Clericus in Sacris non fit irregularis exercendo medicinam vel chirurgiam secundum regulas artis, modò non interveniat incisio vel adustio: hæc autem ipsis prohibetur in Concilio Lateranensi cap. 9. NÈ CLERICI: unde Sacerdos secundum peritiam artis brachium abscindens erit irregularis, si mors inde sequatur.

Observat Billuart differentiam inter Clericos & Laicos concurrentes ad justam mortem vel mutilationem, quòd Laici quidem incurrant irregularitatem, sed per se propterea non peccant: Clerici autem et irregularitatem incurrunt et graviter peccant; quia id ipsis strictè est prohibitum cap. SENTENTIAM. titulò: *ne Clerici vel Monachi*, &c.

Porro non tantum prohibitum est Clericis influere in sententiam sanguinis aut ejus executionem, sed etiam interesse loco, (idque sub veniali juxta Collet & Billuart) ubi fit executio sententiæ sanguinis, juxta cap. SENTENTIAM: non incurrunt tamen irregularitatem, nisi assisterent per auctoritatem, aut aliter influerent.

No. 27. DE IRREGULARITATE EX DEFECTU FAMÆ.

- I. *Quicumque infames sunt irregulares.* II. *Duplex est infamia: alia facti, alia juris.* III. *Oritur hæc tripliciter: ob crimen cui jure est annexa.* IV. *Ex sententia judicis.* V. *Ex professione ignominiosa alicujus artis.*

DEFECTU famæ irregulares sunt ex quocumque capite infames; Cån. INFAMES. *causd* 6. *quæst.* 1. *ratio est,*

quòd tales vilipendantur, despiciantur & còntemnantur, & ideo non sint apti Sacro Ministerio.

Hanc irregularitatem aliqui numerant inter eas, quæ sunt ex delicto, alii inter eas, quæ sunt ex defectu; inter utrasque autem numerari posse ex dicendis constabit.

Alia est infamia facti, alia infamia juris. Infamia facti inducitur per publicam notitiam vel opinionem criminis, per quod alicujus fama, attentata ejus qualitate, statu et conditione, apud prudentes et æquos rerum ponderatores multum læditur, licet crimen commissum per leges particulariter non notetur infamia; tali laborant v. g. ebriosi.

Hæc infamia tollitur per constantem et notoriam sui emendationem, qua vitæ prioris macula ex mentibus hominum abstergitur, et vel ideo strictam irregularitatem non inducit. Vide *can. 18. distinct. 50.*

Infamia juris contrahitur 1°. per commissionem criminis, cujus executioni infamia Jure Civili vel Canonico est annexa. 2°. Per sententiam Judicis definitam aut rei confessionem in judicio. 3°. Per exercitium professionis, quam exercentes in jure reputantur infames.

Ob crimen infames sunt homicidæ, malefici, incestuosi, perjuri in judicio, raptores, venefici, adulteri, sepulchrorum violatores, abstrahentes injustè facultates Ecclesiæ, &c. et generatim omnes, quos Ecclesiasticæ vel sæculi leges infames pronuntiant.

Jam autem secundum Jus Civile, teste Boudart, notatur infamia reus criminis læsæ majestatis, hæresis, lenocinii, sponsalium vel matrimonii cum duabus; item usurarii publici, sodomitæ, &c. Jure autem novo Conc. Trid. sess. 24. *de reform. Matrimonii* cap. 6. infames sunt raptor mulieris in ordine ad matrimonium, ac omnes illi auxilium, consilium et favorem præbentes; item juxta sess. 25. *de reform. c. 19.* infamiam incurrunt duellantes et eorum patroni.

Modò autem aliquis ex præfatis criminibus aliquod externè commiserit, debet per se loquendo se gerere pro irregulari, etsi non sit notorium, ut docet Boudart et Daelman contra multos.

2°. Alia juris infamia oritur ex sententia, qua Judex aliquem damnat de crimine infamante, vel pœnæ infamanti subjicit, puta virgarum, ignominiosæ & probrosæ traductionis vel expositionis, tiremium, exilii, &c.

Infamia juris non tollitur emendatione, sed dispensatione.

3°. Juris infamia contrahitur ex professione ignominiosa alicujus artis, quæ reddit hominem vilem et contemptibilem, ac ita ineptum; qui ad sacros Ordines promoveatur, ut v. g. ars histrionis, mimi, comædi, carnificis, &c.

Observat Bonacina, infamem in uno loco, talem in ordine ad irregularitatem etiam censi in alio loco; tum quod irregularitas sit impedimentum personale, tum quod alioquin facile posset eludi.

No. 28. DE IRREGULARITATE DUBIA.

I. *Hujus dubium est duplex: aliud juris, aliud facti.*

PRÆNOTANDUM, quod dubium de irregularitate sit duplex: aliud juris, putà dum dubitatur, an alicui delicto vel defectui irregularitas decernatur; aliud facti, putà dum dubitatur, an quis delictum commiserit vel defectum habeat, cui irregularitas decreta est.

An dubiè irregularis debeat se practicè gerere tanquam irregularem?

R. Diversæ sunt super hac quæstione Authorum sententiæ; Bonacina, Boudart, Neesen et Preinguè docent, quod neque in dubio juris, neque in dubio facti debeat se gerere tanquam irregularem, quia odiosa sunt restringenda: excipiunt tamen casus in jure aliter expressos, sicut circa homicidium dubiè factum expressum est cap. 11, 12 & 24 *de homicidio*.

Juxta Antoine non debet se gerere ut irregularem, si sit dubium juris; quia, inquit, dubia irregularitas dubio juris non potest dici sufficienter expressa in jure: ergo juxta cap. 18. *de sententia excomm. in 6.* non est adstruenda: debet tamen juxta eundem se gerere ut irregularem, in quocumque fundato dubio facti, argumento ducto ex præcæditis capitulis: Similiter generatim dicit Steyaert, quod dubium facti practicè irregularitatem inducat, qui tamen nihil resolvit de dubio juris.

Daelman et Billuart docent generatim, quod tam in dubio juris, tum in dubio facti cujuscumque debeat se gerere ut irregularem; quia rationes, quas allegant Pontifices in citato cap. *de homicidio*, militent etiam pro quocumque alio dubio; nam allegant pro ratione, quod in dubio se gerere ut irregularem, sit tutius et consultius quod in eo

Nullum, in opposito verò magnum sit periculum, quòd in dubiis debeamus eligere semitam tutiorem: videtur hæc tertia sententia ob allegatas Pontificum rationes practicè retinenda.

No. 29. DE DISPENSATIONE IN IRREGULARITATE.

I. Irregularitas tollitur per dispensationem, & aliquando per legis abrogationem. II. Jure ordinario in irregularitate dispensat Pontifex & Concil. generale. III. Potestas Episcoporum dispensandi concessa à Concilio Trident. IV. Non se extendit ad irregularitates ex defectu, V. Neque ex delicto publico, VI. Neque ex homicidio voluntario, licèt occulto. VII. Neque ex delictis ad forum contentiosum. VIII. Quandonam delictum censeatur deductum ad forum contentiosum. IX. Episcopi dispensant cum illegitimo & bigamo similitudinario. X. Juxta aliquos in casibus dubiis. XI. Obnoxius pluribus irregularitatibus indiget dispensatione in omnibus. XII. Irregularitas non impedit absolutionem. XIII. Inhabilitat tamen ad beneficium; XIV. Non privat tamen ipso jure Beneficio antea obtento.

PRÆNOTANDUM, quod irregularitas non tollatur per absolutionem, sed ordinariè per dispensationem: ratio est, quod absolutio propriè sonet culpæ vel pœnæ remissionem; jam autem irregularitas nec culpa est, nec pœna strictè dicta, sed inhabilitas quædam, quæ proinde non remissione vel absolutione, sed dispensatione tollitur: hinc observandæ hic sunt regulæ, quæ circa dispensationem traduntur in Tractatu *de Legibus*.

Dictum est *ordinariè*; quia per legis alicujus abrogationem tolli quoque potest irregularitas: sic v. g. abrogatâ simpliciter lege constituente irregularitatem de defectu natalium, omnis irregularitas proveniens ex illegitimitate cessaret, etiam in illegitimis natis ante legis abrogationem; quia dicta irregularitas, seu illegitimorum ad sacros Ordines dependet continuò à dicta lege: ergo lege illa absolute et simpliciter cessante, cessat quoque ab ea dependens, sive illegitimorum irregularitas.

Quis in irregularitate potest dispensare?

R. Cum juxta dicta irregularitas non constituatur nisi jure communi, in ea dispensare non potest nisi ille, qui

habet potestatem dispensandi in jure communi; adeoque jure ordinario solus Summus Pontifex aut Concilium Generale in irregularitate dispensare potest.

Rx potestate delegata vel commissione dispensat omnis ille, cui a Pontifice, Concilio Generali, vel jure Canonico, vel etiam a consuetudine ea facta est.

Famosa est concessio facta Episcopis per Conc. Trid. sess. 24. *de Reformat.* cap. 6. his verbis; "Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus & suspensionibus ex delicto occulto provenientes, exceptâ eâ, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare."

Circa hanc Episcopis factam dispensandi facultatem nota sequentia.

1°. Cum dicatur: *ex delicto occulto provenientes*; Episcopi vi illius concessionis nihil possunt in irregularitatibus ex defectu, quamvis occulto.

2°. Nihil possunt in irregularitate ex delicto publico: quoniam autem delictum hic censeatur occultum non convenit inter Authores: aliqui dicunt, hic censi occultum, quod in judicio probari non potest: contra Billuart et alii hic sumunt occultum, prout opponitur publico, dicuntque, crimen aliquando adhuc posse censi occultum, licet in judicio posset probari, putâ si a tribus vel quatuor tantum sciatur.

3°. Excipitur irregularitas, quæ oritur ex homicidio voluntario, licet occulto: ubi sub homicidio non comprehenditur mutilatio, ut notat Steyaert.

4°. Additur: *et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum*; quocirca observari meretur cum Preingue (signanter pro materia detractionis) quod delictum possit esse occultum, licet modo delatum sit ad forum contentiosum; cum alioquin Concilium superflue fecisset hanc exceptionem.

Porro censeatur delictum deductum ad forum contentiosum, adeoque Episcopus dispensare non potest, eo ipso, quo reus est citatus, imo eo ipso quo est accusatus, aut denunciatus, licet nondum sit facta litis contestatio, licet quoque videatur delictum probari non posse, ut docet Billuart, &c. Si accusatus, quamvis reipsa reus defectu probationis absolvatur, vel declaretur innocens, potest Episcopus dispensare, si delictum aliunde non sit publicum: quia tunc delictum redit ad statum, in quo erat, antequam ad forum contentiosum deduceretur.

Aliqui id extendunt ad casum quemcumque, in quo, accusatus quocumque demum usus remedio, sive licito, sive illicito, equidem non fuit condemnatus, licet a parte rei sit reus: sed hoc videtur restringendum ad casum, quo delictum non sit plene aut semi-plene in iudicio probatum; quia ex tali probatione oritur, et etiam post iudicium finitum perseverat aliqua, quæ facit, ut delictum illud non censeatur amplius occultum.

Si reus de crimine fuerit iudicè convictus, condemnatus et punitus, licet iudicium jam absolutum sit, non potest tamen Episcopus cum eo dispensare super irregularitate ex illo crimine contracta; tum quod fuerit cum effectu ad forum contentiosum deductum, tum quod post sententiam non soleat manere occultum.

Episcopis concessa etiam est facultas dispensandi cum illegitimo, sed eatenus tantum, ut possit promoveri ad Ordines minores, et ad Beneficium simplex non habens curam animarum annexam: cap. *Is qui. de filiis Presbyterorum in 6.*

Item in Bigamia similitudinaria, juxta cap. 4. *de Clericis conjugatis*, et cap. 1. *qui Clerici vel voventes.*

Addit generatim Steyaert, quod in irregularitate ex defectu quandoque dispenset Episcopus, dum casus dubius est.

Similiter generatim dicit Billuart, Episcopum ex tacito consensu Papæ posse in irregularitate dubia dispensare, saltem in locis remotioribus à Sede Romana: sed Collet generatim docet, quod in irregularitatibus alioquin Papæ reservatis dispensare possit Episcopus, dum dubiæ sunt: item dum dubium est, an sint Papæ reservatæ: vide *Tract. de Legibus*, ubi de potestate Episcopi dispensandi in Legibus universalis Ecclesiæ.

Observandum hîc est, quod quis possit esse obnoxius pluribus irregularitatibus, etiam ejusdem speciei, v. g. ob crimen iteratum sæpius contractis: talis autem petens dispensationem omnes causas exponere debet; alioquin expressâ unâ tantum causâ, non censeatur cum eo dispensatum in aliis irregularitatibus contractis ex aliis causis non expressis, nisi fortè dispensans generaliter dispensare intendisset: ratio est, quod sicut una irregularitas sine alia induci potest, ita quoque in una sine alia possit dispensari.

Nota, quod irregularitas non impediat absolutionem

sacramentalem; quia stare potest cum statu gratiæ: sicque potest aliquis à peccato absolvi, remanente irregularitate inde contracta; et quidem Confessarius quis-cumque absolvere potest à peccatis habentibus irregularitatem annexam, si aliunde respectu illius non sit reservata.

Nota ulteriùs, quòd irregularitas, si totalis sit, reddat aliquem etiam inhabilem ad Beneficium Ecclesiasticum, ita ut secundùm communiorem sententiam collatio Beneficii irregulari facta sit ipso jure nulla; cum enim irregularitas impediatur directè susceptionem Ordinum eorumque usum, imò etiam susceptionem ipsius tonsuræ, indirectè et ex consequenti saltem inhabilitat ad Beneficium: aliqui, inter quos Collet, id fundant etiam directè in Concil. Trid. sess. 14. *de Reform.* cap. 7. et in cap. 18. *de sententia Excommunicationis* in 6. ubi irregularis dicitur ineligibilis.

Si tamen irregularitas sit tantùm partialis, non videtur ille irregularis incapax Beneficii, quod non requirit usum Ordinis, ad quem irregularis est.

Irregularitas non privat ipso jure Beneficio antea legitimè obtento, neque fructibus ejusdem.

Si tamen irregularis Horas recitet, et alia munia, à quibus ipse impeditur, per alium fieri curet.

Si tamen dispensatio non sit brevi impetranda, aut tale sit Beneficium, cujus officium per se præstare debet, tenetur Beneficium dimittere, aut debet illo privari. Vide cap. *EX LITTERIS, de excessibus Prælatorum.*

FINIS TRACTATUS DE IRREGULARITATE.

TRACTATUS

DE

INDULGENTIIS.

No. 30. DE INDULGENTIARUM NATURA.

S. Thom. Suppl. quæst. 25. art. 1.

- I. *Quid indulgentia.* II. *Quid thesaurus Ecclesie.* III. *Ex quibus coalescat.* IV. *Ille thesaurus est fundamentum indulgentiarum.* V. *Indulgentia directè non remittit culpam.* VI. *Valent indulgentiæ apud Deum.*

QUID est Indulgentia?

R. Est poenæ temporalis peccatis, quoad culpam remissis debitæ remissio, facta potestate clavium extra Sacramentum per applicationem satisfactionum, quæ in thesauro Ecclesie continentur.

Quid intelligitur per thesaurum Ecclesie?

R. Est cumulus bonorum spiritualium permanentium in acceptatione divina, et quorum dispositio Ecclesie est concedita.

Ex quibus thesaurus ille coalescit?

R. Primariò coalescit ex superabundantibus Christi satisfactionibus, deinde ex supereffluentibus Beate Mariæ Virginis et reliquorum Sanctorum satisfactionibus.

Hic thesaurus est fundamentum sive materia Indulgentiarum, estque thesaurus ille infinitus ex parte satisfactionum Christi; adeoque nunquam exhauriendus: deinde indes accedant piorum hominum superabundantes satisfactiones.

Obj. Omnia Sanctorum bona opera sunt remunerata à Deo in Cælo abundè: ergo nullæ satisfactiones sunt eis superabundantes.

R. Disting. ant. omnia bona opera Sanctorum sunt remunerata; quatenus sunt meritoria, conc. quatenus sunt satisfactoria, nego. nam multi Sanctorum non tantum debitum habuerunt poenarum temporalium, quantum pretium satisfactionum habebant: nam v. g. Beata Virgo Maria nullum unquam contraxit poenae debitum, & tamen gravissimos cruciatus subiit: Joannes Baptista Sanctificatus in utero austeram vitam duxit, quam martyrio coronavit: sic Apostoli, Martyres, Anachoretæ, alique Sancti et Sanctæ innumerabiles plus passi sunt, quam exigebant eorum peccata secundum modum, quem Deus servat in poenis exigendis.

Constat ex dictis, effectum indulgentiarum esse remissionem poenae temporalis restantis post remissionem peccati quoad culpam; ipsa autem culpa peccati per indulgentias directè non remittitur.

Obj. Pontifices in Bullis aliquando dicunt, se concedere indulgentias peccatorum: ergo, &c.

R. Ponitur causa pro effectu, et significatur indulgentia poenae ex peccato.

Valent autem indulgentiæ non solum in foro Ecclesiae, sed etiam in foro Dei, id est, non tantum liberant a poenis, in quantum alioquin ab Ecclesia injungerentur, sed etiam in quantum Deo debentur, et alioquin forent laendæ vel hic, vel in Purgatorio, ut infra latius ostendetur.

No. 31. DE DIVISIONE INDULGENTIARUM.

I. Indulgentiæ divisio: **II. Indulgentiæ perpetuæ,** **III. Temporales,** **IV. Locales,** **V. Reales,** **VI. Personales,** **VII. Plenariæ, pleniores & plenissimæ,** **VIII. Non plenariæ,** **IX. Indulgentia 100 dierum.** **X. Indulgentia multorum annorum non sunt ridiculae.**

Quomodo dividuntur indulgentiæ?

R. 1º. In locales, reales et personales.

2º. In plenarias et non plenarias: aliæ etiam sunt pleniores, aliæ plenissimæ.

3º. In perpetuas et temporales.

Perpetuæ sunt, quæ sine limitatione temporis in perpetuum conceduntur.

Temporales sunt, quæ pro determinato tempore tantum conceduntur, puta ad septennium quæ elapso cessant.

Indulgentiæ locales sunt, quæ ad locum aliquem determinatæ sunt, putà Templum, Altare, &c.

Reales sunt, quæ annexæ sunt alicui rei materiali, v. g. Rosario, Numismati, Imagini, &c. sæpius tamen tales circumferuntur, quæ revera non subsistunt.

Personales sunt, quæ directè conceduntur personæ absque determinatione ad rem vel locum.

Quæ indulgentiæ vocantur plenariæ?

R. Illæ, quæ conceduntur ad remissionem totius pœnæ temporalis, cujus homo debitor est: pleniores dicuntur, quæ ultra hoc dant potestatem absolvendi à casibus et censuris Pontifici reservatis: et plenissimæ dicuntur, quibus adjungitur ultra prædicta, juxta Collet, potestas commutandi vota aut dispensandi in quibusdam irregularitatibus.

Nota, quòd, licet quandoque dentur indulgentiæ plenariæ sub hac expressione: *Indulgentiæ in forma Jubilæi*, numquam habeant privilegium, quantum ad absolutionem à casibus reservatis, &c. nisi formaliter et expressè in Bulla habeatur.

Quæ vocantur plenariæ?

R. Illæ, quæ non conceduntur ad remissionem totius pœnæ temporalis, sed determinari solent per certos dies vel annos secundum modum, quo olim pœnitentiæ canonicæ præscribebantur, quibus abrogatis, cœpit indulgentiarum usus esse communior, et in earum locum quasi successit, et ita modus inductus est mensurandi seu determinandi indulgentias, non secundum menses aut hebdomadas, sed per dies et annos, quemadmodum pœnitentiæ canonicæ præscribebantur.

Quid ergo significatur per Indulgentiam v. g. centum dierum?

R. Non significatur, quòd per illam indulgentiam homo liberetur à pœna in Purgatorio duratura præcise 100. dies, ut vulgus putat; sed significatur, quòd is, qui consequitur illam Indulgentiam centum dierum, obtineat tantam remissionem pœnarum temporalium in hoc sæculo vel in Purgatorio luendarum, quantam obtinuisset, si pœnitentiam centum dierum secundum Canones imponi, solitam revera pergisset, spectando scilicet eam mere quatenus satisfactoriam: quantæ autem pœnæ temporales, sive quot dierum in Purgatorio luendæ remissio correspondeat isti pœnitentiæ, vel indulgentiæ 100. dierum, porsus ignoratur; forte nequidam 10. dierum: et ita

indulgentia centum dierum forte nequidem pœnam decem dierum in Purgatorio luendam remittit.

Hinc etiam intelligitur, quid significetur per indulgentiam unius vel plurimum quadragenarum, quæ aliquando conceditur: erat quadragesima jejunium juxta Canones peragendum per 40. dies; quando autem fiebat in pane et aqua, dicebatur *Carena* à carendo aliis cibis.

Sed quid dicendum de indulgentiis mille vel etiam plurium annorum, quæ leguntur aliquando concessæ?

R. cum Steyaert: idem, quod de indulgentiis plenariis, quæ adhuc sunt copiosiores; nam poterat quis debitor esse tot annorum pœnitentiæ, si adeo peccasset, ut ei tanta pœnitentia deberetur.

Neque videri mirum debet, quòd peccatis alicujus tot annorum pœnæ secundum Canones deberentur, quamvis tamdiu vivere non posset; quia diuturnitas illa, inquit Boudart, abbreviari poterat intensione et fervore charitatis, quæ opera injuncta et aliâ virtutum opera ponerentur: hinc immeritò aliqui has multorum indulgentias improbant tanquam fictas à quæstoribus, et nunquam ab Ecclesia concessas.

No. 32. DE POTESTATE CONCEDENDI INDULGENTIAS.

S. Thom. Suppl. quæst. 25. art. 1.

- I. *Probatur ex Concil. Trid. potestas concedendi indulgentias*
- II. *Ex sacra Scriptura,*
- III. *Ex usu Ecclesiæ.*
- IV. *Probatur valere indulgentias apud Deum.*
- V. *Propter indulgentias non potest omitti satisfactio sacramentalis.*
- VI. *Tria ad indulgentias requisita.*

PROBA in Ecclesia dari potestatem concedendi indulgentias.

Responsio affirmativa ad fidem pertinet, et est definita à Concil. Trid. continuatione sess. 25. decreto de indulgentiis, ubi contra Lutherum et alios docet, potestatem conferendi indulgentias à Christo Ecclesiæ esse concessam.

Probatur I^o. Christus eam potestatem promisit Petro Matth. cap. 16. v. 19. dicens: *Tibi dabo Claves Regni Cælorum, et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in Cælis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis:* hæc promissio est generalis, nec

restringitur ad peccata, sed extenditur ad quodcumque vinculi genus, quod potest hominem impedire à consecutione salutis: ergo potest et debet intelligi non solum quoad absolutionem à peccatis, sed etiam quoad absolutionem à censuris, relaxationem pœnarum temporalium, dispensationem in votis, &c. quam autem Christus hic promisit potestatem, tradidit Joan. cap. 21. v. 17. dicens: *Pasce oves meas.*

2°. Probatur ex continuo usu illius potestatis ab incubulis Ecclesiæ; sic eâ usus est Paulus 2. ad Cor. cap. 2. incestuoso Corinthio remittens partem pœnarum, quas debebat persolvere, sive indulgentiam ei concedens, ut interpretatur S. Thom. Suppl. quæst. 25. art. 1. in arg. 1. *sed contra.*

Post tempora Apostolorum usus erat in Ecclesia, ut ad litteras et commendationes Martyrum pars pœnitentiæ lapsis remitteretur, ut constat ex S. Cypriano lib. 3. Epist. 15.

Cœpit autem usus indulgentiarum esse communior, quando rigor Canonum pœnitentialium relaxatus est, cui abrogationi usus ille occasionem dedit.

Porro indulgentias non solum valere in foro Ecclesiæ, sed etiam ad condonandam pœnam temporalem verè et coram Deo debitam, probatur: dicit enim Christus Matth. cap. 16. v. 19. solutum super terram fore solutum et in Cœlis; dicit Paulus ad Cor. loco citato v. 10. quòd incestuoso Corinthio condonaverit *in persona Christi*: ergo verè et coram Deo debita condonatur pœna temporalis: deinde indulgentiæ aliàs non essent utiles et salutare, quod tamen asserit Tridentinum, sed potiùs damnosæ; et ita Lutheri (contra quem ibidem Tridentinum) maneret impia vox, indulgentias esse pias fidelium fraudes: cur autem indulgentiæ valeant coram Deo, repetit S. Thom. quæst 25. suppl. a. 1. & 2. ex ipsa corporis mystici unitate, ac Sanctorum communione, ex qua fit, ut aliorum merita et Passiones aliis applicari possint tanquam membris ejusdem corporis: membra enim corporis non sibi tantum, sed etiam aliis membris & toti corpori serviunt; adeoque secundum virtualem saltem voluntatem eorum, qui ista egerunt, cedunt illa bona opera ad communem Ecclesiæ utilitatem; et quamvis, ut habent rationem meriti, fuerint abundanter remunerata per beatitudinem; ut tamen habent rationem satisfactionis, multa eis supererant; duplex enim est valor in bono opere, unus meritorius

ratione gratiæ et charitatis, à qua procedit, et respicit præmium obtinendum à præmiante, adeoque bonum merentis aut illius, cui merentur; alter satisfactorius ratione difficultatis, laboris, et pœnalitatis in opere, et respicit jus alienum reparandum adeoque directè bonum læsi, non satisfaciens, nisi indirectè quatenùs eum liberat à debito.

Obj. Ecclesiæ potestas non est in destructionem: atqui concessio indulgentiarum tenderet in destructionem: ergo, &c. Probatur minor: quia usu illarum tolleretur satisfactio, et sic non satisfaceret Justitiæ Divinæ pro peccatis; nam pœna remitteretur, et tamen satisfactum non esset Divinæ Justitiæ.

R. Nego minorem et ejus probationem: quia in casu indulgentiæ satisfit Justitiæ Divinæ; offeruntur enim et dantur Divinæ Justitiæ satisfactiones ex thesauro Ecclesiæ, quamvis ipse homo consequens indulgentias per seipsum non satisficiat; verum id non requiritur, cum unus pro altero possit satisfacere, et satisfactio unius possit prodesse alteri.

Inst. Satisfactiones personales sunt remedia contra relapsum: ergo indulgentiæ, quæ ab iis liberant, percipientibus sunt damnosæ.

R. Verbis S. Thomæ *Suppl. quæst. 25. a. 1. ad 4.* "dicendum, quod majus remedium præbetur contra peccata vitanda ex gratia, quàm ex assuetudine nostrorum operum (satisfactoriorum) et quia ex affectu, quem accipiens indulgentias concipit ad causam, pro qua indulgentia datur, ad gratiam disponitur: ideo etiam per indulgentias remedium ad peccata vitanda datur, et ita non est in destructionem indulgentias dare, nisi inordinatè dentur."

Est autem hæc sententia S. Thomæ aliunde notabilis, ut observat Steyaert, signanter contra exigentes promiscuè graves et diuturnas pœnitentias, ante quam absolvant.

Addit S. Thom. post verba citata: "Tamen consulendum est eis, qui indulgentias consequuntur, ne propter hoc ab operibus pœnitentiæ injunctis abstineant, ut etiam ex his remedium consequantur, quamvis a debito pœnæ essent immunes; et præcipuè quia quandoque sunt plurium debitores, quàm credant."

Quantum autem ad pœnitentiam sequi satisfactionem sacramentalem, eam non potest quis omittere obtenta indulgentiæ vel etiam Jubilæi; adeoque nec in Jubilæo

omittere potest eam injungere Confessarius; tum quod nullus sit certus se lucratum esse vel lucraturum indulgentias, tum quòd satisfactio non tantum imponatur ut vindicativa, sed etiam ut medicinalis et præservativa, tum quòd eam exigat integritas Sacramenti: admittunt tamen communiter Authores, quòd minor pœna imponi possit, quàm aliàs imponderetur, et quòd ipsa opera ad indulgentias requisita partem pœnitentiæ facere valeant.

Juxta S. Thom. *Suppl. quæst. 25. art. 2, in Corp.* tria generatim requiruntur ad indulgentiam, scilicet ex parte dantis auctoritas, ex parte recipientis charitas, et ex parte causæ pietas; de quibus speciatim in sequentibus.

No. 33. DE ILLIS, QUI POSSUNT CONCEDERE INDULGENTIAS.

S. Thom. quæst. 26.

- I. *Quinam possunt concedere indulgentias?* II. *Pontifex dat plenarias, non Episcopus.* III. *Concedere indulgentias est actus jurisdictionis.* IV. *Non competit Capitulo Cathedrali nec Vicario Generali.* V. *Pastores aut Religiosorum Superiores non possunt concedere indulgentias.* VI. *Indulgentias ab Episcopo concessas lucrari possunt exempti.* VII. *Prælati concedens indulgentias potest illas lucrari.*

QUINAM indulgentias concedere possunt?

R. Juxta S. Thom. *Suppl. quæst. 26. art. 1. & 3. in Corp.* jure ordinario soli illi possunt concedere indulgentias, qui velut personæ publicæ Ecclesiæ præficiuntur, et jurisdictionem habent pro foro exteriori; potestate autem delegatâ potest omnis ille, cui hæc legitimè est concessa.

Hinc Summus Pontifex tanquam dispensator supremus thesauri Ecclesiæ habet plenitudinem potestatis respectu totius Ecclesiæ; per Pontificem autem ad Episcopos pro sua Diœcesi potestas illa derivatur, quemadmodum in republica potestas dispensandi bona publica primariò pertinet ad supremum Principem, et ab eo derivatur ad Principes inferiores vel Magistratus; ita S. Thom. *art. 3. cit. in Corp.*

Ex quibus patet, Pontificem habere potestatem tribuendi indulgentias omnibus Christianis, idque plenarias; verùm Episcopos tantum posse tribuere suis Diœcesanis, et post Conc. Later IV. posse solum concedere indulgen-

tias omnibus Christianis, easque plenarias; verùm Episcopos tantùm posse tribuere suis Diocesanis, et post Conc. Later IV. posse solùm concedere indulgentias unius anni in Dedicatione Ecclesiæ et in anniversario Dedicationis, aliisque temporibus tantùm quadraginta dierum: modus autem ille juxta cap. CUM EX EO. *de pœnitent. & remissionibus*, et cap. INDULGENTIÆ. eodem tit. in 6. servandus est, etiamsi à pluribus simul Episcopis concederentur v. g. in Concilio Provinciali: et quidem si indulgentiæ concessæ ab uno vel pluribus Episcopis prædictum modum excedant, juxta cap. INDULGENTIÆ citatum, vires non obtinent; quod aliqui intelligunt quoad indulgentias integras, alii autem quoad excessum tantùm; quia juxta regulam 37. juris in 6. *Utile non debet per inutile vitari.*

Patet 2°. Pontificem habere potestatem conferendi indulgentias jure Divino, juxta illud Matth. c. 16. v. 19. *quodcumque solveris, &c.* sed Episcopi illam tantùm habent jure Ecclesiastico, inquit Billuart, contradicentibus Gallis; quia Christus jurisdictionem, adeoque illam potestatem non per seipsum, sed mediante Pontifice Episcopis confert: attamen quia eam habent ratione Statûs et Officii, potestas illa non est delegata, sed ordinaria.

Observe ex S. Thom. *Suppl. quæst. 26. a. 2. in Corp* quòd concedere indulgentias non sit actus ordinis, sed jurisdictionis: unde v. g. Episcopus confirmatus, sed nondum consecratus, indulgentias concedere potest.

An Capitulum Cathedrale sede vacante vel Vicarius Generalis Diœcesis potest concedere indulgentias?

R. Videtur, quòd non; quandoquidem praxis id non habeat, et neque Capitulum, neque Vicarius unquam tale quid attentasse sciatur: habet quidem Capitulum sede vacante, item Vicarius Generalis jurisdictionem Episcopalem, non habet tamen illam potestatem Episcopis concessam in reverentiam characteris et dignitatis Episcopalis, qualis videtur potestas concedendi indulgentias.

An Parochi, Abbates aut alii Religiosi Superiores possunt concedere indulgentias?

R. Cum S. Thom. *Supplem. quæst. 26. art. 1. negativè*: quia cum non præsentent multitudinì politicæ, quæ dicitur populus, sed œconomicæ tantùm; sicut qui præest familiæ, non est simpliciter Prælatus Ecclesiæ, sed tantùm secundùm quid et impropriè: unde nullibi legitur hæc potestas concessa, sed è contra Innocentius III. cap. ACCEDENTIBUS. *de excessibus Prælatorum*, id expressè probi-

buit Abbatibus : igitur veri nominis indulgentias non dant Superiores Ordinum, cum quempiam admittunt ad communicationem satisfactionum suæ communitatis, ut observat S. Thom. loco cit in *Corp.* quia per eas non applicantur satisfactiones præteritæ aliis superabundantes in thesauro Ecclesiæ sepositæ, sed opera tantum futura.

Obj. Juxta dicta Num. præcedenti donatio quâ Apost. 2. ad Cor. c. 2. donavit Corinthium incestuosum, fuit condonatio seu remissio pœnæ per indulgentiæ concessionem : atqui tamen ipsis, quibus scribit, Corinthiis generatim tribuit Apostolus v. 10 : *Cui autem aliquid donastis, & ego ;* ergo potestas faciendi seu concedendi indulgentias non tantum Ecclesiæ Prælati, sed omnibus promiscuè fidelibus competit.

R. 1°. Negari potest subsumptum, et dici, quod Apostolus non loquatur omnibus Corinthiis, sed solis Presbyteris et Præfectis Ecclesiæ Corinthiorum : 2°. admissio antecedente, negari potest consequentia ; quamvis enim Apostolus verbis iis : *Cui autem, &c.* omnes comprehenderet, et significaret, omnes condonare, non ideo tamen vellet, omnes id facere eodem vel simili modo et influxu ; sed quod Præfecti Ecclesiæ id facerent autoritativè potestate ipsis à se factâ ; alii verò fideles condonarunt consensu, desiderio, commiseratione, precibus pro reo fuis, &c. eodem modo sicuti S. Augustinus dicit, remitti peccata per columbæ gemitus, id est, per orationes Sanctorum.

An indulgentias ab Episcopo concessas lucrari possunt Religiosi exempti ?

R. Affirmativè : quia privilegium exemptionis non obstat, quominus quantum ad hunc effectum favorabilem Religiosi exempti se subicere possunt Episcopis ; nam *Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum,* inquit regula 61. Juris in 6.

Quomodo Papa seu Episcopus faciens indulgentias potest illarum particeps fieri, si quidem non possit in seipsum exercere jurisdictionem, ideoque nec se absolvere ?

R. Particeps fit illius indulgentiæ, quam concessit, non per modum absolutionis, sed solutionis, quatenus sibi applicat satisfactionem, quam aliis concedit ; sicut qui dispensat bona communia, potest ex illis suam portionem accipere : alii dicunt, quod possit concedere suo Confessario facultatem ipsam absolvendi non solum à culpa per Sacramentum, sed etiam à pœna temporali per indulgentiam.

Notandum tamen, quòd non possit facere indulgentias sibi soli; quia ad hoc non potest habere justam causam; sed uti tantum potest indulgentiis, quas pro aliis concedit; ita S. Thom. *Suppl. 27. quest. art. 4.*

No. 34. DE REQUISITIS IN RECIPIENTE INDULGENTIAS.

I. *Recipiens debet esse baptizatus aliquando usus ratione & in statu gratiæ.* **II.** *Et ordinariè debet præstare quædam opera.* **III.** *Visitatio Ecclesiarum & oratio.* **IV.** *Communio.* **V.** *Jejunium.* **VI.** *Eleëmossyna.* **VII.** *Aliquando quis potest pluries lucrari eandem indulgentiam, aliquando non.* **VIII.** *Quandonam pluries eodem die.* **IX.** *Intentio requisita in lucrante indulgentias.*

ANTE omnia prærequiritur, ut recipiens indulgentiæ effectum sit baptizatus.

Deinde indulgentia tantum prodest eis, qui aliquando usum rationis habuère; quia tantum tales pœnæ temporalis reatum habent.

An ad percipiendum indulgentiæ fructum requiritur status gratiæ?

R. Affirmativè: quia inimico Dei nulla pœna remittitur; et ideo in omnibus indulgentiis fit mentio de verè contritis et confessis, inquit S. Th. *quest. 27. art. 1. in Corp.*

Generatim autem indulgentia non remittit pœnam ullius peccati nisi ante quoad culpam remissi: unde qui cum affectu ad peccatum veniale indulgentiæ lucrandæ vacat, certò non consequitur remissionem pœnæ temporalis isti peccato veniali correspondentis; idem est de quocumque peccato veniali non remisso.

Ultra charitatem jam dictam sive statum gratiæ, ex parte recipientis indulgentias ad valorem earum ordinariè etiam requiritur, ut præstet opera quædam præscripta à dante indulgentias tanquam conditio, sine qua non vult concedere indulgentias.

Non debent tamen opera injuncta intantum esse satisfactoria, ut per se sufficiant ad deletionem pœnæ; quia tunc indulgentiæ inutiles forent, et dici possent piæ fidelium fraudes, prout notat S. Thom. præveniens nostrorum hæreticorum calumniam.

Porro opera illa solent esse visitatio Ecclesiarum, oratio, jejunium, sacra Communio, &c. et impleri debent integrè in loco & tempore ac modo præscriptis à Superiore, idque ad finem, quem concedens indulgentias intendit; quia indulgentia non conceditur nisi sub hac conditione, quâ proinde non impletâ, simpliciter nihil obtinetur, etiamsi quis ex ignorantia aut oblivione invincibili ali-quod opus injunctum omisisset.

Igitur visitatio Ecclesiarum & oratio, dum requiruntur, intelliguntur religiosæ seu devotæ quocirca docet Van Ranst in Opusculo suo *de Indulgentiis et Jubilæo* quæst. 17. Num. 20. pro oratione requisita non sufficere mentalem, sed requiri vocalem: et Num. 21. orationem, dum determinata non est, non sufficere quamcumque modicam, sed requiri tantam, quæ congrua est ad finem à concedente indulgentias intentum.

Sacra Communio, dum requiritur intelligitur Sacramentalis & Spiritualis simul, adeoque non sufficit sacrilega.

Jejunium, si præscribatur, servandum est sicut ordinaria jejunia Ecclesiastica: nèque hinc excusantur à jejunio, qui indulgentias lucrari volunt, qui ratione ætatis, laboris, &c. ad ordinaria jejunia Ecclesiastica non tenentur.

Eleemosyna, dum requiritur, & per Bullam determinata non est, non requiritur eadem pro omnibus, sed diversa pro diversitate facultatum taxanda secundum regulas prudentiæ, habito respectu ad finem à Superiore intentum: qui autem in hoc deficit minùs dando, quàm est conveniens secundum suum statum, non ideo totaliter indulgentiâ privatur; sed de ea plus vel minùs participat, secundum quòd plus vel minus ad conveniens accedit: vide S. Thom. *Supplem. quæst. 25. art. 2. ad. 3.* idem potest applicari aliis operibus indeterminatis v. g. orationi.

An ille, qui pluries præstat opera requisita, pluries consequi possit eandem indulgentiam?

R. Ex S. Thom. *quæst. 25. art. 2. ad. 4.* Si determinata sit indulgentia ad certum tempus, v. g. à primis vespere ad vesperam sequentem, vel ad septimanam, ut in Jubilæo, non nisi semel eam quis consequi potest: aliud est, si indulgentia sit perpetua, ut si Bulla dicat indefinitè: *Visitantes talem Ecclesiam lucrabuntur indulgentias v. g. centum dierum*; tunc quoties aliquis vadit, toties indulgentiam consequitur.

Sed an in cásu indulgentiæ perpetuæ quis possit eam sæpius eodem die lucrari?

R. Indulgentias partiales potest quis eodem die sæpius lucrari, præstando toties opera à Superiore præscripta sic v. g. recitantes devotè Litanias Lauretanas Beatæ Mariæ Virginis, toties quoties lucrantur ducentorum dierum indulgentias concessas per Sixtum V. 11 Junii 1587, & confirmatas per Benedictum XIII. 20-Januarii 1728.

Indulgentias tamen plenarias non potest quis lucrari nisi semel in die; & ita Innocentius VIII. declaravit.

Sed an quis uno eodem actu possit lucrari plures indulgentias?

R. Distinguendo: si indulgentiæ diversæ concessæ fuerint ad eundem diem ex diversis titulis, et opus in quavis indulgentia præscriptum sit initerabile, ut v. g. duplex Communio eâdem die, tunc potest servire duabus indulgentiis: si verò indulgentiæ concessæ sint ex eodem titulo, aut opus sit iterabile, tunc non est locus pluribus lucrandis.

An et quæ intentio requiritur ad eas lucrandas?

R. Non videtur sufficere interpretative? sed requiri actualis vel virtualis lucrandi indulgentiam; et dum Ecclesia requirit intentionem determinatam, ut pro extirpatione hæresum, &c. requiritur saltem, ut oratio fiat secundum intentionem Ecclesiæ.

Dictis non obest, quominus possit indulgentia concedi sensibus destituto et morituro; sicuti enim potest quis applicare satisfactiones suas ignorantibus, ita potest Pastor Ecclesiæ applicare satisfactiones Christi et Ecclesiæ sensibus alieno.

NO. 35. AN OMNIA PRÆSCRIPTA AD LUCRANDUM INDULGENTIAS FIERI DEBEANT IN STATU GRATIÆ.

- I. Sufficit, quòd ultimum opus fiat in statu gratiæ.
- II. Debet deponi affectus ad peccatum mortale.
- III. Consulendum, ut omnia opera fiant in statu gratiæ.
- IV. Opus factum ex fine venialiter malum aliquando obstat.
- V. An opus potest fieri per alium.
- VI. Opus non prodest, nisi ponatur integrè.

JUXTA communiorem ac veriore sententiam sufficit, si ultimum opus ex requisitis fiat in statu gratiæ, nisi aliter in diplomate exprimat; quinimò addit Sylvius, sufficere, si status gratiæ adveniat eo tempore, quo concessio indulgentiarum percipiendarum adhuc perseverat.

Ratius istius sententiæ est, quòd opera non requirantur ut meritoria & satisfactoria, sed tantùm tanquam conditiones & dispositiones.

Confirmatur: non solent concedentes indulgentias id requirere in Bullis, è contra aliquando expressè declarant oppositum: sic teste Sylvio, in Jubilæis anni 1606 & 1617. præscribitur jejunium feriis quartâ, sextâ & sabbato cum confessione præviâ, vel sequente: similiter declaravit Benedictus XIV. anno sancto Jubilarij 1750. visitationes Ecclesiarum non debere necessariò fieri in statu gratiæ: deinde sæpius insinuant hoc implicite, dum opera præscribunt per notabile tempus præstanda: sic v. g. Benedictus XIV. pro Jubilæo anni sancti 1750. requisivit visitationem quatuor Ecclesiarum per triginta dies continuos aut interpolatos pro incolis urbis Romanæ, & per 15. dies pro exteris, quod posterius etiam requisivit in extensione ejusdem Jubilæi ad universum orbem Catholicum.

Obj. In Bullis sæpius exprimitur confessio ante alia opera: ergo, &c.

R. Ex ordine verborum non semper deduci potest regula ordinis operum, et signanter hìc deduci non potest; quia non tantùm confessio, sed etiam communio sæpius exprimitur ante alia opera, quæ tamen certò ante alia opera fieri non debet.

Docet hìc Billuart, quòd licèt omnia opera requisita non debeat fieri in statu gratiæ, debeant tamen fieri, deposito affectu ad peccatum mortale; quia debent fieri animo pœnitente: jam autem animus pœnitens non subsistit cum affectu erga peccatum mortale: unde Collet in opusculo *de Indulgentiis* cap. 5. docet, illum non lucrari indulgentiam, nisi opera facta in affectu peccati mortalis iteret piè et religiosè, si iterari possint: porrò opera prærequisita ad lucrandam indulgentiam non possunt sese habere per modum dispositionis ad remissionem pœnæ temporalis, nisi vel fiant in statu gratiæ, vel animo saltem pœnitenti, inquit Collet in præfato opusculo: debet tamen ultimum opus adimpleri in statu gratiæ; cùm ad recipiendum indulgentiæ effectum scilicet remissionem pœnæ temporalis, requiratur status gratiæ.

Docet P. Theodorus à Sancto Spiritu citatus à Collet, quòd, si finis, ob quem dantur indulgentiæ exigat opera Charitate formata, putà si Papa largiatur Jubilæum ad reddendum Deum populo suo propitium, deberet homo

ad eas lucrandas esse actu in statu gratiæ, dum opus peragitur.

Populus interim est excitandus, ut opera omnia præscripta in statu gratiæ persolvat: tum pro majore indulgentiarum certitudine, tum quòd actiones in gratia factæ, sint apud Deum alterius meriti, quàm actiones nondum gratiâ formatæ: non tamen inquietandi sunt, qui secundum sententiam contrariam agunt.

Notandum 1°. quòd plenius indulgentiam lucretur, qui in statu gratiæ, vel ex vehementiori pœnitentiæ spiritu opera præscripta exequitur; quia indulgentiæ non efficacius operantur quoad remissionem pœnæ, quàm Sacramenta quoad suos effectus: atqui hæc plus operantur in iis, qui ea piè magis ac devotè recipiunt, inquit Collet: ergo similiter indulgentiæ plus operantur.

Notandum 2°. rarum esse, ut fidelis post lucrata quamcumque indulgentiam ab omni post hanc vitam pœna immunis efficiatur: quia rarum est, ut omnem ad certas veniales culpas affectum deponat, proinde ut remissionem pœnæ iisdem debitæ obtinuerit.

An sufficit facere opus injunctum quoad substantiam, etiamsi ex fine vel circumstantiis fiat peccatum veniale?

R. Si opus quoad substantiam factum concurrat ad finem intentum à concedente indulgentiam, videtur sufficere, secus non; ita Bellarminus, Layman, Billuart & Daelman contra Neesen, Collet, &c. unde si concedatur indulgentia eis, qui dabunt nummum ad ædificandam Ecclesiam, etsi ex vana gloria detur, lucrantur indulgentiam: si verò injungantur preces, jejunia, eleëmossynæ, &c. ad placandum Deum, ad obtinendam conversionem infidelium, &c. non videtur satisfacere, qui illa opera facit ex vana gloria.

An opus indulgentiale non potest poni per aliam?

R. Negativè: quia facere, ut alius jejundet vel preces fundat, non est jejunare vel precari: Bulla tamen precipit, ut jejunes vel preceris: sufficit tamen, ut per aliam fiat eleëmossyna: quia hanc verè dat, qui de suo, pauperi benefacit: unde sicut indulgentiæ expertus est, qui pecuniam malè partam tribuit manu propriâ, sic et ejus participes efficitur, qui suam largitur per famulum.

An opus indulgentiale prodest, si non ponatur integrè?

R. Negativè; quia indulgentia non conceditur divisi-

biliter pro partibus operis, sed pro toto opere; nisi hæc etiam iis concessa sit, qui certam operis partem implent, patè qui tali die vesperis intersunt: si quis tamen ponat opus præscriptum, exceptâ parvulâ parte, moraliter ponit totum opus.

No. 36. DE CONFESSIONE IN ORDINE AD LUCRANDAS INDULGENTIAS.

AN ad lucrandum indulgentiam necessaria sit confessio sacramentalis?

R. 1°. Quando ea in Bulla non exigitur, non est necessaria, sed sufficit status gratiæ: existentibus tamen in peccato mortali, et indulgentias lucrari cupientibus, erit necessaria tanquam medium ordinarium ad statum gratiæ, si habeatur copia Confessarii.

2°. Quando in Bulla exigitur quidem confessio, sed tantum tanquam dispositio & medium ordinarium ad statum gratiæ, ea quidem necessaria est lapsis in mortale, sed non iis, qui habent sola venialia.

3°. Quando confessio in Bulla exigitur tanquam pars operum injunctorum, ut solet significari in Jubilæis, et expressè declaravit Benedictus XIV. in suo Jubilæo de anno 1750. necessaria etiam est illis, qui non nisi venialia habent.

Sed quæstio est, an vi illius clausulæ *contritis et confessis*, quæ in indulgentiis ordinariis ponitur, fidelis, qui nullius peccati mortalis conscientiam habet, teneatur ad confessionem Sacramentalem, sive an confessio requiratur tanquam pars operis injuncti, an verò tanquam dispositio ad statum gratiæ?

R. Quantumvis Authores dividantur, hodiedum tamen omnino dicendum, confessionem requiri ut opus injunctum et conditionem sine qua non, adeoque etiam habentem sola venialia in casu teneri ad confessionem pro lucrandis indulgentiis: probatur ex decreto sacre Congregationis Indulgentiis et sacris Reliquiis præpositæ die 9. Decembris 1763. in quo habentur sequentia:

1°. Quòd sacra Congregatio die 31. Martii 1759. declaraverit, confessionem sacramentalem peragi omnino debere, quando in Brevibus apponitur pro indulgentiæ consecutione, etiamsi quis sibi lethalis peccati conscius non sit.

2°. Præfatam confessionem suffragari etiam posse, si in vigilia Festivitatæ expleatur: quæ duo puncta benigne

approbavit Clemens XIII. illudque typis mandavit publicari 19 Maii 1759.

3°. Sed cum plurimi, tum Episcopi, tum Parochi, tum Religiosi exponerent Pontifici maximam difficultatem occasione Confessionis requisitæ, declaravit Pontifex, quòd omnes, qui semel saltem in hebdomada ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere consueverunt, nisi legitimè impediuntur, et nullius lethalis culpæ à se post peractam ultimam confessionem commissæ sibi conscii sunt, omnes et quascumque indulgentias consequi possint, etiam sine actuali confessione, quæ cæteroquin juxta præfati decreti definitionem ad illas lucrandas necessaria esset.

4°. Additur, quòd Pontifex nihil immutare voluerit circa Indulgentias Jubilæi, tam ordinarii quàm extraordinarii, aliasque adinstar Jubilæi concessas, pro quibus assequendis sicut et alia opera injuncta, ita sacramentalis confessio tempore in earum concessione præscripto peragi debent. Decretum illud habetur ad calcem Tract. *de Pœnitentia fol. 359.* in aliquibus exemplaribus: ex quibus patet, quod hæc clausula *contritis et confessis* apponi solita in Bulla Indulgentiarum intelligi debeat, confessionem requiri tanquam opus injunctum et conditionem sine qua non, adeoque etiam habentem sola venialia in casu teneri ad confessionem pro lucrandis indulgentiis: quia aliis concedentes indulgentias potius ponerent *justis* quàm *confessis*: accedit, quod multum favere velint confessioni, ejusque frequentem usum promovere.

No. 37. DE CAUSA ET FINE INDULGENTIARUM.

I. *Concessa sine justa causa est invalida.* II. *Causa indulgentiæ supponenda legitima.* III. *Decretum Synodi I. Prov. Mechlin.*

ALIUD requisitum ad indulgentias est pietas ex parte causæ, ut ante dictum est.

Observandum cum Bellarmino, quòd justa causa plerumque complectatur duo, scilicet finem aliquem Deo gratum, et opus aliquod injunctum ad finem illum obtinendum, ita ut finis assecutio; magis Deo grata sit, quàm ipsa satisfactio quæ per indulgentiam relaxatur.

Debitus finis concedendi indulgentias juxta S. Thom. *Suppl. quæst. 25. art. 2. in Corp.* est honor Dei, et utilitas Ecclesiæ ac proximi, v. g. exaltatio Matris Ecclesiæ, extirpatio hæresum, &c. qui sunt fines ordinarii, in quos

Ecclesia requirit dirigendas esse orationes requisitas pro indulgentiis lucrandis: deinde conceduntur indulgentiæ ob reverentiam erga sanctam Fidem, constructionem Ecclesiarum, &c.

Pro temporalibus simpliciter non potest fieri indulgentia: sed pro temporalibus ordinatis ad spiritualia: ita S. Thom.

Pro indulgentia privata sufficit finis privatus, sed qui saltem indirectè redundat in commune bonum Ecclesiæ, ut acerbitas doloris, mortis articulus, morbus, periculum animæ, &c. sic Apostolus concessit indulgentias Corinthio incestuoso: *Ne abundantiori tristitiâ absorbeatur*, 2. ad Cor. cap. 2. v. 7. id est, ne in desperationem cadat, inquit Estius; inde enim mansuetudo Ecclesiæ commendatur, quâ dejecti animo ad Ecclesiam faciliùs et frequentius confugiunt.

Observe cum Steyaert et aliis, finem requiri distinctum ab effectu indulgentiarum, quia alioquin ex parte finis nunquam deficere possent indulgentiæ; posset enim Pontifex dicere, quòd concedat indulgentias, ut miseri homines pœnis temporalibus subjecti tam in hoc sæculo quàm in futuro ab iis liberentur, qui finis quidem utilis est, sed non sufficiens. De operibus præstandis ad finem indulgentiæ consequendum diximus antea.

Uteriùs observat hic Billuart, quòd, dum indulgentia datur multis, non sit necesse, ut cujusque opus in particulari sit totaliter proportionatum toti fini indulgentiæ, sed sufficiat, quòd opus omnium collectivè sit taliter proportionatum: sic v. g. si concedatur indulgentia pro obtinenda pace inter Principes Christianos, vel pro exaltatione Sanctæ Matris Ecclesiæ, vel pro extripatione hæresum (qui sunt fines ordinarii) qui quinquies in tali solemnitate devotè recitaverint *Pater et Ave*, quamvis singulorum preces seorsim sint quid leve respectu hujus finis, omnium tamen preces simul sunt quid notabile et totaliter proportionatum fini, sive paci obtinendæ.

An indulgentia sine justa causa concessa, sit valida? .

Q. Indulgentia concessa sine justa causa est invalida, quia Superiores non sunt domini, sed tantùm dispensatores thesauri Ecclesiæ, proinde non censentur accepisse potestatem eum dispensandi sine justa causa, quod foret prodigere: in hoc conveniunt omnes.

Sed quid si causa quidem justa sit, sed non proportionata quantati indulgentiæ?

R. Juxta plerosque recentiores est invalida, saltem

inquantum indulgentia excedit proportionem justae causae; probatur; quia quantum ad excessum illum non est fidelis dispensatio, sed dissipatio, facta sine auctoritate, cum non tantum dissipator sit, et sine potestate agat, qui sine causa bona domini dispensat, sed etiam qui pro re levi magnos thesauros effundit.

2°. Prælati non potest validè sine causa proportionata dispensare in votis; quia eorum obligatio est juris divini: ergo nec relaxare poenam, cujus obligatio est etiam juris divini.

Obj. I. Pro eadem causa quandoque minor, et quandoque major datur indulgentia.

R. Non est necesse, quod concedens indulgentias semper eas det magnas, ubi est causa gravis: aliquando enim datur indulgentia minor, pro causa, quæ sufficeret majori, quæ postea datur: deinde causa non semper manet eadem; quæ enim minor est uno tempore, potest esse major alio tempore, sive propter finem à concedente intentum, sive propter alia.

Obj. II. Pontifex quandoque largitur indulgentias magnas pro rebus minimis, v. g. Romæ adstantibus ad fores Ecclesiæ die Paschatis pro Benedictione Pontificis; ergo, &c.

R. Quamvis illa causa sit parva ex parte operis, est tamen magna ex parte finis, cum ex ea confirmetur Fides et religiosus honor erga Caput Ecclesiæ.

Dicit hic Billuart, indulgentiam ex toto subsistere, si eam concedens judicet causam sufficientem, quæ tamen re ipsa sufficiens non est, quia dominus thesauri non censetur invitus, dum secundum regulas prudentiæ dispensatur.

Licet autem indulgentia ratione causæ ex parte concedentis deficeret, subsisterent tamen quæ annectuntur privilegia, quæ sunt juris merè ecclesiastici, v. g. facultas eligendi Confessarium, absolvendi à reservatis, &c. quia tunc non fit dispensatio de bonis alienis contra voluntatem domini, sed Pontifex hoc facit ex sibi intrinsicis.

Denique observandum est, quod non sit particularium examinare causas indulgentiarum, sed quod pro reverentia debita Prælati Ecclesiæ debeant supponere, causam justam et sufficientem esse; igitur neque in concionibus, neque in aliis occasionibus coram populo unquam movetur dubium circa validitatem indulgentiæ ex parte concedentis.

Observandum interim est decretum Synodi I. Prov.

Mechlin: *de indulgentiis*: “Monet pios suos filios eadem hæc Synodus, ne circumforaneis quibusdam aut etiam cum privilegio impressis libellis temerè fidem habeant, qui ex levibus aut superstitiosis causis incertisque revelationibus immodicas et plus æquo exorbitantes pollicentur indulgentias, potissimum si promissiones contineant certorum effectuum, periculorum scilicet evitacionem, à gladiis, à tormentis, ab aquis, à peste, aut liberationem certam à Purgatorio: sicut et Missis quibusdam et precibus certo numero recitandis affixas alicubi videre licet.”

No. 38. DE VALORE INDULGENTIARUM.

S. Thom. quest. 25. art. 2.

I. *Tantum valent, quantum sonant.*

AN indulgentiæ tantum valeant, quantum sonant, sive pronuntiantur?

R. Affirmativè; quia alioquin concessio indulgentiarum contineret fraudem, et Ecclesia seu Superior Ecclesiasticus prædicans sive pronuntians indulgentias, argueretur mendacii vel falsitatis, quod absurdum est: ita S. Th. loco citato.

Disputatur interim, quomodo intelligendam sit axioma illud: *Indulgentiæ tantum valent, quantum sonant*; duplici namque modo potissimum exponitur: 1°. Ut homo eo ipso, quo opus præscriptum ponit, licet in minimo devotionis gradu, consequatur integras indulgentias in ea quantitate, quam sonant, v. g. plenarias, 100. annorum, &c. potestque ea sententia defendi, quando opera in particulari sunt determinata: pro hac sententia citari potest S. Th. *Suppl. q. 25. a. 2. ad 4.*

2°. Ut homo solum participet secundum proportionem causæ et modi, quo operatur, sive secundum proportionem, quâ magis aut minus accedit ad finem indulgentiarum, ita ut is, qui cum majore devotione vel dispositione opus præscriptum exequitur, etiam indulgentiarum majorem fructum percipiat, et mensura sive quantitas addatur ad significandum, quantum indulgentiæ valere possint, sive quantum valeant ex parte concedentis, non autem quod unusquisque semper totam quantitatem expressam consequatur: videtur hæc sententia sustinenda, dum opera in individuo non sunt determinata, sed sine termino præ-

scripta; v. g. si dicatur, sicut solet: *Qui visitaverit Ecclesiam, ibique oraverit*, non exprimendo quantitatem orationis: pro ea sententia Steyaert *de Indulgentiis* num. 12. citat Estium, Sylvium et Wiggers, eamque insinuat S. Th. art. 2. citato ad 3.

Probatur ex extravag. ANTIQUORUM. *de penitentis et remissionibus*, in qua Bonifacius VIII. concedit indulgentiam plenissimam, ut ait visitantibus Basilicas Sanctorum Petri et Pauli; et tamen subjungit: "Unusquisque tamen plus merebitur, et indulgentiam efficacius consequetur, qui Basilicas ipsas amplius et devotius frequentabit."

Collige ex his, quomodo multi, quamvis concessæ sint indulgentiæ plenariæ, eas integrè et plenè non percipiant ob defectum ex parte ipsorum. Item quomodo unus lucretur indulgentias plenarias, alter habens æquale pœnarum debitum easdem plenariè non lucretur, sed tantùm partem.

Hinc probabilitas secundæ sententiæ homines excitare debet, ut studeant devotius, amplius et liberalius opera præscripta pro obtinendis indulgentiis implere: deinde ut receptâ indulgentiâ, quamvis plenariâ, etiam iteratò, non negligant propterea lucrari aliam, et exercere opera pœnitentiæ, ut monet S. Th. *Suppl. quæst. 25. a. 1 ad 4.* & vel hâc ratione hæc sententiarum incertitudo non est noxia in praxi, ut observat Steyaert.

Hæc secunda sententia videtur etiam habere locum, dum quantitas indulgentiæ est indeterminata; sed hic modus concedendi indulgentias non est in usu.

No. 39. DE INDULGENTIIS PRO DEFUNCTIS.

S. Thom. Suppl. quæst. 71. art. 10.

- I. *Differt indulgentia pro vivis ab ea, quæ datur pro defunctis.*
- II. *Indulgentiæ applicari possunt animabus in purgatorio.*
- III. *Quando id in diplomate exprimitur.*
- IV. *Requisita ad indulgentias pro defunctis.*
- V. *Ex parte dantis,*
- VI. *Ex parte recipientis,*
- VII. *Ex parte cause,*
- VIII. *Ex parte lucrantis.*

ESTNE aliqua differentia inter indulgentiam pro vivis et pro defunctis?

R. Affirmativè; in eo scilicet, quòd indulgentia pro vivis non solum sit solutio, sed etiam absolutio, indub-

gentia autem pro defunctis est solum solutio, non absolutio.

Probatur: quia licet Prælati Ecclesiæ concedens indulgentias offerat et porrigat Deo ex thesauro Ecclesiæ satisfactiones æquales pœnis per indulgentias relaxandis, sicut v. g. dum pro incarcerato propter debita solvitur ex bonis communibus ob illum finem relictis, attamen etiam in indulgentia pro vivis ulterius nomine Christi easdem satisfactiones acceptat et applicat, sicque consideratione earum remitti pœnas debitas, quod nihil aliud est quam absolutio, seu remissio judicialis vel autoritativa, quæ exerceri non potest in defunctos, cum Prælati Ecclesiæ in eos nullam jurisdictionem habeat; unde indulgentia pro defunctis non est absolutio, sed mera solutio; hinc dici solet, quod indulgentiæ defunctis applicari possint per modum suffragii.

An indulgentiæ possunt applicari et prodesse animabus in Purgatorio pro liberatione à pœnis?

R. Certum hoc omnino est: 1°. Quia fideles privati possunt applicare animabus in Purgatorio satisfactiones suas: ergo Pontifex potest eis applicare satisfactiones Christi et Sanctorum ex thesauro Ecclesiæ. 2°. Potest Pontifex applicare indulgentias vivis: ergo etiam defunctis, cum sint ejusdem corporis membra; unde dicit S. Thom. loco cit. in *Corp.* "Non est aliqua ratio, quare Ecclesia transferre possit communia merita, quibus indulgentiæ innituntur, in vivos, et non in mortuos." 3°. Idem probatur ex praxi et traditione Ecclesiæ. Vide Bellarminum de *Indulgentiis lib..1. cap. 14.*

Obj. Potestas conferendi indulgentias fundatur in verbis Matth. c. 16. v. 19. *Quodcumque solveris super terram, &c.* atqui animæ in Purgatorio non sunt super terram: ergo, &c.

R. 1°. Hæc verba *super terram* secundum multos non referri ad objectum solutionis, aut ad eos, qui solvuntur, sed ad Superiorem solventem, qui tantum solvere potest, quamdiu est super terram.

R. 2°. Ecclesiam tantum facere circa mortuos, quod fideles faciunt, qui orationes et satisfactiones Deo offerunt, ut animæ à pœnis liberentur; sic etiam Ecclesia offert satisfactiones Christi et Sanctorum in solutionem pœnarum ab eis debitarum.

Quandonam indulgentiæ applicari possunt defunctis?

R. Tunc tantum, quando expressè significatur, quod indulgentiæ ita fiant, ut applicari possint defunctis: ratio

est, quòd indulgentiæ non valeant nisi iis, pro quibus conceduntur ; ubi autem conceduntur pro mortuis, illorum particularis solet fieri mentio ; ergo si mentio illa non fiat, eis applicari non possunt.

Propter eandem rationem non potest quis indulgentias applicare alteri vivo, nisi id expressè concedatur, quod fieri non solet.

Ad valorem indulgentiarum pro defunctis etiam requiruntur tria illa, quæ diximus ex S. Thoma generatim requiri ad omnem indulgentiam.

1°. Ergo requiritur ex parte dantis autoritas, quæ juxta Bellarminum et alios, quantum ad indulgentias concedendas pro mortuis non competit Episcopo, sed soli Summo Pontifici.

2°. Ex parte recipientis, sive animæ, cui indulgentia applicatur, requiritur charitas, & illa ex parte animæ recipientis indulgentiam sufficit, ita ut quæcumque anima existens in Purgatorio recipere possit indulgentias, ut docet communis sententia.

Obj. Juxta S. Aug. Enchiridii cap. 110. & libro *de cura pro mortuis gerenda* cap. 1. & ult. iis tantum defunctis prosunt vivorum suffragia, qui in hac vita meruerunt, ut ipsi prodesse: ergo, &c.

R. Cum Steyaert, quòd secundum SS. Aug. & Thomam hoc omnes meruerint, qui in gratia decesserunt ; ad hoc enim meritum non requirunt nisi perseverantiam finalem in charitate, quæ est fundamentum Communionis Sanctorum, et conditio valoris indulgentiarum.

Porro observat S. Thom. *Suppl. q. 71. a. 12. ad 2.* quòd meritum illud non sit absolutum, sed tantum conditionatum, quòd ipsis proderunt scilicet suffragia, si pro eis fient, sive est tantum habitatio quædam, ut fructum eorum percipere possint : admitti interim potest, quòd ipsis, qui, cum viverent, singularem habuerunt erga claves Ecclesiæ devotionem, studuerunt etiam pro se satisfacere, et defunctos suffragiis juvare, plus profutura sint indulgentiæ, in quantum confidere licet, quòd Dei dispositione plures indulgentiæ ipsis applicabuntur : deinde qui in majori charitate decesserunt, plus participant de suffragiis communibus, in quorum utique participatione servari videtur proportio charitatis, inquit Steyaert *de Indulgentiis* Num. 2.

3°. Ex parte causæ requiritur pietas et hæc ratione S. Thom. *Suppl. q. 71. art. 10. in Corp.* docet, Pontificem

non posse pro libitu animas ex Purgatorio liberare, si-
que explodit, quoddam ridiculè objeci posset in contrarium.

4°. Ex parte illius, qui indulgentias pro defuncto lucratur, requiritur earum applicatio: deinde ut præscripta omnia ritè secundum voluntatem concedentis adimpleat.

An vivus, qui mortuo indulgentias applicat, debet necessariò esse in statu gratiæ, saltem dum ponit ultimum opus, vel eo tempore, quo mortuus indulgentias consequitur.

R. Affirmat Tournelly, eò quod requiratur status gratiæ, ut vivus indulgentiam aliquam faciat suam; non potest autem aliquis indulgentiam applicare defunctis, nisi prius illam fecerit suam: ergo, &c.

Negant Bellarminus, Boudart, Billuart, Neesen, &c. nisi fortè opus injunctum aliunde exigat statum gratiæ, vel status gratiæ in diplomate expressè exigatur.

Probat: eò quod applicans indulgentiam defuncto effectum indulgentiæ sive remissionem pœnæ non percipiat, sed defunctus ipse, qui est in statu gratiæ: deinde facit illam indulgentiam suam, non accipiendo ejus effectum, sed potestatem eam alteri applicandi: ad quod non requiritur status gratiæ, sicut nec in concedente indulgentiam.

NO. 40. AN INDULGENTIÆ PRO DEFUNCTIS INFALLIBILITER HABEANT SUUM EFFECTUM.

I. *Indulgentiæ pro defunctis æquè ac pro vivis, positæ ponendis, sunt efficaces.* II. *Quid si aliqua anima eò ipsi applicatâ non egeat.* III. *Indulgentia pro defunctis est actus jurisdictionis in Thesaurum Ecclesiæ.* IV. *Longè magis meritorium est indulgentias liberis defunctis quàm sibi applicare.*

RESP. Negant Bonacina, Neesen, Billuart, &c. quia indulgentiæ defunctis tantum præsent per modum suffragii, hoc est, auxilii, seu per modum ablatæ solutionis; adeoque quod prosint, tantum innititur Dei misericordiæ, qui utique non tenetur solutionem ex thesauro Ecclesiæ à Pontifice sibi pro mortuis exhibitam acceptare.

Affirmant Sylvius, Steyaert, Daelman & Collet; quia cum Ecclesiæ concessa sit potestas conferendi indulgentias tam mortuis quàm vivis, ita videtur dicendum, quod sicut vivi, ita etiam mortui consequantur infallibiliter, positæ ponendis, earum effectum: quod confirmat Leu

X. in *Epist. ad Cajetanum*, ubi non distinguit inter efficaciam indulgentiæ pro vivis et pro defunctis, sed dicit, utrosque à pœna temporali liberari secundum divinam institutionem.

Probatur ex S. Thoma, qui *Suppl. q. 25. a. 2. in Corp.* supponendo, indulgentias posse applicari defunctis, generaliter resolvit, eas effectum producere infallibiliter, quibus applicantur : deinde *q. 71. a. 10. in Corp.* ut ostendat, quod Prælatas Ecclesiæ non possit pro libitu animas ex Purgatorio liberare, recurrit ad necessitatem causæ convenientis pro valore indulgentiæ : illud ipsum autem in alia sententia facillimè probasset dicendo, quod Deus indulgentias pro mortuis non semper acceptet.

Deinde expressio S. Augustini, quâ locis citatis N. præced. dicit, per ea, quæ mortui gesserunt in vita, effici, ut suffragia illis prosint post mortem, satis innuit, quòd plane infallibiliter, inquit Steyaert, *de Indulgentiis* Num. 11.

Ad fundamentum prioris sententiæ respondent hujus sententiæ Patroni, quod, licet Deus non teneatur ex justitia (Collet tamen agnoscit quandam injustitiam) solutionem illam acceptare, eam tamen lege quadam infallibili admittat, quandocumque per indulgentias, prout oportet, ei exhibetur : neque repugnat hoc naturæ suffragii, inquit Steyaert ibidem, cum etiam oratio sit inter suffragia, quæ tamen potest habere infallibilitatem.

Obj. Licet fideles alicui defuncto indulgentiam plenariam applicaverint, non ideo sunt securi de ejus liberatione, neque desinunt ipsi ulterius indulgentias aut alia suffragia applicare : ergo mens fidelium est, quod indulgentiæ non valeant defunctis infallibiliter.

R. Nego conseq. tantâ enim cautelâ et sollicitudine utuntur fideles propter probabilitatem sententiæ oppositæ : deinde quamvis concessæ sint indulgentiæ plenariæ, non semper tamen plenè et integrè percipiuntur, ut constat ex præcedentibus, et signanter ex Num. 9. quocirca hic aliqui observant, quod quis non possit majorem partem indulgentiæ applicare defuncto, quam ipse percepisset, si eam sibi applicasset.

Quid fit, dum anima illa, cui indulgentiæ applicantur, damnata est vel jam beata ?

R. Tunc fructus ille vel cedit in communem thesaurum Ecclesiæ, vel aliis animabus applicatur juxta judicia Dei nobis incognita v. g. magis indigentibus, vel iis, quæ in

terris existentes id specialiter meruerunt per opera misericordiae tum vivis, tum defunctis impensa : porro observant hic aliqui, applicantem rectè facturum faciendo secundam applicationem conditionatam, si forte prior applicatio effectum sortiri non possit. Vide quæ diximus de *Sacrificio Missæ* N. 11.

An indulgentia tam defunctis quam vivis applicata sit actus jurisdictionis clavium ?

R. Affirmativè: nam quamvis indulgentia pro defunctis non sit actus jurisdictionis in subditos, sicut est indulgentia concessa pro vivis, cum in indulgentia pro defunctis solùm offeratur Deo pretium sufficiens, ut Deus pœnam remittat ; in indulgentia pro vivis autem remittitur pœna à concedente illam tanquam à Judice locum Dei tenente: est tamen ipsa indulgentia pro defunctis actus jurisdictionis ad bona communia, id est, ad thesaurum Ecclesiæ dispensandum.

Petitur, utrum sit magis meritorium indulgentias defunctis quàm sibi applicare, in supposito, quod indulgentia sit libera, hoc est, quod vi Bullæ sibi vel defunctis applicari possit ?

R. Juxta communiorem sententiam affirmativè; probatur 1°. quia, ubi major est charitas, ibi etiam majus est meritum, atqui major est charitas dare bona sua proximo, qui patitur, ut liberetur ab illa pœna, quàm sibi illa reservare: ergo majus bonum est lucrari indulgentias defunctis, ut liberentur à pœnis, quam sibi applicare.

2°. Nunquam aliquis plus meretur, quam dum alteram juvando seipsum exponit periculo patiendi; sic Apost. ad Phillip. cap. 1. v. 23. ardentè desiderabat Regnum Cœlorum, ex cujus dilatione multum certo patiebatur; amabat tamen pro salute fratrum hic permanere: deinde non magna virtus est dare pauperibus ex superfluo statûs, sed major est dare ex necessario statûs.

3°. S. Thom. lib. 3. contra Gentes dicit: "Affectio in eo, qui pro amico patitur, facit magis satisfactionem acceptam Deo, quam si pro se pateretur; hoc enim est promptæ charitatis, illud autem necessitatis."

No. 41. DE QUIBUSDAM INDULGENTIIS.

I. *Indulgentiæ quædam faciles & utiles.*

PRÆMITTUNTUR hic aliquæ indulgentiæ, quæ a plurimis ignorantur, et ideo pauci illas lucrantur, quæ

tamen omnibus fidelibus conceduntur, inter quas aliquæ singulis diebus obtineri possunt, tam pro vivis quam pro defunctis; utilissimum autem judico has hic inserere, ut populo et in Catechismis, et in Concionibus sæpius proponantur, cum facillimè obtineri possint.

Clemens XIII. in Festo Corporis Christi concessit indulgentias plenarias omnibus fidelibus contritis, confessis ac Sacrà Communione reffectis, si unam ex Ecclesiis hujus Archidiocesis visitaverint illo die, ibique devotè oraverint: quæ indulgentiæ durant ad septennium.

Insuper quilibet fidelis confessus divino assistens Officio in illa solemnitate, ex concessione Eugenii IV. percipit indulgentiam 400 dierum, si Missæ, totidem si matutinis, item si Vesperis interfuerit; item 160 dier. si cuilibet ex minoribus horis intersit; item 200 pro illis, qui devotè comitantur Processionem, et idem pro illis, qui devotè comitantur Processionem, et idem pro illis, qui eodem die communicaverint: infra octavam verò mediam earundem indulgentiarum partem lucratur, si iisdem intersit Officiis.

Idem concessum est iis, qui Officio Conceptionis in Ecclesiis Minorum, et officio Nominis Jesu ubivis intersunt.

In Festo Visitationis Beatæ Mariæ qui confessus devotè intererit matutino, vel Missæ, vel Vesperis, tam illius diei quàm totius Octavæ, juxta Bonifac. IX. pro singulo Officio 100. dierum indulgentiam, item 40 dierum indulgentiam lucratur, si cuilibet ex parvis horis illius diei intersit.

In Festo Nominis Jesu, Innoc. XIII. 17 Julii 1722. concessit plenarias confessis et Sacrà Communione reffectis, si interfuerint Missæ solemnibus, ibique devotè oraverint ad fines consuetos Sanctæ Matris Ecclesiæ.

Idem etiam sub eadem forma conceditur in festo Nominis Mariæ, item Patrecinii ejusd. Notandum, quòd indulgentiæ in Festo Nominis Jesu et Mariæ applicari etiam possint fidelibus defunctis.

Innocentius XI. 30 Septembris anno 1679. concessit indulgentias plenarias in commemoratione omnium defunctorum omnibus Christi fidelibus confessis, et sacrà Communione reffectis, qui visitaverint Ecclesiam suam parochialem, ibique oraverint, &c. quæ indulgentia applicari potest animabus in Purgatorio existentibus; insuper

per Clemens XIII. die 19 Mai 1761. concessit, ut eo die in perpetuum Missæ à quolibet Sacordate ubique celebrandæ gaudeant privilegio, ac si essent in altari privilegiato celebratæ.

Honorius III. anno 1221. concessit indulgentiam plenariam Portiunculæ 2. Augusti omnibus Christi fidelibus, qui confessi, &c.

Notandum circa hanc indulgentiam 1º. eandem tempore Jubilæi non suspendi in ipsa Beatæ Mariæ de Angelis Ecclesia, sed cæterarum omnium instar (exceptâ indulgentiâ plenariâ in articulo mortis, quæ nunquam suspenditur) in cæteris Ordinis Seraphici Ecclesiis suspendi. 2º. Bis illam comparari posse, non tamen eadem die, semel pro vivis, et semel pro defunctis, sed iteratâ Ecclesiarum visitatione, prout à Concilii Congregatione decretum est anno 1723. ita Collet.

Qui singulis diebus saltem per quadrantem horæ orationi mentali operam dederit, continuando hoc per integram mensem, lucratur singulis mensibus indulgentias plenarias liberas, quod confessus et sacrâ Communione refectus, oraverit ad consuetos fines. Ita Bened. XIV. in Bulla *QUEMADMODUM*. positâ ad calcem tomi I. opusculi Domini Collet *de Jubilæo*. Insuper plures indulgentias idem Pontifex annexit variis operibus bonis, quæ procul dubio magnum animum addent ad pietatem, si populo proponantur.

Qui hoc modo salutaverint alios, seu vulgari, seu latino sermone: *Laudetur Jesus Christus*: et qui responderint: *in sacula*, vel *amen*, aut *semper*, utriusque juxta Collet 100 dierum indulgentias, item qui Litanias Nominis Jesu devotè recitaverint, 300 dierum indulgentiam lucrantur.

Qui facem deferunt, cum ad infirmos portatur Viaticum, lucrantur indulgentiam septem annorum et totidem quadragenarum: qui sine lumine illud comitantur, annorum 5 et 5 quadragenarum; qui legitimè impediti facem per alium deferri curant, annorum trium et totidem quadragenarum.

Qui devotè publicis quadraginta horarum precibus intersunt, et coram Venerabili orant per horæ unius spatium, lucrantur indulgentiam trium annorum.

Qui ad campanæ pulsum devotè ac flexis genibus (exceptis tempore Paschali, sabbatis post meridiem et Dominicis diebus) manè, meridie et vesperi recitaverint

Angelus Domini, vel si ista ignorent, semel Orationem Dominicam et Salutationem Angelicam, vel dato signo orandi pro defunctis unum Psalmum *de profundis*, aut si hunc nesciant, Orationem Dominicam et Salutationem Angelicam, contriti, confessi et sacrâ Communionem refecti in uno cujuslibet mensis die ad placitum eligendo, plenariam indulgentiam, in reliquis autem diebus, singulis vicibus dierum centum indulgentiam lucrantur: gratiam hanc confirmavit die 20 April anni 1742 Benedictus XIV. et addidit, Paschali tempore, loco *Angelus* recitari debere Antiphonam *Regini Cæli* cum versu et oratione ab iis, qui hæc sciunt.

Benedictus XIII. 15. Januarii anni 1728. concessit indulgentias plenarias liberas (hoc est, quæ ad beneplacitum applicari possunt, sive vivis, sive defunctis) omnibus Christi fidelibus in uno cujuslibet mensis die ad placitum eligendo, modò singulis diebus isto mense elicuerint actus Fidei, Spei et Charitatis; et isto die, quo istas indulgentias plenarias lucrantur, contriti, confessi ac sacrâ Communionem refecti fuerint, ac devotè oraverint ad consuetos fines; etiam concessit indulgentias plenarias in articulo mortis, qui illis actibus taliter assueverunt: item singulis vicibus, semel in die nempe, quibus quis elicit illos actus, indulgentiam concessit idem Pontifex 7 annorum & 7 quadragenarum, liberam iterum. Ampliavit Benedictus XIV. hanc indulgentiam, ita ut singulis vicibus, etiam pluries in die, verbo toties, quoties quis elicuerit illos actus Fidei, Spei et Charitatis, 7 annorum & 7 quadragenarum indulgentiam quis lucretur; quæ indulgentia, utpote facillima et pluribus titulis utilissima, fideli populo sæpius est inculcanda.

No. 42. DE ALTARIBUS PRIVILEGIATIS.

I. *Quid altare privilegiatum, II. Altare privilegiatum non obstat aliis indulgentiis impetrandis in eadem Ecclesia.*

QUODNAM Altare dicitur privilegiatum?

R. Illud, cui annexa est indulgentia plenaria pro illa anima, pro qua ad illud Altare dicitur Missa.

Volunt aliqui satis esse, quòd animæ applicetur indulgentia, licèt non applicetur fructus Sacrificii; sed utrumque applicari debere, docent Boudart, Daelman et Steyaert, sicque videtur habere fidelium apprehensio et mens Pontificis privilegium concedentis: unde Sacerdos

qui accepit stipendium, ut celebret ad Altare privilegiatum, non potest celebrare ad non privilegiatum, quantumvis postea applicet aliam indulgentiam plenariam tali animæ; tum, inquit Collet, quia hoc est contra intentionem dantis stipendium, tum quia indulgentia Altaris privilegiati magis certa est ex parte causæ, quàm alia indulgentia.

An anima, dum ei Missa ad Altare privilegiatum dicta applicatur, hoc ipso è Purgatorio liberatur?

R. Hoc incertum est; eò quòd incertum sit an indulgentiæ defunctis valeant infallibiliter: etiam deinde ignoratur, an causa concessionis sit plenè sufficiens, an Celebrans cum sufficiente fervore faciat, ut obtineat quod petit, an tandem Deus hìc et nunc acceptet satisfactiones sibi oblatas in solutionem debiti restantis.

Causa istius indulgentiæ sive Altaris privilegiati de jure communi esse solet pluralitas Sacrificiorum, inquit Steyaert, non tamen quæ necessariò celebrentur ad illud Altare, sed in illa Ecclesia: unde non concedi solet nisi in loco, in quo certus Missarum numerus indies celebratur: et sic teste Benedicto XIV. Sacra Congregatio sub Clemente XI. decrevit, ut eæ solùm Ecclesiæ Altari privilegiato semel in hebdomada fruerentur, in quibus quotidie saltè Missæ quinque agerentur; et his in hebdomada, si decem Missæ quotidie fiant in ista Ecclesia, et sic consequenter.

Si autem præscriptus ille Missarum numerus aliquoties non celebretur, v. g. per Adventum et Quadragesimam, Altare non ideo admittit privilegium; nisi diuturniori tempore v. g. per 4. menses, cesset Missarum numerus: ita Benedictus XIV. *in instit.* 56. imò si id rarò contingat, nec suspensæ sint indulgentiæ, etiam pro eo die, quo non habetur numerus: aliàs suspenduntur indulgentiæ illo tempore, quo deficit numerus, v. g. per Adventum et Quadragesimam; ita ex variis declarationibus Sacræ Congreg. præfatus Pontifex l. c.

Dictum est, causam indulgentiæ sive Altaris privilegiati *de juri communi* esse solere pluralitatem Sacrificiorum; quia potest Pontifex illam gratiam concedere independentè à numero Missarum, qui de jure communi requiritur: et ita Clemens XIII. 18 Sept. anni 1759. concessit ad septennium Altare indies privilegiatum designandum per Archi-Episcopum Mechlin. pro omnibus Parochialibus et Collegiatis Ecclesiis Civitatis et

Dioec. Mechl. idque respectu cujusvis Sacerdotis, sive secularis, sive regularis cujusvis Ordinis, Congreg. et Instit.

An Missa in Altari privilegiato, ut prosint indulgentiæ defuncto, debeat necessariò esse *de Requiem* ?

R. Quando possunt dici Missæ *de Requiem*, ut in feriis, &c. tunc dicendæ sunt, ut prosint indulgentiæ defuncto, dum in litteris Apostolicis, quibus Altare privilegiatum conceditur, Missa quoque *de requiem* pro defunctis decernitur, imò etiamsi nihil decernatur, idque probabile est et certò tutius; intentio enim Pontificis, dum dubia est, explicari debet per Canones; jam autem formula concessionis, quâ Pontifex utitur, explicata per Canones, non potest aliter intelligi quàm de Missis *de Requiem*; quia Canones, dum præscribunt Missam pro defunctis, semper intelligunt Missam *de Requiem*; dum autem dici nequeunt, ut in Dominicis, Festis duplicibus, aliisque diebus per Rubricas impeditis, tunc celebrari debent de festo currenti, quæ ad Altare privilegiatum celebratæ perinde suffragantur animabus in Purgatorio, ac si Missæ defunctorum celebratæ fuissent: hoc patet ex variis Decretis Sacræ Congregationis, quæ vide apud Merati in suis observationibus in Gravatum.

Docet ulteriùs Merati part. 1. art. 5. Sacerdotem recitantem officium duplex divinum, si celebret in alia Ecclesia, in qua est officium de semi-duplici vel feria, debere dicere Missam *de Requiem* in Altari privilegiato, ut privilegium defunctis suffragetur.

Juxta decretum Sacræ Congregationis Rituum de die 21 Julii 1751. defuncto etiam suffragatur Missa de festo simplici, votiva vel de feria celebrata in Altari privilegiato, in quo exponitur SS. Eucharistiæ Sacram. sive in Ostensario sive in Ciborio.

Indulgentias in Altari privilegiato non suspendi tempore Jubilæi, dicitur N. sequenti.

Observa, quòd juxta declarationem S. Congr. indulgent. de die 23 Junii 1676. renovatam 28 April. 1716. Altaria privilegiata non comprehendantur sub hac clausula ordinariè apponi solita: *Volumus autem, ut si aliis Christi fidelibus dictam Ecclesiam quolibet anni die visitantibus alia indulgentia perpetua, vel ad tempus nondum elapsam duratura concessa fuerit, presentes litteræ nullæ sint.*

Similiter juxta eandem declarationem non comprehenduntur indulgentiæ certo personarum generi concessæ,

ut Confraternitatibus, aut ad certum pium opus: v. g. Litanias Lauretanas in ipsa Ecclesia exercentibus, aut concessæ iis, qui SS. Eucharistæ Sacramenti expositioni cum oratione quadraginta horarum intersunt, neque aliæ quædam comprehenduntur, ut videri potest in dicta declaratione, quæ legi potest in Directorio Mechliniensi anni 1756.

Ratione dictæ clausulæ monet P. Van Ranst, quòd ille, qui petit indulgentias pro visitantibus aliquam Ecclesiam, debeat habere curam, ut sinè clausula illa indulgentiam impetret; si pro eandem Ecclesiam visitantibus modò aliqua indulgentia à dicta clausula non excepta concessa sit, & adhuc duret: unde in supplica debet facere prioris indulgentiæ mentionem.

Monet idem Van Ranst pro directione supplican ium, non concedi ordinariè pro eadem Ecclesia duas indulgentias plenarias; benè tamen unam plenariam et aliquot partiales, putà aliquot annorum, quadragenarum, &c.

No. 43. DE JUBILÆO.

- I. *Jubilæum.* II. *Aliud ordinarium, aliud extraordinarium.* III. *Jubilæum unni sancti.* IV. *Ejus causa.* V. *Suspensio aliarum indulgentiarum extra urbem Romanam.* VI. *Suspensio facultatum.* VII. *Quædam integræ manent pro Episcopis et Regularium Superioribus.* VIII. *Intentio Jubilæi ordinarii.* IX. *Duæ septimanæ concedi solitæ disjunctivè intelliguntur.* X. *Per se potest quis tantum semel Jubilæum lucrari.* XI. *Jubilæum ab indulgentia plenaria non differt penes effectum proprium.*

QUID intelligitur per Jubilæum?

R. Propriè significatur illa indulgentia plenaria, quæ cum certa solemnitate à Romano Pontifice conceditur cum variis favoribus et privilegiis particularibus iis, qui opera bona præscripta præstiterint.

Duplex solet distingui Jubilæum, unum ordinarium, quod modò quovis anno 25. visitantibus Romæ Basilicas designatas, aliaque requisita facientibus conceditur: et vocatur Jubilæum Anni Sancti: aliud extraordinarium quod extra annum 25. recurrentem Pontifices gravibus de causis concedunt: tale concedere solent initio Pontificatûs pro felici regimine.

Bonifacius VIII. anno 1300. Jubilæum restaurans (non instituens, ut constat ex extravag. ANTIQVORVM. *de pœn. & remiss.*) constituit, ut concederetur anno quovis 100. ad normam anni sæcularis gentilium: postea Clemens VI. reduxit ad annum 60. exemplo Jubilæi judaici, Christiani figurativi, unde nomen habet: deinde Urbanus VI. reduxit ad ann. 33, pro numero ætatis annorum Christi: tandem Paulus II. considerans brevitatem vitæ & flagella, quibus Deus hominum crimina punit, reduxit ad annum 25, & sic etiamnum observatur; vide Sandinum in *vitis Romanorum Pontificum*, & Collet in opere *de Jubilæo*.

Jubilæum Anni Sancti Romæ durat per integrum annum, incipiendo à primis vesperis Nativitatis Domini cum cæremonia apertionis Portæ Sanctæ: vide Collet loc. cit. c. 2.

Causa hujus indulgentiæ est, ut fideles ad Urbem Romanam tanquam ad Religionis caput accurrant, & illic in perfecta fidei unitate conjunctim orent pro felici Ecclesiæ statu, honorentque tumulos SS. Apostolorum Petri & Pauli.

Ut autem ad hoc magis animentur, à tempore Sixti IV. toto illo anno extra Urbem Romanam suspenduntur indulgentiæ pro vivis concessæ: sed cum tanta reperiatur varietas in diversis Bullis, & fortè adhuc erit in sequentibus, hinc non potest statui regula generalis: interim volunt aliqui, ut Navarrus, sub generali suspensione tantùm intelligi suspensas indulgentias plenarias, non partiales. Amort, quæsito 68. num. 2. dicit, tempore Jubilæi non suspendi indulgentias partiales concessas ab Episcopis, Nuntiis vel Cardinalibus, dubitans circa concessas partiales à Pontificibus: verùm Theodorus à Sancto Spiritu & ex ipso Collet docent, suspendi omnes indulgentias pontificias, tam partiales quàm plenarias; idque, inquit, modò tam certum est, ut opposita opinio sit quâcumque probabilitate intrinsecâ destituta.

Communis interim est sententia Theolog. quòd, quantumvis indulgentiæ partiales in Jubilæo suspendantur, tamen non suspendantur, si concessæ sint à Cardinalibus, Legatis à latere, Nuntiis Apostolicis aut Episcopis.

Non suspenduntur indulgentiæ pro defunctis directè concessæ v. g. in Altari privilegiato: quæ autem concessæ sunt vivis cum facultate eas applicandi defunctis, illæ in Jubilæo Benedicti XIV. non suspendebantur

quantum ad applicationem pro defunctis: Clemens autem X. anno 1675. et pro vivis et pro mortuis eas suspenderat: unde verba Bullæ sunt diligenter expendenda.

Notandum etiam ex Bulla Ben. XIV. CUM NOS NUPER. de die 17 Maii 1749. à generali suspensione exceptas esse indulgentias concessas pro mortis articulo annexas recitationi *Angelus Domini*, item precibus quadraginta horarum; similiter pro concomitantia SS. Sacramentum ad infirmum defertur.

Observa, quòd indulgentiæ suspensæ vim suam recuperent sine nova concessione, anno Jubilæi ordinarii elapso.

Extra Romam in Anno sancto etiam suspendi solet facultas de reservatis Papæ, &c. quare disputant Authores, utrùm suspendatur quocumque modo concessa; sed de hoc videri potest Benedictus XIV. in sua Epist. Circulari §. 2. quæst. 3.

Docet Van Ranst et Collet, sub generali suspensione non comprehendi facultates, quæ vel competunt Episcopis ratione Officii et de jure communi, vel Prælati Regularium competunt ratione proprii maneris respectu suorum Religiosorum.

Post Annam Sanctam Jubilæi in alma Urbe peracti solet nunc (non olim) Jubilæum ad universum Orbem Catholicum anno insequente extendi: hoc quidem vocant extraordinarium, alii et communiùs appellant ordinarium, eò quòd nobis, sicut et Romanis, tantùm redeat singulo anno 25.

Dictum est, aliud esse Jubilæum extraordinarium, quod Pontifices gravibus de causis extra annum 25. recurrentem concedunt; tale concessit Pius IV. anno 1560. pro felici Concilii Tridentini continuatione: tale etiam est quod Sixtus V. primò, et post eum subsequentes Pontifices concedunt initio Pontificatùs sui ad felix Ecclesiæ regimen.

Pro hoc Jubilæo ordinariè assignari solent quæ septimanæ, ita ut omnia opera requisita in una eademque hebdomada adimpleri debeant, comprehendendo nihilominus diem Dominicam immediatè sequentem, saltem pro communione: sic statuit Clemens XIII. in sua Bulla VENIMUS de die 20 Septembris 1758. his verbis: " Qui quartâ et sextâ feriâ ac sabbato alterius ex hebdomadis hujusmodi jejunaverit, pariterque peccata sua con-

“fessus, ac in die Dominica immediatè sequenti vel alia die infra eandem hebdomadam SS. Communionem refectus fuerit,” &c.

Non potest quis indulgentias Jubilæi bis lucrari, putà faciendo opera præscripta utrâque septimanâ, neque etiam bis frui potest gratiis adjunctis: idem videtur dicendum de Jubilæo Anni Sancti, nisi aliter exprimatur: aliter autem expressit Benedictus XIV. Pro Anno Sancto 1750, constitutione CONVOCATIS. declarans, quempiam, durante Anno Sancto, pluries lucrari posse indulgentias, non tamen pluries frangi privilegiis.

Constat ex dictis, Jubilæum ab alia indulgentia plenaria non differre penes effectum proprium indulgentiæ, qui est remissio pœnæ temporalis, sed præ illa tantùm habere quædam extrinseca privilegia annexa.

Observat interim Steyaert, indulgentiam Jubilæi specialiter commendabilem esse suâ generalitate, causæ certitudine et ratione operum, quæ solent esse notabiliora adeoque ex hac parte certitudo major de fructuum ubertate.

No. 44. DE PRIVILEGIIS IN JUBILÆO CON- CEDI SOLITIS.

I. *Privilegium eligendi Confessarium.* II. *Potestas commutandi vota.* III. *Potestas in confessione erga eos tantùm, qui seriò intendunt lucrari.* IV. *Potestas mutandi opera præscripta.*

PRO privilegiis illis cognoscendis consulenda semper est Bulla cõcessionis; quia non sunt semper eadem, sed aliquando plura, aliquando pauciora.

Concedi solet, tam regularibus, quam sæcularibus, facultas eligendi Confessarium quemcumque ab Ordinario loci approbatum.

Hinc oritur quæstio, cui Monialis possit aut debeat confiteri, ut lucretur Jubilæum?

R. Supponendum, Moniales alias esse subjectas jurisdictioni Episcopi, alias esse exemptas; item supponendum, posse quempiam lucrari indulgentias, et non Privilegia, ut si quis tempore Anni Sancti confiteatur non habens censuras, nec vota commutanda, &c. et posse lucrari indulgentias et privilegia: his positis,

R. 1º. Moniales, etiam exemptæ, ut gaudeant privilegiis Jubilæi, debent confiteri Sacerdoti, non tantùm appro-

bato à Superiore Monialium sed etiam ab Ordinario loci; quia verba Bullæ requirere solent approbationem ab Ordinario loci, qui à sententiis excommunicationis, &c. absolvere possit.

Ad solas tamen indulgentias lucrandas videtur sufficere, ut confiteantur Confessario suo ordinario, licet solum approbato per eorum Superiorem regularem, nisi Bulla obesset: cum Confessarius ordinarius non amittat facultatem excipiendi confessiones tempore Jubilæi.

R. 2°. Moniales non exemptæ, nec pro privilegiis, nec pro indulgentiis possunt sibi deligere Confessarium approbatum quidem ab Episcopo, sed non pro ipsis; patet ex Declaratione S. Congregationis de die 3 Septembris anni 1671, quæ sic sonat: "Moniales non possunt eligere Confessarium sibi bene visum, etiam Jubilæi, sed tenentur eligere approbatum pro Monialibus." Idem declaravit Ben. XIV. Vide N. 102. de *Pœnitentiæ*.

Concedi solet Confessariis generalis facultas absolvendi a peccatis (non a casu complicitis, de quo Num. 215. de *Pœnitentiâ*) et censuris reservatis, etiam sedi Apostolicæ et per Bullam Cœnæ, sed pro foro conscientiæ tantum; quocirca docet Ben. XIV. institutione 4. et in Epistola Circulari de Anno Jubilæi 1750. §. 3. quæst. 2. & §. 5. quæst. 9. sub generali concessione facultatis quoad casus Bullæ Cœnæ non comprehendi facultatem pro casu hæresis reservatæ: vide Num. 221. de *Pœnitentiâ*.

Docent Van Ranst et multi cum ipso, sub generali concessione equidem comprehendi facultatem absolvendi receptores et fautores hæreticorum, atque etiam tenentes, legentes aut imprimentes libros hæreticorum.

In Jubilæo concedi solet Confessariis facultas vota commutandi (non in iis dispensandi), etiam Pontifici reservata, scilicet in alia opera, licet pœnitenti magis grata et commoda, tamen moraliter æqualia; si enim opera multò minora substituerentur, esset partialis dispensatio, non simplex commutatio: in eo tamen moraliter et sine scrupulo est procedendum: cui, ut occurreret Benedictus XIV. junxit dispensationem commutationi dicens: *dispensando commutent*. Commutatio illa non potest fieri pro libitu, sed justa tantum ex causa: convenit etiam vota perpetua mutare in alia opera perpetua, personalia in personalia, et realia in realia. Solent vota quædam excipi, puta castitatis et Religionis, item quæ tertio in

ejus favorem sunt acceptata, circa quas exceptiones vide Collet.

An autem potestas simpliciter concessa commutandi vota se etiam extendat ad vota jurata, non convenit inter Authores; licèt tamen plures negent, quàm affirmant; unde infertur, esse ad minus dubium. Docet Van Ranst, in dubio, an votum sit reservatum vel exceptum, illud practicè esse reservatum idque tum in dubio juris, tam in dubio facti.

Non potest Confessarius facultate sibi in Jubilæo concessâ uti extra Confessionem.. Nec potest eâ uti nisi erga illos, qui seriò intendunt Jubilæum lucrari, adeoque præstare alia præscripta; unde si v. g. quis confessus sit casum reservatum sine intentione præstandi cætera requisita, vi Jubilæi ab eo absolvi non potest.

Si autem confessus fuerit cum intentione præstandi reliqua requisita ad lucrandum Jubilæum, sed postea immutet animum, et ea non præstet, manet equidem absolutus ab illo reservato, si nihil aliud obstet; quia effectus absolutionis non pendet ab illa conditione.

Qui post gratiam vi Jubilæi lucrandi acceptam animum immutant, et opera præscripta non præstant, à peccati reatu immunes censi vix possunt, inquit Benedictus XIV. Bullâ BENEDICTUS DEUS, quâ Jubilæum anni 1750. extendit ad universum Orbem Catholicum: utrùm verò in eo peccent graviter, disputant Authores. Negat Bonacina; affirmant Suarez et Vasquez, quam posteriorem sententiam magis rationabilem vocat Benedictus XIV. in citata Epist. Circulari §. 5. quæst. 10.

Concedi solet in Jubilæo, quòd Confessarius, quando quis impedimento detinetur, ita ut opera præscripta præstare nequeat, ea commutare possit in alia opera.

Comutatio illa non debet fieri in opera aliunde debita, nec in notabiliter inæqualia; et in ea commutatione non tantum debet attendi difficultas actionis, quàm ordo, quem dicit ad finem a Papa intentum: nemo tamen potest respectu sui-ipsius ea commutare in opera etiam evidentè meliora.

Pueris nondum ad primam Communionem admissis, commutare eam potest Confessarius, ut lucrentur Jubilæum, in aliud opus; at nunquam commutari potest confessio alicui existenti in peccato mortali: deberet saltem confiteri signo, si aliter non posset; neque etiam commutari potest pueris illis Communio requisita ad alias indul-

gentias, quam Jubilæum ; nam quantum ad Jubilæum, id patet sufficienter ex mente Pontificis expressa in Bullis Jubilæi : ita Theodorus a Sancto Spiritu ; unde pueri nondum admissi ad primam Communionem, modo habeant sufficientem usum rationis, lucrari possunt Jubilæum, quantumvis requiratur Communio, non alias indulgentias, ubi requiritur.

FINIS TRACTATUS DE INDULGENTIIS.

INDEX

PRIOR NUMERUS DESIGNAT NUMERUM MARGINALEM, POSTERIOR INDICAT PAGINAM,

DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ.

NUM.	PAGE
1. DEFINITIO Sacramenti Pœnitentiæ,	1
2. Probatur esse Sacramentum ex verbis Christi,	2
Sacerdos remittunt peccata ministerialiter,	ib.
3. Institutum prima die Paschatis à Christo,	3
4. Differentiæ septem inter Baptismum et Sacramentum Pœnitentiæ,	ib.

DE MATERIA REMOTA.

5. Divisio materiæ in proximam et remotam,	4
Materia remota sunt peccata post Baptismum commissa,	ib.
Etiam susceptio Baptismi peccaminosa,	ib.
Infantes, perpetuò amentes, uti qui solos defectus involuntarios confitentur, non possunt absolvi,	5
6. Materia remota subdivitur in necessariam et liberam,	6
Peccatum mortale per contritionem vel indirectè remissum manet materia necessaria,	ib.
7. Materia libera sunt venialia post Baptismum commissa, et mortalia ante ritè clavibus subjecta,	7
Super eadem contritione vel confessione non potest bis proferri absolutio,	ib.
Amens vel delirans, post acquisitum semel rationis usum, non potest bis absolvi in eadem amentia,	8
8. Iterata confessio ejusdem peccati est per se utilis; per accidens dissuadenda scrupulosis, &c.	9
Occasio adjiciendi aliquid ex præterita vita,	ib.

INDEX.

NUM.	PAGE
9. Confitens sola venialia potest absolvi: per accidens id non convenit defectu contritionis,	10
Committentes venialia sunt duplicis generis, cum adhæsione et sine adhæsione,	11
10. Venialia de quibus quis non conteritur, quomodo oporteat ea confiteri,	12

DE MATERIA PROXIMA.

11. Materia proxima sunt tres actus pœnitentis,	13
Contritio et confessio sunt partes essentielles,	ib.
Satisfactio est integralis in executione, sed essentialis in proposito,	ib.
Argumentum practicè discernendi utrùm omittens satisfactionem, caruerit proposito,	ib.
Quomodo contritio debeat esse sensibilis,	ib.
12. Examinatur questio inter Thomistas et Scotistas, utrùm illi actus sint materia ex quâ,	14

DE FORMA SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

13. Quæ forma, et quæ verba essentialia,	15
14. Explicatur sensus formæ,	17
15. Examinatur quæstio, utrùm forma deprecativa faciat,	18
16. Quas condiciones liceat addere formæ,	ib.
17. Casus in quibus licet addere condiciones,	19
18. Conditio, <i>Si es dispositus</i> , probabiliter non reddit invalidam absolutionem,	20
19. Nunquam tamen licitè usurpatur,	21
20. Nequidem in extrema necessitate,	22

DE NECESSITATE SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

21. Sacramentum Pœnitentiæ est necessarium in re-vel in voto relapsis,	ib.
22. Potest iterari,	24
23. Pœnitentia Canonica solemnis non poterat iterari; non solemnis poterat iterari,	25
24. Ceremoniæ in administratione Sacramenti Pœnit. Eminentissimi Domini decretum suspensionis, contra audientes confessionem à parte anteriori confessionalis,	27

INDEX.

DE VIRTUTE PŒNITENTIÆ.

NUM.	PAGE
25. Definitio virtutis pœnitentiæ,	29
Ejus objectum materiale et formale,	
Quomodo differant virtus pœnitentiæ et Sacra- mentum Pœnitentiæ,	
26. Subjectum virtutis pœnitentiæ est voluntas,	30
In Christo non fuit pœnitentiæ,	
Sed in B. V. M. fuit habitus pœnitentiæ,	
Peccator in habituali peccato potest elicere actum contritionis,	
27. Sex gradus ad pœnitentiam ex Conc. Trid.	31
Sed actus requiruntur in susceptione Sacram. Pœn.	
28. Motiva ad pœnitentiam,	32

DE EFFECTIBUS PŒNITENTIÆ.

29. Effectus virtutis pœnitentiæ ; et Sacramenti Pœn.,	33
30. Omnia peccata sunt remissibilia,	ib.
31. Peccatum personale non remittitur sine pœni- tentia,	
seu contritione actuali seu virtuali,	
32. Peccatum mortale non potest remitti sine alio conjuncto,	36
33. Homini justo potest unum veniale remitti sine alio,	37
34. Quadruplex differentia inter pœnitentiam de mor- talibus, et de venialibus,	38
35. Triplicis generis media remissionis venialium,	39
36. Remissâ culpâ remittitur pœna æterna, non sem- per temporalis,	40
37. Tria media, per quæ liberamur à pœnis,	41
38. Quid sint Reliquiæ peccatorum,	42
Et quomodo maneant remissâ culpâ,	
39. Peccata non redeunt simpliciter,	ib.
40. Redeunt tamen secundùm quid,	43
41. Quadruplicis generis opera,	44
42. De gradu reviviscentiæ sunt tres sententiæ,	45

DE CONTRITIONE.

43. Definitio contritionis,	47
Includit dolorem et destationem peccati,	

INDEX.

NUM.	PAGE
44. Propositum non peccandi de cætero differt à pro- missione et juramento,	48
Aliquando licet juramentum exigere à pœnitente, Restitutio à moribundo quomodo fieri possit,	
45. Propositum illud esse debet universale ex parte temporis et objecti,	49
46. Propositum stat cum timore relabendi, relapsus aliquando indicium, propositum non fuisse fir- mmum,	50
47. Divisio contritionis in perfectam et imperfectam, Contritio initialis ex amore benevolo,	51
48. Contritio perfecta, contritio initialis, et attritio servilis inter se differunt,	53
49. Contritio perfecta justificat statâ lege,	55
50. Contritio imperfecta non justificat,	56
51. In Sacramento Pœnit. non requiritur contritio perfecta,	57
52. Contritio initialis requiritur et sufficit in Sacra- mento Pœnitentiæ,	ib.
Explicatur textus Conc. Trid. Sess. 6. c. 6.	
53. Attritio servilis non sufficit in Sacramento Pœni- tentiæ,	61
Item textus Conc. Trid. Sess. 14. cap. 4.	
54. Practica conclusio ex probilitate utriusque sen- tentiæ	64
55. Objectum contritionis formale et materiale,	66
56. Triplex modus eliciendi contritionem de peccatis, Contritio generalis non sufficit in Sacramento Pœnitentiæ,	67
57. Contritio triplex ex parte actûs, actualis virtualis et implicita; hæc non sufficit in Sacramento Pœnitentiæ,	69
58. Dolor contritionis debet esse summus saltem ap- pretiativè et comparative,	70
59. Contritio debet esse continua habitu, non actu,	72
60. Præceptum contritionis duplex divinum et natu- rale,	ib.
Obligat per se, et per accidens,	
61. Præceptum illud non obligat primo instanti phy- sico,	73
Non licet tamen tardare conversionem,	
Conclusio practica de iis, qui tardunt converti,	

INDEX.

NUM.		PAGE
	Peccator extra statum gratiæ diu stare non potest, quin incidat in nova peccata,	
62.	Præceptum contritionis obligat per accidens,	76
	An obliget diebus Festivis,	

DE CONFESSIONE SACRAMENTALI.

63.	Confessionis sacramentalis descripto,	78
	Confessio publica non erat sacramentalis,	
64.	Præceptum confessionis duplex, Divinum et Ec- clesiasticum,	80
	Quandonam obliget præceptum divinum per se.	
65.	Quandonam obliget per accidens,	81
	Status gratiæ sufficit pro administrandis Sacra- mentis, non sic pro suscipienda Eucharistia,	
66.	Præceptum Eclesiasticum obligat semel in anno,	82
67.	Prævidens impedimentum, debet prævenire,	83
68.	Pueri post usum rationis obligantur præcepto confessionis,	85
69.	In casu dubii usûs rationis, potest sub conditione absolvi,	87
70.	Muti obligantur præcepto,	88
71.	Qui sola venialia commisserunt obligantur præ- cepto confessionis annuæ,	ib.
72.	Pœna non confitentis annuè,	90
	Causæ excusantes,	
73.	Frequens confessio consulenda,	91

DE CONDITIONIBUS CONFESSIONIS.

74.	Non datur Sacramentum Pœnitentiæ informe, ib.	
	Datur probaliter confessio informis,	
	Practicè evitatur disputatio,	
75.	Sedecim conditiones confessionis,	93
76.	Mendacium in confessione commissum, quid effi- ciat,	94
77.	Hypocrisis in confessione quid faciat,	95

INTEGRITAS CONFESSIONIS.

78.	Integritas confessionis duplex, materialis et for- malis, hæc necessaria est,	96
79.	Assignantur quatuor casus, in quibus confessio potest esse formaliter non materialiter integra,	97

INDEX.

NUM.	PAGE
80. De revelatione complicita in confessione,	99
81. Conscientiæ examen diligens, quomodo instituti debeat,	102
82. Casus: aliquis in juventute omisit declarationes morosas cum bona fide,	104
83. Quomodo peccata exponenda in confessione,	105
Confessarius debet omnia intelligere,	
84. Numerus peccatorum explicandus & quomodo,	107
85. Peccata dubia debent exponi ut dubia,	109

CIRCUMSTANTIÆ.

86. Divisio circumstantiarum,	112
Quatuor rationes, quæ probant circumstantias, Notabiliter augentes, esse exprimendas, Circumstantia notabiliter augens, accidit duobus modis, uti & notabiliter minuens, Duratio temporis, in quibus peccatis specialiter exprimi debeat, Quæ circumstantiæ inquirendæ in furto,	
87. Circumstantiæ notabiliter aggravantes intra ean- dem speciem exponendæ,	116
Quæ præambula et media, ante actum peccati adhibita, sint exponenda,	
88. Consuetudo peccati, et ejus duratio exponenda in confessione ob tres rationes,	118
89. Admonendus pœnitens, ut agnoscat sua peccata, ut super eis conteratur, et ea confiteatur,	119

DE INTERROGATIONIBUS.

90. Tria in interrogationibus observanda ex S. Thoma,	120
91. De septem interrogare licet pœnitentem, juxta Rituale Rom. & Pastorale Mechl.	122
Pœnitens aliquando potest interrogari de iis, quibus nihil confitetur, Interrogationes per septem circumstantias,	
92. Interrogationes circa peccata singulorum statum, 124	
93. Confessio fieri debet regulariter propriâ voce,	126
Per interpretem non est præcepta, Absenti Sacerdoti fieri non potest,	

INDEX.

NUM.	PAGE
94. Iterari debent omnes confessiones invalidæ, Quandonam ob omissam satisfactionem confessio invalida et iteranda,	127
95. Confessiones formaliter sacrilegæ sunt iterandæ quoad mortalia, Confessiones anteriores aliquando iterandæ, non posteriores,	128
96. Idem peccatum bis quandoque in confessione ex- ponendum,	129
97. Confessio generalis quædam necessaria, quædam utilis, quædam nociva, Modus instituendi confessione generalem,	130
98. Idem Confessarius retinendus, Votum semper confitendi eidem, est irritum,	132

DE MINISTRO SACRAMENTI PŒNITENTIÆ.

99. Minister est solus Sacerdos cum potestate ordi- nis & jurisdictionis,	134
100. Jurisdictio probabilis non sufficit,	135
101. Jurisdictio ordinaria & delegata, Quando acquiratur jurisdictioni,	136
102. Requiritur approbatio Ordinarii Locii pro con- fessione sæcularium, Privilegia Religiosorum revocata, De Confessario Monialium, Differentia inter approbationem & jurisdict. Religiosi accipiunt jurisdictionem à Summo Pontifice, Pro absolutione à venialibus requiritur jurisdic- tio & approbatio Ordinarii,	138
103. Regulariter requirunt approbatio obtenta ab Episcopo pœnitentis & loci, Approbatus pro una Diœcesi, non est approba- tus pro aliis. De Pastoribus tamen disputatur, Pastores in Diœcesi Mechliniensi habent juris- dictionem delegatam in tota Diœcesi, Viatores & peregrini sequuntur jurisdictionem loci, ubi degunt,	140
104. Jurisdictio quibus modis amittatur,	143
105. Capitulum <i>ad vitanda</i> , quomodo tribuat juris- dict.	145
106. Jurisdictio ex titulo colorato & communi errore populi,	146

INDEX.

NUM.	PAGE
107. Jurisdictio in articulo mortis,	148
An, præsentè Approb. possit non Approbatus absolvere,	
An excommunicatus possit absolvere validè in articulo mortis,	

DE QUALITATIBUS CONFESSARII.

108. Tres dotes Confessarii, bonitas, scientia & pru- dentia,	150
109. Scientia requisita in Confessario,	ibid
110. Prudentia Confessarii circa omnes partes Sacra- menti Pœnitentiæ,	
111. Officia Confessarii, ut sit Judex, Medicus, Pa- ter, & Doctor,	152
Quandonam Confessarius teneatur audire con- fessiones,	ibid
112. Media generalia contra peccata,	ibid
113. Media specialia contra singulis peccata,	153
114. Sacerdos absolvens judicavit mortale esse veniale,	155
115. Requiritur judicium prudens de dispositione, pœnitentis,	156
116. Signa veræ contritionis,	158
117. Signa suspecta,	160
118. Opera pœnitentialia externa non prærequirun- tur,	161

DE ABSOLUTIONE DANDA VEL NEGANDA.

119. Regula est, absolvere; exceptio negare,	163
Duo abusus,	ibid
120. Causæ negandæ vel differendæ absolutionis,	165
121. Casus negandæ absolutionis ex Rituali Roma- no,	166
122. Qui nulla dant signa doloris,	167
123. Moribundus, nulla dans signa doloris, potest ab- solvi, si christianè vixerit,	168
124. Quamvis fuerint peccatores publici,	170
Non tamen qui in actu peccati extinguntur,	ibid
125. Qui odia deponere nolunt,	171
126. Qui alienum restituere nolunt,	172

INDEX.

OCCASIO PROXIMA.

NUM.	PAGE
127. Quid sit occasio proxima peccandi,	173
Quàm frequens relapsus requiratur,	
In dubio occasio supponenda est proxima,	
128. Occasiones remotæ non ita vitandæ,	176
129. Divisiones occasionis proximæ,	177
Occasio proxima per se, & per accidens,	
130. Voluntaria & involuntaria,	179
131. Involuntaria deseritur faciendo de proxima re-	
motam,	180
132. Datur ratio, ob quam neganda absolutio nolen-	
tibus deserere occasionem, proximam,	ibid
133. Duplex via deserendi occasionem proximam	
absolutè & æquivalenter,	182
Aliquando occasio absolutè deserenda ante ab-	
solutionem,	
134. Dantur gradus in occasione proxima,	184
135. Quandonam liceat tentare, ut occasio proxima	
fiat remota,	185
136. Non dantur justæ causæ manendi in occasione	
proxima, cessante spe, ut fiat remota,	187
137. Casus mulieris versantis in occasione proxima	
propter eleēmosynas,	188
138. Casus adolescentis versantis in occasione proxi-	
ma ex alloquio filiæ,	189
139. Casus sponsi & sponsæ in occasione proxima vel	
consuetudine peccandi,	190
140. Casus ebriosi ex occasione frequentandi taber-	
nas,	191
141. Casus, ubi juvenes & filiæ in tabernis conve-	
niunt,	192
142. Casus, ubi filius familias peccat cum ancilla,	193
143. Neganda absolutio iis, qui quinto loco in Pasto-	
rali recensentur,	194

DE CONSUETUDINARIIS.

144. Qui consuetudinarii, qui recidivi,	195
145. Consuetudinariis pluribus neganda absolutio,	ibid
Consuetudinarii interrogandi sunt super tribus,	
Objectiones refelluntur,	
146. Consuetudinario aliquando potest dari absolu-	
tio,	199

INDEX.

NUM.	PAGE
147. Consuetudo retractata non obstat absolutioni,	200
148. Consuetudinario, licèt notabiliter emendato, non est semper impertienda absolutio,	201
Relabens ex fragilitate non est semper absol- vendus,	
149. Qui scandalum dederunt, nisi reparent, non sunt absolvendi,	203

DE IGNORANTIA.

150. Ignorantes necessaria scitu necessitate medii debent, antequam absolvantur, instrui,	204
Duratio ignorantiae inquirenda; quia confessiones eodem tempore fuerunt invalidae, &c.	
151. Quomodo agendum cum senibus & redibus ig- norantibus,	206
152. Ignorantes scitu necessaria necessitate præcepti invincibiliter possunt absolvi,	207
Si culpabiliter ignoret, tempus ignorantiae inqui- rendum & confessiones repetendae,	
153. Quomodo circa articulos Fidei interrogationes instituendae,	208
154. Quinam possint relinqui in ignorantia,	210
155. Dubiè disposito differenda est absolutio,	211
Objectiones solvuntur,	
156. Non datur necessitas, ut absolvi possit is qui noscitur indignus,	213
157. Sed datur necessitas sufficiens, ut absolutio dari possit dubiè disposito,	214
Sufficit necessitas extrema, & aliquando etiam gravis,	
158. Non sufficit necessitas levis, nec damnum ali- quod temporale,	216

DE SIGILLO CONFSSIONIS.

159. Sigillum sacramentale quid sit, & quo jure ob- liget,	218
160. In fractione sigilli non datur parvitas materiae, Confessarius potest dicere, se nescire ea, quae habet sub sigillo,	ibid
161. Sigillum oritur ex sola confessione sacramentali,	220
162. Materia sigilli sunt etiam peccata complicitis,	221

INDEX.

NUM.	PAGE
163. Dicere de Collegio aut parva civitate; ibi fiunt gravia peccata, est contra sigillum; etiam de magna civitate, ait Steyaert,	222
Quale testimonium Confessarius dare possit illi, quem non absolvit,	223
164. Decretum Synodi Mechliniensis de dando testi- monio confessionis,	224
165. Quinam obligentur sigillo,	231
166. Quid faciat licentia pœnitentis circa sigillum,	232
167. Quomodo Confessarius corrigere possit errorem in confessione commissum,	234
168. An licet uti scientiâ confessionis extra confes- sionem,	235
169. An liceat negare suffragium occultum ex sola scientia confessionis,	237
170. Quis usus scientiæ confessionis sit licitus,	238
171. Casus sponsæ reticentis fornicationem,	239
Casus puellæ gravidæ morti proximæ,	240
Casus vini oblati, quod ex sola confessione cog- noscit venenatum,	ibid
Casus, ubi famulum ex sola confessione novit furem,	241

DE SATISFACTIONE.

172. Definitio satisfactionis,	ibid
Obligatio satisfactionis est personalis,	242
173. Confessarius tenetur satisfactionem imponere, etiam moribundis,	243
174. Quale & quantum peccatum committat omittens satisfactionem,	244
175. Satisfactio imponitur ad tres fines juxta Concili- um Trid. in vindictam, in medicinam & præ- servationem,	245
176. Item debent satisfactiones esse salutares & con- venientes,	246
Tria sunt genera operum satisfactoriorum,	ibid
Assignantur quædam opera particularia,	247
177. Possunt esse opera aliâs debita,	248
178. De satisfactione conditionata,	249
179. Quanta Pœnitentia imponenda pro mortali,	250
180. Pœnitentia justo minor potest imponi ob plures causas,	251

INDEX.

NUM.	PAGE
181. Tempus imponendæ & implendæ Satisfactionis,	252
182. An satisfactio impleta in statu peccati mortalis sufficiat? oportet distinguere,	253
Impleta in solo habituali peccato potest sufficere,	254
Si impleta sit in actuali peccato mortali vel in affectu ejus, subdistinguendum est,	ibid
183. Cessat obligatio satisfactionis ex tribus rationibus,	255
184. Mutari potest satisfactio per eundem vel per alium Confessarium,	256
An confessio repetenda? Responzionem moderatur Wiggers,	257
185. Pœnitentia publica ab Episc. imponitur non à Confessario,	ibid
Opera tamen externa licet imponere,	258
186. Quæ dicatur pœnitentia canonica,	ibid
Initium & finis pœnitentiarum canonicarum,	259
187. Casus practicus omissæ satisfactionis,	ibid
188. Quid intelligatur per claves Ecclesiæ,	261
189. DE CASIBUS RESERVATIS.	262
190. De definitione & divisione casûs Reservati,	ibid
191. Tres condiciones requiruntur, ut peccatum censetur reservatum,	263
192. Utrùm peccata dubia reserventur?	264
193. Peccatum reservatum remissum directè per absolutionem validam datam ab habente facultatem pro reservatis, non manet materia reservata,	265
Si autem absolutio fuerit invalida, triplex iterum opinio de eo proponitur,	ibid
194. Quispiam gravatus peccato reservato habet necessitatem communicandi; an potest absolvi à Confessario communi? R. Triplex opinio et resolutio practica,	266
195. Quispiam omittit inculpabiliter casum reservatum, validè absolvitur,	266
196. Superior reservans potest tollere reservationem extra confessionem, non sic alii cum jurisdictione solùm delegata,	269

INDEX.

NUM.	PAGE
197. Confessus habenti facultatem à reservatis, omisit inculpabiliter peccatum reservatum : an reservatio sublata? Responsio datur per quatuor opiniones,	296
198. Quis potest reservare peccata,	276
An idem Casus potest esse reservatus Summæ Pontifici & Episcopo,	ibid
199. Superiores Regulares possunt reservare aliquos casus, 271

CASUS RESERVATI ARCHI-EPISCOPO MECHLINIENSI.

200. Undecim casus reservati Archi-Episcopo Mechliniensi,	272
201. Conditiones hæresis reservatæ,	273
202. Quæ & qualis hæresis reservatur Episcopo,	275
Referuntur tres opiniones,	ibid
203. Triplex Apostasia reservata,	ibid
204. De simonia reservata sunt quatuor sententia,	276
205. De casu reservato sortilegii obscuritas et diversitas opinionum proponitur,	277
206. Homicidium reservatur,	279
Dissentiunt, utrùm mandantes comprehendantur,	ibid
207. Procurantes abortum foetus animati incurrunt casum reservatum,	280
Comprehenduntur mandantes, cooperantes, &c.	281
208. Incendium deliberatâ voluntate procuratum,	283
Comprehenduntur mandantes, consulentes, &c.	ibid
209. Quæ & qualis percussio parentum reservetur,	284
210. Sodomia major reservatur,	285
Comprehenditur bestialitas, &c.	ibid
211. De casu raptûs Virginis varia disputantur,	286
212. Incestus cum consanguineis aut sanctimonialibus reservatur,	287
213. De adulterio notorio reservato,	288
214. De peccatis reservatis ob annexam excommunicationem,	290
Omnis excommunicatio ab homine est reservata,	ibid
215. Nullus Confessarius potest absolvere complicitatem secum in peccatis carnalibus,	291

INDEX.

NUM.	PAGE.
Quamvis complex foret masculus, ----	291
Sufficiunt oscula libidiosa, &c. ----	ibid
216. Confessarius sollicitans ad inhonesta et turpia occasione confessionis denuntiandus est Epis- copo seu Ordinario loci, ----	292
Varia circa hoc examinantur, ----	ibid
217. Modus denuntiandi, ----	295

DE CASIBUS RESERVATIS SUMMO PONTIFICI.

218. Peccata Summo Pontifici regulariter non reser- vantur nisi ob censuram reservatam annexam, ----	297
219. Casus reservati in Bulla <i>Cœnæ Domini</i> , ----	298
220. Alii casus Pontificii ordinarii in hac patria, ----	300
221. Ab hæresi quis possit absolvere. Privilegium Episcoporum Belgii, ----	302
222. Facultates speciales solitæ concedi à Pontifice Episcopis Belgii, ----	303
223. De lectione librorum reservata, ----	307
An comprehendatur lectio libri scripti à Ca- tholico, qui discessit ad hæresim, ----	ibid
224. Legens librum <i>Janssenii</i> non comprehenditur, ----	309
Sed legens librum <i>Quesnelli</i> comprehenditur, ----	ibid
Ut et legens librum <i>Guilielmi Van Roost</i> , ----	310
Quamvis in alia Dicecesi, ----	ibid
225. Violatio immunitatis Ecclesiasticæ, ----	311
226 Violatio Clausuræ Monialium, ----	ibid
An requiritur, ut ingressus fiat ob malum finem, ----	312
An debet fieri prætextu privilegiorum, ----	ibid
Reges et pueri eximuntur, ----	313
Quæ causæ, ob quas licet ingressus, ----	ibid
Mulieres ingredientiæ Claustra virorum incur- runt excommunicationem reservatam, ----	314
227. Casus percussione Clerici reservatur, ----	ibid
Explicantur singula verba Canonis: <i>Si quis suadente diabolo</i> , ----	315
228. Quæ simonia sit reservata, ----	317
229. Duellum est casus reservatus, ----	ibid
230. Excommunicatio reservata contra Religiosos causa administrationis Sacramentorum, ----	318
231. Quis possit absolvere à casibus reservatis, ----	319

INDEX.

NUM.	PAGE
Quantum valeant privilegia Religiosorum,	320
232. De casibus Pontificiis factis Episcopalibus,	ibid
An revocetur per Bullam <i>Cenæ</i> facultas Episcopis concessa per Concilium Trident.,	321
233. Approbatus simpliciter non est approbatus pro reservatis,	322
Aliæ adhuc tres Regulæ exponuntur,	323
Vagi & Peregrini absolutio attenditur secundum reservationem loci, ubi confessio instituitur,	ibid
234. Casus perplexus examinatur,	324
235. Decretum Eminentissimi Domini Archi-Episc.	325

SCHEMA PRACTICA.

260. Schema I. de jurantibus,	326
261. Variæ formulæ jurandi, quæ explicantur,	329
262. Schema II. de consuetudinariis jurantibus,	330
263. Media contra consuetudinem,	331
264. Quæ inquiri debeant ab omni consuetudinario,	332
265. Schema III. de blasphemiiis,	ibid
266. Schema IV. de ebrioso ex occasione proxima,	333
267. Quæ sint præcepta actuum supernaturalium, quæ non adimplet hærens in affectu peccati mortalis,	335
268. Schema V. de loquente detractionem,	336
269. Probrositas est ratio formalis detractionis,	338
Detrahens dat scandalum audientibus,	ibid
270. Modi restituendi famam læsam,	340
271. Excusantia à restitutione famæ,	341
272. Schema VI. de audientibus detractionem,	ibid
273. Triplex audiens peccaminosè,	343
274. Modi impediendi detractionem,	ibid
275. Casus, in quibus licet occultum defectum alterius revelare, & denigrare famam alterius,	344
276. Quædam Sententiæ SS. Patrum,	ibid
277. Schema VII. de furto commisso,	345
Quatuor circumstantiæ semper examinandæ circa furtum,	346
278. Schema VIII. de cogitationibus impudicis,	347
279. Circumstantiæ examinandæ in peccatis carnis,	348
Regulæ discernendi, utrum dubitans de consensu consenserit,	349

INDEX.

NUM.	PAGE
280. Auctarium Schematis VIII. quod sermones sive verba impudica,	350
281. Schema IX. de distractione in oratione,	351
282. Schema X. de operario negligente operam,	352
283. Schema XI. de ignorante Mysteria fidei,	354
284. Puncta creditu necessaria necessitate medii op- portet scire et credere explicitè ante absolu- tionem,	356
Non sic puncta creditu necessariâ necessitate præcepti tantùm,	ibid
285. Interrogationes circa poenitentem instituendæ, juxta Ritualia Roman. et Mechlin.	257
Quibus neganda sit absolutio juxta Ritualia Ro- man. et Mechlin.	ibid
286. Interrogationes ratione peccati et circumstan- tiarum,	358
Brevis explicatio circumstantiarum,	ibid
Decretum Sacræ Congregat. Indulgentiis et Sa- cris Reliquiis præpositæ,	359

INDEX RERUM.

PRIOR NUMERUS DESIGNAT NUMERUM MARGI-
NALEM, POSTERIOR INDICAT PAGINAM.

NUM.	A	PAGE
207. ABORTUS foetus animati est casus speciali- ter reservatus,	280

ABSOLUTIO.

13. Absolutio est forma Sacramenti Pœnitentiæ,	15
231. Absolutio à casibus reservatis,	319
119. Absolutio danda est regulariter; exceptio, quando negatur,	163
121. Quibus absolutio neganda sit juxta Rit. Rom. et Past.	166
157. Absolvere licet dubiè dispositum ob necessit.	214
7. Absolutio non potest bis proferri super eadem materia proxima, sive super eadem contritione vel confessione,	7
Hinc non potest quis bis absolvi in eadem <i>amen-</i> <i>tia</i> , in eodem delirio, &c.	8
93. Absenti dari non potest,	126
102. Approbatio Confessariorum, Approbatio requiritur pro absolut. à veniali- bus,	138
103. Approbatus pro una Diœcesi non est ideo ap- probatus pro aliis,	144
47. <i>Amor</i> benevolus Dei potest esse in peccatore,	51
53. <i>Attritio</i> servilis non sufficit in Sacram. Pœnit.	61

B

BAPTISMI septem differentiæ à Sacramento Pœ- nitentiæ,	3
b 3	

INDEX.

NUM.	C	PAGE
47.	CHARITAS Dei actualis potest esse sine habituali,	51
191.	Casus reservati. Vide infra sub littera R.	263
105.	Capitulum <i>ad vitanda</i> , &c.	145
19.	Conditio, <i>Si es dispositus</i> , nunquam est usurpanda,	21
16.	Conditiones quas licet addere absolutioni Sacramentali,	18
27.	Conc. Trid. assignat sex gradus ad justificationem,	31
52.	Concilium Tr. t. Sess. 6. c. 6. explicatur,	57
53.	Concilium Trid. t. Sess. 14. c. 4. explicatur,	58
81.	<i>Conscientiam</i> examinandi methodus,	102 & 103

CONTRITIO.

43.	Definitio Contritionis,	47
11.	Contritio est pars essentialis Sacram. Pœnit.	13
7.	Super eadem contritione non potest bis dari absolutio,	6
11.	<i>Contritio</i> , quomodo debeat esse sensibilis,	13
48.	Contritio perfecta, contritio initialis, et attritio servilis distinguuntur,	53
49.	Contritio perfecta justificat statâ lege,	55
52.	Contritio initialis requiritur, et sufficit in Sacramento Pœnitentiæ,	57
116.	Signa veræ contritionis; et signa suspecta,	158
56.	Triples modus eliciendi contritionem objective de peccatis,	67
57.	Triples contritio ex parte actûs, actualis, virtualis et implicita,	69
58.	Dolor contritionis sit summus comparative et appetiatiuè,	70
60.	Præceptum contritionis obligat per se,	72
62.	Et per Accidens,	76
61.	Non obligat primo instanti physico, Non licet tamen diu differre, seu tardare,	78 ibid

CONFESSIO.

63.	Definitio confessionis sacramentalis, Quo jure confessio introducta,	78 ibid
-----	---	------------

INDEX.

NUM.	PAGE
94. Confessiones invalidæ debent iterari, -----	127
95. Confessiones anteriores aliquando iterandæ, non posteriores, -----	128
64. Præceptum confessionis duplex: Divinum et Ecclesiasticum, -----	80
Quandonam divinum obliget per se, -----	ibid
65. Quandonam per accidens obliget, -----	81
66. Præceptum confessionis Ecclesiasticum, -----	82
68. Obligat pueros post usum rationis, -----	85
71. Qui sola venialia commiserunt, obligantur præ- cepto confessionis annuæ, -----	88
97. Confessio generalis quandoque necessaria, quan- doque nociva, -----	130
72. Pœnæ non confitentium annuè; et causæ excu- santes, -----	90

CONFESSIONIS INTEGRITAS.

78. <i>Confessionis integritas</i> duplex, materialis et for- malis, -----	96
79. Casus quatuor confessionis formaliter, non ma- terialiter integræ, -----	97
93. Confessio per interpretem non est præcepta, -----	126
80. De revelatione <i>Complicis</i> in Confessione, -----	99
85. Peccata <i>Dubia</i> debent exponi ut dubia, -----	109
78. <i>Conscientiæ</i> examen diligens quomodo institu- endum, -----	96

CONFESSARIUS.

108. <i>Tres Dotes</i> Confessarii et ejus officis, -----	150
110. Prudentia Confessarii circa omnes partes Sa- cramenti, -----	ibid
115. <i>Judicium prudens</i> de dispositione, -----	156

CIRCUMSTANTIÆ.

286. Circumstantiæ septem breviter explicantur, -----	358
279. Circumstantiæ in peccatis carnis examinandæ, -----	348
86. Circumstantiæ in Furto examinandæ, 114 & -----	115
Quomodo dividuntur, -----	112
Notabiliter augentes exponendæ, -----	113

INDEX.

NUM.	PAGE
86. <i>Duratio</i> temporis, in quibus peccatis specialiter exponenda sit, -----	118
87. Quæ <i>Precambula</i> ad peccandum facta sint exponenda, -----	116
88. <i>Consuetudo</i> peccandi exponenda in conf. -----	118
145. <i>Consuetudinariis</i> plerumque absol. differenda, -----	195
146. Aliquando sine dilatione possunt absolvi, -----	199
147. <i>Consuetudo</i> efficaciter retractata non obstat absoluteioni, -----	200
264. Quid inquiri debeat ab omni consuetudinario, -----	332

D

235. DECRETUM Eminentissimi Domini Archiepiscopi pro casu perplexo, -----	325
24. Decretum suspensionis contra Confessar. audientes confessionem ab anteriori parte confessionalis, -----	72
108. Dotes Confessarii tres, et officia ejus, -----	150
268. Detractio. Vide Schema quintum, -----	336
273. Detractionem audiens est triplex, -----	343
275. Casus , in quibus licet alium infamare, -----	344
281. <i>Distractio</i> in oratione. Vide Schema nonum, -----	351
279. Si quis dubitat de consensu in cogitationem malam, dantur Regulæ ad discernendum, -----	349
86. <i>Duratio</i> temporis, in quibus peccatis sit specialiter exprimenda, -----	114
229. Duellum est casus reservatus, -----	317

E

218. EXCOMMUNICATIO. Vide casus reservados, -----	297
--	-----

F

FORMA.

13. FORMA Sacramenti Pœnitentiæ, -----	15
14. Formæ sensus, -----	17
15. An forma deprecativa sufficiat, -----	18
16. Quas condiciones liceat adjicere formæ, -----	ibid
19. Conditio , <i>Si es dispositus</i> , non est adhibenda, -----	21

INDEX.

SCHEM.	PAGE
69. In casu dubii usus rationis potest peccator absolvi sub conditione: <i>Si peccasti</i> , &c.	87
7. Forma non potest bis proferri super eadem materia proxima,	7
277. <i>Furtum</i> , Vide Schemata septimum,	345
277. Quatuor circumstantiæ semper circa furtum examinandæ,	345 & 346
270. <i>Famam</i> restituendi modus,	340
261. Formulæ jurandi & blasphemandi,	329

I.

278. IMPUDICÆ cogitationes. Vide Schema VIII.,	347
280. Impudica verba. Vide Auctarium ad Schema VIII.,	350
252. Jurandi consuetudo. Vide Schema II.,	330
261. Jurandi ormulæ variæ,	329
260. Perjurium. Vide Schema I.,	326

INTERROGATIONES.

91. <i>Interrogationes</i> , quas instituere potest Confessorius juxta Rituale Rom. & Pastorale Mechl. Pœnitens aliquando <i>interrogari</i> potest de iis, de quibus nihil confitetur,	122
92. Interrogationes circa peccata singul. Statuum,	124
153. Interrogationes circa fidem,	208
115. <i>Judicium prudens</i> de dispositione pœnitentis,	156
94. Iterandæ sunt confessiones invalidæ,	127

JURISDICTIO.

101. Jurisdictio <i>ordinaria & delegata</i> ,	136
100. Jurisdictio <i>probabilis</i> non sufficit,	135
101. Quomodo <i>acquiratur</i> jurisdictio,	136
102. <i>Differentia</i> inter jurisdict. & approbationem,	140
103. <i>Pastores</i> in Diœcesi Mechliniensi habent jurisdictionem delegatam in tota Diœcesi,	143
104. Quibus modis <i>amittatur</i> jurisdictio,	144
105. Capitulum <i>ad vitanda</i> quomodo tribuat jurisd.	145

INDEX.

NUM.		PAGE
106.	Jurisdictio ex titulo colorato, & communi errore populi, -----	146
107.	Jurisdictio in <i>Articulo Mortis</i> , -----	147
	An, præsentè approbato, possit non approbatus absolvere in <i>Articulo Mortis</i> , -----	ib.

IGNORANTIA.

150.	<i>Ignorantes</i> necessaria scitu necessitate Medii, debent, antequam absolvantur, instrui, -----	204
283.	Schema de Ignorantibus, -----	354 & seq.
151.	Quomodo agendum cum senibus & rudibus ignorantibus, -----	206

L

223.	LECTIO duorum librorum faciat casum reservatum, -----	307
224.	Lectio librorum <i>Quæsnelli</i> & <i>Van Roost</i> , 309 & 310	

M

5.	MATERIA Sacramenti Pœnitentiæ dividitur in proximam & remotam, -----	4
11.	Materia proxima sunt tres actus pœnitentis, -----	13
6.	Remota subdividitur in necessariam & liberam, -----	6
11.	Subdividitur in essentialem, quæ est contritio & confessio, & in integram, -----	13
12.	Quæstio Thomistas inter & Scotistas, an sint materia ex qua, -----	14
76.	<i>Mendacium</i> in confessione commissum quid efficiat, -----	94
102.	Confessarius <i>Monialium</i> , -----	138
112.	Media generalia & specialia contra peccata, -----	153
123.	Moribundus, qui non dat signa doloris, potest absolvi, si Christianè vixerit, -----	168
124.	Nisi in actu peccati extingatur, -----	170

INDEX.

O

OCCASIO.

NUM.		PAGE
127.	OCCASIO <i>proxima</i> peccandi, -----	173
	In dubio, Occasio supponitur proxima, -----	174
155.	Dubiè disposito differenda est absolutio, -----	211
129.	Divisiones occasionis proximæ, -----	177
133.	<i>Duplex via</i> deserendi occasionem proximam, -----	182
	Scilicet vel <i>absolutè</i> , vel <i>æquivalenter</i> faciendo	
	de proxima remotam, -----	ibid
127.	Casus varii occasionis proximæ, -----	174
137.	Casus mulieris recipientis eleemosynas, -----	188
139.	Casus sponsi & sponsæ, -----	190
140.	Casus ebriosi ex frequentatione tabernæ, -----	191
266.	Vide etiam Schema IV. -----	333
141.	Casus conventûs juvenum & puellarum, -----	192
142.	Casus filii peccantis cum ancilla, -----	193
282.	Operarius negligens. Vide Schema X. -----	352

P

PECCATUM.

6.	PECCATUM mortale remissum potest manere materia necessaria Sacramenti Pœnitentiæ, -----	6
7.	Peccata venialia post Baptismum facta, & mortalia clavibus ritè subjecta sunt materia libera, -----	7
9.	Committentes venialia cum adhæsione, non debent absolvi, -----	11
26.	Peccator existens in affectu peccati mortalis non potest elicere contritionem, -----	30
31.	Peccatum personale non remittitur sine Pœnitentia, -----	32
32.	Peccatum mortale non potest remitti sine alio conjuncto ob duas rationes, -----	36
33.	Justo homini unum veniale sine alio potest remitti, -----	37
35.	Venialia possunt remitti per triplex medium, -----	39
39.	Peccata remissa non redeunt simpliciter, -----	42

INDEX.

NUM.	PAGE
40. Redeunt secundùm <i>Quid</i> ,	43
61. Peccator extra statum Gratiae diu stare non potest, quin incidat in nova peccata,	75
85. Peccata <i>dubia</i> debent in confessione exponi,	109

PRÆCEPTUM.

60. Præceptum contritionis quando & quomodo obliget,	72
267. Quæ sint præcepta actuum supernaturalium,	335
64. Præceptum confessionis duplex, Divinum & Ecclesiasticum,	80
Quandonam & quos obligat,	81
71. Ecclesiasticum obligat eos, qui habent sola venialia,	88
93. Confessio per interpretem non est præcepta,	126
37. A pœnis peccatorum liberamur tribus mediis,	41
72. Pœnæ non confitentium annuè ; et causæ excusantes,	90

PŒNITENTIA.

25. Virtus pœnitentiæ, & ejus objecta,	28
23. Pœnitentia canonica, solemnis non poterat iterari, non solemnis poterat iterari,	25
25. Pœnitentiæ virtus differt a Sacramento,	29
34. Pœnitentia de mortalibus differt a pœnitentia de venialibus quadrupliciter,	38
44. Propositum non peccandi differt a promissione,	48
45. Propositum sit universale,	49
46. Relapsus quandoque est indicium, propositum non fuisse firmum,	50
248. Pueri quomodo instituendi ad primam Communionem,	

R

46. RELAPSUS aliquando est indicium, propositum non fuisse firmum,	50
38. Reliquiæ peccatorum quomodo remaneant remissâ culpâ,	42
41. Reviviscunt opera mortificata,	44
42. De gradu reviviscentiæ sunt tres sententiæ,	45

INDEX.

NUM.	PAGE
112. Remedia generalia contra peccata,	153
113. Remedia specialia contra peccata,	ibid
271. Excusantia à restitutione famæ,	341

RESERVATI CASUS.

191. Requiruntur tres conditiones, ut peccatum censetur reservatum,	263
192. Utrùm peccata dubia reserventur, triplex opinio proponitur,	264
193. Peccatum reservatum legitimè clavibus subjectum, non manet materia reservata,	267
Si absolutio fuerit invalida, tunc triplex opinio occurrit,	ibid
194. An gravatus reservato habens necessitatem communicandi possit absolvi à communi Confessario, triplex est sententia,	268
195. Omittens inculpabiliter casum reservatum validè absolvitur à communi Confessario,	ibid
196. Superior reservans potest reservationem tollere extra confessionem, non sic alii cum sola jurisdictione delegata,	269
197. Peccatum reservatum omissum manet reservatum, nisi in Jubilæo,	ibid
198. An idem casus potest esse reservatus Summo Pontifici et Episcopo,	270

CASUS RESERVATI IN DIOECESI MECHLI- NIENSI.

200. Undecim Casus reservantur,	272
202. Quæ hæresis reservetur,	275
203. Apostasia triplex,	ibid
204. Simonia,	276
205. Sortilegium,	277
206. Homicidium voluntarium,	279
207. Procuratio abortûs foëtûs animati,	280
208. Incendium deliberatâ voluntate procuratum,	283
209. Percussio parentum cum læsione,	284
210. Sodomia,	285
211. Raptus virginum,	286
212. Incestus cum consanguineis & sanctimonialibus,	287
213. Adulterium notorium,	288

INDEX.

NUM.	PAGE
215. Confessarius <i>Complex</i> in peccatis carnis non potest complicem absolvere,	291
216. Confessarius sollicitans Ordinario loci denuntiandus,	292

CASUS RESERVATI SUMMO PONTIFICI.

219. Casus Bullæ <i>Cænæ Domini</i> ,	298
220. Alii casus pontificii,	300
221. Privilegium Episcoporum Belgii,	302
222. Facultates speciales solitæ concedi Episcopis Belgii,	304
223. Lectio librorum hæreticorum reservata,	307
224. Quid dicendum de lectione librorum Janssenii, Quesnelli, Van Roost,	310
225. Violatio immunitatis Ecclesiæ,	311
226. Violatio Clausuræ Monialium,	ibid
Ingressus mulierum in Monasteria virorum,	314
227. Casus percussionis Clerici,	ibid
228. Simonia,	317
229. Duellum,	ibid
230. Casus Religiosi Sacramenta ministrantis,	318

DE ABSOLUTIONE A CASIBUS RESERVATIS.

231. Quis absolvere possit à reservatis,	319
Privilegia Religiosorum,	320
232. De Casibus Pontificiis factis Episcopalibus,	ibid
233. Approbatus simpliciter non est approbatus pro reservatis,	322
Aliæ tres regulæ,	323
Pro absolutione vagorum respicitur ad locum,	ibid
234. Casus perplexus examinatur,	324
235. Decretum Eminentissimi Domini Archi-Episcopi pro casu perplexo,	325

S.

260. SCHEMATA practica,	326
164. Synodi Mechl. Decretum de dando testimonio confessionis,	224
24. Suspensionis Decretum contra Confessarios excipientes confessionem ab anteriori parte confessionalis,	27

INDEX.

SACRAMENTUM PŒNITENTIÆ.

NUM.		PAGE
1.	Definitio Sacramenti Pœnitentiæ,	1
3.	Ejus institutio à Christo,	3
21.	Est necessarium relapsis in re vel in voto,	22
22.	Potest iterari,	24
5.	Materia remota sunt peccata post Baptismum commissa,	4
6.	Dividitur in necessariam et liberam,	6
7.	Materia libera est duplex,	7
74.	Non datur Sacramentum Pœnitentiæ informe,	91
	Datur confessio informis probabiliter,	ibid
	Practicè vitatur disputatio,	92
116.	<i>Signa</i> veræ contritionis,	158
117.	<i>Signa</i> suspecta,	160

SATISFACTIO.

172.	Satisfactio sacramentalis,	241
11.	Est pars Sacramenti integralis in executione, essentialis in proposito,	13
174.	Quale et quantum peccatum committat omittens satisfactionem,	244
175.	Ad tres fines imponitur satisfactio juxta Conc. Trid.	245
176.	Tria sunt genera operum satisfactionis: assignantur quædam particularia,	246
177.	Possunt esse opera aliàs debita,	248
179.	Quanta Pœnitentia injungenda pro mortali,	350
180.	Pœnitentia justo minor potest imponi ob justas causas,	251
182.	Satisfactio impleta in statu peccati mortalis, an sufficiat,	253
	Oportet respondere cum duplici distinctione,	254
183.	Cessat obligatio satisfactionis aliquando,	255
184.	Mutari potest satisfactio per eundem vel per alium Confessarium,	256
	An confessio repetenda, disputatur,	257
185.	Pœnitentia publica ab Episcopo imponitur,	ibid
186.	Pœnitentia Canonica quæ dicatur,	258
	Initium et finis pœnitentiarum Canonicarum,	259
187.	Casus practicus omisssæ satisfactionis,	ibid

INDEX.

SIGILLUM.

NUM.	PAGE
158. Sigillum sacramentale quo jure obliget,	216
160. Confessarius potest dicere <i>Se nescire</i> ea, quæ habet sub sigillo,	218
162. Quæ materia sigilli,	221
163. Dicere de parva civitate: ibi fiunt enormia pec- cata, estne contra sigillum,	222
Quale <i>Testimonium</i> dare possit Confessarius illi, quem non absolvit,	223
164. <i>Synodi Mechliniensis</i> Decretum de testimonio confessionis,	224
165. Quinam obligentur sigillo,	231
166. Licentia pœnitentis quid faciat circa sigillum,	232
167. Quomodo corrigit Confessarius errorem in con- fessione commissum,	234
168. An licet uti scientiâ confessionis,	235
169. An licet negare suffragium ex sola scientia con- fessionis,	237
171. Casus sponsæ reticentis fornicationem,	239
Casus puellæ gravidæ morti proximæ,	240
Casus vini oblati, quod novit ex confessione venenatum, &c.	ibid

T.

106. TITULUS coloratus cum errore populi, quo- modo tribuat jurisdictionem,	146
163. Testimonium confessionis quomodo dari debeat,	223

V.

98. VOTUM confitendi semper eidem Confessario irritum est,	133
103. Vagi, viatores & peregrini subjiciuntur jurisdic- tioni loci, ubi degunt,	144

N. B. Quod Numeri à No. 236 ad No. 259. inclusive omittuntur, quia res, quæ in iis aguntur, ad hunc Tractatum non pertinent.

INDEX.

TRACTATUS DE CENSURIS.

DE CENSURIS SECUNDUM SE.

NUM.	PAGE
1. De definitione et divisione censuræ, 361
2. De potestate ferendi censuras, 363
3. De iis, qui possunt ferre censuras, 364
4. De subjecto censuræ, 365
5. De causa censuræ, 367
6. De monitionibus præviis, 370
7. De iis, quæ excusant à censura, 371
8. De ignorantia excusante a censura, 372
9. De ignorantia solius censuræ, 374
10. De censura injusta, 375
11. De absoluteione a censuris, 377
12. De excommunicatione, 379
13. De effectibus excommunicationis, 380
14. De licita et illicita communicatione cum excom- municato, 384
15. De excommunicatione minore, 386

DE SUSPENSIONE.

16. De definitione et divisione suspensionis, 387
17. De casibus suspensionis magis obviis, 390

DE INTERDICTO.

18. De definitione et divisione interdicti, 394
19. De effectibus interdicti, 396

TRACTATUS DE IRREGULARITATE.

20. De natura irregularitatis, 400
21. De divisione irregularitatis, 401
22. De irregularitate ex delicto, 402
23. De irregularitate ex defectu natalium, 405
24. De irregularitate ex defectu corporis, 407
25. De irregularitate ex defectu Sacramenti, ibid
26. De irregularitate ex defectu lenitatis, 408
27. De irregularitate ex defectu famæ, 410

INDEX.

NUM.	PAGE
28. De irregularitate dubia,	412
29. De dispensatione in irregularitate,	413

TRACTATUS DE INDULGENTIIS.

30. De indulgentiarum natura,	417
31. De divisione indulgentiarum,	418
32. De potestate concedendi indulgentias,	420
33. De illis, qui possunt concedere indulgentias,	423
34. De requisitis in recipiente indulgentias,	426
35. An omnia præscripta ad lucrandum indulgentias fieri debeant in statu gratiæ,	428
36. De confessione in ordine ad lucrandas indulgen- tias,	431
37. De causa et fine indulgentiarum,	432
38. De valore indulgentiarum,	435
39. De indulgentiis pro defunctis,	436
40. An indulgentiæ pro defunctis infallibiliter ha- beant suum effectum,	439
41. De quibusdam indulgentiis,	441
42. De altaribus privilegiatis,	444
43. De Jubilæo,	447
44. De privilegiis in Jubilæo concedi solitis,	450

FINIS.

